515



John Carter Brown
Library
Brown University

Ex Libris
NUGENT

COSMOGRAPHIA PII PAPAE
in Aſiæ & Europæ eleganti
deſcriptione
Aſia. Hiſtorias rerum Vbique geſtarũ cũ locorum
deſcriptione/complectitur.
Europa/temporum Authoris/Varias continet
hiſtorias.

¶ Reuerendo in CHRISTO Patri et domino. D. Germano
Gannato Cathurcenſiũ Epiſcopo deſignato/Godofredus To
rinus Bituricus ſalutem dicit humilimam.

PIum Papã Antiſtes excellẽtiſſime/authorẽ et digni
tate & ſingularitate ſine dubio venerãdũ in Aſiæ
& Europæ deſcriptione/Iã terſiorem & emẽdatio=
rem quã antea legebatur/in lucẽ exire curauimus.
Quẽ autẽ ei recenter ex chalcotypea officina ſeſe expediẽti/
Virũ delectũ/literarũ amãtiſſ. & ſingulari virtute pleniſſ. ſta=
tim deuotiſſime ſalutatum iret/potiorem ſane te/digniorẽue/
cognoſcere potui nullũ. Sũmũ ipſum Põtificẽ. te maxime ve=
nerabilẽ Antiſtitẽ inuiſere/ rẽ eſſe putaui nõ iniucũdã/ Ipſum
inquã Geographiæ & lectu digniſſimæ(vti videre poteris)hi=
ſtoriæ/nõ pœnitẽdũ authorẽ/te/bonarũ omniũ literarũ ama
torẽ & cultorẽ/ accedere/ & amplecti/factũ opido quã decen=
tiſſ. exiſtimaui/Gẽmã auro/Eucauſtũ/id eſt opꝰ igni pictũ/ar=
gẽto. et Palmã vincẽti cõferre/ꝓculdu. nihil aliud eſt quã/Bo=
na bonis. Splendida ſplẽdidis. & Merita meritis addere. Ti=
bi ꝑfecto & cũ his alia ratione. pulcherrimũ hoc opus meri=
tiſſime dedicari debet. ſiquidẽ ꝑ Capita diſtinctũ/ & in cõmo=
diorẽ ordinẽ te ꝓmotore & iubente: redactũ eſt. Quo facilius
(vt voluiſti) & melius/tibi ĩprimis/cõſequẽter aliis oib. ſtudio=
ſis & legẽtib. regiones terræ/ quæ numero ſunt multæ/& ĩ eis
res ſcitu periucũdæ capiant. & memoriæ cõmẽdẽtur/Capita=
tim noib. fluuiorũ/opidorũ/locorũ/ Ducũ. & aliarũ rerũ inſi=
gniũ/ in margine coãnotatis/quæ etiã oĩa in indice numerati
inueniũtur/diuiſimꝰ. ipſã hãc noſtrã lucubratiũculã/tibi An=
tiſti reuerentia percelebri/ſincæro dedicamus animo. Impar
ſine cõtrouerſia res eſt/quã tuæ reuerẽdæ paternitati deberẽ
offerre/tu tamẽ cuius benignitatẽ & ĩtegritatẽ oẽs prædicant/
(& me minime latet)excellẽtiſſimã/ea fronte qua/ huiuſmodi
alias ſolitus es. ĩpſam/puriſſimas in manus tuas ſi placet acci=
pies. Vale.

Parrhiſiis/apud Collegium Pleſſeiacum. 6. Nonas Octobris
Anno domini. 1509.

Abarni 8.
Abaltia 11.
Abas 76.
Abeatus 18.
Abindæ 121.
Abraã Caramanus 77.
Abus 30.
Abuſacus 72.
Abydus 52.
Acaraca 67.
Acarnani 101
Achileus Vicus 18.
Achiles 53.55.122.
Achei 19.53.55.100
Acheium 53.55.
Achamas 77.78.
Achiles Theutonicꝰ. 122.
Acyra 44.
Acona 42.
Aconitum 42.
Acumulum 149.
Ada 67.
Adam 114.
Adamitæ 117.
Adelheida 127.
Adiatorides 40.
Adiatorix 42.
Adimanthus 52.
Adirus 55.
Adobogion 50.
Adramitium 49.56 58.
Adraſtia 52.
Adropompus 60.
Aega 58.
Aelea 58.
Aemilianus Scip. 75
Aeneas 56.57
Aeolica 55.58.
Aethiopes 3.
Aetholia 101.
Agathonica 50.
Agamennon 55.
Agatarchides 70.
Agapenor 78.
Aganippe 100.
Agiſimbais 3.
Agidas 75.
Agidus 77.
Agios 91.
Agoritæ 12.
Agrippa 52.
Agrippina Vrbs 120
Aiax 53.76.
Alanorſi 7.
Alazonius 15.
Alani 21.
Alaricus 120.
Albani 12.21.101 102.
Albertꝰ impe. 88.90 115.116.
Albertus dux 107.b in eodẽ fo.109.116.
Albertus Maguntinꝰ martyr 117.
Albertus comes 121 122.
Albertus Florentinus 140.
Alba,op.99.101.102.
Albia 103.
Albis 114.
Alberbegium 114. 116.
Alberſtadium 114.
Albion 127.
Alceus 59.
Alcmena 83.
Alexander. 9.10.bis. i eod fo.25.53.64.b. 73.bis.56.76.77.b.
Alexandrini 76.
Aleus 49.
Aleſſeraphus 81.
Alenconius comes 125.
Alexander Sfortia 148
Alierus 11.
Aliates 50.83.
Alicarnaſſus 67.71.
Alo 12.21.
Alopetia 18.
Aloneſus 65.
Alpes 5.
Alphonſus rex Aragonũ. 129.135.146. 149.150.
Alſacia 124.140
Altumburgum 115.
Aluarus 127.
Amanus 4.
Amazones 13.14.39 83.84.
Amardes 26.
Amaſia 40.41.
Amaſtris 42.
Amaxitus 55.
Amaxia 75.
Amatunthus 58.
Amaſitis 63.118.
Amaſis 118.
Amanides portæ 77.
Amatus 78.

Diuus Ambroſiꝰ. 100.
Amedeus 124.
Amiſus 39.
Amintas. 44. 47. b.
Amnibi 5.
Amnias 43.
Amorium 48.
Ampelus 62.
Amphilochꝰ 74. 77
Amurates 85. b. 93. b
44. 96. b. 97. 101.
Anaximenes. 52.
62.
Anaximander 62.
Anacreon 63.
Anaxagoras 66.
Anchiala 76.
Andira 57.
Androclus 60. 63.
Andremon 60.
Andronicus 72. 100.
Anemurium 75.
Anellus faber Neap.
148.
Anguigenæ 52.
Anglicus mons 75.
Anglia 127.
Angulum op. 147.
Annibal 46. 47.
Anobi mõtes 118.
Antropophagi 3. 5. 7
Antitaurus 4. 30.
M. Antoniꝰ. 23. 24. 32
46. 62. 75. 78.
Antonius Candola:
147. 149.
Antonius Vintimiliꝰ:
149.
Io. Antonius 146.
Anthiochus Sother:
10. 23. 47. 49. 50. 53
74.
Antiochia 10. 69.
Antiope 13.
Anticeta 19.
Antigonꝰ 23. 47. 56
84.
Antigonia 47.
Antropatia 27. b.
Antenor 42. 57. 119
120.
Antandrij 49. 56.
Antimenedes 59.
Anthenius 62.
Antigragus 73.
Aorſi 18.
Apaturia Venus
19.
Apamia 27. 46. 48
Apenninus 5.
Apelicon Theiꝰ 57.
Apelles 64. 68.
Aphrodiſium 77.
Apianus 138. b.
Apollonia 47. 50
00.
Apollo Smyntheus
56.
Apollo Dydimeꝰ 62
Apollodorus 50.
Apolloniꝰ 67. 69. b
72. 78.
Aqua amara 75
Aquila 20. 41. 146.
Aquinus 116.
Araxes 7. 29. 27
Aræ Herculis/ Liberipatris/Cyri/Semiramidis & Alexãdri 8.
Araneæ 13.
Aragus 15.
Arabaces 29.
Aratus 76. 86.
Arbores aueis ex ſe
ꝑ fructu ferẽtes 127.
Archedeus 18.
Arcoadiſtes 24.
Arca Noe 30. 82.
Archelaus 40. 58.
75. 76.
Archeſilaus 58.
Archia poeta 42.
Archiphron 64.
Arcea Venus 77.
Arethuſa 28. 100.
Aretinus 136.
Argeus 37.
Argantomus 46.
Argenium 65.
Argentifodinæ 115.
Ariſmapi 7.
Arimphei 8.
Arius 9. 22.
Aria 10.
Arinchij 12.
Ariarates 36. 37.
Ariſteus 52.
Ariſba 52.
Ariſteles 57. b.
Arion 60.
Ariſtonicus 66.
Ariſtodemus 67.
Ariſton 68.
Ariſtocles 72.
Ariſmone 73.
Ariſtus 77.
Ariminum 145.
Armenia 29. 31. 34.
36. 42.
Armenius dux 31.
Armamentaria 51.
Armellinæ pelles:
109.
Armeniacꝰ cões 125
Armilaus 132.
Aropus 27.

Armenſe vinū. 67.
Arpagia 52.
Arparium op. 147.
Arrianus 46.
Arrianum op. 150.
Arſaces 22.23.41.
Arſacia 27.
Arſinus lacus 30.
Arſinoe 64.75.b.
77.78.
Artabanus 24.
Artaxata 30.
Artanes 31.
Artabaſus 32.
Artemidorꝰ 64.70.
76.b.
Artemiſia. 67.84.
Arta. 102.
Arturus. 126.
Aruiſia. 65.
Arūs. 134.
Ars Oui. 150.
Aſcanius lacus. 47
Aſclepiades. 47.
Aſculum. 145.
Aſembecus. 85.
Aſia. 4.
Aſiotæ. 18.
Aſiꝰ Hyrtacides 52.
Aſylum. 64.
Aſmitei. 5.
Aſnalis. 81.
Aſpiſii. 8.
Aſpurgitani. 19.
Aſpaneꝰ lucus. 56.
Aſpendus. 74.
Aſſus. 57.58.
Aſturicani. 12.
Aſtacus 46.
Aſtyra 49.53.56.
Aſtypalea 68.
Atlas 4.
Atacenus. 5.
Ataſij 6.
Atarneus 58.
Atabyris 72.
Athalus martyr 50.
Athalia 47.
Athamas. 60.
Atheneus 75.
Athenienſes 76.
Athenæ 100.
Athilius 83.
Atoci. 5.
Atraclenſis 78.
Attalici reges 42.
49.
Attalus 49.55.66.
74.
Attica 100.
Auerſia arx 147
Auernus 62.
Aufida op. 145.
Auguſtus 21.73.62.
Auguſta. 40.
Augea. 49.
Aureū Vellus. 17.
Aureliꝰ Cōmodꝰ 24.
Aureliꝰ Baſſianꝰ 25.
Auriſpa. 133.
Auſtria. 106.
Auzaci. 5.
Bactriani. 9.10.
Bacchurius. 16.
Bacchis. 43.b.83.
Bacchus. 83.
Badenſes. 123.
Baiuli Veneti. 79.
Baioarij. 113.122.
Balticus ſinus. 2.111.
Balbura. 69.
Balduinus. 81.
Baldatius. 136.
Baldaſinus. 138.
Bambergia. 121.
Bantiſus. 5.
Baptiſta Blaſius. 132.
Bapt. Sciarra. 141.
Barbiſa. 31.
Bardanes. 32.
Barbaroſſa. 36.
Bartholomeus Apoſtolus. 45.
Bargilia. 68.
Barbari. 70.
Barbariſmus. 70.
Bargaſa. 70.
Barbana. 129.
Baſſianus. 25.
Baſilia. 97.
Bathia. 19.
Baton. 43.
Bauaria. 122.
Bebricia. 47.82.
Belliſarius. 25.149.
Bellorophon. 69.73.
Bellum filij i patrem. 123.128.
Bellum inter fratres. 133.
Belgius. 44.
Bentinolus. 134.
Berlinū. 114.
Berēgarius. 121.
Berta. 120.
Bernardinus Senenſis. 140.146.
Beſſus. 9.
Beſſariō 47.134.135
Biſtriciū. 9.
Biſinus. 120.
Biſiū op. 143.
Bithynia. 45.
Bizares. 39.

Bizãtiñ. 91.92.
Boctia. 100.
Bohemi. 113.117.
Boi. 122.
Bolomerꝰ. 124.
Bonſura. 78.
Bononia. 133.
Borſius. 133.
Boſſorꝰ Thraciꝰ. 35.
Boſſa. 147.
Boſo. 121.
Boſnẽſes. 102.
Boues. 6.
Branchidæ. 9.62.
Brandeburgenſes. 113.114.
Brennus 44.
Bremenſes. 114.
Brielum. 18.
Britãnia. 127.
Brũſuica. 114.
Bructeri. 118.
Bubo vrbs. 69.
Buda. 90.
Bulco dux. 108.
Bulgari. 91.
Burſa emporium. 47 97.
Burgũdiones. 120.
Burdegala. 125.
Buſſactores. 118.
Buthicus. 84.
Cabaleſchia. 8.
Cabira. 40.
Cabalenſes. 69.
Cadim mons. 4.
Caduſi po. 28.
Cadena. 37.
Cadmus mõs, 48.62
Cadmeæ 62.
Cæſar. 24.32.46.53. 54.62.
Ceſarea magna. 37.
Cæſar Martinengus. 148.
Caicus. 49.58.
Caiſter. 64.
Caliſthenes. 9.
Calybes. 39.83.
Calcedon. 45.
Calpas fl. 46.
Callidiũ. 46.
Calamus ad fiſtulas. 48.
Caliconia. 54.
Calidnæ. 55.
Callias. 60.
Calo Ioãnes Conſtã-tinop. impe. 60.
Calazomenæ 60.
Calcaphon 63.
Calcas 65.74.
Calabidus lucꝰ. 65.
Calbis fl. 71.
Calimna. 71.
Calixtus tertius. 72. 141.142.
Calicadnus. 75.
Calidnus. 75.
Calapinus. 88.93.
Calipolis. 93.
Calibaſſa. 96.99.
Calatini. 148.
Cambris. 5.
Cambiſena. 30.
Cameria. 40
Camerus. 71.
Camuſa. 102.
Caminum 114.
Campilia. 135.
Can magnus 6.8.
Canes ſepulchrales. 9.
Canes Rhodij. 72.
Candola. 46.140. 46.147.149.
Cana promontorium. 58
Cãnis. 71.
Cananita. 76.
Canna mellis. 78.
Canyſius. 81.
Candi. 108.
Caones. 102.
Capha. 26.
Cappadocia. 35.41
Cappadorꝰ fl. 38.
Caper fl. 48.
Capiſtranus. 94.99. 108.
Capreæ. 148.
Cariata. 9.
Carta. 10.
Cariuſtus. 16.
Carus impe. 25.
Caracala. 25.
Carcaciocerta. 30.
Carãbis. 42.
Carura. 48.
Carpus. 50.
Caron Gergittiꝰ 52.
Cariſina. 55.
Careſus fl. 55. b.
Cares. 58.63.67.70 83.
Caros. 63.
Caria 67.
Carianda. 68.
Cares Lidius. 71.
Carmileſus. 73.
Caradius. 75.
Carãbuſa. 75.
Caramanꝰ. 77.85.
Carpaſia. 77. b.
Carlota. 82.
Carni. 103.

Carinthia. 104.
Carolus magnus. 113. 114. 120.
Carolus rex 116.
Carolus Martellus. 120.
Carolus Andegaueñ. 126.
Carolus dux Aurelianeñ. 126.
Carolus Gonzaga. 130. 131.
Carolus Aretinus. 136.
Carlinga. 120.
Carpenſis Protonotarius. 145.
Carpenonum 149.
Caſpij mõtes. 4.
Caij montes. 5.
Caſſius. 24.
Caſſius. 83.
Caſſia op. 136.
Caſpiæ portæ. 28.
Caſperius. 32.
Caſtaballa. 37.
Caſeus Salmonenſis. 47.
Caſſiope. 102.
Caſſimirus 109. 113.
Caſtella regio Hiſpaniæ 121.
Caſtilionũ. 135.
Caſtellina. 136.
Caſale maius 145.
Caſtrũ Vetus. 147.
Caſertinꝰ regulꝰ. 147
Caſtellanus. 140
Cathaiũ. 6.
Catagæ. 8.
Catelauni. 21.
Cathaonia. 36.
Cathaminenſes. 45.
Cateluſius: 60.
Catecas. 69.
Cataractes. 64.
Catoꝰ 10.
Cato. 78.
Caucaſus. 4.
Caucones. 42. 82.
Caunus. 71.
Caynanũ. 147.
Cebrinia. 53.
Celeni. 4.
Celius Pollio. 32.
Celenis. 47.
Celẽderis. 75.
Centrius. 63.
Ceraunij montes. 11. 49.
Certetæ. 9.
Ceruleanus lacꝰ. 30.
Ceraſa. 39.
Ceruæ. 69.
Cerines. 78.
Ceruiſia. 108.
Ceſſa. 17.
Ceſennius petus. 33.
Ceſtius. 45.
Ceſtius fl. 74.
Cetij. 49. 78. 83.
Chaldei. 39.
Cheroneſus. 35. b.
Cherinthus. 64.
Cheramus. 70.
Chelidoniæ iſu. 73.
Chius. 59. 60. 65.
Chimera. 73.
Chriſa. 56.
Chriaoreus conuentus. 69.
Diuus Chriſtophorus. 73.
Chriſtophorus Baioarius. 116.
Chriſtigernus. 116.
Chriſtiani. 79.
Chriſippus. 76.
Cibelia. 65.
Cibrici. 69.
Cibera. 69.
Cicones. 6.
Cidiſſa mõs. 39.
Cichellus. 60.
Cidnus. 76.
Cilices. 49. 58.
Cillus. 58.
Cilbianus. 67.
Cilix. 64.
Cilia op. 105.
Cin fons. 44.
Ciniata. 43.
Cinda. 76.
Cingulum op. 143.
Cyrus Perſarum rex 6. 20. 29.
Ciſtena 56. 73.
Citium 78.
Cizana 41.
Cizicus 51.
Clazomenæ 66.
Claudiꝰ pulcher 78
Clagefurtinum 104.
Claromõtanꝰ comes 126.
Cleon latro 46. b.
Cleoſanes 47.
Cleanthes 57.
Cleomachus 66.
Cleobulus 72.
Cleopatra 75.
Clitatus 40.
Clinias mons 73.
Clides inſu. 77. bis.
Clodoueus 120. ter.
Clytus 10.

Coatraſ. 4.
Cobira. 69.
Coburca. 115.
Coclex Linuſiæ. 52.
Cocpi po. 19.
Colūna diuinitus i ae
re ſuſpenſa. 16.
Colchis. 16.
Colous. 50.
Colophon. 65.
Coloſſus Rhodius.
71.
Coloſus caſt. 78.
Colonia vrbs. 120.
Colucius. 136.
Comana. 36.40
Cōmendatores. 112.
Conapſeni. 12.
Conſtantinus. 15.25.
46.91.
Conſtātinopolis. 91.
97.98.
Coniuiciū op. 113.
Conradus. 117.
Connetulus. 134.
Coros. 4.
Caraſmi. 6.
Coraxes. 16.
Cordica mons. 28.
Corzena. 30.
Corbulo. 33.34.
Coralis. 44.
Coriſtus. 57.
Corarius mons. 65.
Coricus. 65.75.
Coronium. 67.
Coracenſiū. 74.
Cordilion. 76.
Corſiniana. 79.
M. Corarius. 80.
Corona ſacra. 88.
Corithus. 101.
Corui pugnātes. 133.
Corradus impe. 44.
117.121.
Coſdroas. 25
Coſſei. 28.
Coſmus medic9. 136
Cothis 20.
Cotta. 83.
Cragas. 4.73.75.
Cragus 73.75.
Craſſus 24.66.
Crates 77.
Cracouia 108.
Cremma 45.
Creſſus 59.
Creopylus. 63.
Creta Vrbs 78.
Creton Vrbs 149.
Criſtallus 7.38.
Crimagoras 59.
Crinitus 102.
Cribellus 132.
Cronus 68.
Crōbuſa 73.
Crocus. 75.
Crommiū 77.78.
Croeſus 83.
Croacia. 103.
CRVX dñi 25.
Creſias 70.
Cucurbitæ 78.
Cumana 40.
Cuma 58.
Curetes 63.
Curias 78
Cybele 44.
Cibrici 69.
Cybera 69.
Cyclopei 53.
Cyenus 55.
Cylla 49.
Cylanus mōs 67.
Cymericū 18.83.
Cymbri 116.
Cynicus 43.
Cynitū 47.
Cynoſima 70.
Cyprus 77.
Cyrus rex Perſarum
6.20.29.
Cyrrus fluuius. 11.12.
20.26.29.
Cyra 9.
Cyrrinus 45.
Cyrocrates 64.
Cyſta Vrbs 69.
Cytherū 42.100.

Daæ 23.
Daei 88.
Dædala 73.
Dagobertus 120.
Dalmatia 103.
Damaſcus 67.
Daphita 66.
Darius. 3.20.52.91.
Daritus 26.
Dardanus. nia. 53.
83.
Daſcilium 47.
Datia 116.
Dana 6.
Danala 44.
Dani 91.113.116
Decem fratres
38.
Deiotarus 43.
Delphi 44.
Delus 74.
Delphodias 118.
Demoſca 21.

Demonactes. 32.
Demetrius mathe=
maticus. 39.50.
Demetrius. 50.54.
57.140.
Demenetus. 77.
Derba 45.
Deſpotus 103.
Deſiderius 118.
Diana Peraſia.
37.65.
Diacopena 41.
Diduri 12.
Didius 20.
Dies trium horarum.
127.
Dindima. 44.51.
Dioſcuris 17.
Diocletianus. 27.
Dionyſiodorus. 39.
Dionyſius Dialecticꝰ
47.
Diony. Atticus. 50.
Diony. Hiſtoricus
68.83.
Diony. Caniſius. 91.
Dionyſiocles. 67.
Dionyſides. 76.
Diodorus. 50.58.68.
74.76.
Diophanes 59.
Diopolis 40.
Diogenes Cynicus.
43.
Dion 46.
Diotrephes. 69.b.
Diphilus 43.
Docimia 48.
Dodoneum oraculū.
102.
Doliones. 47.82.
Dolobella. 66.
Doldtacenſes. 118.
Domanetica regio.
43.76.
Domitius Enobarbꝰ
67.
Dominicus dux Bri=
to 126.
Drauus fl. 89.104
105.
Drangulæ 91.
Drepanū. 68.
Drimenetū 44.
Drimū 89.
Druſiana 64.
Druſus Ger. 118.b.
Dua 6.
Ducatus. 101.
Dyrce 100.
Dyrrachiū. 100.

Ebata. 27.
Eboracenſis dux. 127
Edli 15.
Egeæ 77.
Egidius Ro. 120.
Elcuſa 70.
Eleapolis. 58.
Eleus fl. 26.
Eleuſa 75.
Elimeis 26.
Eliades inſulæ. 71.
Eluidius 32.
Emodus 4.
Emilius Pau. 102.
Enceladus 23.
Endimion 62.
Eneti. 42.57.
Enetus 119.
Enobarbus. 67.
Enocenus fl. 58.
Ennius 55.
Eoles 51.
Epaminūdas. 100
Ephorus. 14.58.
Ephigenia 55.
Epheſus. 60. bis. 63.
64.
Epictetus 47.
Epirus. 60.102
Di. Epiphanius. 78.
Epidanus. 100.
Equi ſylueſtres.
Eraſtus. 57.
Ereus 57.
Erimni 7.
Erithri ſcopuli. 42.
65.
Eritias 60.
Erithræ. 65.
Erneſtus. 115.
Eſapus 55.
Eſchines 62.
Eſſedones. 5.7.
Eucrates 10.
Eudoxus. 70.
Eudemus 72.
Euerſus Comes. 142.
Eugenius pon. max.
135.139.
Eumenes. 23.49.73
76.
Eumenium. 48.
Eupatoria 40.
Eupator. 43.b.53.
Euphrates 29.
Europa 4.
Euripilus 49.

Euridamus. 69.
Euridemon 74.
Euſebia regio 37.
Euſebius 46.
Eutidemon 45.
Examites latro. 88.
Eyeringerus. 106. 107.
Ezernagoras 108

Fabius 83.
Fabrienenſes. 146.
Falcones pugnantes 133.
Famauguſta. 78.
Faramūdus. 120
Faunena. 30.
Fauētia 146.
Federic⁹ Barbaroſſa 36.
Federicus comes Vrbinas. 60.105.135.
Ferraria 133.
Ferdinandus 135.
Fimbria 24.83
Firmianum 144.
Flaccij 91.
Di. Florentinus. 114
Flochetus 125.
Florentia. 134.136.
Fluentia 134.
Focas impe. 25.
Fœlix quintus 124.
Folianum 136.
Fons olei 9.
Fontes amari. 115.
Fons populi 149.
Formicæ rubeæ & bellantes. 6.133.
Fortunatæ iſulæ. 60.
Forchen 122.
Forlianus 145.
Foſerium 125.
Foſcarius 132.
Fratres cōtendentes. 40.115.116.
Fratres Theutonici 111. bis. 112.
Francones. 113.121.
Franci 113.119.
Francus 120.

Francfordia. 114.121
Franciſcus Arago 125.
Franciſcus Brit. dux. 126.
Fran. Sfortia 135.
Fran. Philelſus. 132.
Fran. Bauarus. 132.
Fran. Focarius. 132.
Fran. Patricius 137.
Fran. Vicecomes. 142.
Fregoſus 128.129
Fridericus impe. 106 115.122.
Frid. Marchio 119.
Friburgum 118.
Fridericus ſuppoſititius 145.
Fuluius Ro. 60.
Fures 104.
Fuſculus mōs. 146.

Gabadana regio 38.
Gabinius 40.
Gadilonetica regio 39.
Gallactophagi. 8
Galenus 25.
Gallatia. 41.43.44.
Gollogoæcia 44.
Galli 43.54.120.
Galli execti 67.
Gallus fl. 46.
Galeſus mons 65.
Galeatius Baldaſſin⁹ 138.
Ganeus fl. 16.
Gangra 43.
Ganimedes 52.
Gandauum. 111.126.
Gargarenſes. 14.38.
Garuira 39.
Garlabora 44.
Gargarus. 38.51.58.
Gardelenum 114.
Gattus 138.
Gaudina 120.
Gaza op. 27.
Gedanū. 111.126.
Geles 13.
Genuenſes. 66.79. 95.128.149.150.
Georgius Scādeberchius 13.102.
Georg. Paleocius 90 93. bis. 94.
Georg. Trapezonti⁹ 140.
Georgiani 16.
Gepidæ 88.
Germanicus. 24.
Gergitthius Caron hiſt. 52.
Gerræ 65.
Geradiſca 135.
Gerardus Gambacurta 136.
Gethæ 91.

Gibellini 142.
Gymnaſiæ iſulæ. 71.
Gypſum 44.
Giſbertus Corrigiẽ.
137.bis.
Giſchra 89.
Glaucus 15.16.
Glodoniſda 120.
Gnidus 70
Gomphi 100
Gorgophia 19.
Gordianus 25.
Gorgarena 30.
Gorgoneas 32.
Gordium 44.
Gordus vicus 46.
Gothi 21.116.149.
Gotfridus Bullio. 36
47.81.
Gran 51.
Granicus 52.
Gradaria op. 145.
Græci 83.100.
Græcus rex 110.
Gregoeus 50.
Gregoriꝰ Lolliꝰ 137.
Greg.caſtellanꝰ 140
Gryphes 7.
Grineum 58.
Grimoaldus 120.
Gripſuoldia 113.
Guarinus veroñ.
69.90.130.
Guarius 89.
Guarro 128.
Guelphi 142
Guido Luſinianꝰ 70
Guncium 88.
Gyges 72.

Haactea 56.
Habraam 55.
Halis fl. 38.41.
Halizones 39.
Halizonium 55.
Halizarna 68.
Haleſius 77.
Halbebergium 114
Halbelberga 116.
Hannibal 46.47
134.
Hannibal Bentiuolꝰ:
134.
Haſſia 119.
Hecatompilos 22
Hecatheus 62.
Hecatonus 67.
Hegeſias 66.
Helimei. 23.57.
Helleſpontus 35.
Hellanicus 54.
Heliopolitani 66.
Helena Paleologa
79.
Helenus 100.
Hellas 100.
Heluetij 123.124.
Heniochi 19.
Henricus comes.105
Henricus Pomaranꝰ
116.
Henricus impe.Ger.
121.
Henricus 127.
Henricus Hiſpanus:
128.bis.
Heptacometæ 39
Hercules 13.14.83
Hercule 62.
Herodes 24.
Heraclius impe. 25.
Heraclides 42.
Heraclia 42.56.
Heregorgon 47.
Hermus 50.59.
Hermocreon 52.
Hermias 57.
Hermagoras 58.
Heroſtratus 64.
Heraclitus 64.68
Heracleotus 64.
Hermodorus 64.
Herodotus 68
Heres 68.
Herfordia 114.
Herbipolis 121.
Hermaphroditꝰ 137
Heſiodus 58.
Hibernia 127.
Hiero 48.
Hieropilus 65
Hierocles 69.
Hieronymus 69.
Hiera 73.
Hieocepia 78.
Hieronymus Pragẽ.
heremita 110.
Di.Hilario 78.
Hildericus 120
Hildebrandinꝰ 137.
Hirtacides 52.
Hiſmael 41.
Hiſtriones 65.
Hiſmenus 100.
Hiſpania 127.15
Holmus 75.
Hollandia 117.8.1
Homerus 58.65.66
86.
Homies ſemiferi.111.
Honela fl. 114.
Hortenſius 10.
Hoſtiæ mirabiles
116.
Hudo 12.
Huia 44.

Huni 21.
Hungari. 21. 87. 89. 95.
Huniades. 89. 95.b. 99. 106.bis.
Huſpedia 20.
Huſſitæ 108. 117.
Hyberia 15.
Hybreas 69.
Hydra 58.
Hylas 46.
Hymerus 24.
Hyperborei 8.
Hypolytus.te. 114.
Hyppus 15.
Hyppanis 19.
Hypobotũ pratũ. 27
Hypparchus 47.
Hyppothous 59
Hypponax 64
Hyppocrates 68.

Iacobus Cyprius Nothus. 80.bis.
Iacobꝰ Marchianꝰ. 90
Iacobus rex Scotus 127.
Iaco. Appianꝰ. 138.
Ia. Treuerenſis. 139.
Ia. Ferentinas. 142.
Iacobellus 117
Iacobutius Candola 46. 146.
Ialiſus 71.
Ianus 79.
Iapides 103.
Iaſſus 68.
Iaxartes 7. 8.
Icaria 63.
Iconium 44.
Ida 51. 55.
Idreus 67.
Ignis pro deo. 110.
Ilium. 51. 53. 54. ter.
Ilus 53.
Ilua 138.
Illyrici 102.
Imaus 4.
Imbraſius 62.
Ingo dux 104.
Inſubres 129.
Ioanna Gallica puella. 15. 125.
Ioan Neapolitana. 15
Ioanna Alphõſi vxor & ſoror 128.
Ioães Apoſtolꝰ. 64.
Ioanues Cyprius. 79. 80.
Ioã. Huniades. 89.b 91. 93.
Io. Burgũdus. 93. 134
Io. Capiſtranus. 94. 108.
Io. Cardinalis. 96. 99
Io. Iuſtinianus. 98.b
Io. Vintimilius. 101. 144. 146. 149.
Io. Viconicius. 105.
Io. Segobienſis. 124.
Io. Armeniacus. 125.
Io. Alenconius. 125.
Io. Auriſpa 133.
Io. Vitelliſcꝰ 139. 146
Io. Tortelius. 140.
Io. Antonius 146
Io. Tarentinus. 148.
Io. Nuceus 149.
Io. Philippus. 149.
Ionia 60.
Ion Tragicus 65.
Iorſines 20.
Ioſias 145.
Iouinianus 25.
Iris 39.
Iſauria. 44. 45. b 73.
Iſauricus 45. 73.
Iſidorus Cardinalis. 99. 111.
Iſmael 43.
Iſnardus 128.
Iſondæ 12.
Iſſus 77.
Iſthmus. 35. 100. 101.
Iſtria 103.
Iudas 54. 72.
Iulius Aquila 20.
Iulianus 25.
Iulius Pelignus. 35.
Iuliopolis 46.
Iulius Cæſar 54.
Iupiter 83.
Iuſtinianus 25.
Iuuania 123.

Labienus. 24. 46. 69.
Labramida 68.
Labacus 103.bis.
Laceter 68.
Lada inſula 63.
Ladiſlaus. 87. 88. 94. 106.

Lad. Poſthumius. 88 89.
Lad. Guarius 89.
Laertes 75.
Lampedone 13.
Lampſacus. 52. 62.
Lampedonia 58
Lamus 75.
Lanos 5.
Landraſius 119.
Laodicea 27.
Lapatus. petós 77.
Laphitæ 100.
Laranda 45.
Lariſſa 59.
Lateres natãtes. 58.
Latmius. 62.75.
Latheus fl. 66.
Laurẽti⁹ Valla. 140.
Lebedus 65.
Lectus 56.
Leleges. 13. 45. 56. 57. 63. 70. 82.
Lemnos 72.
Leno cũ ſcortis abſorptus 48.
Leonorius 44.
Leo Iudas 72.
Leonardus Venetus 131.
Leonardus Aretinus 136.
Leodriſius Cribellus 132.
Leonellus dorſi⁹. 133.
Leſbos. 59. bis. 60.
Leſbocles 59.
Leucothoe 16.
Leucoſyri 38. 83.
Leucophris 55.
Leus litus 65.
Leucæ 66.
Leycha 87.
Liberi 23.
Liburnia 103.
Lidi 82. 83.
Lilium 45.
Limnenia 78.
Limniſſum 78.
Linum 52.
Linus 72.
Lituauia 109. 110.
Liuia auguſti 7.
Liuonia 111.
Lollius 134
Longous 68.
Longobardi 118.
Loryma 70.
Lorymus fl. 73.
Lublana 104.
Lubuca 114.
Lucul⁹. 31. 43. 51. 83.
Ludouicus Aquileiẽſis 72. 139.
Lud. Sabaudus. 80. 82.
Lud. Langrafius. 119.
Lud. Boſo. 121.
Lud. Gibboſus. 123.
Ludo. Delphinus 124. 126.
Lodouicus Marchio Mnat. 132.
Lu es 136.
Lugeus. a. 103. 104.
Lunæ montes. 3. 4.
Lunæburgium. 115.
Lunica 73.
Lundoniæ 127.
Lupanaria ſacra. 40.
Luzacij 113.
Lybiſſa 47.
Lycaonia 44.
Lycus fl. 48. 73. 87.
Lycia. 70. 72. 73. 83.
Lyciata 73.
Lydiæ portæ. 49.
Lyndus 71.
Lyſias 48.
Lyrneſſus 49.
Lyſimachus. 49. 91.
Liſander 50.
Lyſimachus. 54. 56. 63.

Macinus 6.
Macrinus 25.
Macedo. 43. 83.
Macedonia. 83. 100
Machareus. 60.
Mædia. 26. 27. 28. 29
Mædus 29.
Mædica herba 27
Magiſtanæ 34.
Magnopolis 40.
Magnetes po. 48.
Magnetia 51.

Magneſia. 62.b. 66.
Maguntina. 114.120
Maguntia 120.
Mahumetes. 25.43.
81.85. 97. 101.
Malius 66.
Malacus. 69.72.
Mallus 77.
Malleus pro deo.110
Maloriges 117.
Malateſta. 135. 137.
Mamaluchi 81.
Mandragoras 23.
Mantianus lacus.30.
Manuel impe. 44.
138.
Manius 83.
Manichei 103.
Margus 7.22.
Margiana 10.
Marubius 12.
Marthesia 13.
Mardi po. 23.
Marchantis 26.
Marciana 28.
Marcion 41.
Mariandini 42.
Marſias fl. 48.
Marcellus Octauiæ
filius. 76.
Marcomanni. 107.
MARIAE burgus
112.
Martinopolis. 114
Marius 116.
Margarita regina.116
Marçomedes. 120.
Marian⁹ Sozin⁹.137.
Marchia 142.
Marſi 146.
Martinus Boffa.147
Martinengus. 148.
Maſdoranus 4.
Maſicitum. 4.73.
Maſſagetæ. 7.111.
Maſſius 30.
Maſtix 66.
Maſſiticus 73.
Maſonitæ 111.
Matthias 84. 93.
Matrix Ciuitas. 149.
Mauſolus. 67. 86.
Maximianus 25.
Maxilla pſeudo pro=
phera 48.
Maxinenſes 13.
Meander. 48.62
67.
Medarſes 25.
Medea 29.
Mediolanum 129.
Megarenſes. 45.91.
Mel amarum 16
Melas.29.36.66.74
75.
Melania 75.
Melito 50.
Melamphilus 62.
Melena 65.
Melchella 79.
Melo mons 144.
Memnon. 52.58.62.
83.
Menalippe 13.
Menodorus 67.
Menecrates 67.
Menyppus 69.
Menecles 69.
Meotis 18.
Meotæ 18.19.
Meones 82.
Meroe 3.
Mermedonas. 15.
Merburgium 114
Meroneus 120.
Metibi 12.
Metrodorus. 52.57.
Methymna 59.
Mycale 67.
Michael Rylagus
87.90.91.
Michael Vrſatius. 91
Mileſij 42.66.
Mileſius 66.
Miletopolis 47.
Milites ſancti Ioānis
72.
Mimas 65.
Minithea 10.
Minerius 62.
Mirlia 46
Miro 62.
Miriandrus. 77.
Mithridates.16.20.
23. 24.31. 36.38.40.
50.51.53. 83. 84.
Mithridates Perga=
menus 16.
Mithr. Bofforan⁹. 20
22. 24.
Mithr.Menod.fi. 50.
Mithridatium 44.
Mixna 114. 115.

Moaphernes.17.
Modris fl. 46.
Modoetia 130.
Moganus fl. 121.
Molon 69.72.
Moloſſi 102.
Montes Lunæ. 3.4.
Mõtana Galliarũ. 5.
Montanus paraclitus 48.
Mons Albus 115.
Mõs Aureus. 144.b
Mons Faber. 145.
Mons ſanctus. 144.
Mons Vlmus. 144.
Monabazus 33.
Monoraticũ vinũ.36.
Mopſus. 74.77.
Morimena 37.38.
Morea 101.
Morăuí 107.
Moſca 21.
Moſmeci 39.
Moyſes. 85.93.
Muma 25.
Murus 59.
Murus examilis. 101
Murſini 64.
Murena. 69.75.82.
Mura fl. 105.
Murſia 142.
Muſtapha 85.
Muſias fl. 103.
Mycale 62.
Mydas 83.
Mygdones. 47.82.
Myletum 60.61.
Mylaſa 68.
Mylia 70.73.
Mylies po. 73.
Mynetes 49.
Myrina 58.
Myra 73.
Myrmidones. 100.
Myſia.46.49.82. 90.
Myſius fl. 49.
Mythilene 59.
Myus 62.
Nameus 56.
Napís 20.
Narſeus 25.
Narteçis 62.
Narnia 140.
Naſſei 8.
Naudus 60.
Naualia Rhodiorum 72.
Nauarra 123.
Nauportus 103.
Neandrini 56.
Neapolis. 63.146. 148.
Neetion 49.
Neleus 57.60.
Nemeſis 52.
Nembrus 72.
Neoptolemus gloſſographus 52.
Nero 64.
Neſtor 76.
Nicanor. 11.23. 49.75.
Nicepharius fl. 33.50
Nicea 47.
Níceas 68.
Nicoſia 78.
Nicocles 63.
Nicolaus Comes.6.8.
Nicol.Segundinus.21. 84.92.154.
Di.Nicolaus 73.
Nico.Vaiuoda 91.
Nico.Eſtenius 133.
Nico.Picininus.134. 143.
Nico.qnintus. 140.
Nico.Perottus. 140.
Nicopolis.36.77 102.
Nicomedes. 43.50.
Nicomedia 46.
Ninus 83.
Niobe 48.
Niſſa 67.
Noe 82.
Nogardia 111.
Momades 6.
Noroſbes 8.
Noroſſi 8.
Nora 37.
Noroxus 37.
Norimberga 122.
Norici 122.
Noruegia. 111.116.
Nouũ caſtrum. 150.
Nubes præliãtes.136
Nuceria 147.
Io.Nuceus 149.
Nyphates 4.
Obrineas 121.
Ochus. 9.11.
Octauius Auguſtus 21.77.84.
Odenatus 25.
Odera fl.108.

Oddo 145.
Oenæ inſulæ 11.
Oenone 53.
Oenandrus 69.
Oertades 5.
Olana 31.
Olbia 74.76.
Olgaſſus 43.
Olgares 128.
Olondæ 12.
Olomuſa 108.
Oltenna fl. 114.
Olympus. 46.73.75 77.78.100.
Omonades. 45.
Oneſicritus. 19.
Onychitus 38.
Opandix 31.
Ophiuſa 71.
Q. Oppius 83.
Opicinus 128.
Oqueni 118.
Oratius Ro. ſcriba 140.
Orchiſena 30.
Orcanes 85.93.
Orcades 127.
Orcus 100.
Orgaſi 70.
Orithia 13.
Ormiſda 25.
Orontes 4.26.
Orphanipo. 117.
Ortygia 63.
Os lacus. 53.54.
Oſſa 100.
Oſiris 83.
Oſmas Anglus. 142.
Oſterburgium. 114.
Otho 113.121, b.
Ottomanus. 84.92.
Otorocoras 4.
Othris 100.
Ouea arx 150.
Oxiartes 9.
Oxipetheon 56.
Oxus 7.9.

Pacorus 24.
Pactolus 50.
Pactias 62.
Padula 148.
Paleſcepſis. 55.56.
Palea 78.
Palepaphus 78.
Pamardi 8.
Pamphilia 73.
Panthaſilea 14.
Panticapeum 19.
Panioma 63.
Panormus 63.
Panetius 72.
Pandarus 73.
Pancratius 95.
Paphlagones 42 43.82.
Papyrius Carpus. 50
Paphus 78.
Paradiſus terreſtris. 3
Parthiatras 4.
Paropaniſus 4
Paracanda 9.
Paraſange 10.
Parthia 22. bis.
Parthenus 22.
Parthenias 62.
Parij 23.
Pariadra 39.
Paraclitus 48.
Parium op. 52.
Paris 53.
Parrhiſij 121.
Paſchalis dux Vene. 132.
Patara 73.
Patauium 119.
Paulus apoſtol⁹. 64 76.86.
Pau. Vergerius. 90.
Pau. Emilius 102
Pedalus Vrbs. 56
Pedalium 77.
Peium 44.
Pelops 48.
Pelaſgi 59.83.
Pelmeus mons. 65.
Peltinus mons. 67.
Pelopõneſus 100
Penthylus 51.
Peneus 100.
Pericles 63.
Peruſini 65.
Perpenna 66.
Perga 74.
Perſeus 76.
Perſæ 83.
Pera op. 97.95.
Perottus 140.
Perpetua 142.
Peſus 52.
Peſta 89.
Petra Siſimetræ. 9.
Pstreus vicus 18.
Petus 33.34.
Petrus heremita. 41
Petrus Anglicus. 117
Pet. infans 128.
Pe. Candola 140.
Pe. ſancti Marci. 142.
Petrus Arago. 147.

Petilianus 137.
Peucen 91.

Phaſis 15.17
Pharnaces.16.43.50
Pharnacia 39.
Pharnax 43.50.
Phanagoria 19
Pharaſmenes 32.
Phazemonetica regio. 41.
Phanias 59.
Phanæ 65.
Phaſelis 73.bis.
Phalerus 78.
Phellus 73.
Philippus ipe. 25
Philippus Burgund. 95.125.
Philip.Alexandri pater. 100.
Philip.Maria.129. 135.146.
Io.Philippus. 149.
Phileterus. 42.49.
Philadelphus.43. 50.73.
Philadelphia 50
Philomelium 48
Philomator. 50.66.
Philotas.62.68.77.
Phiſcus op. 71.
Philemon 76.
Phocea.59.60 66.
Phœnix mons.70. 73.bis.
Phrixus 16.
Phraates 24.bis
Phrygia maior. 47. 49.
phryges. 49.83.
Phritionis 59.
Phrintius 62.
Phriſones 117.
Phryſilis 73.

Picœla 75.
Picininus. 134.143.
Picentia 142.
Pieris 100.
Pilemonia 43.
Pilij 60.
Pimoliſena 41.
Pinus pulchra 55.
Pindus 77.100.
Pipo dux floren. 89.
Pipinus 120.
Pipinus groſſus. 120.
Pipinus Nanus .120
Piſces foſſiles 43
Piſinus 44.
Piſidæ.45.48.69. 73.
Piſſodarus 68.
Piſander 69.72.
Pithodoris.17.41. 67.84.
Pittacus 59.60
Pluciades. 76.
Plnmbinum 135.
Pluto 12..
Plutonium 67.
Pognitium. 121.
Pogius Florentinus 135.
Poletimetus 10.
Polydetus 11.
Polemo.17.19.41. 48.
Polignium 17.
Poliena 55.
Polymedium 56.
Polycrates 62.
Polycarpus 64.
Polymaſtus 65.
Polonia 108.
Politianus mons.136
Pompeius Mag. 11. 12.15.20.32.36.83. 70.76.
Pompeiopolis.70. 76.
Pomeranei 113.b
Pomaratium 135.
Pontus 38.
Pons Arcis 125.
Populonia 135.
Portæ Lydiæ 49.
Portugalia 128.
Porcarius 140.
Poſſidonius. 12.72.
Poſſidium. 62.65.68
Praxiteles 64
Praxiſanes 72.
Praxander 77.
Priapatus 23.
Priſea pſeudo pphe. 48.
Priapus op. 52.
Priamus. 53.60.120.
Priene 62.
Prigeniza 114.
Princiuales Cattus. 138.
Propatena 26.

Propontis 35.
Progenies ſancti Pauli. 52.68.79.86.
Proconeſus 52.
Protharchus 68.
Protogenes 71.
Procopius 117.
Protonotarius Carpēſis. 145.
Pruſias Ciuitas. 46. bis. 50.
Pruſa 46.
Pruſſia 113.
Pruteni. 111. 113. 118.
Pſica 19.
Pſillis fl. 46.
Pſira 65.
Pſitatas 5.
Ptelus lac⁹ 53.
Pteneliſſus 74.
Pthiraphagi 17.
Ptolomeus. 3.78.
Puteoli 148.
Pygella 63.
Pylemon 42.76.
Pyllus fl. 43
Pyleus 60.
Pynara 73.
Pyrenei 5.
Pyramus fl. 36.
Pyreum 39.
Pyrrha 59.62.
Pythia 52.
Pythuiſa 52.
Pythana 56.58.
Pythagoras. 63.

Quercus caſtellum 112.

Q. Oppius 83.

Radamiſcus. 32. bis.
Raga 27.
Raguſei 123.
Rainaldus Vrſinas. 138.
Raphael 129.
Raſtianus 94.
Rata. 6.
Ratazana 117.
Raxes 12.
Razatenes 25.
Regina 76.
Renat⁹ rex. 132. 146
Renūdus 146.
Reuciniū. 136.
Ragæ 22.
Rhainaldus 47.
Rhea 52.
Rhetij 117.
Rhindacus 51.
Rhōbites 12. 18.
Rhoeſus 55.
Rhoites 55.
Rhod⁹. 60.71. b. 77
Rhoſus 77.
Rhyphei mōtes. 5.
Ricardus Anglus. 78.
Rirelucas 99.
Riſca 117.
Ritiū. 53. bis.
Rolus fl. 50.
Romani. 21. 83. 139.
Roma. 139.
Roſana. 9.
Roſtochium. 113.
Roxani. 91. 111.

Rubigo æris. 78.
Rudolphus 113.
Rupes Vuilhelmi. 148.
Rutheni 91. 111.
Rylagus. 87.

Sabatus 25.
Saburbiū. 114.
Sabaudia 124.
Sacæ 6.
Sacaſina 6.
Saca Dea 6.
Sacani. 12.
Sacazena 30.
Sacerdotes eunuchi. 64.
Soarus fl. 44. 46.
Saligium. 41.
Sal mirabilis 44.
Salon 47.
Sales Trageſci. 46.
Salgalus 45.
Salmacis 68.
Salanus 77.
Salinæ 115.
Salas fl. 118.
Salburga 123.
Samaritæ. 8.
Samaria 10.
Samus 60.
Samona 73.
Sananei 12.
Sandaragurgiū. 41.
Sandaliū 45.
Saona. 12.17.
Sapor rex 15.
Sapho. 59.60.
Sarpħus 4.

Sarmathæ 19.
Sarraceni 25.
Sardanapallus. 29. 76.bis.
Sarapathæ 31.
Sarus 36.
Saro mena 5 39.
Sardis 2.0.bis.
Sarpedon. 6 73.75
Satyri monumentũ. 18.
Satalia 75.
Sauromatæ 20
Sauera 37.
Sauus. 62.87.104.
Saxones 113.
Says 25.
Sbigneus. 108.
Scamãder. 53.54 55.
Scandaliũ 68.
Scandalarũ 75.
Scanderbechius.102
Scandauia. 111.116.
Scabini 119.
Scaphatum. 146.
Scepſis 56.
Schoenus 31.
Scipio Emilianus. 75.
Sclaui 162.103.
Scleſia 108.
Scopuli Erithri. 42.
Scopas 56.
Scopiæ 68.
Scotia 127.
Scythæ. 5.8.19.20. 21.
Scythotauri. 7.
Sebaſtopolis.17. 40.
Seleucus. 11.23.28. 49.50.75.
Seleucia. 28.75.77.
Selgeſſus 45.
Selga 45.
Seleuſinũs lacus. 64.
Selenus 76.
Semantinus. 4.6.
Senectus in honore. 13.
Sena 137.
Sepeliendi ritus. 23.
Sepluſium 88.
Seres 5.bis.
Seras 5.
Serbi 11.
Seranes 17.
Serui 23.40.
Seruilius. 45.73.
Sertorius. 84.142.
Serpentes pro Deis. 110.
Seſoſtris. 3.83.
Seſanius 42.
Seſtus 52.
Sfortiadæ 65.
Siculi. 91.
Siagrius. 120.
Sicambri 118.
Sidena 52.
Sida 74.
Sigitus rex 14.
Sigiſmundus Mala= teſta. 46.64.66. 89 107.b.135.137.145.
Sigiſmund9. 89.107. 135.137.145.
Sigiſ. rex hũg. 93.
Sigeũ 53.bis
Silphium 66.
Simois 53.54.
Simon modulator. 66.
Simus 68.
Sima 70.
Simias 72.
Sindroniũ 88.
Sinderonia 93.
Simonetus. 135.141.
Sinopica 38.
Siſimetra petra. 9.
Smaragdus 7.
Sminthe9 Appollo. 56.
Smirna 60.66.
Soatris 44.
Sofolſus dux 127.
Sogdiani 9.
Solmiſſus 63.
Solymus. 69.73.bis.
Sol. 70.76.78.
Soloeciſmus. 76.76. 78.
Soldanus. 71.b.82.
Solmanus. 85.93.
Sol pro Deo 110.
Soltuedl eũ 114.
Somerſetus 125.
Sophron 20.
Sophinus 31.
Sophocles 63.
Soſtenes 44.
Soſtratus 67.
Soxa 20.
Sozinus 137.
Spadines rex 18.
Spantha. 17.
Spithamenes 6.

Spinale 125.
Sproua 114.
Stadia 71.
Stalimnũ 72.
Stampanſis Comes. 126.
Stenis 42.
Stephanꝰ Boſnenſis 103.bis.
Stetinium 113.
Stendalũ 114.
Stiphana 41.
Stilax 68.
Stiria 105.
Storax 45.
Stomalimna 68.
Stragonor 23.
Straton fl. 26.
Stratonicus. cia. 57. 69.
Strabo 67.
Stratocles 72.
Suboci 8.
Sudini 108.
Suetia 116.
Suidrigal 109.
Suitenſes 123.
Sulmo 147.
Suno 120.
Sundis 113.
Sus in totam Vrbem non ferebatur 47.
Suſacenſes 119.
Sybilla 65.
Sycambria. 119.120.
Sydina. 39.40.
Sylla. 53.54.57.83.
Syllace 105.
Sylloſon 63.
Sylua in Veneratione 110.
Symnada 48.
Synope 42.
Synodus 47.92.
Sypilus 49.
Syracori 18.
Syrochis 25.

Tabis 5.7.67.
Taboritæ 117.
Tacta lacus 44.
Tagurus 5.
Talabrota 10.
Talbotus. 125.126.b.
Talianus 145.
Tamerlanes. 16.bis. 66.83.92.
Tanais 8.18.
Tana op. 18.
Tantalus 48.
Taprobane 3.
Tapireni 7.
Tapiri 10.
Tape. 10.
Tarſus 76.
Tarco 77.
Tartari 91.
Taurus mons. 4.30. 73.
Tauropilion. 63.
Taxus 72.
Tectafictilia. 15.
Tectoſagæ. 43.44.
Tecinius 71.
Tegnus mons. 49.
Eelitobogi 44.
Telmenſus 73.
Temnus. 55.58.
Tempe 100.
Tenedos 55.
Terpander 60.
Termillæ 73.
Termopilæ 100.
Tergeſtus 104.
Terræmotus 104.
Tetrarchæ 44.
Teucri. 56.77.83.
Tapireni 8.
Taleſtris 10.
Tanais Dea 31.
Tarſius annis. 52.
Thales 61.
Theophanus. 12.
Temiſcyra. 14.39.
Teodoricus. 21.119. 139.
Theodotus 23.
Thermodoon. 39.
Theius Vrbs. 42.
Theodoſius 47.
Theutrania 49.
Theba. 49.74.100.
Thelephus 46.
Thera. 52.
Themiſtocles. 52.
Theophraſtꝰ. 57.59.
Theophanes 59.
Theodocion. 64.
Theos Vrbs 65.
Theopõpus. 65.70.
Theocritus 65.
Thermeriũ 68.
Theoneſtus 68.
Themeſſus. 69.
Thelchinius. nes. 71.
Theutamus 83.
Theutones 90.
Theutonici fratres. 111.bis.112.

Theſſalonica 100.
Theodoſi⁹ ipe. 100.
Themiſia fl. 127.
Thiana 37.
Thimeus 64.
Thomas Apoſtolus. 26.
Thomas Fregoſ⁹. 128
Thraio 64.
Thracia 91.
Thurius 68.
Thuricenſes 123.
Tibicē 55.
Tigris 29.
Tigranes. 31.33.38.
Tigranocerta 31.
Timotheus. 43.64.
Timauus 102.
Tiridates 34.
Tirānomades 91.
Titus fl. 102.
Tlepolem⁹. 71.
Tmolus. 49.50. 51.67.
Toaris 30.
Toloboſci 43.
Torax 66.
Toriū op. 111.
Tortelius 140.
Tragelaphon. 16.
Trapezus. 39.41.
Trageſci ſales. 56.
Trallis 66.
Trachea 74.
Tranſſyluana regio. 88.
Tragurum 103.
Traiectenſes. 117.
Tramenſes 147.
Trebonius 66.
Triquetra 35.
Triphilon 69.
Triphon 74.
Triarius 83.
Triballi 91.
Tridentini 123.
Troglodytarū montes. 4.
Trocini 43.
Trogetis 44.
Troas 51.
Trugoſius 79.
Tucenſes. 136.
Tuditanus 103.
Turca. 56.82.83.84. 92.94.95.bis.
Turingi 113.
Tuſci 12.
Tyatira 50.
Tymbreus fl. 54.62.
Tymbra 62.
Tyridates 24.
Tyrānio 39.57.
Tyrtanus. 59.
Tyrneſſus 74.
Tyrſus 83.
Tyrolenſes 123.
Tyrāni Mediolanenſes 131.

Vada 136.
Vali 11.
Valerianus 25.
Valachi 9.bis.
Valona 100.
Valenſes 103.
Valeria 105.
Valla 140.
Vandabāda 10.
Vardanus 12.
Varna 95.
Vdæ 12.
Venus Apato. 19.
Venus Apellis 68.
Venus Arcea. 77.
Ventidius 24.
Venetia. 42.79. bis. 129.130.
Venceſlaus rex. 90.
Ventus magnus. 135. 136.
Veritus 117.
Veſtualia 118. bis.
Vetitum 119.
Vicarū op. 148.
Vienna 106.
Vilhelmus 115.
Vilhelmus Rothomagenſis. 142.
Vilnaſcum 116.
Vinū exuſtū 50.
Vinū Aromenſe. 67.
Vincentius Hiſpan⁹. 142.
Vintimili⁹. 144.146 149.
Viriander 100.
Viſtella fl. 111.
Viſcera fl. 113.118.
Viſmaria 113.
Viſurgi. 118.
Vites mirabiles. 10.
Vitriolum 78.
Vitoldus 88.
Viterbium 138.
Vitelliſcus 146.
Vladiſlaus rex Po

Ioniæ 88. 94. 96. 109. 112.
Vlmerigi 111.
Vlricus 88.
Vmbria 142.
Vnicornis 6.
Voldimarus. 116.
Vologeſus. 24. 32.
Vratiſlauia 108.
Vrbetellum 137.
Vrbinum 145.
Vri 108.
Vrſarius mons. 51.
Vrſaria 148.
Vrſini 142.
Viſſemberg. 115.

Xandri 23.
Xanthus hiſtori. 50. 60. 73.
Xantus rex 60.
Xantus fl. 73.
Xanctus notus. 134.
Xenophanes. 65.
Xenarchus 75.
Xerxes. 9. 52. b. 62. b. 68.
Ximina 41.
Zageius mōs. 4.
Zagrus 26.
Zaliſcus 43.
Zambellotū 78.
Zeliorbes 25.
Zela 41. 51.
Zelia 51.
Zenobia 33.
Zenocrates 47.
Zeno Orator 48.
Zenocles 58.
Zephira 67.
Zephirion. 68. 76 78.
Zeuſides 48.
Zibellinæ pelles. 109.
Zigari 19.
Zinchi 12.
Zogori 19.
Zonas Diodorus. 50.
Zucharum 78.
Zylagus 94.

INDEX FINIT.

Propontis 35.
Progenies ſancti Pauli. 52. 68. 79. 86.
Proconeſus 52.
Protharchus 68.
Protogenes 7.
Procopius c7.
Protonotarius Carpēſis. c45.
Pruſias Ciuitas. 46. bis. 50.
Pruſa 46.
Q. Oppius 83.

Radamiſcus. 32. bis.
Raga 27.
Raguſei 23. c
Rainaldus Vrſinas.

¶ Godofredus Torinus Bituricus ad lectorem.

QVod eruḝre/cõtẽdḝre/miſḝre/& huiuſmodi multa/ ꝑ tale ḝ in penultima ſcripta leges/ factũ ẽ vt ĩpa ĩdicatiui p̃terita q̃ regulariter penultimã habẽt lõgã/a pſẽti & p̃terito ipſe ᵭo modi ĩfinitiui q̃ ĩ tertia cõiugatiõe ſẽp corripiũt penultimã/ſuã qn̄titatẽ/& quã ĩnt̃ legẽdũ ꝓferre debes tibi oſtẽdãt/ Illã Pſalterij/ Quicuplicis nuꝑ ĩ lucẽ dati/ pelegãtẽ & abſolutã ſcripturã libẽter ſũ imitat⁹ & ĩſecut⁹ Inuenies etiã ipſũ .ḝ. ĩ aliq̄b. dictiõib. ſimiliter ĩ gtis & dtis ſingularib. noiatiuis & vocatiuis pluralib. Primæ decli. nõnũq̃/more quorũdã ꝓ .æ. diphtõgo poni/ ĩz rari⁹. Inſuꝑ hæc cõſulto ſcripſi/miſtũ ꝑ .s. & nõ ꝑ .x. nã miſceo facit miſcui ĩ p̃tæ. vnde & miſtũ analogice/ Intellego/toties/quoties/litus/opidũ litera tralatũ/aliq/& id genus alia/ſecũdũ ορθογραφιαν/id eſt rectã ſcripturã obſeruãda. TVRCAM etiã ĩ Prima decli. qđ multi ĩ ſecũda ꝓferũt/ſcripſi. Michael Tarchaniota Marulus Cõſtãtinopolitan⁹/ ad Carolũ Regẽ Frãciæ plauſibiliter author ẽ mihi. Ei⁹ ſũt hæc verba.

Inuicte Magni rex Caroli genus
  Quem tot virorum/tot ſuperum piæ
 Sortes iacentis/ Vindicẽq;
  Iuſticiæ/fideiq; poſcunt/
Quem meſta tellus Auſonis hinc vocat.
  Illinc ſolutis Grecia crinib.
  Et quicquid imanis profanat
  TVRCA Aſiæ/Syriæq; pinguis/et cæt.

Qđ etiã plureis parteis/oẽis mõteis/accuſatiuos ĩ eis ꝓtuli/ grãmatice qdẽ & Latine/ Authore Priſcicino lib. 7. ca. de accuſatiuis plu. tertiæ decli. facere viſuſſũ/ Ea ẽ pulchra ad Accuſatiuũ a noiatiuo diſcriminãdũ diferentiã/ & qua mille ſunt vſi authores/ de quib. multis Saluſtiũ/Vergiliũ & Plautũ hic teſtes habere ſat erit. Saluſti⁹ qui quidem primo etiam verbo eſt vſus/ſic ait in Catilinario bello. Omneis homines qui ſeſe/et cæte. Verg. in primo Eneidos. Hic feſſas nõ vincula naueis Vlla tenent/ Plaut. in Aulularia/ Quid eſt? quid ridetis noui oẽis/ſcio fures hic eſſe cõplureis. Hoc lubens annotare volui/vt (bone lector) non tantũ dicẽdi puritatẽ ĩtellegas/ſed & tanquã digitos/inter & legendũ et dicẽdũ pura verba feſtiuiter in promptu habeas/ & ꝓdicas. Vale.

PII. II. PONTIFICIS MAXIMI HISTORIA RERVM VBIQVE GESTARVM: CVM LOCORVM DESCRIPTIONE NON FINITA ASIA. MINOR INCIPIT.

QVAECVNQVE mortales agunt: ſiue priuatim: ſiue publice calũniæ ſubiacẽt: nec diuinis operibus maledica ligua parcit: tantũ ſibi humanus arrogat intellectus. Quid nos ſperemus hiſtoriã: cũ veterũ aliquorũ: tũ noſtrorũ tẽporũ tradituri? An fugiet laborem noſtrũ malignus interpres? Minime quidẽ. nec tantum nobis arrogamus. Vnde hoc inquient ociũ Pontifici Maximo: quod in ſcribendo tẽpus abſumpſit: Chriſtianæ plębi detraxit. Cur nõ vtilius ſeſe exercuit? Tẽpora noſtra & res vulgo notas inculcat. Quis fructus? Quæ legẽdi voluptas? Nec vęra ꝓdit nec prodita ita exornat: vt auditorẽ delectẽt. Verũ qui ſcripta noſtra faſtidit: prius legat/deinde vituperet. Nõ ingentia ſolũ facta: ſed tenuia quoq; nouiſſe ſæpe ex vſu fuit. Nec tẽpora noſtra non admirãda minoribus videbũt. Quod ſi lectorẽ ſcribẽtis elegãtia nõ tenebit: varietas rerũ & nouitas abire nõ ſinet. Nec liber tã ineptus eſt: qui nõ afferat aliqd emolumenti. Nec nos falſa pro vęris aſtruemus: ſciẽtes nil tã cõtrariũ eſſe hiſtoriæ q̃ mendaciũ. Nugas in fabulis: in hiſtoria vęrũ quærimus & feriũ. Nec nos plębẽ ſuo tẽpore fraudauimus: qui nec rẽ diuinã neglexumus: nec conſiſtoria ſeu publica ſeu ſecreta pretermiſimus: nec ſupplices audire contẽpſimus. Sed noſtrũ ſeniũ ſua quiete priuauimus: vt ea memoria mãdaremus: quæ digna cognitu noſtra pertulit ætas: cũ breui veterũ recenſione. Nocturni ſunt hi labores. Nã quæ ſomno debebant horarũ maximã partẽ ſcribẽdo conſũpſimus. Fatemur: melius ſuas vigilias expendiſſet alius: ſed dandũ fuit aliquid menti: quę his lucubrationibꝰ oblectata eſt. Nec nos latet Damaſos/Gregorios/Leones/Bonifacios/Innocẽtios/& alios q̃plureis ex noſtris ãteceſſoribus longe vtilius ocio ſuo fuiſſe vſos. Sed neq; hoc noſtrũ non frugi eſt. Hiſtoriã eni texuimus: quam noſtri maiores vitæ magiſtrã appellauęrũt. Nec ab re ſiquidem prudentia eſt: quæ vitã ducit. Prudentiã vęro multarũ & magnarũ rerũ cognitio parit: quã nemo inter ſcriptores melius hiſtorico tradit. Sed quid contẽdimus tanq̃ maledicis occurſuri clauſuriq; ora? fruſtra nitimur: & in dextro & in ſiniſtro latrãt itinere canes. Nullus vita ſine rep̃henſione cucurrit. Cõmunẽ ſortẽ æquo animo

Nil tã contrariũ hiſtoriæ q̃ mendacium.

Hiſtoria/vitæ magiſtra.

ſerre decet. Quodcūq; de nobis iudiciū fuerit: nō inuiti ſubibimus: qm̄ i hac hiſtoria neq; optimorū ſperam⁹ laudē: neq; peſſimorū timem⁹ vituperiū: neq; q nobis detraxerit id glīæ aſſeq̄t: vt oēs ei cōſētiāt: & fortaſſe futura ætas id approbabit: qđ nr̄a reiecerit. Scribēdi ordo ſic erit. Quæ p nr̄m æuū geſta ſūt memoratu digna: quātū cognouimus enarrare curabimus: priſca nōnulla p̄mittētes: q̄ vel cognitionē maiorē rerū vel ornatū afferant. Digeremuſq; ſingula p ſua loca & ab oriētali plaga facientes initiū p medias ꝓuicias narratione deducta ad occiduas nr̄aſq; oras remeabim⁹. De locorū gentiūq; natura & ſitu quæ videbunt̄ neceſſaria inſerentes. Et qm̄ rerū q̄s ſcribim⁹: quaſq; mortales agitāt: Cāpus eſt ipſe terrarū orbis quaten⁹ colit̄ cū interiectis & circūfuſis aquis: pauca de ipſo i cōi attingēda ſūt priuſq̄ parteis eius & locorū hiſtoriā aggrediamur.

¶ De Mundo in vniuerſo / forma ei⁹ & plagis terræ. Caput. I.

MVndi formā oēs ſfere cōſentiūt rotūdā eſſe: Idēq; de terra ſentiūt: q̄ in medio rerū cōſtituta grauia q̄q; ad ſe trahit: aqs maiori ex pte ſubmerſa. Sūt q arbitrāt̄ q̄tuor ei⁹ plagas apparere: q̄s magn⁹ iterſecet Occan⁹: duob⁹ āpliſſimis fluminibus eas ambiēs: quorū alterū Zodiaco ſubijciat̄: alterū ab aurora dextra leuaq; p polos defluēs extra colūnas herculeas cōiungat̄: atq; i hūc modū toti⁹ terræ q̄tuor portiones velut ingētes iſulas emergere. Quæ cælo ſubiectæ benigno mortaliū habitationes admittāt. Parmenides terrā: ſicut & cælū in quinq; zonas partitus eſt: quarū duas polis ꝓpinqores nimio rigore frigoris: & tertiā q̄ curſui ſolis obijceret̄ excedēti æſtu inhabitabileis exiſtimauit. Reliq̄s hinc atq; īde iter torridā & gelidas fœlici tēpamēto culturā recipere. Quā plures cū Græci tū Latini ſecuti ſūt. Pleriq; vnā tātūmō terræ partē emerſiſſe tradiderūt iter ſeptētrionē & æqnoctialē circulū. Idq; diuinam mētē hoim cā ſtatuiſſe digna ſētētia quā Chriſtian⁹ approbet. Hui⁹ figurā alij ſphæricā: alij oblōgā faciūt. His Claudi⁹ Ptolomęus cōſentit: & ꝓbabilior videt̄ opinio. Homer⁹ terrā omnē quā incolim⁹ ablui Oceano ꝓdidit: neq; aliēnū eſt iſulā eā eſſe. Nā quocūq; accedere ad extrema terræ mortalib⁹ permiſſum eſt mare inuenit̄: quod Oceanū appellam⁹: & hunc noſtræ habitabilis terminū quaq; verſū exiſtimāt. Ptolomęus habitationem noſtrā a quatuor orbis partibus terra incognita claudit: quāuis pleriſq; in locis Oceano terminari affirmet.

¶ An mare circūnauigari queat ſententiæ. Cap. II.

CIrcūnauigari an hæc iſula q̄at dubitatū eſt. Strabo Gno-
ſi⁹ auſtrale pelag⁹ ꝓpt̄ itolerabilē æſtū:boreale qm̄ frigo
re cōcretū eēt:minime nauigari poſſe putauit. Iuli⁹ Soli
nus Iubæ teſtioniū adducit:q vniuerſæ ꝑtis terræ meridianæ
quā plurimi ꝓpter ſolis ardorē peruiā negauerūt. Facta vel gē
tiū vel inſularū cōmemoratione ad cōfirmādæ fidei argumētū
oē mare qđ ab India vſq; in Hiſpaniā retro Aphricā cingit:na-
uigabile affirmauit adiectis ſtationum locis & ſpaciorū modo
p̄ſcripto. Plini⁹ Veronēſis ſcribit i Arabico ſinu res gerēte Cæ-
ſare Auguſti filio:ſigna nauiū ex Hiſpaniēſibus naufragijs fuiſ
ſe recognita:& Annone florēte Carthaginis potētia circūuētū
a Gadib⁹ ad finē Arabiæ:eā nauigationē ſcripto ꝓdidiſſe:Cor
neliū quoq; Nepotē authorē facit:q Eudoxiū quēdā ſua ætate Eudoxius.
cū Lathirū regē fugeret Arabico ſinu egreſſū Gades vſq; ꝓfe-
ctū cōmemorat:Cæliūq; Antipatrē a ſe viſū:q ex Hiſpania cō- Cælius An
mertij gr̄a vſq; in Aethiopiā nauigarit. De ſeptētrionali Ocea- tipater.
no maior cōtētio eſt:quē tñ magna ex ꝑte Diui Auguſti auſpi-
cijs:circa Germaniā nauigatū cōſtat vſq; ad Cymbrorū ꝓmon
torium:Caſpia vero litora Macedonū armis Seleuco & Antio-
cho regnātib⁹ ita explorata & ꝑnauigata ſūt:vt ꝑuo breuius q̄
totus hinc atq; illinc. Septētrio ſit remigat⁹. Plini⁹ Nepotis te-
ſtimonio vtit̄:q Metello Celeri Galliæ ꝓcōſuli donatos a rege Metellus
Sueuorū Indos aſtruit:qui ex India cōmercij cauſa nauigātes/ Celer.
tēpeſtatibus eſſent in Germaniā arrepti. Nos apud Ottonē le-
gimus ſub iperatorib⁹ Teutonicis Indicā naui & negociarores
Indos in Germanico litore fuiſſe depræhēſos: quos vētis agi-
tatos ingratis/ab orietali plaga veniſſe cōſtabat:quod accidere
minime potuiſſet:ſi vt pleriſq; viſū eſt ſeptētrionale pelagus
inauigabile cōcretumq; eſſet. a colūnis Herculeis Mauritanię
atq; Hiſpaniæ & Galliarū circuit⁹:totuſq; ferme occidēs hodie
nauigat̄. Oriētē nobis icognitū:cū religionū atq; ipſoꝶ diuerſi-
tas:tū barbaries imēſa reddidit. Veteres tñ nauigatū ꝓdunt:&
oceano q extremas āplectit̄ terras a ſuis litoribus noia indide-
runt:Hiſpanicū/Gallicū/Germanicū/Scythicū/Caſpiū/Sericū
Aeoū/Indicū/Lybicū/Athlanticū appellātes.

¶ De mariū & ſinuum diuerſitate ſecundū varios authores.

Cap. III.

STrabo habitabilē noſtrā circūfluā eſſe dicit:& ab exteriore
mari multos in ſe ſinus admittere/e qbus aquilonarē: mo-
do Caſpiū:modo Hyrcanū vocat:duos ab auſtrali pelago

effundi in viſcera terræ:Perſicū & Arabicū tradit:& illū aduerſum maxime Caſpio. Quartū hos magnitudine ſuperare: qui mare noſtrū quod interius appellamus efficit. Omneis autem ab extimo mari anguſto æſtu influere. Straboni multi conſentiunt. Ptolomęus plurimū aduerſãt:qui omne illd̃ mare quod Indicū appellãt cū ſuis finibus Arabico/Perſico/Gangetico:& qui ꝓprio vocabulo magni nomen habet:vndiq; terra cōcludi arbitratus eſt. Hyrcanū quoq; quod & Caſpiū nominat ab omni parte terra cinctū tanq̃ inſulæ ſimilitudinē ex oppoſito ducat:noſtrū tantūmodo pelag⁹ ab exteriori per arctiſſimas fauces terrā irrūpere. Quod cū finibus ſibi adiunctis vſq; in Euxinum & Meotim paludē exit. Herodotus etiā Caſpiū mare ait per ſeſe eſſe:neq; cū alio quoq̃ miſcęri longitudinis quindeci dierū curſu nauis quæ remis agãt:latitudinis vbi amplius octo

Baltic⁹ ſin⁹

Baltici ſinus nemo veterū meminit. Oceanū eſſe credidęrunt: eius partē qui Germanicus appellãt:ſed ambĩt hic etiā continenti:nec magnis circa Dāniā hoſtijs ab Oceano irrūpens ſinū ampliſſimū efficit:multaſq; & ingēteis circūfluit inſulas. Iordanis hui⁹ maris mētionē facit:ſed errat:q̃uis Gotthus cū Priſcis oceanū eſſe putās. Albertus magnus igentē hūc ſinū eſſe cognouit. Homo Germanic⁹ q nationis ſuæ limites nō ignorauit.

Iordanis Gotthus notatur. Albertus magnus.

¶ De longitudine & latitudine et clymatib⁹ terræ. Cap. IIII.

Terræ ambitus/longitudo/ & latitudo.

TOtius terræ ſiue ambitū ſiue dyametrū quærere:furor. lōgitudinē habitabilis ab ortu in occaſū 70 milliū ſtadiorum extēdi ꝓditū eſt. Latitudinē ab Auſtro in Boreā 30 millibus minorem eſſe Straboni viſū. Ptolomęus de latitudine conſentiēs longitudinē variā ꝓdit:q̃ ſub arcu æquinoctialis circuli 90 milliū ſtadiorū eſſe contendit:totūq; ambitū noti orbis ſtadiis 180 millibus cōſtare cenſet. Latitudinē terræ quatenus habitatā exiſtimarūt maiores noſtri i ſeptē clymata diuiſęrūt:

Terra i ſeptem clymata.

Quorū primū ab iſula Meroe vſq; Sienē ꝑ millia paſſuū quadringenta & 40 ꝓtenditur. A cuius fine ſecundum incipiēs in Alexandria Aegypti finitur:quadringētis paſſuū millibus amplum. Tertiū in Rhodo deſinit:huius latitudo trecētis & quinquaginta millibus paſſuū extenſa eſt. Quartū Rhodienſe appellāt:eiq; trecēta millia paſſuū latitudinis attribuunt. Quintū Romanū ducentorū & 55 milliū. Sextū ad Boriſthenem vſq; amnē ꝓducūt:ducētis & 12 millibus patēs. Septimū ad Rhypheos monteis per millia paſſuū centū & 85. Atq; ita omniū clymatū latitudo ſupra vicies centena centū 42 millia paſſuū

cōplectiꝉ:queādmodū his viſum: qui de terræ climātib⁹ ſcri=
ptitarūt. Lōgitudo climatū ab ortu in occaſum ꝑtrahiꝉ. Tā=
tūq; alterū ab altero ſuperaꝉ q̄tū ab æquinoctiali circulo ꝑ=
cul abeſt. Haud tñ his climatib⁹ oīs habitabilis cōtineꝉ. Si=
qdē lōgæ vltra Meroem degere hoīes & Ptolomæus & mul
ti alij ꝓdiderūt & vltra ſeptimū clima :quod Rhyphēis mō=
tibus terminaꝉ/magna pars Germanię ſita eſt:& tota Nor=
uegia:ipſaq; Britānię inſula atq; Hybernię in quibus maximi
dies:haud min⁹ q̄ duas de viginti horas aſſumūt:quos in ſe=
ptimo climate horis terminari quindecim tradiderunt.

¶ An ſub æquinoctiali circulo ac torrida zona ſint habita=
tiones. Cap. V.

AN vero ſub æquinoctio habitatio ſit:dubitatū eſt. He=
ratoſthenes ꝑ benignā ibi tēperiē eſſe arbitraꝉ. Idē ſen
tit Polibius qui ſolū illud ſublime aſſerit: & hymbrib⁹
irrigatū. Poſſidoni⁹ ſub ęqnoctiali mōtana eſſe negauit. Qui=
dā æqnoctialē circulū extra oēm terrā ꝑ oceanū ferri putauę=
rūt. Sic eni Homero viſum eſt:q ſolis equos/ex oceano bibe
re/& ſydus ipſū inde nutriri putauit: quē ſecut⁹ eſt Macrobi⁹
Nec magn⁹ Albert⁹ ab hac ſētētia ꝓcul fuit: qui tñ humoris
ſub torrida zona cōſumi exiſtimauit:q̄tū ſub polis aſſidue gi
gnereꝉ. Quib⁹ in locis ab excellēti frigore aquas ex aere ꝑ=
petuo gñari aſſeruit. Ptolomæus aduerſus eſt : q Taprobanę Taproba=
inſulæ partē ſub æqnoctio collocat:& multas Aethyopū gē nę.
teis:nōnulli Paradiſū terreſtrē ſub ea cæli ꝑte ſitā crediderūt Paradiſus
quib⁹ ſacraꝝ reluctaꝉ auctoritas lr̄arū:q̄ Tigrim & Euphra= terreſtris.
tē fama notiſſimos amneis ex Paradiſo defluere cōmemorat
Quos a ſeptētrionali plaga in Perſicū deuolui ſinū nō igno
ram⁹. Minime tñ ꝓpinquitas ſolis directiq; ſyderis radij ha=
bitationē īpediūt:locoꝝ opacitate opitulāte & noctiū humi=
ditate q̄ dieb⁹ ꝑ oīne tp̄s æquales exiſtūt:eſſe tñ ſub æquino
ctio:& ꝑ oēm torridā multas vaſtitates:& terras humore ca
rēteis:ac prorſus hūanæ naturæ incōmodas nemo negaue=
rit:q̄uis circa lucos & amneis Aethyopū populi degant. Pli=
nius refert Dalionē quēdā & Ariſtocleonē. & Bionē:& Baſili
dē vltra Meroē lōge ſubuectos. Simonidē vero q Aethyopiā Meroe.
deſcripſit in Meroe quinquēnio moratū. Quā inſulā ꝑ nōnin
genta & ſeptuaginta duo millia paſſuū vltra Sienē Aegypti
ſitā eſſe affirmat:ſicut Neronis exploratores renunciauere.
Apud Sienē vero cōuerſionē ſolis æſtiuā ponūt:& ibi torridā

incipere zonã ab æquinoctiali tractu gradibꝰ quatuor & vi=
ginti diſtantẽ:hoc eſt ſtadijs duodecim millibꝰ:q̃ paſſus effi=
ciũt q̃ndecies cẽtena millia:ex quo fit vt paulo vltra mediũ
iter æq̃noctiũ et Sienẽ iacentẽ Meroẽ accipiamꝰ. Ptolomæus
Agiſimbaiſ regio. vltra æq̃noctiũ Agiſimbain regionẽ habitatã ponit:et Lunæ
mõteis ex quibꝰ Nili paludes oriũt:& Antropophagos Ae=
Lunæ montes. thyopas ꝑ gradus circiter ſexdecim: atqꝫ in hũc modũ ꝑ de=
cies cẽtena millia paſſuũ cultura hoim trãs æquinoctiũ inue=
Antrophagi. nit:quod ſpaciũ nõ minus terræ q̃ duo climata cõplectitur.
Aethyopeſ

¶ Particio noſtrę habitabilis in Aſiã / Africã / Europã treis
principales parteis & vbi coniungantur. Cap. VI.

CONſenſu oim receptũ eſt totiꝰ habitabilis treis p̃cipuas
exiſtere portiões:Quaꝝ p̃ magnitudie:prima eſt Aſia:
ſcđa eſt Aphrica:tertia Europa. Aſia cõiũgit Aphricæ:
ſicut Ptolomęo viſum eſt:Per dorſũ Arabiæ qđ mare noſtrũ
ab Arabico ſinu diſiũgit. Nemo id negat : ſed adijcit ille alio
in loco cõiũgi ꝑ terrã incognitã:q̃ indicũ pelagꝰ circũplecti=
tur:in qua inia pene ſolꝰ eſt. Omneis eni quos offendimꝰ de
ſitu orbis ſcribẽteis mare Indicũ ad auſtrũ & orientẽ ſine ter
minis ponũt:& partẽ oceani eſſe volũt:ſicut ab his traditum
eſt:q ab Arabico ſinu in Athlãticũ mare:& ad colũnas Her=
Vbi Europæ & Aſiæ coniunctio culis nauigarũt. Europæ & Aſiæ cõiũctio fit ꝑ dorſũ/qđ iter
paludẽ Meotim & Sarmaticũ oceanũ excurrit ſupra Tanais
fluuij fõteis. Aphrica nuſq̃ ꝑ ſeſe Europæ cohęret : hinc freto
Vbi Aſiæ & Aphricæ diſcretio. Herculeo illic Aſia iteriacẽte diſcreta. Fuerũt qui eã ab Aſia
diſiũgere voluęrũt:id terræ itercidere meditari qđ iter rubrũ
& noſtrũ pelagꝰ mediũ eſt: cuiꝰ latitudinẽ nõ ampliꝰ q̃ mille
Seſoſtris. & q̃ngẽtorũ ſtadiũ eſſe dixęrũt. primuſqꝫ oim Seſoſtris Aegy
Darius. pti rex id efficere cogitauit. Mox Dariꝰ Perſaꝝ:Deinde Pto=
Ptolomęꝰ lomęꝰ ſequẽs qui foſſã eduxit:latitudine cẽtũ pedũ : altitudie
trigita.lõgitudie paſſuũ triginta ſeptẽ milliũ:& q̃ngẽtoꝝ. Vl=
tra ꝓgrediẽtem metus iundatiõis deterruit excelſiore tribus
cubitis rubro mari cõperto q̃ terra Aegypti. Pliniꝰ omiſſam
foſſionem aſſerit ne mare imiſſum aquam Nili corrumperet/
quæ ſola potus præbet Aegyptijs.

¶ Qui Aphricæ/Europæ/Aſiæ limites. & de diuiſione Aſiæ
per Taurum montem. Cap. VII.

NIli amnẽ plęriqꝫ limitẽ eſſe iter Aſiã & Aphricã volunt.
Melior ꝑ maria certiorqꝫ partitio eſt : Ita vt peninſulã
Aphricã accipiamꝰ / vndiqꝫ mari cinctã p̃ter Hyſcinũ:
qui a Peluſio in Arabicũ ſinũ excurrit. Nec nuſq̃ ſeptẽtriona
lior eſt Alexãdria:q̃ trigita & vno gradibꝰ ab æquinoctio di=

ſtat:niſi fortaſſe ꝓmōtoriū aliqđ aut ī noſtrū:aut ī Athlāticū pelag⁹ paulo āpli⁹ ꝓcūberet. Europa ꝑ Hyſpaniā: Italiā:& Peloponeſū auſtralior eſt:paralellū qui ꝑ Rhodū ducit attigēs ī ſeptētrionē ꝑ Germaniā & Noruegiā maxie ꝓtēſa. Quī to & ſexto climate fœlix vlteri⁹ nō adeo benigna Aſia & ad ſeptētrionē & ad meridiē extēdit. Auſtraliora ei⁹ latera Meroe ſūt oppoſita:q̄uis aurea Cherōneſus ī India ad ęqnoctialē vſq; circulū ꝓtēdat:Partes ei⁹ magis Boreales ad Scythas ꝑtinēt itra & vltra Imaū montē:q̄ ad Paralellū vſq; ꝑ Thylē ꝓferūt. Taur⁹ mediā quodāmō ſcidit:q ab occidēti ī orientē excurrēs:ptē ad aqlonē:ptē ad meridiē relinqt. Gręci alterā iteriorē vocāt:alterā exteriorē. Latitudo mōtis plęriſq; ī locis ſtadiū tria millia cōtinet. Lōgitudo quātū Aſia ſtadiū circit q̄nq; & q̄dragita millia ab ora Rhodiēſi vſq; ad Indiæ & Scythię extrema oriētē verſ⁹ caput ei⁹ iter Cariā Lyciāq; cōſurgit. qb⁹ ī locis mō Cadim mōs:mō Cragas appellat:neq; altitudine:neq; latitudie mēorabilis:multę ſūt ei⁹ ptes: & multa illi noīa vetuſtas ididit. Progreſſ⁹ itra cōtinentē quātū Lyciæ fines extēdūt:tū primū attollit & ꝓmōtoriū Maſicitū ad dexterā emittit: qđ ī mare Pāphylicū vſq; ꝓcūbēs:Pāphyliā ipſā Lyciāq; diſiūgit:mox ad ſeptētrionē vergēs:Celenoꝝ efficit iugū:qđ ad magnā Phrygiā Lycaoniāq; reſpicit: tranſmiſſa vero hic atq; ide Ciſidia Ciliciā attingit. & Antiochia a ſiniſtris relicta in duo cornua diuidit/quoꝝ dextrū Tauri nomē retinet:Siniſtrū Antitaurū vocāt:q ſeptētrionē verſus icedēs minorē Armeniā a maiori diſterminat: relicto ad ſiniſtrā iugo verſus Euxinū pōtū:cui Scordiſco eſt nomē & oriētalia Capadociæ a minori Armenia ſeiūgit. Ex Tauro vero cū ad extrema Ciliciæ ꝑuenit Aman⁹ orit: q Syriā a dextris relinquēs ad Euphratē vſq; verſus oriētē digredit:nec iterrupt⁹ vt Straboni placuit nomē amittit: ſed multū in altū latūq; creſcēs:multifid⁹ efficit. Pars auſtralior Taur⁹ eſt: q Armeniā a Meſopotamia diſterminat. Pars ſeptētrionalior ī multos q̄ſi ramos ſcindit. Ptolomę⁹ poſt ſciſſionē Euphratis Amanū mōtē iterū appellat Taurū:iter Armeniā:Meſopotamiāq; ꝓtēſū/ donec rurſ⁹ ab amne Tigridis iterrūpit: vltra vero Nyphatē noiat:cui Aſſyria in dexrro latere ſubiacet : & Adiabena regio qua dimiſſa vltra Capri amnis fōteis: Nyphates in duas ſcinditur parteis:Ea quæ ad ſeptētrionē vergit:Calpios monteis efficit: qui ad Hyrcanum pelagus deferūtur. Quæ vero ad meridiem inclinat:Choatras mons appellatur : qui iuxta Aſſyriam aliquādiu ꝓgreſſus in Auſtrū rurſus in duo cornua

Europa

Aſia

Taurus mons.

Cadim. M.

Cragas. M

Maſicitum prom.

Celenſ

Antitaur⁹ mons.

Aman⁹. M

Nyphates

Caſpij. M.

Choatras mons.

Zageſ⁹. M. diuidit:q̄ Medoꝝ ꝓuiciā includūt. Septētrionale nunc Zageſ⁹
Orōtes. M. mōs nūc Orontes appellat̃: Auſtrali Parthoatras eſt vocabulū
Parthoa=tras. M. quo Media diſiūgit̃ a Perſide. Cōiungunt̃ iterū hæc iter ſe cor=
nua circa finē Mœdię ad orientē & iterū diſiūgunt̃ Ragianā Si
Porta ex mōtib. in Parthiā. grianāq; terrā includētia. Circa finē vęro Sigrianę denuo pro=
pemodū cohęrēt: ita vt portā quādā videant̃ efficere: q̄ i Par=
thiā iter apiat. Nā & Parthia Tauro cingit̃: cui⁹ pars ſeptētrio=
Coros. nalis Coros vocat̃. Inter Hyrcaniā Parthiāq; diſcurrēs oriēta=
Maſdoran⁹ mons. lis Maſdoran⁹: q Parthos ab Aria ſepat: Auſtralis Parthoatras
ſicut circa Perſidē Mœdiāq; noiat̃: hic Parthos a Carmania ꝓ=
hibet. Coros autē Hyrcaniā p̄tergreſſus ꝓmontoriū nō paruū
a ſe dimittit: qđ ad Hyrcanū mare ꝓcūbens Margianā ab Hyr
Sariph⁹ M cania ſepat. Ipſe inter Margianā & Ariā dilapſus Sariphus ap
pellat̃: ex quo brachiū aliud excurrit ſeptētrionē & occidētem
verſus: Bactrianā a Margiana diſiūgēs: quod vbi ad Hyrcanū
ꝓpe pelagus ꝑuenit. Rurſus ad orientē ſeptētrionēq; decurrit:
vſq; Iaxartē fluuiū. Ipſe vęro poſtq̄ Bactrianā / Ariāq; trāſmiſit:
Paropaniſ=ſus. M. Paropaniſſus vocitat̃: a quo regio q̄ ad Auſtrū vergit: Paropa=
niſadū noiat̃ ei⁹ cōcluſa iugis. Vlteri⁹ iā Indiā ingreſſus Cauca
Caucaſ⁹ M ſus dicit̃ / qđ nomē ab Alexādri militib⁹ accepiſſe videt̃. Ei⁹ glo
riæ cauſa & ꝑ adulationē / q̄ regū comes eſt: tanq̄ ille Caucaſi
iuga & Promethei miracula trāſcendiſſet. hæc altiſſima videt̃:
& admodū lata Indiæ mōtana: q̄ ad Sacas ꝑtingētia Comœ=
Imaus. M. dorū noiant̃. deinceps Imaus incipit: & vſq; ad fonteis Gāgis
extēdit̃: ex quo dorſū deriuat̃: qđ i ſeptētrionē vergēs: in ocea=
no ꝓcūbit: & iuxta Ptolomæi traditionē Scythas in duas ꝑteis
diuidit: multoſq; ramos ꝓducit: q Boreales Aſiæ parteis multi=
fariā partiunt̃. Is vbi ꝑ aliquātū ſpatiū Gāgē prætermiſit: & ad
Emod⁹ M. exteriorē Indiā ꝑuenit Emodus noiat̃: qui circa finem Indiæ in
Otoroco=ras. M. duos ramos diuidit̃ vſq; i eorū excurrētes pelagus: alteri Oto=
rocoras nomē eſt: & Seras reſpicit: alteri Semātinus ad Sinas
Semanti=nus. M. terrarū vltimos: medij inter vtrūq; Semātini degūt: & ipſi ori=
entaliū extremi: ac pene incogniti: ſic Taurus ſe habet totius
Aſiæ diuiſor: cui ꝑ Antitaurū & Caſpiū montē Caucaſia iuga
& q̄ cūq; ꝑ Aſiā mōtana excellūt ꝓpemodū cōiuncta ſunt. Nec
male exiſtimaſſe putauerim: ſi qs ꝑ iuga Syriæ quæ de Tauro
deriuāt̃: & dorſū Arabiæ quod iter mare noſtrū Arabicūq; de=
Troglodi=tarū mōtes currit: Troglodītarū mōteis vſq; ad eos q Lune vocāt̃: & deide
ꝑ iuga incognita in Athlantē vſq; perueniri poſſe affirmauerit:
Lunæ mō. rurſuſq; Hiſpaniarū mōteis Pyrheneis cōtineri: & illos ꝑ mon=
Athlas. M.

tana Galliarũ gelidas Alpis attigere. Ex qbꝰ hic Apẽninꝰ Ita= Pyrhenei
liã oẽm iterſecat:illic ꝑ Hiſtriã & Dalmatiã vſqꝫ i Pelopõneſũ Montana
& i Thraciã altiſſima iuga decurrũt. & iter Rhenũ ac Danubiũ Galliarũ
dorſũ aſſurgit:qđ ex Alpibꝰ deriuatũ ꝑ Germaniã/Sarmatiãqꝫ Alpes.
dilapſũ:ſupra fõteis Tanais ad Rhyphęos mõteis attingit/& Apenni=
ꝑ illos Caucaſo iũgiť/exinde ꝑ Caſpiũ Antitaurũ/deniqꝫ Tau= nus.M.
rus ipſa cõphẽdiť. Vltra quẽ regnare magnũ Antiochũ Roma Rhyphei
ni ꝑmiſere:ex quo fit vt totius cõtinẽtis vna mõtiũ ſeries intel= montes.
ligatur:q̃uis pleriſqꝫ in locis tumor nõ ſatis appareat.

❡ Gñalis diſtributio Aſie in ſex ꝑcipuas parteis. Cap. VIII.

ASiæ ꝑteis:alij plureis:alij pauciores efficiunt:nr̃a deſcri=
ptio ſex tm̃mõ cõtinebit. Treis citra Taurũ:& totidẽ vl=
tra. Prima itra Taurũ & oceanũ ſeptẽtrionalẽ ab oriẽte Prima.
ſole vſqꝫ ad Hyrcanũ pelagꝰ extẽdeť popinario cultro ſilis:cõ
tinebitqꝫ Scytharũ plurimas gẽteis:q̃ vltra Imaũ mõtẽ:citraqꝫ
habitãt:cũ qbꝰ & Bactriani memorabunť:& Gordiani & Sacę:
& Maſſagetę & vltimi ad aurorã Seres:& q ſinũ circũ habitãt
Atacenũ. Secũda ab eodẽ Hircano mari vſqꝫ ad amnẽ Tanaim Secunda.
& paludẽ Meotidẽ proferet:hñs a ſeptẽtrione terrã icognitã in
oceanũ verſã:a meridie põtũ Euxinũ:& q ab eo i Hyrcanũ pe
lagꝰ excurrũt Moſchicos monteis. In hac Albani/ Hyberes &
Colchi collocabunť:atqꝫ alij q̃plures ꝑpl̃i: quos vno uocabulo
Scythas appellãt. In tertia ꝑte Romanis iuicta viribꝰ Parthia Tertia.
claudeť Mœdorũqꝫ terra:& vtraqꝫ Armenia:& qcqd hodie mi=
nor Aſia appellať iter Euxinũ & Helleſpontũ:& Cilicũ pelagꝰ
Hiſtino claudiť q ab Iſſico ſinu i Phaſidẽ vergit. In quarta deſi= Quarta.
gnabiť India cũ Sinarũ ꝑpl̃is ad oriẽtẽ extremis & iſulã Tapro
banę:q̃ ad meridiẽ ſita circulũ æqnoctialẽ trãſcendit. Quita ab Quinta.
Indo fluuio vſqꝫ ad ãnẽ Tigri itra Taurũ & mare Indicũ ſinũqꝫ
Perſicũ iacẽs Paropaniſades/Aracoſios/Arianos/Drãgianos/
Gedroſianos/Carmanos/Perſas/Aſſyrios/& Suſcianos cõple=
ctętur. Sexta eadẽqꝫ poſtrema ab ipſo Tigride amne vſqꝫ ad Iſ= Sexta.
ſicũ ſinũ nr̃mqꝫ pelagꝰ extẽdeť:oĩa cõplexa q̃ a Tauro mõte i
Perſicũ & Arabicũ ſinũ:atqꝫ i Aegypti ſeptẽtrionalia vergũt.
His i locis priores ad oriẽtẽ Meſopotamij occurrẽt/Babylonij
ac Chaldęi. qbꝰ cõtermina eſt Arabia deſerta. Ad occidẽtẽ tri=
plex Syria collocabitur Paleſtina/Comagena/ac Phœnicia cũ
Cilicia:& Pãphilia ac Lycia:& cũ his Arabia petrea. Ad meri=
diẽ fœlices Arabes iueniẽť iter ſinũ Perſicũ Arabicũqꝫ cõcluſi:
arduis mõtibꝰ a reliquis ſui nois gẽtilibus diuiſi vſqꝫ ad inſulã

prope Dioſcuriadē in Indicum protēſi pelagus.

¶ De Serib. populis. Cap. IX.

Hæc nobis totiꝰ Aſiæ certior cōmodiorqꝫ ꝑtitio viſa. nūc ꝑteis
Seres. ꝑtiū attigere oportet. Seres vt āte diximꝰ ad oriētē æſtiuū vlti-
mi reperiūt: quibꝰ ad ortū terrā icognitā Ptolomęꝰ & alij eorū
oceanū poſuęre ad meridiē: Emodi mōtes & Otorocoras In-
Antropophagi dos ac Sinas excludūt a ſeptētrione. Antropophagi iacēt Scy-
thę qbꝰ humana corpa cibi ſūt: & vt Ptolomęo viſū eſt ignota
Scythæ. terra: vt alijs ſcythicꝰ oceanꝰ ab occidēte ſcythaꝝ natio mōtes
Annibi. M. apđ Seras excellētes Annibi/Auzaci/Caſij & Aſmirei ex quibꝰ
Auzaci. M. Tagurus aſſurgit. Amnes noīat Ptolomęꝰ Oertadē & Bātiſū.
Caſij. M. Pliniꝰ Veronēſis Pſitatā/Cābrim/& cui nomē eſt Lanos iter vr
Aſmirei M. beis metropolim Serā ponūt Otocorę mōtivicinā. Inter gēteis
Tagurꝰ M. maximā Eſſedonū eē dicūt: q̄ Taguri iuga mōtis: & adiacētes
Oertades. incolit cāpos. Iuliꝰ Solinꝰ ſicut & alij cōplures mare hyrcanū
Bātiſus. ad Scythiā oceanū hr̄e hoſtiū dixit: ibiqꝫ ab exordio eiuſce pla
Pſitatas. gæ verſꝰ oriētē a dextris ꝓfūdas iacere niues: mox lōga deſer-
Cambris ta: Poſt Antropophagos gētē aſꝑrimā & efferatā q̄ dimidiā fer
Lanos. me itineris partē īpenetrabilē reddidit: vſqꝫ ad iugū mari īmi-
Sera. nēs: qđ Tabin Barbari vocāt. Vltra qđ poſt lōginq̄s ſolitudies
Eſſedones more tractu q̄ ſpectat æſtiuū oriētē: & vltra īhumanos ſitus ad
Tabis. Seres demū ꝑueniri. hoīes iter ſe mites & q̄etiſſimos: ſed qui ꝑ
Vellera ab arboribus depexa. alios mortaleis refugiūt: hos aq̄rū aſꝑgine iundatis frōdibꝰ ar
borū vellera liquoris adminiculo depectere: & lanuginis tene-
rū ſubtilirate humorē ad obſequiū domare aſſerit: & hoc eſſe il-
Sericū. lud Sericū i vſū publicū dānoſæ vanitatis admiſſū. Ex quo po-
tius eſt oñdere corpa q̄ veſtire: Qđ primo fœminis poſtea etiā
viris luxuriæ pſuaſit ābitio. Mercatores fama eſt primū eorum
fluuiū ꝑtrāſire: atqꝫ i eiꝰ ripis nullo linguæ cōmertio negociari:
Seres ſua tradūt nr̄a nō emunt. Sed ocul' tm̄ rerū p̄cia extimare: aurūqꝫ offerre cū Seres ſua tra
dāt: nr̄a nō emāt. Strabo Apollodori Adramictini vtēs teſtimo
nio ſcribit: Menādrū ac Demetriū q ex gēte græca poſt Alexā
drū i Bactria regnauęrūt: res oriētaleis aggreſſos lōge vlteriꝰ q̄
Alexāder ꝓceſſiſſe & vſqꝫ ad Seras & Faunos iperiū ꝓtuliſſe.

¶ De gēte Atocoꝝ. Ciconib. pop. ſeu vt alij volunt Semētinis. & quæ de Macino ꝓuicia denarrauit Nicolaus Venetꝰ. Ca. X.

Atacenus. His Atacenꝰ ānectit ſinꝰ: & gēs Atocorū: quibꝰ tēperiei p̄roga-
Atoci. tiuā mirā dicūt aeris clemētiā ſubmiſtrare: & arcere afflatū no
xiū colleis qui ſalubri apricitate ſecluſo vndiqꝫ obiectu peſtilen
teis auras ꝓhibent: atqꝫ ideo par illis: & Hyperboreis vitæ ge-

nus eſſe crediderũt. Plinius tradit Homerũ de his priuatim vo lumina condidiſſe: ſicut de Hyperboreis Hecatheũ: iter hos & Indos nõnulli Ciconas locauerunt. Ptolomeꝰ Semãtinos po- Cicones. ſuiſſe videtur: qui Seras inter & Sinas orientaliores exiſtũt: ad Semãtini. quos nulli nr̃atũ hodie ꝑueniũt: imenſa barbaries iter claudit: & iperantiũ multitudo: quã nemo ꝓbarit pacis amicꝰ: & qui or bis ſitũ noſſe cupiat. ignota eſſet terrarũ maxima pars: niſi Ro manorũ principatꝰ: & Alexãdri potẽtia orbẽ aperuiſſet. Nico- Nicolaus laus tamẽ quidã Venetus cognomento comes noſtra ætate in comes. hæc loca peruenit: ſi vera ſũt quæ ab eo narrata ferũtur. is ait mare Indicũ vltra Gangẽ cũ mẽſe toto nauigaſſet ad Ratham Ratha. fluuiũ ſe ꝑueniſſe: eoq; ſex diebꝰ nauigato/ ciuitatẽ inueniſſe: q̃ noie fluminis appellaretur. Exin p deſertos habitacul' mõteis quos Tauri partẽ fuiſſe crediderim: decẽ & ſeptẽ diebꝰ in cam- peſtria deſcẽdiſſe: quibꝰ duabus hebdomadibꝰ magno labore peragratis flumen offendiſſe Gange maius/ qđ ab incolis Da- Daua. ua diceretur: atq; in eo mẽſis nauigatione pacta ciuitatẽ nobiliſ ſimã appuliſſe ſtadiorũ centũ vigiti circuitu patẽtẽ: cui nomen Dua. hic laſciuiẽteis fœminas: & ſupra modũ libidini deditas Dua. eſſe affirmat. Viros autẽ vxore vnica cõtentos eſſe. Prouinciã Macinũ appellari: Elephãtis refertã: quorũ decẽ millia rex ad Macinus. bellũ nutriat: ipſe albo vehatur Elephãto: cui catena aurea gẽ- Decẽmillia mis diſtincta: colloq; circũdata ad pedes vſq; pendeat. Viros elephantũ ac mulieres ſtilo ferreo varijs coloribus figuriſq; corpora pin- ad bellũ nu gere: idola omneis colere: ſurgẽteis e lecto ad oriẽtẽ ſe ſolẽ ver trita. tere/ iunctiſq; manibus orare: in orõne trini dei opem petere. Attẽ. mo- Serpẽtes aſſos i cibũ pro delicijs hr̃e: rubeaſq; formicas pipe- res. re cõditas paruulis gãmaris ſimileis. Aial hoc in loco naſci ſuil Formicæ lo capite bouis cauda: vnico in fronte cornu eoq; cubitali: co- rubeæ. lore & magnitudine Elephãtis quibꝰ cũ bellũ cõtinue gerit: id Vnicornis. cornu veneno medet: atq; idcirco in honore eſt. Qua regio ad Boues equi Cathaũ vergit boues albos nigroſq; gigni equina cauda: Sed na cauda. piloſiore ad pedes vſq; ꝓtẽſa. pilos caudæ ſubtiliſſimos i mo- dũ plumæ volatilis: magno i p̃cio eſſe: quos equites i cacumie lãceaꝝ ſuſpendẽtes egregiæ nobilitatis iſigne ducunt. Hæc de Macino Nicolaus tradidit: quã ꝓuiciã ad oriẽtem verſã iter In- diæ mõteis: & Cathaiũ collocãs haud dubie regionẽ Sericã de notaſſe videtur q̃ Scytarũ gẽtibꝰ & a ſeptẽtrione: & ab occidẽte iungitur. Scythas autẽ oriẽtaleis noſtra ætas in Cathio ponit: Cathaium. magno Cani ſubiectos: ſic eñi illi ſuum imperatorẽ appellant: Can ma- gnus.

Sed illud difficile eſt credere : quod de amne Dua cõmemo-
rat:quē Gāge maiorem dixit: cui veteres cuncta cedere flu-
mina tradiderunt. Nec illud dignum fide decē millia elephā
tum belli cauſa regem alere: nec notum eſſe aut fama clarū.
Sed longinquitas redargui non facile poteſt.

¶ De Sacis pop. quos & Nomadas appellāt. Ca. XI.

POſt Seras occidentem verſus Sacæ ſunt & Maſſagetæ: &
Taburei & Suebi & vltimi ad ſeptētrionē Alanorū. Pto
lomæus Maſſagetas duplices eſſe dixit: alteros Hirca-
no mari vicinos: & Margianę regiōi: alteros inter Sacas po-
Sacæ — ſuit. Sacarū gentē ab occaſu Comedo mōte & amne Iaxarte
cōcluſit a ſeptētriōe. Scythia q̄ itra Imaū eſt & Aſcātici mō-
Nomades. — tis iugo ab oriēte Seris: ad auſtrū mōtib⁹ indicis: Sacæ No-
mades ſūt q carētes vrbib⁹ nemora & ſpelūcas habitāt. Fa-
ma eſt Sacarū gentē vſq; i Hyrcaniā & Parthiā p̄dari ſolitā:
q̄uis multa & deſerta ſiccaq; regio iteriacet. Parthos amore
pacis tributa illis pepēdiſſe: id erat p̄mittere: vt ſtatis tp̄ibus
agros excurrerēt: & p̄dā agerēt: cū p̄ter cōuēta facerēt: bellū
gerebat̄ rurſūq; pax fiebat: fuitq; Nomadū vita ita iſtituta: vt
ſemp vicinos ifeſtarēt: rurſuſq; recōciliarent̄. Sacæ multas in-
uaſiōes fecere mō p̄pinq̄s: mō lōginq̄s: bactrianā occuparūt/
Sacaſina. — & optimā Armenię regionē: q̄ poſtea Sacaſina ab eis eſt ap-
pellata. Inuaſerūt & Cappadocas q ad Euxinū vergētes Pō
tici noiant̄. Sed cū ex ſpolijs feſta celebrarēt Perſaꝝ ipatores
Cyrr⁹ Perſarum rex. — eos fūdit⁹ deleuęre. Sūt q tradāt Cyrrū Perſarū regē ducto
aduerſ⁹ eos exercitu p̄lio ſupatū: ſ; fugiētē eo i loco caſtrame
tatū vbi ipedimēta reliq̄rat: bonis oib⁹ & p̄ferti vino iſtructa
ideq; poſtq̄ exercit⁹ paulū qeuerat relictis veſpi tabernacul̄
p̄greſſū q̄tū ſibi cōmodū viſū fuit cōſediſſe. Inguētes Sacas
& caſtra viris deſerta: ac reb⁹ voluptuoſis plena cōperiētes
imodice ſe ipleuiſſe. Cyrrū cōuerſū vinolentos: atq; attonitos
Saca dea. — ad iternitionē cecidiſſe: diēq; illū p̄riæ deæ cōſecraſſe. Sacāq;
noiaſſe: q̄ cū celebrabāt̄ poſitis die ac nocte bacchanalib⁹ vi
ri ſil' ac mulieres eo vſq; potabāt: donec ſtupore cōp̄hēderēt̄:
tāq; ſimplex puriſſimaq; ditas fœdiſſimis hoim morib⁹ oble
Athaſij Coraſmi — ctaret̄: & Sacaꝝ Maſſagetaꝝq; gēteis Athaſios & Coraſmos
eſſe putāt: ad quos Spithamenes ex Bactrianis ac Sogdiāis
Spithamenes. — cōfugit vn⁹ ex Perſis q Alexādro reſiſtere conati ſūt. Citi⁹ ad
inſequēdū Spithamenē ab Alexādro miſſ⁹ Barbaros pugna
ſupauit: illi p̄ deſerta tādiu fugerūt: donec Alexādrū ip̄m ad-

uerſus ſe venire cognouęrūt. Tunc autē placaturi hoſtem Spi-
thameni caput amputauęrūt:& Alexandro miſęrunt:nec am-
plius ab eo vexati ſunt.

¶De Maſſagetis. vbi & de adoleſcente qui tempore Pij pape
ſolem adorabat. Cap. XII.

POſt Sacas ad Septētrionē Maſſagetæ reperiuntur:& ipſi Maſſagetę.
Nomades Scytharūq; genus qui virtutē ſuā maxime in
bello aduerſus Cyrū oſtendęrūt. Horū alij monteis ha-
bitant:alij cāpos/alij paludes/& quæ ſunt in paludibus iſulas.
agrū amnē:per hos labi dicūt:quē alij Araxē vocant:eūq; plu- Araxes.
reis in parteis diuidūt. Et vno tantū hoſtio Hyrcanū ingredi
pelagus reliquis i Oceanū ſeptētrionalē exonerari. Ptolomęus
Margū fluuiū duobus fontibus ex montibus Sariphijs deſcē- Margus.
dere tradit:& per Maſſagetas:q Margianis vicini ſunt:ac Der-
bitas in Oxum deferri amnē/qui iuxta Ribios Hyrcanū pela- Oxus.
gus ingreditur. Maſſagetæ equū ſoli mactāt/eūq; tantūmodo
deū putant. multos hic error antiquorū precipitauit:iter quos
fuit Dion Pruſenſis/Plinius Veronenſis/Macrobius:& oīs fer- Dion/Plini
me illa ætas quæ a Veſpaſiano Cęſare vſq; ad Traianū cucur- us & Ma-
rit: & Adrianū. Nuper quoq; in arce quæ ſub ipſa Adriani mo- crobius: So
le magnificētiſſime ſtructa eſt: Vrbinas quidā adoleſcēs reper- lē deū pu-
tus eſt huius ſtultitiæ ſequax: Alioquin nō ignarus. qui cū ar- taſſe dicūt.
cē ꝑdere conaret̄: eſſetq; depræhēſus votū Chriſto vouit ei ſe Vrbinas
crediturū:relicturūq; ſolis cultū:ſi libertatē:atq; impunitatem adoleſcēs.
aſſequeret̄. Sed raptus ad ſuppliciū ſtultū ſe fuiſſe teſtatus eſt:
qui ab eo ſalutē ſperaſſet:qui ſeipſū ſaluare non potuiſſet:tāq̄
CHRISTVS IESVS et dn̄s noſter crucē tuliſſet inuitus. qui
ꝑ nr̄a vita ſua ſponte moriēs mortē occidit. Stultus adoleſcēs
ſub noſtro pōtificatu ſui ſceleris pœnas dedit:laqueo ſuſpenſꝰ
& in Tyberim proiectus. Maſſagetis mos fuit ſingulis vxores Attē. mo-
ſingulas ducere:neq; tamē alienis abſtinebāt:cū quibus ſuſpē- res.
ſa ę curru pharetra in propatulo coibant. Fœda gens & brutis
ſimillima/apud quā genus mortis maxime optimū iudicabat̄:
vt ſenio cōfecti i fruſta cęderent̄:& cū carnibus ouilis ꝑmiſcuæ
ederent̄:eos qui morbo decederēt:vt ipſos abijciētes tanq̄ di-
gnos q a feris deuorarent̄. Eqtes ac pedites iter eos optimi
fuęre/arcu/gladio/thorace ac ſecuri ænea vtentes: aureas zo-
nas/aurea equoꝵ frena ac pectoralia habētes. Ferri parꝵ apud
eos fuit:argēto carebāt:ære & auro abundabāt:inſularū culto-
res/herbarū radices edebāt:& agreſteis fructus:ex quibus po

cula exprimebãt. Veſtis erat arborũ cortex: qui paludes inhabitabãt piſcibꝰ veſcebãtur. focarũ coria ę mari ꝓdeuntiũ iduebãt. Mõtani pomis ſilueſtribus alebãtur / nõ auſi oues occidere cum paucas haberẽt: eiſq; lactis & lanæ gratia parcerẽt. Cãpeſtres & ſi regionẽ late patentẽ occupabãt: nõ tamen agros excolebãt: ſed ex ouibꝰ piſcibuſq; viuebãt. Bellicoſi homies q̃uis ſimplices & in cõtractãdo minime verſuti.

¶ De Antropophagis Eſſedonib. Arimaſpijs & id genus immanium hominum. Cap. XIII.

Antropophagi. Tabismare. Eſſedones. Scychotauri. Gryphes alites. Arimaſpi. Smaragdꝰ. Chriſtallꝰ. Liuia Auguſti. Tapireni. Alanorſi. Iaxartes.

His ad Oriẽtẽ ac Septẽtrionẽ Antropophagi ſũt / qbꝰ execrãdi cibi humana viſcera eſſe credũt: & circa hos triſtiſſima ſolitudo & mare qđ Tabin vocãt / & Eſſedones: q oſſa capitũ ſuoꝝ parẽtũ auro cincta i poculoꝝ tradere miniſteriũ aſſerũt: & Scythotauri q ꝓ hoſtijs cedũt aduenas. Iuliꝰ Solinꝰ i hac pte terras eſſe locupletes: ſed ihabitabileis dicit. Nã cũ auro & gẽmis affluant Gryphes tenere vniuerſa teſtat: alites ferociſſimos & vltra oẽm rabiẽ ſęuiẽteis: quoꝝ imanitate abſiſtẽte: rarꝰ pateat ad diuites venas acceſſus. Diſſerpe eni hoies tã q̃ genitos ad plectẽdã auaritiæ temeritatẽ. Arimaſpos cũ his dimicare gẽtẽ monoculã ſi credere par eſt: vt itercipiãt lapides. Smaragdis hic primã eẽ: qbꝰ tertiã dederit Theophraſtꝰ dignitatẽ: qbuſq; nichil videãt oculi iocũdiꝰ. Chriſtallũ quoq; optimã hic auferri: cuius fruſtũ Liuia Auguſti ad põdꝰ cẽtũ & q̃nq̃gita libraꝝ iter Capitolina donaria dicauerit. Sub Maſſagętis Tapirenis: & Alanorſis occidẽtẽ verſꝰ vſq; amnẽ: Ras & Aſiaticos Sarmatas Ptolomęus q̃plurimas Scythaꝝ gẽteis enumerat. Quibꝰ ad meridiẽ Iaxartes fluuiꝰ & mare Caſpiũ occurrit a ſeptẽtrione terra icognita iacet. Iaxartẽ apud Sacas oriri arbitrat: & i ſeptẽtrionem fluere. Poſtea ad occidẽtẽ verti iter Scythas: & Sogdianos: demũq; ad meridiẽ inclinãtẽ: Hyrcanũ igredi pelagꝰ mlta & magna flumia vna trahẽtẽ. Quæ parti Sogdij / pti Noroxi / Aſpiſij / & Tapuri mõtes effundũt. Ras vęro amnẽ Hypboreos emittere mõteis exiſtimat: q modo i oriẽtẽ modo occidẽtẽ verſus. poſtremo ad meridiẽ tẽdẽs Hyrcanias auget aq̃s. Inter Iaxartem: & Ras duo ingẽtia ponit flumina: Rhimũ q & ex Rhimmicis oritur iugis: & Daixem Noroſo monte cadentẽ.

¶ Qui pop. iter Iaxartẽ fluuiũ & Hyrcanũ mare incolũt & de habitãtib. ſub polo Arctico & Hypboreis pop. Ca. XIIII.

Orgaſi. Erumni.

INter hos mõteis: & Iaxartẽ fluuiũ Hyrcanũq; mare: Orgaſos: Erimnos / Aſiotas / Noroſbes / Noroſſos / & Catagas Scy

tharũ pplos collocat. trãs mõteis aũt ſeptẽtrionẽ verſ⁹ Galla‑
ctophagos/Aſpiſios/Thabrenos/Sãnitas/Pamardos/ & alios
q̃plures/& Albanos iuxta mõteis q admodũ ſeptẽtrionales ſũt
ab auſtrali pte Saxonib⁹ locũ pbet: ex qb⁹ fortaſſe orti ſunt qui
Germaniã incolũt: q̃uis ſuã originẽ ex Macedonib⁹ repetãt a
Boreali parte Naſſeis & Subocis ſędes dedit: qui nõ minus ad
ſeptẽtrionẽ vergũt: q̃ Thyle. In cui⁹ Paralello Scythas Alanos
deſcripſit: & Hypboreos Sarmatas: qbus ad auſtrũ monteis
collocat. Hyperboreos & Aſiaticos facit/q̃q̃ pleriq; Europęos
eſſe tradiderint: nõnulli hoc gen⁹ hoim vltra aqlonẽ iacere pu
tauęrunt: gẽtẽq; beatiſſimã eſſe: q̃ alij mediam ſtatuęrunt inter
vtrũq; ſolẽ Antipodũ occidẽtẽ & nr̃m renaſcentẽ. Iuli⁹ Solinus
aſpernari rationẽ dixit: tã vaſto mari duos orbeis interfluẽte: &
in Europa circumſcripſit: apud quos mundi cardines eſſent: &
extimi ſiderũ ambitus: nox quæ vna ſex mẽſiũ: & vna totidem
dies magnã his de cælo clemẽtiã cõceſſã eſſe: auras ſpirare ſa‑
lubreis: nihil noxij flat⁹ hr̃e: domos eſſe nemora. Victũ arbores
miniſtrare: diſcordiã neſcire: ęgritudine nõ iqetari: ad inocẽtiã
oĩbus æquale votũ eſſe: mortẽ accerſere: & voluntario interitu
obeundi tarditatẽ caſtigare: cõſueſſe olim primitias frugũ per
virgines Apollini Delio miſſitare: qb⁹ pfidia hoſpitum violatis
Pontificio intra fineis ſuos recepto miſſionẽ neglexiſſe. Fabu‑
loſa hæc. nã qs credat? Virgines tã lõgo terrarũ tractu tãtaſq;
mõtiũ fluminũq; ac mariũ difficultates ſingul' annis penetrare
potuiſſe: aut gentẽ eſſe: quæ trãs aqlonẽ habitet nobis cognitã
Diodorus Hecateo teſte vtẽs oppoſitã Celtis iuxta oceanũ eſ‑
ſe iſulã dicit/haud multo Sicilia minorẽ pone arctos: habitariq;
ab his q Hypborei appellant: eo q vẽto Borcę ſũt expoſiti. i‑
ſulã valde fertilẽ in q̃ fruct⁹ ãnui bis naſcũt: Latonã i ea natã fa
bulant & Apollinẽ ibi præ cæteris dijs coli: eſſeq; hoies ei⁹ in‑
ſulæ veluti quoſdã ſacerdotes Apollinis/cuius laudes & hym‑
nos quotidie in cãtu celebrẽt. lucũ pterea ingẽtẽ: tẽplũq; Apol
linis forma rotũda multis donis atq; ornamẽtis cumulatũ. Vr
bẽ ei ſacrã cuius incolæ maiori ex parte citharedi exiſtãt: cõti‑
nueq; in tẽplo ſonẽt & hymnos canãt: hr̃e hyperboreos ppriã
linguã & Græcis maxime Delijs atq; Athenięſib⁹ ſocietate ac
beniuolẽtia iũctos a priſcis tpib⁹ cœpta. Græcos enim quoſdã
oli ad Hypboreos trãſiſſe ferũt: & dona ſũptuoſa in tẽplo ap‑
poſuiſſe græcis lr̃is iſcripta. Ex Hypboreis vęro Abarmi veniſ
ſe i Græciã: amicitiãq; cũ Delijs antea cõtractã firmaſſe aiũt: &

Aſiotæ.
Noroſbes.
Noroſſi.
Catagæ.
Gallacto‑
phagi.
Aſpiſij.
Thabreni.
Samnitæ.
Pamardi.
Naſſei.
Suboci.
Hypborei.

Attẽ. mo‑
res.

Fruct⁹ an‑
nui bis na‑
ſcuntur.

Græci qdã
ad Hypbo‑
reos confu‑
gerunt.
Abarmi.

Lunã apud Hyperboreos videri parũ a terra diſtantẽ: ac ter-
reſtreis quoſdã veluti cumulos habẽtẽ in ſe manifeſtos: deũq;
Apollinẽ per annos vndeuiginti adiri inſulã in quibus aſtro-
rum reuolutiones pficiant: imperare ciuitati temploq; præeſſe
Boreadas. Borei pgenieq; per genus recipit principatũ. quæ
oia tanq̃ fabuloſa referẽs Diodorus videtur contẽnere.

¶ De Arimpheis pop. non abſimilib. Hyperboreis. Cataio et quæ de his locis enarrat Nicolaus Venetus. Cap. XV.

Arimphei.
Scythæ
aſiatici.

Hyperboreis ſimileis Arimpheos eſſe dicunt. Aſiaticos Scy-
thas qui bacchas edunt: comas viri & fœminæ tondẽt: nullum
lędunt/ quietẽ amant/ nec lędunt ab alijs/ fugiẽtes ad eos tuti
ſunt/ tanq̃ aſylo tegant. Sacri oẽs habent. Sic forſitan olim fuit

Iaxartes
Tanais.

nũc gẽtis huiuſce nulla cognitio. Iaxartẽ fluuiũ nõnulli Tana-
im eſſe crediderũt/ qui Aſiã ab Europa diſterminat: inter quos
fuiſſe Policletũ Strabo cõmemorat. cuius errorẽ Alexandri co-
mites ſecuti ſunt: qui eũ trãſmiſſo Tanai aduerſus Europeos/
Scythas belligeraſſe tradiderunt. Sed Dimas dux Seleuci &
Antiochi ſatis idoneus vero author hunc tranſuectus amnẽ: ac
titulos omniũ ſupergreſſus aliũ eſſe q̃ Tanaim depræhẽdit: &
ob gloriã ſui nomis altaria ibi Apollini Didimeo ędificauit: &
hoc eſſe colliminiũ inter Scythas & Perſas oſtẽdit: non quod
Perſia ſcythas attingat; ſed qđ iperiũ Perſarũ per Bactrianos
& Gordianos ad Iaxartẽ vſq; fluuiũ ptendat: Iaxartis nomen

Aræ Hercu
lis. Liberi
pr̃is Cyrri/
Semirami-
dis & Ale-
xandri.

a Bactrianis inditũ ferunt. Plinius a Scythis vocatũ Scythim
tradit. hic aræ cõditæ ferũt ab Hercule ac Libero patre: Cyrro
quoq; & Semiramide: & poſtremo ab Alexãdro: quæ pfectio-
nis metas ad ſeptẽtrionẽ oſtenderẽt: qui noſtra ætate orbis ſi-
tum figurant. Cathaiũ his in locis deſignãt: quæ vltra Iaxar-
tem cõmemorauimus/ multaſq; puincias & multa regna cir-

Cathaium.
Can.
Nicolaus
comes.
Cabale-
ſchia.
Muri arcua
ti ab arce
media ad
vrbis qua-
tuor angu-
los.

cũſcribunt: quibus vnus præſit iperator qui apud eos Can ap-
pellatur. Nicolaus Venetus apud eũ ſe fuiſſe affirmat/ & vrbẽ
inueniſſe quæ duo de triginta millibus paſſuũ pateret in qua-
drum: Cãbaleſchiã noĩe: in cuius medio arx munitiſſima: & or-
natiſſima haberet: in qua rex habitaret: & ex qua muri arcuati
ad quatuor vrbis angulos ptenderent: per quos acceſſus regi
eſſet ſi quid in vrbe tumultus excitaretur ad arces quæ ipſis in
angulis eminẽt: quarũ quælibet paſſuũ quatuor millia in ambi
tu cõtinet: & oĩs generis arma tormẽtaq; bello apta cõcludit.
Afferit inſuper & alterã ſe vrbẽ reperiſſe quindeci dierũ itine-
re ab hac diſtãtẽ: Nemptai appellatam noſtro æuo aut paulo

ante ab iperatoribus eius gētis conditā:cuius ambitus triginta millibus paſſuū cōtineat:eāq; populoſiſſimā eſſe oim:In vtraq; ciuitate domus/palatia/tēpla/cæteraq; vrbiū ornamēta Italicis ſimilia eſſe affirmat:hoies modeſtos atq; vrbanos/& multis diuiuitijs affluēteis:quod ſi credimus magna ꝑfecto morū mutatio facta eſt:ab his quos antiqui ꝓdiderūt:q Scythas ferme oēis paſtorales eſſe affirmauerunt:& ꝓpemodū intractabileis:nec horrida ſeptētrionis ora eos admittit mores:quib⁹ vel Græcia olim claruit:vel Italia nuncfloret:aut certe Cathaium ipſū quod tātopere laudant minus ſeptētrionale eſt q̄ pictura demonſtrat. Nā qcqd vltra Iaxartē colitur:ſi Ptolomeo fides eſt vltra ſeptimū clima ꝓtendit: & Paralellū trāſcēdit:qui per Boriſthenē deſcribit:niſi reſpōdeat aliquis magni Canis imperium:& vltra & citra Iaxartē extēdi/ac Gordianos Bactrianos & alias gēteis vſq; ad Indiæ atq; Ariæ mōteis cōpræhendere: qđ facile ꝑſuaderi poteſt his qui Scytharū res geſtas aliqn̄ legerunt:a quibus magnā Aſiæ partē olim ſubactā fuiſſe conſtat: nec iperia ſuos tenēt ꝑpetuo limites. Sed pro fortunævarietate:nūc magna ſunt:nūc parua. Strabo i hac parte:Scythiæ ad occidētē:quā Ptolome⁹ Ras fluuio termīauit:Hyrcani pelagi fauces collocauit ab vtraq; pte cultas:De qb⁹ poſtea diſſerem⁹

De Sogdianis & Bactrianis. Cap. XVI.

INter Iaxartē & Sariphos Paropaniſoſq; mōteis Sogdiani & Bactriani iacēt:Oxo diſcreti fluuio:Sogdiani ad Iaxartē magis accedūt:Bactriani ad Paropaniſi iuga p quos fluuius Ocus dilapſus in Oxum fertur. Bactrianis ad occidentē Margiani ſunt. Sogdianis mōtes Oxij quos interūpit Oxus p Ribios & Derbitas in Hyrcanū cadens pelagus. Margianis ad occidentē Hyrcania occurrit/quæ nomē pelago dedit olim:ſicut Strabo aſſerit. Sogdiani & Bactriani:nec vita mltū:nec moribus a Nomadib⁹ differebāt:q̄uis Bactriani mitiores eſſēt. Nec vera locutus Oneſecritus exiſtimatur:qui Bactrianos ſenio:aut morbo confectos apponi canibus viuos ſcripſit:ad hoc ipſū de induſtria enutritis:quos patria lingua ſepulchraleis vocabāt: quā legē ſuſtulerit Alexāder:quē ferūt alij octo/alij duodecim vrbeis i Bactriana & Sogdiana cōdidiſſe nōnullis euerſis:q̄rū Cariata fuit in Bactriana:vbi Caliſthenes cōpræhēſus eſt:& i vincula coniectus/qui diuinos honores Alexādro negauit exhibendos eſſe. In Sogdiana Paracāda:& Cyra vltimum Cyri opus ad Iaxartē flumē conditū:quod Perſici imperij confiniū

Sogdiani. Bactriani. Oneſecrit⁹ notatur. Attē. mores. Canes ſepulchrales. Cariata. Caliſthenes. Paracāda. Cyra.

erat:nec pepercit Alexãder memoriæ Cyrri quãuis illũ cole-
ret:propter continuas opidanorum rebelliones. In Bactriana
Petra Siſimetræ.
Petrã Siſimetræ altitudinis ſtadiorũ quindecim cœpit:cuius
ambitus octuaginta continebatur: in ſuperiore parte planã ac
feracẽ vt viros quingentos alere poſſet. In ea Alexãder & ho-
Roſana.
ſpitio ſũptuoſe accept⁹ eſt:& Roſanã Oxiartis filiã duxit vxo-
Oxiartes.
rem. In Sogdiana ſecus Oxum Aria mare petrã occupauit: q̃
Xerxes.
duplo altior fuit Siſimetra. Xerxes in his locis vrbẽ cõdiderat:
Brãchidæ.
& Brãchidas ĩ ea collocauerat: ꝑpterea quod dei pecunias ac
theſauros qui apud Didima erant ſibi tradidiſſent:& ſecũ ę pa
Alexãder.
tria ſponte migraſſent. Alexander eos ſuſtulit proditionẽ & ſa
crilegiũ exoſus:quæ ſcelera nulla nõ ætas ĩprobauit. Per Sog-
Amnis a terra abſorbetur.
dianã amnis labitur:qui poſtq̃ multã regionẽ irrigauit ĩ deſer-
tam arenoſam terram euadit:atq; ibi abſorbetur:quẽadmodũ
in Ariana fluuius Arius qui regioni nomen dedit. Macedones
Arius fl.
ꝑpter Alexãdri gloriã hunc amnẽ nobilitarũt:qui apud Ochũ
Fons olei.
flumen olei fontẽ inueniẽtes multi fabulati ſunt:tanq̃ miracu-
lum fuerit nitroſam & alluminoſam terrã ſulphure ac bitumi-
ne intermiſtã id liquoris fundere:hunc fluuiũ alij per Bactria-
nam labi dicunt:quos Ptolomęus ſecutus eſt. Alij ſecus eam:
Alij ab Oxo diuerſum vſq; ad hoſtia atq; auſtraliorẽ:& ambos
in Hyrcanũ mare decurrere. Alij ab initio diuerſũ & deinde ĩ
Oxus.
vnũ coire. Oxus ſicut Ptolomęo videtur in caucaſio Indiæ in-
trare prope Paropaniſades fontẽ habet:& in ſeptẽtrionẽ lõgo
flexu directus:maiori demũ in occaſũ vergit:multa & magna
Ochus.
flumina in mare Caſpiũ ſecũ ferens:inter quæ Ochus eſt:per
quẽ nauigaſſe Pompeium crediderim ſicut ante diximus: cum
deſcendit in Oxum:nã & Ochi fontes in Paropaniſo mõte re-
periuntur. Oxi alueum multis in locis ſex ſeptẽue ſtadiorũ la-
Beſſus.
titudinem habere tradidęrunt. Alexander Beſſum inſequens:
hunc amnẽ ponte ex vtribus facto traięcit: miſitq; Ptolomeũ
Lagi cum parte exercitus qui Beſſum a Barbaris derelictũ in
villa quadã intercæpit:& nudũ ac catena ligatũ adduxit. Quẽ
cum Alexander vidiſſet:interrogauit cur rẽgẽ ſuũ ſimul & ꝓ-
pinquum & benefactorem Dariũ interfeciſſet. Ad quẽ Beſſus
non ſolũ ſibi ſoli id agere viſũ fuiſſe reſpondit:ſed omnibus q
circa Darium erant:vt inuenirent ſibi ſalutem ab Alexandro:
quibus dictis publice fuſtigatus eſt:& in Bactra remiſſus vt ibi
moreretur. Sogdianam a ſeptẽtrionali parte Iaxartes claudit
amnis:inter quem & Oxum duos fluuios decurrere Ptolomę-

us ſcribit Poletimetum & Iaxartē:qui ex mōtib⁹ Oxijs in Hyrcanum mare deſcendunt:inter Oxij & Iaxartis hoſtia nonnulli octuaginta Paraxangas eſſe dixerunt. Perſicū autē Paraſangam:alij ſexaginta ſtadiorū fecere:alij ter centorū quadraginta:qualē amplitudinē vix omnē Scythiā crediderim cōtingere. Eratoſthenes his aduerſus eſt:qui vt ait Strabo ab Oxij fluminis hoſtio apud Hyrcanos ſito vſq; ad Iaxartē fluuiū duo millia & quadringenta ſtadia intercurrere affirmat. Alexander de ſuo nomine vltra Oxum amnē duas vrbeis cōdidit:alterā verſ⁹ ſeptētrionē:alterā verſus orientem in Vādabanda regione ab Hyrcania vſq; in Sogdianā ad orientē eunti ſolē intra Taurū & Iaxartē fluuiū quæcunq; gentes occurrūt primo Perſis:deinde Macedonibus:poſtremo Parthis ſubiectæ fuerūt. Romanorum ſigna raro apud eas viſa ſunt:q̃uis magis nauigationē per Oxum & Hircanum pelagus Varro commemoret:quæ vltra Iaxartem ad ſeptētrionem recedūt intactæ remanſiſſe videntur: In quas Alexander expeditionem aggreſſus: propter Beſſum & Spittamenem:qui ad eos confugerāt/Beſſo captiuo ad eum deducto & Spittamene a Barbaris interempto deſtitit ab incœptis:cuius in Bactrianā reuerſi horrendum ſcelus cōmemoratur:occiſi inter bibendū Cliti amici veteris & collactanei fratris non aliā ob cauſam:niſi quia Philippi laudes pertinacius tuerer:ſed vini magis q̄ hominis fuiſſe crimē pœnitentia docuit mox ſecuta:quādo ægre retentus eſt:ne ſe occideret occiſor amici. Bactria ſub īperio Macedonū qui Perſas deleuere vſq; ad ſecundū Seleucū Antiochi nepotē retenta eſt. Tunc vero Theodotus præfecturc titulū mutauit in regnū:& ſe regē vocauit. Reliquitq; ſucceſſorē ſui nominis:qui cum Arſace Parthorum rege cōtra Seleucū ſe cōiunxit:regnumq; tutatus eſt: quod ſub Eucratide ad magnā gloriā peruenit. Is enim cū obſidionē Demetrij regis Indorū pateretur audacia inaudita cū trecentis militibus ſexaginta hoſtiū millia aſſiduis eruptionibus vicit:& quinto menſe liberatus:magnā Indiæ partē in poteſtatē ſuā redegit. Vnde cū ſe reciperet a filio quē regni ſociū fecerat in itinere interfectus eſt:qui velut hoſtē nō patrē interfeciſſet:per ſanguinē eius currū egit:& corpus abigi inſepultū iuſſit:& in Bactriā Sogdianorū Indorum & aliorū bellis fatigati tandē velut exangues oppreſſi ſunt.

Marginalia: Poletimet⁹ — Paraſāgæ. — Vādabāda regio. — Clitus ab Alexādro inter bibēdū occiſ⁹. — Bactria. — Theodot⁹. — Eucrates cū trecētis militibus ſexaginta millia deuicit. — Parricidæ ſcælus horrendum.

❡De Aria & Hyrcania & mirifica harum regionum vite. Cap. XVII.

Aria — ARía bactrianæ cõtermina eſt ad meridiẽ & m õti ſubie=
cta:qui Bactrianã habet & Hyrcania ſex millibus fere
ſtadiorũ abeſt: ipſi autẽ Arianæ ad Auſtrum Aracoſia
Margiana. — ſubiacet vſqȝ ad Indũ flumẽ:de quibus alio loco diceť. Mar=
giana Bactrianis ad occidentẽ iacet:& cãpis deſertis ambiť:
Antiochus Sother. — fama eſt Antiochũ cui Sother cognomẽtum fuit:loci naturã
admiratũ magnã terræ partẽ muro circũcluſiſſe: cuiꝰ ambitꝰ
Antiochia. — mille & quingẽtoꝝ fuerit ſtadioꝝ:& vrbẽ Antiochiã cõdidiſ=
Vites mirabiles. — ſe. Vites hic optimas inueniri quaꝝ truncũ vix duo viri cõple
cti queãt:racemũqȝ duoꝝ fere cubitoꝝ. Ptolomæus Tapiros
Tapiri. — vltra Margianos ad orientẽ poſuit: Strabo inter Derbitas &
Attẽ. mores. — Hyrcanos habitare putauit:quibꝰ mos fuerit ꝓprias vxores
aliis viris nuptui cõcedere:cũ duos treis ve filios ex eis ſuſce
Cato indigenti Hortenſio Martiam vxorẽ conceſſit. — piſſent:quẽadmodũ apud Romanos Cato indigẽti Hortẽſio
Martiã cõceſſit. Hyrcaniam valde opulentã eſſe dicũt:& ma
gna ex parte planã p̄clariſſimis vrbibꝰ adornatã:quaꝝ Tala
brotã & Samariã & Cartã & Tapẽ paulo ſupra mare ſitam
extollũt. Opulẽtiæ ſignũ adducũt quod vitis vini metretã af=
Hyrcania — ferat:ficus/ſexaginta modios:frumentũ ex ſemine naſcať qđ
Talabrota — cadit ex culmo:in arboribus mellificeť:perfluatqȝ mel ex fo=
Samaria. — liis:nec in his opus ſit diligẽtia:illud admiratiõe dignum qđ
Carta. — ab Eudoxo:& ab aliis de Hyrcania ſcribiť ripas quaſdã ca=
Tape. — uernoſas ſtare ante mare:humili interiacẽte litore & ſupiori=
Attẽ. Hyrcaniæ feracem terrã. — bus rupibꝰ flumia decurrere:tãta vi delata:vt cũ ad ripã pue
nerint aquã in mare iaculenť:ſubiectũ litꝰ aſpgine intactũ re=
linquẽtia:vt etiã exercitui vnda tecto peruiũ ſit:indigenas in
Attẽ. mirũ. — eũ locũ epulãdi & ſacrificãdi gratia ſæpe deſcẽdere : & inter=
dũ in antris diſcũbenteis:Interdũ ſub ipſo fluctu apricãteis:
alio atqȝ alio mõ oblectari:cũ ſimul hinc mare pateat:hinc li
tus ꝓpter humorẽ herbidũ floridũqȝ cõſpiciať:Nobilitatẽ hu
ius gentis hinc licet ĩtelligere:quod vicino mari ab ea nomẽ
Thaleſtris Minithea ab Alexãdro vterũ ĩplere obtinuit. — eſt iditũ. In Hyrcania res gerẽti Alexãdro Thaleſtris regina
Amazonũ:quã alii Minitheã vocãt:cũ trecẽtis mulieribꝰ oc=
currit trigintaquinqȝ dierũ iter cõfertiſſimas gẽteis itinere fa=
cto liberos ex rege q̄ſitura : cuiꝰ cõſpectꝰ aduẽtuſqȝ oibꝰ ad=
miratiõe fuit: ꝓpter inſolitũ fœminis habitum ob hoc trede=
cim diebꝰ ꝓlis gratia cũ rege datis vt eſt viſa vteꝝ ĩpleſſe di=
Mare Hyrcanum. — ſceſſit. Hoc mare qđ Hyrcaniã abluit: Ptolomęus(vt ante di=
ximꝰ)lacũ eſſe affirmat vndiqȝ terra cõcluſum:cuiꝰ ſeptẽtrio=
nalia Scythæ occupant: Auſtralia Mœdi atqȝ Hyrcani/qui &

oriẽtis partẽ attigũt:cũ Margianis Derbitis ac Rhibiſs. occi dẽtalia Armenij Albaniq; ambiũt:quoꝝ pars ſeptẽtrionẽ attingit. Policlet⁹ quoq; vt affirmat Strabo lacũ eſſe & dulceis aquas hr̃e:& ſerpẽtes nutrire hoc pelag⁹ aſſeruit: in eo vero maxime errauit qđ vnũ eſſe cũ Meotica palude exiſtimauit: Inde cõiecturã faciẽs:quia Tanais in ipm emittit:nõ aiaduertẽs duos iueniri hui⁹ nois ãneis vt ãte dixim⁹. Quod ſi Meotidi iungeret Hyrcan⁹ ſin⁹ nequaq̃ lac⁹ eſt cũ Meotis ab Euxino põte marinas aquas accipiat. Põtus vero p Helleſpõtũ: & mare noſtrũ ab Herculeo freto ſalſis ĩpleat vndis. Plinius Veronẽſis/Iulius ſolin⁹/Strabo Capador⁹. Priſcian⁹ Cæſariẽſis & alij cõplures Hyrcanũ pelag⁹ oceani Borealis ſinũ eſſe tradiderũt. Ex quo liceat vſq; in orientẽ & mare indicũ nauigare:aiũtq; ab oceano meridiẽ verſus recedere ab iitio arctũ in ꝓgreſſu dilatatum:& p̃ſertim in vltimo receſſu/vbi a qnq; millia ferme ſtadioꝝ latitudine patet:& hoſtij vtrãq; ripã tenere Scythas:reliq̃ litora aut Scythas aut ſiẽs Scythis:quales Hyrcani ſũt/Albani/Cluſi/Nariſci/ac Mardi. magnitudinẽ hui⁹ maris Patrocles põtico ſimilẽ exiſtimauit. Plini⁹ auctore Claudio refert id terræ ſpatiũ qđ inter Meotim & Hyrcanũ iacet pelagus centum quinquaginta millia paſſuum cõtinere:idq; perfodere excogitaſſe Nicanorem Seleucum quo in tẽpore a Ptolomæo Ceraunio ſit interfectus. Verũ alij trecenta ſeptuagintaquinq; millia paſſuũ id eſſe exiſtimãt. Cornelius Nepos ducẽta quinquaginta millia: quod alij centũ & quinquaginta millib⁹ paſſuũ: Alij paulo ampli⁹ cõtineri dixerint magno errore:neq; enim retro Meotim ad Boreã Hyrcanus offert ſinus vt illis viſum eſt:ſed Pontico mari ad oriẽtem occurrit Hiſtinũq; Colchi/Hyberi/& Albani inter duo maria obſident:nec longum iter ab Euxino Ponto per hunc Hiſtinum & Hyrcanum pelagus ad Indiã tranſeunti peragẽdum:Plinius exiſtimauit: quem ſecutus Solinus Pompeium magnum octo diebus ex India ad Bactros vſq; Alierum flumen perueniſſe affirmat: quo influit Oxum per quem mare Caſpium ingreſſus ad Cyrri amnis hoſtia penetrauit:qui Armeniæ & Hyberiæ fineis interluit:a Cyrro vero diebus non amplius quinq; terreno itinere ſubuectis nauib⁹ ad alueum Phaſidis pertendiſſe: Atq; inde in Põtum Sororia. Strabo dicit qui multas Indiæ merces teſte Ariſtobolo in Hyrcanum mare per Ochum amnem deuehi tradidit: deinde in Alba-

Policletus notatur. Nicanor Seleucus. Põp. mag. Alierus fl. Cyrr⁹ ãnis.

niam atq; per Cyrrum & ſequẽtia loca in Euxinum & Ochũ in Oxum putat exonerari:quæ duo flumina Hyrcaniam irri=

Ochus

gare cenſet:& Niſeam partem eſſe Hyrcaniȩ per quã Ochus decurrit:quem Ariſtobolus nauigabilem eſſe retulit : & oĩm fluminũ maximũ q̃ ipſe in Aſia viderit p̄ter indica . Sed hoc iter multo breuiꝰ eo eſt:qđ per Aegyptũ & Arabiã multaſq; alias gẽteis ducit ĩ Indiã : neutrũ tñ hodie noſtratibꝰ ẽ aptũ: qui terrȩ formã noſtra tẽpeſtate figurãt. Ptolomȩo cõſentiũt: & lacus ſpeciẽ Hyrcano concedunt. Solinꝰ Xenophontẽ La=pſacenũ auctorẽ facit a litore Scytharũ / & quo ſinus irrũpit

Abaltia.

Oenæ iſu=læ in quibꝰ habitantes ouis victi=tant.

Hyrcanus Abaltiã inſulã triduo nauigari : cuius magnitudo immenſa:& pene ſimilis continenti exiſtat:nec longe Oenas ſeparari quas qui habitẽt viuant ouis auium marinarum : & auenis vulgo naſcẽtibus ꝓpter quas & alias cõſtitutas quarꝫ indigenæ humana vſq; ad veſtigiũ forma in equinos deſinãt pedes. Ferũtur & alia plȩraq; quæ tanq̃ fabuloſa relinquimꝰ: apud Hyrcanum pelagus. deſinit Aſiæ prima pars.

¶ De ſcđa Aſiæ parte & Sarmatis generatim. Cap. XVIII:

SEcũda incipit in occidentali litore: quæ vſq; ad paludem Meotidẽ & amnẽ Tanaim extendit inter mare Põticum iacens & oceanũ Septẽtrionalẽ . Ptolomȩus hanc partẽ ab orienti Ras flumine clauſit:& Hyrcano mari cui negauit in oceanum patȩre exitũ:& oẽis Sarmatas Aſianos appellauit:qui hanc terrã incolerẽt:p̄ter Colchicos Hyberos & Albanos atq; alios qui citra Caucaſum Coraxẽq; mõtẽ ad meridiẽ ſiti ſunt. Sarmatas autẽ in plurimas gẽteis:& multa nomina diuiſit. Vltimos ad ſeptẽtrionẽ hyperboreos poſuit: & ſub eis Baſilicos:deinde Zachatas Suardenos Chenides & magis ad meridiẽ per Hierbidorꝫ numeroſum genꝰ:quorum ſedes illic eſſe oſtẽdit:vbi Ras fluuiꝰ ad occidentẽ ſolẽ & Tanais ad orientẽ maxime vergũt/ ſibiq; inuicem ꝓpinquiores exiſtũt. Sub his verſus meridiẽ & vltra Hyppicos monteis. Siracenos collocauit: Iaxamatas Perſeſſios & Melandanos apud quos Mithridatis regionẽ fuiſſe arbitratur . Rurſus ad orientem Ras flumini proximos : & vltra Ceraunios mõteis Sapothremos poſuit:& ſub illis paululũ auſtraliores Scymmitas & Amazones de quibus poſtea dicemus/quãdo impe

Ceraunij montes.

rium fama eſt eas q̃ maximũ obtinuiſſe : Ceraunios monteis partẽ eſſe Caucaſi verſus Septẽtrionẽ vergentẽ: Quibꝰ ꝓximi ſint ad orientalẽ plagã Vali/Serbi / Diduri/& Vdæ ad oc=

Vali.

Serbi.

cidētalē Sacani & Tuſci prope Sarmaticas pilas:vbi a Cau-
caſijs iugis Ceraunia vident̄ obrupta. Forſitā & hinc Tuſco-
rū genus ortū qui Etruſcos ex Italia pepulęrūt. Tria flumia
in Hyrcanū pelagus ex Caucaſio monte cadere Ptolomęus
oſtendit:Hudonē qui ſeptētrionalior eſt:Alontē & Saonā:&
inter ea Olondas & Iſondas collocat: & citra Saonā Gerros
Inter Caucaſiū montē:& Vardanū amnē Sananeis & Agori
tis ſedes dedit. Vltra Vardanū verſus Pſatim fluuiū & Boreā
Conapſenos/Arinchios/Metibos / Zinchos / & Aſturicanos
memorat. Vlteriꝰ Tirābas & Marubio flumini ꝓximos The-
meotas fluuios ex Aſia in Meotim magnos decurrere : p̃ter
Tanaim octo dinumerat/Inter quos Vardanus auſtralior eſt
Marubius ſeptētrionalior:cui proximus eſt Rhombites ma-
ior:deinde Theofanus:poſtea Rhōbites minor/Dehinc acti
cies & Vardano ꝓpinquior. Pſathis multa eſt iter veteres di-
ſcordia:q̃ inde naſci arbitramur:qa nec mōtiū:nec fluminū:
nec gentiū noīa perſeuerāt:& prouinciarū regnorūq; termi-
ni multā varietatē accipiūt a Strabone:qui ſub Tyberio Cæ-
ſare vixit vſq; ad Ptolomęū Alexandrinū:qui per tēpora An
tonini Pij ſitū orbis deſcripſit. Haud equidem magnū tēpus
eſt:& tñ tāta nominū variatio interceſſit:vt pauciſſimos Scy
tharū populos ex his noīari videamus:apud vnū quos noīa-
uerit alter. Sed ad rem redeamꝰ. Strabo Cyrrū amnē: & Ara
xem:& Hyrcanū pelagus ab occidentali plaga immittere ar
bitratur:& Araxem per Armeniā:Cyrrum per Hyberiam &
Albaniam decurrere:& ab hoſtio Cyrri per Albanos Hybe-
ras:& Colchos a mari in mare tria fere ſtadiorū millia eſſe &
Hiſtini rationē obtinere huius partis quā deſcribimus. Poſſi-
donius hanc Hiſtinū mille & quingenta ſtadia continere pu
tauit:quantū inter Peluſium eſt & mare rubrū tantūdēq; ſpa
cij a Meotide in oceanū eſſe cenſuit:Indignus fide q̃uis Pō-
peio familiaris fuerit:& res eius ſcripſerit.

Diduri. Vdæ. Sacani. Tuſci. Hudo. Alo. Saona. Olondæ. Iſondæ. Sananei. Agoritæ. Conapſeni Arinchij. Metibi. Zinchi. Aſturicani Vardanus Marubius. Rhōbites. Theofanꝰ. De Strabone. Poſſidoniꝰ notatur.

De Albanis & de bonitate ſoli ſui & ſimplicitate gētis & priſca eorum ſuperſtitione. Cap. XIX.

Albani in hac deſcriptione primi occurrūt:quos paſto-
rales fuiſſe cōſtat:& Nomadico generi ꝓximos non tñ
vagos atq; iccirco minus bellicoſos. Inter Hyberas &
mare Caſpiū hi habitāt ab ortu ſolis mari cōiuncti ab occa-
ſu Hyberię finitimi & reliquis lateribꝰ. Boreale Caucaſis mō
tibus munitur:qui cāpis iminētes: & mari plurimū coniuncti

Ceraunia vocant̃ vt Strabo putauit: & cõplures alij q̃uis Pto-
lomęus(vt ante diximus)aliter ſentiat.auſtrale latus Armeniã
contingit:quæ partim campeſtris eſt : partim mõtana:ſicut &
Cambiſena ad quã Armeni ſimul & Hyberi & Albani cõiungũ

Cyrrus.

tur.Cyrrus ꝑ Albaniã fluit:& alia flumina quæ q̃uis eũ augent
fœcũdioreq́ʒ terrã exhibẽt:mare tñ confundũt propter limum

Raxes.

quẽ afferũt.Raxes ꝓpe emittit:aſper ex Armenia cadẽs. Sed

Albani in-
ertes.

quẽ limũ ꝓpellit alueũ ꝑuiũ faciens eũ Cyrrus repellit:homi-
nes in Albania inertes fuiſſe ferunt̃.nã qui ibi militarũt : Cyclo-
picã eos degere vitã dixęrunt:& terrã oĩs generis fructũ etiã
domeſticũ afferre:& ſtirpes oẽs & ea quæ ſemper virẽt:& q̃uis

Attẽ.huiuſ-
ce terræ fe-
racitatem.

ne minimã quidẽ cultã habeat:bona tamen omnia ſine ſatione
& inaratã gignere:multiſq́ʒ in locis ſemel ſatã bis terq́ʒ fructũ
reddere:ac primo qđ modios quinquagenos:idq́ʒ minime re-
nouatã:aut ferro ꝑſciſſam:vineas ieffoſſas manere quinq́ʒ an-
nis putari/in bimatu nouellas fructũ ferre/adultas tantũ red-
dere:vt pars maxima in palmitibus reliquat̃:mira res cũ Pto-
lomęus Albaniã in ſexto climate ponat. Pecora cũ mitia tum

Attẽ.mo-
res.

agreſtia pulcherrimos edere fœtus aiunt:ſtaturã hominũ pul-
chram & magnã eſſe.Simplex mortaliũ genus minimeq́ʒ cau-
ponariũ.nũmi vſũ magna ex parte ignorauęrũt:neq́ʒ numerũ
vltra centenariũ nouere. Cõmercia inter ſe mercibus facere:ĩ
cæteris quæ ad vitã pertinẽt inertes exquiſitorũ ponderũ ac
menſurarum totiuſq́ʒ ciuilitatis & agriculturæ prorſus ignari:ſi
quãdo ad bella prodięrũt expediti/& armati vt Armenij fuęre

Pompeius

Exercitũ maiorẽ emittere conſueuęrũt q̃ Hyberes. nã peditũ
ad ſexagita millia:equitũ ad vigitiduo millia cõtra Pompeiũ
magno ſuo dãno armauęrũt.Iaculatores ſunt & ſagittarij cly-
peos & thoracas habẽtes:& q̃admodũ Hiberi firmas galeas
hos Nomades ab exteris defendęrunt ſicut Hyberas & hiſdẽ
de cauſis.Aliter vęro ſæpe eos adoriebant̃:nec ſinebant agri-
culturã exercere.Deos Albani ſolẽ & lunã gentili demẽtia co-
luęre. Lunæ templũ Hyberiæ ꝓximũ ſũma religione colebãt:
cuius ſacerdos honore poſt rẽgẽ ſecundus habebat̃ & ſacris ſer
uis/& ſacræ regioni præerat:quæ multa fuit & hoibus plęna.

Serui numi
ne afflati
diuinabant
Vide ritũ.

Seruorũ quidã afflati numine videbãt̃:& quodãmodo diuina-
re qui plurimũ numine correptus fuit:diu per ſyluas ſolus er-
rauit:exin ſacerdos cõpræhenſũ ſacra catena deuinxit:ac per
annũ ſumptuoſe aluit:poſtea ad ſacrificium deæ cum alijs ho
ſtijs mactandũ ꝑduxit:tũq́ʒ negocij quidã gnarus ſacrã haſtã

ten ere: qua mos fuit hoiem mactari: ex multitudine ꝓcedēs illā in cōſerui afflati per latus adegit: & cadēte ſeruo quędam diuinationis ſigna captauere: atq; in cōmune ꝑtulere: corporeq; in locū quēdā delato oēs ſup illud trāſiere. ſic enim ſtulta natio & a dæmonib⁹ poſſeſſa expiari: ſi quid peccati fuerat arbitrabat̄. Senectus honore ꝓcipuo apud Albanos fuit: nō parentum modo: ſed etiam reliquorū: cum mortuis pecunias defodiebant: nec aliam defunctorū curam gerebant. Strabo ſex & vigiti linguas Albanorū fuiſſe tradit: & totidē aliquādo reges: poſtea ad minus īperiū cuncta rediſſe: terrā ſerpētia quędā lętifera gignere: & ſcorpios & araneas: quarū q̄dā ridēdo mori cogūt: q̄dam flendo deſiderio ſuorū: queadmodū de Tarātulis in Calabria rumor eſt. Et Caſpianā & Albanos pertinere aiunt eiuſdē nois cū gēte Caſpia: q̄ poſtea obſcurior facta eſt: & mare Caſpiū attingit. Ingreſſus ex Hyberia in Albaniam per Cābiſenam patuit regionem aſperam & ſiccam: q̄uis flumine Alazanio pars eius irrigetur: Albani & eorū canes excellentes venatores fuere ſtudio: magiſq̄ arte originem eorū ex Iaſone ductam exiſtimant: qui cum Armenio Theſalo in Colchos nauigauit: & vſq; ad mare Caſpium per Hyberiam & Albaniam proceſſit: & Armeniæ ac Hyberiæ multum peragrauit. Sicut Iaſonia & alia cōpluria monumenta teſtātur. Trogus Pompeius Albanorū originem italicam dicit / aſſerēs Albanos Herculē ex Italia ab Albano mōte cum Gerione extincto armenta eius per Italiā duceret ſecutos fuiſſe: & originis Italicæ memores exercitū Cn. Pōpeij bello Mithridatico frēs ſalutauiſſe. Albania ſub īperio Perſarū fuit: poſtea Macedonū / deide Romanoꝝ. ſed Traian⁹ īpator his regē dedit: nūc nō ſatis certū eſt cui pareant: q̄uis ſub regno Magni Canis degere credant̄: ab his Albani orti ſūt: quoꝝ pars hodie in Pelopōneſo: pars ī Macedonia ſedet iuxta Pyrrachiū: quoꝝ dux eſt Georgi⁹ Scāderbei: q̄ multa ꝑ noſtrā ætatē aduerſus Turcas pro Chriſti noīe prælia geſſit: magnanim⁹ & inuictus copiarū ductor: in Gotthoꝝ exercitu fuere: cū illi Græcorū īperiū afflixęrūt. Deinde lōgæ militiæ affecti tedio in Adriatico litore conſederunt.

Senect⁹ in honore.

Aranearū mira natura.

Tarātuli.

Albani vnde orti.

Albani in Pelopon neſſo & Macedōia.

Georgius Scāderbei.

¶ De Amazonib⁹ & Gargarēſib⁹ & ex qb⁹ ꝓlē ſuſcipiebāt. Cap. XX.

THeophanes qui cum Pōpeio militauit: & Albaniā ꝑcurrit: Inter Albanos & Alazonios habitare Gelas & Lelegas dicit: & īter hos & Amazonas Mer-

Gelas.

Leleges.

mãdalim delabi fluuiũ:Metrodor⁹Scepſi⁹ & Ipſicrates loco=
rũ nõ ignari(vt Strabo refert) Amazonas ſeptẽtrionẽ verſus
Gargarẽſib⁹ finitimas tradidęrũt : ſub radicib⁹ montiũ Cau=
caſiorũ qui Ceraunia vocanẽ:cũ quib⁹ & Ptolomę⁹ ſentit:qui
eas (vt dixim⁹) inter Ras fluuiũ & Ceraunia iuga collocauit:
q̃uis de Ceraunijs paululũ diſcordare videaẽ:de Amazonib⁹
multi meminęrũt:& apud Gręcos & apud Latinos nõ poetę
ſolũ qui fabuloſa tractãt:Verũ etiã hiſtorici:quos a vero rece
dere turpiſſimũ eſt.Trogus Põpei⁹ Iuſtino teſte duos regios
iuuenes ex Scythia pulſos p factionẽ optimatũ iuuẽtutẽ in=
gentẽ vſq; in Capadociã & amnẽ Thermodontẽ ſubiectoſq;
Themiſciræ cãpos ſecũ traxiſſe affirmat:ibiq; p multos ãnos
finitimos ſpoliare aſſuetos:poſtremo cõſpiratione populorũ
trucidatos:Sed vxores cũ vidiſſent exilio ſuo additã orbitatẽ
arma ſumpſiſſe:fineſq; ſuos ſũmouẽtes primo:mox etiã infe=
rentes bella defendiſſe:nubẽdi quoq; vicinis animũ omiſiſſe:
ſeruitutẽ non matrimoniũ appellantes : & ne fœliciores alijs
aliæ viderenẽ:viros qui domi remãſerunt interfeciſſe:vltionẽ
cæſoꝶ cõiugum excidio finitimoꝶ cõſecutas:deinde pace ar=
mis q̃ſita ne gen⁹ interiret cũ circũſtãtib⁹ populis concubitũ
iniuiſſe:ſi qui mares naſcerenẽ interficiẽtes:fœminas nõ ocio
aut lanificio:ſed armis & equis & venationib⁹ exercẽtes:in=
uſtis infantiũ dexteriorib⁹ mãmis ne ſagittarũ iact⁹ ĩpedirẽ=
tur:vnde Amazones dictæ ſunt. Duas quoꝶ his reginas fuiſ=
ſe Martheſiã & Lãpedonẽ q̃ vicib⁹ bella gererẽt: & ſe marte
genitas p̃dicarẽt:a quib⁹ magna pars Europę ſubacta ſit : &
Aſiæ multæ ciuitates occupatæ:vbi Epheſũ & alias plęraſq;
vrbeis cõdiderint.Sed cũ partẽ exercit⁹ domũ dimiſiſſent:re
liquas quæ ad tuendũ Aſiæ ĩperiũ remãſerãt:cõcurſu barba=
rorũ cũ regina Martheſia interfectas:In cui⁹ locum filia eius
Orithia ſucceſſerit: cui p̃ter ſingularẽ belli ſciẽtiam eximia in
omne æuũ virginitatis admiratio fuerit. Herculẽ cui ĩperatũ
erat vt arma reginæ Amazonũ ad regẽ deferret tanq̃ ĩpoſſi=
bile id eſſet eo ꝓfectũ lõgis nouẽ nauib⁹ comitãte principũ
Gręciæ iuuẽtute ĩopinãtes aggreſſũ voti cõpotẽ factũ:duas
tũc ſorores regnũ tenuiſſe Anthiopẽ:& Orithiã quæ foris bel
lum gerebat:cũ Hercules ad litus Amazonũ applicuit:Quæ
domi manſerãt repẽtino tumultu excitatas arma ſumpſiſſe:
Sed facilẽ victoriã hoſtib⁹ dediſſe:cæſas captaſq; fuiſſe : & in
his duas Antiopæ ſorores Menalippẽ & Hippolytẽ:Theſeũ

De Ama=
zonibus ex
Trogo.

Nubere
ſeruire ap=
pellant.

Atte.mo=
res.

Martheſia
Lãpedone

Orithia.
Hercules
in Amazo=
nas.

Antiope.

Menalippe
Hippolytẽ

captiuã Hippolytẽ vxorẽ duxiſſe:ex qua genuit Hippolytũ: Hippolyt⁹
q nouercæ fraude perijt. Herculẽ Menalippẽ captiuã ſorori
reddidiſſe:& p̃ciũ arma reginæ accœpiſſe:atq; ita functũ ĩpe
rio ad regẽ redijſſe. Sed Orithiã vbi cõperit ſorori bellũ illa=
tũ:& raptorẽ fuiſſe Athenienſiũ principẽ: hortatã in vltionẽ
comites auxiliũ a Sigilo Scytharũ rege petijſſe:ex cui⁹ gene Sigil⁹ rex.
re orta eſſet:ab illo filiũ Panaxagorꝫ auxilio miſſum:Sed an Panaxago
te p̃liũ diſſenſione orta ab auxilijs deſertas bello ab Athe= rus.
niẽſib⁹ victas fuiſſe:receptaculũ tamẽ habuiſſe caſtra ſocio=
rũ:quorũ auxilio intactæ ab alijs gẽtibus in regnũ redierint.
Poſt Orithiã regno potitã fuiſſe Panthaſileam cuius troiano Pãthaſilea
bello magna virtutis documẽta extiterint : qua interfecta:&
aſſumpto eius exercitu paucas q̃ domi remãſerãt ægre ſe ad=
uerſus finitimos defendiſſe vſq; ad Alexandri magni tẽpora:
cũ Thaleſtris(vt ante dixim⁹)ad eũ in Hyrcaniã venit. Hæc Itẽ de eiſdẽ
Trogus de Amazonib⁹. Sed qd Diodorus de his ſcribat non Amazoni=
incõgrue referendũ eſt. Sic eni duorũ authorũ qui magni ha bus ex Dio
bent quãta ſit vel cõcordia vel diſcordia cognoſcem⁹:Diodo doro.
rus penes Thermodontẽ fluuiũ primo gentẽ Amazonũ fuiſ=
ſe oſtẽdit:quæ viris ſimiles corporeis virib⁹:& bellicis artib⁹
præſtarent. Earũ reginã exercitu mulierũ coacto nõnullas vi
cinas genteis expugnaſſe: filiãq; genuiſſe:quã Martis filiam Attẽ. mo=
appellauerit viros ad texturam:& muliebria exercitia depu= res.
taſſe:lege edita:vt ſolæ fœminæ in re militari erudirẽt:viris
interdicta eſſent arma:maribus qui ex eis naſcerẽt:quo bel
lo inutiles fierent:crura & brachia debilitaſſe: fœminis dex=
tram inuſſiſſe mãmã:a regina vrbem p̃claram in hoſtio Ther
modontis fuiſſe conditã:& Themiſcyrã appellatã: atq; in ea Themiſcy=
inſignẽ regiã magno ſplendore erectã: ab hac ꝓpinquas gẽ= ra.
teis vſq; ad Thanaim fluuiũ domitas fuiſſe : cui in pugna ca=
dẽti filia ſucceſſerit matre p̃ſtantior:q̃ vltra Thanaim exer=
citu traducto omneis eius oræ gẽteis ad Thratiam vſq; de=
uicerit:domũq; reuerſa magnifica deis templa cõſtruxerit:&
ad alterã fluminis partẽ verſis armis:Aſiãq; vſq; Aſyriã bel=
lo ſubegerit. Multis poſt ſæculis vulgata Amazonũ per om=
nẽ orbẽ virtute Herculi Semeles ac Iouis filio ab Euriſtheo
mãdatũ fuiſſe:vt Hippolytæ Amazonis baltheum ad ſe de=
ferret Herculem illato bello acieq; profligatis Amazonibus Hercules.
victam Hippolytã cum baltheo cæpiſſe:quo p̃lio Amazo= Hippolyta
nun regnũ ceciderit. Siquidẽ barbaræ gentes cõtẽpto earũ

noie & iniuriarū memores:adeo Amazones cōtinuis bellis cō
triuęrunt:vt ipſarū nomē & genꝰ extinguereť: q̄uis paulopoſt
Pāthaſilea Herculis expeditionē Panthaſilea troiano bello ab Achille i=
terfecta fuerit:quibꝰ in rebꝰ q̄tū a Trogo differat Diodorꝰ dili=
Ephorꝰ de gēs lector facile metieť. Ephorꝰ Amazones iter Myſiā Cariā
Amazonib. ac Lydiā ꝓpe Cumē patriā ſuā habuiſſe ſedes arbitrať:forſitā
aliq̄n ibi habitauęrūt vbi Epheſū/Smyrnā/Cumā & Magneſiā
cōdidęre:Sed Aeolibꝰ & Ionibꝰ poſtea ceſſęre:cū qbꝰ añ troia=
nū bellū Priamꝰ in ſocietate Ionū belligerauit:vt Homerꝰ affir
Gargarēſes mat. Sunt q Gargarēſes cū Amazonibꝰ ę Themiſyra i vlterio=
rem Scythiā migraſſe ferūt:poſtea ab illis diſciſſos cū Thraci=
bus & Euboibus qbuſdā errabūdis aduerſus eas bellū geſſiſſe.
Quo cōpoſito his inter ſe cōditionibus cōueniſſe vt in filiorū
ꝓle cōmunicarēt:viuerent autē vtriq; ſeparati. Amazonū alias
his intētas fuiſſe q̄ ad arationē inſitionēq; ꝑtinebāt:alias equo=
rum venationē ac bellorū curā geſſiſſe:arcu ſecuri & pelta vtē=
tes: galeas & ſubligacula & alia operimēta ę ferarum pellibus
confeciſſe:duos his anni menſes fuiſſe ſacros:quibus montem
ꝓximū conſcendebāt:qui eas a Gargarēſibus diſiūgit: quo &
illi more ꝑuetuſto cōuenientes ſacrificabāt:& ꝓlis grā cū mu=
lieribus coibāt:idq; obſcure/& inter tenebras in quaſcūq; inci=
derent. Que ſi fœminā peperiſſent:apud ſe retinebāt: Si ma=
res Gargarēſibus tollēdos reddebant. Vnde ꝓpter ignorantiā
valde ſe inuicē diligebāt:cū quælibet affinē ſibi quālibet exiſti=
Strabo de maret. Strabo de Amazonibus non ſatis certā ſententiā fert:&
Amazonib. quod Thaleſtris regina prolis grā cum Alexādro in Hyrcania
nō ſatis re= ꝑmiſta fuerit incertū dicit:& rerū ſcriptores iter ſe diſcordare.
cte ſentit. nec fide dignū eſſe Clitarcū qui Thaleſtrim ſcribit a Caſpijs
portis:& Thermodōte ꝓfectā ad Alexādrū veniſſe:cū Caſpiæ
portæ ſupra ſex millia ſtadiorū diſtēt a Thermodonte:nec ve=
riſimile cenſet vel exercitum vel ciuitatem:vel gentem vnq̄ ex
ſolis mulieribus conſtitiſſe:quæ ſua cuſtodierint:& aliēna inua=
ſerint. Viciniſq; ſubactis vſq; in Ioniam proceſſerint : & exerci=
tum trans Pontum in Anticam miſerint:quod perinde ſit ac ſi
quis dicat viros tunc mulieres fuiſſe:& mulieres viros. ſuo autē
tempore paucos fuiſſe qui traderent vbi Amazones eſſent: &
id quidem ſine demonſtratione. Nobis non impoſſibile videť
quod priſci ſcriptores de Amazonibꝰ tradidęrūt:qui & in Boe=
Attē. vbi fœ mia tenuiſſe fœminas principatū legimus/ & in Vngaria Ma=
mine prici= rina viriliter imperaſſe. quæ non reginam ſed regem ſe appel

lauit. In regno Neopolitano duas Ioannas rerũ potitas ſcim⁹: quarũ altera noſtra ætate: altera pauloante res magnas geſſit. Sed puella Francie de qua ſuo loco dicemus nõ parũ dubietatis affert: cuius ductu ſæpe Anglorũ copiæ noſtro æuo ꝓfligatæ fuerunt: ſub Claudio iperatore ſecundo / qui de Gothis magnificẽtiſſime triũphauit: decẽ mulieres ante currũ ductæ fuerunt: quæ in bello captæ virilẽ habitũ geſtabant: & Amazonũ genus eſſe putabant. nunc de his nulla cognitio apud nos eſt: nec affirmare tam vetuſta neq; negare audemus: nec miramur antiquiſſimarũ rerum ſcriptores inter ſe diſcordare: quãdo nec nouiſſima vno modo referunt. Ex his quæ priſci ſcribunt illud conſtare videtur Amazonas primo Themiſcyram & ſubiectos Thermodonti campos & imĩnẽteis montes incoluiſſe: poſtea inde pulſas in Scythiã migrauiſſe: Vnde illarũ erat origo: atq; id aſſerere Trogus videt: qui Albanis vicinas Amazones dicit: & Thaleſtrim reginã inde ad Alexandũ veniſſe putat in Hyrcaniã. Mermedonas amnis vt Straboni videt: ę montibus deſcendẽs per Amazonũ regionẽ: & Syracenã & loca intermedia quæ deſerta ſunt i Meotim emittit: quod multũ eſt Ptolomæo aduerſũ ꝑ aquas ꝑ Amazonũ agros fluẽteis in Ras fluuium: & Hyrcanũ pelagus decurrere quodãmodo indicare videtur: niſi montes aliqui ex Amazonibus in occidentẽ inclinẽt. Ex quibus Mermedonas ortus longiſſimo curſu Meotim perquirat: nõnulli qui noſtro tẽpore orbẽ figurauerũt Amazones inſulam habitaſſe deſignant: quã fluuius efficit: quẽ Edil appellãt: hũc eſſe Ras arbitramur: cuius ſupra meminimus.

[margin: patũ olim habuerint. Iohãnæ due Neapolitanæ regiæ. Iohãna puella Gallica Anglorũ copias ſæpe ꝓfligauit. Decẽ mulieres cũ habitu virili in bello captæ. Mermedonas amnis. Edil.]

¶ De Hyberia / Hyberis / victu / veſtitu / & republ. eorum / et quo modo / quoue tẽpore CHRISTI fidẽ ſuſceperunt / q̃q; Georgiani nunc appellentur. Cap. XXI.

h Yberia poſt Albanos ad occidentẽ occurrit: cui ad Septẽtrionẽ Nomades adſtant: & Caucaſij montis accolæ: ad meridiẽ Armenia eſt: ad occidentẽ Colchis. Tota regio Caucaſijs montib⁹ circũdat. nã cubiti quidã fertiles ad meridiem ꝓcurrũt: qui vniuerſã Hyberiã cõpræhendẽtes: ſeſe ad Armeniã & Colchidẽ coniũgunt. Planitiẽ i medio relinquẽtes fluminib⁹ irriguã: ꝓ̃ſertim Cyrro q ortũ ex Armenia trahẽs planitiem ipſã ingredit & Aragũ amnẽ a Caucaſo defluẽtẽ: atq; alias aq̃s in ſe recipiẽs ꝑ anguſtã fluminis regionẽ euadit i Albaniã inter quã & Armeniã multus in latus ꝑ vberes cãpos cõpluribus fluminib⁹ auctus: ę quib⁹ Alazonius & alia tria nauigabilia

[margin: Hyberia. Aragus. Alazonius.]

ſunt.in mare Caſpiũ erũpit.Quatuor aditus in hyberiã ducũt
admodũ difficiles:ex Colchide per medios Sarapanos itur:&
Phaſis vbi angustias montis per quas Phaſis excurrit cẽtũ ac viginti põ=
120 põtib⁹ tibus tranſmeandus.hic amnis ꝑpter flexiones aſper ac violẽ
trãſmeãd⁹. tus ex Hiberia in Colchidẽ fertur conualliũ torrentibus multo
hymbri adauctis:& ꝑpter iminẽteis mõtes arctus q̃plurimis
impletur fontibus.In cãpos autẽ delatus alia & alia in ſe reci=
Glaucus. pit flumina:ę quibus eſt Glaucus & Hyppus quibus auctus ac
Hyppus. nauigabilis factus exijt in pontũ:ſecus eũ vrbs iacuit eiuſdẽ no
minis & lacus non ꝑcul.aditus igitur ex Colchide in Hiberiã
huiuſmodi eſt Petris munitionibus fluminib⁹ & cõuallib⁹ clau=
ſus:nec minus difficilis ex Nomadib⁹ patet:ſeptẽtrionẽ verſus
triũ dierũ itinere:deinde anguſta ręgio circa flumẽ Aragũ die=
rum quatuor:cuius viæ finẽ murus inexpugnabilis munit.Ex
Albania primo aggreſſus eſt per petrã excisã:dehinc per ſta=
gnum quod amnis efficit:cadens ex Caucaſo:Ex Armenia per
anguſtias itur quæ ſecus Cirrũ ſunt:atq; Aragũ qui priuſq̃ in=
uicem concurrãt:duas vrbeis natura munitas ambięrũt. Quæ
ſaxis impoſitæ ſexdecim inter ſe ſtadijs aberant:ꝑpter Cyrrũ
Armozicam propter Aragũ ſeu Samorã.Pompeius ex Arme=
nia mouens hoc itinere vſus eſt.Et poſt eũ Canidius Hiberiæ
Attẽ.moreſ campos agricolæ habitãt homines ad pacẽ intenti:Armenico
& Medico cultu montanã regionẽ pars eorum maxima ac bel
licoſa Scytharũ more viuẽtes:quorum cognati ſunt & conter=
mini:agriculturã tamẽ exercẽt:& cũ tumultus ingruerit: multa
ex ſe atq; Nomadibus hominũ millia contrahunt:fuitq;.Hibe=
Tecta fictí= ria maxima ex parte vrbib⁹ & habitatoribus plena: & tecta fi=
lia. ctilia habuit:& fabrefactas ędificiorũ ſtructuras:& fora & pub=
lica ornamẽta:& ad ſextũ clima pertinet ſicut Albania.Quatu
or olim genera hoĩm apud Hiberas fuere.Primũ ex quo reges
duo deligebantur:alter qui ꝑpinquitate & ætate antecederet:
alter qui iura daret:& exercitũ duceret.Secundũ ſacerdotũ q
iura finitimorũ curarẽt.Tertiũ militũ & agricolarũ. Quartum
vulgi quod regibus ſeruiebat:& omnia quæ ad vitã pertinent
miniſtrabat.his oĩa per familias erant cõmunia:rẽ tamẽ tene=
Põp.Mag. bat qui ſenior erat.Magnus Pompeius hiberiã Romano im=
Cõſtãtinus perio ſubiecit:quã ſub Conſtantino Cæſare/Helene filio verbi
imperator. dei fœdera:& fidem futuri regni ſuſcępit.Mulier captiua tan=
Miraculum ti boni cauſã præſtitit:quæ cum vitã pudicã duceret:& dies ac
captiuæ mu nocteis in oratione cõſumeret:admirationi Barbaris fuit:quib⁹

ſciſcitãtibus:cur tãtopere ſe affligeret:ita ſe ſuum deum colere
reſpondit qui CHRISTVS eſſet.Nichil ex hoc amplius ad=
mirati Barbari:q̃ nouitatẽ nominis mulierculã in honore ha=
buerũt.mos gentis erat paruulos cũ ægrotarẽt:per vicinas do
mos a matribus circũferri:remedia exquirẽtibus. Mater quæ=
dam cum puerũ aliquãdiu circũtuliſſet:nec ſalutare quicq̃ iue=
niſſet:captiuam adiens eius opem petijt:Illa ſe humani nichil
ſcire teſtata eſt:ſed deum quẽ coleret CHRISTVM deſpera=
tam ab hoibus ſalutẽ poſſe conferre.Paruulũq; cilicio ſuo ſup=
imponens:& orationẽ ad deũ fundẽs ſanũ matri reddidit.Im=
pleuit vrbẽ facti rumor:& ad reginã perlapſus eſt:quæ dolore
quodã afflicta ad captiuã ſe ferri curauit:cũ illa regiã domũ in=
gredi recuſaſſet:reddita eſt regina ſanitati:atq; ammonita vt i
CHRISTVM crederet:& eũ coleret qui ſalutẽ præbuiſſet:ro=
gauit regina virũ vt Chriſtianus efficeret:qđ q̃q̃ ille ꝓmiſiſſet:
ſegnis tñ erat nec ſæpius ab vxore cõmonitꝰ baptizari curabat:
nõ tã fidei hoſtis q̃ dubius. cõtigit eũ in altiſſimas ſyluas ire ve
natum:quo cũ perueniſſet:coorta ſubito tẽpeſtate:ita tenebræ
cuncta operuere:vt nec ipſe comites cerneret/nec cernere ab
illis:ignarus quid ageret ꝓmiſſionis coniugi factæ recordatus
eſt:CHRISTVM q; rogauit:vt ſi deus eſſet:ex tãtis eũ pericu
lis eriperet:nec mora dies reddita mũdo eſt:& rex ad vrbẽ in=
columis ꝓductus:qui reginæ quæ gesta erãt miraculi loco ex=
poſuit:vocatur captiua:audit cõſiliũ eius:illa reijcienda idola:
& CHRISTVM colendũ dicit:eiq; ſupplicãdũ:& baſilicã fa=
ciendã. cõuocato populo rex euangeliũ prædicat:& nondũ ſa=
cris initiatus fit ſuæ gentis apoſtolus:credũt viri per regẽ:fœ=
mine per reginã. conſtituit templum magni operis:& eleuato
pertinaciter murorũ ambitu colũnæ collocant:Sed prima ac ſe
cunda erecta:tertia nullis machinis. erigi poteſt:nulliſq; viribꝰ
cũ ad noctẽ vſq; laboratũ eſſet recedẽtibus oibus ſola captiua
apud templũ in oratione perſeuerat:poſtea die prima luce re=
deunte populo colũna reperta eſt ſupra baſim in aere ſuſpen=
ſa quantũ eſſet vnius pedis ſpaciũ:magnificauerũt oẽs deũ:ve=
ramq; captiuæ fidem recognouerũt:quibus mirantibus ac ſtu=
pentibus ſenſim ſupra baſim ſuam nullo contingente depoſi=
ta eſt:& ſumma cum libratione deſcendit:mox reliquæ colũ=
næ magna facilitate erectæ & collocatæ ſunt:perfectum tem=
plum:& populi fide confirmata ſuadente captiua totius gẽtis
legatio ad iperatorẽ Cõſtantinũ mittit:res geſta exponit ur:&

lieris pro Chriſtiana fide apud Hiberiã factum.

Paruulꝰ ab ægrotatio=ne ſanatur.

Regina ſa=nitati reſti=tuitur.

Rex euãgeliũ ſuis prædicat.

Colũna in aere diuini=tus ſuſpẽſa.

ſacerdotes petũtur:qui cœptũ erga ſe munus ipleant. Ferũt
Conſtantinũ nõ minus hoc nuncio lætatũ quã ſi gẽteis Ro=
mano iperio incognitas:& ignota regna viciſſet:Hyberis io
Ruffin⁹ in cundiſſimo vultu ſatiſfeciſſe. Ruffinus in eccleſiaſtica hiſtoria
eccleſiaſti= hæc ſibi Bacchuriũ ipſius gentis regem narraſſe affirmat vi=
ca hiſtoria. rum fideliſſimum cum Hieroſolimis ſecũ humaniter dege=
Bacchuri⁹. ret:veri periculũ ad eum referẽdũ eſt. Hyberas hodie Geor=
Georgiani gianos appellant: quorũ legatio ad nos venit:cũ ex Mãtua
Romam rediſſemus:colunt & hi hodie CHRISTVM:q̃uis
procul ab apoſtolica ſede veritatis magiſtra:& barbaris cir=
cõfuſi gentibus non omnem Euangelij puritatem ſeruant.

¶ De Colchis & q̃ flumĩa Colchidẽ claudũt:de melle amaro
& de Tragelapho & quãtũ colchis olim claruit. Cap. XXII.

Colchis. COlchis vt placere Ptolomęo videm⁹ mõte Coraxe a ſe=
ptẽtrione clauſa eſt:quẽ Caucaſi partem eſſe oſtẽdit:&
Nomades excludere ab oriẽte Hyberia a meridie Pha
ſi flumine & Armenię montibus ab occidẽte Euxino ponto
Hyppus. in quẽ Hyppũ flumen cadere arbitraṫ: & inter eius hoſtiũ &
Cariuſtus. amnẽ Phaſim duo flumina decurrere in pelagus Cariuſtũ &
Ganeus fl. Ganeũ:& poſt Hippum vltra Dioſcuriadẽ ſeptẽtrionem ver=
Coraxes. ſus Coraxẽ fluuiũ in idem mare Exonerari qui ex monte ſui
nois oriatur. Strabo vero Hippũ cadere in Phaſim aſſerit:&
Colchidẽ magna ex parte ad mare protẽſam. Phaſim irriga=
Glaucus. re ingentẽ fluuiũ:qui ortus in Armenia Glauco & Hyppo in
ſe receptis:vſq; ad Sarapanos nauigetur:Exinde pedeſtri iti=
nere curribus vectos quatriduo in Cyrrũ proficiſci:ad Pha=
ſim vrbem iacęre eiuſdẽ nois colchorũ emporium : quod ex
alia parte amni procingiṫ:ex alia lacu:ex alia mari hinc bi=
duo triduo ve amiſſum. Sinopẽq; nauigari : litora hæc & flu=
minis hoſtia amœniſſima eſſe:regionẽ fluctibus & oĩbus quę
Mel amaꝝ ad fabricandas naueis pertinent abundare. Mel tamẽ frequẽ
tius amarũ eſſe:linum/canabẽ/ceram/& picem gignere lini=
Tragela= ficium vulgatũ:& multũ in peregrina exportari loca ; ꝓpter
phon. quod cognationem inter Colchos & Aegyptios eſſe quidam
Leucothoę voluerint. Plinius Veronenſis animal ceruo ſimile barba tã=
fanum. tum:& armorũ villo diſtans iuxta Phaſim amnẽ:& non alibi
Phrixus. naſci affirmat : quod Tragelaphon vocatur : Secus phaſim
Pharnaces Leucothoę fanum fuiſſe quod Phrixus condiderit:atq; illius
Mithrida= oraculum vbi aries non mactabaṫ:id olim diues habitũ:de=
tes perga= inde a Pharnace:& paulopoſt a Mithridate pergameno di=
menus.

reptũ:nã læſa religione etiã diuina patiũtur: nec coli poſſunt vt Euripides inquit : vana garrulitas quę religionẽ pauperibus aufert. Deus & inopũ & diuitum pater eſt:neq; aliud ab hoie q̃ voluntatẽ requirit. Quantã olim colchis claritatẽ habuerit fabulę declarãt Iaſonis exercitũ innuetes qui ad Medos vſq; proceſſit:ac prius etiã Phrixi expeditionẽ:poſtea cũ reges ſuccederẽt:& regionẽ haberent in prouincias diuiſam mediocriter agebant. Cũ vero Mithridatis Eupatoris potentia vehementer eſſet adaucta: tota ei regio paruit:a quo ſemper aliquis ex amicis regionis p̃fectus: & adminiſtrator mittebatur. Strabo refert Moaphernẽ matris ſuę patruũ colchis adminiſtratorẽ fuiſſe. Sed Mithridate ſublato regionem oẽm quę ſub erat euerſam:& multis diſtributã. Polemonẽ poſtremo Colchidẽ habuiſſe atq; eo mortuo cõiugem eius Pithodorim quę & Colchorũ & Trapeſuntis: & Pharnatię & vlteriorũ barbaroꝝ regnũ tenuit. Strabo exiſtimat montẽ Caucaſum põtico mari & caſpio iminęre:Hiſtinũq; munire interiacentẽ: Hyberiam quoq; & Albaniam ab eodẽ mõte diſterminari : qui Sarmatas ad ſeptẽtrionem dimittit. Ptolomęus quoq; Caucaſia iuga inter Hyberas & Colchos ꝓcurrere arbitrat̃ & ab vtriſq; gẽtibus diſiũgere Sarmathas:Eratoſthenes eũdem eſſe Caucaſum & Caſpium exiſtimauit : & ab eo quaſi cubitos quoſdã ad meridiem ꝓcurrere:qui cõplectens Hyberiam Armenis & Moſcitis mõtibus cõiungant̃. Secadiſſę quoq; & Pariadrę. Idemq; ſentire Ptolomęus videt̃:& hos eſſe Tauri parteis:qui Auſtrale Armeniæ lat⁹ efficit : & ab eo quodã modo obruptas. Septẽtrionem verſus vſq; ad Caucaſum & maritimam Euxini oram procurrere.

Moaphernes.

Polemo.

Pithodoris

¶ De Dioſcuriade/& apud eam linguarum varietate/& aurati velleris ficta fabula/de victu & veſtitu eorũ qui apud Dioſcuriadem conueniunt. Cap. XXIII.

QVæ a Colchide in Themiſcirã tendit. Dioſcuras & Sebaſtopolis a Ptolomęo vocata eſt: ſicut Straboni placet : oriẽtalis ſinũ totius Euxini pelagi ſignũ obtinet: & extrema nauigatio appellatur. Vnde illud quod in prouerbio dicitur in Phaſim vbi curſus carinis vltimus:ſic intelligẽdum eſt: non quod poeta qui iãbicum fecit de flumine dicat: nec de vrbe eiuſdẽ nois:quẽ ad flumẽ iacet: Sed de tota Colchide. Nam de Phaſi:vſq; ad intimum Dioſcuriadis receſſum ſexcẽta eſſe ſtadia putãt:& Dioſcuriadẽ initiũ Hiſtini tenere ;

Dioſcuras. Sebaſtopolis.

In Phaſim curſus carinis vltim⁹.

qui duo inter maria eminet. Ptolomęus vero iambicum intel
lexit ad verbum/& intimum Euxini ſinum ad orientẽ in Pha
ſis hoſtio terminauit:ibiq; Hiſtinũ incipere oſtendit. Dioſcu
riadem vero ſeptẽtrionalẽ Ponti ripam tenere nõ procul ab
amne Coaxe. Dixerũt aliqui qui res parum animaduertunt:
ſeptuaginta:& quibus minor veri cura fuit:trecentas genteis

Quot apđ Dioſcuria= dẽ gẽtes cõ uenire di= cantur.

apud Dioſcuriadẽ cõuenire ſolitas/ omneis diuerſarũ lingua
rum:ꝓpterea quod ſparſim & impermiſte ob aſperitatẽ:atq;
intractabilitatẽ habitent:quarũ : plęraq; pars Sarmatæ ſint.
Vniuerſę tamen Caucaſię:inter quas Pthiraphagorum natio
fuit:cui nomẽ a ſordibus datum eſt : quibus ꝓximos Seranes

Pthirapha gi.

eſſe Strabo putauit nihil fama meliores q̃uis robore p̃ſtarẽt:
viciniſq; gẽtibus dominarenť:eoſq; Caucaſi extrema obtine=

Seranes.

re:quę iminent Dioſcuriadi. Ptolomęus Saonã fluuiũ quendã

Saona.

memorat:qui ex Caucaſo cadit in Hyrcanum pelagus:a quo
Soanes dici potuęrũt. Sed hi Albanorum extrema verſus ſe=
ptẽtrionẽ colerẽt:ij quos Strabo noĩat Colchis iminebãt:qui
ad Euxinũ pertinẽt. Ferũt his regẽ fuiſſe:& trecẽtorũ virorũ
collegium:& q̃uis inordinatã gentẽ bellicoſam tamẽ ducẽta

Torrentes aurũ defe= rentes.

hominũ millia in exercitum cogere cõſueſſe. Torrẽtes apud
eos aurũ detuliſſe:quod perforatis tabulis:ac lanoſis pellib⁹
excipiebant:atq; hinc aurati velleris cõfictam fabulã/& for=

Att. figmẽ= tum aurati velleris.

taſſe Hyberes his cõtermini eodẽ noie vocanť/quo occidẽta=
tales ab auro quod apud vtroſq; inueniť. Soanes veneno ad
ſpicula mirifice vtebãtur:cuius tanta vis fuit:vt etiam odore

Saones ve neno ſpicu la armabãt

ad modũ lęderet. Reliquę gentes que circa Caucaſum iacue=
re tenuem habuiſſe regionem ferũtur. Moſticos mõteis par=
tim Colchi habuere/ Partim Hyberes atq; Armeni Poligniũ

Polignium Ceſſa.

quod Phrixus in Hyberia cõdidit : id Ceſſa poſtea dicta eſt:
locus optime munit⁹/altiſſime veri Caucaſi partes ad auſtrũ

Attẽ. mo= res.

verſæ:quæ Albaniam Hyberiam & Colchos:& Heniocos re
ſpiciunt:ab his habitantur:quos apud Dioſcuriadem conue=
niſſe relatũ eſt:nã ſalis gratia frequentius cõueniebant. horũ
alij montiũ tenuere cacumina:alij in collib⁹ habitauęre:feri=
na carne & lacte viuentes:montiũ vertices hyeme ſunt inac=
ceſſibiles:æſtate caligas bubulas in typani modũ latas cal=
ceati per glaciem ac niuem aſcendũt barbari:& cũ oneribus
ſuper pelle dilapſis deſcendunt ad montis ima.

¶ De Syracoris & Trogloditis / & nominũ mutatione/& de
pellibus quæ ab iiſdem manant. Cap. XXIIII.

DEſcendenti regio ſeptemtrionalior occurrit:mitior tamen quæ Syracorum iungitur cāpis. Inſunt etiā Troglogitæ quidam qui propter frigora habitant in cauernis & pane abundant. Poſt eas Cheanitæ reperiuntur: & Poliphagi & aliorum quorūdam vici agriculturā patiētes:deinceps Nomades inueniūtur Paxani & Nabiani:qui iter Meotim Caſpiumq; habitant: mox Syracorum Aorſorūq; nationes:quas ſuperiorum Aorſorū exules fuiſſe putant:magis ad ſeptētrionem expoſitas. Abeatus Syracorum rex dum Pharnaces Boſſorum haberet equitum miſit viginti millia. Spadines rex Aorſorum totidem ſuperiores. Aorſi plura cum terrę haberent:& maxima ex parte orę Caſpiæ imperarent: vnde camelis iter agentes / indicas :& Babylonias merces ab Armenijs Medisq; accipiebant : atq; propter opulentiam auro adornabātur. Strabo Aorſos Thanaim accoluiſſe tradit. Syraces Archedeum amnem : qui ex Caucaſo fluens emittit in Meotim. Ptolomęus Aorſorū in hac plaga nuſq̄ meminit:Syracenorum mentionem facit/quod vltra Hippicū montē prope Ras fluuium iacęre oſtendit. Sed mutatis tēporibus gētes quoq; ſitus:& noīa mutāt. Thanais(vt ante diximus)Europę atq; Aſiæ terminus eſt/ferturq; a ſeptētrione Nilo cōtrarius: paulo tamē oriētalior originē eius incertā aliqui putant. Ptolomęus ex mōtibus Ryphęis prodire arbitrat̄:qui magis auſtrales ſunt q̄ Hyperborei. Nos hoīem allocuti ſumus Verona oriundum : qui per Poloniā & Litanā ad fonteis Thanais perueniſſe ſe affirmauit:eoſq; tranſcendiſſe:& oēm illam Barbariæ borealem perſcrutatum. Is aiebat paludē eſſe non admodum magnā ex qua Thanais naſceret̄:qui duobus hoſtijs Meotim ingredit̄:quæ ſtadijs intra ſe circiter ſeptuaginta diſtare ferūtur. Theofanes Mithylenęus ex Caucaſis mōtibus oriri Thanaim exiſtimauit/ & in ſeptemtrionem diu currere: Poſtea conuerſum ad meridiem in Meotim emittere. Ferunt Græcos qui Boſſorū habuere ad flumen Thanaim vrbē condidiſſe:quā poſtea Polemo rex depopulat⁹ eſt:cū minus obtēperaret. Cōmune in ea emporiū erat Nomadum:Aſię atq; Europę:& eorū qui e Boſſoro lacum nauigabāt: quorum alij mancipia:pelles:& ſi quid aliud eſt nomadicū vehebant:alij veſtē/vinum & cętera:qui mitis vitæ ſunt propria onerabāt. Nūc his locis ꝓpinquū eſt venetorū caſtellum quod Thanā vocant:vnde & nobiliſſimę pelles ferūtur:& mancipia quæ a

Abeat⁹ rex Syracorū.
Spadines rex.
Aorſi.
Archedeus fl.
Tanais. Europę & Aſię terminus.
Tanais duobus hoſtijs Meotim ingreditur.
Tana venetorū opidū ad Tanaim

Scythis emunt:quos appellant Carcaſſos.

De Alopetia in Meotide iſula quæ miſtorum hominum domicilium continet/quantaue opprimantur glacie & frigore. Cap.XXV.

Alopetia. IN Meotide/inſulã memorãt Aleopetiã:quæ miſtorũ hominum domiciliũ fuit:ſtadijs centũ a veteri emporio diſtans ab hoſtio Thanais qđ magis oriẽtale eſt:ad ſiniſtrã terreſtri itinere pergẽti poſt octingẽta ſtadia magnus Rhombites (Rhõbites.) occurrit:vbi piſcatio multa:& cõditur æ apta:pari deinde iteruallo minor Rhombites ſe offert:nõ adeo piſcibus abundans. Ptolomęus Rhombitẽ maiorẽ & minorẽ duo flumia eſſe dixit. Strabo promõtoria ſignificare videt:q populos ab eis Rhombitarios nominari aſſerit:& maiores inſulas habere ſtationibus plenas:minores operarios eſſe/& oẽis vocari Meothas nõ minus q̃ Nomades bellicoſos & i gẽteis plurimas diuiſos:quorũ (Meothæ pop.) qui Thanaim accolerent agreſtiores eſſent:qui Boſſoranis cohærerent mitiorẽ vitã agerent. A minore Rhombito in Anticetam flumen:& Tyrãbẽ ſtadia eſſe ſexcenta dixęrũt: hinc in vicum Cymbricũ centũ ac viginti vnde ſoluebant:qui lacum nauigabant. Ex quo fit vt longitudo Meotis per trecẽta fere miliaria eſſe videat a Boſſoro Cymerico vſq; in hoſtiũ Thanais. (Meotis longitudo.) Cymericũ vrbs in Cherõneſo oriẽtali fuit:quæ foſſa & aggere (Cymericũ.) Hyſtinũ claudebat:nam Cymerij potentiã olim maximam in Boſſoro habuere:a quibus Cymericus appellatus eſt. Hi a Põti dextra mediterraneã regionẽ babitãtes vſq; in Ioniã excurrebant. Sed a Scythis ex his ſedibus pulſi ſunt. Scythæ a Gręcis qui Panthicapeũ & alias i Boſſoro vrbeis habitauęre:a Cymerico vſq; in vicũ Achilleũ ſtadia viginti numerabantur. Tẽplum hic Achillis fuit iuxta quod anguſtiſſimũ hoſtij Meotidis fretũ ad ſtadia viginti vel paulo plura patet:hinc ad Satyri monumentũ ſtadia nonaginta eſſe dixęrũt. Id fuit in ꝓmontorio quodã poſitũ hominis in Boſſoro clariſſimi ac potẽtiſſimi:cui proximus fuit Vicus petreus:a quo vſq; in Chorocũdame ſtadia excurrũt centũ & triginta:atq; ibi finis eſt Boſſori:q Cymericus appellat: cuiꝰ lõgitudo ſtadiorũ eſt ducentorũ ac viginti:in cuius initio in parte Aſiæ Achilleũ fuit:in parte Europæ Minetũ verſus Meotim verſus Euxinũ i Aſia Cyrocõdama i Europa vicꝰ noie Aera Pãthicapẽſis agri q̃ duo loca ſeptuagita ſtadijs iter ſe diſtabãt:huc vſq; glacies ꝑtendit:cũ riget hyems. Meotide adeo frigore cõcreta vt pedibus permeet. In

Achilleus vicus

Satyri monumentũ.

Petreus vicus.

Meotis frigore cõcreta pedibus permeatur

his anguſtitijs multi fuere portus:& ſupra Chorocundã locus Chorocũdamentis appellatus/qui decẽ ſtadiis a vico emittebat:In mari pars Anticetę fluminis abrupta lacũ influens inſulã efficiebat:quæ hoc lacu & Meotide & flumine vndiq; abluebatur:& mari Anticetã nõnulli Hypanim vocauęrunt: quẽadmodũ & fluuiũ Boriſtheni proximum. Anticeta. Hypanis.

¶De Phanagoria/de Gigantibus venerem adorantib9/de Polenionis regis morte. Cap.XXVI.

VLtra hunc locũ nauigãti verſus Orientẽ Phanagoria oli occurrit ciuitas memoratu digna:& Cœpi Hermonaſſa & Appaturũ Veneris fanũ. Phanagoria & Cœpi in inſula fuere:quicũq; olim Boſſori potẽtibus obediębant: Boſſorani appellabanť. & alij Aſiani/alij Europei. horũ metropolis Panthicapeũ fuit Aſianorũ fanariũ. ſic eni poſtea Phanagoria eſt appellata earũ rerũ emporiũ quæ ex Meotide:& vlteriore Barbarorũ regione iportanť:earũ vęro q̃ mari aduehunť Pãthicapeũ in Phanagoria tẽplũ fuiſſe inſigne tradũt: Veneris Apaturię fabulã afferẽtes:qđ cũ gigãtes venerẽ adorirenť/illa Hercule inuocato:tãdiu in lateribus quibuſdã latitauerit:donec gigantes ſigillatim dolo excipiẽs occidẽdos exhibuerit Herculi. Nulla eni mulier tã ſui corporis ꝓdiga ẽ:vt vim libẽter admittat:& ſæpe dolis potẽtia ſuccũbit. Inter Phanagoriã & Gorgophiã quingentorũ ſtadiorũ ſpaciũ ponũt:qđ Aſpurgitani habitauęrũt:& ipſi Meote:quos cum Polenio rex ſimulata amicitia adorireť:nec id eos lateret. Sed cõtra inſtructi exirent:captus interemptuſq; eſt:pœnaſq; cogitati ſceleris dedit. Boſphoranorũ duces ad Thanaim vſq; iperiũ ꝓtulęre:præſertim Pharnaces Caſſander ac Polenio regionẽ a freto vſq; Gorgophiã Sindicam appellauęre. Phanagoria. Cœpi pop. Pãthicapeum tẽplũ. Venus Apaturia. Aſpurgitani. Meote. Polenio. Gorgophia Sindica.

¶De Zogoris & Heniochis/de Lemborũ magnitudine/ eorũ maritimis furtis/de Enochiorũ regũ pluralitate. Cap.XXVII

POſt Gorgophiã Achęi Zogori & Heniochi ſequunť mõtana:& iportuoſa colẽtes loca quæ Caucaſi partes ſunt. His vita ex maritimis latrocinijs fuit lembos exileis:ac leueis habẽtes hoim vigitiquinq; capaceis. Fama eſt Phthiocas Achęos ex Iaſonis exercitu Achaiã hanc habitaſſe. Laconas vęro Heniochiã quorum duces Rhaccas & Amphiſaſtrus fuerint Caſtoris & Polucis aurigæ:ij mari dominabanť more pirratarũ:predã Boſſoranis vendentes:& ab eis comeatũ accipientes lembos humeris ipoſitos in ſyluis cũ mare nauigari Zogori.

non poterat occulētes:tenue ſolū arātes. Vicini pricipes eorū iniurias vlciſcebantur. Sed Romanorū ſubditi ꝑpter negligētiam præfectorū ſæpe inulti fuerunt. Heniochi quatuor reges habuęre cū Mithridates Eupator ę paterno regno fugiēs Boſforanorū regionē ꝑmeauit. Quæ quidē ipſi peruia fuit Zogorum vęro terrā ꝑpter locorū difficultatē atq; aſperitatē accedere diffiſus ægre maritima ora ꝓfectus eſt:ſæpe mare ingreſſus:quouſq; in Achæorū agrū peruenit:quibus adiutorib⁹ iter ex Phaſide conſumauit:ad quatuor fere millia ſtadiorū/hanc Zogorū terrā eā eſſe arbitramur:ex qua populi exierint:q nr̄a ætate cū liberis & vxoribus Europā peruagant̄ Zigari appellati:Inſignes fures:& iter noſtros homines Nomadū more viuentes: a Chorocūdame orientē verſus recta nauigatio eſt ad ſtadia centū & octuaginta:vbi Sindicus portus & ciuitas cuius meminit Ptolomęus:de hinc ad quadringēta ſtadia ſunt ea q̄ Batha nominant̄:vicus & portus vbi Sinope auſtrū verſus:huic oræ plurimū videtur opponi Ptolomæus hic amnē Pſycam ingredi mare arbitratur:& hic Achęos eſſe. Strabo Arthemidorum ſecutus Certetarū orā eſſe tradit octingentorū:& quinquaginta fere ſtadiorū quæ ſtationes & vicos habeat : dehinc Achęorū regionē ſtadiorū quingentorū:poſtea Heniochorum mille:dehinc Pitherintem trecentorum fere ac ſexaginta vſq; Dioſcuriadē totaq; nauigatio a Chorocōdame vſq; huc ſtadia cōplectit̄ tria millia centū & quinquaginta qui mithridatica cōſcripſęrūt (vt Strabo refert)prius Achęos poſuęre:deinde Zigos mox Heniochos:poſt Certetas & Moſchos & Colchos & Phthiophagos:qui vltra hos habitauęre Toonas:& alias circa Caucaſum paruas genteis quæ auſtralia Caucaſi occupant loca Euxini. quæ Ponti Septētrionale latus:vltra Caucaſū vſq; ad oceanū innumerabiles iacēt gētes:quas ab occidente Thanais claudit ab oriēte (vt Ptolomęo placet)Ras fluui⁹:vt Straboni/Plinio/ & multis alijs lōgiſſimus Caſpij maris ſinus:omnes qui hanc terram incolunt Scytharū nomine continentur/ q̄uis Ptolomęus Sarmathas appellat:quos bifariam partitus eſt:& alios Aſiaticos vocat a Thanai vſq; ad flumen Ras:alios Europeos:qui Germaniā iter & Thanaim iacent. Scythas vęro vltra & intra Imaū montem collocat:vt a nobis ante relatum eſt. Scriptores alij Scytharū nomen multo maius efficiūt: quos a germanico limite vſq; ad ipſos Seras:& orientale pelagus occupare arbitrantur:& ſicut habitabilis terræ auſtralia

Heniochi.

Zigari cum pueris & vxorib⁹ Europā puagātur. ſūtq; fures inſignes.

Batha.

Pſyca.

Achæi.

Certetæ.

Authores hic diſſentiunt.

Scytæ.

Sarmathæ

Aethiopibus tradiderunt:pari modo ſeptentrionalia Scythis quos cum Sarmathis confunderunt.

¶ De Scythis/eorũ origine/de ſedib.incertis/eorũ victoria/ & qualiter in hos triũpharint Romani. Cap.XXVIII.

Diodorus Scytharũ gentẽ apud Araxim flumẽ originẽ habuiſſe putat:paruãq; ab initio nationẽ fuiſſe & modicæ terræ cultricẽ:ac ꝑpter ignobilitatẽ a vicinis contẽptam: nactãq; deinde regẽ quẽdam bellicoſũ:& militari virtute precipuum agros ampliaſſe montanos:quod vſq; ad Caucaſum: Campeſtris vero vſq; ad Oceanum & Meotidẽ flumẽq; Thanaim. Fabulã quoq; adducit Natã apud Scythas ex terra virginem vmbillicotenus hominis forma reliqua viperæ quæ puerum genuerit nomine Scythã:qui omnium ante ſe clariſſimus euadens:nomen ex ſe populis vocabulũ indiderit/inter cuius poſteros duo fratres extiterint ſumma virtute:alter Pluto:alter Napis appellatus:qui magnis rebus geſtis regno inter ſe diuiſo:alteros populos Plutones:alteros Napas vocitauerũt: quorum progenies regiones vltra Thanaim vſq; ad Thraciã ſubegerit:verſiſq; deinde in alteram partem armis ad Nilum Aegypti peruenerit:redactis in poteſtatem omnibus quæ intermediæ erant gentibus & vſq; ad Orientis Oceanũ:& mare Caſpium imperiũ protenderit:multoſq; reges habuit memoria dignos. Scytharum autem populos Sacas:alios Maſſagetas:alos Arimaſpos/alios alio nomine vocari dicit. Coloniaſq; plureis ab eis deductas fuiſſe:ſed duas maximas: vnam ex Aſſyriis inter Paphlagoniã ac Pontum:alteram ex Medis pone Thanaim flumen:cuius populũ Sauromatas appellauerint:q multis poſt annis ĩperio late diffuſo magna ex parte vaſtata Scythia eã penitus deſertã cultorib⁹ reddiderint. Trogus Põpeius Scythas cum Aegydtijs de generis vetuſtate contendiſſe dicit:eiſq; datã palmã tanq̃ loco editiori natis. Parthos & Bactrianos eorũ ſobolẽ eſſe. Scythiam ab vno latere Ponto:ab altero Rhypheis mõtibus:a tergo Aſia & Phaſi flumine clauſam:multum in longitudinẽ & latitudinem patere hominibus inter ſe nullos fines:neq; tecta aut certas ſedes:armẽta/& pecora ſemꝑ paſcentibus:& per incultas ſolitudines errare ſolitis. Iuſtitiã genti ingeniis non legibus cultam:furtum ĩter eos grauiſſime vindicari:argentum & aurum pariter aſpernari : ac cæteri mortales appetũt:lacte & melle veſci:ferarum pellibus veſtiri. Darium regem Perſarum ab his turpi fuga ſubmotum

Scythæ ex Diodoro.

Fabula de Scythis.

Pluto.

Napis.

Sauromatæ.

Attẽ.mores

Darius.

Cyrrus. Cyrrũ cum omni exercitu a regina eorũ trucidatũ: Alexãdri
Sophoron magni ducẽ Sophiriona pari ratione cũ copijs vniuerſis de-
Veſois. letũ: Veſoim regẽ ægyptiorũ exercitu cũ omni apparatu bel
li relicto repulſum: ac fugatũ. Scythas ab Aegypto paludes
ꝓhibuiſſe: qui reuerſi Aſiam domuerint: vectigaléq; fecerint:
ac per mille et quingẽtos annos tenuerint: vſq; ad Ninũ regẽ
Aſſyriorum: Romanorũ arma audierint magis q̃ ſenſerint.
Pulchre Trog⁹/ſed arbitramur Grecos eum aliquos ſecutũ:
quib⁹ mos eſt oĩa in maius extollere. Scytharũ natio barba
ra eſt/nec iuſti: nec recti tenax fœdiſſima apud eos vita reli-
Attẽ. mo- gionũ mille modi: idola/& ſerpẽtes colũt: in libidinem pro-
res. fuſi: aurũ nõ cõcupierunt: donec fuit ignotũ: vbi ſplendorem
eius conſpicati ſunt: nihil nõ auri cauſa patrauere: & ꝓpter re
gnũ ſæpe paricidia cõmiſere: neq; inter ſe iuſti: neq; cũ alijs
veraces. cui plus virium eſt/huic & iuris magis potentiæ oĩa
cedunt. Nec Romani intactos eos reliquere: neq; Greci. Ale
xander vltra Iaxartẽ fluuiũ eos cecidit. Succeſſores eius plu-
Cn. Pomp. rimis cladibus Scythas affecerũt. Cn. Põpeius magnos Scy-
tharum exercitus fudit: qui Mithridati ſuppetias tulerunt in
Septẽtrionẽ Scythicũ iter tanq̃ in mari ſtellis ſecutus: & oĩs
Albania atq; Hyberia ab eo domita eſt. Regem Colchorum
Orodem poſitis ſub ipſo Caucaſo caſtris iuſſit ĩ plana deſcẽ-
Didius. dere/quarum ꝓuinciarũ: & ſi greca origo fuit in Scytharũ tñ
Mithrida- mores populi declinauerãt: Imperante Claudio Mithridates
tes Boſſo- boſſoranus amiſſis opibus vagus poſtq̃ Didium Romanum
ranus. ducem: ac robur exercitus abijſſe cognouit ſpreto Cothi iu-
Iuli⁹ Aqla. uene: ac rudi & nouo rege cum Iulio Aquila equite Romano
Cothis. nationes ſibi allexit: & perfugas: & coacto exercitu regẽ Dã-
Dãdariorũ dariorũ exturbauit: & ĩperio eius potitus feſtinauit in Boſſo-
rex ex tur- rum Aquila & Cothis quia Iorſines Seracorũ rex hoſtilia re
batus. ſumpſerat ad Eunonẽ qui Adroſcorũ gẽti p̃cellebat legatos
Iorſines. miſere: eũq; ſibi ſociarunt. Pellitur hoſtis: veniturq; Soxã dã-
Soxa. danice opidum quod deſertũ a Mithridate p̃ſidio muniuit:
Huſpedia. & in Saracos pergunt: & tranſgreſſi amnẽ Pandam circũue-
niunt vrbem Huſpediam: eãq; excidunt. Iorſines rex Saraco
rum diu pẽſitato Mithridati ne rebus extremis: an primo re-
gno conſuleret: poſtq̃ p̃ualuit gentilis vtilitas datis obſidib⁹
apud effigiem Cæſaris procubuit magna gloria exercit⁹ Ro-
mani: quẽ inuictũ & victorem tridui itinere abfuiſſe ab amne
Thanai conſtitit. Mithridates nullo in armis ſubſidio fratrẽ

Cothim ꝓditorē atq; hoſtē metuens ad Eunonē cōfugit:qui cū ipetrata tm̄ vita ad Claudiū miſit. Multi p̄terea imperato res:& apud vrbē Romā:apud Cōſtātinopolim de Scytharū gēte glorioſiſſime triūpharūt. Quod autē ad interiora eorū: & vltima verſus boreā nō eſt itū/paupertas ſoli fecit: & itineris aſperitas atq; intolerabile frigus:& nullū vincētis p̄mium Multos Romani populos vt Appian⁹ tradit ſeſe ſpōte dedēteis reijcęre:qđ nullo eſſet emolumēto eoꝶ iperiū.quis arma ſumat:& cū mortis piculo dimicet cū ſciat victoriā ſterilē eē: Id perinde eſt : ac ſiquis laudis cauſa cū beſtijs pugnā ineat. Nec Scytharū robur inſuperabile eſt : magis q̄ elephantum & taurorum quos ingenio vincimus. Sed in his ineſt aliquid vtilitatis:Scytas illos exteriores ſi p̄lio ſuperaueris:non tam tibi q̄ illis viceris pane alendis: qui multis eſt incognitus vbi eorum ſeruitia quęras . Fatemur tamen ab his exiiſſe q̄ plureis:qui res magnas geſſere. Facile enim migrant quibus ſterilis ſedes eſt:& melioris ſoli fama multos trahit.

Romāi populos ſeſe dedētes ſi ſine emolumēto erāt/ reijciebāt.

¶ De Aſiaticis Scythis & eorum ferocitate vnde Attilas.de eoꝶ fœditate/et quomodo Hūgaros velint eſſe Scythas. quo modo ve quidā hūgara lingua ſit loquētes. Cap. XXIX.

EX Aſiatica Scythia migrauęrūt in Europē Huni feroces populi quos Iordanis:& alij nōnulli ex mulierib⁹ magis & dęmonū ſemine natos credidęrūt:qui trāſmiſſa Meotide oēm barbariē inter Thanaim & Danubiū occupauęre: ex his magn⁹ ille Attilas ortus eſt:qui ſubacta Pānonia Italiā ingreſſus:Aquileiā ſubuertit & in Germaniā trāſiēs plurimas vaſtitates edidit:ac trāſmiſſo Rheno in agris Catelaunicis memorabile illud p̄lium cōmiſit:in quo ſupra centū ſexaginta millia hoim̄ cecidere : & q̄uis vict⁹ eſſet:id tm̄ ſolatij tulit:qđ Theodericū Gotthoꝶ p̄ſtātiſſimū ducē obtrūcatū cognouit. Is domū reuerſus:dū nouis nuptijs operam dat:vino plenus effuſo e narib⁹ multo ſanguine ſuffocatus eſt : de quo etiā in poſteriorib⁹ nōnulla erūt dicēda. Scytharū quoq; genus eſt Turcaꝶ fœdiſſima gēs: qui vt Hetic⁹ philoſoph⁹ tradit in Aſiatica Scythia vltra Pyriceos mōteis:& Taracontas inſulas contra Aqlonis vbera ſedes patrias habuęre. Natio truculēta & ignominioſa in cūctis ſtupris:ac lupanarib⁹ fornicatia. comedit q̄ cæteri abhoiant: lumētoꝶ:lupoꝶ:ac vulturꝶ carnes:& qđ magis horreas hoim abortiua:diē feſtū nullum colūt:niſi mēſe Auguſto Saturnalia. Romanoꝶ iperiū admirata:magis q̄ expta eſt : Octauiano Auguſto in auro litorico cēſum dedit:& id qdē ſpōte:nā cū vicinas gēteis ānua illi tri-

Huni ex q̄bus nati.

Attilas.

In Catelaunicis ſupra 160 millia hominū cecidęre.

Theodericus.

Attilas vino plenus ſuffocat⁹ ē.

Scytharū alij mores.

Scythia ſpōte cēſū Octauiano Aug dedit.

buta reddere aiaduertiſſet/nouũ dierũ ac temporũ exortũ eſſe deũ arbitrata: munera illi quotannis miſit. Otto hiſtoricus qui Phriſingẽſis fuit epiſcop⁹/tradit Turcas iperantib⁹ Græcis: ac regnãte apud FRANCOS Pipino annis ab hinc ſupra ſexcẽ=tis Caſpias portas egreſſos cum Auaribus ferociſſima pugna multis vtriq; deſideratis conflixiſſe.

Nicola⁹ Segũdinus ad piũ papam de Scythis

Nicolaus ſegũdinus multa eruditione præditus græcas ac latinas literas apprime callens: de Turcis ad nos ſcribẽs: Aſiaticos Scythas illos eſſe fatetur/qui Pontũ Cappadociãq; tranſgreſſi ad reliquas finitimas gẽteis ſenſim illapſi ſint. ij more latronũ clãdeſtinis quibuſdã excurſionib⁹ vireis ſibi vẽdicãtes occupatis mõtib⁹ & clauſtris oportunis: vnde p occaſionem irruptiones facile fieri poſſent: vſq̃adeo emerſere: atq; animis ſublati ſũt: vt palã iã & pari marte aduerſũ finitimos de agri poſſeſſiõe certarẽt: & deniq; pce=denti tp̃e Gallatia Bithynia & vtraq; Phrygia in poteſtatẽ re=dacta: oẽm Aſiã q̃ minor vocat vltra citraq; Taurũ ad oras vſq; Ioniȩ & litora græci maris occupauerint: & vnũ quẽdã princi=pem: ſed alios alij duces: & varia auſpicia q̃ſi p factiões ſecuti: de quib⁹ alio loco dicẽdũ erit.

Hungari.

Ferũt & Hungaros q Danubij ripas incolũt Scytharũ genus eſſe: nõ q̃ſi ab Hũnis ortos qđ p=pter verbi cognationẽ aliq crediderunt: ſed ab alijs Hungaris: quorũ Iordanis meminit: q Nothos eos dicit ſuo tp̃e fuiſſe p=pter cõmerciũ pelliũ mardurmarũ.

Iordanis hiſtoricus.

fuit autẽ Iordanis ſub ipe=rio Iuſtiniani quo tp̃e nundũ Pãnoniã Hũgari attigerãt: longe poſt Hunos Gotthos ac Longũbardos Hungari Scythiã egreſſi ad Danubiũ puenȩre. Pulſiſq; priorib⁹ icolis aut ſub iugũ miſſis regnũ ſibi fecere: de qb⁹ ſuo loco dicem⁹. Nr̃ veronẽſis quẽ ſupra dixim⁹ ad ortũ Thanais pueniſſe retulit ppl'os i Aſiatica Scythia nõ longe a Thanai ſedes hr̃e rudes hoies/& idolorũ cultores: quorũ eadẽ lingua ſit cũ Hũgaris Pãnoniã icolẽtib⁹: voluiſſeq; cũ pleriſq; ſacrarũ literarũ pfeſſorib⁹ viris religioſis & ex ordine beati Frãciſci: q liguã illã noſſent eo pficiſci: & ſan=ctum CHRISTI euãgeliũ p̃dicare.

De Moſca.

Sed phibitũ a dño quẽ de Moſca vocauit qui cũ eẽt græca pfidia maculat⁹ ægre ferebat Aſiaticos Hungaros latine cõiungi eccleſiæ: & noſtris ibui riti=bus.

Gotthi.
Alani.

Fuerũt & qui Gotthos ex Aſiatica Scythia erupiſſe puta=rũt: quorũ eſt puulgatũ nomẽ p̃ſumptio hinc orit q Alani iter eos militauȩre: & vſq; i Hiſpaniã trãſiȩre: ibiq; ſedes obtinuȩre

Catelani vnde ſic dicti.

i qb⁹ hodie Catelani tãq̃ Gotthi Alani vocant: Alanos autem Ptolomȩ⁹ i Aſiatica Scythia vltra Hypboreos mõteis collocat ad ſeptẽtrionem maxime vergẽteis. Iordanis Europeos fuiſſe Gotthos affirmat/quẽ ſeq nõ pudet ſuæ gẽtis initia referẽtem:

neq; alienũ fuerit Alanos poſtq̃ in Europã migraſſẽt cũ Gothis ſocietatẽ iniſſe: ex qua facta ſit Catelanorum natio. Multa de Gotthis inter res Europeas dicẽda erũt: q̃ nũc relinqmus: illud cõcluſiſſe ſat fuerit: non iccirco Scytharũ gen⁹ in aliena ꝑrupiſſe: quia cæteris virtute præſtarent: ſed auiditate melioris agri: & quod in patrio ſolo nutriri nõ poſſẽt. ¶ Sequit̃ Aſiæ ad noſtrã ſupputationẽ tertiũ membrũ: cui Parthia dabit initium quãuis recta i orientẽ iter habenti Aria occurrat: & Paropaniſadum rẹgio quæ mõtanæ ſunt: & i eodẽ paralello qui ꝑ Rhodum eſt cũ Parthia cõtinent̃. Sed nobis placuit quito loco de illis agere: qui poſt Indiã ad occidentem primi reperiunt̃. Nos Parthiã in hac deſcriptione Mediãq; & vtrãq; Armeniã: ac magnam minoris Aſiæ Cheronneſum compræhendemus. Quãuis aliqua vltra citraq; Taurũ iaceant: & nonnulla in ipſis mõtium cacuminibus ſita ſint.

¶ De Parthis / apud eos vario terræ motu / ſermone miſto / de eorũ vario inceſſu / & de Regũ varia ſucceſſiõe atq; i bellis multis nũc regni populatione / nũc autẽ auctione. Cap. XXX.

Parthia vt ptolomæo viſũ eſt ab ortu Ariã habet: & Maſdoranum montẽ ab occaſu Mediã: & quibus diſſecat̃ iuga: ad meridiẽ Carmanicã deſertã: & Parco achiæ montis ſublimẽ verticẽ a ſeptẽtrione Hyrcaniã: et qui medi⁹ ĩtercurrit mons coronis regionis in ea quatuor collocat. Comiſſe / nã quæ hyrcanis iminet Thabienã quæ ad Carmaniã reſpicit. Pataurıcenã quæ Arſiã. & Sindacã quæ Mediã intuet̃. Ciuitates cõmemorat plureis. de amnibus qui eã irrigent nullã efficit mẽtionẽ: quãuis Bagradã in ea ortũ indicare videat̃: qui longo itinere per Carmaniã deſertã & Hyppophagos nõ longe a Sureis perſicũ illabit̃ ſinũ. Strabo fluminib⁹ irriguos Parthiæ cãpos eſſe cõmemorat: quos partim Arius parti Margus inundet. Iulius Solinus parthiam Rubro mari a meridie claudit: a ſeptentrione Hyrcano ſalo non parthiã hoc pacto: ſed particum circumſcripſit imperium: quod in duo de viginti regna diuiſum dixit: & vndecim ſuperiora ab Armenico limite & Caſpio litore incipientia ad terram Scytharum porrecta. quibus concordes eſſent reliqua ſeptem infetiora. Sic enim vocat ab ortu Arianos habere: a meridie Carmaniam: ab occaſu Mædos: a ſeptentrione Hyrcanos. Plinius quæ fuerãt olim Perſica regna poſtea Parthorum intelligi voluit: inter duo maria: perſicum & hyrcanum: montana Parthiæ Scenatas tenere populos. Strabo refert loca optima: & mõtibus clauſa: Trogus Pompeius vrbẽ clarã in monte a Partheno primo Arſa-

Parthia.

Arius.

Margus.

Solinus de parthia.

Parthen⁹.

Arſaces.

ce' conditā dicit:cuius loci ea conditio fuerit:vt nec quicq̄ mu=
nitius inueniri:neq; amœnius poſſet præruptis vndiq; rupibus
cinctusvt tutela nullis egeat defenſoribus:& ſoli circūiacentis
tanta vbertas ſit:vt ꝓpriȷs opibus expleat. Fōtiū ac ſyluarum
ea copia vt & aquarū abūdantia irrigetur: & venationū volu=
Hecatōpy= ptatibus exornet. Apollodorus Hecatōpylon Parthorū regiā
los. id eſt appellauit per mille & ſeptingenta ſexaginta ſtadia diſtantē a
100 portas portis Caſpiȷs. In Parthia terræ ſunt:quas Rhagas vocauęrūt
habens. ꝓpter terræ motus qui ibi frequēter fiunt:a quibus multæ vr=
Rhagæ. bes(vt Poſſidonius refert)& duo millia vicorū euerſa ſūt. Stra=
bo affirmat Parthiā ab initio nō multā fuiſſe:Parthoſq; cū Hyr
canis Perſice vixiſſe:eiſq; ſubfuiſſe:cūq; rẹgio eſſet nemoroſa &
montana atq; inops:reges eā curſu præteriſſe:cū ne minimam
quidem exercitus partē alere poſſit:ſucceſſu vẹro tēporis aucta
eſſe Camiſenāq; atq; Cormā:& totā fere regionē vſq; ad Caſ=
pias portas & Aragos & Tapiros:quæ prius Mædorum erant
ad Parthos tranſiſſe:atq; Apamiā & Heracliā inſigneis vrbeis
Parthorū & Rhagis vicinas in Parthia videt deſcribere. Parthorū colle=
collegiū. gium duplex fuiſſe affirmat:alterū affinium:alterū Magorum
& ſapientū:atq; ex his duobus reges creari:nationē Barbaram
eſſe verū bellacem:& a Scythis ortā:quæ ꝑpter præclara bel
li facinora adeo polluerit ſemper aliquid finitimis adimens vt
tandē ad Euphratē ꝓpagarit imperiū:& vim Scythis attule=
rit Bactrianæ partē eius auferēs:& ꝓpter imperiȷ magnitudi=
nem cum Romanis vario marte contendęrūt. Scytarū exules
crediti quod ipſo vocabulo manifeſtari Trogus affirmat:nam
Parthi: exu Scythico ſermone exules Parthi dicunt. iȷ Aſſyriorū:& Mædorū
les dicti. tēporibus inter oriētes populos obſcuriſſimi fuęre: Poſtea quo=
cunq; imperiū oriētis tranſlatū eſt veluti vulgus ſine nomine:
præda victorum fuere:& Macedonibus triūphato oriente ſer=
uięrūt. Parthia frigidiſſimos habet mōteis & planities ad mo=
dum calidas:adminiſtratio gētis poſt defectionē Macedonici
Attē. moreſ iperiȷ ſub regibus fuit ꝓximus maieſtati regū:& populorū or=
do ex hoc duces in bello:& i pace rectores habuęre:ſermo his
inter Scythicū Medūq; medius:& ex vtriſq; miſtus:veſtis olim
ſui moris poſtea quā op es acceſſere luxurie materia vt Medis
prælucida ac fluuida arm orum patrius:ac Scythicus mos ex=
ercitum non vt aliæ gent es liberorum:ſed maiorem partē ſer=
uorum habuęre: quorum vulgus nulli manumittēdi poteſtate
permiſſa:ac per hoc omni bꝰ ſeruis naſcentibus in dies creſcit:
hos pari liberos ſuos cura & equitare & ſagittare magna indu=
ſtria docent. Locupletiſſimus vt quiſq; eſt:Ita plureis in bella

equites regi ſuo præbet:aduerſus Antoniũ cũ equitum quin= quaginta millia Parthi duxiſſent:ſoli quadringenti liberi fuęre præliari in acie cominus aut obſeſſas expugnari vrbeis ignari. Pugnauęrũt autẽ ꝑcurrentibus equis:aut terga dantibus ſæpe fugã ſimulãtes:vt incautiores aduerſũ vulnera inſequẽtes ha= berent. Signum his in prælio nõ tuba:ſed tympano dabatur: nec pugnare diu poterant:de quibꝰ Lucanus:Pugna leuis bel lumq; fuga s turmeq; vagantes. Et melior ceſſiſſe loco q̃ pelle= re miles. Illita terra dolis:nec martẽ cominus vnq̃:Auſa pati virtus:ſed longe tendere neruos:Et quecunq; velint ꝑmittere vulnera ventis. Cæterũ intolerãdi fuiſſent ſi quãtus erat impe tus vis tanta & pſeuerãtia fuiſſet:plerũq; in ipſo ardore certa= minis prælia deſeruęrũt:vt cũ maxime te vix iſſe putas:tũc tibi diſcrimẽ ſubeundũ ſit/muninentũ ipſis equiſq; loricæ plumatæ fuęrũt:quæ vtrũq; toto corpore texęre:auri/argẽtiq; nullus:ni= ſi in armis vſus:vxores dulcedine libidinis ſinguli plureis ha= buęre:nec vlla delicta adulterio grauius vindicarũt:ob quã rẽ fœminis nõ cõuiuiũ virorũ tantũ:verũetiã cõſpectu interdice= bant:carne nõ niſi venatibus q̃ſita veſcebantur. Equis omni tẽ pore vectabantur:illis bella:illis cõuiuia/illis publica/ac priua= ta officia obibant:ſuper illos conſiſtere/mercari/colloqui. Hoc deniq; diſcrimẽ inter ſeruos liberoſq; fuit:quod ſerui pedibus/ liberi non niſi equis incedebãt. Sepultura vulgo aut auium aut canum laniatus fuit. Nuda demũ oſſa terræ obruere ĩ ſuperſti tionibus:atq; cura deorum precipua oibus veneratio. Ingenia genti timida/ſediciosa/frauduléta/procacia:quippe violẽtiam viris:manſuętudinẽ mulieribus aſſignabant:ſemp in externos: aut in domeſticos motus inquieti:nã taciti ad faciẽdũ:quã ad dicendũ promptiores. Secũda atq; aduerſa ſilentio tegebant: principibus/metu/nõ pudore parebãt. In libidine ꝓiecti:in ci= bum parci. fides dicti ꝓmiſſiq; nulla:niſi quatenus expedit. Li bet hic paulo altius ordiri vt res Parthicas quæ memorabiles fuęrũt lõgius attingere. Oriẽtis imperiũ primo Aſſyriorũ fuit/ poſtea Mædorũ/deinde Perſaꝝ:quarto loco Macedonũ:quos Parthi ſimul & Romani debellarũt:ſeu verius hodie domeſti= ca & execrãda parricidia:poſt mortẽ Alexãdri magni Parthi= am tanq̃ vilẽ & inopẽ nemo Macedonũ dignatus eſt. Ob quã rẽ Stragonori externo ſocio eã tradidęrũt. Exin Macedonibus iter ſe ciuili bello contendẽtibus Parthi Eumenẽ ſecuti ſunt: & eo victo ad Antigonũ trãſięre. Poſt hũc a Nicanore Seleuco & Antiocho & ſucceſſoribus eius poſſeſſi ſunt. Demũ vęro a Se= leuco Antiochi nepote defecerũt impunitatẽ aſſecuti:quia Se=

M. Anto.

Lucanꝰ de Parthis.

Serui pedi= bus. Liberi eqs oĩ tp̃e ĩcedebant. Attẽ. ſepe= liẽdi ritũ.

Oriẽtale im periũ/ quo= ties mutatũ

De regni parthici initio.

Stragonor.

Eumenes.

Antigonus

Nicanor.

Seleucus.

Antiochus

leucos cũ Antiocho fratre de regno cõtendebat: quo tẽpore
Theodotꝰ.
& Theodotꝰ Bactriæ p̄fectus defecit: quẽ Strabo Eucedamũ
Eucedamꝰ
appellare videť: ꝗ cũ ſe regẽ appellare iuſſiſſet: exẽplũ totiꝰ
oriẽtis populis p̄buit: vt a Macedonibꝰ deficerẽt. Nullum eſt
enĩ iperiũ qđ ciuilis diſcordia nõ euertat. Parthianę defectio
Arſaces.
nis auctor Arſaces fuit: cui alij Bactrianã originẽ p̄bent: alij
Scythicã: & ꝗ ſcytã fuiſſe putãt ex paruis ortũ affirmãt/quos
Daas credũt/& Dais ꝓfectos ꝗ vltra Meotim habitauęre Xã
Daæ
dros ſiue Parios dictos. nõnulli Daas circa hoſtiũ Caſpij ma
Xandri.
ris poſuere: ex quibꝰ ortꝰ Arſaces cũ plęriſqꝫ Nomadibꝰ Ochũ
Parij.
accolẽtibꝰ Parthiã inuaſerit: atqꝫ obtinuerit: Trogꝰ icertæ ori
ginis dicit: qui ſolitꝰ latrocinijs & rapto viuere: ac cæpta opi=
Seleucus a gallis in Aſia victꝰ.
nione qđ Seleucꝰ a GALLIS in Aſia victꝰ eſſet cũ p̄donum
manu Parthiã ingreſſus: Mãdragorã regionis p̄fectũ opp̄ſſe=
rit: & iperiũ gentis inuaſerit: Duarũqꝫ ciuitatũ iperio potitus
Mandragoras.
parato grãdi exercitu aduerſus Theodotum Bactrianorũ &
Seleucũ Perſarũ regẽ ſe tueri conareť. Theodoto cito mor=
tuo filio eius eiuſdẽ nois pacem & fœdus cũ Arſace ꝑcuſſerit:
nec multo poſt cũ Seleuco rege ad defectores perſequendos
veniẽte cõgreſſus victor euaſerit: atqꝫ is dies Parthoꝝ iperij
initiũ fuerit qui ab eis ſolẽnis habeť. Ex quo libertas gẽti or=
ta: reuocato deinde Seleuco nouis in Aſiã motibus dato la=
xamẽto regnũ Parthicũ formã accepit: & recte viuendi nor=
Muma.
mã cõſtitutis magiſtratibꝰ: qui belli paciſqꝫ Muma ſub rege
gererẽt. Arſaces quęſito cõſtitutoqꝫ regno matura ſenectute
decedit: cuius memoriæ hũc honorẽ Parthi tribuęrũt: vt oẽs
deinde reges ſuos Arſaces appellauerint. Huius filius & ipſe
Arſaces noie aduerſus Antiochũ Seleuci filiũ centũ millibꝰ
peditũ/& viginti millibus equitum inſtructũ tanta virtute pu
gnauit: vt ad poſtremũ in ſocietate eius recipereť. Tertiꝰ par=
Priapatiꝰ.
this rex Priapatius fuit: & ipſe Arſaces dictus qui actis in re=
gno quindecim ãnis deceſſit Mithridate & Phraate filijs re=
Mardi po.
lictis: quorũ maior Phraates more gentis hæres Mardos va
lidam gentẽ bello domitã regno adiecit: nec multo poſt de=
ceſſit inſtituto fratre hærede q̃uis multos reliquiſſet liberos.
Quo tẽpore Eueratides apud Bactros regnauit: de quo ſu=
Mithridates.
pra meminimus cum de rebus Bactriæ ageremus. Mithrida
Helimei.
tes aduerſus Mædos bellum gerẽs victoria demũ potitus: ac
viribus auctus Pharſacẽ Mediæ p̄poſuit: & Helimeorũ gen=
tẽ regno ſuo adiecit: rege ipſorũ in p̄lio ſuperato. Imperiũqꝫ
Parthorũ a monte Caucaſo vſqꝫ ad flumẽ Euphratẽ ꝓtulit:
nec minor Arſace proauo glorioſa ſenectute deceſſit: relicto

Phraate filio hærede qui cũ bellũ inferre Antiocho regi ſtatueret. Scytharũ motib⁹ ad ſua defendẽda reuocat⁹ eſt: profectuſq; aduerſus Scythas Hymerũ quẽdam ad tutelam regni reliquit: qui oblitus vicarij officij tyrãnica crudelitate Babylonios multaſq; alias ciuitateis iportune vexauit. Ipẽ autem Phraates Gręcos ſecũ cõtra Scythas adduxit: quos prius in bello aduerſus Antiochũ geſto ſuperbe crudeliterq; tractauerat. ij cũ inclinatã Parthorũ aciem vidiſſent: arma ad hoſtes tranſtulęre: inſigni ꝓditione contum elias vlti. Phraates obtrũcatus eſt: & in eius locũ Arthaban⁹ patruus cõſtitutus Scythæ victoria contenti populata Parthia in patriã redięrũt. Arthabanus bello Thegarijs illato vulnerat⁹ in brachio ſtatim decedit. Mythridates filius ſuccedit: cui res geſtæ magni cognomen dedęre. Multa enim bella cũ finitimis ſumma virtute geſſit: & cũ Scythis ꝓſpere dimicauit: vltorq; iniuriæ parẽtum fuit: ad poſtremũ Arcoadiſti Armeniorũ regi bellũ intulit: deinde ꝓpter crudelitatem a ſenatu parthico pulſus eſt. Frater eius Herodes cũ regnũ vacans occupaſſet Babyloniam quo Mithridates cõfugerat diu obſedit: & fame coactos in deditionẽ opidanos cõpulit: & Mithridatẽ in conſpectu ſuo adductũ trucidari iuſſit. Deinde cũ Romanis bellum geſſit: Craſſumq; cum filio & omni exercitu deleuit. huius filius Pacorus miſſus ad perſequẽdum Romani belli reliquias magnis rebus in Syria geſtis reuocat̃ in patriam: patri ſuſpectus: nã quẽ nõ timeat qui fratrẽ occidit? Exercitus Parthorũ illo abſente in Syria relictus a Caſſio q̃ſtore Craſſi cũ oĩbus ducibus trucidat̃. Poſt hæc ciuili bello Parthi Põpeianarum partiũ fuere: cum Craſſi alterũ filiũ in partibus Cæſaris eſſe audirent. victo Põpeio auxilia Bruto & Caſſio aduerſus Auguſtũ & Antoniũ miſęre: & poſt belli finẽ rurſum Pacoro duce inita cũ Labieno ſocietate Syriam & Aſiam vaſtauęre: caſtraq; Ventidij: qui poſt Caſſiũ abſente Pacoro exercitũ Parthicũ fuderat magna mole aggrediunt̃. Sed ille ſimulato timore diu continuit & inſultare Parthos aliquãtiſper paſſus: ad poſtremũ in ſecuros lętoſq; partẽ legionũ emiſit: quarum ipetu fuſi Parthi in diuerſa abięre. Pacorus cũ fugiẽtes ſuos abduxiſſe Romanos ſecũ legiones putaret: Caſtra Ventidij aggredit̃: ille reliqua parte legionũ emiſſa: vniuerſã Parthorũ manũ cũ ipſo Pacoro interfecit. Herodes audita nece filij diu ſine cibo fuit: nec aliud loq̃bat̃ niſi Pacorũ: erant eñi triginta filij ex diuerſis pellicibus: quarũ q̃libet ſuum filiũ loco Pacori ſubſtituendũ petebat. Dum Herodes deliberat vnus

Hymerus.
Phraates.
Arthaban⁹
Mythridates magn⁹.
Arcoadiſtes.
Herodes fratrẽ occidit/& Craſſum cũ filio exercitu deleuit.
Pacorus.
Caſſi⁹ Parthos trucidauit.
Labienus.
Ventidius.
Herodi 30. filij.

Phraates patrē/frēs omneis/ & filiū interfecit.

ex filijs Phraates eum interfecit: pœnaſq; occiſi ab eo fratris exegit. Sed Phraates multo ſceleratior patre vniuerſos fratres ſuos trucidat: nec filio ſuo parcit veritus ne illū optimates ſequerētur qui ſibi erant infeſti: hinc Antonius ꝓpter auxiliū Bruto miſſum cū ſexdecim validiſſimis legionib⁹ intulit bellū: Sed grauiter multis ꝑlijs vexatus: & amoris īpatiēs quo Cleopatrā ardebat a patria refugit. Phraates inſolētior ea victoria redditus a populo in exiliū pellit: nec multopoſt tēpore Scytharꝫ auxilio in regnū reſtituit. Nulli⁹ eſt enim tāta nequitia quæ nō inueniat adiutores ſi quid auferre vtilitatis poſſe videtur. Subſtituerāt interim parthi Tyridatem qui audito Scytharū aduētu: cū magna amicorū manu ad Octauianū in Hiſpaniā belligerantē cōfugit: obſidē Cæſari Phraatis filiū ferens: quē negligētius cuſtoditū rapuerat: pariturū ſe omni tēpore Romanis affirmās ſi ad recuperādum regnū adiuuaret Phraates: & ipſe legatos ad Cæſarē mittit ſeruum ſuū Tyridatē: & filium remitti poſtulat: Cæſar his cognitis: neq; contra Tyridatē ſe Parthis dixit: neq; aduerſus Parthos Tyridati auxilia daturū. Phraati tamē filiū ſine ꝑcio remiſit: & Tyridati quoad manere apud Romanos vellet opulētum ſumptū ꝑberi iuſſit. Sed finito hiſpaniēſi bello cū in Syriam ad cōponendū oriētis ſtatū veniſſet: metū Phraati incuſſit: ne bellū Parthiæ inferret: Itaq; tota in Parthia captiui ſiue ex Craſſiano: ſiue ex Antonij exercitu recollecti: ſignaq; cū his militaria Auguſto remiſſa. Sed & filij nepoteſq; Phraatis obſides Auguſto dati: pluſq; Cæſar magnitudine nois ſui fecit: quā armis alius imperator facere potuiſſet. Miſit tamen Auguſtus anteq̄ moreret aduerſus Parthos rebus nouis ſtudenteis Germanicū Druſi filiū Calligulę patrem: qui anno quarto Tyberij Cæſaris de illis clarū triūphū egit. Sub Nerone Parthi Armeniā ſubſtulerunt: & Romanas legiōes ſub iugū miſęre: ægreq; Syria retēta eſt. M. Antonio & Aurelio cōmodo imperium tenētibus Vologeſus rex Parthorū graui eruptione facta nō Armeniā modo: ſed Capadociā/ Syriāq; vaſtauit. Antonius tamē per duces ſuos eū repreſſit/ac Seleuciā Aſſyriæ vrbē ſuper Idaſpē fluuiū ſitam/& multa hoim millia in deditionē accepit: & cū fratre de victoria Parthica magnifice triūphauit. Traianus qui vſq; ad Indos imperiū protulit: Parthos pluribus bellis vicit: eiſq; nō modo auſtralia regna ſed Armeniā quoq; abſtulit. Sub Adriano Cæſare: qui Traianū ſecut⁹ eſt: iterū res Parthicæ auctæ ſūt: & Euphrates vtriuſq; īperij limes fact⁹; cōtenderūt cū Seuero Cæſare Parthi:

Tyridates.

Cęſar Phraati filiū ſine precio remiſit.

Germāic⁹ Druſi filius de Parthis triūphauit

Vologeſus M. Anto. Aurelius cōmodus.

Seuer⁹ īpe.

& ab eo ſuperati ſunt. Aurelius Baſſianus cognomēto Caracalla inter Ediſſam & Cānas cōmiſſo cū Parthis p̄lio interfectus eſt. Helius Lāpridius nō in prȩlio: ſed cū ex p̄lio receſſiſſet ad requiſita naturæ inſidijs eū a Macrino p̄fecto occiſum dicit. Deiceps id orie͂tale imperiū: nūc Parthicū: nūc Perſicū appellatū reperimus: q̄uis iperio Perſicū Macedones finem impoſuȩrūt. Sed ſcriptores nō tam gentē: quȩ iperaret quam locū cui iperabat intuiti ſunt: Ideoq; Perſarū reges pro Parthicis accȩpȩrūt. Aurelius Alexāder Xerxē regē Perſarū maximo p̄lio ſuperauit. Gordianꝰ Parthis bellū intulit qui iam moliebant erūpere. fœliciterq; prȩlijs ingētibus eos afflixit: rediēs autē nō longe a Romanis finibus interfectus eſt: Fraude Philippi qui poſt eū imperauit. Valerianꝰ qui ſeptimo & vigeſimo loco poſt Auguſtum imperio p̄fuit: a Sapore rege Perſarū captus / luminibus orbatus ignominioſe in Perſarū ſeruitute cōſenuit. Id officij apud eos ſortitꝰ: vt Sapore equū aſcendēte incuruatus regē non manu ſed dorſo leuaret. Sub Galieno Parthi Meſopotamia Syriaq; potiti ſunt: Sed Odenatus his recuperatis vſq; ad Theſiphōtem penetrauit. Carus Narbonenſis ſecundus & trigeſimus ab Auguſto Perſas prȩlio vicit: Senē & Theſiphontē notiſſimas vrbeis cæpit/& cum caſtra ſuper Tygrim flumē haberent: nō armis hoſtiū: ſed ictu fulminis interijt. Maximianus aduerſus Narſeū Perſarum regem inter Gallinicū & Carras cōgreſſus ſuperatus eſt: fugitq; ad Dioclitianū in Meſopotamiā: a quo turpiter receptus: & admodū repræhēſus inſtauratis viribus iterū cum Narſeo Ormiſadæ: & Saporis auo i Armenia maiore pugnauit. Victorq; pulſo Narſeo caſtra eius diripuit: vxores: ſorores/& liberos cœpit: & cum ingenti p̄da ad Dioclitianum redijt. Conſtantius magni Conſtantini filius a Perſis multa & grauia damna perpeſſus eſt: videbatur tamē ſuperaturus in fine niſi ad ciuile bellum cōtra Iulianū redire cōpulſus eſſet. Iulianus rerum potitus Parthis intulit bellum: opida aliquot & caſtella eorū in deditionem accȩpit: & vi expugnauit. Aſſyriam populatus eſt: caſtra apud Theſiphōtem ſtatiua aliquādiu habuit: rediensq; victor dum ſe incōſultius prȩlijs inferit hoſtili manu interfectus eſt: ſicut Eutropius refert: qui eius expeditioni interfuit. Nōnulli diuinitus interemptū aſſeruut: qui ex Chriſtiano ad gentilitatē redijſſet propter quod mox: vt vulneratum ſe intellexit dixiſſe fertur VICISTI GALILEE. ſic enim apoſtata per irriſionē appellabat CHRISTVM. Iouinianus duobus prȩlijs victus pacē cum Sapore

Aurelius Baſſianus Caracalla a Parthis interfectꝰ.
Macrinus.
Aurelius Alexāder.
Gordianꝰ.
Philippus impe.
Valerianus
Sapor rex.
Att. Romani iperatoris miſerā captiuitatē
Gallienus.
Odenatus.
Carus Narbonēſis impe. Ro. ictꝰ fulmine perijt.
Maximianus.
Diocletianus.
Narſeus. vel Narſeo
Conſtantinus impe.
Iulianꝰ ipe. apoſtata.
Viciſti Galilee.
Iouinianus impe.

Parthorũ rege neceſſariã: ſed ignobilẽ fecit abbreuiatis ĩpe-
rij finibꝰ:& parte ſuperiore Meſopotamiæ tradita. Quod an
te eum annis trecẽtis & duobus de viginti:ex quo Romanũ
imperiũ cõditũ erat:nuſq̃ acciderat. Iuſtinianꝰ Parthos bel-
la mouẽteis ꝑ ſuos duces pluribꝰ p̄lijs ſuperauit. Poſtea apd̃
Euphratẽ eius exercitus victus eſt:Sed ꝑ Belliſariũ reſarcita
ſunt dãna/& fœdus cũ Parthis initũ. Zeliorbes Hũnorũ rex
intra Scythiã manentiũ cũ viginti millibꝰ aduerſus Iuſtinia-
num Coſdroã adiuturꝰ aduenit : Sed ſuſpectꝰ ab eo habitus
multis vulneribꝰ cõfoſſus interfectꝰ eſt . Sub Foca ĩperatore
Coſdroas Meſopotamiã occupauit : & paulopoſt Paleſtinam
cum Hieroſolyma:& nonaginta millia Chriſtianorum ĩterfe-
cit:partẽq; crucis dñicæ ſecũ aſportauit. Heraclio imperiũ te
nẽte:& deinde in Aegyptũ arma vertit:Alexãdriãq; occupa-
uit:ne moratꝰ Aphricã ingreſſus eſt/& Carthagine capta ĩpe
rio potitus eſt Lybię. Heraclius pacẽ ab eo petijt:etiã cũ de-
decore imperij: neq; ĩpetrauit a ſuperbiẽte rege. Itaq; dux in
eum oĩa bella fortunæ cõmittẽs : ille ex Azoto Syriæ fugit in
Perſidẽ:Relictis ducibꝰ qui Romanoꝝ ĩpetũ morarent̃. He-
raclius flexo ad ſiniſtram itinere:& ſuperato mõte Tauro in
Perſidẽ trãſiuit:vicitq; Sabbarũ & Saym duobꝰ p̄lijs : & ter-
tio Razatenẽ aliũ ducẽ ſuperatũ interfecit:& vigintiſeptẽ mi
litaria ſigna intercępit. Coſdroas Medarſem filiũ regni con-
ſortẽ appellauit:Syrochio p̄terito:qui natu erat maior: pro-
pter quod captus ab eo cũ Medarſe:& vxoribꝰ in carcerẽ cõ-
iectus eſt:atq; deinde cũ filio necatus. Syrochis Heraclio vi-
ctori captiuos reddit:& CRVCEM DOMINI & inſuꝑ mu-
nera dedit . Hoc tẽpore Maumethes pſeudo ꝓpheta exortꝰ
eſt:qui Arabes ad defectionẽ cõpulit CRVX DOMINI Hie
roſolymã reportata eſt. Heraclius nõ multo poſt in hæreſim
lapſus per deſidiã languẽs: Saracenorũ vires tũ primũ naſcẽ
tes propagari:& creſcere ſinit:qui ſub falſa lege Maumethis
ĩperiũ erexęre. Arabes eni cũ Parthos in ſuã perfidiã trahe-
re nõ poſſent verbis:armis eos agitauęre. Deceſſerat primo
regni ſui ãno Syrochis:eiq; filius ſucceſſerat Adheſer/cui pa-
riter infra annũ defuncto Ormiſda ſuffectꝰ eſt: quem Arabes
p̄lio ſuperatũ interfecęre/eiuſq; ĩperiũ obtinuęre. Arabes au
tẽ tãtis victorijs aucti : nã & Romanorũ arma lõge ꝓpulerãt
Antiochia occupata: & in Aphricã manus iniecerãt trãſmiſ-
ſa Aegypto Sarracenorũ nomen aſſumpſęre:atq; ita & Par-
thi:& Perſæ:& Arabes:& Aegyptij:& multæ aliæ gentes in
Sarracenicũ nomẽ tranſięre. Neq; poſtea nomẽ Parthicũ au-
ditũ eſt:quaſi magnũ vſq; ad tẽpora noſtra anno circiter de-

Iuſtinianus impe.
Belliſariꝰ.
Zeliorbes.
Coſdroas.
Focas ĩpe.
Heraclius impe.
Sabbarus.
Says.
Razateneſ
Medarſes.
Syrochis patrẽ & fratrẽ ĩterfecit
Crux dñi noſtri Heraclio a Syroche data
Maumethes.
Ormiſda.
Sarraceni.

cimo priuſq̄ naſceremur. Thamerlanes genere Parthus gre=
gariꝰ miles: adeo inter ſuos vi mētis & corporis agilitate ex=
celluit: vt breui multaꝝ gentium dux fieret: Quibꝰ Parthorū
īperio potitus Scythas Hyberos Albanos Perſas Mœdoſq;
ſibi ſubegit: Meſopotamiā inuaſit atq; Armeniā: trāſitoq; Eu
phrate cū quadringētis millibꝰ equitū ſexcētis millibꝰ pedi=
tū oēm Aſiā quā minorē appellamꝰ obtriuit. Regē oim potē
tiſſimū Pazaitē Turcorum dn̄m cum pari equitū numero &
magnis peditum copijs fineis ſuos tutātem: apud Armenos
p̄lio ſuperatū ducētis millibꝰ hoim interfectis viuū cæpit: ca=
ueaq; in modū ferę incluſum per oēm Aſiā circūtulit egregiū
& admirādum humanarū rerū ſpectaculū. Caſtra eius in vr=
bis modū ordinata fuęre: ſtatuto cuiq; arti loco: atq; in par=
teis ſuas diſtributis exercitijs: vt oia in prōptu eſſent: ad vitę
vſum neceſſaria. ſumma ſemp rerū copia inueniebat̄: cū nul=
lus eſſet latrocinijs locus: tutoq; oia cōportarētur: nulla vnq̄
ſeditio: nullus tumultꝰ inter milites fuit: aduerſam fortunam
nunq̄ expertus eſt. A Thanai flumine vſq; ad Aegyptū vni=
uerſam Aſiā percurrēs: Smyrnas/Antiochiā/Sebaſtiā/Tripo
lim/Damaſcū/multaſq; validiſſimas vrbeis vi cæpit: diripuit:
atq; incēdit. Soldanū Aegypti bello ſuperatū vltra Peluſium
repulit: Aegyptū ingredi parantē vaſtæ ſolitudines & deſer=
ta loca auerterūt virū belli artibus inſignem: ad ea maxime
obeūda prōptū: quæ ardua & dura cæteris videbant̄. Dama=
ſco capta cum arcis antiquę expugnatio difficilior videretur:
Conſtructa e regione altera: quæ antiquā altitudine ſupera=
ret vi cæpit: q̄uis multa ſuoꝝ cæde.

Thamerlanes.

Pazaites ducētis hominū millibus amiſſis a Thamerlane cauea eſt īcluſus.

Damaſcus

¶ De Capha & eius tyrā=
co euerſore/& eiuſdē cū i bellū exiret vario veſtitu. C. XXXI.

Capha vrbs eſt Genuenſiū colonia in Thaurica Cherō
neſo nō procul a Boſforo Cymerico: hāc cū Thamerla
nes inuadere ſtatuiſſet: Scythas negociatores p̄miſit:
q̄ p̄cioſiſſimas aialiū pelleis miori quā cōſueuęrāt p̄cio venū=
darēt. Sciēs auꝝ abſcōdi poſſe: pelleis ſubfodi nō poſſe: mox=
q; bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq; ar
mis ciuitate: & auro & pellibꝰ potitꝰ eſt. In obſidiōibꝰ vrbiū:
prima die albo tētorio vtebatur: ſecūda rubeo: tertia nigro:
qui ſeſe dabāt in albo ſedēti ſalutē cōſequebant̄. Rubeus co=
lor moriendū patribꝰ familiaꝝ indicabat: niger ciuitatis exci
dium & oia in cinerē cōuertēda. Fama eſt populoſæ cuiuſdā
ciuitatis: q̄ prima die deditionē neglexiſſet: pueros puellaſq;
omneis in candida veſte ramos oliuæ p̄ferenteis exiuiſſe: vt
p̄cipis iram placarēt: illū omneis ab equitatu cōculcari atq;

Capha. Attē. Thamerlanis caliditatē.

Qualibꝰ et quot in bello tētorijs vtebatur.

Vide hois crudelitatē

cōteri iuſſiſſe:& vrbē captā incēdi. Interrogatū aliqñ ab homie Genuēſi qui ei familiaris eſſet:cur tāta crudelitate vteretur: cō motum ac veluti furentē diſtorta facie:ac ſpirantibus ignē oculis reſpōdiſſe. Tu me hominē eē arbitraris/falleris:IRA DEI EGO SVM ET ORBIS VASTITAS. Caueto ne poſt hac michi occurras:niſi velis iterrogationis tuæ penas dare. Abijt Genuenſis:neq; vlterius oculis tyrāni obiectus eſt. Ferebant q̄ Thamerlanē viderunt eū Hānibali fuiſſe ſimilē: ſecundū ea q̄ de Pœno ſcribunt:nichil eius animo ſeuerius:nichil magis q̄ latrocinia vindicaſſe:vt ipſe vnus eſſet:qui latrocinari ipune poſſet. Quærebat tanq̄ virtutis opus quib⁹ cū bellū gereret. Deletis regibus ac tyrannis permultis: vaſtatis pluribus prouincijs onuſtū de victarū gentiū ſpolijs exercitū in patriā reduxit/& ciuitatē Marchantē condidit:quā varij generis captiuis repleuit:& hoſtiū ſpolijs exornauit. Quod ſi aliqd' excellēs ingeniū eius acta reperiſſent:inter clariſſima ducū geſta legerent : vita functus:duos filios reliquit regni ſucceſſores:qui diſcordia laborantes effecerunt:ne Parthorū imperiū rurſus poſſet emergere. Thomas Apoſtolus euāgelium CHRISTI ad Parthos detulit:per quē Mædi/ Perſe/Hyrcani/& Bactriani noſtræ fidei ſacramēta recęperunt. Corp⁹ eius alij in India:alij in Meſopotamia ſepultum aſſerunt.

Ira dei ego ſū/& orbis vaſtitas.

Marchātis.

Thomas Apl'us.

¶De Mœdia magna & parua/& earū ſitu. Cap. XXXII.

Mœdia.

MOedia vulgati nois terra poſt Parthiā ad occidentē occurrit/quæ(ſicut Ptolomeo placet)a ſeptētrione Hyrcano mari terminatur:ab occaſu maiori Armeniæ & Aſſyriæ parte:a meridie perſide :ab oriente Hyrcania ac Parthia quæ montib⁹ excludit. Hyrcaniā Charidas diſterminat fluui⁹. inter Perſidē/ac Mœdiā Parcoatras excurrit mons: Aſſyriam Choatras excludit. Armeniam Caſpia iuga:& Cābiſus amnis Zagrus & Orontes altiſſimi montes interiora Mœdiæ pcurrunt. Ex Oronte Straton oritur in Hyrcanū defluens pelagus ex Zagro Amardes in idē mare decurrēs. Eleucus quoq; fluuius ex Auſtrali parte Zagri deſcendēs Mœdiæ magnā partē irrigat:& Parcoatrā ſcindēs montē per latiſſimas terras in Perſicum defluit ſinū. Cyrrus amnis Choatra monte dimiſſus inter Cambiſem & Amardē in Caſpiū labitur mare. Regiones quatuor memorātur apud Mœdos. Propatena quæ occidentalis eſt:& ad ſeptētrionē vergit inter mare Caſpiū:& Zagrū montem:ad quam Magarfi/Mardi Marundæ Cadurchi & Caduſij pertinere videntur. Elimeis quæ ad ſeptētrionē vergens oriētem reſpicit:& Tapuros ac Tribuces populos Daritis magna

Zagrus. Orontes. Straton.fl. Amardes fl Eleucus.fl. Cyrrus.

Propatena

Elimeis. Daritis.

in conualle iacet:hinc Parcoathia inde Oronte clauſa. Syromedia regio tota montana eſt: & ad orientē vergit cōiuncta Parthię & Ragianę regioni: Parcoathię montis inſidet iuga: & ad meridiē reſpiciens ſuperminet Perſidi ac Parethacinæ regioni: quā nōnulli Mediæ tradidęrūt opida ſupra quinquaginta memorant: quorum noīa referre plus tedij quā vtilitatis habet: tantū eſt quod Ptolomęus nobis de Media tradit. Strabo dicit Mediā multū & olim potētem regionē in medio Tauro ſitam eſſe: qui circa hæc loca multifidus & cōualleis magnas cōpræhēdit. Mędiam in duas parteis diuiſerūt: quarum alteram maiorē vocauęre: alteram Antropatiā maioris metropolis/Ebatana fuęre magna ciuitas: & imperij Mædia caput qua & Parthi poſtea vſi ſūt. Nam reges ibi æſtatē agebant cum ſit frigida: hyemē vero Seleutiæ quę ſecus Tigrim eſt prope Babylonē Atropacia ab Atropato duce noīata eſt: qui obſtitit ne ea Macedonibus ſubigeretur: vt maioris Mædię pars is poſtea rex declaratus regionē hanc a Mædia ſequeſtrauit. cuius ſucceſſores regnū cōtinuantes: cum Armeniorū regib⁹ affinitatē contraxęre: deinde cū Syris: & poſtremo cum Parthis. Atropacia Armenię & Macianę ad oriētem ſita eſt: Mædię vero maiori ad occidentē vtrinq; ad aquilonē habitātibus circa Hircani maris receſſum: & Matranā ab Auſtro iacet. Araxis fluuius Armeniā & Atropaciā diſterminat a Zeumate quod eſt iuxta Euphratē quouſq; i Atropaciā perueniat octo millia ſtadiorū eſſe ferunt. Maior Mædia ab oriēte Parthia terminat: & Coſſeorū montibus & Pareſcitacinis qui etiā montani ſunt & latrones ac Perſis continui. Sed hos Ptolomęus Mædię ad Auſtrum opponit a ſeptētrione Cadufijs: & ab alijs ſupra Hircanū mare habitātibus: qui a Ptolomęo inter Mædos collocantur/& vt Patrocles ait ad quinq; millia ſtadiorū oræ montanæ circa Caſpiū occupant mare: loca tenuia & aſpera incolētes: ab auſtro Apollomatidæ quā Sitacinā veteres appellarūt: & monte Zagro apud quē Maſſabatica eſt quę ad Mædiā pertinet: Quidā ad Helimeā dixęrunt pertinere. Ptolomeus q̄uis Sitacinā regionē & Apolloniatem quātum ad Mædiā meridionalē facit: nō nihil tamen occidentis illis attribuit: & Zagrum montē per Mædiā aſſurgere: Mædiā oſtendit ab occidēte Atropacijs/ & Armeniorū quibuſdā Mædiā coucluditur. In Atropacia lacus eſt nomīe Spantha in quo ſales naſcunt & cōgelaſcūt: eius regionis loca opulēta ſunt p̄ter ſeptētrionalia quę montana aſpera ſunt & frigida. Apollonides ait ex ea regione equitū decē millia:

Antropatia.

Mœdiæ p̄s altera.

Atropatus

Araxis.

Mædia maior.

Atropacia/ & apud eā lacus. Spantha.

peditũ quadradinta millia ad bellũ cogi poſſe. Multa eis cũ
Parthis & Armenijs prȩlia fuȩrunt: tenuȩrũtq; dignitatẽ ſuã
ſi quid amiſȩrũt forti manu recuperãtes. Amicitiã cum Par=

Gaza opi=dũ ab An=tonio ob=ſeſſum.

this:& cũ Romanis q̃ſiuȩre. Regia eorũ æſtiualis Gaza fuit
in campo ſita & Vera caſtellũ munitiſſimũ: quod Antoni⁹ in
Parthica expeditiõe obſedit. Id ab Araxe ſtadijs abeſt duo=
bus millibus & quadringẽtis:vt Adelphius refert:qui Anto=

Vera op.

nio familiaris fuit:& illius in Parthos expeditionẽ cõſcripſit:
in qua non affuit modo verum etiam præfuit.

❡De Mædia magna & ſolo equis paſcẽdis apto / ex hac ve=
ſcos equos genus habere:de herbæ/ quæ Mædica vocatur/
equorum nutritura habundantia. Cap.XXXIII.

Mædia magna.

MEdia magna ex parte alta & frigida cuiuſmodi ſũt mõ
tes Batanis iminentes : & qui apud Ragas & Caſpias
parteis cõſurgunt : & oẽs deniq; ſeptẽtrionales partes
vſq; in Matianã & Armeniã huiuſmodi ſunt. Regio vero quȩ
ſub Caſpijs portis : & in humili & in cõcauo ſolo iacet opulẽ=
ta eſt:& oia fert p̃ter oleam:q̃ & ſi ibi naſcaꝛ arida tñ & ſicca
eſt. Mȩdia ſicut Armenia eximie paſcẽdis equis apta eſt: Vn=

Hippobotum pratũ.

de pratũ quoddã ẽ qđ Hippobotõ vocaꝛ p qđ iter faciũt:qui
ex Perſide & Babyſone in Caſpias portas ꝓficiſcunꝛ. In eo
paſci dicunꝛ equarũ quinquaginta millia. Regiũ id armentũ
eſt. Veſcos equos quib⁹ reges vtebanꝛ optimos ac magnos:
alij hinc gen⁹ habere:alij ex Armenia dixȩrunt:quib⁹ ꝓpria
forma quȩdã fuit quẽadmodũ Parthicis præ Grȩcis cȩteriſq;

Mædica herba.

qui apud nos ſunt. Herba q̃ p̃cipue nutrit equos eo quod ibi
abundet ꝓpriȩ Mȩdica vocaꝛ. Lõgitudo ac latitudo Mediæ
pene par:maxima eius lõgitudo ea videꝛ:q̃ eſt a Zagri trãſi=
tu qui vocaꝛ Medica porta p Sigrianã ad Caſpias portas ſta
diorũ quatuor milliũ ſupra centũ. Tota Mædia inter quartũ
& quintũ clima cõtinetur. Paralellus qui p Rhodũ eſt auſtra
lia eius attingit ſcđm Ptolomȩi deſcriptionẽ. Paralellus qui p
Helleſpontũ ſeptẽtrionalia circa Hircanũ mare percurrẽs di
tiſſimã fuiſſe Mædorũ terrã ſicut Virgili⁹ ait : ex tributo licet

Laodicea. Apamia & Raga quæ & Aropus noiata eſt a quib⁹ cõ=ditæ.

intueri:quod Perſis pẽdebant: duplo eni maius fuit eo quod
a Cappadocibus exigebaꝛ:quos aſſerit Strabo p̃ter argentũ
mille & quingẽtos equos:muloꝝ duo millia:& ouiũ quinqua
ginta millia pẽdiſſe:quotãnis grȩcas vrbeis in Mȩdia:Mace=
dones condidere Laodiceã Apamiã & Rhagã:q̃ apud Rha=
gas eſt & prius Aropus noiata fuit. Parthi Arſaciã ȩdificarũt:

Arſacia. Ebata.

quȩ auſtralior eſt:quã Caſpiæ portæ quingẽtis ferȩ ſtadijs:vt
Apollodorus Adriamittinus ait Ebatã Mȩdiæ caput. Plini⁹

a Seleuco rege conditā dicit a portis Caſpíjs per viginti mil= Marciana.
lia paſſuum diſtantē:Idem Marcianā regionē quā Strabo vi=
detur a Mędia ſeiungere : inter Mędos collocare videt̃ apri=
citatis inclytę:quę ſola i eo tractu vitifera ſit : vndiq; mōtibꝰ
incluſam amænis:ambitu ſtadiorū mille quingētorum pene
inacceſſo ob incōmodū arenoſæ ſolitudinis: quę per centum
viginti millia paſſuū vndiq; verſum circūfuſa eſt:cuius amœ=
nitatem Alexander magnus vſq;adeo miratus eſt : vt ibi pri=
mam condiderit Alexandriam:quā mox a Barbaris exciſam: Alexādria prima.
Antiochus Seleuci filius reformauit:& de nuncupatione ſuæ
domus dixit Seleuciam:cuius vrbis circuitus in ſtadia ſeptua Seleucia.
gintaquinq; diffunditur Margus fluuiꝰ eam interluit . In hāc
Orodes Romanos Craſſiana clade captos deduxit noſtri im= Orodes.
perij magnum dedecus . Iulius Solinus Tygrim fluuium in Tygris.
Armenia regione caput attollere dicit in loco edito:ex luci=
do conſpicuoq; fonte : nec ab exordio ſtatim totum eſſe pri=
mo pigre fluęre non cum ſuo nomine : At cum fines Mædo=
rum inuectus ſit Tygrim ſtatim vocari. Ita enim Mædos ſa=
gittam nominare. Aretuſam lacum influęre grauia pondera Aretuſa lacus & eius natura.
ſuſtinentem:cuius piſces nunq̄ ſe alueo Tygridis immiſceāt:
ſicut nec amici ſtagnum attingant Aretuſæ per quod diſſimi=
li colore volucri meet curſu : Mox Tauro reſiſtēte in ꝓfundū
mergatur:quē ſubter labens in altero eius latere emicet vul=
uas/& purgamenta plurima ſecum trahēs:idētidem abſcōda
tur:& Adiabenos Arabaſq; p̄terfluens Meſopotamiā ample
ctitur:& amnē nobiliſſimū Hidaſpem accipiens:Euphratem
quoq; defert in ſinum Perſicū.Sed Ptolomęus nihil ad Mæ=
diam pertinere Tygrim demonſtrat:q̄uis in Armenia fonteis
habere fatetur . Apud Cordicam montē multi inter Mædos Cordica.M
latrociniū exercuęre ſicut Caduſi montani & Amardi & Ta=
pirdi & Circitij:& huiuſmodi plures.Nam Zagrus & Nipha
tes mōtes has gēteis ſparſas habuęre: q̄uis Circitij & Amar=
di in perſide & Armenia eſſent eodem nomine appellati : &
eandem formam ſeruantes.Caduſi peditum multitudine nō Caduſi po.
multum ab Acianis ſuperabantur:iaculatores optimi exiſtē= Coſſei po.
tes . Coſſei olim aduerſus Suſios & Babylonios Helimeorū
ſocij ſagittariorū tredecim millia exibuęre.Nearchus tradi=
dit quatuor fuiſſe gēteis:quę illis in regionibꝰ latrociniū exer
cebant. Mardos qui Perſis erāt finitimi:Vxios & Helimeos:
qui Perſis ac Suſijs iminebāt:& Coſſeos qui Mædis:atq; om
nes tributum regibus pēdiſſe:Coſſeos tamen cum rex æſta=
te Herbatanis peracta Cabilonē deſcēderet:dona accępiſſe:

quorũ audaciã Alexander cõtuderit:hyeme eos adortus. Sed Ptolomęus Mardos & Helimeos boreales facit Hyrcano mari vicinos/& iter Mœdos connumerat. De portis Caſpijs multa memoria eſt. Nemo tamẽ ſatis explicat vbi terrarũ exiſtãt. Quidã Amazonas portis Caſpijs egreſſas ad Alexandrũ veniſſe in Hyrcaniã ꝓdidere. Sed illę Caucaſiæ fuęrunt per quas tranſitus eſt ex Hyberia in Scythiã. Neronis quoq; principis cõminatio ad Caſpias portas(vt inquit Plinius)ad eũ tranſitũ reſpiciebat:qui per Hyberiã ducit in Sarmatas. Verum mons Taurus tribus in locis interruptus quaſi portis quibuſdã pertranſitur in Armenia/in Cilicia/& in Mœdia:ſed illę tantũmodo Caſpiæ portæ appellanť:quæ apud Mœdos exiſtunt: quẽadmodum ex Ptolomęo/Plinio/& Strabone licet intellegere: ac per has tranſitus eſt ex Babylone ac Perſide ad mare Caſpium:& hinc fortaſſe Caſpiæ dictæ ſunt:& quod aliquæ gẽtes vicinis inſidẽt montibus appellatæ Caſpiæ. Iuga vęro Caſpia procul hinc abſunt:& ad Armenios vlterioreſq; populos pertinent. Portæ autẽ Caſpiæ:vt Iulius Solinus tradit Pliniũ ſecutus/panduntur itinere manu facto:millibus octo paſſuũ longo. Nam latitudo vix eſt plauſtro permeabilis in his anguſtijs: & illud difficile quod præciſorũ laterũ ſaxa liquentibus inde ſalis venis exundãt:præterea octo & viginti millia paſſuum tractus omnis quoquo inde pergitur humus arida nullis puteis aut fõtibus ſine præſidio ſitit/eum ſerpẽtes vndiq; gentiũ cõuenæ a verno ſtatim die illuc confluũt:ita periculi ac difficultatis concordia ad Caſpias portas accedere nõ niſi hyeme conceditur.

Portæ Caſpiæ.

Quãta portis Caſpijs lõgitudo & latitudo ſit

¶ De mœdorũ in venerẽ ꝓfuſione/ de vxorum pluralitate/& Medea quæ hic regnauit. Cap. XXXIIII.

HEc de ſitu Mœdiæ dicenda reperimus:mores gentis diuerſi: montanorũ ingenia ferociora ſunt:qui cãpos habitant mitiorẽ agunt vitã:illi regẽ eligere conſueuęrunt:q fortiſſimus eſſet:vt qui pręda & latrocinio viuerent:iſti ſapientiam genuſq; ſequebãť:Magna ex parte Armenis ſimiles: oẽs in venerẽ profuſi:ręgibus multas habere vxores mos fuit:nec pauciores q̃ ſeptẽ mulieres quoq; pulchrũ ſibi exiſtimarunt/vt viris euberẽt cõpluribus:paucioribus q̃ quinq; calamitoſũ putauęre. Equitandi & ſagittandi magnũ his ſtudiũ: a quibus & ſtola reperta eſt:& cultus/& ornatus/& religioſa a ſubditis in ręges ſalutatio:& tyara & cytharis:& pileus/& manicatæ tunicæ:quibus poſtea Perſæ vſi ſunt:qui ſubactis Mœdis in eorum mores tranſiuęre. nã qui propemodũ nudi videbantur: leuiſſimis induti veſtibus muliebria geſtare: & velamentis contegi

Mœdorũ mores.

paſſi ſunt. Medeam quæ ibi regnauit ferunt eam prius veſtem cõmonſtraſſe: quæ cum pro rege exiret: faciẽ ſuam occultabat. Mœdi a Mędio dicti ſunt: Aegei regis Atheniẽſiũ & Medeæ filio. Scribit enim Trogus Pompeius Iaſonem cũ victa Colchide domũ rediiſſet: rurſum a Peliæ filijs Theſſalia pulſum cum ingenti multitudine comite Medea vxore quã repudiatam miſeratione exilij rurſum receperat: & Mędo priuigno Colchos repetiſſe: ſocerumq; regno pulſum reſtituiſſe: magna bella cum finitimis geſſiſſe: captaſq; ciuitates partim regno ſoceri adiũxiſſe: partim populis quos ſecũ aduexerat aſſignaſſe: primũq; humanorum poſt Herculẽ: & Liberũ patrẽ qui reges oriẽtis fuiſſe tradunt: eã cœli plagã domuiſſe. que ad ſeptẽtrionẽ & orientem vergit. Poſt eius mortem Mędũ priuignũ virtutis eius ęmulum in honorem matris Mœdeã vrbẽ condidiſſe: regnũq; ex nomine ſuo Mędorum conſtituiſſe: ſub cuius maieſtate orientis imperium fuerit: Paruere tamen Mœdi Aſſyriorum ręgibus vſq; ad Sardanapallum. Sed Arabaces Mœdis præpoſit⁹ ignauum ręgem aſpernatus: Mœdis ad defectionem perſuaſis victo Sardanapallo imperium ad Mœdos tranſtulit: quod ſub Aſtyage in magno culmine fuit: Cũ iam per trecentos & quinquaginta duraſſet annos: Cyrrus ex filia nepos Aſtyagis Mœdorum extinxit imperium: & ad Perſas detulit victo Aſtyage: quem regno Mœdiæ priuatum maxime gẽti Hyrcanorũ præpoſuit: non tam victorem quam nepotem agens. Poſt Perſas Mœdi Macedonibus paruere: deinde Parthis: quãuis pars eorum Romanam amicitiam ſecuta ſit: & aliquando victricia Romanorum ſigna Mœdiam pertrãſiuerint. Tamerlanes his imperauit: hodie ſub magno Cane degere credũtur: Cuius imperium quãuis latiſſimum eſſe traditur: Noſtratibus tamen inacceſſum/pene incognitum eſt.

Medea. Mœdi vnde ſic dicti. Iaſon. Mędus. Mœdia vrbs. Arabaces victo Sardanapallo/imperium ad Mœdos trãſtulit. Cyrr⁹ Mœdorũ extinxit ĩperium & ad Perſas detulit.

¶ De Armenia/ꝙ Tigris in ea naſcatur. Cap. XXXV.

Armenia maior poſt Mœdiã ad occidentem occurrit. Ea quantum ex Ptolomęo licet intellegere a ſeptentrione Colchidẽ habet: Hyberiam & Albaniam ab occaſu magnum Euphratis curſum/qui Cappadociam minorem Armeniam & Syriam Comagenem relinquit a dextris: & verſus Euxinum Moſchios monteis ab oriente partẽ Hyrcani maris: ac Mœdiam qua montes aſſurgunt Caſpij: a meridie Meſopotamiam atq; Aſſyriã montes ĩ Armenia memorant. Moſchici/qui ſupra partem Ponti ad Cappadociam ſe efferũt Pariades in quo fonteis habent Euphrates & Araxes. Antitaurus qui ab Euphrate ſciſſus: & Mœdiam percurrens Armeniam poſtre=

Armenia maior.

mo albus appellatur. Cordica ex quo Tygris oritur:& in palu dem Toſpitis defertur. Taurus ac Niphates qui Meſopotami am atq; Aſſyriam ab Armenijs diſterminãt. Caſpij qui vergũt ad Mœdos:& Caucaſij qui ſeptẽtrionalia Hyberiã verſus Al-

Cyrrus.fl. baniamq; concludunt/flumina quatuor nominantur. Cyrrus q monte ortus Caucaſo:a ſiniſtris Hyberiã Albaniãq; dimittẽs:

Araxes.fl. Armeniã a dextris in Hyrcanum defertur pelagus. Araxes ex Pariade(vt diximus)cadens diu ad ortum excurrit: deinde ad ſeptẽtrionẽ flectitur:& longum iter emenſus in duos diuiditur amneis:alter borealem tenens viam in Cyrrum cadit:alter ad

Euphrates orientem verſus mare Caſpium petit. Euphrates eodem mon te dimiſſus ad Moſchicos vſq; mõteis:& Cappadocũ limitem in occidentẽ excurrit:ibi verſus ad auſtrũ non paruum iter effi- cit:& Antitaurũ offendẽs apud Armeniã minorẽ eum interſe-

Melas. cat:pergenſq; recta in meridiem Melan in ſe fluuiũ accipit ex Arga monte cadentẽ. Deinde Taurũ attingit quod ſciſſo Syri- am a dextra:Meſopotamiã a ſiniſtra cadens in Arabiam vſq; deſertam prolabitur:multum in meridiẽ prouectus. Deinde ĩ orientem ac ſeptentrionem vergens/Babyloniam Meſopota- miamq; diſterminat/rurſuſq; auroram petens non procul a Se leucia in meridiem flectitur: peractoq; non paruo curſu apud Apamiam denuo in orientem currens miſcetur Tygri:& cum

Tygris de quo paulo ante. eo in auſtrum flexus Perſicum ingreditur ſinum. Tygris quoq; in Armenia naſcitur ex monte Cordica:de quo alio loco dictũ eſt ſecundum Iulij Solini conſcriptionem. Nos (ſi deus dabit) alio loco ſecundum Ptolomęum de ipſo dicemus:& paulo in-

Armeniorũ regiones. ferius ſecundum Strabonem. Regiones Armeniorum nomen habent prope Moſchicos monteis. Cotharena inter Cyrrũ & Araxem. Thotena vltra pariadem montem verſus Boreã. Sa- capena apud Euphratem qua vergit in Cappadociam Baſili- ſene:& iuxta eam orientem verſus Obordma:apud Antitaurũ in Boreali parte Sophena:& illi contigua Aſtannetis ad ortũ inter Album & Niphatem montem. Cagrandanena & Chorea circa Chordicam montem. Gordena & Toſpitis circa paludẽ eiuſdem nominis:& demum Anzitena inter Taurum & Anti- taurum:non procul ab Euphrate paludes tres inueniunt. quæ magnæ exiſtunt. Toſpitis quã Tygris ingreditur. Arſiſſa quæ non procul a Caſpijs montibus inuenitur:& limitis Araxi flu- uio proxima opida q̃plura referuntur: vęrum ſine dignitate a Ptolomęo qui tantum nomina ponit. Paralelli qui per Byzan- tium & Helleſpõtum feruntur:mędiam quodammodo Arme- niam interſecant. Quæ nunq̃ auſtralior eſt paralello qui per

Rhodum deducitur:neq; illum attingit a quarto climate in ſextum vergens:quod minime aſcendit:Tãtum eſt quod nobis de Armenia Ptolomęus inſinuat. Profuſior & ſuauior Strabo eſt:quem referre haudquaquã pigebit:ſecundum quem Armenia nuſquã extra Taurũ ad Auſtrum porrigitur. Sicut nec Mœdia auſtrales Armeniæ partes Taurum obijciunt:qui eam ab omni regione dirimit:quæ inter Tygrim eſt atq; Euphratem: Meſopotamia dicta.

¶De Armeniæ mõtibus varijs/q; arca Noe in montib9 Armeniæ hæſerit & quanta niue hi ſint obruti. Cap.XXXVI.

ORientales maiori Mœdiæ:& Atropaciæ ſunt contiguæ. Septẽtrionales montes ſunt Paracoathiæ Caſpio mari imminẽtes. Item Albani & Hyberes & Caucaſus qui gẽteis has circuit:& Armeniæ & Moſchicis & Colchicis montibus coniungitur:vſq; ad eos qui Tybarni appellantur. Ab occaſu ſunt gentes hæ atq; Pariadra & Cidiſſa vſq; in Armeniam minorem & fluuialem Euphratis regionem : quæ Armeniam a Cappadocia dirimit:& Comagena montana fere ſed aſpera eſt Armenia paucis exceptis Mœdiam verſus:ac propterea cum diluuium deſedit. Arcam Noe in montibus Armeniæ terræ primum hæſiſſe ſacra tradit hiſtoria. Taurus mons ab vlteriore Comagenorum & Mœdianorum regione incipiens in Armeniam erigitur. Maſius quoq; ex Meſopotamia & auſtro Armeniam irrumpit:inter quem & Antitaurũ eſt Sophina regio cuius regia eſt Carcaciocerta. Antitaurus autẽ ab Euphrate Tauroq; initium ſumẽs:ad orientaleis Armeniæ parteis deſinit:cui ad alteram partem Acileſina eſt:inter Taurum & Euphratis Meſopotamiam ſita priuſquã is ad auſtrum deflectat. Maſio orientem verſus iuxta Gorgodilenam Niphates mons imminet:dehinc Abus quem Ptolomęus Album appellare videtur. Ex quo Euphrates & Araxes fluunt. Deinde Nibarus vſq; in Mœdiam extenditur. Multi montes & multi colles ſunt in Armenia:in quibus non facile vitis naſcitur. Multæ etiam conualles:aliæ modicæ/aliæ opulentæ quemadmodum campus araxinus per quẽ Araxes fluit. eſt & Sacaſena regio quã exiſtimo Sacapenam vocari a Ptolomęo : Albaniæ & Cyrro flumini finitima . Deinde Gorgarena fructibus ac domeſticis arboribus affluens ; & his quæ ſemper virent. Fert etiam oleam . Faunena quoq; Armeniæ pars eſt : & Orchiſena quæ equis abundat. Corzena & Cambiſena quæ ſeptentrionales & valde niuales ſunt Caucaſis montib9 & Hyberiæ & Colchidi cõtiguæ. Vbi iter agẽtes in ſũmis montiũ cacuminibus niue

Arca Noe.
Taurus.
Maſius.
Carcaciocerta.
Antitaurus
Abus.
Sacaſena.
Gorgarena
Faunena.
Orchiſena.
Corzena.
Cãbiſena.

Attē.pul= cherrimū remediū.

Aqua in ni= ue.

obrui dicunt̄:quę ibi plurima cadit:ob quā rem baculos ſecū ferunt:quos in ſummā niuē dilapſi reſpirādi gratia exerunt/ & vt eo ſigno auxiliū a trāſeūtibꝰ cōſequant̄:quapropter ſæ=pe effoſſi ſeruant̄. In niue glebas quaſdā cōcauas cōgelaſcę=re ꝓdidęrunt:aquā optimā tanq̄ in tunica continenteis.

¶ Qui fluuij ſint in Armenia/& de Arſino lacu/aqua quæ in illo propter celeritatem in permiſta feruet:de equorū apud eos bonitate. Cap.XXXVII.

MVlti amnes ſunt in Armenia : Sed clariſſimi Phaſis & Lycus in mare Ponticū exeūtes. In Caſpiū Cyrrus & Araxes emittūt. In rubrū mare Euphrates & Tygris. Araxes ex mōte Abo deſcēdēs ad orientē illatꝰ vſq; in Atro=paciā ad occaſum ſeptētrionemq; deflectit : & primo Azara p̄terlabit̄:deinde Artaxata Armeniæ vrbes: poſtca per Ara=xinū cāpū i mare Caſpiū emittit Euphrates a boreali Tauri parte qua Abus vocat̄. exoriēs primo ꝑ Armeniā fluit occidē=tē verſus. Deinde ad auſtrū flexus inter Armenios & Cappa=docas Taurū recidit:egreſſus vero cū ꝓpe Syriā ꝑuenerit ad hyemales ortꝰ reuertit̄ vſq; ad Babylonē: & ad Tygrim Me=

Arſinus la= cus.

Toaris.

ſopotamiā efficit:& ambo in Perſicū ſinū finiūt. Arſinꝰ lacus eſt in Armenia quē etiā Toarim vocāt : Nitroſus vnde veſtes dilacerat:ac rūpit:& ꝓpterea eius aqua nō bibit̄. per hūc la=cum Tygris fertur:& a mōtana regione iuxta Niphatē ruēs ꝓpter celeritatē vndā impermiſtā ſeruat : vnde & nomē ha=bet. Nam Mœdi(vt ante diximus)ſagittā Tygrim vocāt. La=cus hic varios piſceis fert:in interiore lacus receſſu flumen in voraginē quādam incidens longo ſpatio ſubter terrā delatū iuxta Calonetim exoritur : inde iam ad Opam & Semirami=dis murū defert̄/a dextris Gordicos & totā Meſopotamiam relinquēs ecōtrario Euphrates a ſiniſtra eandem regionem habet. Cum vero inter ſe iam appropinquarit:ac Meſopota=miā fecerint:alter per vrbem Seleuciam fertur Perſicum ſi=

Mantianis lacꝰ qui & Ceruleanꝰ.

num verſus:alter per ipſam Babylonem. Mātianis lacus qui Ceruleanus interpretatur in Armenia magnum nomen ha=bet:& poſt Meotim maximus creditur: Qui vſq; in Atropa=ciam ꝓgreditur:& ſalis habet fonteis. Armeniæ claræ vrbes habitæ ſunt:Artaxata: quam Hannibal Artaxiæ regi condi=dit: & Araxata : ambę propter Araxem: araxata iuxta fineis

Artaxata.

Araxata.

Atropatiæ. Artaxata apud Araxinū cāpum bene habitata: & regionis eius caput iacens in flexu quodam qui peninſulā facit:pro muro flumen opponens p̄ter Hiſtinum: quem vallo & foſſa diuiſum habuit:nec procul ab vrbe caſtella quædam

munitiſſima fuęrũt:Barbiſa & Olana vbi Tygranis & Artabaſſi theſauri cuſtodiebanẽ:regionis latitudinẽ Theophanes Schœnorũ centũ eſſe tradidit:longitudinẽ duplã: quadragenũ ſtadiorum Schœnũ faciẽs:in quo vęritatẽ tranſgredi videtur. Eſt tamẽ vęritati proximũ ponere longitudinẽ ab illo dictã:latitudinem dimidiũ vel paulo plus:effodiebãt & auri metalla apđ Armenios in Siſpiretide regione apud Cãbala:ad quæ Alexãder Memnonẽ cum militibus miſit. Fuerũt & alia metalla eius ſcilicet quæ Opandix dicitur:quã armeniũ colorem vocãt:Calthę virgultis perſimilẽ vt fœniculũ eſt:nec minus Armenia paſcendis equis apta eſt quã Mœdia. Vnde Niſei eq quibꝰ Perſarum reges vtebanẽ:hinc fuiſſe creduntẽ:& Armeniæ præfectus quotannis regi Perſarũ viginti millia pullorũ ĩ phœbeis ſacris mittebat. Artabazus Antonio præter alios equos Cataphractorum inſtructorũ ſex millia oſtẽdit:qñ in Mœdiã cũ illo ſimĺ irrupit:quorũ equorũ non Mœdi ſolũ: & Armenij ſtudioſi fuęre:ſed etiã Albani. nã et illi Cataphractis vtebanẽ. Opulentos fuiſſe Armenos hinc documentũ ſumiẽ:qđ cũ Pompeius Tygrani pr̃i Artabazi ſex millia talẽtorũ argẽti ſcripſiſſet:mox Romanorũ copijs viritim diſtribuit:militi qnq̃genas dragmas/cẽturioni millenas:ſingulis p̃fectis ꝓvinciæ:& chiliarchis talẽtũ.

Barbiſa.
Olana.
Schœnus ẽ mẽſura terræ qnquagĩta ſtadia cõtinẽs. græce dicitur σχοινοσ ου.ο.
Opandix.
Armenia paſcendis equis apta.

¶ Quomodo aucta ſit Armenia/& a qbꝰ/quomodoue hi Thanaidem quandã deã coluerint/& quis eorũ ſit veſtiẽdi et equitandi modus. Cap. XXXVIII.

TRadunt Armeniã cũ prius parua eſſet ab Artaxia & Zaliadra auctã qui magni Antiochi ĩperatores fuere:quo ſuperato:alter Sophinæ & Aciſenæ & Odomantidi:& quibuſdam alijs locis:alter regioni quæ circa Artaxata eſt ĩperantes multũ coaluęre:& vicinis loca plurima abſtulęrũt. Mœdiis Caſpianã & Pharnitẽ:& Baſoropedã Hyberibus circũmontanam Peadri regionem:& Corzenam & Gogare:nã trãs Cyrum Calibum gentibus:& Moſinoicis Parenitam & Xerxenã quæ Armeniæ minori conterminæ vel eius partes ſũt. Cathaonibus Adiſſienam:& regionem quæ circa Antitaurum eſt. Syris vęro Thamonitã adeo vt cuncti lingua vtantur eadem. Armeniorum mores non multum a Mœdis alieni fuerunt:& circa religionẽ quidam Armeni Mœdiq; Perſarum ritum ſequæbantur. Coluerunt tamen Armenij Thanaidem quandã deã precipuo & ſingulari cultu:eiq; plurima templa ędificarunt:tũ in Acileſina:tũ in alijs locis:dedicabantq; illi non ſolum ſeruos ac ſeruas:verũ etiã nobiliſſimorũ hominũ filias quibus lex fuit vt diu apud deã proſtitutæ nuptui darentur:nec erat qui tali=

Armenioꝝ mores.
Thanais Dea.
Apud Deã

virgines ꝓſtitutæ nuptui dabãt.
Armenius dux.
Theſalis & Armenis lõga veſtis.

bus renueret cõiugari. Armeniacã veſtẽ id eſt lõgas tunicas ex Theſalia ſumptã putant. Equitãdi quoq; ſtudiũ tã Armenis q̃ Mœdis Theſalicũ eſſe. Armenius ex Armeniæ Theſaliæ vrbe quæ inter feras iacet: & Lariſſam iuxta Beida vnus ex numero ducũ Iaſonis recollecta multitudine: quæ amiſſo Iaſone ręge paſſim vagabatur: Armeniam occupauit: eiq; nomen & mores dedit: ob quã rẽ maxime circa veſtitum Armenij Theſalos ſecuti ſunt: qui longas veſteis geſtauęrunt: cum inter oẽis Græcos valde boreales eſſent/ & frigida incolerent loca.

¶ De Sarapatis/ Artaxia/ & Zariadra/ & de bellis varijs in Armenia factis. Cap. XXXIX.

Sarapatæ.

Dicuntur etiã Thraces quidã Sarapate appellati idẽ decapitatores vltra Armeniã habitaſſe ꝓpe Guramos ac Mœdos montani homines: brachati indociles & immanes. Poſt vetuſtiores illos Armeni ſucceſſores Perſæ Armeniã inuaſęrunt. Poſtea Macedones qui Syriã Mœdiamq; habuęre. Poſtremus Orontes & Hidarni genere vnus ex ſeptẽ ꝓPerſis. Poſtea ab ĩperatoribus magni Antiochi qui cũ Romanis bellũ geſſit. Artaxia & Zariadra: quorum pauloante meminimus in duas parteis diuiſa eſt. Hi enĩ permittẽte ręge imperauęrunt: quo ſuperato Romanos adorti ac reges appellati: magnũ ſibiipſis nomẽ fecęre: ę genere Artaxiæ fuit Tigranes: is qui eam habuit: quæ ꝓprie Armenia eſt appellata. Ea Mædis Albanis & Hiberibus contigua erat vſq; in Colchidẽ & Cappadociam: quæ iuxta Euxinum eſt. Ex Zariadra fuit Arthanes Sophinus qui auſtraleis parteis habuit: eas maxime quæ vergunt ad occidentem. Hic a Tigrane deletus eſt: qui q̃q̃ rerũ omniũ potitus: varia tamẽ fortuna vſus eſt. Nã in initio apud Parthos obſes fuit. deinde ſeptuaginta Armeniæ vallibus in pretiũ datis reuerſus eſt. Auctus vęro ea loca recępit: & Parthorũ regione vaſtata Periniũ & loca circũ Arbela Atropatinũ quoq; & Gordicum regulos: & cum his reliquã Meſopotamiã ſubegit. Præterea Syriam & Phœniciam vi cœpit. Euphratẽ tranſgreſſus elatuſq; animo penes Hyberiã vrbem ędificauit: quã Tigranocerta appellauit: iter Hyberiã & Euphratis pontẽ prope Zeugina mediam hoibus duodeci Græcarũ vrbiũ a ſe euerſarũ in ea congregatis. Sed Lucullus qui aduerſus Mithridatẽ bellũ geſſit continuo ſubſecutus habitatoribus in ſedes ſuas dimiſſis opus quod adhuc erat ĩperfectũ facto impetu demolitus eſt: atq; in paruũ vicũ redegit: Tigrane ex Syria ac Phœnicia pulſo victus in Ponto a Lucullo: Mithridates deſperatione rerũ ſuarũ coactus ad Tigranem Armeniæ regẽ confugerat: Lucul-

Tigranes.
Arthanes.
Sophinus.
Tigranocerta.
Lucullus.
Mythridates.

lus in Armenia profectus Mithridatem & Tigranem:& ingẽteis vtriuſq; regis copias pluribus prælijs fudit. Sed ne ſummam victoriæ imponeret: ſeditio militum impedimento fuit. Cn. Pompeius ei ſuffectus Pharnacem Parthorũ regem aduerſus Tigranem armauit. Tigranemq; filium aduerſus patrẽ bellum gerere ſuaſit: Ipſe Mithridatem nocturno prælio aggreſſus: victum ac profligatum in Boſſorum profugere compulit. Moxq; Tigranem in deditionem accepit:& adepta Syria Phœnice ac Cilitia in Armenia regnare permiſit. Artabazus autem Tigranis filius: quam diu manſit in amicitia populi Romani: tam diu fortunatus fuit. Poſtea vero q̃ Antonium in Parthico bello hoſtibus prodidit perfidiæ pœnas dedit. Expeditionem enim Antonij in Mœdiam non loci natura grauẽ reddidit: ſed viarum dux Artabazus rex Armeniorum quem ille ſibi inſidiantem conſilij participem fecit: ac bellicæ ſententiæ compotem. Ingreſſus Mœdiam Antonius cum legionib⁹ peditum decem & octo & ſexdecim millibus equitum bellum intulit Parthis:& cum duabus legionibus amiſſis nulla re proſpere cedente retro rediret: inſequentibus Parthis ab Artabazo per deuia & aſpera loca deductus: multa incommoda perpeſſus eſt: quamuis & deſiderium Cleopatræ maioris incommodi cauſa fuerit. Nolẽs enim in Armenia hyemare octo millia hominum tempeſtatibus amiſit. At cognita (quamuis ſero) Artabazi fraude eum cœpit: vinctumq; duxit Alexandriam: & contumelioſe per vrbem circũlatum: poſtremo in carcere necari iuſſit: regnumq; Armeniæ filio ſuo ex Cleopatra nato cõceſſit: Mithridates tamen alius ex genere. Tigranis Armeniam obtinuit: Quem Cæſar Auguſtus captum vinctũq; Romã deduxit: eius Pharaſmenes Hyberorum rex regnante Claudio nunciauit Parthos qui Armeniã occupauerant inter ſe diſcordes eſſe: magniſq; bellis iplicitos facile poſſe Armenia detrudi: ſi Mithridates eo mitteretur. Annuit Claudius Mithridates in orientem profectus Armeniam occupat vi militis Romani fuſo qui præliũ committere auſus erat Demonacte præfecto paululũ cunctationis attulit rex minoris Armeniæ Chotis: ſed illo literis Cæſaris cohercito cuncta in Mithridatem fluxere: atrociorem quam nouo regno conduceret. Bardanes qui Gottharze expulſo Parthorum imperio potitus erat: Armeniã recuperare aggreſſus a Iulio Marſo Syriæ legato bellũ minitante cohibitus eſt. Nec diu poſt inter Armenios & Hyberos bellum exortũ eſt. Quod etiã Parthos ac Romanos inuoluit. Pharaſmenes vt diximus Hyberis imperabat: frater eius

CN. Pom.

Artabazus

M. Antoni⁹

Cæſar aug.

Demonactes.

Bardanes.

Radamiſc⁹ Mithridates Armenijs p̄ſidio Romanoꝝ. Radamiſcus Pha=
raſmenis filius ſimulata aduerſus patrem diſcordia tanq̄ no=
uercæ odijs impar peregre ad patruū primoreſq; Armenio=
rum ad res nouas illicit. Deinde ſpe recōciliationis ad patrē
reuertitur: parataſq; inſidias aperit. Pharaſmenes bellū Mi=
thridati indicit: cauſas cōfingens quod ſibi aduerſus regē Al
banorum & Romanos noluerit opem ferre: copiaſq; filio tra
dit: qui ſubita irruptione Mythridatē cāpis exutum in caſtel=
Gorgo= lum Gorgoneas cōpellit militibus & loco tutū. Cælius Pol=
neas. lio militibus præerat: & cū eo centurio Caſperius viri Roma
Cæli⁹ Pol= ni: oppugnat̄ fruſtra caſtellū: ſed auaritia p̄fecti ſpem hoſti fa
lio. cit. Centurio reſiſtit: tēpuſq; paciſcit̄: vt ad p̄ſidem Syrię qua=
dratum res referat̄. Pollio ipatiēs milites corrupit: vt pacem
flagitent. Cōpulſus Mithridates diem locūq; fœderi accipit:
Caſperius. Ibi mox cathenę & cōpedes ei inijciunt̄. Pharaſmenes cui re
Pharaſme gni cupido fratre potior: ac filia fuit nō ferro aut veneno: ſed
nes neq; multa grauiq; veſte opertos & humi ꝓiectos: Mythridatē ac
fratri/ neq; vxorem necari iuſſit: filij quoq; trucidati ſunt: quia parentum
filiæ/neq; cædib⁹ illachrimauerāt: atq; ita perfidus rex neq; fratri: neq;
nepotibus filiæ: neq; nepotibus pepercit. Quadrat⁹ qui Syriæ præerat
pepercit. mittit ad Pharaſmenē: iubetq; a finibus Armenijs filium ab=
Iulius Pe= ſtrahere. Iulius pelignius ignaui animi ac ridiculo corporis
lignius. iuxta deſpiciendus Cappadociæ ꝓcurator erat Claudio per
quā familiaris: his cōtractis auxilijs ꝓuincialium: tanq̄ recu=
peraturus Armeniā dum ſocios magis q̄ hoſteis p̄datur: ab=
ſceſſu ſuorū & incurſantibus Barbaris p̄ſidij egens: ad Rada=
miſcum venit: doniſq; eius euictus vltro regiū inſigne ſume=
Eluidius re cohortat̄: ſumētiq; adeſt auctor & ſatelles Eluidius priſcus
Priſcus. legatus cū legione montē Taurum trāſgreſſus redire in Sy=
Vologeſus riam iubet̄. Vologeſus Parthorū rex materna origine ex pel
lice græca natus fratrē ſuū Tyridatē in Armeniā deducit: Pul
ſiſq; ſine acie Hyberis Artaxata & Tygranocerta Armenioꝝ
vrbeis occupat: fratriq; tradit. Sed hyeme ſuperueniēte parū
Radamiſc⁹ prouiſus cōmeatibus: & tabe exorta ex Armenia recedit: Ra
damiſcus reuertit̄ truculētior q̄ antea: qui dum vaſtare agros
pergit: & multa crudelitate vtitur: ſubiectorū cōſpiratione in
periculū adductus: pernicitate equorū cum cōiuge ſimul mili
tāte ſaluat̄: quæ grauida primā vtcūq; fugā: & metū hoſtilem
mariti charitate tolerauit. Poſt feſtinatione cōtinua vbi qua=
titur vterus: & viſcera vibrant̄: orat vt morte honeſta contu=
melijs captiuitatis eximat̄. Radamiſcus amplecti/ alleuare/
adhortari. modo virtutē admirans: modo terrore æger ne q̄s

relicta potiretur. Poſtremo violētia amoris & facinorū nō ru
dis diſtringit Acinacem vulneratāq; ad ripam Araxis trahit
fluminiq; tradit:ne corpus etiā auferret ipſe pceps per Hybe
ros ad patriū regnū peruadit. Interim Zenobiam id mulieri Zenobia.
nomen placida illuuie ſpirantē:ac vitę manifeſtam aduertęre
paſtores: & dignitate formæ:haud degenerē reputātes obli-
gant vulnus: agreſtia medicamina adhibētur cognitoq; no-
mine & caſu in vrbē Artaxatā ferūt:inde publica cura dedu-
cta ad Tyridatem comiterq; excepta cultu regio habita eſt.
Nero qui claudio ſucceſſit cognitis q̄ in Armenia geſta erāt:
legiones oriētis iuuentute ſupplet:& prope Armeniā colloca
ri iubet. Mittit Corbulo qui partē exercit⁹ ab Humidio qua- Corbulo.
drato ſuſcipiēs reb⁹ afflictis cōſulat:exorit in tpe æmulus Vo
logeſo fili⁹ Bardanis abſcedūt Armenia Parthi tanq̄ differ-
rent bellū:tradunt obſides nobiliſſimi ex familia Arſacidaꝝ
& prior ſolitaq; reuerētia in Romanū populū a Vologeſo in-
nouat:gloriā facti Quadrat⁹ in ſe trahit:cui⁹ cēturio obſides
accępit Corbulo ſibi vēdicat:quia nō prius cōuerſus rex ob-
ſides dederit q̄ ipſe dux bello delect⁹ ſpes eius ad metā mu-
tauerit/ſed nō diu poſtea bellū reſumit. Cū vologeſus Tyri-
datē fratrē in Armenię regno ſolidare vellet: Corbulo dignū
duceret parta a Lucullo: & Pōpeio recipere Armenij dubia
fide vtraq; arma iuitabāt ſitu terraꝝ ſimilitudine morū Par-
this ppiores cōnubijſq; pmiſti: ac libertate ignota illuc ma-
gis ad ſeruitium inclinantes. Tyridates ope Vologeſi fratris
adiut⁹ Armeniā infenſat: vbi Romanis fidos eſſe arbitratur.
Corbulo pſidiū ipartit oppſſis & regē Antiochū pximas ſi-
bi pfecturas petere monet. Pharaſmenes interfecto filio Ra-
damiſco quaſi pditore ſuo quo fidē in Romanos teſtaret ve-
tus aduerſus Armenios odiū Pōpeius exercebat. Tyridates
ſpe deluſus:per oratores querit:cur datis obſidib⁹ Armenia
pellat. Corbulo ſuadet ad Neronē mittat: regnūq; petat:tra
ctatur de colloquio:neq; cōuenit. Interea Corbulo opidū vo
landū vi capit:Et trucidatis puberib⁹ militi diripiendū cōce-
dit. Artaxatā caput gētis Armeniæ cuius Męnia vt ante dixi- Corbulo
mus Araxis abluit vltro ſe dedētibus opidanis / cū ſine vali- Artaxatā
do pſidio retineri nō poſſet igne deleuit:ac ſolo ęquauit. Bar ſolo æqua-
baros ad ſpelūcas cōfugienteis fumo & igne cōſumpſit. Mar uit.
dos ſuo more latrocinijs Armeniā infeſtātes imiſſis Hyberis
vaſtauit:hoſtileq; audaciā externo ſanguine vltus eſt. Tigra Coronā au
nocerta petens aureā coronam a ciuibus oblatā accępit: da- reā a ciuib⁹
taq; populo pace pręſidiū quod ferox iuuentus clauſerat/ nō oblatā ac-
cepit.

paruo certamine expugnauit. Hircanoꝝ legatos qui ad prin
cipē Romanū ſocietate cōtra Parthos oratū ierāt: regrediē=
tes ne trāſgreſſi Euphratē hoſtiū cuſtodijs circūuenirent̃ / da
to p̄ſidio ad litora maris Rubri deduxit. Vnde vitatis Partho
rū finib⁹ primas ſedeis remeauęre. Tyridatē ꝑ Mædos extre
ma Armenię intrantē abire ꝓcul: & ſpecie belli amittere co=
ęgit. Interea Tigranes ex nobilitate Cappadocū regis Ar=
chelai nepos q diu Romę obſes & vſqꝫ ad ſeruilē patientiā di
miſſus fuerat ad cappeſſendū Armeniæ regnū a Nerone de=
lectus cū p̄ſidio Romanoꝝ militū Euphrate trāſmiſſo Arme
nia potit̃: rebuſqꝫ ſecūde cedētib⁹ Adiabenos cōterminā na=
Monabaz⁹
tionē vaſtat. Monabazus quē penes Adiabenoꝝ regimē erat
auxiliū a Parthis petit. Tyridates quoqꝫ Armenia pulſus ne
deſerat̃ erat vologeſus: & Adiabeno & fratri auxilia decer=
nit. Moneſemqꝫ aduerſus Tigranē ducē declarat: qui & ſi in
famā ſui p̄iret: nō tñ incautū Tigranē offendit: cui Corbulo q
iam Syriā accęperat morte Hinnidij legati vacuā duas legio
Tigranes obſidetur.
nes auxilio miſerat: reliquas ꝓ ripa Euphratis locauerat. Ti
granes igitur in Tigranocerta ſeſe recępit copia defenſoꝝ: &
Nicephari us amnis
magnitudine mœniū valida quoꝝ partē Nicepharius amnis
haud ſpernēda latitudine ābit ibiqꝫ obſeſſus eſt. Corbulo Ca
ſperiū centurionē ad Vologeſum mittit: q obſidionē ſolui iu=
beat: reperit̃ rex apud Niſibim opidū ſeptē & trigita millib⁹
paſſuū a Tigranocerta diſtās: q accęptis Corbulonis mādа=
tis miſſurū ſe ad iperatorē Romanū legatos dicit ſup Arme
nia petēda / & firmāda pace: & nihilomin⁹ Moneſem Tigra=
nocertā dimittere iubet. Scripſerat pauloante Corbulo vt ꝓ=
Ceſennius Petus.
prius dux ad res Armenię mitteret̃. Nero Ceſenniū Petū cū
q̄tuor legionib⁹: & Galatharū Cappadocūqꝫ auxilijs eo trāſ
miſit: legatis Parthoꝝ abſqꝫ ſpe vlla remiſſis. Reuocauerat
p̄ſidia ex Tigranocerta Corbulo: & Parthi vrbē iuaſerāt. Pe
tus trāſmiſſo Tauro in Armeniā gloriabūdus exercitū duxit.
Petus magnifica de ſeipſo Cæſari ſcripſit
Captiſqꝫ quibuſdā caſtellis gloriæ ac p̄dę nō parum nactus
erat: ſi aut gloriā cū modo aut p̄dam cū cura habuiſſet. Sed
corrupto qui capt⁹ erat cōmeatu: & inſtāte iā hyeme reduxit
exercitū. Magnifica de ſe ipſo Cæſari ſcribens quaſi iā bellū
cōfeciſſet. Parthi interea in Syriā irrūpere conati a Corbulo=
ne cū Euphratis trāſitu ꝓhiberent̃ in Armeniā vertęrūt. Ne=
ſciūqꝫ Petū atqꝫ iprouiſum magno & infenſo agmine iuadūt.
Petus quaſi p̄dio certatur⁹ obuiā ꝓcedit: deinde amiſſo cētu
rione & paucis militibus quos viſendis hoſtiū copijs p̄miſe=
rat trepidus remeauit. Tria millia peditū ꝓximo Tauri iugo

ſponẽs:quo trãſitũ regis arceret. Alares quoq; Pãnonios robur equitatꝰ in parte cãpi locauit cõiugem:& filiũ in caſtello cui Arſamaſota nomẽ erat data in ꝓſidium cohorte abdidit. Sed vologeſus nihil mutato cõſilio/vi ac minis alares exterruit:legionarios obtriuit:ipmq; Petũ obſedit:qui cognito periculo miſſis ad Corbulonẽ ꝓcibus auxiliũ petijt: ſed minime expectauit. Nã dũ Corbulo per Comagenã & Cappadociã in Armeniã ducit ad colloquiũ cũ Vologeſe veniẽs pſente Monabazo Adiabeno ita cõuenit:vt liberatis obſidiõe legionibus:oĩs miles finibꝰ Armenioꝝ decederet : Caſtellaq; & cõmeatꝰ Parthis traderenť:fieretq; copia Vologeſo mittẽdi ad Neronẽ legatos. Petus vna die quadraginta milliũ ſpacium emẽſus deſertis ſautijs ad ripã Euphratis:Corbulonẽ obuiũ habuit:Pauca inter ſe locuti ſunt:Corbulo irritũ laborẽ queſtus eſt potuiſſe Parthos deleri ſi expectatꝰ fuiſſet. Petꝰ integra vtriq; cũcta reſpõdit cõmitterẽt aquilas:& victi iuaderẽt Armeniã abſceſſu Vologeſi infirmatã. Corbulo nõ ea iperatoris mãdata dicere:incertũq; eſſe an Syriã Parthi repeterẽt: eo quod reuerſus eſt Petus qui Cappadociã hybernauit. Vologeſus Corbuloni mãdat caſtella trans Euphratẽ facta detrahat:amnẽq; vt olim medium reddat. ille Armeniã diuerſis ꝓſidijs vacuã fieri expoſtulat. Vterq; paret iter hęc legati Vologeſi Romã veniũt: Armeniã petẽtes:cuiꝰ poſſeſſionẽ dij potẽtię populoꝝ arbitri Parthis tradidiſſent offerẽtes Tyridatẽ accipiẽdo diademati in vrbẽ venturũ. Nero vt intellexit vacuã Romano milite Armeniã:& Parthos petere qđ habebãt bellũ maluit:reuocatoq; cũ ignominia Peto Corbuloni eam poteſtatẽ dedit quã olim. Cn. Põpeio bellũ pyrrathicũ geſturo traditã ferũt. Corbulo cõgregato magno exercitu Euphratẽ trãſmittere parat. Tyridates:& Vologeſus legatos ad eũ de pace mittũt:nec Corbulo ſupbe reſpõdet:tẽpuſq; tractãdo trahit. Interim Magiſtanas Armenios qui primi a Romanis defecerãt ſuis ſedibus pellit : Caſtella eoꝝ excidit. Plana edita validos atq; inualidos pari metu cõplet: Vologeſus inducias petit. Tyridates locũ diẽq; colloquio poſcit tẽpus ꝓpinquũ:locus in quo nuper obſeſſę cũ Peto legiones erant: vbi ad colloquium vẽtum eſt: viſo Corbulone rex prior equo deſilit: nec cunctatus Corbulo:ſed pedes vterq; dexteras miſcuęre:Romanus laudat iuuenẽ quia omiſſis ꝓcipitibus conſilijs ſalutaria capeſſeret:ille de nobilitate generis multa ꝑfatus:deniq; iturũ ſe Romam dicit laturumq; nouum Cæſari decus non aduerſis Parthorũ rebus ſupplicẽ Arſatidẽ. Tum

Petus cum ignominia reuocatus.

Magiſtanę Armenij.

Tiridatis & Corbulonis colloquium.

placuit Tyridatē ponere apud effigiem Cæſaris inſigne regium: nec reſumere niſi manu Neronis. Paucis ide diebus interiectis magna vtrinq; ſpe inde eques cōpoſitas per turmas: & inſignibus patriis. hinc agmina legionū ſtetere: fulgētib⁹ aquilis ſigniſq; & ſimulachris deū in modū templi. In medio tribunal ſedem currulē: & ſedes effigiē Neronis ſuſtinebat. Ad quā progreſſus Tyridates cæſis ex more victimis: ſublatum capiti diadema imagini ſubiecit magnis apud cunctos animorū motibus quos augebat inſita adhuc oculis Romanorū cædes aut obſidio. At nunc verſus caſus iterū Tyridatē oſtentui gentibus quaſi captiuū dedit: atq; in hunc modū q̄uis Armeniā Parthi poſſiderent: Romanis tamen auſpicijs iperabant.

¶ Quo modo Armeni Chriſtiani ſint effecti & Tiridates gentis illius Rex ſit ad baptiſmū cōuerſus. Cap. XL.

IN tēporibus autē religioſi principis Conſtantini: Armeni Chriſtiani effecti ſunt. Aiunt eni Tyridatē tunc gentis illius regē ex quodā mirabili ſigno circa domū ſuā diuinitus oſtenſo CHRISTI baptiſmū ſuſcepiſſe: qui ſimul oēis ſuæ ditioni ſubiectos vna preceptione iuſſit: vt ſimiliter deo colla ſūmitterent. Ex quo factū eſt: vt ad finitimas quoq; gēteis Chriſtianum dogma tranſiuerit: & multitudine dilatatū ſit: quorū cōmercio etiā per ſe rudimenta fidei ſuſcęperunt: ſicut poſtea ſuo loco dicetur. ¶ Cherōneſus deinceps ſcribēda eſt magna illa: & illuſtris Armeniæ maiori continua: & ad Helleſpontū vſq; porrecta: quā pleriq; Aſiā vocauere: non illā cui in orbis terræ diuortio tertiā dedimus partē. Sed minorē ac proprtā: & in ea compræhenſā quāuis anguſtioribus incluſa limitibus tertio loco proxima ponitur.

¶ Quanta ſit longitudo/quantaue latitudo Aſiæ minoris. Cap. XLI.

MArcus Agrippa vt eſt apud Pliniū minorē Aſiā in duas pteis diuiſit: vnā icluſit ab oriente Phrygia: ac Lycaonia ab occidente: Aegeo mari Aegyptio a meridie a ſeptētrione Paphlagonia cuius longitudinē quadringētis & ſeptuaginta millibus paſſuū patere voluit latitudinē trecentis & vigiti: alterā terminauit ab oriente Armenia minore: ab occidente Phrygia Lycaonia ac Pāphilia: a ſeptētrione prouincia ꝑ Pontica: a meridie Pāphilio mari longā quingētis ſeptuagintaq; millib⁹ paſſuū: latā trecētis vigitiq; millib⁹. Quo iudice nuſq̄ Aſia Euxinū attingit: Modo Paphlagonibus: modo Pōticis gētibus ſeptētrionē obſidentibus: nonnulli Aſiā inter Euxinum: & Taurum concluſere ab Helleſponto. Aegeoq; mari ad Ha-

lim vſq; fluuiũ: & Cappadociæ limites extenſã vniuerſas ĩ medio genteis complexã: quibus Crœſus ĩperauit. Quem Herodotus gentiũ dominiũ appellat: quæ cis Halim exiſtũt. Alij lõge minorẽ propriã Aſiã tradidere: præcipue Ptolomęus. Cheronneſum vęro Triquetrã plerięq; dixęrunt tanq̃ minima extimatio eius lateris facienda ſit per quod ducitur Iſthmus: qui tamen nuſq̃ tria millia ſtadiorũ cõplectitur: quãuis Plinius ducenta millia paſſuũ ei attribuerit. Arthemidorũ forſitan ſecut⁹ qui mille & quingenta ſtadia ponit: Verũ Iſthmi lineã: alij a Sinopenſi ora: alij ab Amiſenſy in Cilicũ pelagus: & Iſicum ſinũ producũt: quæ deſcriptio magnã Cappadociæ partem extra Cheronneſũ collocat. Nobis melior Ptolomei ſentẽtia viſa eſt qui Cherõneſi huius Iſthmũ paulo vltra Trapezuntẽ incipiẽs per Moſchichos monteis ad Euphratẽ ꝓducit: ac fluuiũ ipſum per Antitaurũ & occurrẽteis minoris: ac maioris Armeniæ: cãpos ad Amanũ vſq; recte fluentẽ ſequiť donec Syriã attingat. Exin lineã in occidentẽ per eiuſdẽ Amani montis iuga vſq; ad Iſicũ ſinũ reflectit: nec nobis quicq̃ obliquatã lineã abiecerit. nã & qui ab Amiſo in Iſicũ ſinũ Iſthmũ accipiũt lineam non rectã ſequuntur minus qui a Sinopico ſinu cui non Iſicum ſed Pamphilium pelagus ę regione opponitur: & Tracheæ Ciliciæ litus: reliqua Cherõneſi latera mari vndiq; alluuntur aquilonare Põtico ab hoſtio Boſſori vſq; in Colchidẽ. Auſtrale primo Dorienſi poſt Liciaco mox Pamphilico: deinde Cylico: & poſtremo Iſico: occidẽtale quoq; multinomiũ euerberat mare. Intra Bizantiũ & Calcedonẽ Boſphorus Thracius appellať vbi latius ſe pelagus effundit. Propontis eſt rurſus in anguſtijs Helleſpontus exin magis ac magis patẽs Aegeũ pelagus cui ſuccedit Icariũ: & deniq; nõ ꝓcul a Creta Myrthoum multi ĩ quolibet latere ſinus: & multæ peninſulæ: ſed nobiliores ĩ occiduo. Longitudo lateris aquilonaris octo milliũ ſtadiorũ eſt: reliquorum aliquanto minor. Tota Cherõneſus ſeptentrionalior eſt. Paralello qui per Rhodũ ducitur auſtralior eſt qui ꝑ Bizãtiũ: Si Paphlagonum & aliorũ quorũdam pleraq; loca exceperis terra magna ex parte ad quintũ pertinet clima propter quod tẽperata eſt: & frugifera pecori ſalubris & homini.

[Margin: Cheroneſ⁹. Triquetra. Iſthmus. Pli. notatur]

[Margin: Boſſorus Thracius. Propontis. Helleſpõt⁹]

¶ In quot ſit diuiſa Cherõneſus. Cap. XLII.

PTolomęus totã Cherõneſum in parteis octo diuiſit. In prima Pontũ & Bithiniam locauit: duarũq; ꝓuinciarum apud auctores late memoratarum limites confudit. Secundo loco Aſiam circunſcripſit: et propriã nominauit Phrygiam ei Miſiãq; & alias pleraſq; prouincias ãmiſcẽs: tertio Ly-

dam: quarto Galatiã: cui & Paphlagoniã: & Lycaoniã & Piſi-diç partẽ adiecit: quinto Pamphiliam: ſexto Cappadociã: ſepti mo minorẽ Armeniã: cuius pteis ita deſignauit: vt intra Cappadociã haud dubie cõtineri videaẽ. Vltimã oim Ciliciã fęcit: ſuos cuiq; parti terminos aſſignãs: quos ꝑut cõmodũ fuerit referemus. Strabo plurimas parteis fęcit: & multas genteis: multaſq; nationes cõmemorauit. De quibus ſuis locis quãtũ neceſſe fuerit explicabimus. Nobis aptiſſima totius Cherõneſi triplex partitio videẽ. Prior & nobilior pars eſt Aſia: quæ ab Helleſponto vſq; ad Halim: & Cappadociã porrigitur: & a monte Tauro ĩ ſeptẽtrionẽ verſa Põto ꝓcũbit Euxino. Altera eſt Cappadocia quæ incipiẽs vbi Aſia deſinit oriẽtẽ verſus ad Euphratem vſq; ꝑcurrit: & ab Euxino Antitaurũ ſuperãs vſq; ad Taurum: & Amanũ montẽ in meridiẽ ęxtendiẽ. Tertia eſt oĩs plaga quæ a ſummis Tauri iugis vſq; ad mare in auſtrum vergit: hæc rurſus trifariã diuiditur. Nã Lycia in hac parte continetur & Cilicia & Pamphylia: ſimiliter & Aſiã partimur & Cappadociã. Aſiã enĩ ꝓpriã ſeorſũ ponimus & Bythiniã: & Galatiã: & minori Cappadociæ minorẽ Armeniã: & orã ponticã ſubtrahimus: facillima hæc partitio quæ vel gẽteis reſpicit vel fluminum: ac montiũ naturaleis terminos. Verũ ręges ac populi qui rerũ potiti ſunt: pro ſua quiq; libidine atq; iperij magnitudine ꝓuinciarũ limites aut extendęrũt aut coarctarũt: quæ res locorum cognitioni maxime aduerſa: ſcriptores nõ modo obſcuros verũ etiã inter ſe cõtrarios reddidit. Conandũ tamẽ eſt: vt quæ a maioribus tradita ſunt cognoſcẽtes q̃tũ fieri poteſt noua etiã non ignoremus. Magnã igitur Cherõneſum vt ꝓmiſſũ eſt conſcripturi a Cappadocia ſumemus initiũ quæ oriẽtalior eſt Armeniæ ꝓxima. Exin reliquas parteis proſequemur: nec ĩſulas memoratu dignas omittemus: quæ Aſiæ ꝓpinquæ ſunt.

Cheronesi. triplex partitio.

¶ In quot ſit diuiſa Cappadocia. Cap. XLIII.

Cappadocia.

CAppadocia mutationes plurimas accępit. Perſæ in duas ſatrapias diuiſęre. Macedones ex ſatrapis regna conſtituęrunt: & partim Cappadociæ quæ Taurũ verſus eſt ꝓprie Cappadociã nominarũt: Alterã Pontũ Euxino expoſitã. Cappadociæ fines quẽadmodũ Ptolomęo placet occidẽtẽ verſus Galathæ occupãt & Pãphiliorũ aliqui ad meridiẽ Cilices ꝑ Taurũ montẽ: & Syriorũ q̃dã & Amanũ vſq; ad Euphratẽ: ad orientẽ Moſchici mõtes aſſurgũt & Armeni occurrunt: Euphratis accolæ ſeptẽtrionem Euxinꝰ claudit ab Amiſo vſq; ad Aſpori fluminis hoſtia. Paria ꝓpemodũ Strabo de limitibus Cappadociæ refert. Macedones & qui poſt eos in Cappado-

cia regnauęre decē præfecturas cōſtituęrūt. Cæſar & ſenatus q Archelao vita functo regnū in ꝓuinciā redegęrunt: vnā addidere: eas noīare nichil ſuauitatis habet: quaꝝ aliquæ ad minorem Armeniā ptinēt: Aliquæ ad ipſā propriā Cappadociā: cui etiam Iſuriæ pars coniūcta eſt. Sed diximus Cappadociā treis partes habere: has nūc ꝓſequi oportet: & primo de minori Armenia dicendū eſt que orientē reſpicit. Euphrati & maiori Armeniæ cōtermina. Auſtrale eius latus ad Syriā ſpectat: & Amanum montem Boreale ad Cidiſſiæ iugūvſq; ppēdit Pharnaciæ ex Trapezunti vicinum quæ ad occidentem vergunt propria Cappadocia excipit.

Armenia minor.

¶ De ſitu minoris Armeniæ quomodo deum coluit / quāuis in errores nonnunq̄ lapſi. Cap. XLIIII.

IN Armenia minori ſicut Ptolomęo videtur: nō parua pars eſt Antitauri & Melitina regio: quæ pſimilis eſt Comagenæ. Sola enim ex omni Cappadocia domeſticis arboribus tota conſita eſt: & oleū fert: & Monoraticū vinū quod cum græco decertat: hæc inter Cathaoniā & Euphratē iacet. Comagenæ continua & Sophinæ opponit maioris Armeniæ regioni admodū fertili. In hac Strabo ciuitatē nullā eſſe dixit. Sed caſtella in mōtibus munita: aſſeruitq; minorē Armeniā ſatis fœlicē eſſe: & ſēp a potētiorib⁹ occupatā fuiſſe: quēadmodū Sophinā: occupatores autē interdū cū cæteris Armenijs amicitiā habuiſſe / Interdū p ſeſe vixiſſe: qui & Chaldęos & Tybarnos ſibi ſubięcere mōtanos pplos q Cidiſſā incolētes: medij fuęrūt iter Pōtū & minorē Armeniā. Mithridates Eupator qnq; & ſeptuagita caſtella apud eos cōſtruxit: & opes ſuas in illis velut inexpugnabilib⁹ collocauit. Sed man⁹ humana q̄cūq; facit eadem deſtruit: nec vllū eſt hoī tutū ī terra refugiū. Mithridates in his arcib⁹ tādē a Pōpeio clauſ⁹ eſt: & tādiu imoratus donec p obſidionē ī Boſphoꝝ fugere cogeret. Pōpei⁹ circa hæc loca ī Armenia minori Nicopolim condidit: q̄ poſtea optime habitata eſt. Melas fluuius ex Argeo mōte deſcēdēs p minorē Armeniā in Euphratē exonerat Ptolomę⁹ plurimas ciuitates: & aliquot ꝓuincias minoris Armeniæ cōmemorat: q̄rū auſtraliorē Orbiſenā dicit Amano mōti ꝓpinquā / & magis ſeptētrionalē Orbaliſenā: orę Pōticæ cōtinuā Cathaoniā quoq; minori Armeniæ dedit. Sed nos Strabonē ſecuti eā Cappadociæ relinqm⁹ ſucceſſu tpis. minor Armenia Taurū trāſcēdit. Ciliciāq; cōplexa eſt: cuius Turcæ nr̄a etate ſub Caramāno duce īperiū tenent. Armenia tñ mior ꝓpriū ducē habet CHRISTI cultorē. q ad nos anno ſupiore legatū miſit aduerſus Turcas ſuppetias petitū.

Monoraticum vinū.

Mithridates Eupator.

Pompeius.
Nicopolis.
Melas.

Armenij enim poſt accepta fidei ſacramenta nunq̄ CHRISTVM negauęre: q̄uis ꝓcul ab apoſtolica ſede cõſtituti in errores aliquos incidęrũt. Gotfrido autẽ & reliquis Chriſtianis ducibus qui Hieroſolymã petięrunt magno adiumẽto fuęre cõmeatus miniſtrãtes: & hoſtiũ conſilia atq; itinera oſtẽdẽtes

Gotfridus Bullio.

Federicus imperator cognomẽto Barbaroſſa qui primꝰ eius nois imperauit traiectis in Aſiam copijs minorẽ Armeniã occupauit: geſturuſq; res maximas videbaꝭ / niſi lauandi gratia perſpicuũ amnem ingreſſus abſorptus aquis diſparuiſſet: & vanas hominũ cogitationes oſtendiſſet.

Federicus barbaroſſa dũ lauat in ãne abſorptus diſparuit.

❡Cappadocia quę maior: & ꝓpria dicit ab oriẽti minore Armenia terminaꝭ ab occidẽte Lycoania: & parte Gallatiæ a meridie Tauro monte: ex quo boreã verſus vſq; ad Comana Ponti: & Amaſiorꝭ auſtralia ꝓtendiꝭ. Apud veteres ſeparati fuerũt a Cappadocibus Cathaones tãq̄ alterīꝰ linguę genꝰ. Ariarates eos Cappadociæ addidit qui primus Cappadocũ rex eſt appellatus. Illi poſtea vſq; adeo in Cappadocũ linguam ac mores tranſiuęre: vt nulla peregrinæ gentis ſigna remanſerint.

Ariarates primꝰ Cappadocũ rex

❡De Cathaonia / & de Pyramo fluuio eiuſq; alueo. C.XLV

Cathaonia

CAthoania plana eſt lata & cõcaua: & oia fert p̄ter ea q̄ ſemp virent. Montes cũ alij tum Amanus a parte Auſtrali: quæ a Tauro Ciliciæ quodãmodo auulſus eſt: & Antitaurus in cõtraria abruptus eam intercludũt: vt Straboni videtur. Sed Ptolomęus Cathaoniã inter Taurũ & Antitaurũ collocat: vt qui Taurũ nõ ante Amanũ vocat: q̄ Syriã attingat. Strabo etiã in Cilicia Amanũ appellat & Cathaoniæ contra nothũ opponit. In Antitauro qui per Cappadociam ad ſeptẽtrionẽ inclinat: & oriẽtis nõ nihil appręhendit. Cõualles profundæ: & anguſtæ ſunt. In his Comana ciuitas fuit: & Bellonæ fanum: & ſacrorũ ſeruorũ: quos numine afflatos putabant / ingens multitudo. Strabo cũ ibi peregrinareꝭ ſupra ſex millia ſe inueniſſe teſtaꝭ viros ac mulieres. Tanta illic hoim turba obſequio dęmonũ mãcipata erat. Cathaones vrbẽ incoluęre: qui & ſi regi ſubditi erant: ſacerdoti tamẽ parebant: qui & fani & ſacrorũ ſeruorũ magna ex parte dñs habebaꝭ: ex ꝓgenie regũ electus: & ſecũdo loco poſt regẽ in honore habitus. Sacrorũ genus Oreſtẽ cum ſorore Ephigenia e Scythia Taurica illic attuliſſe putabãt: quę Dianæ Tauropolæ vocabanꝭ creditus eſt: hic Oreſtes lugubrẽ comã depoſuiſſe: atq; hinc vrbi nomẽ datũ. Eam Sarus amnis interfluit qui per Tauri cõualles deuolutus ad Ciliciũ cãpos: & ſubiectum pelagus excurrit. Pyramus amnis vt Ptolomęus exiſti-

Comana ciuitas.

Sarus ãnis

Pyramus amnis mirabilis.

mat in Orbiſena prouincia quã minori Armeniæ dedimus ca put attollit:vt Strabo apud Cathaoniam e media planicie: qui mox exortus nauigabilis eſt:nec diu currens memorabilem foſſam ingredit; per quã aqua puriſſima magno ſpatio occulte ſub terram fertur deinde in ſummũ exorit tãta vi vt imergi ſuperne vix haſta poſſit/ cũ Tauro ſe adiungit mirum in modũ contrahitur fluuius:& mira eſt montis ceſura p quã aquæ ducitur alueus imintes flumini petræ vtrinq; fere vſq; ad mõtis ſumma pertẽdẽtes duorũ triũue iugerũ ſpacio con cauę ſunt ſolũ quod interiacet totũ ſaxeũ valde profundũ:& anguſtam rupturã in medio habet:vt eam canis ac lepus ſaliat:& fluminis quidẽ alueus ad labrũ vſq; plenus eſt / latitudine aquæ ductus par: qui ꝓpter obliquitatẽ & anguſtias:& vallis ꝓfunditatẽ tanq̃ tonitru procul exaudit mõtes egreſſus tantũ limũ in mare deuoluit partim ex Cathaonia: partim ex Ciliciẹ cãpis:vt nõ ab re carmia illa i modũ oraculi ferãtur:Tẽpus erit rapidis olim cũ Pyramus vndis: in ſacrã ve niet cõgeſto littore Cyprũ. In Sargauſina p̃tura q̃ Lycaoniæ vicina eſt opidũ fuit Herpa apud flumẽ Carmalã:quod in Ciliciam emittit:& Argus munitio alta iuxta Taurũ:& Nora q̃ postea Norax⁹ dicta eſt i qua Eumenes obſeſſus dũ reſtitit: & poſtea Siſimis theſauros habuit:Is qui Cappadocũ imperium adortus eſt:cuius regia fuit Cadena in modũ vrbis ędificata:& in mõtibus Lycaoniẹ ſita. Sauera quoq; olim vicus fuiſſe dicitur:qui poſtea magnifice ædificat⁹ regionis metropolis extitit in Morimena regione Iouis fanũ celebre fuit/ in quo ſacrorũ ſeruorũ fere tria millia habitabãt: qui cũ crederent deo ſeruire dæmoni famulabant. Sacerdos eius ſacrã re gionẽ habuit admodũ fertilẽ: ex qua ꝓuẽtum annuũ accẹpit talentorũ quindecim:& durãte vita ſacerdotiũ tenuit quẽadmodum Comanus ſecũdus poſt illum in honore habitus.

Nora. Noraxus. Cadena. Sauera. Morimena regio.

¶De Thianẽſi præturа quot Capadociæ præturæ/vbi Aſiæ fanum in quod nudas mulieres / nudos pedib⁹ primores ingrediuntur. Cap. XLVI.

IN Thianenſi p̃tura Thiana vrbs fuit Tauro ſubiacẽs qui apud Cilicas portus eſt ad quas montiũ cacumina in Ciliciam ad Syriã tendẽtia facillima ſunt:& oibus cõmunia Ptolomẹus Thianã vrbẽ & p̃turam ab ea dictam ad borealeis Antitauri parteis collocauit. hẹc vrbs aggeri Simiramidi ſubiacuit optime munito/nõ procul hinc Caſtabala fuẹrunt: & Cibiſtra opida mõti propinqua. In caſtaballis fuit Dianæ Peraſiæ fanũ/ in quo ſacras mulieres ſuper prunas nudis in-

Thiana vrbs. Caſtaballa vbi ſacræ

mulieres ſuper prunas nudis igrediebant pedibus.
Diana peraſia.
Euſebia regio.
Arge9. M.
Mazaca.
Cæſarea magna.

gredi pedibus illęſas credidęrũt tãtum pſtigia dæmonũ potuęre. Peraſiã ideſt trãſlaticiã iccirco deã dixęre: qa ei9 ſacra per Oreſtẽ e Scythia aduecta: ſicut Comana putauęrũt. Regionẽ iuxta Taurũ Euſebiã vocauęre: magna ex parte planã & fertilẽ inter pturas Cappadocię: quas vndecim eſſe diximꝰ: vnã Cilicã ſtrategiã appellarũt: q̃ vltra Antitaurũ verſus boreã iacet. In hac mõs eſt Arge9 oĩm altiſſim9 Aſię minoris cẽtro ꝓximus: cui9 cacumina ſemp niue albicãt: e quib9 dicunt qui eo aſcẽdunt q̃q̃ pauciſſimi ſunt ſereno cœlo ęquor vtrũq; perſpici Iſſicũ. ſ. & Põticũ. Mazacã ſub Argeo ſitã Cappadoces matrẽ vrbiũ habuęre: q̃ etiã Euſebia nũcupata eſt & magna Cæſarea. hęc ad ciuitatis habitationẽ incõmoda fuit: nã & ſicca & debilis erat & imunita: ſed hoc fortaſſe de iduſtria factũ: ne freti mœnibus ciues nimis cõfiderẽt: planiciẽ habitãtes: arduis collibus clauſam. Circũſtãtia loco oĩno ſterilia & inculta erãt: q̃uis cãpeſtria arenis plena: & petris: & paulo vlterius igne exuſta: ſolũq; per multa ſtadia incenſum: quapropter neceſſaria ę lõginquo non ſine periculo afferebatur..

¶ De Argeo/& quõ Cappadocia lignis careat & de Argei ſitu. Cap. XLVII.

NAm cũ tota fere Cappadocia lignis careat: Argeꝰ tñ ſyluoſus eſt: ſed loca ſyluæ ſubiecta ignes habẽt: & gelidis aquis plena ſunt: nec tñ aut ignis aut aqua in ſummũ exit: & ſolũ herbidũ eſt: & quibuſdã in locis paluſtre: ex quib9 per noctẽ flãmæ cõſurgũt. Locorũ gnari caute ligant: reliquis periculũ eſt pſertim pecori in obſcuras ignis foſſas incidẽti. In Mazacea fontes habet mellis loco humillimo: Sed plus dãni affert q̃ emolumẽti: cum non aptũ habeat exitũ: & in lacus ac pecudes diffuſus vrbis aerẽ æſtate corrũpat: & lapidicinis nõ parũ noceat alioquin vtiliſſimæ paludes ipſę ſæpe ardęre viſę ſunt. Rex Ariarates vt regioni cõſuleret: anguſtijs quibuſdã obſtructis ad quas Melas exitũ in Euphratẽ habet: ꝓximã planiciẽ totam lacu diluit: atq; inſulas quaſdã tanq̃ Cycladas cõpręhẽdẽs ibi per hyemẽ immorabat. Clauſura vero ad imũ rupta aqua ſoluta eſt/ intumefactuſq; Euphrates habitationes ac cõſita multa deleuit: ob quã rem ijs qui dãnum paſſi erant trecentis talentis mulctatus eſt a Romanis. Idem circa Herpã cõtigit Carmale exitu obſtructo: & ore deinde rupto cum aqua quędã Cilicum loca deuaſtaſſet: ſæpe enim contra euenit quam cogitamus: & damnũ ferimus vbi ſperauimus lucrũ. Elegerunt autem reges Mazacinorũ loca ad habitãdum quæ totius regionis mędia erant: & lignis: ac lapidibus abundabãt: & herba

Pecora in obſcuras ignis foſſas incidentia.
Ariarates rex/errore ſuo mulctatus.

qua plurimum ad alenda pecora indigebant:alioqui incom= moda:Sed montibus & vicinis munita caſtellis.

¶De Mazaca/de exemplo quomodo parẽtes vereri debent pueri/hic geſto quibus abundet Cappadocia Onichitum lapidem in ea inuentum. Cap.XLVIII.

DIſtat Mazaca a Ponto ſtadijs octingentis auſtrum verſus ab Euphrate paulominus q̃ duplum:a Cilicijs:portis ſex dierum itinere. Mazacini Charonde legibꝰ vtebantur:aſſumẽtes aliquẽ legis peritũ qui leges eis interpræ= tareñ:quẽadmodũ apud Romanos iuriſcõſulti:atq; ita ciuitatis duplex erat ſeruitꝰ iuriſcõſultorꝝ & regũ:nã populi q legibus viuũt his ꝓculdubio ſeruiũt q leges interp̃tanẽ. Mazacinos Tigranes Armeniꝰ male affecit. Oẽs eni trãſtulit in Meſopotamiã & Tigranocerta magna ex parte ex his coluit:poſtea captis Tigranocertis potẽtiores reuerſi ſũt. In hac vrbe ſicut Aug. in lib. de ciuitate dei ſcribit:decẽ fratres fuęre/ ſeptẽ mares:& tres fœminæ:iter ſuos ciues nõ ignobiles: q cũ matri viduæ parũ obtẽperarẽt:ab ea maledicti ſũt moxq; diuinitus ea pœna coherciti vt horribiliter oĩes mẽbrorꝝ tremore quaterenẽ:ex qbꝰ duo ad Auguſtinũ puenęre. Paulꝰ frater & Palladia ſoror & apđ memoriã beati Stephani martiris orãtes ſanitatẽ cõſecuti ſunt:quo exẽplo/& parẽtes vereri/& ſanctos CHRISTI martyres venerari docemur. Gabadania regio cãpeſtris eſt & cęteris auſtralior:nã Taurũ ſubit:& vix vllã fructiferarꝝ arborũ ꝑducit:ſed paſcua habet optima ſicut reliqua Cappadocia p̃ſertim apud Gargaurã: & Morimenã. tota Cappadocia frugibꝰ abũdat maxime frumẽto & pecore oĩs generis:q̃ cũ Ponto auſtralior ſit frigidior tñ eſt:in ea Sinopica naſciẽ rubrica oim optima : q̃ cũ Hyberica decertat: & appellata eſt Sinopica quia mercatores eo illã deferebãt priuſq̃ Epheſiorꝝ emporiũ tã celebre eſſet:q̃ poſtea factũ eſt Archelai inqſitores Onichitũ lapidẽ i Cappadocia & cryſtalli cruſtas iuenęrũt. Cappadorꝰ amnis(vt Pliniꝰ ait)gẽti nomẽ dedit:ãtea Leucoſyri dicebanẽ / de qbꝰ in Põticis rebꝰ mẽtio fiet. Alexãder q poſt Narciſũ Hieroſolymitanę p̃fuit eccleſię vir doctrina clarus:& morũ ſanctitate cõſpicuꝰ ex gẽte Cappadocũ fuit:& põtificatũ in patria ſua geſſit ad Hieroſolymã peregrinatiõis cauſa petẽs diuina illic volũtate retẽtꝰ eſt non ambitione ꝓpria vt multi hodie ad meliores eccl'ias migrãt.

Tigranes armenius.

Decẽ fr̃es a matre vidua maledicti / tremore quatiebãtur.

Gabadania regio.

Gargaura regio.

Morimena regio.

Sinopica rubrica omniũ optima

Onichitus lapis.

Cryſtallus.

Cappadorus amnis.

¶De Ponto/quare Cappadocia aliquando dicta. Leucoſyri cuius ſit figuræ Pontus. Cap.XLIX.

Pontus.

SEquitur Pontus qui vt Strabo ait ab occidenti Hali flumi=
ne clauditur:ab orienti Colchide:a meridie/minori Arme=
nia: & ipſa ꝓpria Cappadocia:nec termini in hac parte ſa=
tis certi oſtendunt̃. Boreā Pontus imittit a quo nomē acceptū
Ptolomęus(vt ante diximus)Bythiniā Pontūq; cōmiſcuit:q̃uis
& circa Trapezuntē Pōti mētionē videat̃ afferre. Mithridates
Eupator Ponti rex cōſtitutus ab Hali flumine vſq; ad Tybar=
nos:& Colchos:& Armenios regnauit:& eis Halim quaſdam
Paphlagoniæ parteis vſq; Amaſtrim:& orā heracliā poſſedit/
Pontūq; appellauit cui minorē Armeniā adiecit:atq; his finibꝰ
eo ſublato Pōpeius ꝓuinciā accępit:qui diſtributis inter princi
pes ſecū militātes his quæ verſus Armeniā:& Colchidē ſunt:
reliqua in vndecim gubernationes diuiſit & Bythiniæ adiecit:
vt ex vtriſq; vna efficeret̃ ꝓuincia:quā Ptolomęus videt̃ deſcri=
berc. Paphlagonū quoſdā his regēdos dedit:qui erant a Phi=
lemone quēadmodū Galathas his qui erāt genere tetrarchæ.
Poſtea Romanorū duces alias atq; alias partitiones fecęrunt.
[illegible]a & ręges & principes conſtituęrūt:& ex ciuitatibus alias de=
liberarūt/alias principibus tradidęrūt:alias ſub Romano po=
pulo dimiſęrūt:quibꝰ ex rebus haud mirādū eſt:ſi Pontus ipſe
alios atq; alios accępit termios:& aliquādo a Boſphoro Thra
ciæ vſq; in Colchidē ꝓcurrit:Aliquādo in Heraclia finē accępit:
aliquādo alibi:nos in hac deſcriptione Strabonis limites am=
plectemur:ab Hali fluuio auſpicātes. hic fōteis habet in maio=
ri Cappadocia:iuxta Cābiſenā:& multus ad occidentē fertur.
Poſtea ad ſeptētrionē cōuerſus Leucoſyros in dextera: Gala=
thas & Paphlagonas in ſiniſtra relinquit:& in Euxinū exit nō
ꝓcul a Gadilone Cappadoces vt diximus Leucoſyri prius ap=
pellabant̃ ad differētiā Syrorū ꝗ extra Taurū ſunt colore adu=
ſto ꝙ albiores eſſent nomē adepti:his ſedes apud Halim flu=
uium Euxinūq; fuęrunt. Pindarus ait Amazonas/ Syriū haſta=
tumq; exercitum duxiſſe ſignificans Themiſciræ habitatores/
Themiſcira eni Amiſinorū Leucoſyrorūq; fuit/qui poſt Halim
orientē verſus in ponto erāt. Pontica ręgio haud multum lata
fuit:& formā quodāmodo pyramidis habuit:tāto magis arcta
atq; reducta quāto in orientē vlterius ꝓcedit. Nā circa pharna
ciam:& Trapezuntē plurimū a minoribus Armeniæ montibꝰ
coercetur apud Halim qui Galathas & paphlagonas diſtermi
nat baſim habet:nec tamē hæc latitudo āplior eſt ſexcētis aut
octingentis ſtadijs a mari vſq; in Cappadociā. huiꝰ oræ partē
Amiſini habuęrūt:partē pompeius Deiotaro dedit:vt ea quæ
pharnaciæ & Trapezunti proxima ſunt in Colchidē:& Arme=

Mithridates Eupator.

Pōti alij atq; alij termini.

Halis fl.

Leucoſyri.

niam minorē atq; horū regem fecit cū paternā tetrarchiā haberet: hic eſt pro quo apud Iulium Cęſarem orauit.

¶ De Gadilonetica regione. Cap. L.

Gadinoletica.
Saromena
Amiſus.
Pyreum.
Attē.

POſt Halis hoſtia verſus aurorā Gadilonetica occurrit regio vſq; ad Saramenā tota cāpeſtris/& oīm ferarꝫ: oues in ea pellis & lanę mollioris fuerūt: qđ in tota Cappadocia/& Pōto prarū dicūt. Inerāt & Dāmę q̄ alibi rarę ſunt: poſt Gadilonē Saromenā poſuęre/& Amiſum ciuitatē īſignē diſtātem a Sinope ſtadijs noningētis hāc prius Mileſij cōdidęre: poſtea princeps Cappadocū reformauit. Deinde Atheniēſes Pyreū vocātes habitauęre. Eupator tēplis exornauit: & partē muris inſtruxit. Lucull⁹ obſedit. Pharnaces traiecto Boſphoro vexauit. Iulius Cæſar libertate donauit. Stratō tyrānus inuaſit. Marcus Antonius regibus dedit: Auguſt⁹ Cæſar poſt bellū Acciacū libertati reſtituit qua diu bene vſa eſt. hęc regionem optimā habuit: & Themiſciram poſſedit.

¶ De Themiſcira cāpo. & quomodo Pōtus regio ſit fertilis/ & in ea viri docti orti ſint. Cap. LI.

Themiſcira.
Thermodon fl.
Iris fl.
Garuira.
Quocūq; anni tēpore in ſyluas exieris fructus inuenies.
Sydina.
Demetri⁹ mathematicus.
Dioniſiodorus.

ANtiquū Amazonū domiciliū/& Sydinā. Themiſcira cāpus eſt ab Amiſo ſexaginta ſtadijs diſtās q pelago alluit: & mōti adiacet arborib⁹ pleno: & aqs irriguo: ex qb⁹ flumē vnū efficit cui Thermodōti nomē ē. Id cāpū pcurrit: & Amazonū fabulis clarū habet. Eſt & alterꝫ flumē huic æq̄le eādē planiciē irrigās noīe Iris: Cui⁹ fōtes ī ipſo Pōto reperiunt. Iris mediā Comanorꝫ Pōticorꝫ vrbē pfluit/ & in occidentē verſus Daximoneticā fœlicē cāpū pmeat. Poſtea apud Garuirā illuſtrē quōdā regiā q̄ iāpridē corruit ad ſeptētrionē conuertit. Deinde rurſus ad aurorā & Silace fluuio atq; alijs āmib⁹ aſſūptis ab ipſa Amaſiæ mœnia egredit in Phanareā villic⁹ ex Armenia minori deſcēdēs: & cū eo cōcurrēs nomen amittit. Poſtremo p Themiſcirā act⁹ in mare deuoluit. Planicies Themiſciræ ſēp roſida & herbida ē equorꝫ boūq; nutrix miliū & panicū multū producit: nec vnq̄ fame vexat. Pręter mōtana regio agreſtib⁹ pomis abundat: vuæ pruna: mala: & nuces: ſpōte ī ſyluis enaſcunt: quocūq; āni tpe ī ſyluas exieris: fruct⁹ iuenies: aut in arborib⁹ pēdēteis: aut in folijs iacēteis: & ꝑpter alimoniæ copiā multa eſt ferarū oīs gn̄is venatio. Themiſcirā ſequit Sydina planicies/licet nō valde ferax irrigua tn̄ habēs in ora maritima loca munita Sydā: ex qua Sydina noiat: & alia pleraq; atq; hucuſq; Aminiſa ptendit: hinc viros in diſciplinis excellēteis cōmemorat Strabo. Demetriū Reteni filiū mathematicū: & Dioniſiodorū: & in grāmaticis

Tyrānionē/quē ipſe audiuit. poſt Sydinā fuit Pharnacia opi-
dum munitiſſimū. Deinde Trapezus grȩca ciuitas: in quā ex
Amiſo duū milliū & ducentoꝝ ſtadioꝝ nauigatio eſt: hinc ad
Phaſim mille & quadingētoꝝ ſiue vt alia tralatio habet qua-
draginta: tāta eſt toti⁹ oræ Ponticæ lōgitudo. In hac ora ab
Amiſo nauigātibus ꝓmōtoriū Herculanū prius occurrit: de-
inde Iaſoniū: mox Genetes: poſtea Cytoras opidum a quo in
Pharnaciā migrarūt inquilini. Subinde Hiſtopolis humi ꝓ-
ſtrata: vlterius ſinus in quo Hermonaſa eſt & Ceraſus: Vnde
appellata credunt Ceraſa/loca abūde habitata: nec ꝓcul ab
Hermonaſa habitationē ponūt Zigopolim appellatā. tantū
Strabo de hoc litore tradit Ptolomȩ⁹ vlteri⁹ & ꝓmōtoria: &
vrbeis: & flumia vſq; ad Aſporū amnē cōmemorat: Verū ſine
dignitate & hiſtoria Trapezūti: & Pharnaciæ ad auſtrū imi-
nebāt olim Thibarni: & Chaldȩi: & Sāni pri⁹ Macrones no-
minati & Armenia minor & Apaite. his quodāmō locis ꝓxi-
mi erāt q pri⁹ Cercetæ dicebant. Inter hos Cidiſſa mōs aſp-
rimus erigit: & Moſchicis cōiungit. qui ad Colchidē pertinet
cuius ſumma ab eptacometis ideſt Septipagis obtinent. Pa-
riadra quoq; ꝑ hos p̄terit q a locis Sydinæ & Themiſciræ ꝓ-
ximis vſq; in Armeniā ꝓtēdit: oēs hi agreſtes homies fuērūt
p̄ſertim Heptacometæ quorū nōnulli ſup arboribus ac turri
bus habitarunt: Vnde & Moſmeci dicti ſunt id eſt turriculæ.
moſmos enim turres vocāt: his cib⁹ farina/caro & arboꝝ fru
ctus erat. Peregrino generi infeſtis treis Pōpei cohorteis ob
trūcarunt cū per montana trāſirent. miſcētes eni Cratheras
furētis Mellis quod rami arborū ferūt: potes & mēte aliena-
tos adorti facile interemerūt. Quædā ex his barbaris Biza-
res vocabant. Et qui Chaldȩi dicti ſunt: prius Calybes appel
labātur: apud quos Pharnacia ſita eſt in mari habens Pela-
midū copiam in terra ferri & argenti metalla. Sed argētaria
poſtea defecȩre: vt eſt terrenarū omniū rerū finis: ora hic ma
ritima prorſus anguſta eſt. Continuo eni rupes incūbunt ne-
morib⁹ ac metallis refertȩ cultura agroꝝ exigua: ideo ex foſ-
ſiōib⁹ & piſcatiōib⁹ victū q̄rūt: & multā ex delphinis aruinā
recipiūt ad res vanas vtilē. Homer⁹ in dinumeratiōe gentiū
q̄ ad Troianū bellū iȩre cū Paphlagonū meminiſſet. poſtea
Halizonas adiecit quos Strabo Calybes eſſe arbitrat: de qui
bus mō locuti ſumus. Sed quidā Alizonas quidā Amazonas
ſcripſȩre quarū varia hiſtoria eſt: Alij eas apđ Cariā: Lydiāq;
collocarūt/Alij Migdonū cāpū illis attribuȩrūt: alij in Helle-
ſpōto ſedes dedȩre: alij vltra Boriſthenē in Scythia eas quæ-

Tyrānio.
Pharnacia
Trapezus.
Ceraſa vnde ſic appellata.
Cidiſſa M. aſperr.
Pariadra.
Heptacometȩ quoꝝ nōnulli ſuper arboribus ac turribus habitarunt.
Moſmeci.
Bizares.
Chaldæi prius Calibes dicti.
Pharnacia
Ex Delphinis aruinā recipiūt.
Halizones
Amazones

ſluęre:Vulgatior opinio Themiſcirā illarū fuiſſe primā cēſet/
q̄uis Scythicā originē ducerent. Leucoſyri earū poſtea ſedes
inuaſerunt / a quibus Enetes exiſſe putauit Meandrius. qui
Troianis auxilium tulęre / atq; inde cum Thracibus digreſſi
in Adrię ſinu habitauęre.

❡De Sydina & ſoli fertilitate. Cap.LII.

PHarnaciæ verſus occidētē vt dixim⁹ cōtinua eſt Sydina Sydina.
poſtea Themiſcira his ad auſtrum Phanarea incūbit q̄
Pōti partē beatiſſimā obtinet:nā & oleis & vitib⁹ cōſi=
ta eſt:& cęteris reb⁹ excellit. hæc a partib⁹ oriētalib⁹ Paria=
drā montē obtēdit in lōgitudine ſecū pariter ꝓgredientē ab
occaſu Pazemoneticā regionē in Sadina cōuallis q̄dā eſt lō=
gitudine ac latitudine inſigni q̄ Lyc⁹ ab armenia minori de=
ſcēdens irrigat:& in media valle miſcet Iri. In cōcurſu amniū
Amaſia vrbs fuit Strabonis patria optime munita : quā pri= Amaſia.
mus fundator Eupatoriā a ſe noiauit. Pōpeius cū inchoatā Strabonis
inueniſſet colonis introductis : & regione illi addita Magno= patria pri⁹
polim appellauit. Ea in media planicie iacuit & ꝓfūda valle: dicta
p quā fert Iris mira ꝓuidētia & natura cōſtructa quę ciuitatis Eupatoria
vſum exhibęret : fuitq; optime munita turrib⁹ & ꝓpugnacu= Magnopo
lis:& ꝑruptæ petræ rupib⁹ apud quā & regiæ fuęrūt:& regū lis.
monumēta. Sub ipis Pariadrę radicib⁹ Cabira ſita fuerūt ſta Cabira.
dijs & centū qnquaginta q̄ Magnopolis auſtraliora.hic erat
Mithridatis regia apparatu magnifico ſtructa: hic aquarum
balnea calidarū: feraꝝ viuaria / ꝓpinquæ venatiōes auri fodi
næ:fuit & Nou⁹ locus appellat⁹:Stadijs ducētis a Cabiris di Nouus lo=
ſtās: Petra munita ingētis altitudinis vndiq; ꝑrupta & mœni cus & eius
bus cincta q̄ in vertice fontē vberrimū habuit: & ad radicem mirabilis
flumē ac Italē ꝓfundā:& mōtana in circuitu ad centū viginti poſitio.
ſtadia altiſſimis tecta ſyluis: hic ꝓcioſiſſimi Mithridatis the= Mithrida=
ſauri cōperti ſūt:quos Pōpei⁹ in Capitolio dicauit:qui cū Ca= tis theſau=
bira in vrbis modū ſtruxiſſet: Diopolim noiauit. Sed Pitho= ri.
doris eam augēs Auguſtā appellauit:& ꝓ regia ſua vſus eſt. Diopolis.
Ptolomę⁹ Sebaſtopolim vocat quod idē ſonat. Nō ꝓcul hinc Auguſta.
vicus fuit vrbis amplitudinē habens noie Cameria:in quo fa Sebaſtopo
num menſis Pharnacis appellatū eſt:multis ſacris ſeruis or= lis.
natum. & regione ſacra diues:q̄ adeo reges venerati ſunt:vt Cameria.
quod ipſi regē iuſiurandū vocarent:id regis fortunā & Phar=
nacis menſem dixerint. ſupra Pharnaceam verſus meridiem
Comana fuęrunt Pontica:eodē noie quo maioris Cappado= Comana.
ciæ Comana:eidem deæ ſiue eidē dęmoni conſecrata ſimile
tēpli ædificiū:& ſimilem fere ritum habētia:& ſacrorū:& di=

uinationũ & cultus erga ſacerdotes in his maxime q̃ ante reges fiebãt:qñ bis in anno in feſtis q̃ deæ exitus appellabantur: Sacerdos diadema geſtabat:& ſecũdus erat in honore poſt regem. Põpeius huic tẽplo Archelaũ ſacerdotẽ p̃fecit:& ſexaginta ſtadia regioni adiecit cui ſacri ſerui fuerunt ſex millia cæca & perdita hominũ manus. Archelaus filius fuit eius quẽ Sylla & ſenatus in honorẽ habuerũt. Et qui Mithridatis Eupatoris ſe filiũ effingẽs Ptolomæi regis Aegypti filiã duxit vxorẽ: & a Gabinio poſtea in prælio interemptus eſt. Lycomedes poſt Archelaũ ſacerdotiũ accepit:& eo ſublato Clitatus Adiatorigis filius:qui ob vnitatẽ hãc dignitatẽ obtinuit:nam Cæſar Auguſtus Adiatorigẽ cũ vxore ac filijs i triumphũ ducens illũ cũ filio maiore ſtatuit interimendũ:maior hic erat et cũ ſecundus militibus qui eũ ducebãt maiorẽ ſe affirmaret. Diu inter ãbos cõtentio fuit:& pulchrũ de morte certamen cũ primori vellet vterq; quouſq; parentes Clitato perſuaſere vt iuniori cederet: aſſerẽtes ipſũ qui ætate ꝓuectior eſſet maiorẽ de matre:ac reliquo fratre curã habiturũ. Itaq; ſecũdus cum patre interẽptus eſt. Clitatus ſeruatus vel inuitus qui hanc dignitatẽ eſt conſecutus. Nã Cæſar re cognita vehementer doluit:& eos qui ſeruati erãt beneficio & cura ꝓſecutus eſt. Cumana vrbs populoſa fuit Multi ex Armenia:et ex vicinis ciuitatibus ad feſta cõueniebãt viri ſimul ac mulieres. Et ſacra deæ vt ipſi putabãt ex voto ꝑficiebant. Incolæ molles ac delicati mulierũ multitudo maxima:& operatrix:& magna ex ꝑte q̃uis ſacra meretricio viuens tanta gẽtiliũ ſtultitia fuit:vt lupanaria etiã ſacra putarẽt: Ager circũrect⁹ vitib⁹ cõſit⁹ eſt aptiſſimus q Veneri fomẽtũ p̃ſtaret.

Seruorũ ſacrorum ſex millia. Archelaus. Gabinius. Clitatus. Adiatorides. Pulchra fratrũ cõtẽtio. Cumana. Lupanaria ſacra.

¶De Coma vrbe/& quanta incolarũ ſupſtitio/de varijs Ponti regionibus/& vnde Germani ſalis habeant excoctionẽ/de Sandara mõte vbi metalla effodiunt/& qui Põtici CHRISTVM colant. Cap. LIII.

REgio Zelitica Comanis ad orientem iacet:in ea vrbs fuit Zela ſuper aggere Semyramidis condita:& illic Anaitidis falſæ deæ templũ:q̃ ab Armenijs colebat. Hoc in loco maxima cũ ſanctimonia fiebant ſacra quãuis dæmoni celebrarent:& iuſiurandũ maximis de rebus apud Arã ſumebatur Sacrorũ ſeruorũ multitudo ingens:& ſacerdotiũ præcipui honoris fuit. Zelã oli reges nõ vt ciuitatẽ ſed vt Perſicorũ deorũ templũ colebãt. Sacerdos rerũ omniũ poteſtatẽ habebat:erat q; vrbs valde diues:& Pompeius multas ei ꝓuincias adiecerat minori Armeniæ finitimas:in quib⁹ ſales foſſiles reperiebãtur: & Megalopolim appellauerat. Poſt Phanareã occidentẽ ver-

Zela.

ſus Phazemonetica regio ſequit̃ cuius ſeptẽtrionale lat⁹ Gazilotus & Amiſimis claudit ager:occidẽtale Halis Auſtrale Amaſienſiũ terra q̃ plurima eſt & cæterorũ optima. Põpeius hanc regionẽ Megalopolim noĩauit:& facta apud Phazemonẽ vicũ habitatione eã Nicopolim appellauit. In Phazemonetica lac⁹ eſt pelagi magnitudine noĩe Stiphana:cui Cizana caſtellũ adiacuit munitiſſimũ quo deſtructo ꝓpe regia cõſtructa extitit reliqua terra magna ex parte nuda frumẽti tñ ferax. Amaſiẽſib⁹ ĩminebãt aquæ calidæ valde ſalubres q̃ Phazemonenſiũ ſunt. Imminebat etiã Saligiũ caſtellũ ſuper mõte quodã ſitũ erecto & excelſo:& aquis abundãtiſſimo qđ poſtea neglectũ eſt. hic Arſaces denoiatũ & nouas res querẽs a filijs Pharnacis regis fame captus & interẽptus eſt:cũ ex planicie pulſus ſine cõmeatibus eo cõfugiſſet. Dehinc eſt Diacopena:& Pimoliſena regio tota fœlix vſq; ad Halim:& hæ ſunt ſeptẽtrionales Amaſienſium partes qngentorũ fere ſtadiorũ lõgitudine patẽtes:nec minor reliqua pars eſt circa Ximinã q̃ etiã vſq; ad Halim deſcendit. In Ximina ſales ſũt foſſiles a qbus Halim flumẽ dici putãt/ qđ imitati Germanorũ populi oĩa loca in qbus ſales excoquũtur Halis appellãt. In Amaſienſi agro multa regio ſub Mithridate deſerta fuit:& multa caſtella diruta. Is arboribus plenus erat:& paſcẽdis equis & cætero pecori idoneus & totus habitabilis. Amaſiã prius reges habuere:poſtea Romanorũ ꝓuincia facta eſt. Pimoliſena regio Halis fluminis vtrãq; ripã occupat. In ea Sãdaracurgiũ mõs eſt cõcauus ꝓpter metallorũ effoſſionẽ:operatores ex aliquo maleficio redẽpti:huc mittebãt̃/ qui ꝓpter laborẽ & letiferũ aerẽ e glebis ꝓdeuntẽ cito moriebãtur. nec plures q̃ ducẽti adeſſe ſolebãt. Tantũ eſt quod de Põto explicare poſſimus. Pythodoris regina plurimũ in Ponto valuit:cui & Tyberni & Chaldæi vſq; in Colchidẽ ſubiecti fuerunt. Sydina quoq; & Themiſcira:& Phanarea illi paruit. Hæc filia Pythodori Traliani fuit:& vxor Polenionis:cum quo aliquãdiu regnauit:deinde ĩperio ſucceſſit eo in ꝑlio defuncto:ex Polenione filij duo relicti ſũt:& filia q̃ Cothi Sapeo nupſit:eoq; dolo interẽpto cælibatũ egit:ſuſceptis ex viro filijs: quorum nata maior patris ĩperiũ tenuit. Ex filijs Pythodoris alter cũ matre paternã hereditatẽ adminiſtrauit: alter maioris Armeniæ rex declaratus eſt:ipſa Archelao nupta cum eo mãſit vſq; ad extremũ. Aquila ponticus fuit veteris teſtamenti tranſlator et interpres:neſcimus qua ciuitate. Is verba ꝓphetæ de virgine paritura prolata ad iuuenculã tranſtulit:non ſatis capiens diuina myſteria. Pontus CHRISTI ſacra cæpit:& vſq; in hãc

Phazemonetica regio

Nicopolis.

Stiphana lacus.

Cizana.

Saligium.

Arſaces.

Diacopena

Pimoliſena

Amaſienſes

Ximina.

Halis.

Sãdaracurgium.

Hoies maleficio redẽpti ad metallorũ effoſſionẽ miſſi: lætifero aere e glebis ꝓdeũte cito moriebant̃.

Pythodoris.

Polenio.

Aqla Põtic⁹ verba ꝓphetæ non ſatis intellexit.

Marcion. diem quadã in parte ſeruauit. Marcion ponticus quãuis Chri=
ſtianus videri vellet: aliũ tamen creatorẽ omniũ rerũ eſſe dice=
bat quã CHRISTI patrẽ illũq; maiorẽ aiebat: & aliquos in ſu
Trapezuntij. um errorẽ traxit. Trapezũtij ſub ĩperatore ſunt CHRISTI cul
tore: qui anno ꝓximo legatũ ad nos miſit: auxilia contra Tur=
cas orans: quorũ arma atq; ĩpetũ verebatur. Nouiſſime Vene=
torũ literas accępimus quæ Turcarũ ĩperatorẽ in Põtũ cũ ex=
ercitu traieciſſe ferebãt: nec dubiũ faciebant quin Trapezuntij
Hiſmael Synopẽſis dñs. ſeſe dederẽt. Cũ Hiſmael Synopẽſiũ dñs: qui diu reſtiterat tan
dem ĩperata feciſſet: nondũ vęro fama æquata eſt. Trapezun=
tius ĩperator vni ex Turcarũ principibus filiam nuptui dedit:
quæ res fidẽ eius non ſatis firmã oſtendit. Quis enim Chriſtia=
nus eſt & inimico CHRISTI ecclęſiæ ſacramenta cõmunicat
multa metus & regnandi cupiditas admittit indigna. Sed non
eſt cæleſti regno idoneus qui pro terreno cæleſtẽ regẽ cõtẽnit.
Reliqua Ponti & Cappadociæ in poteſtate Turcarũ exiſtunt:
q̃uis vbiq; miſti ferantur Armenij CHRISTI cultores: Atq; ĩ
hunc modũ abſoluta eſt Cappadocia: quã totius minoris Aſiæ
tertiã fecimus partẽ: in qua illud memoratu dignũ contigit: ꝙ
offerẽtibus Romanis libertatẽ & populare regimẽ Cappado=
Cappadoces regẽ petięre. ces regem petięre: quæ res ſtupẽda Romanis viſa ẽ: quibꝰ regia
poteſtas exoſa: & arbitriũ populi pro libertate fuit. Sed Cappa
doces maxime ſeruos arbitrabanť: quorũ ceruicibus populare
iugũ iminęret: cuius nec ſuperbiã tolerare: nec auariciã explęre
quiſq̃ potuit. ¶ Minoris Aſiæ treis parteis fecimus. Prima eſt
Galatia. ipſa quæ ꝓpria diciť: altera Galatia: Tertia Bithynia. De Ga=
latia prius dicendũ quæ oriẽtalior eſt: huius termini erũt quẽ=
admodum nos partim ex Ptolomæo: partim ex Strabone atq;
alijs accępimus ab oriẽte Cappadocia: & Halis fluuius qui Pon
tum diſterminat ab occidenti Bithynia: & Aſia: a meridie Pam
philia: a ſeptẽtrione Pontus Euxinus. In hac ꝑte Lycaonia cõ
tinebitur: que totius Aſiæ mediũ quodãmodo locũ & arcẽ oc=
cupat. Piſidiæ quoq; pars cõpræhẽditur auſtrum verſus: & ad
Taurũ expoſita circa Pontũ Paphlagones: & Mariandini ſe=
des habuęre. Ptolomæus ab Amiſo vſq; Cithorũ boreaIeis Ga
latiæ parteis produxit/atq; ibi Bithyniã incipere voluit. Eupa
tor qui Pontũ tenuit a Colchide vſq; Heracliam ĩperauit. Reli=
qua vſq; ad os Euxini & Calcedonẽ ręges Bithyni habuęre ſub
latis regibus. Romani eoſdẽ terminos ſeruauęre: vt Heracliã
Ponto cõcederent. Citeriora Bithynie Strabo Sangario flumi
ne Bithyniã clauſit: quẽ ſequi non pudet: & hoc litus ab hoſtio
Sangari vſq; Halim: deĩde mediterranea explicare. Ptolomę=

us Pruſiam ciuitatem mox poſt Sangarium collocat: deinde Hippium flumen: poſtea Candiopolim mox Elatam amnem: nec procul huic Diopolim cui ſuccedit Eraclea: de qua paulopoſt dicemus. Mariandini circa Heracliam collocātur: de quorum origine parua cognitio eſt. Strabo eos a Thracia ꝓfectos arbitratur. Theopompus Marianidinum barbarū quemdam Paphlagoniæ portionem imperio tenuiſſe refert: & facto impetu Bebriam regionem occupaſſe: eiq; de ſuo nomine vocabulum indidiſſe. Fuerunt tamen Mariandini Bithynis perſimiles: quos Mileſij qui primi Heracliam condidęre in ſeruitutem redęgęrunt. hi Caucones expulerant qui hanc orā vſq; ad Parthemum flumen colųere: habētes vrbem Theium ex qua Phileterus natus eſt auctor generis regum Atthalicorum. Caucones alij Scythas: alij Pelaſgos fuiſſe putāt: quorum genus omnino interijt.

Mariādini.

Mileſij.

Theius vrbs.

Philcterus auctor regū Atthalicorum.

Caucones.

¶ De Heraclia ex qua Heracletus. Cap. LIIII.

HEraclia optimum portum habuit: & ad Ponticam ꝓuinciam pertinuit cum Bithynia a Romanis ordinata ciuitas alioquin memoratu digna: q̄ plurimas colonias emiſit: & cum prius libera eſſet: poſtea ſub tyrannis fuit: deide rurſum in libertatem ſe vendicauit: & iterum a Romanis regem accępit: & Romanorum coloniam in partem vrbis & agri admiſit. Adiatorix ac Menecli tetrarche Galatarum filius: cuius in Ponticis rebus mentio facta eſt. hanc vrbis partem ab Antonio accipiens quam Heraclienſes tenebant pauloante Acciaca bella Romanos noctu adortus ad vnum iugulauit. Id ſibi ab Antonio imperatum dicens: ſed non tulit impune ſcelus: captus ipſe poſt victoriam Auguſti & in triumphū ductus vt ante diximus cum filio iugulatus eſt. Archiam poetam pro quo Cicero orauit in hac vrbe honoratum fuiſſe conſtat: & Platonicum Heraclidem hic natum: abeſt a Ponti ore: vt Plinius ait milliarijs ducentis. Portus Aconæ nō procul hic iacet veneno aconito dirus.

Adiatorix Gallatarū tetrarcha Romanos noctu adortus ad vnū iugulauit.

de quo pauloante.

Archia poeta.

Heraclides

Acona / vnde aconitū

¶ De Enetis Synopenſibus / & de eorum vico. Harmena / vnde Diogenes Cynicus & alij cōplures. Cap. LV.

POſt Parthenium amnem Eneti ſequebātur: Cythorum habitantes: apud quos feroces fuiſſe mulos affirmat. hi clariſſima Paphlagonū natio fuęre: ex qua natus eſt Pylemon: cū quo plurimi apud Troiam militarūt. Qui amiſſo duce in Thraciā poſt captum Iliū traięcęre: errāteſq; i eā regionē deuęnęre: quæ poſt Venetia appellata eſt. Quidā Anthenorē

Eneti.

Pylemon.

Venetia.

Anthenor.

& eius filios claſſi p̄fuiſſe putāt : q̄ in intimū Adriæ receſſum
Enetos vexit:alij natione quōdā Cappadocibꝰ finitimā ꝓdi
dęrūt. Sub Enetorū noie cū Cimerijs militaſſe : & poſtea in
Aſiā ꝑueniſſe. Id genꝰ in Paphlagonia prorſus defecit/ q̄uis
nō ꝓcul ab Amaſtri vicū eſſe in Ponti litore nōnulli tradidę=
runt:qui vſqꝫ ad Romanorū tēpora colerēt ab Enetis. Zeno
dotus Enetiā deſcribēs eam ſignificari putat:quę Amiſus ap
Paphlago= pellata eſt:cuius in Ponto fecimus mentionē. Paphlagones
nes. inter Moriandinos & Halim fluuium collocantur : & rurſus
inter Galathas & Euxinū. Partheniꝰ amnis occidētalia clau
dit;cui ꝓxima fuit Amaſtris de conditricis nomīe appellata:
quę in peninſula iacuit:& portꝰ habuit ex vtraqꝫ Iſthmi par=
Amaſtris. te. Amaſtris vxor fuit Dionyſi Heracliæ tyrāni & Oxiartis fi
lia fratris Darij:Roxanæ ſoror:quæ Alexādro nupſit:cū quo
Darius bellum geſſit. Hęc mulier ex quatuor vrbium incolis
vnam ciuitatē fecit. Seſamo/Cythoro/Cronina/& Teio : quæ
Seſamus. cito a cōmunione defecit cęteris in ea permanentibus. Seſa=
mus Amaſtris arx dicta eſt. Pliniꝰ totam vrbē Seſamon olim
Cythorū. appellatam tradit. Cythorū prius Synopenſiū emporiū fuit
a Cythoro Phryxi filio dictum. In Amaſtriano agro plurima
atqꝫ optima buxus naſcitur præſertim iuxta Cythorū: a quo
per centū ſtadia vicus fuit Cronina appellatus/ poſtea Egia
Scopuli erithri. lus & duo ſcopuli qui a colore vocabantur erithri:erāt enim
rubri. Vlterius Carābis occurrit promontoriū magnū ad ſe=
Carābis. ptētrionem porrectū:arietinæ frontis habens formam:quod
longo ſpacio pelago incumbens:Scythicæ obiectum penin=
ſulæ Euxinū Pontum bimarem videt̄ efficere. poſt Carābim
Harmenia. nōnulla fuęrunt opida indigna quæ noientur p̄ter Harmenā
Cui nullū negociū ē Harmeniā muniuit. de qua prouerbiū factū eſt : Cui nullū negociū erat Harme=
nā muniuit:a Synopēſium vicus fuit & portū habuit. Dein=
ceps ſita eſt vrbiū:quæ in hac regione ſunt clariſſima: Myle=
ſij etiam cōdidęre ſicut Heracliā: magna huius vrbis potētia
Heraclia. fuit:quæ claſſe cōparata mari quod intra Cianeas eſt impe=
rauit. Extra vero multorū certaminū particeps cū Gręcis fuit
Synope. Synopēſes vrbis ſuę conditorē Stenidē quēdā putauęre:vnū
Stenis. ex ijs qui cum Iaſone nauigarūt:quē vt deū colebant:& eius
oraculū habebant. Sed Myleſij loci oportunitate & incola=
rum imbecillitate perſpecta illos pepulęrunt:& nouos indu=
xęre colonos. ea naturali ꝓuidētia optime munita fuit: ſuper
colle cuiuſdam peninſulę ſita ex vtraqꝫ Iſthmi parte portꝰ &
& ſtatiōes habēs:& miras Pelamidū piſcatiōes. Peniſula vn
diqꝫ ripas iugoſas obtēdit; & foſſas quaſdā in petris excaua=

taſ:quæ mari tumido cōplenť:vt nō facile adiri poſſint: petræ quoq; ſūma echinis plena nudo pedi inacceſſibilia ſunt. In ſuperiore vrbis parte optimū ſolū & agreſtibus ortis ornatū fuit: præſerti ſuburbanū. Aedificia in vrbe magnifice ſtructa: Gymnaſium & forū & porticus & tēpla ſplēdida & ampla diu ciuitas cū libera fuiſſet: amiſſa libertate pharnaci tandē obtēperauit: & ſucceſſoribus eius vſq; ad Eupatorē: & Romanis qui eum ſuſtulęrūt. Eupator ibi natus educatuſq; ac deniq; ſepultus eximie illā coluit: & regni metropolim fęcit a pharnace ſubito & præter opinionē ingruēte/capta fuit a Lucullo per obſidionē/ Bacchide qui præpoſitus erat miris modis ciues affligēte. Romani coloniam eo miſęre: cui & vrbis & regionis pars data eſt. Diſtat ab hoſtio ponti Synope/ſtadiis tribus millibus & quingentis: ab Heraclia duobus millibus: a Carābi ſeptingētis. Hic Diogenes Cynicus: & Timotheus patrion orti ſunt: philoſophi celebres: & Diphilus poeta comicus: & Bathon qui de rebus perſicis ſcripſit hiſtoriā. Synopēſis ager vſq; ad Halim ꝓtendebatur. Hec vrbs iā dudū in poteſtate Turcarū fuit. Ferūt Synopiæ tyrannū ꝑdiuitē eſſe ꝓpter ęris metalla: quæ in ſynopica terra effodiunť. Mahumetes Turcarū iperator theſauris eius inhiās anno ſuperiore exercitū ad capiēdā Synopē miſit. qui turpiter reiectus eſt: hoc anno maioribus copijs terra mariq; cōparatis: ipſe per ſeſe vrbē inuadendā ſtatuit. Sed Iſmahel loci dñs nō expectato impetu ſeſe dedidit: quāuis legatū ad nos miſerit: multa pollicitus ſi ſibi auxilia mitterenť. Sed lōgum eſt Chriſtianos nō modo armare: ſed conſulturos de ſumendis armis cōgregare. Nō miramur ſi apud obſeſſū principem plus inſtans metus quā ſpes longinqua & dubia potuit. Tota Synopica regio ac montana quæ illi iminet vſq; i Bythiniam optimā ad ędificandas naueis materiā: & ductu facilē habet. Acerē quoq; Synopica gignit & nucē montanam ę quibus menſas faciunt: tota oleis conſita fuit; paulo ſupra mare culturam habens. Heracliā Amaſtrim & Synopē poſt Homerū cōditas putāt. Nuſquā eni eas nominat. Olgaſſis mons altiſſim⁹ & aditu difficillimus: quāuis citra Halim Synopicæ regioni cōtiguus eſſet: tamē ad ponticā regionē pertinuit: in quo plurima paphlagonum tēpla fuęrūt. Blaena & Domanetica regio mōti adiacet ſatis ferax: per quā Amnias flumē illabiť: quē ptolomęus Zaliſcū appellare videtur: & Olgaſim oligā. His in locis Mithridates Eupator Nicomedis Bithynici copias per iperatores ſuos ita deleuit vt pauci cū eo euaſerint: & poſt eam victoriam Bithynia & Aſia vſq; in Cariā ac Lyciā ad victorē de=

Eupator.
Pharnax.
Lucullus.
Bacchis.
Diogenes cynicus.
Timothe⁹ patrion.
Diphilus poeta.
Baton hiſtoricus.
Mahumetes.
Iſmahel.
Olgaſſis mons.
Blaena.re.
Domanetica.re.
Amnias. fl.
Zaliſcus.
Eupator.
Nicomedeſ

Paphagonia. Ciniata.

fecerint. Hic vrbs poſtea Pompeiopolis conſtructa eſt: prope Sandaracurgiū montē de quo diximus in rebus Ponticis poſt Pompeiopolim Magni opus: reliqua eſt Paphlagonia mediterranea occidentē verſus vſq; in Bithyniā: quæ quāuis parua eſt: multos tamen dominos habuit priuſq̄ Romanorū eſſet. Ciniata caſtellū munitiſſimū fuit Olgaſi mōti ſubiectū: quod Mithridates cōdidit: eoq; receptaculo vſus Pōti iperiū acquiſiuit: & qui ab eo ꝓfecti ſūt vſq; ad Eupatorē ſucceſſionē ſeruauęre:

Deiotarus Philaldelphus. Gāgra. Piſces foſſiles. Pillemonia Pyllus. fl.

poſtea Deiotarus Caſtoris filius cognomēto Philadelphꝰ Paphlagoniæ iperauit: & Gāgra regiā habuit quod opidū ſimul & caſtellū fuit. Eudoxus piſceis foſſileis in Paphlagonia locis ſiccis reperiri tradidit: nec tamē mēdacio ſuo ſatis certos limites circūſcripſit. Hæc de Paphlagonia tradunt: quam Plinius Pyllemoniā prius dictā aſſerit a flumine (vt credimꝰ) Pilli quē ipſe par Parthenio videtur accipere: qui apud Galathas ortus inter Paphlagonas & Mariādinos fertur iu Pontū. ¶ Auſtrales Paphlagoniæ partes Galatis hærent: a quibus Galatia dicta eſt: cui ab occidente Bithynia & ꝓpria adiacet Aſia ab oriente pontus/a meridie Lycaonia: quamuis Strabo inter Galatiam & Lycaoniam alam qnandam Phrygiæ collocauerit: & vſq; in Cappadociam extenderit: quē Ptolomæo in hac parte poſtponimus.

¶ De Galatia/& in eam Gallici hoſtis pulchra victoria.

Cap. LVI.

Galatia. Ptolom. prima Aſiæ tabula ſic h;. Trocini/Toliboſti/& Tectoſagæ. Galli/trecēta hoim millia ad ſedes nouas q̄rendas emiſęrt Gallicū nomē terrificū Ptolomęꝰ Macedo a Gallis victꝰ & faucıꝰ captus eſt.

TRes Galatarū gentes fuęre: Trogini Toliſtobogi & Tectoſages: priores a Dacibus nominatæ ſunt. Tertia a gēte quæ in Celtica eſt. Galli abundante multitudine cum eos non caperēt terræ quæ genuerant trecēta hominū millia ad ſedes nouas quærēdas emiſęrunt: & portio in Italia cōſedit: quæ poſt annos ducētos cū iā Italica eſſet effecta vrbē Romam cępit atq; incēdit. portio Illyricos ſinus per ſtrages barbarorū penetrauit: & Pānonia ſubacta in ea cōſedit: ac per multos annos cū finitimis varia bella geſſit. Hortāte deinde ſucceſſu diuerſis agminibus: alij, Græciā: alij Macedoniā petiuęre. Tantuſq; terror Gallici nominis erat: vt etiā Reges nō laceſſiti vltro pacē ingenti pecunia mercarent. Ptolomęus Macedoniæ rex auſus in armis occurrere: victus & multis vulneribus faucius captus eſt: caput eius amputatū & lāceæ affixum: tota acie ad terrorē hoſtiū circumlatū. Soſthenes vnus de Macedonibus contracta raptim iuuentute: Gallos victoria exultātes compeſcuit: & Macedoniā ab hoſtili depopulatione defēdit. Sed aduentante Brenno altero Gallorū duce qui in Græciā ſe effude

rat victus eſt:& in munitiones repulſus:Galli nemine prohibẽte totius Macedoniæ agros vaſtauęre:neq; contenti hominum ſpolijs:eorum quoq; quos deos putabant ſpoliare templa aggreſſi ſunt. Sed dum Apollinis ædem apud Delphos adoriuntur partim obruti terræ motu/partim grandine & frigore diſſipati: vrgentibus opidanis vſq; ad internetionem cæſi ſunt. Brennus i prælio vulneratus cum dolorem vulnerum ferre nõ poſſet: pugione vitam finiuit. Belgius alter ex ducibus cũ parte agminis ę Græcia exceſſit:quem inter fugiendum cum toto exercitu periſſe Trogus affirmat:tanta dæmonibus cura fuit eius domicilij conſeruandi:in quo diuinos conſequebantur honores. Sed conſtat Gallos ſiue horum reliquię fuęrunt: ſiue nouum examen fęcunda hominum Gallia miſit. poſt multos errores & multas excurſiones in Aſiam perueniſſe:& loca nõnulla occupaſſe:Athalicis regibus ac Bithyniis ſubdita : ibiq; tam diu permanſiſſe donec eam quæ poſtea Gallatia & Gallogræcia dicta eſt ab eiſdem regibus non inuitis accępęrunt. Dux tranſitus in Aſiam Leonnori quidam fuiſſe videtur : vna trium gentium lingua fuit:ipſi tamen vnamquamq; gentem in parteis quatuor diuiſęre:quas Tetrarchias vocauęre: ſingulæ proprium tetrarcham habuęre/& iudicem & tribunum tetrarchæ ſubiectos & duos ſubtribunos. Fuit & tetrarcharum conſilium qui erant viri trecenti & in locum conueniebant nomine Drimenetum. Conſilium de ſanguine:Tetrarchæ ac iudices de rebus cæteris iudicabant. Hec antiquiora : poſtea ad treis duces res delata eſt:deinde ad duos. Poſtremo ad vnũ Deiotarum : cui ſucceſſit Amintas. Poſtea Romani omnibus in vnam prouinciam redactis partem que Pontum & Cappadociam reſpicit Trogini habuęre:quæ totius Gallatiæ optima eſt. ij tria muro caſtella cinxęrũt Huiã quod indigenarum emporium fuit:& æneam Iouis ſtatuam habuit & delubrum eius aſyllum & Mithridatium quod Bogodaro Pompeius dedit: & Danalam vbi Lucullus & Pompeius conuenęre: cum alter in belli ſucceſſionem:alter illi poteſtate permiſſa ad triumphũ pergeret. Tectoſages verſus maiorem Phrygiã iuxta Piſinuntem ſedes obtinuęre caſtello vſi cui Acira vocabulum fuit. Tholiſtobogi Bithyniis finitimi fuęrũt:& Phrygiæ quæ Epictetus dicta eſt. Horum caſtella fuęrunt Blutium & Peium : quorum alterum Deiotari regia erat:in altero theſauros habebat. Nec procul Piſinus fuit cõmune regionis emporium:& ĩ eo tẽplũ maximũ & magnæ venerationis Matris deũ. Sacerdotes olim ꝑpotẽtes quidã erant:& ſacerdotiũ maximũ habe-

Soſthenes. Brẽnus Gallorũ dux. Delphi. Belgius. Gallatia. Gallogræcia. Leonnori⁹. Tetrarchiæ Drimenetũ Trogini. Huia. Mithridatium. Danala. Tectoſages Acira. Theliſtobogi. Blutium. Peium. Piſinus.

bant. Poſtea eorũ dignitas iminuta eſt. Athal ici reges hunc locũ magnificarũt tẽplo & porticibus ex albo lapide ſtructis Romani ſtatuã hinc deæ accerſiuęrũt: quẽadmodũ eam quæ Aeſculapij erat ex Epidauro. Mons quidam vrbi imminebat noĩe Dyndima a quo Dyndimena dicta eſt: quẽadmodum a Cybellis Cybelle. prope Sãgarius amnis fluit nõ procul ab ortu ſuo in Gallatia Cim fontẽ habet: ſecus quẽ antiqua erãt Phrygũ domicilia & Mydę & prius Gordij: & aliorũ quorũdã quæ poſtea in vicos redacta ſunt. Hic Gordiũ fuit in quo magnus Alexander nexum plauſtri reſcidit de quo vaticiniũ erat eum tota Aſia regnaturum qui nodum ſoluiſſet. Fuit & Gorbeꝰ Caſtoris Saoconi Darij regia: in qua Deiotarꝰ generũ & filiã iugulauit: q̃uis ei ſũmas Cicero laudes attribuat.

Dyndima. Cybelle. Sãgariꝰ fl. Cim fons. Gordium. Gordius nodus. Deiotarus generũ & filiã iugulauit.

¶ De Lycaonia & lacu Tacta / & de mira ſalis cõgelatione / & cuius fraude interierit Amyntas. Cap. LVII.

Lycaonia Tacta lacꝰ.

Poſt Gallatiã auſtrũ verſus vſq; ad Taurũ inter Phrygiã & Cappadociã Lycaonia extẽditur tota mediterranea. Hic lacus eſt noĩe Tacta Cappadociæ adiacens iuxta Morimenã quẽ Strabo maiori Phrygiæ dedit ſecundũ quem nõ fuiſſet Lycaonia Gallatiæ cõtermina: quẽadmodũ Ptolomęo viſum eſt: cuius opinionẽ ſequimur. In quo lacu ſal naſcitur: atq; adeo facile circa res imerſas cõgelatur: vt ſæpe cum funalẽ torpere demiſerint ſalis coronas educant: & volucres aquas eius alis cõtingentes ꝓpter ſalis concretionẽ facile capiantur. In Lycaonia colles ſunt frigidi & nudi & paſcendis onagris apti: vbi multa aquæ penuria eſt: nec iuenitur niſi in puteis admodum ꝓfundis ſicut Soatris vbi aqua vẽditur. In Garſabora quę Lycaonũ regio eſt vicus fuit in vrbis modum ædificatus: qui multas oues nutriuit q̃uis ſiccitas circũiaceret Amintas ſuper trecẽtos ouiũ greges in his locis habuit: ſed lanam aſperã p̃buęre. inſunt & duo lacus Coralis maior: Trogetis minor dictus eſt. Circa hos Iconiũ fuit opidum optime habitatũ: quod fortunatiorem regionẽ habuit: q̃ ea quę onagros ꝓducit Polemo hoc poſſedit. Ptolomęus id Cappadociæ dare videtur Lycaonię propinquũ. Corradus Imperator circa hoc obſidionẽ tenens periclitatus eſt cũ Hieroſolymã peteret Manuele ſecũdo Grecorũ ĩperatore qui cõmeatũ miniſtrabat gypſum farinæ cõmiſcẽte: Quæ res fecit vt exercitum morbo afflictum re infecta in Europã cogeret reducere Taurus his in locis appropinquat: cuius pars in ſeptẽtrionẽ vergens Cappadociã & Lycaoniã terminat ad iminẽtes Cilicas Trachiotas Lycaoniæ etiã Iſaurica eſt: Taurũ verſus quæ

Sal mirabilis. Volucres hoc ſale capiuntur. Soatris vbi aqua vẽdit. Garſabora Amintas. Coralis. Trogetis. Iconium. Corradus impe. Manuel impera. Gypſum farinæ commiſtum. Iſaurica.

duos vicos habuit:quibus alia loca obtẽperabant:oĩa latronum domicilia quæ Romanis negocia exhibuęrũt. P. Seruilius cognomẽto Iſauricus ea Romanis ſubęgit/& multas pyratarũ munitiones q̃ in ora maritima erant vi cœpit. In Iſauricæ lateribus Derba fuit Cappadociæ adiuncta : Antipatri derbenſis ſedes:cuius & Laranda erat apud Cappadoces:& Iſaura in Lycaonia. Amintas Antipatrũ adhortus Derbam cœpit & illũ interemit. Iſaurã vero a Romanis accępit vbi antiqua Iſaura diruta regiã ſibi conſtruxit:ſed nõ perfecit. Huic Antiochia parebat Piſidiæ finitima & tota Lycaonia:& multa ora mõtana vſq; Apolloniadẽ Apameæ vicinã; Quæ Cybotus dicta eſt:eaq; potẽtia fretus Cilicas delere conabat̃:& Piſidas qui ę Tauro frequentibus incurſationibus ſuũ regnũ infeſtabãt. Cœpit itaq; multa p̃donum loca:quæ prius inuiolata fuerant:& inacceſſibilia credebãtur:e quibus Crẽma fuit Sãdaliũ autẽ accedere nõ eſt auſus:quod inter Crẽmam atq; Salagaſum iacuit:Crẽmam habuęre: poſtea Romani coloni. Salagaſus ſub eodem Romano duce fuit:ſub quo totũ Amintæ regnũ diſtans ab Apamia diei itinęre. Deſcẽſum habens ab arce triginta ferę ſtadiorũ / quæ alio noĩe Selgeſſus vocata eſt:& ab Alexandro olim capta fuit. Amintas cũ Crẽmam cępiſſet ꝓgreſſus ad Omonades Tauri cultores qui nunq̃ capi poſſe exiſtimabãtur multa eorũ loca expugnauit: & tyrannum interemit:Sed vxoris illius fraude deceptus captꝰ eſt:& ab illis interfectus:neq; primus:neq; vltimus : cui fœmina illuſerit. Cyrinius eoſdem fame cõfecit:& quatuor hominũ millia a ſe capta in alias ꝓpinquas vrbeis habitatũ traduxit:regionẽ iuuẽtute deſertã reliquit. Ea eſt in altis Tauri partibꝰ: & in rupibus p̃ruptis & magna ex parte inacceſſibilibus. In medio planicies cõcaua & ferax:& in multas valleis diſticta. Hãc excolẽtes in ſuperioribꝰ montiũ ſupcilijs ac ſpelũcis habitabãt: & cum frequẽtius armati eſſent:aliena excurrebant.

Seruilius Iſauricus. Derba. Laranda. Iſaura. Amintas. Antipater. Crẽma. Sandaliũ. Salagaſus. Selgeſſus. Omonadeſ Amintas a fœmina illuſus. Cyrinius.

❡ De Piſidis/& quo mõ Storace ſyluæ habũdẽt. Ca. LVIII.

HIs contigui fuęrunt:cum alij Piſidæ:tum etiam Selgenſes Piſidarum optimi maxima eorũ pars ſummã Tauri obtinuit Pamphiliæ ĩminentia loca edita & oleis cõſita:quorum quædam Aſpendo & Sidæ Pamphiliæ vrbibus ĩminebant:montana quæ ſupra hos ſunt Cathaminenſes incoluęre: Selgenſibus & Omonadibus finitimi Selgam vrbẽ ab initio condidęre. Lacedęmonij:quæ propter legitimã gubernationem tantũ adoleuit:vt aliquãdo viginti millia virorum haberet, mira locorũ natura: quæ in ſũmis Tauri parti

Piſidæ. Cathaminenſes. Selga.

bus adeo ferax fuerit:vt tantæ multitudini ſufficeret. pleraq;
loca oleis & vitibus conſita erant:& omniū pecorum paſcuis
habundabant:ſyluæ materie plenę circūiacebant:in quis plu
Storax. rimus naſcebatur Storax arbor magna & recta: ex qua Sto=
Lilium. racinæ haſtæ fiebant corneis ſimiles:illic liliū optimū ad vn=
Eutimedō guenta reperiebatur:aditus per montana difficilis : ę quibus
Ceſtius. Euthymedon & Ceſtius oriuntur flumina quæ in Pamphiliū
Selgenſes. mare decurrunt:nec ſine multis pontibus tranſeūtur. Selgē=
ſes longo tēpore libertate vſi ſunt:& cū regibus decertarunt
Alexandro per legatos reſponderunt ſe vt amicos imperata
facturos:cum Romanis certis cōditionibus cōuenęre:poſtea
omnino iugum ſubięrūt ſicut & vicini qui ſub Aminta fuęrūt.
Iſauria. Iſauria igitur eam Tauri partem occupauit:quę inter Lycao=
niam & Tracheam/Ciliciam excurrit. reliquam partē verſus
occidētem vſq; Apamiam Piſidæ tenuęre. Hinc ad Tracheā
Ciliciam ac Pāphiliam: inde ad Lycaoniam pertinentes qui
per tyrānides diuiſi quēadmodum Cilices vicinos latrocinijs
Leleges. vexabant : inter hos Leleges quidem vagi olim admiſſi fuę=
runt:& propter morum ſimilitudinē ibi remanſęrunt. Arthe=
midorus Piſidarum tredecim ciuitates nominauit:quaꝝ aliæ
omnino montanæ fuęrunt: aliæ vſq; ad montium ima deſcē=
dęrunt:ex vtraq; parte Ptolomęus Celenorū iuga apud Ly=
caonas collocauit:& ſub ijs Laodiceam combuſtam & Nea=
Bartholo= polim & Apolloniam. Lycaoniam beatus Bartholomeus in
meus apo= ſortem prædicationis accępit : q̄uis poſtea vſq; ad victos iu=
ſtolus. bente ſpiritu profectus ſacro martyrio vitam finierit : atq; in
hunc modum Gallatia terminata eſt:cum qua & Paphlago
nes & Mariandinos & Lycaones & Iſauros & Piſides oſten=
dimus:Nunc Bithynia ſeſe offert.

¶ De Bithynia eiuſq; vrbibus cōpluribus. Cap. LIX.

Limites Bithyniæ ab oriente(ſicut Straboni videtur) Pa=
phlagones & Mariādrini excipiūt: & pars Epicteti a ſe=
ptētrione mare Ponticū quod ab hoſtijs Sangarij vſq; ad
os Euxini tēdit quod inter Bizantiū eſt atq; Calcedonē ab oc
cidēte Propōtis : ad auſtrū Myſia & Phrygia q̄ dicit Epicte
tus ſiue Helleſpontia Phrygia. Nos in hac parte ꝓpriā Aſiā
collocam⁹:eiq; Myſiam & Phrygiā adiecim⁹. Ptolomęus ad
orientē Bithyniæ terminos vſq; ad Partheniū flumē extēdit:
Nobis Strabonē ſequi placet qui Sangariū amnē oriētalē cō
Bithinia finium facit. In Bithynia vrbs eſt Calcedon ſita in ore Pōti:
Calcedon. Hanc Megarēſes cōdidęre:cæci appellati qui nō potius op=
Megarēſes poſitū litus elegęre in quo iacet Cōſtantinopolis optimo lo=
cæci.

co. Hic olim magna ſynodus celebrata eſt: q̃ inter octo nũe-
ratur: quib⁹ Romana eccleſia p̄cipuũ ipartitur honorẽ. Cal-
cedonẽſis agri fuit Chriſopolitanus vicus & Phanũ in extre
mo angulo ad hoſtiũ Ponti ſitũ: vbi ſeptẽtrionale Euxini Põ
ti litus incipit: ad dexterã in orientẽ nauigantibus flumina q̃
in eã partẽ labũtur nomẽ habẽt Pſillis & Calpas: & poſtre- Pſillis fl.
mo Sãgarius: cui⁹ fontes apud Sagiã vicũ reperiunt̃ centũ & Calpas fl.
quinquagita ſtadijs a Piſinũte. hic magnam Phrygiæ ac Bi- Sãgari⁹ fl.
thyniæ partẽ percurrit & Gallũ in ſe amnẽ recipit: & Modris Sagia.
Phrygiæ ortũ ex quo auctus efficit̃ nauigabilis. Poſt Calce- Gallus fl.
donẽ ſequit̃ litus quod Aſtacenũ ſinũ appellauęre: & ad pro- Modris fl.
pontidẽ pertinet. In eo cõdita fuit. Nicomedia dicta de noĩe Aſtacenus
regis cuiuſdã Bithynij qui eã cõdidit. multi eñi eodẽ noĩe vo- ſinus.
cati ſunt: queadmodũ Ptolomęi ꝓpter prioris claritatem. In Nicome-
huius ciuitatis villa Magnus cõſtantinus obijt / qui cũ vellet dia.
in Iordane fluuio baptizari: atq; iccirco Hieroſolymam pete Cõſtãtinus
ret: morte p̄uentus ab Euſebio Nicomediẽſi epiſcopo Arria- magnus.
næ perfidiæ ſectatore baptizat⁹ eſt / quæ res Chriſtiani prin Euſebius
cipis fidem apud pleroſq; in dubiũ vertit. Nobis non eſt ve- Nicome-
riſimile eũ principẽ qui per omnẽ vitam ſuã Arriani dogma- diẽſis ep̄us
tis hoſtis fuerat in extremo ſpiritu ei demẽtię cõſenſiſſe: quã Arrianus.
ſummo ſtudio de ſuo imperio prius eliminauerat. Apud Ni-
comediam tẽpore Diocletiani Cæſaris ſęuiſſima Chriſtiano
rum perſecutio viguit: multiq; ibi CHRISTI martyres ſunt
effecti. In hoc ſinu vrbs fuit Aſtac⁹ quæ illi nomẽ dedit. Me- Aſtacus.
garenſes & Athenienſes eam cõdidęre. Dedalſus ampliauit
Lyſimachus diruit: & habitatores eius in Nicomediã trãſtu-
lit. Huic ſinui alius cõtinuatur: ad orientem ſolem recedẽs in
quo Pruſias ciuitas fuit: quæ Cyus antea vocabat̃. Cyũ Phi- Pruſias ci-
lippus diruit Demetrij filius & Perſei pater: deditq; Pruſiæ uitas Cyus
Zelæ qui in hac diruenda & vicina vrbe Mirlia ſocia arma de quo
præſtiterat. Ille ea excitans Cyũ quidẽ a ſe Pruſiadem nomi paulop.
nauit. Mirliam vero Apameam ab vxoris nomine. Hic eſt il- Mirlia.
le Pruſias qui poſt Antiochũ ſuperatum fugientem ad ſe Hã Apamea.
nibalem hoſpitio ſuſcępit: quiq; ex Helleſpõtia migrãs Phry Pruſias.
gia / ſecũdũ Athalicorum fœdera ceſſit: eam priores paruam Hãnibal.
appellauęre Phrygiam: poſtea Epictetã ideſt acquiſitã. Pru-
ſiadi mons imminet: quẽ Argãtonium vocauęre: hoc in loco Argãtoni⁹
Hylam vnũ ex ſocijs Herculis: qui etiã argonauta erat cum Hylas.
aquatũ egrederetur a nymphis captũ finxęrunt. Cyus quoq;
Herculis comes ę Colchis rediens: & in his locis reſidens vr
bem de ſuo noĩe cõdidit: Pruſienſes diu poſtea feſta celebra-

runt:in quibus ꝑ monteis vagi ac ſaltãtes Hylã vocabãt: quaſi in ſyluas ad illũ inquirendũ egrederent. iĳ cũ beniuole erga Romanos ſe geſſiſſent libertatẽ obtinuęre. Apamẽſes Romanorum coloniã accępęrũt.

Pruſa.

Dion phũs vnde.

Pruſa vrbs fuit in Olympo myſio ſita. Hanc Pruſias cõdidit:qui cũ Crœſo bellũ geſſit. Hinc ortus eſt Dion philoſophus:qui de regno ſcripſit:& Traiani tẽpore claruit. Inter Phryges Myſos ac Bithynios determinare fines arduum eſt. Nã cũ incolæ barbari & militares eſſent:& quæ viciſſent nõ firmiter tenerent:ſed modo eiĳcerẽt: modo eiĳcerẽtur. conſequẽs fuit ſępe mutari cõfinia. Strabo tamẽ inter Bithyniam & Eſapi hoſtiũ Myſiam poſuit:& mari contiguam fęcit:& vſq; ad totum pene Olympũ ꝓgredientẽ.

Myſia duplex expto lomæo.

Ptolomæus duplicẽ Myſiam minorẽ & maiorẽ cõmemorauit:& vtrãq; extra Bithyniam in Aſia poſuit nõ procul ab Ida Scylax Cariãdrus dixit Phryges ac Myſios circa lacũ Aſcaniũ in Bithynia habitaſſe. Dionyſius vęro cõditarũ vrbiũ ſcriptor ait anguſtias quæ apud Calcedonẽ & Byſantiũ Mediæ ſunt olim Myſiũ boſſorũ nominatas fuiſſe. Homerus vęro Eſapum Myſorũ confiniũ dixit & Troum.

Olympus Myſius.

Epictetus.

Olympus autẽ Myſius in ipſa Bithynia aſſurgit:cuius latera verſus orientẽ vſq; ad Aſcaniũ lacũ Epictetus occupat. Epictetũ vęro aliam Myſiacã aliã Phrygiacã dixęre. Myſiaca Troianis ꝓpinquior fuit. Olympus in vertice ſyluas habuit ingenteis alendis latrociniĳs accõmodas & loca optime ſepta: ex quibus ſępe tyrãni & prædones vicinas genteis ĩfeſtauęre:

Cleon latro

Sigiſmũdꝰ.

Malateſta.

Gordꝰ vicꝰ.

Iuliopolis.

Callidium.

Antonius.

Labienus.

Cæſar.

inter quos fuit Cleon latro Sigiſmũdi Malateſtæ qui noſtro tẽpore ꝓditorũ princeps habetur ſimilis:qui cũ eſſet e vico Gordo:quem poſtea augens vrbem fęcit:& Iuliopolim appellauit: in initio prædonũ receptaculo loco validiſſimo vtebatur nomine Callidio. Is Antonio valde vtilis fuit. nam profectus ad eos qui pro Labieno tributa colligebant:omnia ĩpediuit:quo tẽpore ille Aſiam obtinebat. In Acciaco autẽ bello quom ab Antonio deſciuiſſet:Cæſaris ducibus adhæſit:& ſupra quã eius meritum pateretur:in honore habitus eſt:& vltra munera ab Antonio data accępit etiã quæ Cæſar dedit:ita vt pro latrone pricipis habitũ gereret.

Iacobus Caudola.

Idem ætate noſtra fecit Iacobus Caudola qui centũ millibus aureis emptus a Martini quinti ponti. maxi. nepotibus mox nouo auro inarratus ad Eugeniũ ponti. maxi. dęfęcit dicens:adeo ſe ꝓditionibus auctũ vt proditorẽ ſe compellare nemo corã auderet.

Cleon nimia crapula periĳt.

Cleõ Iouis Abretaniĳ ſacerdos erat quem deum Myſiĳ colebant: poſtea Comanorũ ſacerdotiũ in Ponto accępit:ad quod cũ veniſſet intra menſẽ obiĳt ex nimia crapula morbo correptus in eo phano prohibitus erat ſuillarũ

eſus carnium:vnde nec in totam vrbē ſus inferebatur.Sed Cleon latronum morem oſtendens non vt ſacerdos:ſed vt corruptor primo ingreſſu cōſuetudinē præuaricatus eſt/atq; iccirco creditus eſt ira deæ pcuſſus interiiſſe.Olympū in circuitu habitauęrunt a ſeptētrione Bithynij & Mygdones & Doliones: reliquū Myſij habuęrunt:& Epictetus.quidam vero Doliones eos dixęrunt:qui circa Cīricū habitauęre ab Eſapo flumine vſq; in Rhindacū & Daſciliticū lacum.poſt hos Mygdones fuiſſe vſq; in Merleanorū agrū ſupra Daſciliticū lacum alios duos extitiſſe lacus Apolloniaticū & Myletopolitanō:Daſciliū ciuitatem Daſcilitico lacui nomen dediſſe:& Myletopolim Myletopolitano:& Apolloniā cuius Ptolomęus meminit:quæ ppe Rhindacū ſita fuit Apolloniatico quorū locorū maximā partē Coriceni poſtea poſſedęrūt:ei⁹ Phrygiæ quā Epictetū vocauęre:& circa Olympū fuit/ſex ciuitates nominauit Strabo / inter quas Cados poſuit:quos quidā ad Myſiā ptinere dixęrūt:Myſiā in mediterranea poſuęre ab Olympina regione vſq; in Pergamenā & Caici campos deſcendentē:ex quo fit vt manifeſte ad Aſiam propriā pertineat extra Bithyniam ſita.

Sus in totā vrbē nō iferebatur.

Doliones.

Mygdones

Daſciliū

Apollonia.

Myletopol

¶De Salone & Nicea/eiuſq; figura. Cap.LX.

IN mediterranea Bithyniæ regio memoratur Salon appellata paſcendis bobus idonea/vnde etiā Salonēſis caſeus dictus eſt.Hic Nicea Bithynię metropolis iuxta lacum Aſcanium & campus ingens & valde fœlix circūſtat æſtate non admodum ſalubre.Niceā primus Antigonus condidit Philippi filius:& Antigoniā nominauit:poſtea Lyſimachus a nomie vxoris Antipatri filiæ Niceā appellauit.Vrbis ambitus ſtadiorum ſexdecim fuit in figura quadrata quæ i campo ſita quatuor habuit portas ad rectos angulos:ex vno lapide qui circa mediū gymnaſium poſitus erat oēs quatuor portæ cernebantur. Hic iubente Conſtantino famoſa illa ſynodus celebrata eſt trecentorum decem & octo epiſcoporū:& perfidū Arrij dogma reciſum.Petrus heremita & Rhainaldus Teutonic⁹ qui Gothifredi in expeditione Aſiatica fuęre comites in agro Niceno duo opida occupauęre:Heregorgon ac Cynitū. Sed Turcarū ſubita irruptione cōcluſi Petrus p ſpeciē legationis aufugit.Rhainaldus cum aliquot millibus abnegata Chriſti fide deditionē fęcit.Reliqui oēs a Turcis trucidati ſunt.Paulopoſt Gothifredus tranſmiſſo mari Niceam circūſedit:& eam poſt dies quinquaginta obſidione preſſam obtinuit:Turcis cum rebus & armis abire permiſſis:poſtea male defenſam iterum Turcæ occupauęre.Huius vrbis ætate noſtra pontificatum accępit Beſ-

Salon.

Salonenſis caſeus.

Nicea.

Antigonia.

Ab vno lapide q̄tuor vrbis porte cernebant.

Synod⁹ 318 eporū.

Petr⁹ heremita.

Rhainald⁹ Teutonic⁹.

Heregorgon.

Cynitum.

Gothifred⁹ Bullio.

Beſſarion.

ſarion Græcus:quē Eugenius pontifex maximus inter cardinales aſſumpſit:virū excellentē & moribus & literis. Sed nunq̄ plębem ſuam adijt:quæ vel minima eſt hodie vel nulla. Ex la=

Aſcaniꝰ lacꝰ

Burſa Turcarū emporium.

cu fluuius oritur quem pariter Aſcanium priſci vocauęre. Is in Propontidē cadit. Apud eum Burſam eſſe tradūt nobile Turcarum emporium:& eorum qui ſunt in Aſia precipuam regiā: paulo ſupra Aſcanium lacum ad orientaleis Bithynie parteis Otrea ciuitas fuit. Ptolomęus Begdonis regionem apud Aſiā propriam in Bithynia collocauit Olympinis vicinam, & Thimuntis regionem vltra Nicomædiam verſus Pontum:& plurium locorum meminit:quorum relatio lectori oneroſa eſſet.

Bebricia.

Bithyniam prius Bebriciam fuiſſe dictam Iulius Solinus affirmat. Deinde Mygdoniam:poſtea a Bithynio ręge Bithyniam

Lybiſſa lacus.

Hānibal.

& in ea Libyſſam lacum Nicomediæ proximum ſepulchro Hānibalis famæ datum:qui ne traderetur Tito Quintio ob hanc cauſam in Bithyniā miſſo:captiuuſq; Romam duceretur: guſtato veneno animā expulit: & a Romanis ſe vinculis morte defendit.

Zenocrates.

Dionyſius dialecticꝰ.

Hypparchus.

Theodoſiꝰ

Cleophanes.

Aſclepiades medicꝰ

Ex Bithynia fuęrunt viri in diſciplinis memorabiles Zenocrates philoſophus & Dionyſius dialecticus & Hipparchꝰ & Theodoſius & filij eius mathematici:& Cleophanes orator ex Mirlea:& Aſclepiades medicus Pruſenſis:& quem pauloante nominauimus Dion. ¶ Aſiam nunc minorem & propriam aggrediemur:huic ſeptētrionem Bithynia claudit. Aurorā modo Galatia:modo Lycaonia & Piſidia exhibet : occiduas parteis maria exterminant:quæ a Propontide vſq; in Cariam & Doricam extenduntur. In auſtro Taurus occurrit. Rurſus minorem Aſiam in quinq; alias parteis ſubdiuidimus/quarū prima maior Phrygia erit: altera Myſia/ tertia Troas: cum qua Aeolis concurrit:& aliquanto maior eſt. Quarta Ionia : Quinta & vltima Caria.

¶ De maiori Phrygia/eiuſq; vrbibus / & quomodo a CHRISTO delapſi. Cap. LXI.

Phrygia maior.

MAior Phrygia ab Epicteto incipit:& in auſtrum vergens ad Taurum vſq; protenditur : a ſiniſtra Bithyniā & Piſinuntem relinquens: a dextera Myſos Meonas:& Lydos & Caras. Hæc partim montana eſt:partim campeſtris. nā & monteis attingit:quos Piſides obtinuęre:qnibus propinqua fuit Apamia quæ Cibotus dicta eſt:& Laodicea quæ Phrygiarum vrbium maximæ fuęrunt. Sed i Cælenorum iugis quæ ad

Celenis.

Antiochus.

Apamia.

Lycaoniam pertinet vrbs fuit nomine Cælenis: qua deſtructa Antiochus Sother homines tranſtulit ī eam quæ poſtea Apamia dicta eſt:& vrbem appellauit de nomine matris Apamiæ

Artabazi filiæ quæ Seleuco Nicanori nupta fuit. Vrbs ĩ hoſti=
is Marſię ſita fuit qui amnis mediã vrbem ꝑcurrebat:ab ipſa or
tum habẽs. Sed vehemẽti ac prono flumine in ſuburbanũ dela
tus in Meandrũ exonerabat̃. Inſigne hic emporiũ fuit ſecũdas
poſt Epheſum ferens laudes:& cõmune Italicorũ & Græcoꝝ
hoſpitiũ habuit. Nõ ꝓcul hinc lacus extat qui calamum gignit
ad tibiarũ linguas idoneũ:hinc fabula cõficta eſt de contentio=
ne:quã cum Apolline Marſias habuit:& ſunt qui putant ab eo
lac⁹ Marſię ad Meandri fõteis emanare:Laodicea cum prius
eſſet:poſtea maximũ cępit augmentũ:q̃uis ab obſidione Mi=
thridatis plurimũ labefacta fuerit. nam loci virtus & ciues qui=
dam fortunati eã valde magnificarunt. Primũ Hiero q hęredi=
tatem populo dimiſit:ſupra duo millia talentorũ & multis do
nis ciuitatẽ exornauit. Poſtea Zeno orator & Polemo eius fili=
us qui ob res fortiter geſtas prius ab Antonio:poſtea ab Augu
ſto ad regiæ dignitatis faſtigiũ euect⁹ eſt:Loca Laodiceæ ꝓxi=
ma oues optimas ferũt:non modo lanæ mollicie qua Myleſijs
præſtãt ſed etiã colore/vnde magnos ꝓuentus aſſequuntur. In
hoc tractu Caper & Lycus influunt in Meandrũ: & Laodiceã
a Lyco dictam putãt. Vrbi mons ĩminet nomine Cadmus : ex
quo Lycus fluit & alter eodẽ nomine quo mõs appellatur. hic
plurimũ ſub terrã delapſus:poſtea erũpens in idẽ influit:ĩ quo
alia flumina:eſtq; regio valde cauernoſa & quaſſabilis. Nam &
Laodicea & ꝓxima ei ręgio plurimũ terræ motibus cõcuſſa eſt
Apamia quoq; ante Mithridaticũ bellũ ſępe terræ motibus af=
flicta fuit. Rex vęro cum vrbem euerſam videret vt repararet̃
centũ talenta exhibuit. Dicunt & Alexandri tẽpore ſimilia cõ=
tigiſſe:quibus ex rebus maxima apud eos in veneratione Ne=
ptunus fuit:putantq; a Cæleno Neptuni filio ex Cæleno vna
Danaidum procreato vrbem appellatam ex qua cultores in
Apamiam tranſlatos diximus. Inter Laodiceã & Apamiam la
cus fuit pelagi magnitudinem habens:qui cænoſam & ſubter
errantem exhalationem emiſit. Carura Phrygię Carięq; con=
finium fuit.hic vicus diuerſoria habuit:& feruenteis aquas in
Meandrũ exeunteis. Fama eſt Lenonẽ cũ magno ſcortorũ gre
ge in diuerſorio hoſpitatũ/facto per noctẽ terræ motu cũ om=
nibus periiſſe:nã tota fere regio circa Meandrũ terræ motibus
quatitur:& aquæ & ignis ductibus perrat̃. Inter Laodiceã atq;
Carurã tẽplũ fuit mẽſis Carij appellatũ ĩ maxima veneratiõe
habitũ:ĩ quo medicoꝝ ſcholã Zeuſides cõſtruxit. Meãder igit̃
ex Celenis ort⁹ Carurã vſq; p Phrygiã labit̃ quo in loco Lycũ
excipit:quẽ poſſumus Phrygiæ Cariæq; limitẽ facere. Lyſias

Marſias.fl.
Calam⁹ ad fiſtulas.
Hiero hęreditatẽ pplo dimiſit.
Zeno orator.
Polemo.
Caper.fl.
Lycus.fl.
Cadmus mons.
Apamia. terræ motibus afflicta
Carura.
Leno cum ſcortorum grege terræ motu abſorptus.
Zeuſides.
Meander.
Lyſias.

præter mōtana regio & ipſa Phrygiæ datur. Hęc iugū quoddam habet quod ab ortu in occaſum vergit. Huic planicies vtrinq; ſubiacet & vrbes fuęre a ſeptētrione Philomelium: & ex altera parte Antiochia: iuxta Piſidiā q̄ partim in cāpo iacuit. partim in colle & Romanoꝝ coloniā admiſit: Magnetes prius eam habitarunt: qui iuxta Meādrum fuęre Romani ex poteſtate regū eripuęre & libertate donarūt. In ea ſacerdotium quoddā fuit menſis Arcei: quod maximā ſacrorū & ſeruorū & locorū multitudinē habuit: ſed poſt Amynthæ obitū euerſum eſt ab his qui in eius hęreditatē miſſi fuęrāt: perraro enim religionis affectus ad heredes trāſit. Ptolomęus Antiochiam q̄ Philomelio oppoſitā fuit Lycaoniæ dedit. Symnada vrbs nō magna ad Phrygiam petinebat: anteq̄ planicies iacuit oleis cōſita ſexaginta fere ſtadiorū. Vlterius magis ad ſeptētrionē Docimia vicus fuit: in quo Symadicus lapis effodiebatur: ſic enim Romani appellabāt. Indigenæ vero & Docimitē & Docimeū. Vena a principio paruas glebas emittebat: poſtea ꝓpter maximos Romanorū ſumptus colūnæ integræ & ingentes extrahebātur varietate Alabaſtro perſimiles: multaq; hinc onera ad mare deuehebantur: & colūnæ ac lapideæ tabulæ magnitudine & pulchritudrne admirabiles Romam deferebātur. Amorium quoq; & Eumeniū opida in Phrygia fuęre: & alia multa cōmemorat Ptolomæus: quorū inſipida eſt abſq; hiſtoria nomīatio. Phrygiæ maiori Mydas iperauit: partē Galathæ tenuęre. Regio Cipilo vicina ab antiquis Phrygia dicta eſt. Sed vtrū maioris an minoris Phrygiæ pars fuerit incertū: vnde Niobē & Tantalū & Pelopem Phrygas dixęrūt/ Phryges Chriſtianā fidem recępęrūt & diu tenuęrūt: ſed emerſit apud eos Montanus quidā: qui ſe Paraclytum noīauit: gentēq; illam infecit: cū quo mulieres Priſca & Maximilla relictis viris ſuis incedebāt: & illius inſpiratiōe ꝓphetiſſæ dicebanť: multiſq; erroribus & Phrygiā & vicinas regiones impleuęrūt. Hęc de maiori Phrygia de Epicteto q̄ minor fuit iam diximus. ❡Myſiam duplicē eſſe dixęre: alterā Olympinā Bithyniæ & Epicteto cōtinuā: cui cultores ab Hiſtro veniſſe Arthemidorus affirmat: alterā Pergamenā q̄ ab Olympina in Caicū pergit. Harū circūſcribere terminos operoſum eſt: quando & Phryges & Lydi & Meones intermiſti fuęrunt: neq; ſeparare eos facile eſt. Dicemus ergo de Myſis Lydis & Meonibus ſimul: & vnam ex oībus prouinciā faciemus: eamq; mediterraneā: quę ab Olympo & Bithyniæ finibus vſq; ad Ioniam verſus meridiē protēditur: ab oriēte ma-

Philomelium. Piſidia. Magnetes pop. Symnada. Docimia vicus. Lapis Symnadicus/ ex quo & colūnæ admirabiles. Amorium. Eumeniū. Niobe. Tantalus. Pelops. Montanus paraclitus. Priſca & Maxilla pſeudo ꝓphetiſſeæ.

ſorem Phrygiam:ab occidente Troadem relinquens.

¶ De Myſis/Lydis/ & Meonib⁹ quomodo viri hij literati/& ad Chriſtum proni. Cap.LXII.

MYſos alij Thraces:alij Lydos fuiſſe dixęrunt:& quoniã Myſi.
Lydi fagũ acetoſam q̃ multa naſcit̃ in Olympo myſam
vocauęre:ab eo Myſos dictos putarunt: quibus ſermo
fuit ex Lydo Phrygioq; permiſtus:& hi circa Olympũ habi=
tantes vſq; ad Caicũ fluuiũ ſe extendęrunt. Phryges vero ex Phryges.
Thracia ꝓfecti circa Troiam cõſedęrunt: & aliquib⁹ in locis
cõmiſti Myſis fuęre:& aliquãdo circa Cizicũ & Practiũ habi
tauęre:poſtea mutantes loca:alij circa Olympũ in Epicteto:
alij magis verſus meridiẽ & orientẽ ſedes accepęre:quos ma
iores Phrygas appellauim⁹. Hęc autẽ quę de Phrygib⁹ My=
ſiſq; memorant̃:Troianis tẽporib⁹ antiquiora ſunt. Intra My
ſiam oĩs ager cõtinetur qui ab Olympo & Ida mõtibus vſq;
ad Caici fonteis per mediterraneã protẽditur: & quoniã Ly=
di & Meones inter Myſos cõputantur vlterius in auſtrũ vſq;
in agrũ Fordicẽſem trãs Hermũ amnẽ & Laodiceã caiſtrianã
Myſa excurrit:Bithyniæ non nihil cõpræhendens in qua eſt
Olympus. In his terminis mons Tmolus cõcludit̃: & Sypil⁹ Tmolus.
& cõbuſta regio & Theutrania:& Pergamenus ager: & The Sypilus.
banus qui ſupra adramytiũ fuit. hunc ꝓpter fertilitatẽ prius Theutra=
Myſi ac Lydi poſtea Gręci infeſtauęrũt. Deinde Adramytini nia.
obtinuęrũt: & ſunt qui dicũt ipſum Adramytiũ a Lydis fuiſ= Adramitiũ
ſe conditũ:in quo & portæ fuęrunt Lydiæ appellatæ. Aſtyrã Portæ Ly=
autẽ vicũ Adramytio ꝓpinquũ nõ dubitarũt ad Myſiã per= diæ.
tinęre:in quo Aſtrynæ Dianæ tẽplũ fuit: & luc⁹ cui Antãdrij Aſtyra.
religioſe ꝑerant:quorũ ciuitas ꝓpinqua fuit in mediterranea Antãdrij.
ſupra Antandrũ & Adramytiũ ad ſtadia circiter quinquagin Theba.
ta Theba fuit:quã cinctã ſyluis Homerus dixit: non ꝓcul ab
Ida inter Thebã & Aſtyrã ſexaginta ſtadioꝝ ſpaciũ poſuęre
Sed hec nũc loca deſerta ſunt. Fuit & Lyrneſſus loc⁹ natura Lyrneſſus.
munit⁹ ſtadijs octoginta ab Adramytio diſtãs:q prorſus cor=
ruit. hęc loca Troiani belli tpe Cilices tenebãt:in duos diuiſi Cilices.
principat⁹:alterũ Neetiotiõis:alterũ Mynetis. Neetioni The Neetion.
ba paruit:Myneti Lyrneſſus Chriſeis : & Theba capta fuit ę Mynetes.
Lyrneſſo Briſeis:ꝓpe Thebã locus fuit Cylla appellatus : & Cylla.
Apollinis Cyllęi tẽplũ & Cyllę⁹ fluui⁹ qui ex Ida delat⁹ An=
tandri perlabit̃ agrũ Inter Helleã Pythanãq; loca maritima
& Pergamum q̃ mediterranea vrbs eſt Theutraniã fuiſſe di= Theutra=
cũt diſtantẽ a qualibet earũ circa Caicũ ſupra ſtadia ſeptua= nia.
ginta. Euripides fabulã ſcripſit in qua refert Aleum cũ filiam Aleus.

Augea. Augeam ab Hercule corruptā reperiſſet in vrna quadā cum
Theleph⁹. Thelepho filio ipoſitam i mari demerſiſſe:ſed vrnam Palla=
dis ꝓuidētia ad Caici hoſtia trāmiſſam euaſiſſe. Theutrantē
vero qui Cilicū & Myſorū rex eſſet cū eos excępiſſet Augeā
in vxorē Thelephū in filiū habuiſſe:fabuloſa hęc & cōtēnēda
q̄ deoꝝ tanq̄ hoim ſtupra cōmemorāt: alij tradūt Archadis
filiā cū Myſorū rege cōgreſſam Thelephū peperiſſe q regno
ſucceſſerit:& Theutrantē regioni Theutraniæ nomē dediſſe:
Euripilus. q̄ Caico ꝓxima eſt. Thelephus ei⁹ fili⁹ Euripilū ꝓgenuit:quē
Cecij. Neoptholem⁹ iterfecit:cū quo Cetij corruęr̄t a fluuiolo Cetio
noiati:qui torrēti ſimilis in agro Elaitico exort⁹ in aliū ſimi=
Caicus. lē incidit:& deinde in aliū qui in Caicū deuoluit. Caicus autē
Tegn⁹ M. nō fluit ab Ida vt aliqui dixęre:ſed ex Tegno mōte qui i me=
Myſius fl. diterranea Thebano cāpo iminebat. ę Tegno Myſi⁹ amnis
fluit in Caicum emittēs ſub fonteis eius: prope cuius ortū vi=
cus Gergeta fuit in quē Attalus eos tranſtulit qui in Troade
erant cum locū eum cœpiſſet Euripilū: cuius mētio facta eſt
in locis Caico ꝓximis imperaſſe Homerus tradit : ob quam
rem credibile eſt:magnā Cilicū partem ſub eo fuiſſe: & treis
extitiſſe Cilicū principatus q̄uis duo tantū cōmemorent. Cai
cus amnis regionē valde bonā & toti⁹ fere Myſiæ optimam
percurrit:cuius principatum Pergamum obtinuit.

¶De inſigni ciuitate q̄ diu ſub Attalicis regib⁹ fortūata fuit.

Inſignis ciuitas q̄ diu ſub Attalicis regib⁹ (Cap. LXIII
fortūata fuit:& poſtea Romanoꝝ ꝓuincia facta eſt Atta=
Phileterus lici reges a Philetero thianēſi eunucho ortū habuęre. Ly
Lyſima= ſimach⁹ Agatoclis fili⁹ qui vn⁹ fuit ex Alexādri ſucceſſorib⁹:
chus. turbineū & acutū montē ſupra Pergamū cōmunijt:& ſuos ibi
theſauros poſuit: quorū cuſtodiā Philetero tradidit:cū opti=
me eſſet educat⁹:& ſibi car⁹:ſed Is cū ab Arſinoe Lyſimachi
vxore diſſideret:q̄ eū accuſauerat tp̄s ad defectionē expecta=
uit. Interea Lyſimach⁹ malo cōſilio duct⁹ Agatoclē filiū iter=
Seleucus fecit. Seleuc⁹ aūt Nicator reuerſus illū ſubſtulit/& ipē a Pto
Nicanor lomęo Cerauno ſublat⁹ eſt dolo interēpt⁹. Inter hos tumult⁹
Ptolo. Ce= eunuch⁹ in arce ſe cōtinēs: nunc iſti nūc illi quē validiorē eſſe
raunus. aiaduertet obſequēs:viginti annis caſtellū & pecunias poſſe
Eumenes. dit. Duo eni fratres erāt:Eumenes natu grādior & Attal⁹ iu
Attalus. nior. ex Eumene nat⁹ eſt alter Eumenes q Pergami ſucceſſio
nē habuit : & Antiochū Seleuci filiū apud Sardes p̄lio ſupa=
uit/& cum regnaſſet annis. 22. mortē obijt/cui ſucceſſit Atta=
Antiochis. lus ex Attalo & Antiochide Achei filia nat⁹:q primo rex eſt
appellat⁹:& p̄lio maximo Galathas ſupauit ; & Romanorū

amicus in claſſe Rhodiorū cum eis aduerſus Philippū pugna=
uit/obijtq; iā ſenior cum imperaſſet annis.43.relictis quatuor
filijs ex Apollonide Cizicena. Eumenides primogenitꝰ regnū
ſuſcępit.qui cū Romanis aduerſus magnū Anthiochū & aduer
ſus Perſem bellū geſſit/& totā eam regionē a Romanis accępit
quæ ſub Anthiocho circa Taurū erat.regnauitq; annis quadra=
ginta nouē/vrbē muniuit/lucū Nicephoriū ſeruit/tēpla cōſtru=
xit & bibliothecas/& palacia & mirū in modū ciuitatē amplifi=
cauit. Imperiū Attalo filio reliqt/ex Stratonice Ariaratis Cap
padocū regis filia nato: ſed admodū puero. fratrē Attalum tu
torē cōſtituit/qui viginti & vno annis regnauit:& aduerſus De=
metriū Seleuci filiū cū Alexandro Anthiochi bellū geſſit. cōtra
Pſeudo Philippū Romanorū ſocius fuit. Diegelim regē cœpit
ducto in Thraciā exercitu Pruſiā interemit præfecto illi filio
Nicomede. Poſtremo Attalo qui ſub tutela erat vrgēte morte
reliquit impiū. Is Philomator cognominatus cū annis quinq; re
gnaſſet: morbo decedēs/Romanos hęredes inſtituit qui eā re=
gionē in ꝓuinciā redegęre/vt ſunt res humanæ quæ paruis ex
prīcipijs cū multū creuerint & poſtea corruunt. Viri excellētes
Pergameni fuęre Mithridates Menedoti filius & Adobogion
ex thetrarchica Galatharū ſtirpe genitus. qui cōtracta Iulij Cæ
ſaris āicitia ad id honoris ꝑuenit vt materni generis tetrarcha
& Boſſori rex efficeret. Sublatꝰ eſt autē a Lyſandro q Pharnacē
regē occidit. & Boſſorū occupauit. Apollodorꝰ etiā orator Per=
gamenꝰ fuit qui arteis cōſcripſit & Apollodoriā ſectā introdu=
xit & Auguſti Cæſaris magiſter fuit/& diſcipulū habuit memo
ratu dignū Dionyſiū ciuē ſuū cognomine Atticū qui ſermones
& hiſtorias conſcripſit. Attalus ciuis Pergamenus CHRISTI
nomine in Gallia martyriū pertulit:& in ipſa Pergamo cōplu
res occiſi ſūt Chriſtū deū eſſe cōfeſſi:iter quos Papiriꝰ & Carpꝰ
& Agathonica optia fœmia martyrij coronā accępęrūt. Pro=
gredięti ad vrbē orientē verſꝰ vrbs Appollonia fuit ī loco edi=
to ipoſita ad ſiniſtrā Caici flumis ꝑtē vrbē Tyatirā cōmemo/
rāt Macedō habitationē: q̄ nōnulli Myſoꝝ vltimā dicūt. Hic
vna fuit ex ſeptē eccleſijs ad q̄s Ioānes apl̄s ſcripſit Apocaly=
pſim vlteriꝰ ad meridiē Hermi campus occurrit:& Sardis olim
vrbs magna poſterior Troianis rebꝰ ātiqua tn̄ q̄ ꝓmōtoriū mu
nitiſſimū habuit: & Lydoꝝ caput fuit. Tmolꝰ ei iminebat mōs
fœlix: q ſpelūcā i vertice habuit albi lapidis a Perſis cōditam:
ex qua circūſtātes ſpectabant cāpi: vſq; ad Caiſtrū Lydi & My
ſi: & Macedones circūhabitauęre. Pactolus a Tmolo multa
olim auri ramenta deferebat: ex quo præclaras illas Croeſi &

Antiochus
Nicephorius lucus.
Seleucus.
Demetr.
Pruſias.
Nicomedes.
Philomator.
Mithridates Menedoti fi.
Adobogiō
Lyſander.
Pharnax.
Apollodorus Auguſti magr̄.
Dionyſius Atticus
Athalꝰ martyr in Gallia. itē Papirius Carpus/& Agathonica.
Apolonia vrbs.
Tyatira.
Hermus campus.
Sardis.
Tmolus.
Pactolus.
Hermus.

maiorū diuitias ferunt:nūc auri vena defecit. Pactolus in Hermū defertur & Hillus:qui poſtea Phrygius dictus eſt. Nōnulli Hermū initiū eſſe Miſiæ dixęrunt: ę monte Dydimene ſacro per exuſtā i Sardianū agrum & mare defertur. Vrbi Sardianæ planicies ſubiacuit:& Cori & Hermi & Caiſtri cāpi: qui continui ſunt:& camporum omnium optimi.

¶ De Sardenſibus/& viris apud hos excellentib⁹/de Troade/ & ad hanc ptinentibus vrbibus. Cap.LXIIII.

Gregoeus. Rolus.fl. Colous. Sardis. Aliatis tumulus ancillarum

Quadraginta ſtadijs ab vrbe lac⁹ fuit: quem Homer⁹ Gregoeum appellauit:poſtea Rolus dictus eſt vbi Coloena Diana venerationis maximæ templū habuit. Circa Coloum antiqua regū monumenta fuęre. Apud Sardis vęro Aliatis ingēs tumulus ſup excelſa crepidine:cuius maximam partē ancillæ pfecęrūt:q̄ (vt Herodotus ait) oēs meretricabanť. Quidam meretricis monumentū hoc fuiſſe dicunt. Caliſthenes ait Sardis prius a Cymeriis captā/ poſtea a Treribus ac Cilicibus deinde a Cyro & a Crœſo. Exin ciuitas hæc ob loci virtutē ita iſtaurata eſt:vt nulli finitimarū cederet. Imperāte Tiberio Cæſare multa eius ædificia ex terræ motibus corruęrūt. Sed iperator & hāc & multas alias ſuo beneficio reparauit. Viri memorabiles ex Sardis fuęre:duo Diodori oratores quorū natu grādior cognomēto Zonas multa certamina pro Aſia c[illegible]certauit Accuſatus autē quod ciuitatē ad Mithridatis am[illegible]citiā pellicęret:habita excuſatione omēis calūnias diluit. Iunior Diodorus Strabonis amicus fuit:& hiſtorias ſcripſit & poemata: quæ antiquis non cederent. Xanthus rerū ſcriptor antiq[illegible]us Lyd⁹ fuit an Sardianus incertū eſt·In Sardis ecclęſia fuit vna ex ſeptē Aſiæ: quarū Ioannes meminit. Meli[illegible]o Sardēſis ecclęſiæ antiſtes pro chriſtiana fide multa ſcripſit:& appollogeticos iperatoribus miſit qui ꝑpter regnū dei eunuchus effectus: & ſpiritu ſancto plen⁹ apud ſuā plebē quieuit. Philadelphia quoq̨ q̄ ad Myſos pertinuit vrbs terræ motibus concuſſa:cuius incolæ magna ex parte in agris degebant: nō tamē magnopere agriculturæ ſtudebant:quāuis terrā haberent fertilē. In hac etiam vrbe vna ex ſeptem eccleſijs et CHRISTI ſacra recępit. Supra philadelphiā orientē verſus exuſta regio patet ſtadijs longa quingētis:quadringentis lata:quam alij Meoniæ: alij Miſiæ dedęre:nullæ hic arbores inueniunť: ꝑter vitē:quæ exuſtū vinū fert ita elegans vt nulli cedat. Sūma cāporū facies cinerulenta eſt:montana/petroſa/& nigra. Quidā ex crebro fulminū ictu id contig[illegible]ſſe arbitrantur:nec dubitant:quæ de Typhone dicūtur hoc in loco fabulari. Sed credibilius eſt ſubterraneum ignē

Diodori duo. Zonas Diod.

Xāthus hiſtoriogra. phus. Melito Sardenſis antiſtes eunuchus. Philadelphia.

Exuſta regio & ſine arboribus. Vinū exuſtum.

quí poſtea defecerit regionem exuſiſſe. Tmolus cōactꝰ eſt & **Tmolus.**
ambitū mediocrē habet:atq; in ipſis Lydiæ partibꝰ termina
tur Lariſſa q̃ in agro Epheſio collocat̃/& in cāpo Caiſtriano
ſita Tmolo q̃ Epheſo vicinior: ſub mœnibꝰ fuit. Epheſij eni
multū ex agro Meonio abſcidęrunt: quos poſtea Lydos ap=
pellauęre. Sipilū montē & regionem q̃ circa eſt quidā maiori
Phrygiæ dedęrūt:quidā minori:nos Myſiæ apponimꝰ. Sub
eo Magnetia fuit Hermo vicina:quā terremotꝰ deięcit. Alte= **Magnetia.**
ra eſt apud Meandrū de qua poſtea dicemꝰ : tm̄ eſt quod de
Myſis ac Lydis explicare placuit:q̄uis etiā iter Caras & ma=
iores Phrygas vſq; ad Taurū Lydorū Myſorūq; nōnulli con
currerint. Troas fama ꝑcelebris Myſiæ ad occidētē ſubiacet **Troas.**
tota mari expoſita. Homerꝰ ab Eſapo vſq; ad Caici fluminis
hoſtia eiꝰ fineis ꝓduxit. Eudoxꝰ a Priapo fecit initiū. Dama=
ſces a Pario. Caron Lāpſacenꝰ a Practio. Scilax Cariādiꝰ ab
Abydo:tāta veterū diſcordia fuit vt Strabo refert. Nobis Ho
meri limites placent:ſed addimꝰ id terræ ſpaciū quod ab ho= **Diſſentiūt**
ſtio Rhindaci fluminis eſt vſq; ad Eſapū vt orā Cizicenā in= **authores.**
cludamus quā Ptolomęus ꝓprię Aſiæ dedit/qui etiā minorē
Phrygiā Troadi cōmiſcuit/nos eam Bithyniæ applicauimus
Olympo Myſiæ adiacentē:ſed qm̄ Eolis Troadi ꝑmiſta fuit:
eaq; vſq; ad Hermū fluuiū percurrebat nō ab re fuerit ad eū=
dem limitē meridiē verſus extēdere Troadē vt inde Rhinda
co hinc Hermo claudat̃:q̄uis nōnulla Ioniæ loca ad dexterā
Hermi iaceāt. A Rhindaco igit̃ incipiemꝰ:qui Troadis termi **Rhindacꝰ.**
nus eſt ſeptētrionalior:Hic fluuiꝰ ex Aranitide regiōe q̃ My=
ſorū fuit ortū habet : & per Myletopolitanū & Apolloniati=
cū agrū decurrit:aſſūptiſq; cū alijs:tū etiā Aceſte ex Abreta=
na Myſia in Propōtidē iuxta Beſbidim inſulā emittit:q̃ Cizi **Cizicus**
cenorū fuit:& montē habuit arboribꝰ plenū noīe Artacē. Nō **inſula.**
ꝓcul hinc Cizicus inſula fuit quingētoꝝ fere ſtadioꝝ ambitu
admodū ferax:& duobꝰ pōtibꝰ iūcta cōtinenti q̃ iuxta pontē
eiuſdē noīs vrbem habuit:& portus duos clauſos & naualia.
pars vrbis in planicie iacuit:pars mōti adhęſit:qui vrſarū ap **Vrſarū. M.**
pellabat̃:cui mons alius iminebat Dindyma noīe:vnicum ha **Dindyma.**
bens verticē in quo Dindymenæ matris deum: vt erat ſtulta
gētilitas Argonautæ delubrū ędificauęrūt : ciuitas & magna
fuit & pulcherrima & optimis inſtituta legibꝰ:& paci & bello
aptiſſima/i qua tria fuęrūt armamētaria:aliud armorū/aliud **Armamē=**
inſtrumētorum:aliud frumentorū:q̃ ne corrūperētur calcidi= **taria tria.**
ca terra præſtabat. Mithridates cum centū & quinquaginta **Mithrida=**
millibus hoīm & multo equitatu hanc vrbem obſedit: cuius **tes.**

Cizicenij. impetū Ciziceni cū quadringētis nauib⁹ perfregęrūt : ipm̄q;
Lucullus. prope in cuniculo oppreſſęrūt cōtra effodiētes. Lucullus au=
xilia obſeſſis miſit:& Peſtis adiumēto fuit: q̄ regē multis ſuo=
rum amiſſis diſcedęre coęgit : Romani liberā ciuitatē dimiſę=
runt:& multū agri ei addidęrunt/cū ex Troadis regiōe/tum
ex alijs. Nam & ad Rhindacū & Eſapū Cizicenoꝝ ager pro=
tēdebat. Nunc quid ſit Cizicus nobis nō ſatis cōſtat;adeo cla
ritatē reb⁹ adimūt tpa:& nos homūtiones diuturnā q̄rim⁹ in
hoc ſclo gloriā:quā potētiſſime ciuitates retinęre nō potuęrūt
A Cizicena regiōe & locis Eſapo & Granico vicinis vſq; Aby
dum Propontidis ora producit: q̄ ad Troadem pertinuit. ex
Abydo vero vſq; Lectū ꝓmōtoriū & Ilij & Tenedi & Troia=
næ Alexandiæ regio fuit. Hiſq; oibus Ida iminebat: a Lecto
vſq; ad Caicum cōplura alia loca fuęrunt: quibus ex aduerſo
Leſ biorū inſula cōſurgit q̄ oía Troianorū fuęre per principa
tus octo vel nouē adminiſtrata: quib⁹ poſt deletū Ilium Eo=
les ſeſe imiſcuęre a Ciziceno agro vſq; ad Caicū Troadis ter
Eoles. minum. Sed Eoles vlterius ꝓceſſęre vſq; ad Hermū Cumanū
agrū & Phocēſem occupātes vbi Ioniæ fuit initiū. Dicūt au=
Pēthylus. tem Eolicā coloniā quatuor ſęculis antiquiorē eſſe Ionia. Pen
thylus Horeſtis filius annis ſexaginta poſt Troiā captā pa=
tre ſuo in Archadia mortuo in Thraciā ꝓceſſit : quo tēpore
Heraclidæ in Pelopōneſum redięre. Deinde Archelaus Pen
thylo natus cum Eolica claſſe in Cizicenam regionē traięcit.
Gran. Gran vero filius iunior vſq; ad Granicū fluuiū ꝓfectus eſt:qui
ab eo nomē accępit:& deinde in Leſbū inſulā trāſmiſit : eāq;
occupauit. At Clebas Dori filius & Malaus/ qui & ipſi Aga=
mēnonis genus fuęre eodē tēpore quo Pēthilus exercitū cō=
traxęre:ſed circa Locrēſem agrū & Phritiū montē diu cōmo
rati:poſtea in Aſiā tranſgreſſi Cumā cōdidęre: quā Phrytio=
niam vocauęre. Pēthili claſſis trāſitū ex Thratia anticipauit.
Ida. Eoleſq; per totā Troadē diſperſit/atq; iccirco Eolis & Troas
ſimul accipit. Ida mons altiſſimus ad Troadem ſpectat : ha=
betq; multos pedes:lat⁹ eius ſeptētrionale ex āguſtijs Aby=
di vſq; ad Eſapū & Cizicenū agrū ad Propontidē pertinet:&
circa Zeliā finit:occidētale ad Helleſpontū reſpicit: Auſtrale
ꝓmōtoriū facit qđ Lectū appellat: & paruo freto a ſeptētrio
nali parte Leſbiæ inſulæ diſiūgit/oriētalia Idæ ad Myſos de=
clināt. prim⁹ ę mari exitus in Idā aſcēdētibus apud Lectū fit:
Gargarus. abundatq; mons aquis/ & multa flumina ex eo deſcēdunt:in
Gargara. cuius ſummitate locus fuit Gargarus appellatus:a quo Gar=
Zelia. gara Eolica ciuitas dicta eſt. Zelia in extrema Idæ p̄termōtaꝗ

na fuit:diſtans a Cizico ſtadijs centũ & nonaginta:a ꝓximo mari in quod Eſapus emittit ſtadijs octoginta circa Zeliam Tharſius effluebat amnis quẽ 20.locis ea via ꝑtranſibãt. prope Eſapi hoſtia tumulus quidam fuit:in quo Mẽnonis ſepulchrum oſtẽdebaẗ:eius quẽ Thytoni filium dixęre:& ꝓximus Mẽnonis vicus.inter Eſapũ & vrbẽ Priapũ Granicus effluit amnis magna ex parte per Adaſtriæ cãpos delat⁹ vbi Alexãder Darij ſatrapas ꝑlio ſupauit/ totãq; regionẽ cępit : q̃ inter Taurũ erat & Euphratẽ. ad Granicũ vrbs fuit & regio noie Sydena:Sed vrbs diruta iacet . In Cizicẽ & Priapẽ agri cõfinio Arpagia fuit: locus ex quo Ganymedẽ gẽtilis theologiæ dedecus atq; infamiã raptũ dixęre: quod alij circa Dardaniũ ꝓmontorium contigiſſe arbitranẗ. Priapus ad mare iacuit:& portũ habuit:cultores eius:alij Myleſios dixęrunt:alij Cizicenos. Priapus ei nomen dedit:quẽ ciues tanq̃ Liberi patris filium & nymphę colebãt. Lactãtius firmianus obſcœnam cauſam refert ꝓpter quã matronæ Priapũ in exilium actũ colęre cęperint. Circũuicina regio Adraſtia vocabaẗ ab Adraſto rege:qui prim⁹ Nemeſi.i.fortunę tẽplum ędificauit : Adraſtiãq; vocauit. Romani quoq; huic deę tẽpla dicauęre ſtulti qui ſubſtantiã eſſe aliquã fortunã putarunt:regnoꝝ & opum diſpenſatricem:quæ ſolius dei nutu huc atq; illuc transferuntur.

Tharſius amnis.
Mẽnonis ſepulchrũ.
Granic⁹ fl.
Sydena.
Arpagia.
Ganimedes.
Priap⁹ op.
Adraſtia.
Nemeſis.

¶ De Adraſtia & quomodo homines cum ſerpẽtibus cognationem habere dicantur. Cap.LXV.

Draſtia ciuitas inter Priapũ & Pariũ fuit:qua diruta lapides trãſuecti ſunt:& ibi ara ædificata Hermocreõtis opus magnitudine & pulchritudine memorabile . Pariũ ad mare ſitũ fuit:& portũ habuit maiorẽ quã Priapus. ciues Athalicis regibus paruęre:quorũ fauore multũ agri Priapẽſibus abſcidęrũt. Hic gen⁹ hoĩm fuit quos Anguigenas vocauęre: & cognationẽ quãdã cũ ſerpẽtib⁹ habere credidęrũt: quorũ mares ꝓditũ eſt ſerpẽtũ morſib⁹ fuiſſe remedio ſi eos cõtinuo attigiſſent ac primo liuorẽ trãſtuliſſe : poſtea tumorẽ ac dolorẽ ſedaſſe. Auctorem gentis heroẽ quẽdam tradidęre ex ſerpẽte imutatũ:vt eſt antiquitas fabuloſa . Vis ea aliquãdiu in genere manſit:quẽadmodum in Calabria fama eſt de ijs qui ex progenie.ſ. Pauli appellantur: nam & hos mederi ſerpentum morſibus affirmat . Parium Myleſij & Eritrei & Parij condidęre. ex Pario fuit Neoptolemus cognomẽto gloſographus vir memoratu dignus . Pythia apud Pythitatem Parianæ regionis fuit/ & montem Pythium iminentẽ habuit inter Parium & Priapũ ſita iuxta Linũ qui loc⁹ ad mare fuit;

Hermocreontis opus
Pariũ op.
Anguigenæ.
Sãcti Pauli ꝓgenies.
Parium.
Neoptolemus gloſographus.
Pythia.
Linum.

vbi Cocleę Linuſiæ appellatæ optimæ oīm capiebāt. Claritas
loco ab irritamēto gulæ tradita eſt:& Pario Priapū nauiganti
antiqua Proconeſus occurrit:& noua q̄ ciuitatē habuit:& albi
lapidis largā venā apprime laudatā:vnde Cizicenoꝝ opa pul
cherrima extructa fuęrūt. Hic fuit Ariſteus carminū poeta vir
facūdię blāditijs vehemēs. Reæ mōtes alij Zeliæ vicinos puta=
uęrunt:alij Lāpſaco ad q̄draginta ſtadia. In his Thera fuit pri=
ma Lydorū regia:poſtea Perſarū:nūc ignota eſt:& ſine nomie
iacet. Fuit & tēplū matri deorū ſacrū quod Rheæ vocauęrunt.
Vrbs Lāpſacus ad mare iacuit:& portū habuit optimum:ſicut
Abydus a qua diſtabat centū & quinquaginta ſtadiis Pythuiſa
prius appellata. Xerxes hanc vrbē Themiſtocli in vinū dedit:
nam tota hæc regio & Pariana & Priapena vineis abundauit.
Hinc fortaſſe temulēta matronarū turba & Veneri dedita Pria
pi cultū inuenit. Lāpſacus Callipoli opponebāt quadraginta
ſtadijs ab ea diſtans. Inter Lāpſacū & Pariū vrbs fuit Peſus &
flumē:vrbe diruta Peſini Lampaſcū migrauęre:cū & ipſi My=
leſiorū coloni eſſent quēadmodū & Lāpſaceni. In agro Lāpſa
ceno locus fuit Gergithiū appellatus vineis cōſitus:& ciuitas
Gergitha a Gergithis dicta:quæ ī Cumano erant:ex Lāpaſco
fuit Caron hiſtoricus & Adimāthus/& Anaximenes & Metro=
dorus Epicuri ſodalis/ipſū etiam Epicurū quodāmodo Lāpſa
cenum dicunt diu Lāpſaci verſatū atqꝫ Leonti & Idomēti ami=
citia vſum:qui primi erant in ea ciuitate:nec alienū eſt volupta
tis laudatorē eā ciuitatē amaſſe in qua vinum erat optimū ſine
quo lāguida voluptas eſt. Ex hoc loco Agrippa leonē qui cor=
ruerat tranſtulit Lyſipi opus:eūqꝫ collocauit in luco qui inter
lacum & Euripū erat. Lampſacus & Parius troianis tēporibus
nondū erāt. Sed Ariſba in his locis fuit prope Seleentē amnē.
Aſij Hirtacidis regia fuit & Practius amnis & vrbs ſub Aſio.
Sed hæc loca prorſus defecęre cū tēpore quod oia vorat. poſt
Lampſacū Abydus fuit quā Myleſij condidęre Gyge Lydorū
rege pmittente:qui totius Troadis imperiū habuit:& ab eo p=
montoriū quoddā iuxta Dardaniū Gygas appellatum eſt:&
in ore Propontidis iacet:& Helleſpōti ęquali ſpacio a Lampſa
co & Ilio diſtans per ſtadia circiter centū & ſeptuagita. Hic eſt
illud ſeptē ſtadiū mare quod Aſiam dirimit ab Europa a Xer=
xe ponte iunctū. Abydus in Aſia & Seſtus in Europa triginta
ſtadijs inter ſe diſtabāt a portu in portū. locus pontis paululū
ab vrbibus digredienti verſus Propontidem fuit. Thraces poſt
res Troianas Abydū habitauęre:deinde Myleſij. Sed quū Da
rius Xerxis pater ę Scythia rediēs Nomadas aduerſus ſe trāſi=

Cocleæ Linuſiæ.
Proconeſ⁹.
Ariſteus poeta.
Reæ montes.
Thera.
Rhea.
Lāpſacus.
Pythuiſa/a Xerxe Themiſtocli ī vinum data.
Lāpſacus.
Peſus.
Gergithi⁹.
Caron hiſtoricus.
Adimāth⁹.
Anaximenes.
Metrodor⁹
Epicurus.
Agrippa.
Ariſba.
Aſius Hirtacides.
Abydus.
Gyges.
Mare ſeptē ſtadiū.
Xerxis pōs
Seſtus.
Darius.

tum pa rare intellexiſſet:ne vrbes inimico exercitui cõmeatum ꝓberent: multas earũ concremauit. Inter quas & Abydus paſſa eſt incendiũ. Sępe enim ſuis vrbibus plus domini quã hoſtes nocent. Abydeorũ regioni Aſtira iminebat vrbs diruta ꝙ olim ſuis legibus vixerat: & auri metallis abundauerat:quæ poſtea conſumpta ſunt. Abydus ab Eſapo diſtabat ſeptingentis ſtadiis:recta tamen nauigatione paucioribus: totũq; hoc ſpaciũ Troadis ad Propontidẽ reſpicit. Hinc Helleſpontus incipit: & Ilienſia ſequuntur quæ extra Abydum ſunt auſtrum verſus. Quom cætera maritima vſq; Lectũ qb⁹ mediterranea Troiani cãpi:& Idæ pretermontana adiungimus:poſt Abydum ꝓmontorium Dardaniũ occurrit:& ciuitas Dardanus ſeptuaginta ſtadiis ab Abydo diſtans:& Rhodius amnis quẽ alij in Eſapum emittere tradũt:alij per ſeſe in mare putãt exonerari. Aſtira.

¶De Dardania. Cap.LXVI.

Dardanus priſca res adeo ſpreta fuit:vt ſæpe reges:alij deam Abydum tranſtulerint. Alij rurſum in priſtinam cõditionem habitauerint. Cornelius Sylla & Mithridates Eupator:vt bellũ diſſoluerẽt hoc in loco cõuenęrunt. Non ꝓcul hinc Hectoris lucus fuit in loco cõſpicuo/deide lacus Ptheleus:& vrbs Ritium i colle ſita:& regio litoralis Ritio continua & Aiacis tumulus:et templũ et ſtatua:quã ab Antonio ablatã & in Aegyptũ aſportatã/ Auguſtus Cæſar ſicut pleraq; alia reſtituit Iliſiẽſibus. Poſt Ritiũ Sigęũ vrbs fuit:et nauale:& Achiuorum portus:& Achaica caſtra:& lacus/qui Os dicitur:& Scamandri hoſtia. nam Simois & Scamander in campo concurrẽtes multum lutum deuehunt & maritimam oram exaggerantes ore obſtructo maria ſtagnantia & loca paluſtria efficiunt a Ritio vſq; Sygæum:& Achillis tumulũ recta nauigantibus ſtadia intercedunt ſeptuagita:totaq; hæc ora nouo Ilio ſubiacet: duodecim fere ſtadiis ab eo diſtans iuxta Achiuorum portum a priore autem aliis 30 ſtadiis ad partem quæ eſt Idam verſus Achilles templum habuit:& tumulum iuxta Sygæum. Patroclus & Antilochus tumulos:quibus omnibus et Aiaci ſacrificabant Ilienſes tanquã dij eſſent qui homines fuerant:& quidem ſanguinarij. Herculem non colebant cauſam afferẽtes:ꝙ is vrbem fuerit depopulatus. Sed aliud in cauſa eſſe oportuit. Siquidem Achillis & ſociorũ opera vrbs funditus corruit:& Hercules paruam ciuitatem diripuit:qui cum ſex tantum nauibus & paucis viris potitus eſt victoria/ Græci qui cum Achille fuęrunt magnam & præclaram vrbem deleuęre:nam Priamus ex paruo magnus et rex regum effectus erat. Paululum ab hac

Dardanus. Cor. Sylla. Mithridates eupator. Pthele⁹ lacus. Ritium. Aiacis tumulus. Antonius. Aug. Cæſar. Sigęum. Os. lacus. Simois. Scamãder. Iliũ nouũ. Achiles. Priamus.

Achelum.
ora progredienti Acheiũ fuit:& ad vlteriorem Tenedorum re=
gionem ptinuit. hæc omnia ad mare ſita erant: quibus Troia=
nus Cãpus iminebat vſq; ad idã ſtadia plurima aſcendẽs oriẽ=
tem verſus. Huius prætermõtana panguſta quidẽ parti ad me
ridiem extẽſa:vſq; ad loca quæ apud Scepſim erant:partim ad
ſeptẽtrionẽ vſq; Lycios:qui iuxta Z liã habitabãt. hãc Home=

Dardania.
rus ſub Aenea & Antenoridis poſuit:Dardaniãq; vocauit: qđ
nomẽ & vrbi dedit & regioni. Sed vrbis nec veſtigiũ qđẽ extat.

Plato poſt diluuiũ hominum tria genera eſſe putauit.
Plato poſt diluuiũ tria hoĩm genera fuiſſe putauit. Primũ ſim
plex & agreſte:eorũ qui per aquas formidarẽt:& montiũ cacu=
mina incolerẽt. ſecundũ eorũ q plus aliquid audebãt:& in ipſis
montiũ radicibꝰ habitabãt. Tertiũ eorũ qui omni ſemoto me=
tu in patẽtes cãpos exire:& has differẽtias ab Homero tradi=

Cyclopei
tas dixit. qui pro primo exẽplo Cyclopeos poſuit fructibꝰ ſpõ=
te naſcentibus vtenteis:& montiũ cacumina in ſpelũcis habitã

Dardanus
teis. In ſecundo Dardanũ qui Dardaniã ædificauit anteq̃ Iliũ

Ilus.
condereẽ. In tertio Ilũ quẽ Ilij conditorẽ tradũt. Vnde par eſt
eum in medio cãpo ſepultũ eſſe:quoniã prior auſus eſt i cãpis
habitare. poſſent & plura hoĩum genera inueniri eorũ qui vel
in litore maris vel in inſulis habitarent. Sed nec oĩno auſus eſt
Ilus qui nõ ad mare vbi nouũ fuit Iliũ: ſed ſuperius trigita fere
ſtadijs ad oriẽtẽ Idã & Dardaniã verſus vrbẽ cõdidit. poſt Dar=

Cebrinia.
daniã Cebrinia occurrebat magna ex parte cãpeſtris q̃ quodã=
modo pariter cũ Dardania ꝓgrediebaẽ:& in ea vrbs Cebrina
Demetrius vſq; huc Ilij agrũ Hectori ſubditũ pertẽdere arbi=

Alex. Paris ſepulchrũ. Oenone.
tratus eſt ꝓgredientẽ a nauali vſq; in Cebrinã ibiq; Alexãdri:&
Oenones ſepulchrũ oſtẽdi/quã dicunt Alexãdri vxorem fuiſſe
priuſq̃ Helenã raperet. Cebriniã vero Scepſim vſq; ꝓcedere:
& eorũ cõfiniũ eſſe Scamandrũ. Cebrinos cũ Scepſijs ſemper
inimicitias exercuiſſe donec Antigonus eos in Antigoniã trãſ=

Alexãdria.
tulit:q̃ poſtea Alexãdria dicta eſt: & Cebrinos cũ alijs Alexã=
driæ remãſiſſe. Scepſios Lyſimacho pmittẽte domũ rediiſſe.

¶ De Ilio duplici/de Ida & eius fluminibus/deq; pinu quæ mi
ra magnitudine pulchra eſt cognominata. Cap. LXVII.

Ilium.
SEd quoniã Ilienſia iã attingimus:quæ toto orbe decantata
ſunt:monſtrandũ eſt quo in loco fuerit Iliũ:pro quo Græci
decertauere:& de quo ſcripta eſt Ilias Homeri:dictum eſt
Idæ montẽ Helleſponto iminere:in quo multæ conualles exi=
ſtunt:& multi colles ab eo deriuantur:nec pauci amnes deſcẽ=
dunt:ex eo duo flexus:tanq̃ duo cubiti ad mare decurrunt: al=

Rhitium. Sigæum.
ter Rhitium:alter Sygæum verſus atq; dimidiati circuli lineam
efficiunt;duodecimq; fere ſtadiis in planicie procul a mari de=

ſinunt. Duplex Ilium antiqui commemorant:alterum inferius intra dictorum flexuum finem:alterum ſuperius intra initium. Interius Symoiſius campus comprahendatur:per quem Symois ibat:& Scamandrius per quem Scamander:atq; hunc ꝓprie Troianum campum appellauere:& Homerus maximam certaminum partem hoc in loco factam oſtendit:nam et latior eſt:& loca hic celebrata fuerunt/& flumina Symois:& Scamāder. Quorum alterum Sygeo:alterum Rhytio proximum in conſpectu inferioris Ilij concurrunt:poſtea Sygæum delata lacum efficiunt:qui Os dicitur:vtroſq; campos:alterum ab altero ingens quidam collis dictorum flexuum in rectum dirimit: qui ab inferiori Ilio incipiens:& ei cōiunctus vſq; in Cebrinam tendit. Super quo alterum Ilium fuit quod ſuperius appellauimus:diſtans ab inferiori ſtadijs 30. Vlterius 10. ſtadijs Calico nam tumulum quendam fuiſſe tradunt:iuxta quem ad ſtadia quinq; Symois labebatur: Caliconia vero ſtadijs quadraginta ab īferiori Ilio diſtabat:erat & Tymbra campus Ilio ſuperiori proximus:& Tymbreus fluuius qui per eum ad Apollinis Tymbrei templum fluebat in Scamandrum. Superius Ilium quadraginta duobus ſtadijs a mari aberat. Inferius hoc antea duodecim. hoc antea vicus fuit:qui Palladis templum habuit quod Alexander ex victoria apud Granicum habita rediens magnificis donis exornauit:& arbitratus illic Priami ſedem fuiſſe vicum appellari vrbem iuſſit:& vt ædificij repararetur curatoribus mandauit ac liberam & immunem cenſuit: ſubactiſq; Perſis facturum ſe maiora promiſit. Erat enim Homeri ſtudioſus & propter Aeacidarum cognationem qui Moloſſis imperarunt apud quos regnauit Andromache Hectoris vxor erga Ilienſes magnopere affectus:poſt eius obitum Lyſimach⁹ vrbis cura ſuſcepta delubrum conſtruxit:& murum ad ſtadia quadraginta circumduxit:ac vicinas & antiquas vrbeis in eam habitatum deduxit:quæ iam erant labefactatæ. Sed cum Romani Aſiam ingreſſi magnum Anthiochum eiecerunt : collapſa erant Lyſimachi mœnia. Extabat tamen vicus vrbis amplitudinem habens. Demetrius Sceptius inquit : cum adoleſcens in eam vrbem peregrinaretur: adeo neglectam vidiſſe: vt coctilicijs tectis careret. Ageſianatus ſcribit Gallos ex Europa tranſgreſſos tutelæ gratia in vrbem aſcendiſſe:ſed eā ſine mœnib⁹ repertā ilico reliquiſſe:poſtea multū reparata fuit: & deinde a Romanis qui cū Fimbria erāt labefactata. Fimbria quæſtor cum Valerio flacco cōſule aduerſus Mithridatē miſſus orta ſeditione conſulem in Bithynia occidit:& exercitu potitus

Iliū duplex
Inferius.
Symois.
Scamāder.
Os:lacus.
Iliū ſuperi⁹
Caliconia.
Tymbre⁹ fluuius.
Alexāder.
Lyſimach⁹
Demetrius Scepti⁹ de Ilio.
Galli ī Iliū aſcenderūt
Fimbria.

Ilium venit:vnde cũ tanq̃ latro excluderet̃: admoto ad vrbẽ exercitu:vndecimo die eã cępit. Sed gloriãti ꝙ tam cito vrbẽ cępiſſet:q̃uis anno decimo cũ mille nauibꝰ ex tota Gręcia

Dictum in Fimbriam Sylla.

cęperat Agamẽnon reſpõdit quidã ex Iliẽſibꝰ. Non eni Hector aderat qui pro ciuitate pugnaret. Sylla vero cũ Fimbriã ſubſtuliſſet: Mithridatẽqꝫ domũ cũ quibuſdã cõditionibꝰ remiſiſſet:Iliẽſes multis beneficijs ſolatꝰ eſt.

Iuliꝰ Cęſar

deinde Iulius Cæſar maximã de his curã ſuſcepit Alexãdrũ ęmulatꝰ: cuiꝰ erat amãtiſſimus: & certiſſima cũ Iliẽſibus ſigna cognatiõis habebat tanq̃ Romanꝰ. Romani eni auctorẽ generis ſui Aeneam putauęrunt. Iulius ab Iulio quodã viro ex progenitoribꝰ:& ille ab Iulo cognomẽ hoc habuit:qui vnus fuit ex poſteris Aeneæ:quẽ Vergilius filium fuiſſe teſtat̃. Regionem itaqꝫ eis tribuit libertate & imunitate ſeruata:in quibus diu permãſęre. Sed hoc nõ fuit Ilium Homericũ:quod Gręci euertęrunt. Illud enim quadraginta duobus ſtadijs(vt ante diximus)a mari diſtabat:hoc duodecim cum Alexandri iuſſu reparatũ eſt: & cãpus ante vrbem fluminis aggeſtio erat: quẽ Troiani tẽpore belli multo minorẽ eſſe oportuit:nec poterãt tam breui ſpacio inter vrbẽ & mare Homerica prælia fieri:neqꝫ vrbs in

Vbi & quã do Ilium Homericũ

hoc loco propter perpetuũ iugum circuiri poterat: Homerica vero poterat. Multa præterea ex Homero colligunt̃: quibus palam fit Hectoreum Ilium ſuperius fuiſſe: cuius Alexãdro aut Iulio imperãte nullum extabat veſtigium. Nam vicinæ vrbes vaſtatæ:non tamen prorſus erutę. Exuſto Ilio lapides inde ad inſtauranda ſua mœnia tranſtulęrũt: ita nunc & in rebus humanis ſpem ponito: aut te diu mãſurum credito: quando Ilium ingens & totius Aſiæ columẽ adeo extinctum eſt:vt neqꝫ cadauer inueniat̃:& dubium ſit quo in loco tanta

Alia de Ilio ſentẽtia.

gloria fuerit. Sunt qui putant reliquias Ilienſium voluiſſe ſuper ruinis antiquæ vrbis nouum Ilium ædificare: exiſtimantes locum eum in quo prius fuerat inauſpicatũ eſſe:& calamitatibus obnoxium:vel quod Agamẽnon antiqua conſuetudine eum fuerit execratꝰ:& ſunt qui vrbẽ hanc multa loca mutaſſe tradunt. Poſtremo iuxta mare in loco quẽ deſignauimꝰ ex oraculo conſtitiſſe. Neqꝫ ab initio vrbs fuit: ſed multis an-

Hellanicꝰ.

nis vicini formam habuit:& paulatim vt diximus creuit. Hellanicus volens Ilienſibus gratificari conceſſit nouam & antiquam vrbẽ eãdem fuiſſe:qua deleta: qui Sigęum & Rhitium habitabant regionem inter ſeſe diuiſęrunt:ea autem reſtituta omnia reddidęrunt. Sed hic nõ ſatiſfacit his quę ab Homero ſumpta cõtrarium ſuadens; vicum poſtea in eo loco ædifica-

cum dicunt. In quo vetus Ilium fuit & Troianorũ regia ex qua originẽ cuncti ſe ducere iactitant: qui nobiliſſimi videri volunt: nam & Franci & Angli: & Alij cõplures hinc maiores ſuos veniſſe tradũt. Sed Romanorũ genus ab Ilio profectũ multi authores prodidere: quibus fides habenda eſt.

¶ De Ida & eius fluminib. deq; Pinu quæ mira magnitudine ſua/ pulchra eſt cognominata. Cap. LXVIII.

SVpra ilium Idam eſſe diximus: quam multi fontẽ appellauerunt propter fluminum multitudinem ex ea cadentium: preſertim vbi Dardanica regio ei ſubiacet vſq; Scepſim & Ilienſia Demetrius collem quendam Idæ eſſe dixit: nomine Cotillum vltra Scepſim ad centum & viginti ſtadia. Ex quo Scamander & Granicus: & Eſapus fluunt. Sed hi ad ſeptentrionem & Propontidem tendunt manantes ẽ pluribus fontibus Scamander ad occaſum ex vno fonte curſus Eſapi quingentis fere ſtadijs terminatur. In Scamandrum Adirus influit ex quadam Cariſynæ montana regione compluribus vicis habitata: & optime culta: quæ Dardaniæ adiacebat: vſq; ad loca Zeliæ: & Pithyæ finitima: eam regionem a Careſo flumine dictã putant. His in locis & Rheſum fluuium poſuere: qui poſtea Rhoites dictus eſt: & in Granicum influit. Septẽuadus ab Homero vocatus: quia ſepties pertranſitur in locis pulchræ Pinui finitimis: digna fuit arbor quæ nomen haberet. Atthalus q primo regnauit in Atthalica gente ambitum eius fuiſſe pedum viginti quatuor ſcripſit: altitudinem a radice ſaxaginta et ſeptẽ poſtea in tria ſciſſam æqualiter inter ſe diſtantia: & iterum in vnum apicem cohiberi: totam eius altitudinem duorum iugerum & quindecim cubitorum ſpacio contineri. Diſtantem ab Adramytio ſtadiis centũ & octuaginta ſeptẽtrionẽ verſus. Nũc nulla eſt: habent er arbores ſuã mortẽ: aut percuſſæ cadũt: aut ſuo tempore areſcunt. Nichil eſt in terra non mortale. Careſus a Malunte fluit: qui locus inter Paleſcepſim iacuit: & Acheum vlterioris Tenediorũ agri. immittit autem in Eſapum Rhodius qui fluit in Euiũ a Cleandria: & Gordo deſcendit: quæ loca ſaxaginta ſtadijs a pulchra Pinu diſtabant in Eſapi conualle quæ a ſiniſtra curſus eius eſt. Poliena locus munitiſſimus fuit: deide Paleſcepſis: mox Halyxoniũ: quod Amazonum fabulis applicatum eſt. Poſtea Careſus vrbis deſerta: & Careſina regio & Amnẽ ab eo dictum quod vallem ingentem efficit: minorem tamen ea quæ Eſapi eſt. Deinceps Zeliæ ſequuntur cãpi: & loca collibus plena: et olim optime culta. In Eſapi dextra Argẽtariæ fuerunt apud nouũ vicum Polienæ & Paleſcephi oppo-

Scamãder. Adirus. Cariſyna. Careſus fl. Rheſus. Rhoites ſeptẽuad⁹. Pinus pulchra. Atthalus. Careſus. Eſapus. Enius. Poliena. H alixoniũ

ſitæ. Paleſcepſis ab Eſapo ſtadijs trigita diſtabat: ab vrbe Ae-
Paleſcepſiſ nea quinquaginta. Sed ad oram maritimã reuertamur.

¶ De Tenedo iſula et quod i ea Caſtellũ fuerit nobiliſs. qđ cũ Veneti & Genuẽſes ꝓ eo multis iter ſe ꝑlijs cõtẽderẽt / cõi cõſẽſu eſt deletũ. Itẽ de vrbe Alexãdrina q̃ pri⁹ Sigea vocabaꝛ deq; in ea Smynthei delubro ſacris murib. habitato. Ca. LXIX.

Poſt Sygæũ ꝓmõtorium Achilæũ ſequebaꝛ: & Acheiũ &
Tenedos. regio Tenediorũ: atq; ipſa Tenedos iſula diſtãs a cõtinẽ
Acheium. ti ſtadijs qudragita. In qua priuſq̃ i agrũ Troianũ Græci
Agamẽnõ. deſcẽderẽt: ſtationẽ habuerũt: & Agamenon Ephigeniã imola
Ephigenia re nõ dubitauit. Vincebat patris affectũ regnãdi cupiditas: &
Habraã. quod credẽti Habrahæ ad iuſtitiã reputatũ eſt: huic ad iniqui-
tatẽ ceſſit. Ambit⁹ hui⁹ iſulæ ſtadia octuagita continebat. Vrbs
Aeolica Aeolica i ea fuit et port⁹ duos habuit: & Apollinis Smynthei
vrbs. delubrũ. Duæ iſulæ circũſtabãt: Calydnæ oli appellatæ: & aliæ
Calydnæ q̃dã ignotæ. Tenedũ alij Calydnã vocauerũt: alij Leucophryn
leucophris id eſt cãdidũ ſupciliũ. Vergili⁹ opulẽtã fuiſſe ſub Priamo iſulã
Temnus. dicit. Diodorus ait Tenũ Cyeni filiũ coloniæ Leſbiæ quę erat i
Cyenus. Troade iperaſſe: deinde relicta patria congregatis colonis in
inſulã deſertã nomine Leucrophryn nauigaſſe: diſtributiſq; iſu-
læ agris iter eos qui ſecũ erãt vrbẽ cõdidiſſe atq; iſulã noie Te-
nedon vocauiſſe: & cũ multa hoibus beneficia cõtuliſſet: poſt
obitũ inter deos relatũ. nonnulli ferũt Cyenũ patrẽ vxoris ca-
lũnia idnctũ Temnũ filiũ in arca poſitũ in mare deieciſſe: q mi-
rabili deorum ope ſeruat⁹ / tẽpeſtate in Tenedũ appulerit qui
Ne qs tibi- nouercæ fauerat inſidijs lege ſanxerit: ne quis Tibicẽ templum
cẽ teplũ in- ingrederetur. Belli Troiani tẽpore cũ Achilles poſt Græcorũ
grederetur in Tenedũ aſcenſionẽ: vrbẽ Temnũ deleuiſſet: ſtatuerunt poſt-
ea Tenedi: vt in tẽplo quod nouiter ędificauerũt: nemo Achil-
Nemo lem nominaret. In hac inſula nobiliſſimũ poſt ea caſtellum fuit
Achillẽ propter quod Veneti & Genuẽſes multis iter ſe prælijs conten-
noiaret. derunt. Poſtremo ea lege pax facta eſt / vt caſtellũ delereꝛ cõ-
Caſtellũ cõ muni conſenſu apud Sabaudiæ comitẽ: qui pacis arbiter elect⁹
muni Vene erat: depoſitum Acheio continua erat Lariſſa: & coloniæ prius
torũ & Ge- Chryſa in loco excelſo: & portioſo: & Amaxitus Lecto ſubia-
nuẽſiũ cõſẽ cens in ꝓmontorio. Nec procul ab Acheio in mediterranea cõ-
ſu in Tene ſtituta eſt Alexandria: in quã plurium opidorum icolæ migra-
do deletũ. uere: ſicut ex Lariſſa Chryſa Amaxito Cebrina & meãdrina &
Amaxitus. alijs compluribus. Locus in quo Alexandria condita eſt: prius
Alexãdria. Sygæa vocabatur. Lyſimachus Alexandriam curauit: quę iam
ab Antigono habitata erat: & Antigonia appellata. Lyſima-

chus nomen mutauit. Plum enim viſum eſt Alexandri ſucceſſoribus vt prius de nomine illius/vrbeis conderent:poſtea de ſuo multo iuſtioribus:quam hi qui alienis operibus ſua imponunt nomina:nec verentur deletis veri authoris ſignis ſua vel pingere vel ſculpere. Alexandria diu permanſit & aucta eſt ex Romanorum colonia accępit:& inter claras nomen habuit. In vrbe Chryſa prius q̄ rueret Apollinis Smynthei delubrum fuit:& ſignum quod nominis vęritatem ſeruaret. Nam mus quidam pedi ſtatuæ ſubiacebat. Statuam Scopas Parius fecerat. ferunt Theucris ę creta profectis oraculum fuiſſe datum/vt ibi ſedeis ponerent/vbi turrigenę eos adorirentur. Iccirco Amaxitum & Chryſam contigiſſe:maximamq; agreſtium murium multitudinem noctu exortam quicquid armorum & vtenſiliū ex corio inueniſſent corroſiſſe:Teucros ibi manſiſſe:atq; Idam ab Ida:quæ in Creta erat appellaſſe aiunt:& mures ibi circa tēplum abundaſſe:quos vana gentilitas ſacros exiſtimauit. Simulachrum vęro ita cōſtructum fuiſſe:vt murem pedibus premeret:alij Teucrum quendā prodidęre ab vrbe Troum : quæ poſtea Oxipetheon nominata eſt:ex Attica profectum. Teucros vęro nullos ex Creta veniſſe:ſignumq; coniunctionis Troum cum Atthicis ducunt quod apud vtroſq; Erictonius quidā generis auctor predicat. Multi hodie qui videri docti volunt: Turcas appellant Teucros quos Scytharum genus eſſe:haud ambiguum eſt:quemadmodum poſtea dicemus cum de Turcis agemus. Alia Chryſa in agro Thebano fuit/de qua dictum eſt:& illi magis Homerica conueniunt.

Lyſimach⁹ Alex. nomē reſtituit.

Chryſa. Smynthe⁹. Apollo murē pede premebat. Scopas.

Oxipetheō Teucros/ꝑ Turcis dicunt.

¶De agro Lecti campo Halyſio/item de ſalibus Trageſcis/ qui Etheſijs ventis ſpirantibus ſponte naſci dicuntur.

Cap. LXX.

IN agro Lecti ſeorſum eſt Halyſius campus:& Trageſci ſales qui ſponte naſcuntur: & Etheſijs ventis congelaſcunt: duodecim deorum aram verius dæmonum dixerim⁹ apd' Lectū conſtruxit Agamennō. Hæc loca cōtra Iliū erant ad ſtadia ducēta vel paulo plura:ſicut ex altera parte Abydenſia:q̄q̄ pauloāte ꝓpius Abydus fuit:exquo vſq; Lectū ſtadia cōputarunt circiter quadringēta:cū Lectū circūflexeris clariſſime occurrūt Aeoliū vrbes:& ſinus Adramittinus:in quo maximā Lelegū ptē Homer⁹ collocauit:& duplices Cilicas:hic & Mytelenęoꝝ lit⁹ fuit:qđ vicos aliquot habuit ī cōtinenti. Hūc ſinū etiā Idæū nominarūt. Nā iugū a Lecto ad Idā porrectum primis ptib⁹ huiuſce ſin⁹ iminet:in q̄bus Leleges ſiti erāt:& vrbs eorū Pedaſus fluuio Satmoeti iuncta:q̄ ꝓrſus deſerta eſt. Hæc loca

Trageſci ſales. Ara Deorū duodecim.

Lectus. Leleges.

Pedaſus.

Dardanio agro & Sceptio cōtinua erāt: tanꝗ alia ꝗdam Dardania humiliora tñ. Neādrini vltra Amaxitū erāt magis mediterranei: & magis Ilio ꝓpinqui quā Lect⁹: nā centū & quinquaginta ſtadijs ab Ilio diſtabāt. Vltra hos erant Cebrini: & poſtea Dardanij vſq; Paleſcepſim atq; Scepſim. Alceus Antandrū vrbē Lelegū eſſe dixit. Scepſius ad Cilicas traxit. Auſtrale Idæ latus terminātes vſq; ad orā maritimā poſt Lectū Polymediū ſequebat̄: in quo paruus erat lucus ſupra mare: octuaginta ſtadijs peractis Gargara reperiebant̄. In ꝓmōtorio quod ſinū efficit Adramyttinū vocatū: nam tota ora a Lecto vſq; ad Canas quod eſt alterū ꝓmontorium: hoc eodē nomine appellabat̄. In quo & Elaiticus cōpræhēdebat̄: ſed proprie Adramittinū dicebāt: qui a promōtorio in quo Gargara fuęrunt claudebat̄: & ab altero quod Pyrrā vocabat: in quo Aphrodiſiū ſitum fuit: oris latitudo a promōtorio in promōtoriū centū & viginti ſtadiorū interius Antandros iacuit: cui mons iminebat Alexandria vocatus: vbi deas a Paride iudicatas dicunt: quarū ꝗ ſpretæ fuęrunt: Troianū incendiū parauerint. Indigna res ꝗ diuinitati attribuat̄. Proximus Aſpane⁹ erat lucus vbi materies Idæ cedebat̄: hic eni eam aptabant. Poſtea per flumen deducebant: deinde vicus Aſtyra & lucus Aſtyemæ Dianæ ſacer: in proximo Adramitiū Athenienſium colonia: ꝗ portū habuit: & nauale extra ſinum & promontorium Pyrrā: vrbs Ciſtena cum portu fuit: ꝗ deſtructa eſt: & vltra eam in mediterranea ęris vena & multa habitatio. In ſequenti Mytileneorum ora Coriphanitis lucus & Heraclia & Haactea & Name⁹ & Pythana vſq; ad Caici fluminis hoſtia: quæ loca ad Elaiticū ſinū pertinebāt: & vltra flumen Maliæ & reliquus ſinus vſq; Canas. Sed in his locis paululū imorādum eſt: propter ea quæ propriam hiſtoriam habent.

[Margin: Neandrini · Polymedium. · Antādros. · Alexādri⁹ mons. · Aſpaneus lucus. · Aſtyra. · Adramitiū · Ciſtena. · Heraclia. · Haactea. · Nameus. · Pythana.]

¶ De Paleſcepſi / & qui ex ea Socratici fuęre Philoſophi. itē de Theophraſto & eius bibliotheca. Cap. LXXI.

Paleſcepſis vltra Cebrinā fuit ad excelſiorē Idæ partem prope Polienā: ea olim Scepſis vocabat̄: quæ cū eſſet in loco circunſpecto a Scamandrio Hectoris & Aſcanio Aeneæ filijs ad ſexaginta ſtadia inferi⁹ traducta eſt: quorum genus multo tēpore in ea imperauit: poſtea in paucorū principatū ciuitas declinauit. Deinde cū Myleſijs popularē ſtatum accępit: & nihilominus qui ex eo genere erāt reges dicebātur: & honores quoſdā habebant ſucceſſu tēporis Antigonus Scepſios Alexandriā deduxit: qui deinde Lyſimacho permittente domum redigere. Scepſius Aeneæ regiā Scepſim

[Margin: Paleſcepſiſ Scepſis. · Antigonus · Aeneas.]

fuiſſe putat:quæ media erat inter regionē illi ſubditā & Lyrneſſum:in quā ab Achille agitatus fugiſſe dicit. Homerus ſicut Straboni placet Aeneā imperij ſucceſſorē apud Troiam ſignificat remāſiſſe:ac Troiæ imperiū. extincto Priamidarū genere natis natorū tradidiſſe: Alij(quæ vulgatior fama eſt) fatentur eum ꝓpterea ꝙ Priamo eſſet infenſus bello ſupfuiſſe ſicut Anthenoridas:qui ꝓpter hoſpitalitatē cū Menelao habitā euaſerūt:& cū Enetis primo in Thraciā: deinde in Adriā peruenerūt:q̄ ab eis Enetia dicta eſt.Nunc addita litera Venetia noīatur.

Anthenoridæ.
Enetia.
Venetia.

Aeneā cum patre Anchiſæ:& Aſcanio filio multis comitātibus enauigaſſe quem pleriꝗ circa Macedoniā & Olympū habitaſſe dicunt:nōnulli circa Mantineā Capuas in Archadia condidiſſe. Alij qnibus accedit Vergilius in Siliciā ꝓfectum cum Helimo Troiano Hericē & Lylibeū occupaſſe tradunt: & fluuios circa Egeſtū appellaſſe Scamandrū & Simoentē. Poſtremo in latū traieciſſe ibiꝗ permāſiſſe: iubente oraculo vt ibi maneret vbi menſas ederet. Quod in agro Lauinio cōpletū eſt: vbi panis ingens pro mēſa per īprudētiam appoſitus cū carnibus q̄ ſup eo erant aſſumptus eſt.

Variæ de Aenea ſententiæ.
Helimus.
Ibi maneret vbi mēſas ederet.

E Scepſi fuerūt philoſophi Socratici: Eraſtus & Coriſtus & Ereus Coriſti filius:qui Ariſtotelē & Theophraſtū audiuit: & ſucceſſor fuit bibliothecæ Theophraſti in qua erat Ariſtotelica:nā Ariſtoteles & bibliothecā & ſcholā Theophraſto reliquit:& primus fuit(vt Strabo arbitrat̄) qui libros cōgregauit:& Aegypti reges bibliothecæ ordinē docuit:incertū plus boni an mali rebus humanis attulerit: quādo cōponēdi libros nullu⁹ eſt finis:& multorū ingenia deprauata ſunt: q̄ in peruerſa dogmata inciderūt:ob quā rem cōſulte agunt:qui dānata volumina exurunt: neꝗ paſſim oībus ſcribendi facultatē permittūt: vt eſt illud Perſianū: Scribim⁹ indocti doctiꝗ poemata paſſim. Sed hodie tanta eſt doctorū turba:vt nemo fere indoct⁹ reperiat̄:ex his qui aliquid ſcribūt:qui nō doctoris nomē titulūꝗ receperit.

Eraſtus.
Coriſtus.
Ereus.
Ariſtoteles bibliothecā & ſcholam Theophraſto reliquit.
Conſulte agunt qui dānata volumina exurunt.

Theophraſt⁹ bibliothecā Neleo tradidit. Neleus eam Scepſim detulit ad hoīes imperitos: qui libros incluſos:ac negligētes cōpoſitos tenebant. Cūꝗ Attalicorū regum ſub quibus erant ſtudiū ſentirēt ad inſtruendā Pergami bibliothecā eos in foſſa quadā ſub terra occuluerūt: & demū tineis & humiditate labefactatos:qui ex eo genere erāt:Apeliconi Teio tradiderūt: magno emptos argēto Ariſtotelicos ſcilicet atꝗ Theophraſticos. Apelicō qui magis librorū eſſet ſtudioſus quā ſapiētiæ: quales multos ætate noſtra cognouimus;volens corroſiones emēdare; eos tranſcribendos dedit:

Neleus.
Apelicon Teius librorū ſtudioſus.

ſcriptura nõ recte ſup pleta:libroſq; edidit erroribus plenos:

Sylla. Tyrãnion.

Cõtinuo poſt Apeliconis obitũ: Sylla ꝗ Athenas cępit abla ta illi⁹ bibliotheca:eã Romã trãſtulit: quo in loco Tyrãnion grãmaticus:cũ Ariſtotelis amãtiſſimus eſſet cõciliato ſibi bibliothecæ p̃fecto:& librarij quidã ſcriptoribus vtẽtes nõ bonis:nec ſcripta cõferentes:op era minus emẽdata edidęrũt:ꝗ ſi gręca exẽplaria corrupta fuęrũt:quid de his putandũ eſt:q̃ in latinũ cõuerſa ſunt. Illa p̃ſertim priora:q̃ qui legũt:nõ tam quod dicaẽ q̃ quod dici velit noſſe laborãt. Quippe ſi reuiuiſceret Ariſtoteles: multa ſua eſſe negaret : q̃ nos illi attribuimus. Sed melius cũ eo actũ eſt:q̃ cũ alijs:quorũ opera funditus perięre & ipſe cauſa extitit:cur multa perirent:qui aliorũ gloriã ad ſe traxit. Ruet etiã ipſe q̃uis magnus.neq; eni verũ eſt quod ſibi aliqui perſuadẽt literaꝝ monumẽta nõ interire: omnia occidũt: nec literis ſua mors negata eſt:q̃uis aliæ alijs plus viuãt. Aetas cũcta aufert:nec hoĩs opus eſt quod ĩ tẽpore nõ euaneſcat. Apud Scepſim vltra eos quos noĩauim⁹ Demetrius grãmaticus floruit:qui Troianam extructionẽ expoſuit:& poſt hunc Metrodorus qui ę philoſophica vita in ciuilem mutatus eſt:& ꝑpter elegantiã q̃q̃ pauper erat clarũ cõiugium apud Calcedonẽ obtinuit : & a Mythridate reddẽdo iuri p̃poſitus fuit:a quo non erat prouocatio. Sed legatus ad Tygranẽ miſſus cum deſciuiſſet inuitus remiſſus eſt. Mythridati iam ę paterno regno fugiẽti / & in itinęre ſiue regis opera ſiue morbo deceſſit:ſenſitq; philoſophicam vitam imprudẽter ſe reliquiſſe:qui ſi neq; honores : neq; opes accumulat: at ſaltem periculis & moleſtijs q̃ pluribus caret.

Si Ariſtoteles reuiuiſceret multa q̃ illi attribuimus ſua negaret.

Intereunt etiam literarum monumenta.

Demetri⁹. Metrodor⁹ ex philoſophica ad ciuilem vitã deuenit.

¶ De Andiris mirandoq; lapide qui ſolus cõbuſtus in ferrũ/ cũ terra quadã ĩ argentũ falſum/quæ terra ſi æs accępiſſet in auricalchum vertebaẽ/de Pytana vrbe Eolica/quodq; apud eã lateres inuẽti ſint qui ſup aquas innatarent. Cap. LXXII.

Andira.

Poſt Scepſim Andira fuęrũt:circa q̃ lapis quidã inueniebatur:qui cõbuſtus ferrũ fiebat: deinde cũ terra quadã in fornace decoctus Pſeudargirũ ideſt mentitũ argentũ exſudabat:q̃ terra ſi æs accępiſſet: in auricalchũ vertebaẽ In his locis Leleges habitarunt:qui & Pionias & Gargarenſem agrũ & Aſſenſem occuparũt. Aſſus & arte & natura munita ciuitas fuit:quæ a mari & portu longũ & rectũ aſſenſum habuit:ex quo Stratonici dictũ eſt : qui celeri paſſu aſſum it/ mortis periculũ adit. hinc fuit Cleantes philoſophus ſtoicus: qui Zenonis Citienſis ſcholæ ſucceſſit : quã poſtea Chryſippo Solenſi reliquit. Hermias eunuchus trapezitæ cuiuſdã fa=

Leleges. Aſſus. Stratonici dictum. Cleantes. Hermias.

mulus Athenas ꝓfectus Platonē Ariſtotelēq; audiuit: & domum reuerſus cum dño ſuo Atarnēſes / & Aſſenſes aggreſſus eos ſubegit:& illis ſimul cum dño īperauit:quo mortuo ſolus dñium adeptus: Ariſtotelē & Zenocratē ad ſe accerſitos diligenter curauit. Ariſtoteli etiā fratris filiā vxorē dedit. Sed nō illi vt tyrānidem inuaderet philoſophi ſuaſerūt: nec rurſus vt retineret p̄ſtare potuerunt. Memnō Rhodius ſimulata cum eunucho amicitia:eum ad ſe vocatū cōpræhēdit:& ad regem Perſarū miſit:ibiq; vitā ſuſpendio terminauit. Philoſophi fugientes loca a Perſis occupata incolumes euaſere. Aſſum ali qui dicunt a Metimneis conditā:aliqui Aeolicā fuiſſe volunt: ipſi vero Aſſij Gargara & Lāponia cōdiderunt: q̄ cum nō bene habitarētur reges ex Myleto incolas eo deduxerūt:& pro Aeolibus ſemi barbaros effecere. Leleges hæc loca ſub Priamo tenebant:& inter eos miſti erant qui ſub Aenea fuere. Cilices quoq; cū his habitabant:& Cares aliqui:ſed ab Achille vaſtati Leleges in Cariā migrauere. Quo & Cares Ciliceſq; Taurū tranſiuere oram:q̄ poſt Leleges ſequit̄ Adramitini habuerunt:& Atarnēſes & Pythanei vſq; ad Caici fluminis hoſtia non procul ab Adramitio Apollinis Cilei tēplum fuit:& Cilli monumentū. Ingens quidā tumulus hunc Pelopis aurigam & ducē equoꝝ dicūt:a quo forſan Cilicia dicta eſt. Adramitiū in bello Mythridatico calamitate maxima oppreſſum fuit:culpa Diodori qui ciuiū conſiliū deleuit : cū regi cuperet gratificari: & ſe principē Achademicorū philoſophoꝝ oſtendere. Rege autē euerſo pœnas dedit: qui de multis criminibꝰ accuſatus infamiā nō ferēs turpiter & obſtinate perijt. Sæpe enim eorū ignominioſus eſt finis:qui nimiū gloriæ cupidi ſūt. Ex Adramitio fuit Zenocles orator clarus Aſiatici ſtili qui in ſenatu pro Aſia dixit: quo tēpore Mythridaticæ factionis eſt accuſatus dehinc Atarneus fuit Hermiæ tyrāni ſedes:poſtea Pythana vrbs Aeolica:quæ portus duos habuit : & fluuium Enocenum:qui eam p̄terfluebat/ex quo aquæductꝰ Adraminus factꝰ eſt. ę Pythana Archeſilaus academicus fuit:qui cū Zenone apud Polemonem didicit. Fama eſt apud Pythanā lateres inuentos eſſe:qui ſup aquas innatarent:quod de alijs locis traditum eſt. Poſt Pythanam Caicus amnis ad ſtadia triginta in ſinum Elaiticum emittit : qui Pergamenum agrū irrigat. Eleapolis duodecim ſtadijs vltra Caicum ad meridiē fuit. Aeolica ciuitas & Pergamenorum portus centum & viginti ſtadijs a Pergamo diſtans:deinde ad ſtadia centum eſt Cana ꝓmontoriū ; quod contra Lectū conſurgēs Adramitiū

Mēnon. Rhodius. Aſſus a Metimneis cō dita. Gargara. Lāpadonia a quibus condi. Cilices. Cares. Adramitini. Cillꝰ a quo forſitan. Cilicia. Diodorus Adramitinus. Zenocles. Atarneus. Pythana vrbs. Enocenꝰfl. Archeſilaꝰ. Lateres ſuper aquas innatantes Caicꝰ ānis. Eleapolis. Aeolica ciuitas. Cana promōtoriū.

efficit ſinum:cuius pars eſt Elaiticus. Canæ Locrorũ opidulum fuit:ad auſtralia Leſbij extrema ſitũ in agro Caneo:q vſq₃ ad Arginuſas ꝑtendit:& vlterius ꝓmontoriũ quod Aegã nominarunt:eodẽ modo quo animal. Sic enĩ totũ montẽ appellabant:quẽ poſtea Canam & Canas vocauẽre. Circa montẽ Auſtrum & occaſum verſus mare ꝓcumbit ad orientẽ Caici cãpꝰ: ad aquilonẽ Elaiticus ager mons ſatis per ſe cõtractus eſt:vergit tamẽ ad Aegeũ pelagus vnde ei nomen eſt. Poſtea id promontoriũ(vt Sappho dicit)Aega eſt appellatũ. Reliquũ vẽro Cana:& Canæ vrbs:deinceps Aelea ſequit̃:quæ portũ habuit: & nauale regũ Atthalicorũ Ameſtæi opus & Athenienſiũ:qui cum eo apud Iliũ militarunt/diſtans a Grineo Myrmeorũ opido ſtadijs ſeptuaginta:hæc Elaitico ſinui nomẽ dediſſe videt̃. In Grineo Apollinis fanũ & ꝑuetuſtũ oraculũ:& templũ candido lapide ſumptuoſũ plebes admirabant̃: deinde Achiuorũ portus extitit:in quo duodecim deorũ aræ conſtitutæ fuẽrunt certiſſima dæmonum theatra. In vltimo vẽro ſinus receſſu ad ſexaginta ferme ſtadia Myrma fuit Aeolica ciuitas quæ portũ habuit:& ab vna ex Amazonibus nomen accẽpiſſe credida eſt. In oræ ſinus Hydra ꝓmontoriũ fuit:quod Amatunti aduerſum Elaiticum ſinũ efficit:oris latitudinem ſeptuaginta fere ſtadia cõplexã dicunt:poſt Hydrã Adæ fuẽrũt ad ſtadia q̃draginta.

Aega ꝓmõtorium. Canæ. Aelea. Grineũ. Myrma. Hydra. Amatũtus.

¶ De Cuma Aeolitarũ vrbiũ maxima/& quomodo Cumani inſulſi & hebetes ſint putati. itẽ de Lariſſa. Cap. LXXIII.

Deinceps Cuma Aeolicarũ vrbium maxima & optima & omniũ fere metropolis:quas numero triginta fuiſſe tradunt. Quarũ maxima pars corruit. Cumanos inſulſos & hebetes homines putauẽre:qui poſt trecentos annos ab vrbe condita portoria exegẽrũt:tãdiu ꝓuentũ eiuſmodi nõ cognouẽre. Feruntur etiã publica pecunia mutuo recepta porticum ſtruxiſſe:cũq₃ die conſtituta pecuniã nõ reddidiſſent a deãbulatione fuiſſe ꝓhibitos:creditores vẽro cum plueret edictũ miſiſſe:vt Cumani porticũ ſubirent:ex quo ꝓuerbiũ factũ eſt Cumanos non ſentire porticũ in pluuia ſubeundũ eſſe niſi preco amoneret. Ex Cuma vir ſine controuerſia clarus Ephorus fuit Iſocrati oratori familiaris:& hiſtoriæ cõſcriptor:& ante ipſum Heſiodus poeta qui patrẽ ſuũ relicta æolica Cuma in Boetiam migraſſe dicit. Homerũ hinc fuiſſe non ſatis cõſtat:multi enim de eo diſceptãt. Quod ſi Cumanus fuit Homerus:non eſt cur miremur cõciues eius obtuſiores ingenij fuiſſe. Nã quicquid in vrbe diuinũ erat:id ſecũ Homerus abſtulit. Cũ Aeolicis vrbibꝰ Aegæ fuẽrunt & Tẽnus:vnde Hermagoras fuit is qui de dicen

Cuma. Cumani inſulſi. Prouerbiũ de Cumanis. Ephorus. Heſiodus. Homerꝰ vñ Aegæ. Temnus. Hermagoras.

di arte conſcripſit. Hę vrbes ſecus montanā regionem iacuęre. Que Cumano & Phocenſi & Smyrneo iminet agro iuxta quā Hermus labit. Poſt Cumā Lariſſa fuit: quā Pelaſgi coluęre. Lariſſas treis in Aſia reperimus. Primā apud Amaxitū de qua dictum eſt: alterā apud Cumā: Tertiā apud Caiſtrū: Quartā in Theſſalia: vnde Lariſſæus Achilles appellatus. Inuenim⁹ Legū populos & Cilicū & Pelaſgorū & Cenorū multis in locis pmiſtos fuiſſe. Sed intra Caicū quē Troadis terminū eſſe diximus. Poſt Caicū Pelaſgi p ſeſe vſq; ad Hermū habitauęre: pri⁹ q̄ Aeoles aduentarēt. Leleges ſub Alceo fuęrunt: Cetij ſub Euripillo. Pelaſgi ſub Hyppothoo & Pileo. Cilices alios duces habuęre. Q d̄ autē Pelaſgi magna natio eſſet Menecrates author eſt: qui totā orā quæ poſtea Ionica dicta eſt: facto a Micale initio prius a Pelaſgis habitatā fuiſſe tradit & ppinquas inſulas. Leſbij quoq; ſe ſub Pileo poſitos affirmabāt: quē Homerus Pelaſgorū ducē appellauit. Chij ſuos authores Pelaſgos ex Theſſalia pfectos putauęre: Quæ gens errabūda & ad trāſmigrandū facilis: vt multū creuit ita pariter tota extincta eſt: eo maxime tēpore: quo Aeoles Ioneſq; in Aſiā traięcęre. Lariſſa Amaxito pxima ducētis fere ſtadijs ab Ilio diſtabat: non ergo ei cōueniunt ea quæ de Hyppothoo dicunt: quoniā pcul a Lariſſa cecidiſſe Homerus tradit: dū pro Patroclo pugnatur. Sed ab ea q̄ Cumæ pxima eſt: nā mille ſtadia iterſunt. Caiſtrianam vęro ſeu Epheſiā Lariſſā nō ſatis conſtat: an Troiani belli tēpore cōdita fuerit de Cumana certū putāt. Tradūt eni eos q Phrycio Locrēſi mōte vltra Thermopylas erāt: inde pfectos in eū locū veniſſe: vbi poſt ea Cuma condita eſt. Cūq; Pelaſgos inueniſſent Troiano bello labefactatos: adhuc tamē Lariſſam obtinētes ſeptuaginta ſtadijs a Cuma diſtantē cōdidiſſe apud illos locū: qui Nouus murus appellat⁹ eſt: trigita ſtadijs a Lariſſa: atq; inde pfectos Cumā cōdidiſſe: & hoies q ſupfuerant ei habitatū deduxiſſe. Cumā vęro a Locrenſi mōte Phrytionida appellaſſe: eodem modo & Lariſſam: q̄ poſtea oīno deſerta eſt. hactenus Aeolis ptendit. Deinceps Phocea eſt: & Herm⁹ non ignobilis amnis & Ioniæ initiū: verum quia Troadi a Lecto promontorio vſq; ad Cumas Leſbos iſula opponitur: quæ ab ipſa Aeolica fuit: & ad Troadem pertinuit: de hac dicendū eſt prius quā Ioniam attingamus.

Lariſſæ treſ in Aſia. — Pelaſgi. — Leſbius Pelagoꝝ dux. — Chij. — Lariſſa. — Hyppothous. — Nouus murus. — Phrytionis — Phocea. — Hermus amnis.

¶ De Leſbo Aegei maris inſula / & quot in ea vrbes memoratu dignæ ſint. item qui philoſophi / poete / & rerū ſcriptores ibidem floruerint / inſuper de fœmina quæ vrbē a Turcis vna ſeruauit. Cap. LXXIIII.

Leſbos. LEſbos olim non ſolũ Aeolica/ſed Aeolicarũ vrbium altera metropolis fuit & vniuerſæ Troadis ĩperiũ obtinuit: ambitus eius ſtadiorũ centũ ſupra mille a Borea in Auſtrũ protenſa: quingenta & ſexaginta ſtadia longitudinis habẽs feraci agro: & multa materia ad claſſes cõficiendas idonea. Tantũ a Chio Lemnoq́ʒ diſtans: quantũ a Tenedo intra quinquaginta fere ſtadia. Vrbes ĩ ea fuęre memoratu dignæ Mythilene quæ adhuc extat: & ab ea nunc inſula vocatur: & Pyrrha in occidentali latere ſita: quæ ab antiquo ſubuerſa eſt relicto ſuburbano quod habitaretur. Fuit & Creſſus ĩ colle iacens: & Antiſſa cum portu Methymna ꝓmonrorio Lecti oppoſita. Mythilene inter Methimnam iacet & Maliam quod eſt Auſtraliſſimum extremum inſulæ Cane oppoſitũ. Hæc vrbs rebus omnibus pulcherrime inſtructa fuit: portuſq́ʒ duos habuit: quorum Auſtralis clauſus erat: quinquaginta triremium ac nauium capax. Borealis vęro magnus ac profundus aggere protectus: ambobus quædã parua inſula obiecta fuit: partẽ vrbis habens ibi habitatam. Diſtat a Malia ſtadijs ſeptuaginta: a Cana centum ac viginti: totidem: ab Arginuſis: quæ tres inſulæ ſũt paruæ cõtinẽti ꝓximæ: & Canæ adiacẽtes. Inter Mythilenẽ & Methimnã vbi vicus Aegyrus fuit anguſtiſſima inſula eſt: tractũ habẽs in Pyrreum Euripũ paſſuũ duorũ milliũ & quingentorũ. Ex Mythilene fuit Pittacus vnus ex ſeptẽ ſapiẽtibus: & Alceus poeta et Antimenedes frater eius: quẽ Babyloniorũ ſociũ Alceus dicit magnũ certamẽ peręgiſſe: atq́ʒ eos ę maximis laborib⁹ ęripuiſſe viro pugnaciſſimo: & vt inquit regum luctatore interempto: cũ his & Sappho claruit admirãda mľier & poeticæ pitiſſima cui poſt tot ſæcula nõ eſt repta quæ poſſet æquari. Diophanes orator multo tẽpore poſterior fuit & Potamon & Leſbocles: & Chrinagoras & Theophanes rerũ ſcriptor: qui Pompeio magno admodũ familiaris fuit: nã & res eius geſtas poſteritati cõmendauit: & Græcorũ oĩum clariſſimũ ſe exhibuit: cuius filius Marcus Pompeius Cæſari quoq́ʒ Auguſto car⁹ fuit: a quo Aſiæ curator cõſtitutus eſt: & poſtea iter primos Tyberij familiares locũ obtinuit. Ex Creſſo fuęre Theophraſtus & Phanias philoſophi peripatetici: & Ariſtoteli familiares. Theophraſti patris Tyrtamo nomen fuit Ariſtoteles mutato vocabulo Theophraſtum vocauit: ſimul prioris nois abſurditatẽ euitãs & futurã ſimul ei⁹ facundiã ſignificãs. Ariſtoteles enĩ diſcipulos ſuos oẽs eloquẽtes fęcit. Theophraſtũ vęro ęloquẽtiſſimũ quæ res admodum eos cõfundit: qui Ariſtotelis opera omni eloquẽtia nuda in noſtrã linguã cõuertęrũt. Altera quoq́ʒ Sappho (vt nõ=

Mythilene
Pyrrha.
Creſſus.
Methymna.
Pittacus.
Alceus.
Antimenedes.
Sappho.
Diophanes
Potamon.
Leſbocles.
Chrinagoras.
Theophanes rerum põpeianarũ ſcriptor.
Theophraſtus.
Phanias.
Tyrtamus.
Ariſtoteles diſcipulos ſuos oẽs fę=

nulli aſſerunt)hinc orta eſt:poeticæ perita ſed Mythilenenſi minor. Ex Methimna ortus eſt Arion is:quem Herodotus a prædonibus in mari obrutum:& a delphine incolumem deuectum in portum ad Tenarum fabulatur:quem cytharœdũ fuiſſe conſtat:ex hac inſula & Terpandrum fuiſſe dicunt muſicæ artificem:qui primus pro tetrarchordo lyra heptachordo vſus eſt:ad quem verſus illi referunt. Nos tibi mutato chordarum quattuor vſu:Iam noua pars ſeptem modulamur carmina neruos. Hellanicus quoq; rerum ſcriptor & Callias: qui Alcæũ & Sapphon expoſuit Leſbij fuiſſe perhibentur:Mythileneis duriſſima fuęre:cũ Athenienſibus certamina & vecordia:adeoq; Athenienſes in eos ſęuięre:vt ſenatuſconſulto decreuerint omnem Mythileneorum pubem iugulari : pœnituit tamen eos:decretumq; mutatæ ſententiæ vna die ante allatum eſt ad imperatores:quam mandata eſſent peracturi : non tam benigne cum Capuanis Fuluius ęgit:q ſuſceptis reipublicæ literis:vt ſenatu Capuano ignoſceret: quem ſtatuerat perdere:prius ſeuitiæ ſuæ ſatiſfecit quam literas legeret. Tanta illi ſanguinis auiditas erat. Plurimæ apud Mythileneos inteſtinæ ſeditiones fuęre:& plures tyranni ciuitatem oppreſſęre : inter quos & Pyttacum numerant. Sed is ad dominatus eruendos principatu vſus eſt:non ad tyrannidem exercendam:qui ſublatis tyrannis mox ciues in priſtinam libertatem reſtituit:oſtẽditq; ſapienti principatum non eſſe appetendum. Sed neq; libertas diuturna ſperanda eſt ciuibus:neq; perpetuo metuenda ſeruitus:altera ſuccedit alteri:ſicut montibus valles. Hanc inſulam (vt Diodorus ait) Pelaſgi primum habitauęre. Xanthus enim Priapi filius Pelaſgorum qui ex agro venerant rex parti Lyciæ imperauit:deinde Leſbum cultoribus vacuam petens agro Pelaſgis dimiſſo: inſulam quæ Iſſa prius dicebatur ab eis Pelaſgiã vocauit. Septima deinde ꝓgenie ob diluuiũ tẽpore Deucalionis factũ cũ inſula deſerta remanſiſſet Machareus in eam peruenit Cyrnaci Ionis filius apud Acaiã natus: eoq; Ionas trãſtulit:& humanitate ac iuſtitia plurimum auctus & hãc & vicinas inſulas poſſedit. Succeſſu deĩde tẽporis Leſb⁹ Lapithi filius in hanc inſulã nauigans ſumpta in vxorẽ Machareí filia Metymna nomine apud eũ pſeuerauit:& claritatẽ affecutus inſulam a ſe Leſbiã noíauit. Fuit & altera Machareo filia Mythilene appellata:quæ nomẽ ciuitati dedit in hoc vſq; tempus pmanẽti:ę Leſbo Coloni in Chium & in Samũ & in Rhodum miſſi ferunt. Eæ inſulæ cũ ſaluberrimũ aerẽ haberẽt:& frugibus abundarẽt/loca vęro incontinẽti oppoſita ꝓpter diluuij

(Marginal notes:)
cit eloquentes.
Sappho altera.
Arion.
Terpander heptachordo primus eſt vſus.
Hellanicus
Callias.
Fuluius in Capuanũ Senatũ ſæuus.
Pittacus.
Pelaſgi.
Xãtus rex.
Pelaſgia.
Machare⁹.
Leſbus Lapithi filius.
Scius/ Samus& Rhodus ob ſalubrem aerẽ

Fortunatæ iſulæ ſũt cognominatę Machare⁹.

humiditatem peſtilentia & frugum ſterilitate laborarẽt: Fortunatæ ſunt cognominatæ. Machareus legem valde vtilem apud Leſbios ędidit: quã Leonẽ ab eius animãtis virtute: ac robore appellauit. Res Mythilenẽſes nunc ꝓſperæ: nũc aduerſæ per multas man⁹ actæ ſunt. Pelaſgi vt diximus priores inſulã habitauęre: cũ ſtaret Troia. Poſtea Aeoles ſucceſſęrũt deinde Perſarũ imperiũ ſubijt: poſtea Macedonũ: deinde Romanorũ: cũ Romana res in Cõſtantinopolim tranſlata eſſet. Sub Græcorũ imperatorib⁹ varia inſulæ fortuna fuit. Poſtremo cum kalo Iohãnes Cõſtantinopolitanus imperator a Cathatacuſino per arma pulſus ope Franciſci Gateluſij Genuẽſis imperiũ recuperaſſet: hæc inſula ob gratitudinẽ auxiliatori tradita eſt: atq; in eius poſteris vſq; in hæc tempora durat. Ab eo qui nunc regnat: cũ frater natu maior aliquãdiu rem adminiſtraſſet in vincula coniectus eſt. publicata cauſa quod inſulã Turcis Chriſtianãq; fidem ꝓdere ſtatuiſſet: vt eſt calamitatis infamia comes/ætate noſtra Turcarũ claſſes ſæpenumero in Leſbũ delatæ hoies & armẽta abegęrũt: nihil extra vrbiũ mœnia relinquẽtes: quaꝝ vnã fœmina manu ſeruatam tradunt. Oppugnauerat Turcarũ exercitus inſulæ opidũ nõ contẽnendũ muriq; partẽ machina deiecerat: & facta clypeatorũ teſtudine irrũpere ꝓperabat: nec opidanis animus erat ad ferendũ impetũ: Alijs deditionẽ: alijs fugã meditantibus. Sed affuit virgo virilibus armis induta: q̃ mirabile dictu ſalutem patriæ peperit: adhortata enim ciueis ne hoſtẽ metuerẽt: primam ſe Turcis obiecit/ac pro loci fractura depugnãs nõnullos obtrũcauit: cuius audaciã admirati opidani: & ipſi animũ reſumpſęre. Tantãq; hoſtiũ ſtragem edidęrunt: quantam vix credere quiſpiã poſſit. Turcæ ę terra pulſi ægre in nauigia ſe recepęrunt: quos Caliſa claſſis inſecuta magno detrimẽto affecit. Laus tamẽ ſeruatæ inſulæ penes virginẽ fuit: cui⁹ tedet nõ habere nomẽ. digna enim erat nõ minori memoria q̃ Sappho. Sed illi maiora p̄mia in cæleſti patria reſeruantur. Epiſcopus Caphenſis Caliſto põtifici maximo nobis p̄ſentibus hæc ęnarrauit: qui tunc tranſitũ per Mytilenẽ fecęrat ab ecclęſia ſua Romã petens: atq; in hunc modũ tota Aeolis: ac Troas abſoluta eſt: q̃ inuicem vt ſæpe diximus permiſtæ fuęrunt. Hæc cũ aliũde ſcribere ſtatuiſſemus: tum Federicus Comes vrbinas nos impulit literis clarus & armis/noſtriq; tẽporis ductor exercitus. Nam cũ ę Roma Tybur peteremus obuius in itinęre cũ parte copiarũ ſuarũ dum Chriſtianos equites: armorũ ſplendorem admiraremur: quæſiuit ex nobis an

kalo Iohãnes Cõſtantinopolitanus ĩpator.

Cathecuſinus.

Franciſcus Cateluſi⁹.

Fœmina q̃ opidum a Turcis defendit.

Federicus Comes vrbinas.

priſcorum militiā tam ſplēdide armatam fuiſſe arbitraremur reſpōdimus: niſi apud veteres huiuſmodi armaturæ fuiſſent: nō potuiſſe Vergiliū: atq; Homerum eas deſcribere: quas & pulcherrimas & ornatiſſimas cōmemorant. his quib⁹ noſtra vtitur ætas perq̄ ſimiles. Quæſiuit vlterius Comes quæ nobis opinio de reb⁹ Troianis eſſet: nā ipſe eas fuiſſe minimas cenſebat. Sed Poetarū ſtudio amplificatas diximus minores fuiſſe: quā fabulæ ferant. magnas tamē quando hinc Græcia inde Aſia in bellum ruit: & ſi enim non tota Cherōneſus ſub Priamo fuit: vniuerſa tamen ei ſuppetias miſit: & multi etiam qui vltra Halim: & vltra Euphratem habitabant: nec regnū Priami nimium fuit: quod a Rhindaco fluuio meridiem verſus Caicum vſq; protendebatur: & vlterius circa maris litora vſq; Cumam per ſtadia circiter mille quingenta in mediterranea non ſatis explicare poſſumus orientem verſus quouſq; imperium eius excurreret. Nam Troas in mediterraneis Myſiæ Phrygiæq; permiſta fuit: & Myſorū Phrygūq; duces Priamo ſuberant. Diximus regnum eius in octo ſiue nouem principatus fuiſſe diuiſum. Ita enim Strabo refert. Sed qui fuerūt huiuſmodi principatus: & qui duces non ſatis explicat. Videtur tamen Hectorem Aeneam Antenorem Pandarum Aſiū: Eurypilum ac filios Meropis Adraſtum & Amphiū ſimulq; Hippotoum & Pyleum inter duces referre: ij fratres erant & Pelaſgis dominabantur / vnumq; tantum principatum efficiebāt: ſicut & filij Meropis: qui Adraſtiæ campos: & Pythiā atq; Apeſum poſſidebant. Dardani quoq; in duos principat⁹ diuidebātur ſub Aenea & antenore conſtituti: Lycij ſub Pandaro: Zelienſes & Aphini ſub Aſio: Iliēſes ſub Hectore / Cetij & Lyrneſſa ſub Pyleo. Quodq; magna fuerit Priami poteſtas: & ad Leſbum inſulam ſe extenderit. Achilles ipſe teſtatur: quem ita loquentem inducit Homerus. Ante tuas noramus opes ſpacioſaſq; regna. Quo fœlix pariter Leſbos cōplectitur: & quæ compræhendit Phrygiæ tellus atq; Helleſpontus: non igitur contēnenda ſunt. quæ de Troianis dicuntur: nec minima exiſtimanda. Quis nec Ilium nec Iliēſia bella famam æquarint.

Priameiū regnum in octo parteis diuiſū.

¶De Ionia minoris Aſiæ regione / de Myleto & Epheſo q̄ totius Ioniæ vrbes fuēre clariſſimæ / de Brāchidis oraculum Dydimeum Xerxi prodentibus / de viris ex Myleto memoratu dignis / de Lathmio Endimionis aſtrologi mōte. Item de Auerno peſtiferas exhalationes habente.

Cap. LXXV.

Ionia. IOnia Aeoli ſuccedit quæ ab Hermo fluuio & vrbe Phocea
meridiẽ verſus vſq; ad Myletiorũ & Caricorũ mõtiũ Poſſi-
dium iuxta mare ꝓcurrit. Pherecydes Myletũ & Miuntem
ad hãc orã pertinere dixit:& Cares prius Mychalẽſia:& Ephe
ſia habuiſſe. Orã vero ſequentẽ Leleges vſq; Phoceã & Chium
& Samũ. Sed vtroſq; ab Ionib⁹ eiectos ad reliquas Cariæ par
Pilij. teis euaſiſſe. Fama eſt multos ex Pilis cũ Melãco Codri patre
Melancus. Athenas cõceſſiſſe:& totã hanc gentẽ cũ Ionibus in Aſiã trãſi-
uiſſe:ibiq; duodeci vrbeis condidiſſe:q̃ Ionicæ coloniæ appel-
Androdus latæ ſunt. Androdus Codri Athenienſiũ regis legitimus filius
Epheſũ cõ Epheſum cõdidit:& Ioniũ regiã ibi cõſtituit:huius poſteri atq;
didit. ad tẽpora Romanorũ reges nominabant: & honores quoſdã
habebãt. In certaminibus præſidentes & purpurã geſtantes:
regij generis inſigne:quãuis hodie apud Italiã purpura etiam
mercatorũ apud cæteras genteis hiſtrionũ geſtamen exiſtat.
NeleusMy Neleus Myletũ condidit:qui genere Pylius fuit:& aram i Poſ-
letũ condi- ſideo collocauit. Cidrellus Codri filius nothus Meuntẽ ædifi-
dit. cauit:Adropompus Lebedũ:Colophonẽ Andremon: Pyleus
Cidrellus. Prienẽ. Epitus Nelei filius Theum prius Athamas. Quapro-
Adropõp⁹. pter Anacreon Athamãtidam eã vocauit:poſtea Naudus Co
Andremon dri filius ſpurius eã auxit:Eritias Gnopus atq; is etiã Codri fi-
Pyleus. lius nothus. Phoceã Athenĩẽſes cũ Phylogene Calazomenas
Epitus. Paralus Chium Egertius miſtã multitudinẽ ducens. Samum
Athamas. Timbrion ac deinde Patrocles. Addita eſt loco tettiodecimo
Naudus. Smyrna Epheſiorũ opera. nã his olim cohabitabãt cũ Ephe-
Eritias. ſus Smyrna vocaretur. Smyrna Amazon fuit quæ Epheſum
Phocea. tenuit:vrbiq; nomẽ dedit:Smyrnei a Myleſijs ſecedentes ex-
Calazome ercitum ĩ eum locum duxere:In quo poſtea Smyrna cõdita eſt
ne. non ꝓcul ab Hermo fluuio:cũ Leleges eũ tenerent: quib⁹ eie-
Smyrna. ctis antiquã Smyrnã condidere:diſtantẽ ab ea:q̃ poſtea ædifi-
cata eſt ſtadiis viginti. Deinde ab Aeolibus pulſi Colophonẽ
aufugerunt:& cum Colophonis redeuntes regionem ſuam re-
cuperauere. Sed de his poſterius dicemus:nunc de pricipalio-
Epheſus. ribus agendum eſt:Myleto ſcilicet atq; Epheſo:hæ nanq; to-
tius Ioniæ optimæ vrbes clariſſimæq; fuerunt:hodie parũ ha-
bitationis habent:& ruinas magnas oſtendũt. Nam Turcæ re-
gionis domini:nauticarum retum ignari:& Pyrrhatas & Chri-
ſtianorum arma timentes:ad mediterranea ſe cõtulerũt Græ-
ci tantum:& hi non multum in maritimis vrbibus remanſerunt
Diximus ſupra Auſtralem Ioniæ terminum Myleſiorũ Cori-
chorumq; monteis eſſe:in quibus Poſidiũ fuit:ab eo ſeptẽtrio-

nem verſus iter habenti oraculum fuit Apollini Didimæo ſacrum quod Branchidæ decem & octo ſtadijs in mediterranea ab eo diſtantes Xerxi prodideꝛunt:& cum eo abieꝛunt ne pœnas darent:Sed ab Alexandro(vt ante diximus)q̃uis ſero grauiter tamen puniti ſunt. Xerxes tēplum incendit: ſicut cætera Aſiana Epheſo excepto. Myleſij poſtea id reparare aggreſſi cum & omniū maximū erexiſſent propter magnitudinē: cooperire non potueꝛunt:vt ſæpe ſpes humanas deſtituunt vires: hinc ad Myletum breuis admodū via fuit. Cretēſes Myletū prius ſupra mare cōdideꝛe. Sarpedō habitatores ex Myleto Crētenſi deduxit:& vrbi nomen ab illo impoſuit:cū prius Leleges hunc locū tenerēt:poſtea Neleus vrbis locū mutauit:& Iones introduxit. Vrbs quatuor portus habuit: quorum vnus claſſis erat capax:multæ hinc coloniæ exiueꝛūt:& maxia pars Euxini Ponti ab his habitata eſt:& Propontis & Helleſpontis : & alia multa loca. Ex Myleto fueꝛe viri memoratu digni:Thales vnus ę ſeptem ſapientibus:qui primus Phyſiologię ac Mathematicę author inter Græcos eſt habitus:& Anaximander eius diſcipulus & Anaximandri:Anaximeꝛnes:& Hecatheus q ſcripſit hiſtoriam:& Eſchines orator:non ille qui cū Demoſthene contēdit:ſed alter qui aſſūpta nimia erga Pompeiū magnū licentia pariter in exiliū miſſus eſt. Ruit enim omnis audacia:& moderata tantūmodo durant. Hæc ciuitas cū Alexandrū excluſiſſet vi capta eſt:quēadmodū Alicarnaſus:prius etiā a Perſis oppreſſa fuerat. Phryntius tragicus cū actū feciſſet:q Myletum a Dario captam oſtēdit:mille dragmis ab Atheniēſibus mulctatus eſt. Neq̃ eni ſēper tuto veꝛitas dicit̃:vbi cū tyrannis: aut plebibus agitur. Ante Myletum in ꝓximo iacuit Lada inſula:& aliæ pleræq̃ ſtationes pyrraticas habentes. Deinceps Latmius occurrit ſinus: ī quo Heraclia opidulū fuit:& ibi mōs Latmius:quem Hecatheus eum eſſe putat:qui ab Homero pediculorum appellatur:& a Myleſiorum agro per Cariam verſus orientē tendit. In eo Endimionis ſepulchrum in ſpelunca quadā oſtendebat̃. Poſt Heracliā Pyrrha ſuccedit:centū fere ſtadijs ab ea remota:a Myleto duplū ſi quis ī ſinū ſeſe inferat: nam recta nauigatio ex Myleto Pyrrhā ſtadia triginta cōtinet Adeo longū iter habet litoris:præternauigatio. ę Pyrrha vſq̃ ad Meandri hoſtia quinquaginta ſtadia computaueꝛunt : propter ſtadia & paludes ſubminiſtratoriis ſcaphis adnauiganti ſtadia triginta. Myus occurrit:vna ex duodecim Ioniæ ciuitatibus:quam propter hominū paucitatē Myleſij habitaueꝛe:

Apollo Didimeꝛus. Brāchidæ. Xerxes. Epheſiū tēplum. Myletum. Sarpedon. Thales. Anaximāder. Anaximenes. Hecatheus Eſchines. Phryntius tragicus. Lada iſula. Latmius. Herculea. Endimiōis ſepulchrū. Pyrrha. Meandri hoſtia.

hanc Themiſtocli Xerxes in obſoniũ dedit:cum Magneſiã in panẽ Lampſacũ in vinum dediſſet:huic ꝓxima fuit Tymbria vicus:iuxta quẽ Auernũ eſſe dixęre:& ſacrum ſpecu Caroni appellatũ peſtiferas exhalationes habẽs. Vlterius Magneſia fuit Meandrũ verſus de qua poſt dicemus. Poſt Meandri hoſtia Boreã verſus Prienenſium litus fuit:& ipſa Pryene & Mycale mons feris & arboribus plenus:qui Sarmiæ regioni adiacent: & ad eã quaſi octo ſtadiũ efficit Iſthmũ. Vltra Trogiliũ ꝓmontorium Pryene a quibuſdã Cadmæ appellata eſt:quoniã Phylotas eius cõditor ę Boetia venit. ę Pryene fuit Bias vnꝰ ę ſeptẽ ſapientibus. ante Trõgiliũ parua iſula iacet eodẽ noie. Trogilium ꝓmõtoriũ pes quidã eſt: qui a Mycale ꝓcurrit: & alius ei mõs adiacet:q Epheſij agri eſt noie Pactias ad quẽ mediterranea deflectit:a Trõgilio Samũ vſq; ſtadia inſunt quadraginta.

¶ De Samo Aegei maris inſula/de tabulis/ſtatuis / & colloſſis in ea pulcherr. de Polycrate anulũ aureũ in mare proijciẽte/& eum paulopoſt in piſcis a piſcatore accepti ventre inueniente/ de Pythagora philoſopho/& ꝙ Calcaphontis cõfabulatoris ſui animã diu noctuq; ſecum degere dicebat. Cap. LXXVI.

SAmus vrbs ad Auſtrum ſpectauit maxima pars eius in plano fuit:& mari abluebatur. Pars in montẽ aſcendit:ad dextram nauiganti. Vrbẽ verſus Poſſidiũ fuit quod promontorium Mycalẽ verſus ſeptẽ ſtadiũ efficit fretũ & Neptuni templum habuit:ante quod Narthecis parua inſula iacuit:ad ſiniſtram ſuburbanũ fuit:& Iambraſus amnis & æreum vetuſtiſſimum ſacrarium:& ædes quæ pictarum tabularum armariũ erat:& locus ſub diuo pulcherrimis ſtatuis plenus:quarũ tria colloſica opera Myronis erant ſuper vna baſi ſita. Quæ cum Antonius abſtuliſſet:Auguſtus Cæſar duo in eandem baſim repoſuit Palladem & Herculem. Iouem autem tranſtulit in Capitolium:& ſacellũ ei conſtruxit errore ſui tẽporis imbutus/in quo idola colebantur:& falſorum deorum ſtatuæ. Circũnauigationem inſulæ Sami ſexcentõrum ſtadiorum eſſe dixęrunt. ea prius Parthenias dicebaſ a Caribus inhabitata. poſtea Anthenius:deinde Melamphilus:poſtremo Samus a quodã heroe idigena qui colonos ex Itaca & Cęphalenia deduxit. Mõs qui inſulam corrigit. Ampelus vocatus eſt. Inſula eſt vino infœlix cum cæteræ circũuicinæ vino optimo abundent. In cæteris rebus feraciſſima propter quod bellis afflicta eſt :qui eam laudant etiam Gallinæ lac ferre dixęrunt. multæ ei cum Athenięſibus inimicitiæ fuęrunt:& plurimas tyrannides paſſa eſt. Polycrates & Syloſon fratres cum varia fortuna eius dominium

Myus
Themiſtocli a Xerxe ĩ obſonium Magneſia ĩ panẽ Lãpſacus in vinũ data.
Tymbria.
Auernus.
Magneſia.
Pryene.
Mycale M.
Cadmeæ.
Phylotas.
Bias.
Trõgiliũ.
Pactias.
Samus.
Poſſidiũ.
Narthecis inſula.
Iambraſus amnis.
Myronis tria coloſſica opera.
Antonius.
Aug. Cæſar
Parthenias
Antheniꝰ.
Melãphilꝰ.
Ampelus mons.
Polycrates

tenuęre: Polycrates adeo clarus fuit: vt etiã mari dñaretur. Is annulũ de induſtria gẽmis & ſculptura p̃cioſum in pelagus proiecit. Paulopoſt piſcator quidã piſcẽ ęduxit: qui eũ deuorauerat: in cuius vẽtre annulus eſt inuẽtus. Quod cũ rex Aegyptius Amaſitis intellexiſſet: finẽ eius infortunatũ dixit: qui talibus ꝓſperitatibus vteref. Ille a Perſarũ ſatrapa dolo captus ſuſpẽſus eſt. Nam q̃ ꝓſperitas fine claudif non luctuoſo Polycratis tẽpore fuit Anacreon Lyricus cuiꝰ tota poeſis eiꝰ mẽtione plena erat mirabilis: & ipſius Anacreõti exitus: qui vt eſt apud Pliniũ acino vuæ ſtrãgulatus interijt: magnũ fragilitatis humanæ documentũ. Pythagoras philoſophus famatus tyrãnidẽ Polycratis fugiens vrbẽ deſeruit: & in Aegyptum ac Babylonẽ diſcẽdi ſtudio abſceſſit: reuerſus cũq; durare tyrãnidẽ inueniſſet: in Italiã nauigauit: ibiq; vitam contriuit: totãq; illam Italiæ partẽ erudiuit: q̃ olim Magna Græcia dicta eſt. Illud hic nõ eſt ſubticẽdũ: quod Hermippus de Pythagora tradit vt eſt apud Ioſephũ. Pythagoras vno de cõfabulatorũ ſuorũ defuncto noĩe Calcaphonte genere Crotoniate illius animã dicebat ſecũ degere die noctuq;: ac p̃cipere ne tranſiret de loco vnde aſinus onus portaret: & ab aqua fetulẽta ſemetip̃m abſtinęret/ & ab omni blaſphemia recederet digna verba q̃ memoriæ teneãtur. Syloſon priuatus relictus cũ Dario Hiſtaſpis filio priuſq̃ negaret veſtem quã ferebat cupiẽti largitus eſſet ab eo regnũ conſecutus: Sami tyrãnidem obtinuit: qui acerbe imperans vrbẽ hoĩbus viduauit. ex quo ꝓuerbiũ fecęrũt. Syloſontis opera locus amplus eſt: quod de multis Italiæ ciuitatibꝰ noſtro tẽpore dici poteſt: Nã & Piſa in Etruria Florentinoꝶ: & Sena paucorũ ciuiũ opera facta eſt ampla: amplior Aquileia: atq; Rauẽna apud Adriatĩ cũ ſinũ: ampliſſima iuxta Tyberim Roma nõ ſine culpa ſuorum ciuiũ. Athenĩẽſes miſſo Pericle ĩperatore: & Sophocle poeta cũ eo Samios nõ obtẽperãteis graui obſidione affecęrunt: poſtea duo municipũ millia ex ſuis miſęrũt qui vaſtatã vrbẽ incolerẽt. In his Nicocles fuit: Epicuri pater: Grãmaticæ magiſter: quẽ & hic & in vrbe Teo educatũ ferũt. Adoleſcentiã vero Athenis ęgiſſe: cui Menander comicus æquęuus fuit. Creopylũ eſſe Samiũ tradũt: qui cũ aliquãdo Homerum hoſpitẽ accępiſſet: creditus eſt ab eo inſcriptionẽ poematis obtinuiſſe: quod Oecaliæ captiuitatẽ vocauęre. Sed Callimachus in epigrãmate contrariũ oſtẽdit opus. ſ. a Creopylo cõpoſitũ: Homeri tamen exiſtimatũ. quidã hunc Homeri magiſtrum fuiſſe tradũt: quidã nõ hunc: ſed Ariſteũ Proconeſium:

Polycratis annulus.

Amaſitis.

Anacreon acino vuæ ſtrãgulatꝰ.

Pythagoras.

Calcaphõtis aĩa cum Pythagora degebat.

Syloſon.

Pericles.

Sophocles

Nicocles.

Creopylus

quicũqꝫ is fuerit multo eſt a diſcipulo ſuperatus.

¶ De Icaria inſula & q̄ de ea dicta ſunt fabuloſa/de Ortygia
inſula in qua Latona peperiſſe ferť / de Curetibꝰ & Epheſiæ
Dianæ tēplo nōnihil ſcitu digniſſimū. Item qui apud Ephe=
ſum viri memoratu digni fuęrint. Cap. LXXVII.

Icaria.
SAmo adiacet inſula Icaria: a qua Icarium pelagus noiať:
ea ab Icaro Dędali filio nomē habuit: quē dicũt paternæ
fugæ comitē: cũ ambo pēnati ę Creta aufugiſſent in hoc
loco cecidiſſe. Via nō ſeruata quā pater oſtenderat: nā cũ cel=
ſius ſe ad ſolē extolleret liq̄facta cæra pēnæ effluxęrunt. Fa=
buloſa hæc/documentũ tñ habēt: mādata parentũ ne filij cō
Tauropo=lium.
tēnant. Inſulæ ambitũ trecentorũ ſtadiorũ eſſe dixęrũt: & in
ea Dianæ tēplum Tauropoliũ appellatũ: & opidulũ Oenoe
diſtat a Samo ſtadijs octingētis cum defeciſſent ı̄ ea homies
Panioma.
Samij pro paſcuis vſi ſunt. Poſt Samiũ fretũ quod Mycalē re
ſpicit Panioma fuit tribꝰ ſtadijs ſupra mare: vbi Panioma cō
munia omniũ Ioniũ feſta Neptũno Eliconio celebrabātnr: q̄
q̄uis in agro Epheſio fierent: Prienēſes tamē ſacrificijs p̄erāt
Neapolis.
Pygella.
Proxima huic loco Neapolis fuit: quā Epheſij pro Marate=
ſio agro cũ Samijs permutarũt. Deinde Pygella opidum vbi
Agamēnon Munichiæ Dianæ tēplum edidit: & Pygallos di=
Panormus
miſit gentē morbis defatigatā quos natibus agnatos Pygas
vocant: vnde locus nomē accępit. Exin portus fuit noie Pa=
normus & Dianæ Epheſiæ tēplum memorabile: Deinde ciui
Orthygia.
tas ipſa de quibꝰ mox dicemus. In eadē ora paulo ſupra ma=
Centrius amnis.
re Orthygia fuit Lucus om̄is generis materiæ pulcherrimꝰ:
p̄ſertim Cypariſſo. Centrius amnis per eũ fluebat. In quo di=
cũt Latonā ex partu lotā: hic eni eam peperiſſe fabulabanť:
& nutricē partus Orthygiā fuiſſe. Aditũ in quo peperit & ꝓxi
mam deam ad quā primo poſt partũ quieuerit oſtēdentes: &
Solmiſſus.
montē luco iminentē noie Solmiſſum: in quo Curetas armo=
Curetes.
rum ſonitu Iunonē obtuderint: ex emulatiōe inſidiantē: eoqꝫ
Epheſus
modo Latonæ partũ eam latuiſſe. ſ. ea dijs cura erat: & adul=
Caros.
terinis partubus implere cælũ oporteat: vrbē Epheſum Ca=
Leleges.
res & Leleges habitauęre: ſed cum maximā eorũ partē An=
Androclus
droclus eięciſſet: eā ex his ſupplęuit: qui ad ſe circa Atheneũ:
& Hypeleũ cōuenerāt: aſſumpta p̄termontana Coreſſo pro=
xima: atqꝫ in hunc modũ vſqꝫ ad Crœſi tēpora habitata fuit.
Poſtea a p̄termōtana deſcēdentes circa tēplum habitauęre:
Lyſimachꝰ
vſqꝫ ad Alexandri tēpora. Lyſimachus condita vrbe alio lo=
co magis eminenti cũ hoies nō libēter eo migrarēt obſerua=
to vehementi imbre cānales obſtruxit: vrbēqꝫ ſubmerſit: atqꝫ

ita ciues vel iuſtos traduxit:vrbẽq³ de vxoris noĩe Arſinoem appellauit. Sed antiquũ nomẽ obtinuit: In ea ſenatus cõſcriptus erat:cum quo & hi cõueniebãt : qui vocati dicebanſ:& oĩa adminiſtrabãt: quẽadmodũ Venetijs cũ dñio & duce togati cõueniunt. Dianæ tẽplum primus Archiphron mire fabricatus eſt:poſtea aliud fecit maius illo : quod Heroſtrat⁹ famæ gratia incẽdit: Senatus decretũ ędidit ne quis eius nomẽ literis mãdaret dignũ ſuppliciũ . ſed minime obtẽperatũ eſt: quando vſq³ ad noſtrã ætatẽ ſacrilegi nomẽ peruenit:verũ cũ infamia & dedecore cuiuſmodi nec Neronis nomẽ ; nec proditoris Iudæ:nec eius qui nunc viuit Sigiſmũdi Malateſtæ inuidioſum eſt nomen. Epheſij incẽſo templo cui Xerxes pepercerat:aliud ꝓſtantius cõſtruxęrunt mulierũ ornamentis & multis operibus ad id collatis/nõ vt Thimeus Thauromẽtanus ait ex Perſarũ depoſitis:cũ nulla eſſent : & ſi qua fuerãt: cum tẽplo conflagrauerant. Ferunt Alexandrũ cum tẽplum inſtaurari accepiſſet factas & futuras ipenſas pollicitũ ſi eius rei titulus ſibi aſcriberetſ:illos autẽ renuiſſe. Epheſiũq³ laudibus quẽdã attollunt:qui regi dixerit nõ decere deũ his quicq̃ dedicare.Norat.ſ.amicam regibus adulationẽ eſſe:& in magna fortuna plurimũ poſſe. Sed Alexãder ab India reuerſus & veneno apud Babylonẽ hauſto mortalẽ ſe eſſe cognouit: q̃uis deus exiſtimari vellet. Cyrocrates vltimo loco tẽplũ inſtaurauit:qui Alexandriã conſtruxit in ægypto & Alexãdro pollicitus eſt ſe mõtem Atho in eius formam fabricaturũ:facturũq³ duas vrbes:alteram ad dextrã:alterã ad ſiniſtrã : Ita vt ab altera in alterã amnis effueret . Sed hoies facile ea ꝓmittunt:quæ ventura in periculũ non creduntur:ædes plena fuit Praxitelis operibus:& nõ nulla Traſonis inerant : ſacerdotes eunuchi honore maximo potiebanſ: cũ quis virgines aliquas ſacras eſſe oportebat:tẽplum Aſylum erat:cui⁹libertatis termini ſæpe mutati ſunt. Alexander ad ſtadiũ extẽdit: Mythridates paululũ plus addidit. Antonius etiã vrbis partem cõpræhẽdit : Auguſtus Cæſar id irritũ fecit:quod multis cauſam malefaciẽdi ꝓſtabat. Sentiũt id Romani apud quos tot ſũt Aſyla:quot Cardinaliũ ædes:i quib⁹ ſeruati fures atq³ ſicarij vrbẽ alioq paccatã & nobilẽ veluti latronũ ſpelũcã efficiũt. Epheſus naualia:& portũ habuit: & loci oportunitate multum creuit : & maximũ citerioris Aſiæ emporiũ fuit. Viri memoratu digni ex ea fuęrũt: Heraclit⁹ cognomine Scotin⁹ & Hermodorus : qui propter excellentiam ingenij & doctrinã & quia frugi erat:in exilium miſſus fuit:dicẽtibus NEMO

Arſinoe.
Archiphrõ
Heroſtrat⁹ famæ gratia Dianæ tẽplum incendit.
Nero.
Iudas.
Sigiſmũd⁹ Malateſta.
Thimeus Thauromẽtan⁹ notaſ.
Alexander
Cyrocrates Alexandro mira ꝑmittebat.
Praxiteles
Traſo.
Sacerdoteſ eunuchi.
Aſylum.
Heraclitus ſcotinus.
Hermodorus.
Epheſiorũ dictũ i Hermodoru

NOSTRVM FRVGI ESTO.alioqui cum alijs eijciat. Propter quod ait Heraclitus dignos eſſe Epheſios vt oẽs ſtrangularentur Pari ſupplicio:& Nurſinos dignos cenſuiſſet:qui literatos ex conſilio pellunt. Epheſius fuit etiã Hypponax poeta & Parrhaſi⁹ pictor:& Apelles:& Alexãder orator:& Theodocion iudæus qui ſacrã ſcripturã interpretatus eſt. Timotheus apoſtoli Pauli comes apud Epheſum epiſcopatũ accępit. Hireneus dicit Epheſiorũ ecclęſiam a Paulo quidẽ fundatam fuiſſe:ſed a Ioanne ædificatã:qui ſupra pectus dñi in cœna recubuit. Is eni non ſolũ Epheſinæ:ſed omniũ ecclęſiarũ q̃ erãt in Aſia gubernacula ſuſcępit:& vſq; ad Traiani tẽpora prudentiſſime rexit. Poſt Domitianum ex inſula regreſſus Policarpus Smyrneorũ epiſcopus referre ſolebat Ioannẽ apoſtolũ cũ balneas apud Epheſum aliquãdo lauãdi gratia fuiſſet igreſſus:& Cherinthũ ibi vidiſſet continuo exiluiſſe:dixiſſeq; fugiam⁹ hinc ne balneæ ipſæ corruant:in quibus Cherintus lauatur vęritatis inimicus:tanta erat apud illos fidei fundatoris cura : ne ab hęreticis interficerent:quorũ conſortia noſtra ſæcula facile admittunt:non ſine magno religionis damno. Duo fuęrunt apud Epheſum ſepulchra:& vtrũq; Ioãnis appellabat:nã & duo Ioannes fuęrunt:quorũ & ſi alter nõ fuit apoſtolus magnus tamẽ vir extitit:& eũ Papias Hieropolitanus epiſcopus audiuit : & ſunt qui Apocalypſim illius eſſe aſſerũt:quibus nõ cõſentit ecclęſia:quæ ſub nomine apoſtoli legit Apocalypſim. Hinc Druſiana fuit mulier ſanctiſſima:& apoſtoli amãtiſſima:que vt reuerſum eũ ab exilio cernere mereretur: a mortuis ſuſcitata eſt. Multa in hac vrbe dilectus a CHRISTO diſcipul⁹ ſigna peregit:& tandẽ dormitione ſua eã honorauit:antrũ eius ibi oſtẽditur:in quo multa ſcripſit:id ſacrũ incolæ habent. Vna quoq; ex filiabus Philippi apud Epheſum ſepulta eſt:pauci nũc habitatores in vrbe ſemidiruta morant:& ij Græci nõ parũ ab romana ecclęſia diſſidentes. Epheſinus epiſcopus diſputator vehemens ſub Eugenio quarto florentinũ cõciliũ adijt:nunq̃ tamẽ ſæpe & multũ rogat⁹ vęritati acqeſcere voluit. Poſt Epheſum Caiſtri hoſtia ad ſeptẽtrionẽ ſequuntur:& deinde lacus nomine Selinuſius ex pelago refuſus:deinde alius in eũ confluens:qui deæ Sagri magnos ꝓuentus templo afferebant:ręges eos abſtulęrunt. Romani reſtituęrunt. Poſtea publicam ſibi vẽdicauęre. Arthemidorus legatus Romã miſſus lacus deæ recuperauit:& Heracleotum qui deſtiterat ęuicit:propter quas res aurea effigie in fano donatus eſt.

❡De Colophone/& qui ex ea viri fuęre clari/de Lebedo/& ꝗ

Nurſini literatos ex cõſilio pellũt.
Hypponax
Parrhaſius pictor.
Apelles.
Alexã. orator.
Theodocion.
Timothe⁹.
Paul⁹ apoſ.
Ioannes apoſtolus.
Policarpus de beato Ioanne.
Cherinth⁹ vęritatis inimicus.
Duo fuęre Ioãnes apđ Epheſum.
Druſiana a mortuis ſuſcitata.
Caiſtri hoſtia.
Selinuſius lacus.
Arthemidor⁹ aurea effigie donatus.
Heracleot⁹

eo in loco ſcænicorũ hiſtrionũ fuerit collegiũ/de Erithris ciui=
tate Ionica/de Corico monte a quo & Coricei Pyrrhatæ ſunt
dicti. Cap.LXXVIII.

PAulo vlterius Galeſius mõs aſſurgit:& ciuitasColophon
Ionica:& ante eam Apollinis Darij lucus in quo tradunt
Calcantẽ augurem cum Amphyloco Amphyarai filio ę
Troiano bello redeuntẽ declinaſſe:& Mopſum augurẽ ex Mã=
tho Tyreſiæ filia natũ inueniſſe:ac propoſitis queſtionibus cũ
eo cõtendiſſe:& alterũ de fructibus caprifici:alterũ de pregnã=
te ſue q̃ſiuiſſe:victũq; Calcantẽ mærore obiiſſe.Colophonij na
ualeis opes ſatis amplas habuęre:& in equeſtribus certamini=
bus tantũ excelluęre:vt victoriã inde futurã ſperarẽt. Vnde Co
lophonius pugnaret equitatus:& i ꝓuerbijs dicerẽt: Colopho
nem addidit:cũ ſũma operi manus ĩponebaẗ. Par gloria apud
Italos ſuperiori tẽpore Peruſinorũ fuit:nec adhuc prorſus ex=
tincta eſt. Maius tamẽ hodie Sfortiadũ nomẽ habeẗ:& maior
equitatus:qui Lõgobardorũ ĩperiũ armis adepti ſũt. Ex Colo=
phone fuit Mimnerius tibicẽ:& elegiæ poeta. Itẽ Xenophanes
phyſicus:q poemata de Pſillis edidit:& Polimaſtꝰ muſicꝰ / ſũt
& qui Homerũ hic ortũ dicũt: ab Epheſo Colophonẽ vſq; ſta=
dia numerãt recta nauigatione ſeptuaginta:poſtea Coratium
montẽ collocãnt:& inſulã Dianæ ſacrã in quã ceruas parituras
tranaræ credidęrumt:tanq̃ Diana numẽ haberet:& opẽ poſſet
animalibꝰ afferre. Lebedꝰ deinde ſnccedit centũ & viginti ſta=
dijs a Colophone diſtãs. Hoc in loco Scænicorũ hiſtrionũ col=
legium fuit:qui ludos ac certamina Libero patri quotãnis cele
brabant. Prius Theo habitauerãt:quæ conſequẽs Ionũ ciuitas
erat. Sed orta ſeditione Epheſũ cõfugęrũt. At cũ Attalus eos i
Mionneſo collocaret:qui locꝰ inter Theũ & Lebedum medius
erat. Thei Romã miſęrũt oratũ ne Mionneſũ ſibi amuniri pate
rentur:Romani illos Lebedũ trãſmiſęre vbi ꝓpter hominum
paucitatẽ benigne ſuſcepti ſũt. Theos a Lebedo centũ viginti
ſtadijs ꝓcul fuit in peninſula portũ habẽs Anacreontis Lyrici
patria:cuiꝰ tẽpore Thei relicta domo Abderã Thracũ vrbẽ mi
grauęrũt:cũ Perſarũ cõtumelias ferre nõ poſſent. De Apeli=
cone diximꝰ:qui Theius fuit:& Hecatheus hiſtoricus his in lo
cis pulchra Cherõneſus eſt:quã Thei & Erithrei habitauęrunt
& Clazomenij Calcides Iſthmũ facit:cuius auſtrale latꝰ Thei
habuęrũt:boreale Clazomenij:extrema Cheronneſi. Erithrei
Calabidus lucus ĩminebat:Alexãdro Philippi filio dicatus in
quo Iones ludos Alexãdria vocatos quotãnis celebrabant:cir=
cũnauigatio Cheronneſi ſtadia pluſq̃ mille continuit. In fron=

Galeſiꝰ. M
Colophon
Calcas &
Mopſus q̃=
ſtionib. con
tendęrũt.
Calcas vi=
ctus mero=
re obijt.
Colopho=
nẽ addidit.
Peruſini
Sfortiadũ
equitatus.
Minerius
tibicẽ.
Xenopha=
nes phiſicꝰ.
Polimaſtꝰ.
Corariꝰ M
Ceruæ par
turæ i Dia=
næ inſulam
tranant.
Lebedus.
Scænici hi=
ſtriones.
Theos
vrbs.
Calabidus
lucus.

te Erithræ ciuitas Ionica fuit:quæ portũ habuit:& quatuor oppoſitas inſulas admodũ paruas:priuſq̃ Erithras peruenireſt opidulum Gerræ fuit:deinde Theos:poſtea Coricus mons excelſus:& portus Caſiſtes ſub eo:& alij nõnulli. Tota Corici prænauigatio latronibus plena fuit:qui Coricæi dicebanſt:hi per varios diſperſi portus mercatorũ cõſilia explorabãt:eoſq; ſoluentes in alto aggrediebanſt & diripiebãt. hinc factũ eſt vt oẽs curioſi/occulta ac ſecreta auſcultare conãtes:Coricei appellarentur:& in puerbio diceret. Hunc ergo Coriceus auſcultauit: cuius conſilia ſecreta patefacta ſunt. Poſt Coricũ Aloneſus inſula iacet:deinde Argenũ pmõtoriũ agri Erithrei:quod Chiorum Poſſidio pximũ fuit:ſexaginta fere ſtadiorũ : interiacente freto inter Erithras & precipitiũ:quod in boreali pte Cheronneſi reperiſt Clazomenis pximũ. Mimas aſſurgit mons altiſſimus fœlix:atq; arboribus plenus:deinde vicus Cibelia:& pmõtorium noĩe Melena:vbi Molæ effodiebanſt. Ex Erithris Sibylla fuit:quã numine afflatã crediderũt. Antiqua ſane mulier & diuinatrix:& tẽpore Alexandri. Alia quædã eodẽ modo futura prædicẽs noĩe Athenais. Ex eadẽ ciuitate fuit Heropillus medicus Apollonij cõdiſcipulus ei⁹ q Mus eſt cognominatus.

¶ De Chio inſula/deq; in ea vino Aruiſio græcanicorũ optimo. Itẽ de Maſtice ibi naſcente. Cap. LXXIX.

Chius inſula noningentorũ ſtadiorũ ambitu continetur. Vrbs in ea portũ habuit optimũ:ſicut & hodie ſi quis circũnauiget:& inſulã a dextris habeat:locũ primo inueniet vbi poſſidiũ fuit. Deinde Phanæ portũ pfundũ : poſtea vbi Apollinis templũ erat:& palmarũ lucus. Deĩceps litus auſtrale:quod ſtationes habet:mox alterum litus Leus appellatum. Deinde Melena pmontorium:cuius oppoſita eſt Pſyra inſula excelſa quadraginta ſtadiorũ ambitu:& vrbs eiuſdẽ nois. Deinde Aruiſia locus aſper & ĩportuoſus: ſtadiorum trecentorum: qui vinũ fert Græcanicorũ optimũ: ppter quod Chij nomen aſſecuti ſunt. huic ſuccedit mons Pelmeus:omniũ eius inſulæ altiſſimus:ex quo marmor effoditur. Viros protulit Chius memorabiles Ionẽ tragicum:& Theopompũ hiſtoricum:& Theocritum ſophiſtam. De Homero ambiguitas eſt:Chij ſuum ciuẽ eſſe volunt:atq; eos in teſtimonium adducunt : qui Homeridæ vocabantur:ab illius genere pfectos:quorum Pyndarus meminit:& cantores optimos eſſe dixit. Chij olim claſſem habuere:& maris imperiũ & libertatẽ ſibi vendicarũt:huius inſulæ ſicut & aliarũ varij caſus fuere. Poſtremo ruente Conſtantinopolitanorum imperio in Genuenſiũ poteſtatem facta eſt:qui

Erithre.
Gerræ.
Coricus.
Corici⁹ auſcultauit. puerb.
Aloneſus inſul.
Argenium promont.
Mimas. M.
Cibelia.
Melena.
Sybilla. Erithrea
Athenais. Sybilla.
Heropillus
Chius.
Poſſidiũ.
Phanæ.
Leus.
Melena.
Pſyra iſula.
Aruiſia.
Pelme⁹ M.
Ion tragic⁹
Theopõp⁹ hiſtoricus.
Theocrit⁹ ſophiſta.
Homerus.

eam non ſine magno diſcrimine contra Turcarum impetū de=
fendęrunt. Maſtix hic naſcitur: quæ res Genuenſiū reipublicæ
magnum emolumentū affert: ſunt qui aiunt nuſq̄ alibi naſci: qđ
non credimus. Ait enim Strabo in Lybia regionē eſſe Cyrene=
is proximā: quæ Silphiū id eſt maſticem gignit: quāuis Barbari
odio quodā ingruētes radices eius pene omneis eruerint. Sed
poſſent alia quoq; loca eiuſdē naturæ inueniri. Ex quibus diffi=
cile ſit ad nos aliquid aſportari: mercatoribus ea inferentibus
quæ facilius haberi poſſint.

Genuenſes Chiū cōtra Turcarū i= petū defen derunt.
Maſtix.
Silphium

¶De Clazomenis & Smyrneorum ſinu ac ciuitate de Leucis
gentis & q; apud eas P. Craſſus in prælio occubuerit.

¶Cap. LXXX.

Poſt precipiciū Clazomene ſequuntur: quæ octo inſulas in
fronte habitatas habuęrūt. Hec Anaxagoræ phyſici pa=
tria fuit. Anaximenij Myleſio familiares auditores eius
cōmemorantur Archelaus phyſicus & Euripedes poeta. De=
inceps Smyrneorū ſinus & ciuitas ſuccedit. ſubinde alius ſinus:
& antiqua Smyrna diſtās a noua ſtadijs viginti. Lydij Smyrnā
euertęrunt: quę per annos quadringētos vici modum retinuit.
Antigonus eā ſuſcitauit. Lyſimachus ampliauit. Deinceps om=
nium pulcherrima facta pars eius in monte ſita fuit: ſed pars
maxima in cāpo portū habuit: & gymnaſiū & matronarū lo=
cum: & vias in rectā diſtinctas lapidibus inſtratas: & porticus
quadratas magnas & altas. & bibliothecam: & Homerū cū ei⁹
ſtatua. Nā & hæc ciuitas hunc ſibi poetā maxime vendicauit:
& nūmo æneo vtebaẗ: qui Homerius vocabatur. Melas amnis
mœnia preterfluebat: ſed cloacarū commodo caruit: propter
quod imbriū tēpore excrementa fluitabant ę vaſis dimiſſa: In
hoc Dolobella Trebonium obſidione cœpit vnum ex his qui
C. Cæſarem dolo occidęrunt: & multas vrbis parteis diruit pa
trum noſtrorū memoria. Tamerlanes Parthus hanc vrbē fun=
ditus ęuertit Rhodijs parentem. Poſt Smyrnam Leucæ fuęre:
paruū opidū quod Ariſtonicus poſt Attali Phylomatoris obi=
tum ad defectionem produxit: & putans ſe regia ſtirpe natum
īperiū ſibi vendicare cogitauit. Sed prælio ſuperatus ab Ephe=
ſijs in mediterraneā confugiēs hominū inopū ac ſeruorū ad li=
bertatē vocatorū: quos Eliopolitanos appellabat tumultuariā
manum congregauit. Thraciāq; & Apollonidem cupiens: ali=
as ciuitates inuadebat: quæ ſuis viribus & aliquorū regū auxi=
lijs eius impetū ſuſtinuęrūt. Quinq; tamen legati Romanorum
in bellis contra Ariſtonicū fatigati ſunt: & deinde cōſul. P. Craſ
ſus: qui in p̄lio apud Leucas occubuit. Deinde. M. Perpenna:

Clazome= ne.
Anaxago= ras.
Myleſius.
Smyrna.
Attē. q̄ apđ Smyrnā di gniſſima.
Homeri ſta tua.
Homerius nummus.
Melas. am.
Dolobella.
Trebonius.
Tamerla= nes.
Leucæ.
Ariſtonic⁹.
Attal⁹ Phy lomator.
Eliopolita ni.
P. Craſſus.
M. Perpē= na.

qui capto Ariſtonico & Romã miſſo bellũ abſoluit. Ariſtoni=
cus in carcere obijt:quis honeſtiori titulo bellũ geſſiſſet:quã

Dicit cõtra Italos.
Malius Aquilius.
Phocea vnde Maſſilienſes.

noſtri p̃dones Italici qui ex infima plebe nati quãprimũ mili
tare cęperũt/vrbes ſibi & regna deberi putãt:multos tamen
digna ſupplicia excęperũt.Mali⁹ Acquili⁹ cõſul cũ decẽ lega
tis in Aſiam miſſus:ea q̃ Ariſtonicus occupauerat:in prouin=
ciæ formam cõpoſuit.Poſt Leucas in ſinu Phocea fuit Athe
nienſium colonia:vnde ꝓfecti ſunt qui Maſſiliã apud Gallos
nõ procul a Rhodano cõdidęre:de qua ſuo loco dicemus.

¶ De Magneſia/ & de iuſta eam Torace monte apud quem
Daphita grãmaticus ꝓpterea quod reges verſib⁹ inceſſerat
cruci eſt affixus/vnde & ꝓuerb. Caue a Torace natũ eſt. Item
de Trallib. & ex eis viris illuſtrib. de Niſſa & mirabilis natu=
ræ antro Coronio. Cap.LXXXI.

DEinceps Ionũ fines:atq; Aeolũ quos in mediterraneis
ſepare arduũ eſt : ſicut & Phrygas & Myſos & Cares
in mediterranea orę Ionicæ via fuit: q̃ ab Epheſo vſq;
Meandrũ:& Antiochiã ꝓtẽdebat ꝑ loca Lydis Carijs & Græ

Magneſia ad Meandrum.
Lathe⁹ fl.
Torax mõ.
Daphita grãmatic⁹ crucifixus.
Caue a Torace. ꝓuer.
Sigiſmũdi malateſtæ poeta cum dño in latrina perijt.
Hegeſias orator.
Simon modulator.
Cleomachus pugil
Trallis.

cis admiſta:inter q̃ prima erat Magneſia:q̃ ad Meãdrũ voca
baᷓ:cui ꝓpinqua fuit:ſed vicinior Latheo q fluit in Meãdrũ:
ex Pactio cadẽs Epheſiorꝫ mõte Magneſia ĩ cãpo iacuit iux=
ta montẽ qui Torax appellabaᷓ:In quo dicũt crucifixũ fuiſſe
Daphitã grãmaticũ:ꝓpterea qđ reges verſib⁹ inceſſeret:Ex
quo ꝓuerbiũ tractũ eſt:Caue a Torace/neq; eni cõſultũ eſt in
eos ſcribere:qui poſſũt ꝓſcribere. Male hęc aĩaduertit Sigiſ=
mũdi Malateſtæ poeta : quẽ cũ ſuo dño nõ Torax/ſed durior
eo vltima ferẽtis orti expectabat cella. Magnetes a Delphis
ꝓfectos putãt: q Didima mõteis in Theſſalia coluęrũt. Hæc
vrbs Dianæ fanũ habuit:qđ magnitudine & multitudine re=
rũ dedicatarũ ab Epheſio ſupabaᷓ. Artificio vero & ſtructu=
ræ cõcinnitate longe p̃ſtabat. Magnetes olim a Trallib⁹ fun
ditus deleti fuęrũt:q̃ gens Cymerica diu ſecũdis reb⁹ vſa eſt.
Poſtea Myleſij eum locũ occupauęre. Viri ex Magneſia cla=
ri extitęrunt Hegeſias orator: qui Aſiatici ſtili auctor fuit im=
mutato more attico qui tunc vigebat : & Simon modulator:
Qui & ipſe corrupto priſco cantandi inſtituto nouũ introdu=
xit. Item Cleomachus pugil : qui in amorem ancillæ incidẽs:
quæ a Cynędo alebatur : Cynędorũ & orationẽ & mores eſt
imitatus:ꝓpter quod minoris pręcij habit⁹ eſt. Poſt Magne=
ſiã via eſt:quæ Trallis ducit:mediterraneã a ſiniſtris habens
a dextris Meandri cãpum: quem Lydi ſimul & Cares : & Io=
nes & Myleſij & Aeoles habitabant:Eadẽq; locorꝫ ratio fuit

vſq; Niſſam & Antiochiã. Trallianorũ vrbs in vertice quodam plano ſita fuit: qui ꝓmontoriũ natura munitũ habuit & circuitum abunde ſeptũ. Multus in ea populus & opulẽtiſſimi ciues fuęre: & inter principaleis Aſiæ: qui Aſiarchæ appellabanť: ſẽper aliqui ex Trallianis erãt. Inter hos Pythodorus fuit vir ab initio Niſaenſis: poſtea ꝑpter claritatẽ huc migrauit. Põpeioq; amiciſſimus fuit. Et regales opes ſupra duo millia talentorum poſſedit: quas a Iulio Cæſare venũdatas: cui ꝑpter Pompeiũ erat infenſus: poſtea redemit: & filijs nõ minores reliquit. Huius filia Pythodoris fuit Põti regina: cuius ſupra meminimus. Trallianus Menodorus vir doct⁹ & Lariſſęi Iouis ſacerdos ab amicis Domitij Enobardi accuſatus: tanq̃ claſſem prodidiſſet: ab illo interemptus eſt: tãta eſt delatorũ potẽtia. Oratores clari fuęrunt Dionyſocles: & Damaſus Scõber. hãc vrbẽ ab Argiuis & Thracibus conditã ferũt: & aliquãdiu circa Mithridatis tẽpora ſub tyrãnide filiorũ Cratippi fuiſſe. Hic vna ę; ſeptẽ eccleſijs fuit: ad quas ſcripta eſt Ioãnis Apocalypſis. Niſſa ad mediterraneã iacuit ſupra Trallis ad orientẽ: & maxima ex parte monti accubuit: torrẽte quodã diuiſa: qui cõuallẽ efficit: Ponte tamẽ coniuncta: Inter Trallis atq; Niſſam vicus fuit: Acaraca nomine: & Plutoniũ luco ſumptuoſe circũdatũ: & Plutonis ac Iunonis delubrũ: & antrũ Coroniũ natura admirabile in quo ægrotãtes: multos dies ieiuni & quieti permanẽtes exudabant & aliquãdo ex ꝓpriis iſomnijs ſacerdotũ conſilio curas recipiebant: non procul a Niſſa trans Meandrũ multæ habitationes fuęre: & vltra vrbẽ in monte Aroma. o. litera correpta. Vnde vinum Aromẽſe ex mediterraneis optimũ iudicarũt. Viri ę Niſſa illuſtres fuęre Apollonius philoſophus ſtoicus: Panecij familiaris: & Menacrates Ariſtarchi diſcipulus: & Ariſtodemus ei⁹ filius: quẽ valde ſenẽ iuuenis admodũ audiuit Strabo. Item Soſtratus Ariſtodemi frater: & alius Ariſtodemus eius conſobrinus: qui magnũ Pompeiũ erudiuit: trans Meandrũ meridiem verſus: his in locis ad Cariã cuncta pertinebant. Superius vęro ad orientẽ loca permiſta fuęre: & modo Phryges: modo Cares modo Lydi: modo Myſij vrbes coluęrũt: inuicẽ coeuntes.

Pythodor⁹ ſupra duo millia talẽtorũ poſſe⁊dit.
Menodor⁹
Domitius Enobarbus
Dionyſocles.
Damaſus.
Niſſa.
Lege Nyſa ex Ptolom. prima Aſiæ tabula.
Acaraca.
Plutoniũ.
Coroniũ ãtrũ/natura admirabile
Aromẽſe vinum.
Apolloni⁹.
Menacrates.
Ariſtodem⁹
Soſtratus.

¶ De micale monte/de Hierapoli vrbe/& quot aquas calidas habeat quæ in Tophum durabanť. Item de ore Plutonio. nõnichil mirum creditu. Cap. LXXXII.

Micale mons eſt qui a Celenis icipit: & in occidentẽ vergit/ eius opida verſus Celenã & Apamiã partim Phryges: partim Myſi: ac Lydi occupauęrũt: parti Cares & Iones flumina quoq; eodem modo ſe habebant preſertim Meander

Micale.
Meander.

Tmol⁹.M.
Cilbianus mons.
Hyrcani.
Peltin⁹ M.
Cylani⁹ M.
Tabin⁹ M.

Caiſtriano cãpo qui inter mediterraneã cadit: & Tmolũ mõtem cõtinuus fuit orientẽ verſus. Cilbian⁹ multus & bene habitat⁹: qui regionẽ optimã habuit. Poſtea Hyrcan⁹ cui Perſæ nomen impoſuęre: & Hyrcanos incolas adduxęre: pari modo a Cyri cãpus ſic a Perſis appellat⁹: deinde Peltin⁹ iã Phrygi⁹: & Cylani⁹: & Tabin⁹: In quo ſemiPhrygia fuęrũt opida Pyſſi dicũ quidã obtinẽtia: ſuperãtib⁹ vero mediterraneã inter Caras & Niſſicũ agrũ trãs Meandrũ ad meridiẽ vſq; in Cybirẽſem & Cabal ẽſem regionẽ cõtra Laodiceã.

Hierapolis vbi aquæ calidæ.
Os Plutonium.

Vrbs fuit Hierapolis: vbi aq̃ calidæ ſcaturiebãt: q̃ in tophũ admodũ facile durabant: & Os Plutoniũ in paruo quodã mõtis ſupcilio ita cõmẽſuratũ: vt hoiem ſuſcipe poſſet mira ꝓfunditate: cui vallũ ꝓpoſitũ erat quadratũ ãbitu ſemiiugeris: nebuloſa & craſſa caligine plenũ: vt vix ſolũ diſcerni poſſet. Exteri⁹ trãqllo cælo aer innoxi⁹. Aial ſi qđ ingredereť: ſtatim moriebať: & Tauri introducti mox cadebant: educebãturq; mortui.

Strabo paſſeres in Os Plutonium miſit.
De gallis exectis.

Strabo ſe paſſeres imiſiſſe ait: q ſubito expirauerint. Galli exſecti vſq; ad os illęſi appropinquabant: & imergebanť: nec delebanť: quouſq; poſſent ſpiritũ cõtinęre: apud Hierapolim aqua q̃dã adeo tingẽdis lanis idonea fuit: vt ex radicib⁹ tincta cum his decertarent: quæ ex vermiculo purpuraq; tingebanť: atq; hactenus de Ionibus aliiſq; gentibus q̃ cum eis coiẽrunt.

¶ De Caria & apud Alicarnaſſum Mauſoleo. Item de Salmaci fonte celeberr. Cap. LXXXIII.

Caria.

CAriam quã ꝓpriæ Aſiæ vltimã partẽ fecimus: Strabo a borea Meandri flumine clauſit: ab occidenti Icario & Myrthoo pelago: a meridie Rhodieſi: ab ortu Lyciis & aliis gẽtibus: magnãq; Tauri mõtis partem in Caria cõcluſit oram omnẽ Rhodiã ei attribuẽs: Quæ meridionalis eſt. Nos partitioni noſtræ inhęrentes: Cariã inter Meandrũ & montẽ Taurũ collocabimus: reliqua Lyciæ attribuemus: q̃q̃ Myletum & alia pleraq; maritima loca Ioniæ attribuerimus: quæ

Alycarnaſſus.
Zephyra.
Hecatõn⁹ rex.
Mauſolus.
Arthemiſia.
Idreus.
Ada.

Iones condidęre: principium nobis Alycarnaſſus præſtabit: quæ prius Zephyra dicta eſt: & Cariæ principũ regia fuit circa initiũ Tauri ſita. Huius vrbis varii caſus fuęre. Hecatõnus Cariæ rex treis filios habuit: Mauſolũ: Idreũ: & Pyxaclaꝫ: & filias duas: ę quibus Arthemiſia natu grandior Mauſolo maiori ex fratrib⁹ nupſit: Idreo: qui ſecũdus erat altera ſoror nomine Ada. Mauſolus regnũ obtinuit: quo mortuo vxor imperium habuit: quæ ſepulchrũ illi conſtruxit adeo magnificum: vt ex ſeptem ſpectaculis orbis hoc vnũ cenſereť: & nihilominus Arthemiſia tabe cõſumpta eſt propter luctũ quem ex v

ro ſuſceperat. Trogus Arthemiſiam Alycarnaſſi reginā in auxiliū Xerxi aduerſus Grecos veniſſe cōmemorat. Inter priores duces acerrime bellum cientē: Et in Xerxe quidem muliebrem timorē: in Arthemiſia virilem audaciā fuiſſe. Incertum an hec Mauſoli cōiunx fuerit. Poſt Arthemiſiam Idreus imperauit: cui ex morbo aſſumpto pariter ſucceſſit vxor: Piſſodarus autē qui reliquus erat ex filijs Heccatomni hanc eiecit: & Perſicarū partium ſatrapē ad cōmunicationē imperij acciuit: qui eo defuncto Alycarnaſſum tenuit: & aduētantis Alexandri ſubſtinuit obſidionē: huic Ada Piſſodari filia coniunx erat. Altera vero Ada Heccatōni a Piſſodaro eiecta ad Alexandrū confugit: opēq; ad capiendā vrbem ei pſtitit: propter quod Regina ab eo declarata eſt: Et ad obſidendā arcem dimiſſa: quā paulopoſt obtinuit: apud Alycarnaſſum Salmacis fons calūniatus eſt: quod eos emolliat qui inde bibāt: ſed veriſimilius eſt diuitias & victus in continentiam molliciei cauſam pbuiſſe. Ex Alycarnaſſo fuit Herodotus hiſtoricus / quē poſtea Thurium vocauere eo qđ particeps fuiſſet coloniæ in Thurios miſſæ: & Heraclitus poeta Callimachi ſodalis: & alter hiſtoric⁹ Dionyſius: Deinceps Termeriū ſequit Myndiorū pmōtoriū: qđ Scopiæ Ptolomeus appellat: & Cādariæ opponitur Coum promontoriū: a quo diſtat ſtadijs quadraginta.

Xerxes. 1
Piſſodarus
Salmacis fons.
Herodot⁹
Thurius.
Heraclitus poeta.
Dionyſius hiſtoricus.
Termeriū.
Scopiæ.

¶ De Coo maris Aegei inſula Longoum a noſtris iam dicta / deq; in ea venere ab Apelle picta / & quod in ipſa domus Hypocraticæ oſtendantur adhuc ruinæ. Cap. LXXXIIII.

CHoorum vrbs antiquit⁹ Aſtipalea vocabatur: & in alio loco habitabatur ad mare: Poſtea propter ſeditit ionem inde migratum eſt: & iuxta Scandalium ciuitas ædificata: quam ſicut inſulam Coum appellauere: quæ olim magna fuit: & optime habitata: & aſpectu iocundiſſima ijs qui eo nauigabant: Ambitus inſulæ quingētis & quinquaginta ſtadijs clauditur tota fertilis: & optimo vino abundans: ſicut Chius & Leſbus: ad auſtrum promōtorium habet nomine Laceter: In quo Halyſarna locus fuit ad occiduas parteis: Drepanum habuit: & vicū nomine Stomalimna ideſt os paludis. In ſuburbano Coi Aeſculapij templum fuit valde inſigne: & multis donis opulentum: inter quæ nuda venus erat: quæ poſtea Iulio Cæſari Romæ dicata eſt. Auguſtus eam patri poſuit vt generis parētem. Apellis hanc picturā credidērunt: pro qua remiſſa Cois centū talēta ex iperato tributo dicūt: tāti erāt illius artificis opa. Ex hac inſula Hyppocrates fuit diuin⁹ ille medicus: cuius adhuc extāt opera: & Simus eiuſdem artis: &

Aſtypalea.
Scandaliū.
Laceter.
Halyſarna
Drepanū.
Stomalina
Apellis nuda venus.
Hyppocrates.
Simus.

Phyletas. Phyletas poeta:& Niceas qui Coorũ tyrãnus fuit:& Ariſton
Niceas. peripathetici auditor:& Hæres & Theoneſtus vir clarus:cã=
Ariſton. tor nobilis:& in adminiſtrãda republica Niceæ æmulus. hãc
Hęres. inſulam ætate noſtra Rhodij habuęre: quã Turcæ diris cala=
Theoneſt⁹ mitatibus afflixęrunt noſtri Longoum hodie vocant: ruinas
cantor no= ibi domus Hippocraticæ oſtendi aſſerunt: & ortũ in quo mo
bilis. dicas herbas habuit in ora continentis.

Longous. ¶ De Aſtypalea maris eiuſdẽ inſula/ex Cicladib⁹ vna/& qđ
in ea Dianæ Cindialis tẽplum fuit quod circũplui crederet/
de in mediterraneis tribus memoratu dignis vrbibus Myla=
ſijs Stratonicia & Alabandis. Cap. LXXXV.

Aſtypalea. PRope Myndiũ agrum Aſtypalia ꝓmõtorium aſſurgit/
Zephyriõ. & Zephyrion poſtea Myndus ipſa ſequebat̃ q̃ portum
Bargilia. habuit:deinde Bargilia ciuitas:& inter hęc Cariãda lo=
Carianda. cus & inſula eodẽ noie a Cariãdenſibus habitata. Vnde Sti=
Stilax lax ortus eſt:antiquus rerũ cõſcriptor prope Bargiliã Dianæ
hiſto. Cindialis tẽplum fuit quod circũplui credidęrũt: vt erat gen=
Protharc⁹ tilium demẽtia. ex Bargilijs vir clarus fuit Protharcus Epicu
rus p̃ceptor Demetrij qui Lacon appellatus eſt:ſi modo cla
ritas vlla debetur Epicuri ſectatorib⁹: quorũ deus voluptas
Iaſſus. fuit:deinde Iaſſus in inſula q̃ continẽti adiacet ſita fuit:& por
tum habuit: cuius Incolæ magna ex parte victũ ex mari ca=
ptabant:cum ſterilẽ regionẽ haberent piſcoſam tamẽ. Fama
eſt Iaſſios cũ cytharœdũ quẽdam audirẽt vt tintinabulũ in=
crepuit:quod erat vendẽdorũ piſciũ ſignũ illico oẽs a foro pi
ſcium diſceſſiſſe p̃ter vnum ſurdaſtrũ. Cytharœdũ ꝓpius ad
illum acceſſiſſe:gratiaſq; egiſſe: qui & ſe & muſicã honoraſſet
cum cęteri abijſſent. Surdaſtrũ vero interrogaſſe an iam tin=
tinabulũ ſonuiſſet: & affirmante cytharœdo ſurrexiſſe pari=
terq; diſceſſiſſe. Tantũ diſtant inter ſe palati voluptas & au=
Diodorus rium. Ex Iaſſo fuit Diodorus dialectic⁹ cognomẽto Cronus.
Cronus. poſt Iaſſum Myleſiorũ Poſſidiũ ſequit̃ vbi Ioniæ tẽplum fecẽ
Poſſidiũ. mus. In mediterranea tres vrbes mẽoratu dignæ fuęrũt My=
laſa Stratonicia: Alabãda: cętera caſtella magna ex parte ſub
Mylaſa. his fuęre Mylaſa in cãpo iacuęrũt admodum fertili: cui ſupra
verticẽ mons iminebat/& albi lapidis vena/q̃ ad publicas &
priuatas fabricas magnum p̃buit adiumentũ: vrbs & portici
bus:& tẽplis pulcherrime inſtructa fuit. Sed mirandũ eſt qđ
tam erecto & acliui p̃cipitio cõditores vrbẽ ſubiecęrũt. quod
Labrami= ſi nõ metuebant:at certe erubeſcęre debebant: Labramida
da. vicus fuit in monte iuxta tranſitũ:qui ex Alabandis ad Myla
ſa fuit:& in eo peruetuſtũ Iouis militaris tẽplũ a circũuicinis

mirifice cultū via per ſexaginta fere ſtadia vſq; ad vrbē Strata noie ſacra. per quā ſacrorū pōpa mittebatur: ſacerdotes ex ciuibus nobiliſſimi eligebātur. ſacerdotiū cum vita durabat. Traditū eſt hanc vrbē olim vicū fuiſſe patriā ac regiam Carum regū & Hecatūni mari proximā: nec procul ab Phyſco: in quo Mylaſij portū habuęre: Hinc viri memoratu digni fuęrunt Rhetores ſimul & oratores: Euthydamus: & Hybreas prior ingēteis opes a maioribus ſuis accępit / & ipſe magnas per ſe parauit non ſolum in patria clarus: ſed tota in Aſia primos honores adeptus. Hybreæ vt ipſe narrare ſolebat & ciues confitebanſ: pater mulum lignariū: & muliōnē reliquit: a quibus aliquādiu nutritus eſt: poſtea Diotrephē Antiochenū audiuit: & domū reuerſus ædilitati ſe tradidit: nec multa lucratus ad gubernandā rēpublicā animū intēdit: ac forū ſecutus cito creuit: & in admiratione maxima habitus eſt: viuente adhuc Euthydamo: nam his creſcūt patrimonia fabris: Sed illo mortuo ciuitatis cōpos oīno fuit. Euthydamus dum viueret multū ante ibat cū ſimul & potens eſſet: & vtilis in re publica: & ſiquidē erat in eo tyrānidis id reipublicæ vtilitate cōpēſabatur: quapropter laudatū eſt vehemēter illud Hybreæ: quod extremo in cōcione dixit Euthydame malum ciuitatis pernecessariū: nā nec ſecū viuere poſſum⁹: ne ſine te. Quod in pleriſq; ciuitatib⁹ Italiæ noſtra ætate erga nōnullos haud incōueniēter dicef. habēt eni & noſtra tēpora ſuos Euthydamos. Hybreas cum plurimū creuiſſet: & optimū ſe ciuē atq; oratorē exhibuiſſet: ad extremū errauit contra Labienū aliter atq; alij in re publica ſentiens. Nam cū cæteræ vrbes Labienū admitterēt cū ſocietate Parthorū aduentantē hic ſuis ciuibus vt reſiſterēt ſuaſit. Sed Labien⁹ impetu facto vrbē vi cępit: & domū eius demolitus eſt cum plurib⁹ alijs. Hybreas Rhodū aufugit: & poſt tēpus reuerſus ſe atq; vrbē reparauit: cū iam Labien⁹ Aſiā reliquiſſet. Stratonicia q̄uis in Caria ſita eſſet: Macedonū tamē habitatio fuit ſumptuoſis fabricis a regibus exornata. prope vrbē in Iouis Chryſaorei tēplo Cares oēs cōuenire ſolebant de cōmunib⁹ reb⁹ deliberaturi: cōuentus Chryſaoreus appellabaf: ex vicis cōſtans: vbi qui plureis viros afferebāt in ſuffragijs antecellebāt. Stratonicenſes q̄uis nō eſſent Carici generis in cōuentu tamē participabāt. Ex ea vrbe vir fuit memoratu dign⁹ Menipus orator cognomēto Catecas: quē ſupra oēs Aſiaticos oratores a ſe auditos Cicero laudat. magnū tanti viri p̄coniū fuit: & aliud opidum Stratonicia Tauro monti adiacēs. Alabandā vrbem duobus

Euthydamus.
Hybreas.
Diotrephes de quo paulo poſt.
Notat Italos.
Labienus.
Stratonicia
Chryſaoreus conuētus.
Menipus Catecas.

Apolloni⁹ cogométo Malacus. Vrbs cyſta iuerſa ſcorpionibus plena. Guarinus Veronéſis hic notať. Menecles. Hierocles. Apolloni⁹. Molon.

montibus ſubiectam ita diſpoſitam extitiſſe dicunt: vt cyſtæ inuerſæ p̄beret ſpeciem: Vnde Apollonius cognomento Malacus cum ſales dicacitatis in hanc vrbem iactaret propter ſcorpiones qui multi inerãt: Vrbs eſt inquit cyſta inuerſa ſcorpionibus plena. Guarinus Veronenſis hunc Strabonis locũ ę græco in latinum conuertens: Aſellum pro cyſta poſuit: tanta eſt tralatorum diuerſitas. Alabanda homines molles & Pſaltrias multas habuit: hinc viri memorabiles fuęre duo fratres oratores Menecles: & Hierocles: & Apollonius & Molon: qui Rhodum migrauęrunt.

¶ De Antiochia aſiatica & Cybereis popu. linguis quatuor vtentibus quodq; apud eos facile erat ferrũ extornari: de Cabus qui & Leleges dicti ſunt. Item qui ꝓprie dicanť Barbari. (Cap. LXXXVI.

Antiochia. Triphylon. Diotrephes. Cabalenſes. Solymus. Bellorophon. Piſander. Termeſus. Cybrici. Piſidæ.

AD Cariam/& Antiochia pertinuit quæ mediterranea fuit. Phrygiæ ꝓxima mediocris vrbis ad Meandrũ ſita Phrygiam verſus & pontẽ habuit in flumine: & regionẽ multam ex vtraq; parte amnis totã fertilem: & Caricã plurimã producentẽ: quã modo Antiochiam modo Triphylon vocauęre: locus facile cõcutiebať: ſicut cætera regiõis eiuſdẽ: huic fuit ſophiſta clarus Diotrephes quẽ Hybreã diximus audiſſe. Antiochiæ ꝓpinqui Cabaléſes fuęre: de quibus nõ ſatis certum eſt: an Cares fuerint an Piſidæ: ſunt qui eos Solymos fuiſſe credidęre: nã collis qui Termẽſi ꝓmontorio iminebat: Solymus vocabať: & ipſi Termẽſes ſolum proximũ erat Bellorophõtis vallũ & Piſandri filijs eius ſepulchrũ: qui in bello cecidit cõtra Solymos geſto. Termeſus Piſidica vrbs ſine controuerſia fuit/q̃ proxime ad plurimum Cybricis iminebat. Cybrici a Lydis ꝓfecti dicũtur qui Cabaléſem agrũ tenuęrũt. Poſtea Piſidæ finitimi eã habitauęre: atq; in aliũ locũ trãſtulęrunt: & munitiſſimã reddidęrũt/ ambitu fere centũ ſtadioꝝ/hęc vrbs ꝓpter æquitatẽ plurimũ creuit & vici ꝓpagati ſunt: a Piſidia & finitimo Myliæ agro vſq; in Lyciã: & vlteriorẽ Rhodioꝝ regionẽ additis trib⁹ vrbibus ꝓximis Bubone: Balbura: & Oeneãdro: quarũ cõuentus Tetrapolis dict⁹ eſt: harũ ſingulæ ſingula ſuffragia habuęre. Cobyra vero duo de triginta peditũ millia mittebat: equitũ duo millia. Cybera loco tẽpore ſub tyrãnis fuit: quoꝝ regimẽ tẽperatũ erat: & in Moageto finẽ habuit. Murena tyrãnidem ſubſtulit: & Balburã Bubonẽq; Lycijs adiecit: q̃ mõtana erãt loca. Cybiréſis tñ adminiſtratio inter maximas totius Aſiæ cẽſebať. Cyberei quatuor linguis vtebanť: Piſidarũ: Solymorũ: Græcorũ: ac Lydorũ: ꝓpriũ apud Cybereos fuit ferrũ facile

Bubo vrbs. Balbura. Oenãdrus. Cobyra. Cybera. Murena Ro.

extornari. Mylia mõtana eſt: quæ ab auguſtijs Termeſij & a Mylia.
trãſitu qui per eas fit ad citeriora Tauri: vſq; ad Apameoꝝ re
gionẽ & Sagalaſſum pertẽdit. Sed quoniã de Caribꝰ hoc in Cares.
loco tractatio eſt: ſcire oportet eos ſub Minoe fuiſſe: ſed tunc Leleges.
Leleges dicebant̃: & inſulas habitabãt. Poſtea ĩ cõtinentẽ mi
graueręre: multũq; maritimæ oræ: & mediterraneæ occuparũt
prioribus habitatoribus expulſis: qui & ipſi magna ex parte
Leleges erant: & pelaſgi rurſum his Græci partẽ abſtulęrũt.
Iones ſcilicet ac Dores. fuęrũt autẽ Cares circa rem militarẽ
admodũ ſtudioſi: cuius rei indiciũ eſt: quod lora criſtas & cæ
tera inſignia militaria olim Carica dicebant̃: vt eſt illud Ana Carica in=
chreontis. Nectite bene cõpactũ Cariæ lorũ manũ inſertan= ſignia.
tes: & Alceus Caricã inquit quatiẽs criſtã. Sed q̃ſitũ eſt: cum
multæ barbaræ natiões in auxiliũ Priami veniſſent: cur ſolos
Cares Barbarici ſermonis Homerus dixerit. Strabo arbitra
tur ab initio cõfecto noĩe eos Barbaros appellatos: qui diffi=
culter aſpere atq; duriter loquerent̃: vt Bleſos: Balboſq; dici= Attẽ. qui di
mus. Sumus enim ad cõfingenda cognata rebus noĩa inge- cantur Bar
nioſi: oẽs igitur qui craſſe loquunt̃: Barbaros dici: quales ſunt bari.
nationes oẽs p̄ter Græcos: & primo quidẽ per cõuiciũ quaſi
duriloquis: & craſſilinguibus Barbariẽ imputatã. Poſtea ve=
ro id nomẽ per abuſionẽ receptũ eſſe cæteras genteis a Græ
cis diſtinguens: fuiſſe quoq; in græca lingua quãdam loquẽdi
prauitatẽ: eãq; Barbarã vocatã ſi quis nõ recte græca ꝓnun=
ciaret. Sed ita noĩa profert quẽadmodũ Barbari ſolẽt: qui ad
græcam dictionẽ introducti expedire linguã nõ poſſunt: ſicut
nec Græci illorũ orationẽ: quod apprime Caribus cõtigit: nã
alij non multũ cũ Græcis diuerſabant̃: nec græce viuere: nec
eorũ dictionẽ diſcere pertẽtabãt: niſi perrari admodũ. Cares Cares bar=
vero per totã Græciã errauęrũt: ſtipẽdia merẽtes: & ex illo tẽ bari.
pore Barbari ſunt appellati: & multomagis poſteaquã inſu=
las habitarũt: & cũ in Aſiã ꝓfecti ſunt: vbi cũ Græcis vixęrũt:
nã Iones cũ eis: ac Dores traięcęre recte igit̃ barbaꝝ eis ſer=
monẽ imputat Homerꝰ: qui græce minꝰ expedite loquebant̃.
Barbariſmus quoq; in his dicebat̃: qui male græcizabãt: non Barbariſ=
autẽ in his qui carice loquerent̃. Apoſtolus Paulus in epiſto mus.
lis om̃eis inter ſeſe Barbaros eſſe dicit: qui ſe inuicẽ nõ intel
ligũt: & Romani oẽis Barbaros vocauęre: qui latine loqui ne
ſcirẽt p̄ter Græcos: quibus honorẽ detulęrũt. Barbariẽq; nõ= Solœciſmꝰ
nunq̃ etiã de moribus traxęre. Soloeciſmũ autẽ qui orationis Soli.
artem reſpicit a Solis ductum putant: quæ ciuitas Ciliciæ fuit Pompeio=
poſtea Pompeiopolis appellata: nec plura de Caribꝰ nec de polis.

Aſia propria cuius vltimã partẽ Cariam fecimus.

¶De Lycia minoris Aſiæ tertia parte/deq; i ea Dorica Cheronneſo/de Gnido promontorio. Itẽ de Canis pop. viridẽ colorem habentibus. Cap. LXXXVII.

Lycia. REſtat minoris Aſiæ tertia pars: quæ trans Taurũ appellatur obiecta noto: in hãc Lyciã Pamphiliã & Ciliciã collocauimus. Lycia vt Ptolomęus voluit: & ab occaſu: & a ſeptẽtrione Aſiã propriã habuit: ab ortu Pãphyliæ partẽ a meridie Lyciũ mare: nec Strabo Ptolomęi ſẽtẽtiæ multũ aduerſatur: quãuis Lyciæ terminos anguſtiores ab occidẽti fecit multam. ij extra Taurũ Canæ tradidęrunt: quæ nos Lyciæ cõcedimus totã. ſ. oram Rhodienſem quæ Phœnicis ꝓmontorio: vſq; ad Dedala protenditur: & inſuper totã Doricã regionem in reliquis cõcordes erimus. Prima igitur Lyciæ pars Dorica Cheroneſus erit: quẽ Mirthoo Rhodiẽſiq; pelago cincta: vltimum Aſiæ angulũ ad occidentẽ ac meridiẽ occupat: quẽadmodum Bythinica Cheroneſus borealẽ & occidentalẽ: alterũ tenet angulum. Nã his veluti duabus colũnis baſis ipſa ſuſtinet Aſiæ ſiue duo velis cornua dicere: quorũ alterũ Traciã reſpicit: alterum Cretã oram Helleſpontiã in medio cõſtitutã: quaſi bouinam frontẽ habentia: & ſi non eſt hinc atq; inde par diſtantia.

Phœnix. m. Circa Iſchinũ Dorice Cheronẽſi i auſtrali parte mõs Phœnix eſt omniũ eius regionis altiſſimus: in cuius ſummo caſtellũ fuit eiuſdẽ nominis: & in fronte quatuor ſtadia inſula Elcuſa: octo fere ſtadia in ambitu habens: & Lorima ora aſpera: vbi flexus quidã Cheronẽſi ad aquilonẽ inclinat: deinceps recta nauigatio vſq; in Propontidẽ quaſi quãdã meridianã lineã facit: quæ millia circiter ſtadiorũ quinq; cõplectitur: poſt Lorima Cynoſſima fuit Canis ſepulchrum & inſula Sima: poſtea Gnidus promontoriũ quod noſtra ætas Chij caput appellat & ciuitas quæ portus duos habuit: & in fronte inſulã quæ ſtadia ſeptẽ ambit⁹ complectebatur. Theatralis & alta aggeribus iuncta continenti. Ea Gnidũ quodãmodo biurbẽ fecit: nam maxima pars ciuitatis inſulã habitat ambos portus contegentem. E Gnido viri memorabiles fuęruut: Eudox⁹ mathematicus Platonis ſodalis/& Agatharchides peripathetic⁹ hiſtoriæ cõditor & Theopompus Iulio Cæſari familiaris: qui apud eum plurimũ potuit: & Arthemidorus eius filius & his antiquior Cteſias q Xerxẽ medicatus eſt: & res Syriachas Perſicaſq; cõſcripſit. Poſt Gnidum in ſeptentrionali Cherõneſi latere: duo ſupra mare opida fuęrunt: Cheramus & Bargaſa. Coorũ inſulæ ę regione oppoſita deinceps Alycarnaſſus extra Iſchinũ quẽ vix duorũ ſta-

Elcuſa iſul. Loryma. Cynoſima. Sima. Gnidus. Chij caput Eudoxus. Agatharchides. Theopõp⁹ Arthemidorus. Cteſias. Cheramus Bargaſa.

diorum eſſe arbitrantur:eum ſæpe Rhodij interrūpere cogitauerunt:in ruinis Alycarnaſſi caſtellū ſācti Petri Rhodij apprime cōmunitum poſſident:apud quod multa iſunt antiquæ nobilitatis ruinæ.tres Alycarnaſſū Cariæ dedim⁹. In auſtrali vero litore:& in Rhodiorū regione Phyſcus opidum fuit:i quo Mylaſij ad Cariā pertinentes portū habuere:ibi & Latonæ lucus erat quā gentiles Dianæ matrē:deāq; fuiſſe falſo crediderē:quāuis ex adultero peperiſſet:vlterius ad orientē Cānis ciuitas fuit:& in proximo Calbis profundus amnis per quē res inuehebantur:vrbs naualia habuit:& portum clauſum:& iminentem in colle arcē nomine Imbrum:& regionē fœlicē adiacentem:ſed aerē æſtate & autūno grauē propter æſtum:& pomorum copiā Stratonicus cytharœdus cum Cannios viridi colore animaduertiſſet:hic eſt inquit quod poeta dicit. Tale quidem genus eſt hominū quale & foliorū. Repræhenſus autem ꝙ vrbem veluti morbidā carperet:ergo addidit eam morbidā dicere auſum:vbi mortui ambulant. Hæc eadem ad eos tranſferri poſſent qui maritimā Senenſiū orā incolunt. Cānij cum aliquādo a Rhodijs deſciuiſſent:iudicantibus Romanis recuperati ſunt/his eadē lingua cū Caribus fuit:Sed ꝓprijs legib⁹ vtebantur:Ex Creta originem ducentes. Calimna ciuitas huic ꝓxima fuit:& ꝓmontoriū Arthemiſiū & templū & alter Latonæ lucus Calimna ſexagita ſtadijs a mari receſſit. Vlteri⁹ Glaucus ſinus ſine portu:& magis ad orientē Dædala loca:& ꝓmōtorium in quo Rhodienſis ora finiebat:& Lyciæ ſecundū Strabonem præternauigatio incipiebat:mille & ſeptingenta ac viginti ſtadia continens:aſpera ſane ac difficilis:ſed portuoſa:& ab hominibus temperantibus habitata:quā paulopoſt attingemus. Nam prius de Rhodo dicendum eſt:quæ his locis expoſita eſt:de quibus modo locuti ſumus.

Alycarnaſſ⁹

Phyſcus opidulum. Vide Ptolomeū prima Aſie tabula ne Phuſta ſit poti⁹ legendum.

Cānis. quæ Caunus a Ptolom. dr̄

Calbis ānis

Tale gen⁹ hoium quale foliorū.

Calina. que Calimda a Ptolom. dr̄

¶ De Rhodo inſula/& ꝙ apud eā Thelchines populi ferri & æris fabricā primi inueniſſe dicuntur/de Colloſſo & Protogenis tabula/de uiris in ea claris/de religioſis militibus beato Ioanni dedicatis. Item de Canibus Chriſtianis aduentātibus blādientib. & Turcas morſib. īpetentib. Cap. LXXXVIII.

RHodus inſula noningētorū ac viginti ſtadiorū ambitu patet ſecundū noſtrā deſcriptionē:Lyciȩ oppoſita ſecundū Ptolomeū & Strabonē Cariæ:inter Aſiaticas inſulas tertia. Leſbus enī & Cyprus maiores habenť:Rhodij tñ rerū geſtarū gloria ꝑualuerūt. Inſula prius Ophiuſa dicta eſt. Deinde Stadia & poſtea Thelchinus:Eo ꝙ Thelchines inſulā incolerent:quos nōnulli faſcinatores & maleficos fuiſſe tradūt:tanq̄

Rhodus.

Ophiuſa.

Stadia.

Thelchini⁹

Thelchines.

ſtygiã aquã ſtirpibus & aialibus pniciei gratia inſpergerẽt. Alij
cõtra ſentiũt: Telchines eximios artifices extitiſſe: primoſq; fer
ri & æris fabricã inueniſſe: quos ex Creta in Rhodum ꝓfectos
vicini per inuidiã faſcinationibus ꝑdiderint. Sed priorẽ infamiã
valuiſſe. Sæpe eñi apud hoies ſuccũbit vęritas. Poſt Thelchi=

Eliades. Lyndus. Ialiſus. Camerus. Tlepome=nus. Tecinius.

nes Eliades inſulã tenuęre: quorũ poſteri Lyndum ac Ialiſũ: &
Albani Camerum cõdidęrunt: alij tamẽ a Tlepomeno cõditas
aiunt: qui cũ primũ virilẽ iniſſet ætatẽ patris ſui auunculũ Teci=
nium ſenectute grauẽ interfecit: & nauibus ædificatis frequen=
tem cogens populũ fuga in Rhodum peruenit: ibiq; habitauit
ab Argis ꝓfectus ꝓpter quã rem originẽ Rhodiorũ alij Aeoli
cam: alij Doricã eſſe tradũt. Sũt eñi qui Doriẽſes cũ maximas
ædificaſſent vrbes poſt Codri obitũ partim Argiuorũ aggrega
tos regno tradãt: partim coloniæ in Cretã miſſę participes fa=
ctos: partim Rhodiũ petiſſe. Sed hæc poſteriora ſunt his: quæ
ab Homero dicunt: qui Rhodios nõ Dores nominat. Sed æo=
les ac Boetios innuit apud quos Herculis & Lycinimi habita=

Rhodꝰ altera i Hiſpania/de qua vide Ptolo. i ſcđa Aſiæ tabula. vbi depictũ eſt Veneris tẽplũ.

tio erat. Eſt autẽ Rhodiorũ vetuſtiſſimũ nomẽ: ſiquidem ante
olympiadũ inſtitutionẽ claruęre: qui longe a domo profecti in
Hiſpaniã nauigarũt: ibiq; alterã Rhodũ vrbẽ condidęre: quam
poſtea Maſſilienſes occuparũt: & in bello Troiano fuiſſe tradũ
tur: atq; eos peracto Gymnaſias ĩſulas ædificaſſe: quas quidẽ
Balearicas eſſe putãt. Poetæ antiquitatem ac nobilitatẽ inſulæ
aſtruentes fabulã confinxęrunt dicẽtes aurũ in inſula pluuiſſe
cum Pallas ex Iouis capite naſceret: vt Pyndarus inquit: nomẽ
inſulæ ab vrbe ſumptũ: quæ pari modo Rhodus appellatur: in

Gymnaſiæ inſulæ.

oriẽtali ꝓmontorio ſita: ea portubus olim & vijs & mœnibꝰ: &
reliquis ornamẽtis tantopere cæteras ſuꝑauit: ne vllã putaret
æqualẽ habere. legũ preſtãtia: & naualis rei peritia adeo valu

Coloſſus apud Rhodum.

it: vt annos multos maris ĩperio potiret: & Pyrrhatarũ latro=
cinia ſuſtulerit: Romanis & Græcis amica: quæ cũ libera eſſet:
multis & donis & ſimulachris excellentiſſimis claruit: p̃cipua

Cares Lyndius.

tamen fama Coloſſi extitit. Statuã eñi alij Iouis: alij ſolis fuiſ=
ſe tradũt: quã Cares Lyndius decies ſeptenũ cubitũ altã ædi=

Soldanus Aegypti ære Coloſſi nongẽtos camelos onerauit.

dit ære: poſtea ex terræ motu fractis genibus corruit: nec Rho
dij ipſã attollere auſi ſunt: oraculo quodã prohibiti hoc iter ob
lata dona excellentiſſimũ: & inter ſeptẽ miracula maximũ oẽs
confeſſi ſunt. Soldanus Aegypti cũ inſulã inuaſiſſet ex ære hu=
ius ſtatuæ: quã confractã reperit noningẽtos camelos oneraſſe
fertur: atq; in Alexandriam terreſtri itinere tranſmiſiſſe: fuit &

Protogenis pictura.

Protogenis pictura inſignis valuis ſcilicet Satyrus iuxta colũ=
nam ſtans: ſuper qua perdix erat: ad quem ita homines hiabãt

cum nuper tabula eſſet poſita:vt illum ſolum admirarentur.
Satyrum vero contemnerent:quãquã perfectiſſimum opus au
gebant admirantiũ perdices manſueti:qui a nutritoribus alati
& contra pictũ appoſiti canebant:& congredi geſtiebant:qđ
præter opinionem Protogenes accidiſſe videns ædiculos ro=
gauit:vt ſe auem delere permitterent:quod illi annuerũt. Fue=
runt & naualia apud Rhodum inſtructiſſima:& aliqua occulta
& ignota plebi in quæ ſi quis introſpexiſſet:capite plectebatur
In hac vrbe & Maſſiliæ/& Cizici fabrorum & architectorum in
ſtrumenta armorumq; varia genera in theſauris ſumma cura
ſtudioq; locabantur:magis quã penes alios vſquã. Ex hac inſu=
la viri illuſtres multi prodierunt:& imperatores & pugiles: e
quibus Panætij philoſophi pgenitores fuere:& Memnon qui
Perſarum regibus militauit:& eorum copias duxit. Circa res
ciuiles:& philoſophiã:& arteis liberales Panetius ipſe & Stra=
tocles & Andronicus peripatheticus & Leo Iudas ſtoicus : ac
priores Praxiſanes:& Hieronymus & Eudemus. Poſſidonius
vero quãquã Rhodi vixit:& ſophiſticam exercuit: Apanenſis
tamen e Syria fuit:quemadmodũ Apollonius Malacus & Mo=
lon:qui Alabandenſes fuere:vt ſupra diximus:ſed prius Apol
lonius Rhodum profectus eſt:poſtea Molon Piſſander etiam
qui Heracliam ſcripſit poeta Rhodius fuit:& Simias grãma=
ticus:& Ariſtocles:Dionyſius quoq; Thrax:& Apollonius:qui
Argonautas compoſuit. Alexandrini quidem fuere:Rhodij ta
men vocati ſunt:quoniam Rhodi habitauere. Cleobulus inſu=
per vnus e ſeptem ſapientibus e Lyndo fuit:cuius vrbis habi=
tatores quemadmodum Camirenſes & Ialiſi omnes in vrbem
Rhodiam migrauerunt:vbi Lynus fuit:nũc carcer eſt Religio=
ſorum militum qui atrociter peccant:& munitio quædam in al
tiſſimo ſaxo vix humanis expugnanda viribus. Multa hæc ci=
uitas Rhodia per ciuilia Romanorum bella perpeſſa eſt; nec
ſub Græcorum imperio calamitatibus caruit. Sed poſtq̃ Sara=
ceni Aegyptũ & Syriã:Turcæ vero Aſiam obtinuere:longe ma
ioribus cladibus ſubiecta fuit:& aliquando Venetorũ iugũ:ali=
quando aliorũ Chriſtianorũ pertulit:neq; vllo pacto Turcarũ
viribus reſtitiſſet:niſi religioſi milites:qui beato Ioanni dicati
ſunt:inſulæ ei⁹ curã ſuſcepiſſet. Hi enĩ poſt perditã Hieroſoly=
mam in eã ſeſe receperũt:& vrbẽ pene dirutã iſtaurãtes:naua=
liaq; & claſſes reformãtes:nõ ſolũ iſulã ipſã tutati ſũt:ſed Cy=
prijs & alijs finitimis Chriſtũ colẽtib⁹ magno pſidio fuerunt:
quoꝝ virtute qcqd i oriẽte nr̃æ religiõis eſt Chriſto ſeruatũ: fa
teri licet. Abuſac⁹ Aegypti dñs:quẽ Soldanũ appellãt:magnis

Satyrus & Perdix.

Naualia apud Rhodum.

Panetius phũs.
Mẽnon.
Stratocles.
Andronic⁹
Leo Iudas.
Praxiſanes
Hieronymus.
Eudemus.
Poſſidoni⁹.
Apolloni⁹.
Malacus.
Molon.
Piſſander.
Simias.
Ariſtocles.
Cleobulus.
Lynus.

Milites religioſi beato Ioanni dicati.

Abuacus.
Soldanus.

claſſibus per noſtrã ætatem armatis : toto quinquẽnio Rhodum vexauit:multo tñ minora intulit dãna: quã pertulit/nec diſpari fortuna Turcarũ conatus in Rhodijs facti ceciderũt. Nam & apud opidũ ſancti Petri: quod Rhodi incõtinẽti munitiſſimũ poſſident:& in ipſa inſula magnas ſæpe ſtrages accẽperũt Calixtus terti⁹ papa : qui nos in beati Petri ſede pceſſit:claſſem nõ paruam in auxiliũ Rhodiorũ miſit:q̃ diu apud eos morata plureis Turcarũ naueis plio ſuperatas demerſit: & corpora hominũ palo ſuffixit. Staliminũq; inſulã Lẽnum olim appellatã & Taxum & Nẽbrum: & alias quaſdã minoris nois Turcarum imperio ademit: nec Aegyptios quieſcere permiſit:neq; Syrios:neq; Cilicas. Sed mortuo Calixto diſſoluta claſſe:Ludouicus Cardinalis Aquileienſis: qui ei pfectus erat:Romã redijt:Rhodo & omni oriẽte noſtri religionis cultore in diſcrimine ſummaq; deſperatiõe relicto : Et acquiſitæ inſulæ ad hoſteis redięre:cũ nos inteſtinis Italiæ motibus:& ſubditorũ ſeditionibus occupati lõginqua pſpicere nõ poſſemus/pſertim cũ Roma ipſa in periculo eſſet: nõ ſolũ Baronibus per circuitũ:ſed aliquib⁹ Romanis ciuibus:res nouas molĩẽtibus : & eccleſiaſticæ potẽtiæ inſidiantibus. Hactenus de Rhodo:in qua mons omniũ altiſſimus Athabiris vocabatur pro gẽtili demẽtia Ioui ſacer: qui ex loco Athabiri⁹ dicebaẽ. Caſtellũ ſancti Petri/quod incontinẽti munitiſſimum magno ſumptu cuſtodiunt Rhodij:nõ paruo vſui Chriſtianis eſt: qui manus Turcarũ:incidunt ſæpe eo fugiẽtes ſaluantur. Canes ingentes noctu extra muros excubant : de quibus fama eſt: quod Chriſtianos odore cognoſcant:eiſq; aduentãtibus blãdiuntur/Turcas autem latratu prodant: & morſibus infectẽtur. Nunc reliquam Lyciam abſoluamus.

Calixtus tertius. — *Staliminũ* — *Lẽnos.* — *Taxus.* — *Nembrus.* — *Ludouicus Aquileienſis Cardinalis.* — *Athabiris mons.* — *Canes Rhodij.*

¶ De Lycia in qua tres & viginti vrbes in ſuffragijs dandis participabãt/de tribus Chelidonijs inſulis aſperis/de China monte qui iter faciẽtibus eum pelago nudante peruius eſt & qđ apud eum Alexãder p hyemẽ incidẽs cũ ſuis militib⁹ mare fluctu reſtagnãte:vmbilico ten⁹ eſt merſus. Ca. LXXXIX.

Lycia.

LYcij adeo ciuiles & cõtinentes extitęrũt:vt q̃uis fœliciter vſq; in Italiam mari dñarentur/ nullo tamẽ vnq̃ turpi lucro ſeſe extulerint:viginti tres vrbes apud eos erant:q̃ in ſuffragijs dãdis participabãt/ & ex quaq; ciuitate in cõmune collegiũ cõueniebant: id decernẽtes quod pars maxima cõprobaſſet: maximarũ ciuitatum q̃libet tria ſuffragia ferebat: mediæ duo:cæteræ vnum: pariq; modo pro portione tributa pendebãt;& alia munera ſubibãt. Hęc de his Lycijs dicim⁹:

quos Strabo vltra Dædala verſus orientē collocauit.Nā Do
rica & Rhodiēſis ora ad Cares pertinebat.Arthemidor⁹ Ly
ciorū ſex maximas fuiſſe vrbes aſſeruit:Xanthū:Patharā:Py
narā:Olympū:Myrā:& Clō.In collegio ciuitatū primo elige
batur Lyciæ p̄fectus:poſt alij vrbiū magiſtratus iudicia in cō
muni fiebāt:antiquitus de bello de pace de ſocijs cōſultabāt
Poſtea Romani hanc eis poteſtatē abſtulęrūt.Sed cū iuſte vi
uerēt:libertatē cōſecuti ſunt:& patriā paccatā habuęrunt: &
Pyrratas funditus deletos vidęrūt primū a Seruilio Iſaurico:
poſtea a Pompeio magno qui ſupra mille & trecēta nauigia
cōcremauit:& eorū habitationes deleuit:& ex hoibus qui in
ꝑlio ſuperfuerant:alios in vrbē Solos:apud Cilicas habitatū
deduxit:& vrbē Pōpeiopolim appellauit: alios Didimenā q̄
homibus carebat:& poſtea Romanoꝝ colonia facta eſt.Sed
pyrratæ vt plurimū aut Piſidæ:aut Iſauri fuęrunt:aut Cilices
Trachiotæ: qui apud Sidā Pāphiliæ vrbē nauigia faciebant:
ibiq; captiuos ſub haſta vēditabāt:nō diffidentes eos liberos
eſſe.Piſidæ & Iſauri vt diximus montani fuęrūt:vltra & citra
Taurū iugū habitātes:& ſummos etiā vertices incolētes : de
quibus ſatis dictū eſt in ſuperioribus:q̄uis magna pars eorū
auſtralia Tauri teneret : & ad tertiā quā nūc deſcribim⁹ Aſiæ
partē reſpiceret:poſt Dædala Lyciorū montē in ꝓximo fuit
Telmeſus opidū:& Telmeſis ꝓmōtoriū:& in eo portus . hūc
locū Eumenes in bello aduerſus Antiochū geſto a Romanis
accępit:ſublato regno Lycij locū recępęrūt. Deinceps Anti=
cragus mons aſſurgit:& in eius cōualle Carmileſus locus ha
bitatus:deinde Cragus in octo promontoria diuiſus: & vrbs
eiuſdem nois . Hic fabulas de Chimeræ mōtibus cōfinxęre:
& prope cōuallis fuit noie Chimera a litore porrecta in me=
diterranea:Crago ſubiacuit Pynara: vna ex maximis Lyciæ
ciuitatibus in qua Pādarus colebat̄. Dubium an is qui apud
Troiā in ꝑlio fuit:nā & illum ex Lycia dixęre.Poſtea Xanth⁹
fluuius prolabit̄:quē priores Sirbini vocauęre:iuxta hūc pro=
cul a mari ſeptuaginta ſtadijs Xāthus erat ciuitas vna ex ma
ioribus:& poſt eam Patara & ipſa maxima Patari opus quæ
portū habuit:& tēpla plurima Ptolomęus Philadelphus eā
auxit:& Ariſmone Lyciatā noiauit. Sed antiquū nomen de=
lęre nō potuit.Nicolaus hic pontificatū habuit/ vir ſanctita=
te p̄cipua clarus:is cuius nautæ in tēpeſtatibus ſingulari pa=
trocinio vtunt̄ : & qui auro in domū inopis patriſſamilias clā
iniecto tribus puellis ne proſtituerentur diuinitus conſuluit.
Deinde ad ſtadia viginti ſupra mare in ſublimi colle Myram

Dædala.
Lycioꝝ ſex maximæ vrbes.
Seruilius Iſauricus
Pomp. magnus.
Piſidæ.
Iſauri.
Telmeſus.
Eumenes.
Anticrag⁹ mons.
Carmileſus
Crag⁹ mōs qui a Pto. Cragas dr̄.
Chimera.
Pynara.
Pādarus.
Xāthus fl.
Patara.
Pto.Philadelphus
Ariſmone Lyciata.
Nicolaus ſanctus.
Myra.

locauęrũt:poſtea Lorimi fluminis hoſtia aſcendẽti ſtadia vi=
ginti pedeſtri itinęre Lunica opidũ occurrebat: in hac p̃ter=
nauigatione portus & inſulæ multæ:quarũ maxima Ciſtenæ
fuit eiuſdẽ nois vrbẽ habens. Deinde in mediterranea Phel=
lus & Antiphellus appellata loca: poſtea Hiera ꝓmontoriũ:
& tres inſulæ Chelidoniæ aſperæ: & magnitudine æquales
ſtadijs quinq; inter ſe diſtãtes: a terra vero ſexaginta: quarũ
ima ſtationẽ habuit. Quidã initiũ Tauri ę regione Chelido=
niarũ ſurgere putauęrũt: ꝓpterea qđ ꝓmontoriũ eſt:& a Piſi
dicis mõtibus deſcẽdit. Sed re vera a Rhodiorũ tranſmarina
Piſidiã verſus mõtana regio perpetua eſt: q̃ etiã Taurus ap=
pellať. Poſt Hierã Crõbuſa fuit:& Olympus ciuitas maxima:
& mons eiuſdẽ nois:qui etiã Phœnicus vocabať. Deinde Co
ryci litus. Poſtea Phaſellis tribus munita portubꝰ: ciuitas in=
ſignis & lacus:cui mõs noie Solyma incũbit:& Telmeſus Pi=
ſidica ciuitas anguſtijs adiacẽs: per quas in Myliadẽ tranſiť.
Sed de Telmeſo ſupradiximꝰ: quã Alexander cum anguſtias
aperire vellet cępit ac diruit. In feriꝰ ad mare circa Phaſilidẽ
anguſtiæ ſunt: & mons noie Climas Pãphilico pelago adia=
cens:quẽ Ptolomęus Maſſiticũ appellare videť. Is tranſitũ ar
ctum relinquit in litore/qui trãquillo mari nudať: & iter faciẽ
tibus peruius eſt:pelago affluẽte vndis cõtegitur:trãſitus per
montẽ & arduus & ꝓlixus eſt: atq; iccirco in trãquillitatibus
litore vtunť. At Alexãder in hyemẽ incidens:& maximã par=
tem ſuarũ rerũ fortunæ permittẽs priuſq̃ fluctus rediret mo=
uit:& totã diem in aquis habuit: ita vt vmbilicotenꝰ milites
mergerẽtur:periculũ per tot pericula dux ſimul & exercitus
quærebat. Phyſilis Lyciaca vrbs fuit in mõtibus ſita:qui Pã=
philiã ſpectant:Sed cũ Lycijs nõ cõmunicauit ſuis vtens legi
bus:nõnulli Lycios priꝰ Solymos vocatos putauęrũt. Poſtea
Termillas ab his qui cũ Sarpedone ex Creta venęrũt:Deĩde
Lycios a Lyco Pandionis filio quẽ domo profugũ Sarpedon
in regni partem ſuſcępit:Sed melius ſentiũt: qui Solymos in
boreali Tauri parte collocãt:& poſtea Milies appellati ſunt.
Homerus. j. Solymos diuerſos facit a Lycijs:quorum Rex ad
Troianũ bellum miſit Bellorophontẽ de quo diciť: Hic So=
lymis iterũ p̃ſtãtibus intulit arma. Lycij Chriſtiana ſacra recę
pęrũt:deniq; ſeruauęrũt. Beatus Chriſtoforus apud eos mar=
tyriũ accępit in ciuitate Samonæ: quẽ virgis ferreis attritũ:&
flãmis exuſtũ diuina virtute ſaluatũ ferũt. Poſtremo ſagitta=
rum ictibus cõfoſſum: dum conſtanter in Chriſti confeſſione
perſiſteret:capite obtruncatũ: ſed noſtra ætate Lycij omnes

Lorimꝰ fl.
Lunica.
Ciſtenæ.
Phellus.
Hiera.
Chelidoniæ inſulæ.
Tauri itiũ.
Crõbuſa.
Olympus ciuitas & mons.
Phœnicus a Ptolo.
Phœnix dr̃
Phaſelis.
Solymam.
Telmeſus.
Alexãder.
Climas M.
Maſſiticus qui a Pto.
Maſicytus
Alexãdri temeritas.
Phyſilis.
Lycij.
Solymi.
Termillæ.
Lycus.
Sarpedon.
Milies po.
Bellorophon.
Beatꝰ Chriſtophorus.
Samona.

in poteſtate Turcarum facti/rectam fidem amiſęrunt.

¶ De Pāphilia & in ea Cataracte fluuio admodū quam impetuoſo quodq́ꝫ in ipſa Pāphilia Chriſti euāgelium ſit ſuſcęptū poſtea in Maumetis dogma deuentum. Cap. XC.

PAmphilia tota montana ex Tauro in mare procumbit: ab oriente Tracheæ Ciliciæ iuncta ab occidēte Climaci mōti ſeu Maſitito: qui Lyciam diſterminat: Piſidæ ei a ſeptētrione incūbunt: qui Taurū obtinent: de quibus mētio facta eſt. Initiū Pamphiliæ Olbia ꝓbuit: Phaſilidi ꝓpinqua ingens munitio. Poſtea Cataractes effluit amnis mult⁹ & torrētibus more impetuoſus ab alta petra deſcendēs: cuius impetus longiſſime exauditᷣ. Deinde Athalia Phyladelphi Athali opus: a quo dicta eſt. Sunt qui dicūt inter Phaſelidē & Athaliam Thebā quandā & Tyrneſum fuiſſe: quod nō eſt alienum credere. Si qđ Caliſthenes author eſt: Troianos Cilices poſt Ilium deletū ex Thebano cāpo in Pāphiliā exiuiſſe: a quib⁹ facile fuit opidis: quæ conderent ea noīa imponere: quibus in patria vtebatur. Athaliā ꝑtergreſſo Ceſtrus occurrit fluuius: quē ad ſtadia ſexaginta nauiganti: Perga ciuitas offerebatᷣ: & proximū loco ædito pergeæ Dianæ fanum: vbi quotānis feſta celebrabātur: dæmonibus expectata ſolatia. Deinde ad ſtadia quadraginta ſupra mare vrbs alta: q̄ a Pergeis cōſpici poterat: deinde lacus ingens noīe Capria & fluuius Eurymedon: & ſuperius ſtadijs ſexaginta in eius ripa vrbs Aſpendus plena populo quam Argiui cōdidęrūt. Ptolomęus hūc amnē inter Cataractē & Ceſtrū poſuit. Strabo vltra Ceſtrū ad oriētem locauit. Vltra Aſpendū Pteneliſſus defluit amnis: deīde alius fluuius: & multæ in fronte inſulæ parū cognitæ. Poſtea Sida Cumanorū colonia: quæ Palladis tēplum habuit: & pyrrhatarū cōmune forū: & ei ꝓxima minorū Cybirenſiū ora: & Melas amnis. Poſtea Ptolomęus vrbs & nō ꝓcul Pamphiliæ fines: & Coraceſium Tracheæ: Ciliciæ initium tota Pamphiliæ præternauigatio ſexcentorū & quadraginta ſtadiorū ſpacium continet. Herodotus author eſt Pamphilios ex ſocijs Amphylochi & Calcantis fuiſſe miſtis ſane hominibus: qui ex Troia illos ſequebantur: atq́ꝫ ex his alios hic remanſiſſe: alios in alia loca fuiſſe diſperſos. Callinus aſſerit Calcantem apud Clarum obijſſe: gētes vero quæ cum eo erant Taurum cum Mopſo tranſgreſſas: partim in Pāphilia remanſiſſe: partim in Ciliciam Syriāq́ꝫ vſq́ꝫ ad Phœniciam proceſſiſſe. Pamphilia ſicut & reliquæ Aſiæ ꝓuinciæ ſacroſanctū CHRISTI euāgelium ſuſcępit. Poſtea de via vitæ receſſit: ſceleratū Ma-

Pamphilia
Olbia.
Cataractes a Pto. Cataractus.
Athalia.
Theba.
Tyrneſſus.
Ceſtrus fl.
Perga.
Eurymedō
Aſpendus.
Ptolo. & Strabo diff
Pteneliſſus amnis.
Sida.
Melas ānis
Amphiloc⁹
Calcas.
Mopſus.

humetis dogma:& inaneis ſecuta fabulas: & in hoc vſq; tempus delirat: Turcarum imperio ſubiecta:quibus ad voluptatẽ humano generi amicam multa permiſſa ſunt:Sed iam ad Ciliciam tranſeamus.

¶De Cilitia duplici Trachea ſcilicet & Cãpeſtri/ de emporio nomine Delus:apud quod mancipiorũ millia multa quotidie venundabantur/de Arſinoe & Amaxia cedrinifera/de Scãdalaro opido:cuius dominus hominũ viginti millia armare poſſet. Item de Atheneo philoſopho/ruina domus per noctẽ oppreſſo. Cap.XCI.

Cilicia.

Cilicia prius ad Peluſium vſq; Aegypti pertendebat Lydia:Pãphilia:Cappadocia Armenis ac Mœdis ſub imperio Cilicum conſtitutis.Mox ab Aſſyriis ędomita in breuiorẽ modũ ſcripta eſt/ab oriẽti Amano clauditur:a ſeptẽtrione Tauri iugis:ab occidenti Pamphilia & plurima iacens cãpo:In auſtrali latere ſinu lato mare Iſſicũ recipit.

Cilix.

Cilix ei nomen dedit:quẽ priſtina ætas pene vltra æuũ memoriæ abſcondit. Phœnice ortus qui apud gẽtiles antiquior Ioue de primis terræ alumnis habebať.

Cilicia duplex. Trachea & Cãpeſtris. Trachea. Vel Piſidia Cilicia campeſtris. Coracẽſiũ. Diod. Triphon. Antiochus.

Ciliciã duplicem eſſe diximus:alteram Tracheã:alterã Campeſtrẽ. Trachea orã maritimã peranguſtam habet:& nullũ vel raro locũ in plano. Taurus ei incũbit/male habitat⁹ vſq; ad latera borealia:quæ circa Iſauriã & Omonades exiſtunt:vſq; in Piſidiũ. Incipit autẽ Trachiotis Cilicia a Coracẽſio:& vſq; Magnopolim excurrit. Cãpeſtris vero a Magnopoli & Tharſo Iſſum vſq; ꝑtendit:cui ad boreale Tauri latus Cappadoces adiacẽt. Primũ igiť Tracheæ caſtellũ Coracẽſium dixere in petra prerupta ſitũ. Hoc ex loco Diodorus cognomento Triphon regibus Syriæ bellum intulit:& varia vſus fortuna:ab Antiocho tandẽ filio Demetrij in quodã loco concluſus ſibiipſi manũ conſciuit:dignus homini finis:qui ſine regno neſciret viuere. Quod autẽ Cilices Pyrrhatæ fierent ipſe Triphon in cauſa fuit:& regũ ignauia:qui tũc Ciliciæ ac Syriæ ex ſucceſſione iperãtes:& inter ſe diſſidẽtes plurima neglexerẽt neq; eni natis regibus atq; ęlectis par ſolertia ineſt. Inuitabant etiã lucra ad maleficiũ:& ipſa facilitas capiẽdi & vẽdẽdi captiuos.

Delus emporium. Nauiga & expone. ꝓuerb.

Delus nõ ꝓcul aberat emporium magnũ & pecunioſum: quot multa mancipiorũ millia & recipere & remittere eadem die poterat. Ex quo prouerbium factũ eſt:Mercator nauiga & expone. Iam omnia venundata ſunt. Nã Romani poſt Carthaginis & Corynthi ęuerſionem diuites effecti:multis ſeruis vtebantur:quos apđ Delum emebant. Pyrrhatę igitur & prædãdi & vendendi oportunitate oblata mirum in modum coalue=

runt:adiuuabāt & Cypri reges & Aegypti Syris infenſi.Nec
Rhodij illis beniuoli erāt: quapropter īpune Pyrrhatæ craſ=
ſabant. Romani tñ q̃uis parū eos qui trās Taurū erāt cura=
rent:Scipionem Aemilianum miſęrūt: qui populos & vrbes
inſpiceret: ſed intellegētes ex īprobitate principū a Seleuco
Nicanore per ſucceſſionē ꝓfectoꝝ id malū ęuenire nō ꝓuide
bant.Pudebat eni Romanos id regnū abolere:quod ipſi cō=
ſtituiſſent.Inuiti eni deſtruūt hoies q̃ ipſi cōſtruxęrūt: ea res
Parthos qui trās Euphratē erāt:poſtea regionis eius dños fe
cit.Deinde etiam Armenios: qui regione tranſmarina vſqꝫ in
Phœniciā occupata reges & genus eorū vniuerſum funditus
ſuſtulęrūt : mare autē Cilicibꝰ cōceſſęre:quos Romani opibꝰ
auctos & bello & exercitu deleuęre.Sed vicinis rebꝰ:& in cō=
ſpectu Sicis occupati:poſtea ea loca neglexęre. Vltra Cora=
cenſiū orientem verſus vrbs Arſinoe fuit: deinde Amaxia in
colle ſita:q̃ habitatio ſtationē habuit:ad quā materies ad fa=
bricādas naueis deducebat:maxima ex parte Cedrina:q̃ ar=
bor in ea regione plurima eſt:Atqꝫ idcirco Cleopatræ ab An
tonio donata fuit:quia fabricādis nauibꝰ eſſet idonea . Laer=
tes ſubinde caſtellū in tumulo ſitū fuit: qui mamillæ ſpeciem
ꝑbuit:& ſtationē habuit:nec ꝓcul Selenꝰ āmis in mare decur=
rit:poſtea Cragus petra ꝑrupta ſupra mare:& Caradrus mu=
nitio cū ſtatione.Vlterius mons Anglicus & aſpera q̃dā ꝑter
nauigatio noīe Plataniſtrꝰ:de hinc Anemuriū ꝓmōtoriū vbi
continēs. Crominio Cypri ꝓmōtorio appropinquat ad ſta=
dia trecēta & quinquaginta a Pāphiliæ finibꝰ Anemuriū vſqꝫ
Ciliciæ ꝑternauigatio octingenta ac viginti ſtadia continet.
Reliquas vſqꝫ ad Solos circiter quingēta in Cilicia Trachea
ciuitatē hodie magnā eſſe dicūt:quā Sataliā vocāt:& oppoſi
tū mare Satalicū pelagus : quod anguſtijs Cyprijs ꝓximum
ferunt:& opidū eſſe nō paruū Scādalarū appellatū: cuiꝰ dñs
viginti millia hominum armare poſſet:qui quāquā Turca ſit
Caramanū cū & Ottomanū inimicus Rhodijs amicitia iūga
tur.Poſt Anemuriū Agidas ciuitas occurrit:deinde altera Ar
ſinoe ſtatione prædita:cui ſuccedit locus Melania nomie: &
Celēderis ciuitas quæ portū habuit:quidam in hoc loco Cili=
ciæ initiū fecęrūt:nō in Coraceſio quibus Arthemidorus cō=
ſenſit.Holmus deinde ſequebat: quam prius habitarunt qui
poſtea Seleucenſes appellati ſunt.Sed cōdita Seleucia apud
Calicadnum eo cōmigrarūt. Calicadnus fluuius eſt qui vltra
Sarpedonis promontoriū in mare prorūpit:per hunc Seleu=
ciam nauigabāt vrbē bene habitatā ; & a Cilicio & Pāphilio

Scipio.
Aemil.
Seleucus
Nicanor.
Arſinoe.
Amaxia.
Cleopatra.
M.Anto.
Laertes.
Selenus
amnis.
Cragus pe
tra.
Caradrus.
Anglicꝰ m.
Anemuriū.
Satalia.
Scādalaꝝ.
Agidas.
Arſinoe al
tera.
Melania.
Celēderis.
Holmus.
Seleucia.
Calicadnꝰ
fl.a Pto.
Calidnus
Sarpedon
prom.

more plurimum abhorrentē. Hinc fuęrunt ex Peripateticis
Atheneus. Xenarch⁹. Murena. philoſophis viri memorabiles Atheneus: & Xenarchus : ille in re publica verſat⁹ aliquādiu in patria populū duxit : deinde contracta cū Murena ſingulari amicitia: & cū illo fugiens captus eſt:cum inſidiæ contra Cæſarē Auguſtū depræhenſæ eſſent:ſed inſons inuētus a Cæſare dimiſſus eſt. Rediens autē Romā cū ab amicis interrogaretur vnde veniret: Illud Euripidis reſpōdit. Aduēto ab imis atq; cæcis inferū tenebris/ſed
Xenarch⁹ ruina domus oppreſſus. breue tēpus ſupuixit a ruina dom⁹ p noctē oppreſſus (vt fit) quod vno ſuperato periculo alterū incurrim⁹. Xenarchus quē Strabo audiuit non diu domi permanſit : ſed Alexandriæ & Athenis & Roma ęlecta docendi vita vſq; ad ſenectutem in honore habit⁹ eſt primum. Arij poſtea Cæſaris Auguſti amicitia vſus:ſed pauloante obitum amiſit viſum.

¶ De Picoela petra ſcalis exciſa / de Corico monte & antro crocum optimum producente:deq; ibidem ſpecu flumen ingens emittente quodq; flumē ipſum a terra inuiſibiliter abſorptum in mare delatū exeat/de Zeniceto pyrrhata qui capto monte Iſaurico/ſe cum tota domo cōcremauit. Ca. XCII

Picoela. Anermiuū Carābuſa. Coricus. Croc⁹ optimus vbi. Poſt Calicadnum petra fuit nomine Picoela quæ ſcalas habuit vi exciſas:quibus in Seleuciam ibatur:deinceps alterum Anermiuum promontoriū & Carambuſa inſula & Coricus mōs:& vlterius ad ſtadia viginti Coricū antrū: in quo Crocus optimus naſcebať. Antrū autē ingentē quādā concauitatē in orbē ductā vocauęrunt: cui labrū petroſum & altum circūiacuit:cū deſcenderis ſolū eſt inæquale ac petroſum & fructuoſa:ac ſemp virenti & domeſtica materiæ plenū adiacens ſolū olim croco ſatū erat:& ibi ſpecu:quod fontem
Flumē abſorptum. Amara aq̄ Eleuſa Archelaus ingentē habuit puræ ac nitentis aquæ in flumē exeuntis: qđ mox a terra abſorptū inuiſibiliter delatū exit in mare: Amaram id aquā vocauęrunt Poſt Coricū Eleuſa inſula cōtinenti adiacet:quā Archelaus habitauit:& regiam fecit:tota Cilicia Trachea aſſumpta pter Seleuciā ſicut prius ab Aminta & a Cleopatra fuerat olim habitata. Nam cū locus terra & mari
Latm⁹ fl. a Pto. Lam⁹. Olympus taurinus. idoneus eſſet ad latrocinium ſatius eſſe iudicarūt ea loca ſub regibus adminiſtrari:q̄ ſub ducibus. Romanorū qui ad iudicia miſſi nō ſemp adeſſe cū armis poſſent:atq; hoc pacto Archelaus Cappadociā & Tracheam Ciliciam aſſumpſit. Poſt
Zenicetus pyrrhata/ſe cū tota domo concremauit. Eleuſam Latmus fluuius & vicus eiuſdē nois occurrebat. In excelſis autē Tauri partibus Olympus fuit Zeniceti pyrrhatæ ſedes & mons:& caſtellum eodē noie: Ex quo tota Lycia: & Pāphilia & Piſidea cernebať:Zenicetus capto mōte Iſau=

rico:ſe cũ tota domo cõcremauit dignus exitus: qui noſtri tẽ=
poris latrones haberet: quãdo pœnitẽtiæ ſpeciẽ nullã faciũt:
illius erat Coricus:& Phaſelis:& multa Pãphiliæ loca: q̃ oĩa
in Iſaurici poteſtatẽ venęrũt. Neq; eni diuturna ſunt q̃ malis
artibus acquirunť. Poſt Latmũ Soli occurrebant ciuitas inſi= Soli ciuitas
gnis alteri⁹ Ciliciæ initiũ:q̃ circa Iſſum iacet: hæc Archiuorũ
opus fuit:& Rhodioꝝ qui ex Lyndo venęrũt: hinc Solœeciſ= Solœciſm⁹
mũ appellatũ exiſtimãt:quod Grãmaticæ artis viciũ eſt. Põ vnde.
peius magnus in hanc hoĩbus exhauſtam reliquos pyrratas
trãſtulit:quos dignos exiſtimauit qui ſeruarenť:& mutato no
mine vrbẽ Põpeiopolim appellauit: hic fuit Chriſippus phi= Pompeio=
loſophus ſtoicus ex patre Tharſenſi ortus:qui inde migrauit polis.
& Phylemon poeta comicus:& Aratus qui de aſtris verſu cõ Chriſipp⁹.
ſcripſit:cuius plurima carmina Cicero in latinum vertit. Phylemon

¶ De Zephirio Ciliciæ promontorio / & Anchiala vrbe in Aratus.
qua Sardanapalli ſepulchrũ cum ſtatua videbať. de Cidno
flumine & ei⁹ natura / de Tharſo & q̃ apud id viri fuerint p=
celebres cõplures/inter quos & Paulus apoſtol⁹. Ca. XCIII

SEquitur Zephirium promontorium eodem nomine quo Zephiriũ.
aliud iuxta Calicadnum. Vlterius Anchiala fuit paulo ſu Anchiala.
pra mare ſita:Sardanapalli opus: vbi Ariſtobolo teſte ſe Sardana
pulchrum eius oſtendebať:& lapidea ſtatua:quæ dextræ ma pallus.
nus digitos cõmittens atq; collidens applaudere videbatur.
Epigrãma quoq; Aſſyrijs ſculptum literis huiuſmodi aderat.
Sardanapalus Anacindaraſſis filius Anchialem & Tharſum
vna die cõdidit: EDE: BIBE: LVDE: dignum epitaphium Ede/bibe/
vt Cicero dicit: quod non in hominis ſed in bouis ſepulchro lude.
inſcriberetur. Vltra Anchialam munitio fuit nomine Cinda: Cinda.
in qua Macedones theſauros ſeruabant: quos Eumenes ab Eumenes.
Antigono deficiẽs abſtulit. Vltra hæc & Solos mõtana ſunt: Olbi.
in quibus Olbi ciuitas erat: quæ Iouis templum habuit Aia= Aiax.
cis Theucri fratribus opus cuius ſacerdos etiã Tracheæ do=
minabať. Poſtea tyrãni eã adorti latrocinia cõſtituęre: quib⁹
ſublatis iterũ ſacerdotes principatũ obtinuęre: vel Teucri vľ
Aiaces vocati. Aba Zenophanis filia vni⁹ ex tyrãnis per co= Abas.
gnatiõẽ in hãc domũ ingreſſa principatu potita eſt:quẽ pa=
ter antea ꝓcuratorio noĩe accęperat. Poſtea Antoni⁹ & Cleo
patra eum illi cõceſſęrũt:obſequijs & cultu deliniti. Sed Aba
ſublata principatus ad eos redijt. qui ex eodẽ genere erant.
Poſt Anchialam Cidnus fluui⁹ erũpit in mare iuxta locũ cui Cidnus.
Regma nomen fuit. Stagnũ id erat:in quod Cidnus exit Tar Regma.
ſum perfluẽs:q ſupra vrbẽ ex Tauro cadit. Tarſi vero nauale Tarſus.

lacus fuit hucuſq; tota ora a Rhodiorũ trãſmarina incipiẽs:ad ęquinoctiales ortus/ab occaſu eiuſdẽ nois extendit. Poſtea ad hyemalẽ ortũ cõuerſa Iſſum:deinde flexũ quendã ſumit in auſtrum vſq; in Phœniciã:reliquũ occidentẽ verſus vſq; ad colũnas Herculis Tarſus in cãpo iacuit Argiuorũ opus: qui Ion quærẽtes cũ Tripolemo errauęrũt. Iulius Solinus matrẽ totius Ciliciæ Tarſum appellat:& a Perſeo nobiliſſima Dianæ prole conditã dicit. Sardanapallus in epitaphio quod ante retulim⁹ Tarſi conditorẽ ſe iactauit. vrbẽ Cidnus mediã ꝑfluebat iuxta gymnaſium Iuniorꝝ:cuius ortus nõ procul ab vrbe fuit. Alueus per profundã vallẽ recta in vrbẽ ibat aqua rapidiſſima ac frigida:hoibus ac beſtiis quæ craſſiores neruos haberent auxiliari putabatur. Alexander captus eius amœnitate proiectis armis plęnus pulueris/ac ſudoris:cũ in eius vndã ſe ꝓieciſſet periculoſiſſimum incidit morbũ:de quo vix tandẽ curatus ęuaſit. Tarſenſes adeo philoſophiæ ſtudioſi fuęrunt: vt Athenienſes & Alexandrinos ſuperarent:verũ indigenæ Tarſi diſcebant peregrini non multi:nec rurſus indigenæ domi manebant:ſed foris proficiſcebãtur:& perfecti libenter peregrinabant:detinebantur autem perpauci. Atheniẽſibus cõtra ęuenit:nam multi eo ꝓficiſcebant:& libẽter imorabant. Indigenæ non multi admodum ibi ſtudebant:nec alienas vrbes diſcendi ſtudio quærebant. Alexandrinis vtrũq; cõtigit:nã & multos peregrinos ſuſcipiebant:& ę ſuis non paucos emittebant. Ex Tarſo viri illuſtres inter Stoicos fuęrunt: Antipater/Archelaus & Neſtor:& duo Anthenodori quorũ qui Cordilion dictus eſt:cum Marco Catone vixit:& apud eum mortuus eſt. Alter Sandonis filius quem Cananitã a vico quodã dixęrunt Cæſaris præceptor fuit & in honore maximo apud illũ habitus. Ex Academicis Neſtor Tarſenſis Marcellũ Octauiæ ſororis Cæſaris filiũ inſtituit. Pluciades & Diogenes Tarſo nati:per alienas vrbes peregrinati ſunt:& ſcholas optime rexęrunt. Diogenes etiã poemata in adoleſcẽtia cõpoſuit:maxima ex parte tragica. Dionyſides optimus tragœdiæ poeta:& Archemidorus & Diodorus grãmatici ex eadem vrbe fuęrunt. Sed nullius viri gloria Tarſum magis extollit:quã Pauli apoſtoli:qui vocatus a dño ſegregat⁹ in euangeliũ doctor gentiũ factus eſt:& vas electionis appellatus:cuius mira fuit eloquentia:& diuina doctrina/& ei non ſolũ Hebræi ſed Græci & Latini credidęrunt.

¶ De Mallo vrbe & qui apud eã viri clari fuęre/de mõtis Amani portis/ Amanides appellatis/de Pindo ãne iuxta quẽ Alexãder cum Dario conflixit. Cap. XCIIII.

Tarſus Ciliciæ mater.
Perſeus.
Sardanapallus.
Alexan. in Cidno fl. lauit.
Attẽ. moreſ
Atheniẽſes
Alexãdrini
Antipater.
Archelaus.
Neſtor.
Anthenodori duo
Cordiliõ & Canaita.
Marcellus octauiæ.
Pluciades.
Diogenes.
Dionyſides
Archemidorus.
Diodorus:
Paul⁹ Apo. doctor gentium/& vas electionis.

PRoxima Tarſo Mallus fuit Pyramo fluuio(de quo ſupra Mallus.
diximus)intercurrente Mallus i ędito loco ſita:Amphy Amphylo=
lochi opus:& Mopſi Latonæ:& Apollinis auguris:de q= chus.
bus multa conficta ſunt:& quæ de Calcãte ſupradiximus:non= Mopſus.
nulli huc tranſferũt:dicũtq; Mopſum & Amphylocũ ex Troia
ꝓfectos Mallũ condidiſſe:poſtea Amphylocũ Argos digreſſũ
cũ Argiuis nõ placuiſſet illo rediiſſe. Sed a regni cõmunicatio=
ne excluſum ſingulari certamine cum Mopſo cõcurriſſe:& cũ
ambo cecidiſſent:non multũ inter ſe diſtãtes iuxta Pyramũ fu=
iſſe ſepultos. Ex Mallo fuit Crates grãmaticus: qui Panętium Crates.
philoſophũ inſtituit/vltra hãc orã Halerius iacet campus:per Haleri⁹ cã=
quẽ Phylotas Alexãdri equitatũ duxit:cũ ille phalãgẽ per orã pus.
maritimã:& Mallenſẽ agrũ Iſſum verſus:& Darij copias ex So Phylotas.
lis ageret. Heſiodus dicit Amphylocum ab Apolline apđ So=
los interemptũ:quidã apud Halemnũ campũ: quidã in Syria.
Alexander ei ꝓpter cognationẽ cũ Argiuis gentili demẽtia ſa= Alexãder.
crificauit. Poſt Mallũ Egeæ opidũ ſuccędũt:deinde Amanides Egeæ.
portæ in quas Amanus mons deſinit a Tauro deſcendens:qui Amanides
vltra Ciliciã eſt orientẽ verſus: ſemper a tyrannis occupatus: portæ.
loca munitiſſima obtinẽtibus. Tarco Demenetus vir memora= Tarco De=
tu dignus his locis potitus eſt:qui ob præclara facinora rex a menetus.
Romanis nuncupatus ſucceſſionẽ ſuis poſteris tradidit. Poſt
Egeas Iſſus opidũ fuit ſtatione præditũ:& Pyndus amnis iu= Iſſus.op.
xta quem Alexãder cũ Dario cõflixit:ac victor percurrit orien Pynd⁹ ãnis
tem. Hic ſinus Iſſicus ab opido dictus:& Rhoſũ ciuitatẽ & Mir Rhoſus.
riandrũ & Alexandriã:& Nicopolim cõtinet:& Mopſi domi= Mirriãdrus
cilium: & portas quæ Cilicũ Syrorũq; confiniũ appellanť:& i Alexãdria.
vltima Ciliciæ terra Dianæ Sarpæ vbi Dianæ fanũ & oraculũ Nicopolis.
fuit:vbi dæmonibus arrepti reſpõſa dabant. In Syria vęro pri=
ma ciuitas fuit Seleucia Pieriæ iuxta quã Orõtes exonerabať. Seleucia.
Ex Seleucia vſq; Solos recta nauigatione ſtadia circiter mille
cõputarunt. Sũt qui arbitranť Cilices Troianos:quorũ Home
rus meminit:horũ Cilicũ auctores fuiſſe:de quibus nunc actũ
eſt:quãuis ab illis plurimũ diſtent : quidã ęcontrario cenſent.
Nos ſuã cuiq; ſententiã relinquimus. Ciliciã Campeſtrẽ Cara= Caraman⁹.
manus obtinet:qui ſecundus in honore apud Turcas habetur.
Is etiã minoris Armeniæ & Cappadociæ partẽ poſſidet:qua=
draginta millia armatorũ cũ neceſſitas ingruit in cãpis habẽs
Is qui modo regnat Abraam nomine ſæpe noſtris præceſſori= Abraã Ca=
bus & nobis ſcripſit auxilia cõtra Octauianũ petens:cui inimi= ramanus.
cus eſt quãuis in cultu Mahumeti cõſeutiat. Reliqua quæ ex= Octauian⁹.
tra Taurum in Aſia ſunt Octauanus habet:exceptis quæ Scã=

dalari dominus poſſidet. Hactenus de Cilicia & Aſia: quã mi=
norẽ diximus. Sed qm̃ Cyprus ei ad auſtrũ iacet: de hac ſimul
agendũ eſt: qua peragnita finis erit Aſiaticæ deſcriptionis.

¶ De Cypro inſula & in ea ꝓmontoriis/quodq; in eo cuius ſũ=
mitas Olympus dicebatur Veneris arceæ templum fuerit / ꝙ
mulieribus nec videre nec adire licebat. de Clidib. & Capraſijs
circũ Cyprum adiacentib. inſulis / de promontorio / vnde qui
Apollinis arã tetigiſſent præcipitabantur. Item de Creta / Bon
ſura / Palepapho / Arſinoe altera. Hierocepia & Papho.

Cap. XCV.

Cyprus.

CYprus inter maiores noſtri maris inſulas locũ ſibi ven=
dicat: cuius ſeptẽtrionales partes Tracheæ Ciliciæ op=
poſitæ ſunt: ibiq; continẽti proxima eſt: Oriẽtales Iſſico
ſinui: occidentales Pamphilicũ alluit pelagus auſtrales Aegy=
ptium. Ambitus inſulæ triũ milliũ & quadringentorũ: ac vigin
ti ſtadiorũ ſinũ ſe iſerẽti dicitur. Lõgitudo a Clidibus in Acha=
mantem pedeſtri itinere mille & quadringentorũ ab oriente ĩ

Clides.

occidentẽ progrediẽti Clides duas inſulas vocauerũt: ad orien
tales parteis ante Cyprũ ſitæ: quæ a Pyramo ſtadiis diſtat ſe=

Achamas.

ptingentis. Achamas ꝓmontoriũ eſt ſyluoſũ: quod duarũ ma=
millarum ſpeciem præbet: & in occidẽtalibus inſulæ partibus
ſitũ tendit ad aquilonẽ Tracheæ Ciliciæ ꝓximũ: tota inſulæ fi=

Crõmiũ.

gura parte altera longior eſt. Crõmiũ promontoriũ a Nemu=
rio Ciliciæ Tracheę promontorio per trecẽtorũ & quĩquagin=
ta ſtadiorũ opponit. interuallũ a Crõmio vſq; Clidas recta na=
uigatione ſtadia ſeptingẽta inſunt: iſulã ad dexterã cõtinentẽ:

Lapatus. a Pto. Lapethos.

ad ſiniſtrã habẽti in hoc ſpacio Lapat⁹ ciuitas fuit: ſtatione p̄di=
ta ac naualib⁹ Laconum & Praxãdi opus: & iuxta eũ Agid⁹ &

Praxander. Agidus. Aphrodiſiũ Teucer. Carpaſia. Olympus. Ven⁹ Arcea Clides iſu. Carpaſiæ nſu. Salamis. Ariſtus. Arſinoe. Pedaliũ.

Aphrodiſiũ: atq; ibi iſula anguſtiſſima: nã ſeptuaginta ſtadiorũ
interuallo ad Salaminã tranſitur: deinde Achiuorum acta: quo
primũ appuliſſe aiunt: Teucrũ a patre Telamone pulſũ: qui
Salaminã in Cypro condidit. Poſtea Carpaſia ciuitas quæ por
tum habuit circa Sarpedonem promontorium ſita. Deinceps
mons & promontoriũ: cuius ſummitas Olympus dicit: In quo
Veneris Arceæ templũ fuit: quod nec adire nec videre mulieri=
bus licuit. In frõte Clides & aliæ cõplures inſulæ fuęre: poſtea
Carpaſiæ & vltra eas Salamis: vnde fuit Ariſtus hiſtoricus: vl=
terius Arſinoe ciuitas & portus & promontoriũ Pedalium: cui
collis altus & aſper iminet: menſæ cuiuſdã figurã præbens gẽ=
tili more olim Veneri ſacer a Clidis ſexcẽtis & octuaginta ſta=
diis diſtãs. Poſtea ſinuoſa quædã & aſpera præternauigatio: q̄
Cetium iter erat: ciuitatẽ clauſo portu preditam: Ex qua Zeno

fuit ſtoicæ ſectæ auctor:& Apollonius medicus: Ex quo loco vſq; Beritũ ſtadia mille & quingẽta cõputauęre. Deinde Amatus ciuitas:& inter medio ſpacio opidũ noĩe Palea: & Olymp⁹ mons qui mamillæ ſpeciẽ præbuit:& Curias peniſularis & Curium vrbs ab Argiuis condita:que ſtationẽ habuit in occidẽtali parte inſulæ:quæ Rhodũ reſpicit. Poſtea promontoriũ eſt: vnde iaciebanť qui Apollinis arã contigiſſent:tanta erat apud cæcam gentilitatẽ:nõ dei ſed dæmonis reuerentia. Vltra promontoriũ Creta fuit:& Bonſura:& Palepaphus ad decẽ ſtadia ſupra mare ſita:quæ ſtationẽ habuit/& antiquum Veneris Paphiæ templũ:ſubinde Zephyriã promontoriũ/& altera Arſinoe cum ſtatione & tẽplo & luco:& non procul a mari Hierocepia & Paphus ab Agapenore condita:quæ portũ habuit: & templa optime conſtructa:diſtans a Palepapho itinere pedeſtri ſtadiis ſexagita. In qua via viri ſimul ac mulieres ex omnibus vrbibus cõfluẽtes feſta quotannis celebrabant:quidã dixęrunt Paphum ab Alexandria diſtare per tria millia & ſexcenta ſtadia:adhuc vrbs extat & epiſcopũ habet quẽ nos creauim⁹.

Cetium a Pro. Citiũ. Zeno ſtoic⁹ Apolloni⁹. Amatus. Palea. Olympus. Curias. riũ. Creta vrbs Bõſura. Palepaph⁹ Zephiriũ Arſinoe altera. Hierocepia Paphus. Agapenor. Achamas.

¶ De Achama promotorio/Nicoſia/Famaguſta & Atraclenſi hodiernis in Cypro vrbibus/ quod apud Coloſſum caſtellum cucurbitæ naſcantur adeo ingentes q; ex eis picatis efficiantur dolia. Item q; æs metallũ vitriolũ/rubigo æris/cãna mellis ex qua zacarum excoquitur/plurimum apud Cyprum abundent. Cap. XCVI.

POſt Paphũ eſt Achamas ꝓmontoriũ:vnde incipit in orientem nauigatio:deinde Solus q̃ portũ habuit & flumẽ & Veneris:& Iſidis delubrũ Phalerus & Achamas. Athetienſes eã cõdidęrũt. Incolæ Solij dicebantur:& fortaſſe ab his Solœciſmus nomẽ accępit:q̃uis i Cilicia eiuſdẽ nois ciuitas fuerit:cui hoc tribuiť:hinc fuit Staſanor Alexandri ſodalis/vir qui principatum meruit. Vlterius in mediterranea ciuitas Linenia fuit:cui proximum erat Crõmij ꝓmontoriũ:vnde circũnauigationẽ ichoauim⁹. Hęc fuęrũt antiq̃rũ vrbiũ noĩa:hodie metropolis & regia eſt Nicoſia/q̃ nr̃is tẽporib⁹ magnas calamitates ꝑtulit. Eſt & Famaguſta:quã Genuẽſes obtinẽt & Paphus de qua dictũ eſt:vbi Nimoſiẽſis epiſcopat⁹ eſt:turris q̃dã extat:& tẽplum dirutũ vulgo Limiſſũ vocãt. Atraclẽſis ciuitas in mediterraneis fuit:nũc deſtructa eſt:quãuis habet ep̃m:qui villis aliquib⁹ præeſt. Sunt & opida q̃dã nõ contemnẽda:inter q̃ Cerines nominať:In quo Ludouicus rex obſidionẽ perpeſſus eſt: ſtadijs quatuor ab opido mons eſt:& in eo caput ſancti Hylarionis cuſtoditur:ę regione Cilicie:nec ꝓcul hinc monaſterium

Sol⁹ vrbs. Phalerus. Soloeciſm⁹ Staſanor. Linenia. Crõmiũ. Nicoſia. Famaguſta Limiſſum. Atraclẽſis. Cerines. Hylarionis ſãcti caput.

Epiphani⁹ | Grȩcorũ/in quo ſancti Epiphanij corp⁹miraculis claret. In=
ſanctus. | ter Paphũ & Limiſſũ caſtellũ eſt munitũ noie Coloſus a Rho
Coloſus ca | dijs cuſtoditũ:vbi cucurbitæ naſcunť ingẽtes : de qb⁹ picatis
ſtellum. | e fficiũt dolia/Inſula ferme tota auſtralior eſt paralello : qui p
Cucurbitæ | Rhodũ duciť virtute nulla inſulaꝵ iferior: nã & vino abũdat
ingentes. | & oleo:frumẽti quoq; ſatis habet:æris etiã metalla i ea fuȩrũt
Vitriolum. | in quib⁹ vitriolũ & rubigo æris naſcebať: ad medicinæ vſum
Rubigo | idonea. Cãna mellis multa in Cypro reperiť. ex qua zucharũ
æris. | excoquiť/Ex pilis quoq; caprarũ pãnus cõficiť: cui Zãbello=
Cãna mel= | to noſtra ætas nomẽ dedit : multas res inſula ad alias gẽteis
lis. | mittit/ex qb⁹ lucra nõ pauca redũdãt/alienis nõ multũ eget.
Zucharũ. | Sed aerẽ parũ ſalubrẽ habet. Tota inſula delitijs incũbit: Fœ
Zãbellotũ | minæ admodũ laſciuæ ſunt. Trogus author eſt conſueſſe Cy
Att. mores | prios virgines ſuas priuſq̃ nuptui traderẽt exteris nautis iſu=
lã petẽtib⁹ offerre/ꝓſtitutaſq; demũ iuris dare:vt nõ ab re ſa
crã Veneri Cyprũ dixerit antiqtas: In initio p ſingulas vrbes
tyrãni fuȩrũt. Sed poſtq̃ Ptolomaici Aegypto potiti ſunt:Cy
prus etiã fauẽtibus Romanis in eoꝵ ditionẽ cõceſſit. Poſtre=
Ptolomȩ⁹ | mus Ptolomȩ⁹ cum ingrat⁹ erga bene mȩrẽtes inuẽtus eſſet:
vltimus ſe= | ſublat⁹ eſt:& Romani inſulã occuparũt:& ꝓuinciã ꝑtoriã fe=
ipſum iter= | cȩrũt:tollẽdi regis auctor fuit. P. Claudi⁹ pulcher: q a Pyrra=
fecit. | tis Cilicib⁹ capť⁹ iperato ſibi redẽptionis ꝑcio miſit ad regẽ
Claud. | vt ſe redimeret. Ille ꝑciũ adeo exiguũ remiſit: vt Pyrratæ id
pulcher. | accipere recuſauerint: Publiũq; ſine ꝑcio dimiſerint:qui libe=
ratus gratiã vtriſq; retulit. Nã creat⁹ plæbis tribun⁹ ȩuicit:vt
M.Cato. | M.Cato in Cyprũ mittereť/eã a rege ablatur⁹. Ptolomȩus re
intellecta ſeipm interfecit. Cato inſulã accȩpit/& regis opib⁹
venundatis pecuniã in publicũ ærarium detulit. Cyprus diu
M.Anto. | poſtea ꝓuincia fuit q̃uis paruo tẽpore interiecto. Antoni⁹ eã
Cleopatræ & ſorori eius Arſinoȩ tradidit. Sed breui oia eius
acta reſciſa ſunt poſtq̃ manus ſibi conſciuerit : antiqua hæc
ſunt & noua digna relatu:quæ paucis abſoluemus.

¶ Hiſtoria de bello apđ Cyprũ facto. Itẽ quõ Iacob⁹ Cypri⁹
not⁹/Soldano fœdũ & execrãdũ ꝑſtitit iuramẽtũ. C.XCVII

CYprus cadẽtib⁹ rebus Romanis diu ſub iperio Græco=
rum fuit:qui poſt Conſtãtinum apud Bizantiũ regna=
Ricardus | uȩre. Ricardus Angliæ rex Græcos ex inſula deiecit cũ
anglus. | Hieroſolymã claſſe petẽs:eo tẽpeſtate delat⁹ portu ꝓhibere
tur:Indignat⁹ eni arma q̃ in Saracenos parauerat in Grȩcos
vertit:eiſq; iſulã abſtulit/Spoliatãq; firmo ſuoꝵ ꝑſidio cõmu=
Guido Lu= | nitã reliqt:nec diu poſtea Guidoni Luſiniano gñe Gallico:q
ſinianus. | de Hieroſolymitano regno cõtẽdebat:eã pmiſit : quã ille ab

Anglico acceptã ſibi & poſteris ſuis vſꝗ in hæc tẽpora obtinu=
it. poſt varias ſucceſſiões regnũ ad duos fratres peruenit: quo=
rum alter nomine Petrus claſſe inſtructa cũ Catelanis ac Gal=
licis Alexandriã Aegyptiorũ inuaſit: Ingreſſuſꝗ vrbẽ mediam
diripuit: & quãuis occurrentibus maximis Egyptiorũ copijs fu
gæ ſe cõmiſerit: Ingentẽ tamen prædã & diriſſima ſpolia repor
tauit: nec diu poſtea a fratre interfectus eſt. Nulla enim ſancta
reperitur regni ſocietas. Cruentus fraterno ſanguine rex con=
ſtituitur: ſed neꝗ ei longa quies fuit: neꝗ impune ceſſit parici=
dium. nam eũ ſolẽne conuiuiũ inſtituiſſet: quod annis ſingulis
inſtruere mos erat. Ingens calamitas obtigit. Inuitati Genuen=
ſium ac Venetorũ mercatorũ iudices: quos Baiulos appellant:
Baiuli Ve=
magna inter ſeſe contẽtione de priori cõſeſſu certare cœpęrũt
neti.
Cũꝗ rex Venetis ꝓpenſior videret: idignati Genuẽſes armis
De Venetis
ſuã dignitatẽ retinere ſtatuęrũt: atꝗ i regiã tectis ſub veſte gla=
& Genuẽſi=
dijs profecti ſunt. quod intellegẽtes Venetorũ primores: regẽ
bus contẽ=
adeunt: atꝗ inſidias ſuo capiti paratas dicunt: Et idcirco iuuẽ=
dẽtibus.
tutem Genuenſiũ armatã itraſſe palatiũ. Rex miſſis ęueſtigio
qui rẽ inquirãt: inuentos cum armis Genuẽſes in ſublimẽ pala
Atrox i Ge
tij locum rapi iubet: atꝗ ex altiſſimis feneſtris in forum præci=
nuenſes fa=
pitari. Statuta militũ cohorte: quæ lanceis atꝗ gladiis caden=
ctum.
tes exciperet tantũ maligna potuit accuſatio. Reliqui etiam ꝑ
Cyprum cõmorantes Genuẽſes perquiſiti ac necati ſunt: ita vt
vix vnus ex tanta clade ſuperfuerit: qui rem geſtã in patriã re=
nunciaret. Accępit tamen dux Genuenſium ac ſenatus paulo=
poſt atrocem ſuorũ ciuiũ iniuriam: atꝗ in vltionem ęrectus: in=
tra quadraginta dies potentiſſimam claſſem armauit: & in Cy
prum miſit: cuius aduentus eodem fere tempore: & viſus eſt &
auditus. Trugoſius: qui claſſi præfectus erat expoſitis i terram
Trugoſius.
copijs: mox Nicoſiã profectus ęgre defenſam cœpit breuiꝗ re=
gem ac reginã: & vniuerſam inſulam in poteſtatem ſuam redę
git: & interfectis nephãdi conſilij auctoribꝰ ingẽti ditatus præ=
da: maiori cum gloria & breuiori tẽpore ꝙ̃ ſperaretur domũ re
diit. Rex cum cõiuge aliquãdiu in carcere ſeruatus eſt & regi=
na prægnans in captiuitate peperit: tandẽ venia ręgi data eſt:
& regnum tributariũ factum eſt: & vrbs nobiliſſima totius Cy=
pri emporium Famaguſta de regno recępta Genuenſi popu=
lo applicata portu & vectigalibus diues. Puerũ regi natum Ia=
Ianus regis
num appellauęre: ꝙ in Genua natus eſſet: quam noſtra ætas
Cypri filꝰ.
Ianuam vocat. Aduerſus hunc cum patri ſucceſſiſſet in vltionẽ
Melchella.
direptæ Alexandriæ Soldanus Aegypti Melchella validiſſi=
mam claſſem tranſmiſit: quæ veluti tempeſtas horrida cuncta

corrupit. Cypros occurrere auſos proſtrauit in cāpo: Ianū regem captiuū abduxit. Nicoſiā regni caput diripuit: eccleſias incendit: & omnē ferme populū rapuit ī ſeruitutē: vacuas vrbes & inſulā pene ſolā reliquit. Rex poſtea centū & vigintiquinq; millibus aureis redēptus: & tributarius Aegyptiorū factus in regnū rediit. Sed dū inſulā Aegyptii ſpoliarēt: & eorū nauigia paucis cuſtodibus ſeruarent: in litore nauis Veneta: que pegrinos quotānis Hieroſolymā vehit: voto peracto rediēs huc applicuit: & paulopoſt ſex Catelanorū naues aduentarūt: quarū patroni Venetū allocuti ei ſuaſęrunt vt ſigna deponeret: ſimulq; claſſem Aegyptiā aggrederet: futurū vt opulenta ſpolia referret paruit Venetus: ſed inter noctis tenebras Catelanis mutato cōſilio dilapſis/ redeuntes in ortu lucis/ ad litus Aegyptii

Veneta nauis ab Aegyptiis adorta/ ac expugnata.

nauē Venetā ſolā: & ſine ſigno inuentā adoriunt: ac breui expugnant iubētq; peregrinos: qui aderāt ſi viuere velint ęrectis digitis CHRISTVM negare. mira virtus nemo repertus eſt: qui pluris vitam q̄ fidem fecerit: ob quam rem viri triginta/ qui prælio ſuperfuerant vincti deponunt in litore: atq; ibi lapidibꝰ cæſi: & obruti vſq; ad vltimū ſpiritū CHRISTO benedixęrūt.

Chriſtiani pegrini pro Chriſti fide lapidib. obruti.

Fœlix exitus: & optimo cuiq; optandus. Fœminas in captiuitatem ductas apud Alexādriā Veneti mercatores redemęrūt: inter quas vna ex noſtratibus fuit Corſiniani nata: vidua. & ſancta mulier: quæ domum reuerſa: hæc nobis a ſe viſa narrauit.

Corſiniana peregrina.

Ioānes Cyprius efœminatus.

Ianus per tot aduerſa vitā agens: tandē relicto filio impubere Ioanne mortē obiit. Filius inter fœminas educatus cum virilē ætatem attigiſſet: mulierē ſe magis quā virū oſtendit: iter epulas atq; delitias languens ſemper ſub tutoribus & curatoribus vixit: vxorem tamen duxit ex familia montis ferati: quæ vbi in Cyprum venit peractis nuptiis ſiue aeris intēperie ſiue vt fama fuit veneno extincta eſt: & comitatus eius pene vniuerſus interiit: nec poſtea repertus eſt ex occidentalibus regibus qui ſuam ſibi familiā deſpondere vellet. Ad Græcos igitur itum:

Helena Paleologa Roma. eccl = ſiæ inimica

Fœmina virū agit.

& in Pelopōneſo quæſita coniunx: ex Paleologorū ꝓſapia Helena nomine ingenioſa & cordata mulier: verū græca inſtituta pfidia latinis inimica ſacris: & Romanæ hoſtis ecclęſiæ. Quæ vbi conſumato matrimonio viri vecordiā cognouit: non tā reginam quā regē ęgit/ regnū ipſa gubernauit: magiſtratus depoſuit atq; inſtituit. Sacerdotia pro ſuo arbitrio ordinauit: & ęliminato Latino ritu Græcanicum ſuperinduxit: belli paciſq; leges dixit: viro ſatis fuit conuiuari: deliciiſq; affluere: atq; in hūc modum vniuerſa inſula in poteſtatē Græcorū rediit. Potentiſſima apud reginā nutrix eius fuit: & apud nutricē filius: apud

quem ſumma regni eſſe videbaī.Cū is matrem:mater reginā: Regina regem regeret:Ioanni ex concubina Iacobus natus eſt magni ſpiritus adoleſcens ex cōiuge Carlotam tantū ſuſcępit: quæ poſtq̄ adoleuit Ioanni regis portus Galliæ patrueli nupſit.Vir eius conſenſu procerū in regnū accerſitus eſt:qui viuente ſocero rem adminiſtraret. iam enim muliebris regiminis non minus tedebat populum quam pudebat. Aduentante igitur Ioanne celebratiſq; nuptijs cuncta in eius manu poſita ſunt:& forma regiminis correcta:diuina & humana reformata negocia/Romanus ecclęſiæ ritus iſtauratus:Reginæ ac nutrici adempta poteſtas:nutricis filius noui principis faciē veritus Famaguſtā conceſſit.quo ex loco matri ſuaſit:vt ſi ſe cum filio saluā vellet Ioannem veneno extingueret:quo viuo ſpera re vitā ipſa nō poſſet:nec ſurdo cātata fabula eſt. Venefica mulier cōſentiente regina vt fama eſt nobiliſſimū princīpē toxico ſuſtulit:atq; ita priores illecebræ & dānata Helenæ iperia redięrunt. Filius quoq; nutricis gloriabund⁹ ex Famaguſta rediens:quaſi dominus & rerū omniū moderator recept⁹ eſt. Qui Carlotā ludibrio habēs multis eā cōtumelijs affecit:illa ad fratrem cōfugiens ſuas cōqueſta calamitates opē petijt. Iacobus nō tā ſororis gratia q̄ regni ſibi parādi græculū cunctis inſultātem ſua manu interfęcit:cœpitq; cū amicis id agere vt rex appellareī:quod iāpridē in animo geſſerat:vt primū eni ſapere aliquid cœpit:vidēs patrē mētis inopē ex matrimonio virili ꝓle carere ad regnū aſpirauit:Indignū exiſtimās:aut ſororē ſibi: aut ſororis virū ꝑferri. Qđ ꝑſagiēs Helena viro pſuaſerat:vt filiū regni cupidū extra matrimoniū natū:ecclęſiæ traderet:ac ſacris ordinibus iniciaret:ſic futurā vt regnandi ſpem poneret. Vacua p id tp̄is paſtoris regimine ecclęſia Nicoſiēſis erat. Hāc igiī Iacobo ſpondēt:poſtulariq; i præſulē curāt:atq; in poſſeſſionē deducūt:qđ Romana ecclęſia nunq̄ ratū habuit:ſed poſt græculi cædē regina & nutrix aduerſus Iacobū inſurgētes: eū vrbe regia pepulęrūt:ille apud iudicē Venetorū aliquādiu latitans:tādē apparato nauigio cōceſſit in Rhodū/quo in loco nō ſine honore habitus eſt. Interim Carlota ſuaſu matris ac procerum Ludouico Sabaudiæ ducis filio nubit:eumq; q̄ celerrime ad ſe proficiſci hortatur.Medio tēpore Iacobus ſpe regni amiſſa per amicos apud Nicolaum pontificē maximū inſtat:vt ecclęſiæ Nicoſienſi præficiatur/Sed Helena & Carlota contranituntur/negātq; ſanguinariū hominē & qui regnū ſeditionibus agitet in ecclęſiæ militiā recipiendū·literæ caſu a Iacobo intercipiunī/qui cōtracta amicorum nō parua manu in Cyprū na

Iacobus nothus. Cyprius.

Ioānes veneno extinguitur.

Ludouicus Sabaudus.

naui gãs: clam regiã vrbẽ ingredit: eorũq; domos adiẽs: quos ſibi norat infenſos cunctos interficit: bona inter amicos partitur: & tanq̃ victor in ciuitate morat. Regina interim morit/ & paulopoſt rex vir muliere corruptior: q̃uis forma & habitu corporis regio dignus honore videret. Sed quã erat exteriori decoris ſpecie: tam fuit ignauus: & turpis anim⁹: Inter hæc turbato multifariã regno accerſitus: crebriorib⁹ nũcijs Ludouicus apud Venetias claſſe parata in Cyprum nauigat: magnoq; omniũ applauſu ac fauore rex appellat. Iacobus eius aduẽtum haud quaq̃ expectare auſus: cõſilio & ope vt aiunt Marci Corari potẽtis amici: qui ſibi nauigiũ conceſſit: cũ amicis ferme centũ in Alexandriã nauigauit: Soldanũ quãprimũ liceret cõuenturus: eiuſq; opem iploraturus. Soldanus miſſis obuiã primorib⁹ ſuæ curiæ eũ ad ſe q̃ celerrime venire iuſſit/ & magnis honorib⁹ venientẽ accępit/ qui vt in cõſpectu dat⁹ eſt: Supplex inquit ad te confugio regũ maxime atq; potẽtiſſime. Tu mihi dñs es: & vt clemẽtia tua ſpondet adiutor & tutor eris. Iohãnes pater meus: qui tibi quotannis tributũ pendebat: ſuperiorib⁹ diebus ę vita deceſſit nec p̃ter me virilem ſobolẽ reliquit. Soror mea virũ ſibi ex Gallis accerſiuit: eum Cyprij regẽ ſuſcęperunt: me poſthabito: quẽ regnare par fuerat. Sed tuum eſt regnũ Cypri: tuum eſt diffinire quẽ regnare oporteat. Natura maſculis nõ fœminis imperium dedit: nec æquitas p̃mittit regũ filios extraneis cedere. Reſpice oro fortunã meã: nec me regẽ natũ: regno priuari ſinas: paternã hæreditatẽ a te poſtulo: qui meus iudex es: niſi cauſam meã ſuſcipis: exul a patria: regius ſanguis mẽdicabo panẽ. Indigna hæc tuo nomini inuret nota: qui ſubditorũ iuſtas cauſas non defenderis: nec ę re tua fuerit: me repulſo: cuius maiores ſeruire tibi didicęrunt. Gallicũ hoiem Cypriorum regno p̃eſſe: noſti ſuperbiã gẽtis: & quãta Aegyptiorũ imperio attulerint Gallorũ claſſes incõmoda: nunq̃ Alexandria: aut aliæ maritimæ vrbes pacẽ habebũt tenẽtibus Cyprũ occidẽtalibus regibus. Quod ſi me foueas tam tua Cyprus quã Aegyptus erit: nec tu difficilẽ rem crediderisi paternũ atq; auitũ regnũ michi reſtituęre: multi ſunt qui meis rebus ſtudent: nec aliud optant quã tuo fauore p̃ditum: me redeũtem cernere. Parua me claſſis in ſoliũ paternũ collocabit: ſatis amicis meis fuerit tua ſigna vidiſſe: & tuis auſpitijs bellũ geri: cætera ipſi expediẽt: nec dubita breui me ſeruũ tuum Cypri regẽ videbis: tãtum facito: vt te velle intellegã. Mouęrũt ea verba: nõ Soldani modo: ſed omniũ qui aderant animũ nec quiſq̃ fuit: qui nõ

Exterior ſpecies ignauũ plerũq; animũ ſig.

M. Corari⁹

Iacob⁹ ad Soldanum confugit.

Orat apud ipm Sold.

indigna pati adoleſcētē arbitraret̃:eiq; ſubueniēdū exiſtimaret:Erat eñ Iacobus duos & viginti nat⁹ annos:forma ęgregia:& ſtatura corporis patri per quā ſimilis:verū animi dotibus:& ęloquētia lōge diſpar. Placuit igit̃ ſubuenire ſupplici: moxq; regijs ornamē.is allatis Iacob⁹ veſte purpurea indutus:cæteriſq; inſignibus adornat⁹: quibus regib⁹ vti mos eſt: in cōſpectu Soldani:& omniū procerū rex declarat̃/ac per vrbem circūductus ꝓcipuis honorib⁹ cumulat⁹ eſt claſſe decreta/quæ illū mox in Cyprū veheret:prius tñ literæ in hāc ſententiā Soldani noīe ad Ludouicū ſcriptæ ſunt. Veniſti ab occiduis partib⁹/vt alienū regnū in orienti inuaderes : paterna hęreditate filium exueres:vana eſt cogitatio tua. Cyprus michi vectigalis eſt/& meū de rege iudicare:niſi quāprimū abieris Aegyptio peribis gladio. Si vxor tibi cordi eſt:poteſtatem facio:vt eā tecū auferas. Si tñ prius receſſeris:quā ſecūdo monearis. His acceptis toto regno trepidatū eſt. Ingēſq; meror omniū mētes perſuaſit : cū neq; Soldani iuſſib⁹ reſiſtere poſſent:neq; ſine turpitudine obedire. Poſtremo cū remediū nullum aliud inuenirēt : Legatos ad Soldanum mittere placuit: qui eius mentē lenirēt : miſęrūt & ſimul Rhodij viros ex religione primarios: qui apud Cairū cōuento Soldano Ludouici cauſam humilib⁹ verbis defendere conati ſunt. Nil eum de iure Soldani ablaturū veniſſe dicētē Ioannē Cypri regē Carlotā filiā vnicā ex matrimonio ſuſcępiſſe: quā ſcdm Chriſtianas leges reliquiſſet hęredē. Iacobo ex cōcubina nato:regnū nequāq̄ deberi maritū ꝓ cōiuge coronæ iura ſortiri : hortari ne regni cōſuetudines cōfunderet: neue Chriſtianis Chriſtiana inter ſe iura negaret. Ludouicū Soldano in om̃e tēpus amicū futurū:tributūq; ſuis tēporib⁹ ꝑſtaturū. Iacoboq; decē millia aureorū ſingulis annis quoad viueret traditurū. Res diu in conſilio apud Soldanū agitata eſt: & iam eo ventū erat:vt poſtulata Ludouici admitterent̃: triginta millib⁹ aureis ſupadiectis:hāc eñ ſummā loco ipenſaꝝ Soldanus expoſcebat: nec Ludouic⁹ ꝓ redimēda pace abnuebat. Sed ambiēs Iacobus:modo iſtos:modo illos amicos:ac Soldani fidē accuſans: qui ſe pauloāte regē declaratū deſereret:Gallicæq; ꝑfidiæ ꝓderet. Purpuratos quoſq; in curia potētes hortabat̃/vt Soldano ſuggererēt:ne Gallicis oratoribus auſcultaret:neue ſe ſemel in fide relinq̄ret. Aderat ei Soldani filius æqualis ætatis: qui ei⁹ fortunæ miſerebat̃. Aderāt & tres Mamaluchi in pallatio potētes:qui ꝓcib⁹ aſſiduis Iacobū cōmendabāt. Sed parū eoꝝ conamina valuiſſent : niſi Mahumetis Turcaꝝ ipera=

Iacobus a Sold. veſte purpurea induitur.

Literæ ad Ludo. ſabaudum.

Legati Cyprij & Rhodienſes ad Sold.

Mamaluchi.

Mahumetis legatus ad Sold.

toris legat⁹ oportuno in tēpore affuiſſet:qui verba huiuſmo-di habuiſſe ferē. Accępit amicus tu⁹ Turcaꝶ iperator Mahumetes te Iacobū Cypri regē appellaſſe: eūq; in patriū regnū ſtatuiſſe reſtituere: digna res:q̄ de tuo ſolio manaret: & noſtræ religioni accōmoda. Sed renūciatū poſtea eſt:te mutato cōſilio pacē cū rege Gallico paciſci:& quē iuuare cępiſti velle deſerere: tanq̄ ignores quāto perſequat̄ odio gentē noſtram Gallicus ſanguis:neq; Gotfridi:Balduuiniue:aut alioꝶ eiuſce gentis facta menti teneas:qui ſæpe maiores noſtros magnis cladib⁹ afflixęrūt. Vide quid agas. Si pax tibi cū Gallico genere cordi eſt:cū noſtro bellū expecta/ nec tibi cū ſolis Turcis inimicitias futuras putes. Aegyptij Syrij & Arabes/ quib⁹ ꝑes/ſūmo te odio ꝓſequenť/nec tu⁹ tibi filius hærebit: qui religionē noſtrā Gallicano ſanguini ꝓdideris: qd ſi ꝓmiſſam fidē Iacobo ſeruaueris claſſemq; pararis i Cyprios/ Mahumetes quoq; alterā parabit in Rhodios:& vtriuſq; inſulæ ſpolia tua erūt:ſolū tm̄ inſulæ Rhodiæ Mahumetes ſibi ſeruatū cupit. Placuęrūt Soldano Turcæ oblata:atq; in ei⁹ poſtulata cōſenſit. Apparata eſt ę veſtigio claſſis:& Iacob⁹ cū magna militū manu in ea vect⁹ Cyprū appulit: nō tulęrūt eius impetū Galli:q̄uis Rhodios adiutores haberēt:neq; auſi apud Nicoſiam expectare in caſtellū quod Cerines appellat̄ ſeſe recepęrūt. Iacob⁹ reliquis oībus in poteſtatē receptis:obſidionē aliquādiu circa caſtellū tenuit. Deinde ſpe potiūdæ munitionis depoſita dimiſſis cuſtodib⁹: qui Gallos ab incurſione ꝓhiberēt. Nicoſiā reuerſus ad reformationē regni ſe cōuertit: Legatoſq; ad nos miſit:qui multa peterēt faciē honeſtatis habentia. Sed re vera nil aliud q̄rebat q̄ Chriſtiani regis apud ſedē apoſtolicā nomen vſurpare:Sed contra illi ęuenit q̄ putabat: neq; eni oratores ſuos tanq̄ regios admiſim⁹:cū accępiſſem⁹ eū Soldano Aegypti:eo tēpore quo regnū ab eo ſuſcępit turpiſſimū iuramentū ꝑſtitiſſe. Adiurato eni quadragies deo vt accępimus:ſic ait Per deū magnū & altū miſericordē: & benignū formatorē cæli & terræ: & omniū q̄ in eis ſunt: & per ſancta hæc euāgelia:per ſanctū Baptiſma:per ſanctū Ioannē Baptiſtā:atq; oēis ſanctos:& per fidē Chriſtianoꝶ ꝓmitto & iuro quod oia q̄ nouero aperta erunt dn̄o meo altiſſimo Soldano Aegypti:& totius Arabiæ iperatori:Aleſſerapho Aſnali:cuius regnū deus fortificet:ero amicus amicorū ſuorum:& inimicorū inimicus. Nihil eum cælabo:neq; Pyrrhatas in regno meo patiar:neq; his victū aut auxiliū dabo. Aegyptios qui meo in regno ſeruiunt Emam; & libertate donabo; auri

Gotfridus bullio. Balduinus.

Legati Iacobi ad Papā piū.II.

Att.turpiſſimū Iacobi Cyprij apđ Soldanū iuramētum.

Aleſſeraphus. Aſnalis.

quinq; millia nūmum in kalēdis ſeptēbris: aut octobris tribu ti noīe in tēplis altiſſimis Hieruſalem & Lamech ſingulis an nis offerā. Coloſſeos ꝓhibebo: ne pyrratis arma miniſtrent: quæcūq; digna cognitu nouiter emerſerint: Soldano renūcia bo: in iuſtitia & veritate Pædami: nihil mea in parte fraudu- lētum erit: quod ſi aliquid horū neglexerim: ero apoſtata & mandatorū ſancti euāgelij Chriſtianæq; fidei ꝑuaricator: di- cam ęuāgelium falſum eſſe: negabo CHRISTVM viuere: & matrē eius Mariā virginē fuiſſe: ſup fonte baptiſmatis Came lum interficiā: & altaris pſbyteros maledicā: diuinitatē nega bo: & Illeſum nunciū humanitatē adorabo. Sup altari cū iu- dea fornicabor: & ſanctorū patrū maledictiōes oēis in me re cipiā. Hoc iuramentū in ſcriptis redactum: & ex Arabica lin- gua in Latinam traductū: Legati Rhodiorū viri pſtantes ad nos detulęrūt aſſerētes certiſſimū eſſe: Ita Iacobū apud Cai- rum Soldano iuraſſe: ꝓpter quā rem oratores eius multū in- crepatos abſq; honore remiſimus. Carlota interim q̄ Rho- dum petierat cōparatis aliquibus auxilijs cū noua militū ma nu quā ſocer ex Sabaudia miſerat ad virū quē Cypri relique- rat apud Cerinē redijt: eo ꝓpoſito vt Nicoſiā peteret: nō par ua ſpe freta recuperandi regni Iacobus cōſilijs eius explora tis iter intercipit: cōſertoq; prælio multos Gallorū interficit: reliquos in caſtellū repellit: quo in loco vſq; in hanc diem Lu douicus obſidionis incōmoda fert: reliquæ partes inſulæ Ia- cobo tanq̄ regi parent: excepto Coloſſi opido: quod Rhodij tenēt: & Famaguſta quā Genuenſiū eſſe diximus. Carlota vi ro apud Cerinē dimiſſo Rhodū cōtendit: & deinde plena ca lamitatis ad nos nauigauit: ſibi & viro vt cōſulerem⁹ nō ſine lachrymis orās: nā & ipſa multa in mari aduerſa pertulerat: nos qua potuim⁹ hūanitate prudentē ſane & cordatā fœmi- nā cōſolati ſum⁹. Vinum & triticū quod regi mitteret obſeſſo apud Ancona obtulim⁹: & ſibi quæ omniū rerū erat indigua equos & mulos coęmimus: & viaticū dedim⁹: quo in Sabau- diā vt reginā deceret ꝓficiſceret̄ ad ſocerū: auxilia quoq; pol liciti: quib⁹ in regnū reſtitui poſſet ſi noſtris cōſilijs vteretur. Facile nāq; exulibus regibus commiſereri ſcimus. Sed digna dei vltio. Nam cū nos apud Mantuā cōuentum ageremus: re geſq; hortaremur: vt in tutelā regionis aſſurgerent: neq; hinc Turcas: inde Saracenos in Chriſtianos ſæuire permitterent. Huius Ludouici pater qui multa promiſerat inter primos re- pertus eſt: qui orthodoxæ fidei auxiliū negauęre. Ipſe quoq; Ludouicus adoleſcēs: cū per Padum nauigaret: eſſetq; Man-

Carlota cū militū ma- nu ad virū redit.

Ludouicus obſeſſus.

Carlota ad ſummum Pōt. venit.

tuæ propinquus in eo loco vbi Mintius Pado miſcetur: haud
quaq̃ dignatus eſt nos viſere:aut noſtrã benedictionem expo=
ſcere:quibus ex rebus ſæpe oratores Sabaudienſes allocuti eo=
rum facta dãnauimus:futurumq; diximus vt in pœnam eorũ
quæ pater faceret filius regnum amitteret fruſtraq; opem ab
alijs peteret:quam ſuus pater negaſſet eccleſiæ:ſicut poſtea cũ
magno religionis dãno ſecutum eſt.

¶ Quo iure Soldanus Cyprũ / & Turca Rhodũ ſibi pertinere
dicant. Item diſputatio qui primum pop. Aſiã minorẽ coluerit
quiq; duces apud eã armis p̃cipue claruerint. Cap. XCVIII.

HAec habuim⁹ qui de Cypro dicerem⁹: Aliquanto longi⁹
quã conſueuimus propter hiſtoriã noſtri tẽporis: quæ nõ
videbatur negligenda:quod etiã in alijs locis facturi ſu=
mus:vbi noſtra ætas aliquod habuerit memeratu dignũ. Sol=
Soldanus. danus ſuã eſſe Cyprũ dicit: & Rhodum propter Hieruſalẽ: de
cuius regno has inſulas eſſe putãt:& cũ ipſe Hieroſolymã poſſi
Turca. deat:ad eas quoq; ius ſibi cõpetere arbitratur. Turcarũ impera
tor de Cypro nihil aduerſatur. Rhodũ vero ſui iuris eſſe cõten
dit:qui vicina in cõtinenti litora obtinet. Antiqui & Rhodum
& Cyprũ Aſiæ tradiderunt:quibus nulla continens ꝓpinquior
eſt. Nam Rhodus Cariæ. Ciliciæ Cyprus obijcit:quæ Aſiæ par
Qui primũ pop. Aſiã coluerint. tes exiſtunt. Aſiã ipſam minorẽ qui primo coluerint nõ ſatis cer
tum eſt:quidã Indigenas putãt:nos ex Syria primos cultores
aduenìſſe arbitramur:quãdo ex vnis parentib⁹ oẽs originẽ du=
cimus. Illi vero ĩ terreſtri paradiſo creati:atq; illinc eiecti ĩ Da=
maſceno primũ agrũ locati ſunt:Indeq; genus humanum niſi
Arca Noe. Armenica magis origo alicui placeat: quia ĩ arca Noe ſeruata
ſit humana caro:& illa in montibus Armenia ceſſante diluuio
requieuerit:vnde rurſ⁹ ꝓpagati homines ad colendas ꝓuicias
exierint:Sed oẽs ab Adã ꝓgnati:qui filios Noe ſui generis au=
ctorẽ faciũt. Ante Troianũ bellũ cultores Aſiæ iter primos me
Caucones. morant Caucões:quos alij Pelaſgos alij Scythas fuiſſe tradũt:
Bebrices hos Bebrices ę Bithynia pepulerũt. Bebrices Mariãdini cũ Pa=
Paphlagones. phlagonib⁹ ex qb⁹ Mariãdini exiuerũt:& Eneti. Nobil' Paphla=
gonũ natio Mygdões Olympi cultores q̃ boreã reſpicit:& Do
Mygdones liones iter Rhindacũ habitãtes & Eſapũ & Myſi q ex Myſia
Doliones. ꝓfecti ſũt. Europęa apud Danubium ſita:& Lydi qui & Meo=
Myſi. nes appellati ſunt:& antiquiores:q̃ Myſi creduntur:& ab aliq=
Lydi. bus Myſorum patres exiſtimati ſunt. Aſiæq; indigenæ:& Le=
Meones. leges qui per inſulas habitantes ſub Minoe Cretenſi fuerunt:
Leleges. poſtea incontinentẽ Aſiæ migrantes auſtrale inde latus vſq;
Aſſum:& deinde vſq; ad Caicum & Hermum oram maritimã

tenuęre:& Cares qui prius Leleges eſſe putantur et inſulares: Cares.
poſtremo terreſtres facti apud Meandrum ſedes obtinuęre:&
Phryges qui ex Thracia profecti primo Sangarij ripas habi= Phryges.
tauęre:deinde ad orientem mediterraneam petięrunt: & Lycij Lycij.
qui prius non procul ab Ilio ſortiti ſedes in duos diuiſi princi=
patus deniq; vltra Taurum migraſſe credũtur:& Teucri quos Teucri.
alij ex Creta:alij ex Attica ortos exiſtimarũt:& circa Amaxi=
cum habitauęrunt:& Cilices qui ſub Hectore fuęrunt Thebam Cilices.
colentes Ilio proximi:quo deleto/Taurum tranſiuęre:& Dar= Dardani.
dani ſub Aenea & Antenore cõſtituti Idæ accolæ:& Cetij pro= Cetij.
pe Caicum ſub Euripillo militãtes:& Pelaſgi qui Lariſſam Cu Pelaſgi.
manam prius coluęre:gens ab origine Theſſalica:quæ poſtea
multum creuit:& tamen cito defecit:& Solium in mediterra=
nea ſupra Cares ad Taurum habitantes & Leucoſiri vltra Ha Leucoſiri.
lim in Ponto collocati:& Amazones quæ Themiſciræ cãpos Amazones
incoluęre:& Calybes qui montes Pharnatiæ & Trapezunti ri Chalybes.
uos inſedęrunt:omnes huiuſcemodi gentes ante bellum Tro=
ianum in Aſia fuiſſe traduntur.De Lycaonibus / & Cappado= Qui poſt
cibus & Cathaonibus/ & Armeniis/& Pamphilijs/& Piſidibus cladẽ Iliẽſẽ
& Iſauritijs/& Thracibus qui Cimerij fuęrũt:& Magnetes de= in Aſiã ve=
leuęrunt:& alijs compluribus incertum eſt/Aeoles/& Iones/& nerunt.
Dares:& Macedones:& Galathas nemo dubitat poſt cladem
Iliacam in Aſiam perueniſſe:quæ frequenter externo ſubiecta
imperio:aut raro aut nunquã regem pertulit in armis clarum
cuius vetuſta origo Aſiatica fuerit:ſiue quod ibelle genus ho=
minum facile iugum ſubiit: ſiue quod regionis vbertas exter=
nos reges ad eam acquirendam ſummis conatibus attraxit.
Nam priuſq̃ Troia Græcorum armis rueret:multi Aſiani ex=
terni reges inuaſęrunt. Iupiter ſiue Cretenſis fuit/ſiue (vt alij Iupiter.
volunt)Aegyptius Aſiæ imperium adeptus eſt:& Hercules il Hercules.
le primus/& Dionyſius quem Bacchum vocauęrunt:& Oſyris Dionyſius
quem cum ſuperioribus ſtulta Aegyptus tanquam deum co= Bacchus.
luit. Seſoſtris quoq; rex Aegypti Aſiam ſibi ſubięcit:& Idam Oſyris.
Tyrſus Scytharum rex qui ſibi ſucceſſoribus ſuis per mille & Seſoſtris.
quingentos annos vectigalem Aſiam feciſſe traditur:& Ama= Tyrſus.
zones Scytharum ſoboles:magnam ſibi Aſiæ partem vendi= Amazones
cauęrunt:& Ninus rex Aſſyriorum vſq; ad Helleſpontum cum Ninus.
exercitu peruęnit:omnemq; Aſiam domuit:quæ & ſibi & ſuc=
ceſſoribus vſq; ad Theutamum paruit:ſub quo Troianum bel= Theutamus
lum exortum eſt.Theutamus autem per legatos a Priamo re
quiſitus Memnonem Thitoni filiũ cum decẽ millibus Aethyo= Mẽnon.
pum & totidem Suſianis:ac ducentis curribus in auxilium mi=

Hercules Alcmena. ſit:cum amplius mille annis Aſia ſub Aſſyriis fuiſſet:Hercules etiā Alcmenæ filius Troiam depopulatus eſt. Sed neq; Hercules:neq; Agamenon in Aſia imperiū continuarunt: qui habita victoria in varias regiones diſperſi ſunt:quēadmodū & Cymerij qui multas in Aſia ciuitates deſertarunt:nec totā Aſiam occuparunt: ſicut neq; Iaſonis ſocij: q̄uis aliqua loca obtinuerint poſt Troiam deletam: Lydorū res magnæ fuęrūt:apud quos Mydas/Giges/& Aliates/& Crœſus rerū potiti ſūt:deīde Perſæ horum imperiū deleuęre qui vſq; in Græciam penetrarūt. Perſas vero Macedones deięcęrūt/& ipſi a Romanis pulſi ſūt Poſt Romanos Græci Aſiam obtinuęrūt: cum apud Bizantiū imperij ſedem Cōſtantinus poſuiſſet. Græcos autē Turcæ eliminarūt:quos Tamerlanes vt ante diximus magnis affecit cladibus:ſed tanq̄ fulgur (cū omnia ptriuiſſet)breui defecit:& res ad Turcas ſine cōtrouerſia redijt.

Cymmerij. Lydi. Mydas. Giges. Aliates. Crœſus. Perſæ. Macedōes. Romani. Græci. Turcæ. Tamerlanes.

De Mythridatis Eupatoris laudibus admirādis/Itē de mulieribus in Aſia clariſſimis. Cap.XCIX.

Mithridates Eupator. INter Aſiaticos autē q armis claruerit:vnū reperim⁹ cūctis excellētiorē:& cui pauci poſſint æquari:Mythridatē ſcilicet Eupatorē:cui⁹ ꝓgenitores Pōtici fuęrūt:&ipſe apud Synopem natus educatuſq;eſt:& ibi tandē ſepultus. Ad hunc puerū vt Apianus Alexandrin⁹ ſcribit:& parentibus orbatū principatus tralatus eſt. qui mox vt adoleuit finitimos barbarorū populos in poteſtatem ſuā redęgit:Scytharū non paucos ſibi ſubęcit:in Romanos per quadraginta annos varijs euentibus bellū geſſit:Bithyniā & Cappadociā non ſemel adeptus eſt. Aſiam/Phrygiā/Paphlagoniā/Gallaciā ac Macedoniam cū in Græciam tranſiſſet potenter inuaſit: multa & preclara ęgit: mari a Cilicia ad Ionīū vſq; dominatus eſt: quoad Sylla intra paterni regni limites eum incluſit:centū & ſexaginta millibus hominū bello ſibi ademptis inter lubricos prolapſus caſus minime animū poſuit:bellū facile iſtaurauit:cum optimis ducibus prælio decertauit:a Sylla quidē & Lucullo Pompeioq; victus: ſæpenumero magnas illis intulit clades. L.Caſſium & Q.Oppium & Manium Aciliū captiuos ſibi deditos palam circūduxit:quoad illū qui totius belli cauſa fuerat interemit:Reliquos Syllę tradidit. Vicit Fimbriā ac Murenā Cottam quoq; conſulatu illuſtrē & Fabium ac Triariū. Ingeniū illi ad res difficiles precellentiſſimū fuit. victus ſæpe/minime ab incepto deſtitit:nec vna via Romanos aggreſſus eſt. cū Celtis fœdus inijt:& Sertoriū in Hiſpaniam miſit per inſidias:ſiue ab hoſtibus ſiue ab alijs ferro impetitus & ſaucius:nullo tamen ab opere ceſſauit. Sanguinolentus

In Romanos. 40. annos bellum geſſit. Sylla. Luculus. Pompeius. L.Caſſius. Q.Oppi⁹. Manius Achilius. Fimbria. Murena. Cotta. Fabius. Triarius.

& crudelis in omneis fuit. nam matrem/fratrem/ac filios treis impuberes totidem filias interfęcit. ſtatura ingenti fuiſſe traditur: valitudine proſperrima vſus vſq; ad vltimum vitæ tempus. æquitare/iaculari/ac mille ſtadia equis per interualla diſpoſitis vna die diſcurrere: currus ſex & decem equis agitare: Græcis imbutus diſciplinis: & ob id ſacris eorum vſus: muſicæ præterea deditus: ſobrietatis eximiæ: in pluribus laborũq; patientiſſimus. Solum mulierum deuict⁹ illecebris. His moribus Mythridates cum orbis plurimas & præclaras regiones cladibus inuoluiſſet. poſtremo deſertus a ſuis/& filij fraude circumuentus: ad veneni remedia conuolauit: quibus non ſatis celeriter opitulantibus quod antidoto aſſuefact⁹ erat: a Buthico quodã Celtarũ duce vt ſe ferro interimeret precibus impetrauit: atq; ita rex quondam potentiſſimus: ę vita deceſſit: Sextus decimus a Dario vltimo Perſarum ręge. Octauus ſiue ſextus a Mithridate illo: qui a Macedonibus defęcit: & Ponti regnum ſibi vendicauit. Vixit annis octo ſiue nouem ſupra ſexaginta: in quibus per ſeptem & quinquaginta regnum tenuit: conſeſſu Pompei regali ſepulchro apud Synopim conditus: & ſolẽnia funeris magnifice conſecutus: ſed neq; is vetuſta origine Aſiaticus fuit. Mithridates enim qui primus Cappadociæ Põtiq; regnum inuaſit: ę genere Perſarum regio fuiſſe traditur. Fuerat ille Antigoni amicus. Antigonus vęro cum per ſomnium ſeſe agrum auro ſerere vidiſſet: & Mithridatem aurũ metentem in Pontum recedere. expergefactus illum interficere conatus eſt. Mithridates cum ſex duntaxat equitibus fugiens quendam locum Cappadociæ muniuit: multiſq; illuc per Macedonum incuriam confluentibus: Cappadociam finitimaſq; circa Pontum tenuit nationes. Poſtremo imperium in maius propagatum filijs tradidit: quod viciſſim vnus ab alio ſuſcępit: vſq; ad Eupatorem: qui etiam Dionyſius vocatus eſt: de quo modo locuti ſumus. Mulieres in Aſia clariſſimæ ante omneis fuęrunt Amazones: quarum genus ę Scythia profectum diximus. Deinde Arthemiſia Alicarnaſſi regina: quæ cũ Xerxe aduerſum Græcos bellũ geſſit. Poſtremo Pythodoris quã ſupra in Ponto regnaſſe memorauimus: nõ poſſumus non Aſiaticã dicere: eius pater Pythodorus apud Trallianorum vrbem: ex priuato ciue mugnus ęuaſit/& opes regias cumulauit. Nec nos later plurimas Aſiæ fœminas clarũ nomen aſſecutas eſſe: ſed inter eas quæ regnauęrunt has præferimus.

Mithr. cum Celtis fœd⁹ inijt.
Sertorius.
Mithr. matrẽ/fratrem filios treis ĩpuberes & totidẽ filias interfecit.
Buthic⁹. q & Buthoc⁹.
Mithr. Ponticus.
Antigonus
Mulieres in Aſia clariſ.
Amazones
Arthemiſia.
Pythodoris.

¶ De Turcarum origine/& moribus. Itẽ de Ottomanotũ progenie. Cap. C.

Turcæ. VErum quia de Turcis ſupius mẽtionẽ fecimus:ad quos
vltimo loco ĩperiũ Aſiæ delatũ ẽ: Haud abſurdũ fuerit
eiuſce gentis originẽ recenſere. Vt eorũ confuteẽ error
qui gentẽ Troianã Turcas eſſe affirmant: ac Teucros vocãt.
Turcæ vt Eticus philoſophus tradit in Aſiatica Scythia vl=
tra Pericheos monteis:& Taracũtas inſulas cõtra Aquilonis
Att.mores vbera ſedes patrias habuęre. Gens truculẽta & ignominioſa
in cunctis ſtupris ac lupanaribus fornicaria:comedit q̃ cæte=
ri abominanẽ:iumentorũ/luporũ/ac vulturũ carnes: & quod
magis horreas hominũ abortiua. Diem feſtũ nullũ coluit:ni
ſi menſe Auguſto Saturnalia. Romanorũ imperium audiuit:
Octauian⁹ magis quã ſenſit:q̃uis Octauiano Auguſto in auro litoreo cẽ
Auguſt. ſum dedit:& id quidẽ ſponte. Nam cum vicinas vndiq; regio
nes annua illi tributa reddere aiaduertiſſet : nouũ dierum ac
tẽporũ exortũ eſſe deũ arbitrata: munera illi quotãnis miſit.
hæc gens vt Otto hiſtoricus tradit imperãtibus Gręcis:& re
gnante apud Francos Pipino amnis ab hinc ſupra ſexcentis
nõ Caſpias:vt ille ait: Sed Caucaſeas egreſſa portas cũ Aua
ribus ferociſſima pugna: multis vtrobiq; deſideratis cõflixit.
Exin Pontũ:Cappadociãq; trãſgreſſa : ad reliquas finitimas
Nicolaus genteis ſenſim illapſa eſt/ nec multo poſt queadmodũ Nico=
Sagũdinus laus Sagũdinus ad nos ſcripſit: gręcis ac latinis literis erudi=
tus:eadẽ gens more latronũ clandeſtinis quibuſdã excurſio=
nibus vires ſibi vẽdicãs occupatis mõtibus: & clauſtris opor
tunis:vnde per occaſiões facile irruptiões fieri poſſent: vſq;=
adeo emerſit:atq; ſublata eſt animis/vt palã iam & pari mar
te aduerſum finitimos de agri poſſeſſione certaret : & deniq;
ꝓcedenti tẽpore nõ ſolum Pontũ & Cappadociã:verũ Galla
tiam:Bithyniã Lycaoniã:Piſidã vtrãq; Phrygiã:Pãphiliam:
Ciliciam:Cariã: & omnẽ Aſiam q̃ minor vocaẽ : vltra citraq;
Taurum:ad oras vſq; Ioniæ & litora gręci maris occuparet.
Nec vnũ quẽdam principẽ:ſed alios alij duces:& varia auſpi=
cia per factiones ſecuti. ex hac gente trigeſimũ ab hinc:& cẽ
Ottoman⁹ teſimũ circiter annũ Ottomanus quidã exigui tum cenſus &
obſcuri inter priuatos nomis ex collectitio milite nõ ingenti
manu per ſeditionẽ cõflata: graſſari paſſim: ac nõ ſolum reli=
quias Chriſtianas vexare:verũ etiam hoies ſue gentis armis
infeſtis petere:& ſibi ſubdere cępit:cuius conatib⁹ orta inter
principes graui diſcordia fœlicem curſum p̄buit. Ottomanus
enim dũ illi ſeſe inuicẽ laniant: Accitis vndiq; oibus:qui ꝓ in=
genio p̄dæ rapinarũ cupidi eſſent : auctoritatẽ breui & nomẽ
adeptus opida non pauca partim vi:partim ſeditione in po=

teſtatem accępit. Huic ſucceſſit Orcanes: qui rem inchoatam a patre cōmode ꝓſecutus: lōge lateq; ꝓpagauit: quē ſecutus Amurates filius duobus de Gręcorū iperio diſceptātibus ab altero qui ſuperari timebat in auxiliū accerſitus: cum ex Aſia tranſiſſet in Græciā conſulto bellū protrahēs: vbi ambos cōſumptis eneruatiſq; viribus fractos ac defeſſos animaduertit Verſis (vt aiūt) proris arma in eos ſine vllo diſcrimine per occaſionē conuertit: & plurimū Græciæ ſibi ſubięcit. Is vita functus duos reliquit filios Solmanū: & Pazaitē: que m ſuperius a Tamerlane captū retulimus. Solmano extincto res vniuerſa ad Pazaitem deducta eſt: qui priuſq̄ caperetur res magnas in Græcia geſſit: dimiſſus vęro nichil memoria dignum ęgit: mortēq; in Aſia inglorius obijt: cuius filij qui cōplures erant in poteſtatē Græcorū venęre: cū capto patre periculū euaſuri: ex Aſia in Thraciam nauigare contēderent: Calapinus tn̄ natu maior ęmiſſus a Græcis regnū obtinuit: cui vita functo Orcani filio tenella ætate adoleſcentulo quorūdā principum regnū occupare conati: Moyſes patruus: & ipſe a Græcis dimiſſus infeſtis armis occurrit: & magis ꝓditione q̄ pugna oppreſſum extinxit adoleſcentē. haud multo poſt: & ipſe nullo ſuperſtite filio deceſſit: quē Mahumetes frater tertius ex Pazaite: filijs ſubſecutus regnū incruente obtinuit: qui magnis rebus in Europa geſtis: in Aſia quoq; complureis Turcarum regulos vi atq; armis oppreſſos regnis exuit. huic defuncto ſucceſſit Amurates filius qui per tempus in Aſia manens audita patris morte in Thraciam conatus traicere imperatoris Græcorum maritimo apparatu: prohibitus eſt: & Muſtaphas natorum Pazaite reliquus vt rerum potiretur a Græcis liberat⁹: & ſumma ope adiutus. Sed Muſtapha pugna ſuperato & interempto Amurates victor vniuerſum regnū obtinuit: hic fuit Mahumetis qui modo regnat pater vtriuſq; res geſtæ memoriam expoſcunt: quas cum de Græcis agemus: haud quaq̄ reticebimus: hæc eſt Ottomanorum progenies: & Turcarū origo: qui quāquā ea loca poſſident: quæ olim Teucri tenuęre: non tamen Teucri appellandi ſunt: alioqui & Dardanos & Myſos & Phryges & multarum gentium: quas vel in Aſia vel Græcia ſubięcęrūt nominibus appellare poſſemus: ſiue enim ex Attica ſiue ex Creta: quod ad mare probare videtur: Teucrorū origo fuit: nihil ad Turcas pertinet: quos Scytarum genus eſſe docuim⁹: barbaram & tetrā progeniem: q̄uis pluribus ſæculis in Aſia Græciaq; cōmorati vitam mitiorem induerint: & imperium vtriuſq; terræ cōſecuti

Orcanes.
Amurates.
Solmanus.
Pazaites.
Calapinus
Moyſes.
Mahumetes.
Muſtaphas.
Amurates.

Turcia quę olim Aſia. ſint. Adeo Turcarū nomen auctū eſt:vt quæ olim Aſia voca-
batur:nunc Turciā vocitent:a Turcis enim vniuerſa poſſide-
tur:p̄ter oram Trapezuntiā:q̄ ſuo imperatori paret Chriſtia
næ religionis cultori : q̄uis Græco & nōnullis erroribꝰ imbu-
to : aduerſus quē ꝓfectus hoc anno Mahumetes eius iperiū
labefactū exiſtimat: habent & Armenij aliqui ſuū ducem in
Aſia qui CHRISTVM ſequitur vt ante diximus: reliqui oēs
Turcarū poteſtati ſubiecti ſunt:ſed nō oēs Turcæ Ottoma-
Caramanꝰ Aſambecꝰ. norum imperio ſubſunt:nam & Caramanus Ciliciæ dn̄s: qui
magnam Capadociæ partē poſſidet:& Aſambecus qui prope
Euphratem dn̄atur:& alij nonnulli reguli ab origine Turcæ
cum Ottomani ꝓgenie diu de regni poſſeſſione certarūt. Ca
ramanus inter Mahumetē Turcarū imperatorē : & Soldanū
Aegypti dn̄m mediꝰ : multa per noſtrā ætatem modo cū hoc
modo cum illo p̄lia geſſit:locorū difficultatibꝰ:& Ciliciæ gē-
tis:cui dn̄atur virtute cōfiſus & odio Mahumetis Chriſtiano-
rum amicus:nec Aſambecus Ottomanorū proſapiā quieſce-
re permiſit Chriſtianæ coniunctus vxori imperatoris Trape-
zuntij filiæ:q̄uis parui momenti eſt apud Turcas matrimonij
nomen:quis coniuges ſunt:quot ducere voluęrunt : Impiam
Mahumetis legem ſequētibus/cum qua nobilē & pulcherri-
mam Aſiam fœdauęrunt. eadē ab initio idola coluit:deorūq;
varijs ſuperſtitionibꝰ dedita q̄uis nōnullos admiſerit Iudęos
veri dei cultores:non tamen legem eorū accępit : ſed quēad-
modum hodie Iudei inter nos viuere permittūtur : Ita & in-
ter gentileis per Aſiam ſub tributo vitam agebant. Dānatiſ-
ſimus ille idolorum cultus vſq; ad Romanorū imperiū perdu
rauit:quibus ad CHRISTVM cōuerſis:& in Aſiam & in om
nem fere terram p̄dicatum per apoſtolos intonuit euāgeliū:
& benigne auditum eſt. Credit Aſia CHRISTO & pulcherri
mas erexit eccleſias:nec vlla eius portio fuit Chriſtianis non
initiata ſacris . Fatemur plurima ibi & per Romanos & per
alios iudices Chriſtianorū perſecutio acta eſt . Sed vicit glo-
rioſa martyrum cōſtantia:vicęrūt & ſanctiſſimi verbi dei p̄di-
catores. Erecta ſunt monaſteria virginū: & ſanctoꝝ patrū cœ
nobia:laudatus eſt in canticis dn̄s:& in odorem ſuauitatis ſa
crificatū eſt ei:cūcta populi ora:& oēs linguæ CHRISTVM
inſonuęre:cui nulla nō villa altaria dedicauit:& dona in eius
noie conſecrauit. Ceſſauit oīs ſpurcitia veteris cultus. Diru
ta ſunt dæmonibus ſacrata tēpla/exuſta ſimulachra:cōtritæ
deorū imagines : oīs turpitudo:oīs blaſphemia procul acta:
euāgelica vita recepta. Sancti & pudici mores admiſſi:lauda

ta virginitas:ꝓbata nuptiarum caſtitas:innocētia in honore habita:ſobrietas & māſuetudo ore omniū cōmendata: nulla cōſuetudo admiſſa q̄ aduerſa ſacroſancto euangelio videreť: verum Turcarū aduētu cuncta immutata ſunt. Mahumethea lex q̄ ſub Heracleo īperatore cęperat euangeliū CHRISTI repulit Chriſtianorū deſidia:qui petētib⁹ opem Aſianis neq; cōſilio neq; auxilio fuęrūt. Redijt fœditas & priſtina turpitudo:nā q̄uis ſimulacra horrent Turcæ : & vnū ſe colere deū dicūt:Indigna tñ de CHRISTO ſentiunt:nec trinitatē adorāt: haud intellegētes quomodo poſſit deus vnus & trinus eſſe: & ſcripturā ſacrā deprauarūt:voluptatis ac libidinis ſerui. Periērūt ſacræ literæ:& oia bonarū artiū ſtudia defecęrūt:apud ſeruos paucos CHRISTI nomē audiť:neq; illi q ſe Chriſtianos appellant in Aſia veri Chriſtiani ſunt: nō ambulātes ad veritatē euangelij:& ſi enim plurimi adſunt Græci Chriſtianis imbuti ſacris:multū tñ ab antiquorū ſanctorūq; patrū regulis abięrunt. Nec Romanā eccleſiā audire dignanť omniū fideliū matrē. Nimis multū eſt quod in Aſia perdidit CHRISTVS :nobiliſſima ꝓuincia a noſtra religione eſt alienata: Et quot populos:quot p̄clariſſimas vrbes:quot inſulas fama celebreis/quot inclyta regna cū Aſia perdidimus in oratione qua reſuadet rex Agrippa Iudęis apud Ioſephū ne cū Romanis bellum ſuſciperēt quingentas ciuitates in Aſia minori:ac ꝓpria fuiſſe cōperimus. Et q̄ vnq̄ terra viros doctrina excellēteis plureis quā Aſia ꝓtulit? Dū ſingulas percurrimus vrbes: cōmemorauimus illuſtreis viros ę ſeptem ſapiētibus quos admirať antiquitas treis vel quatuor Aſiaticos fuiſſe cōſtat:quādo ex ipſa cōtinenti / aut ex inſulis ſibi adiacētibus orti ſunt. Homer⁹ ipſe inter poetas p̄cellētiſſimus haud dubie Aſiaticus fuit/q̄uis eū apud ſe natū plures ciuitates decertēt:& Hypocrates medicoꝝ princeps ex Coo nat⁹ Aſiam honorat:& Aratus aſtrologus Solēſis inter philoſophos ſiue ſtoicos ſiue peripatheticos multi Aſiatici clarųerūt. Oratorū quoq; & hiſtoricorū maximus numerus:ſicut in particularib⁹ relatū eſt. Theologi quoq; noſtræ religionis nō pauci in Aſia floruerūt. Sed vnū omniū & primū & maximū ſatis fuerit cōmemoraſſe Paulū Tharſenſem cuius epiſtolæ poſt euangelia primū ſibi locū in eccleſia vendicarūt. Omittimus aliarū artiū ſtudia: architecturā:picturā:ſtatuariāq; in quib⁹ Aſianoꝝ ingenia facile principatū obtinuęre. lōgū eſſet ſingula recēſere : q̄ apď Aſiaticos p̄cipua extitęrunt/& ę ſeptem miraculis orbis duo vel tria in Aſia referuntur. Mauſolei ſepulcrū apud Cares:&

Turcæ vnū ſe deū colere dicūt: indigna de Chriſto ſentiūt:nec trinitatē adorant.

Homerus.

Hypocrates.

Aratus.

Paul⁹ apoſto.

Mauſoleū.

Iouis ſiue Solis Coloſſus apud Rhodios:quos inter Aſiaticos computauimus. Hæc longius fortaſſe q̄ par fuerat recenſuim⁹ vt intellegant qui hec legerint q̄tū Chriſtiana res publica perdiderit:atq; hæc potiſſimū cauſa fuit:cur Aſiam & eius parteis diſtincte vſq; ad minutiſſimas deſcriberem⁹. Dicet fortaſſe aliquis non minoris dāni fuiſſe/vel Græciā amiſiſſe quæ omnium doctrinarum mater iudicata eſt:& armorum gloria plurimum excelluit:vel Syriam in quo prim⁹ homo viſus:& i qua CHRISTVS natus/& altus:humanū genus per crucem redemit:& viam qua cælū peteremus aperuit. Vtilius igitur fuiſſe has ꝓuincias deſcripſiſſe q̄ Aſiam:Sed neq; nos illos negligemus:ſi vita comes fuerit:qui & orbis vniuerſi ſitum & gēteis ꝑcurrere decreuimus. Nunc de Europa dicemus.

LAVS DEO.

¶ Pij ſecundi pontificis maximi Aſiæ Minoris elegantiſs. deſcriptionis finis.

¶EVROPA PII PONTI.MAXIMI NOSTRORVM TEMPORVM VARIAS CONTINENS HISTORIAS.

¶Quæ ſub Friderico tertio eius nois imperatore apud Europeos: aut qui nomine Chriſtiano cẽſentur inſulares homines geſta feruntur memoratu digna michiq; digna tradere poſteris: quam breuiſſime libet cõmiſcebimus aliqua interdũ altius repetita quẽadmodum locorũ rerumq; ratio expoſtulare videbitur.

¶De Hungaria/ſiue vt nõnulli volunt Pãnonia/de Sigiſmũdo imper. catholicæ fidei ad vnitatem / inſigni redactore/de Alberto rege Bohemo in imperatorem Ro. a Germanis electo/de Iacobo Marchiano ad tumultũ ſectandũ crucifixigegero/de multis alijs & ducib⁹ & regib⁹ inter quos de Mathia qui ex carcere ad regnum eſt vocatus. Caput primum.

HVngaria quæ Auſtriæ Friderici patriæ cõtermina Hungaria.
eſt: & in orientẽ vergit principium narratiõis p̃ſtabit. Hanc prouinciã nõnulli Pãnoniã vocant: tanq̃ Hungari Pannoniorũ loco ſucceſſerint. Verũ neq; Hũgaria Pãnoniæ terminos implet: Neq; illa tam lata olim fuit q̃ noſtra ætate Hungaria. Intra Danubiũ eni & Alpes: qui ad Italiam & Adriaticũ reſpiciunt mare Pãnonia continebatur. ab occaſu Noricũ: Enũq; amnẽ. ab ortu Myſos ac Tribalos & flumen Sauum cõtingens. Intra quos limites Saus fl.
Auſtriæ magna portio clauditᷣ: & Theutonibus incolitur. Sti Ptolomę⁹
ria quoq; ijſdẽ terminis continetᷣ: Valeria quondã appellata. in quinta.
Hũgaria vero q̃uis inferiorẽ Pãnoniam a fluuio Leycha vſq; Europæ ta
Sauum cõplexa eſt. Danubiũ tamen tranſgreſſa ad Polonos bula Sauũ
vſq; protẽditur. & quæ quondã arua tenuęre Gepidæ Daciq; habet.
poſſidet. Imperiũ gentis Hungariæ multo latius eſt quã ipſa Licus legitᷣ
Hungaria. Nam & Dalmatæ quos Schlauos: & Illyrij quos in Ptolo=
Boſnẽſes: Tribali ſeu Miſij quos tum Seruios: tum Raſcianos męo/ tabu=
appellant: & Gethæ: quos partim Valachos partim Trãſyl= la eadẽ.
uanos nominant: Hungarorũ imperiũ ſubięrunt. & ſi nõnulli æuo noſtro Turcarũ armis deuicti defecęrunt. hanc prouinciam quatenus citra Iſtrum extenditur ſub Octauiano Cæſare Romani primum obtinuęre Bachone Pãnoniorum rege

Ptolo. Dri nū habet tab. quinta

Traianus impera.

Aurelian⁹.

ſubacto & Amantinis inter Sauum & Drauū proſtratis. Da=
ciam vero trans Danubiū q̄ nunc Hungariæ portio eſt: Tra=
ianus Imperator edomuit: & in ſolo Barbarico prouinciā fe=
cit. ſed amiſſa ſub Galieno p Aurelianū recuperata eſt. Poſt
Romanos aliquando Huni Scythica gens: aliquando Gothi
ex inſulis Balthei maris populi deinde Longobardi ex Ger=
mania profecti Pānoniam occupauęre. Poſtremo Hungaro=
rum natio ex vltimis Scytharum finibus inundauit: quæ vſq;
in hanc diem regno potitur. & vltra citraq; Iſtrum late domi

Altera Hū garia ad Tanain.

natur. Extat adhuc nō lōge ab ortu Tanais altera Hūgaria
noſtræ hui⁹ de qua ſermo eſt mater: lingua: & moribus pene
ſimilis: q̄uis noſtra ciuilior eſt CHRISTI cultrix. Illa ritu bar
barico viuens ſeruit idolis. In Hūgaria quā Danubi⁹ interla=

Sigiſmūd⁹ Caroli q̄rti Ro. ipe. fi= lius annos ſupra 50. re gnauit.

bitur tēpeſtate noſtra Sigiſmūdus Caroli quarti Romanorū
Impatoris filius natione Bohemus: origine Theutonicus: va
ria fortuna: annos ſupra quinquaginta regnauit: princeps ſin
gulari prudētia: magnitudine animi: benificētia & liberalita=
te inſignis: corporis quoq; maieſtate ac decore illuſtris. cæte=
rū bello prorſus infœlix. Quē nō Turcæ dūtaxat: ſed Bohe=

Duo & tri= ginta Re= guli gladio percuſſi.

mi quoq; ſæpe acie fudęrūt. Vxor ei prima fuit Maria Ludoui
ci regis filia cū qua regnū accępit. Illius cauſa duos & trigin=
ta regulos in Hungaria primarios: qui aliquādo rebellaſſent:
gladio percuſſit. ob quā rē & ipſe paulopoſt regina fatis fun
cta in vincula cōiectus eſt: mulieriq; viduæ cui⁹ virū interfece
rat: in cuſtodiā tradit⁹: donec regni pceres ſupplicium decerne
rēt. ſed nō defuit capto in extremis reb⁹ prudētia: qui vt erat
facundia potens: mulieri longe melius eſſe oſtēdit Regiū ſan
guinē conſeruare quā fundere. Dimiſſus ab ea Barbarā Her=
māni comitis Ciliæ filiā duxit vxorē, nec diu poſtea cōpara=
tis auxilijs regnū vēdicauit. De pditorib⁹ ſuppliciū ſumpſit.
Mulieris viduæ filios & honorib⁹ & opibus inter primos re=

Ladiſlaus Garius.

gni pceres cumulauit. Quorū adhuc alterius viuit filius La=
diſlaus Garius comes regni palatinus. Multa huius Sigiſmū
di ęgregia facinora memoriæ pdita ſūt: Inter quæ illud præ=
clariſſimum: quod eccleſiam catholicam in treis parteis diui
ſam: coacto apud Conſtantiam generali cōcilio: ad vnitatem
redęgit. Italiam: Galliam: Hiſpaniam: Angliam: hui⁹ rei cau=

Vitoldus.

ſa peragrans: Vitoldo Lituaniæ duci vt ſe Regem appella=
ret miſſa corona indulſit. Prius tamen ille vita deceſſit q̄ ſo=
lennia coronationis expleret: Pruſiam: quam Rex Poloniæ

Pipo dux Florētinus

fratribus beatæ Mariæ Theutonicorum armis ademerat re
ſtitui iuſſit. Cum Venetis duce Pipone Florētino grauia bel=

la geſſit: Venceſlaum Bohemiæ Regem germanum ſuum: ꝙ
regno inutilis eſſet coniecit in vincula: quis negligenter cu=
ſtoditum magno Reipublicæ malo: quidā Bohemi ę carce=
ribus ſurripuerint: coronam imperij ab Eugenio quarto pō=
ti. Maximo Romæ accępit: Bohemia poſt multas calamita=
tes vix tandem potitus eſt: Marchiam Brandeburgēſem Fri=
derico Burgaſſio Nurēbergenſi dono dedit filiam Eliſabeth
ex Barbara natam Alberto Duci Auſtriæ in matrimonium
copulauit: illiqꝫ demum apud Zuoymam Morauiæ ciuitatē
morienti: regna quibus præfuerat vltima voluntate reliquit.
oſſa eius in Veradino iacent. Albertus apud Albam regalem
cum coniuge coronatus: Bohemiæ quoqꝫ diadema ſuſcępit.
Cuius fœlicitatem admirati Germaniæ principes. & ipſi ſuū
ſanguinem extollere decreuęrunt: Romanum ei cōmittentes
imperium Id Alberto ſuſcipere nō licebat: niſi primores Hū=
gariæ indulgęrent. Quibus haud ex vſu videbatur ſuum re=
gem Theutonibus imperare atqꝫ ob eam cauſam iureiuran=
do Albertum obligauęrūt: ne ſuo iniuſſu imperium accepta=
ret. Vocati tamen ad regem: qui tum Viennæ fuit victi præ=
cibus præbuęre conſenſum. Ille imperio auctus ad Hunga=
riam redijt aduerſus Turcas: qui tunc Raſciam inuaſerant ar=
ma moturus. Sed dum Budæ moram facit (ea eſt regum ſe=
des) Iudex ciuitatis natione Theutonicus Hungarum quem=
piam ob delictum fluuio demerſit. Id Hungari moleſtiſſime
tulęrunt: quibus Theutonicum nomen exoſum eſt. Excitatur
ęueſtigio tumultus. Hungari arma capeſſunt. obuios Theu=
tones paſſim trucidant. Fit fuga in arcem: qua rex ſe contine
ba.. Diripiuntur negociatorum domus: quorum pars maior
theutonica fuit. Euangelizabat eo tempore Budenſibus Ia=
cobus Marchianus ordinis minorum profeſſor doctrina lite
rarum & vitæ ſanctimonia clarus: qui ſedaturus tumultum ſi
mulachrum Saluatoris crucifixi manu geſtans: furenti arma
toqꝫ populo obuiam factus. vt cædi parcant: vt rapinis abſti
neant: vt arma deponant: ſupplex orat. Illi verba eius mini=
me intellegētes. neqꝫ enim tēpus ferebat interpretem. bene
ſibi futurum autumat. qui CHRISTVM ſuis cęptis ducē ha
beāt: ſublimēqꝫ Iacobū: ſimulqꝫ Crucifixū in vlnis attollūt: ac
bacchati per vrbē nunc iſtam: nunc illā domū cōpilant. Fiūt
tñ aliquāto minora ſpolia: & a cædibus tēperatū eſt ob p̄ſen=
tiam Iacobi: modo p̄cibꝰ: modo lachrymis furorē incēſæ plę=
bis lenire conatꝰ eſt. Sedato tumultu Georgius Palociꝰ Stri
gonienſis eccleſiæ pōtifex moritur; apud quem p̄cioſa regni

Vēceſlaus rex inutilis a fratre Sigiſm. in vincula con-

Albertus impera.

Buda Hungarorū regū ſedes.

Iacobus Marchianꝰ ordinis minorū p̄feſſor/ tumultū ſedaturꝰ Saluatoris crucifixi ſimulachrū geſtat.

Georg. Paleocius.

ſupellex in cuſtodia fuit. Rex Strigoniũ petit. & regina cum eo aperiunt archæ in quibus theſaurus obſeruabatur corã regina & ſelectis regni baronibus: Illa clam ſubtracta corona quam ſacram appellant: fideliq; anui tradita: archas claudit atq; obſignat.

Hungariæ corona ſacra / a regia clam ſubtracta.

Albertus paulopoſt Drauũ vſq; fluuiũ proficiſcitur / ibiq; caſtrametatus maiores copias expectat: cũ quibꝰ Turcas inuadere poſſit. Sindroniũ obſidẽtes: prius tamẽ expugnatum eſt opidum ꝙ auxilia venirent.

Sindroniũ op.

Ipſe Budã reuerſus: cum diſſintheria laboraret Viennã repetere ſtatuit: ſiue moriturus inter ſuos ſiue ꝙ aerem in quo fuerat enutritus conſeruare aliquid ad ſanitatẽ ſperabat. Sed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta vxore prægnante: obſignatoq; teſtamento in villa quæ Longa dicitur 6: Calẽ. nouẽbris ẹ vita deceſſit. Religioſus princeps: & qui liberalitate ſimul iuſtitiaq; præſtaret. Fuit quoq; in bellis audax & manu promptus. Morauos ac Bohemos armis ſubẹgit. Polonos late vagantes intra regnũ ſuum coercuit. Magna de ſe Chriſtianæ Reipublicæ ꝓmittere videbatur. nec minora populi de ſua virtute concẹperant. pulcherrimæ ſpei ſatiſfieri breuitas vitæ non ſiuit. Repente occidit quæ breui ad ſũmum potentia creuerat. neq; eni biennio toto imperauit.

Deſcriptio ſtaturæ Alberti iper.

Statura eius procẹra fuit. neruoſum & validũ corpus facies terrifica more gentis eraſa barba. ſuperius labium intenſum. veſtem haud ſplendidã baltheus auro grauis cinxit. nec vnꝙ lateri defuit enſis. Corpus eius in Alba reconditum eſt. Cognita regis morte conuenientes Hungari indignum ac periculoſum exiſtimantes: tantũ regnũ vnius fœminæ iudicio ſubiacẹre: Reginã magnis precibus hortantur Vladiſlaum Poloniæ regẽ qui populum armis tutetur ſibi vt virum aſciſcat.

Vladiſlaus / Poloniæ rex.

Conſentit mulier ea conditione adiecta ne quod filio præiudiciũ fiat ſi maſculum pariat. legantur in Poloniã prælati ecclẹſiarũ & principes regni natu & authoritate maiores: quibus iter agentibus: Ladiſlaus Poſthumus naſcitur.

Ladiſlaus. Poſthumꝰ.

qui mox vt in lucẽ prodijt: apud Albam regalẽ & baptiſmũ Chriſtianæ fidei ſignaculũ & militiæ cingulum / & ſacram Hungariæ coronã quã mater penes ſe habuit eadẽ die accẹpit. Inde ſublatus in tutela Friderici Cæſaris 12. ferme annis fuit: cui mater & ipſum & coronam cõmendauit. legati quãuis prohibente regina Vladiſlaum adire: quẽ magnis pollicitis oneratum in Hungariam traxẹrunt / & impoſito diademate regem ſalutauẹre. quo cum diu Ladiſlai mater vario euentu armis contendit Hungaris in duas parteis diuiſis: Vlricus comes Ciliæ: dũ conſobrinæ ſtudet: Ladiſlaoq; regnũ defendit: captus a Polonis diu in carcere maceratꝰ eſt. Diony-

Vlricꝰ a Polonis ĩ car-

ſius archiepiſcopus Strigonieſis: qui poſtea Cardinalatus honore donatus eſt: genere ac moribus illuſtris vtriq; regi diadema impoſuit. alteri volens/alteri coactus. vocatus eni ad Polonũ quãuis publica fide accepta Budnm petiuiſſet nõ prius libertati ſuæ redditus eſt q̃ Vladiſlaum in Alba coronauit. Ipſe quã primũ potuit domũ reuerſus Polonorũ conatibus ſummo ſtudio aduerſatus eſt. Iulianus cardinalis ſancti Angeli ab Eugenio Ponti. maximo in Hungariã miſſus vir ſũmo ingenio/ſingulari facundia/excellenti doctrina: quãuis inducias belli inter Vladiſlaum & Eliſabeth ad certum tẽpus cõpoſuerit: pacẽ tamen efficere non valuit. Regina mortua: oẽs pene Hungariæ optimates ad Polonos defecęre. ſolus Giſchra Bohem⁹ rei bellicæ peritiſſimus: & manu promptus. Ladiſlai parteis in Hungaria tutatus eſt. qui ſæpe cũ parua militũ manu ingẽteis Hũgarorũ Polonorũq; copias vicit/fudit/deleuit. biſq; Ioannẽ Huniadem magnis exercitibus cinctũ caſtris exuit hic Ioannes natione Valachus fuit: haud altis natalibus ortus. Sed ingenio dextero: & animo ſublimi & virtutis amator: multa cum Turcis ſecunda prælia fecit. & hoſtiũ ſpolijs Hungarica templa ditauit. Primuſq; omniũ apud hungaros Turcarum acies & frangi & vinci poſſe monſtrauit. Quibus ex rebus excitat⁹ Vladiſlaus & ipſe preliũ cum Amurate Turcarũ imperatore cõmittere nõ dubitauit. de quo poſtea ſuo loco dicemus. Fœdus inter Fridericum imperatorẽ & Vladiſlaũ qui ſe regẽ Hungariæ appellauit: Iulian⁹ Cardinalis ea lege cõpoſuit: vt licęret impatori Hungaros coercęre: ſi quod in Auſtria Stiriaue damnũ inferrẽt. Idẽ pmiſſũ Vladiſlao eſt in Friderici ſubditos Hungariã infeſtãtes. Guncũ opidũ in Hũgariia eſt/Stiriæ atq; Auſtriæ ꝓximũ: hoc latrones occupauęre/& pleraq; circũiecta caſtella: ex quibus in Auſtriã ꝓfecti/magnã vim pecorũ atq; hominũ abegęrũ. Mot⁹ ea re Fridericus cõparato raptim excercitu in Hungariã traięcit. munimenta expugnauit. Ex latronibus. 80. furca ſuſpẽdit. Cũ cecidiſſet in bello Vladiſla⁹: cõuent⁹ Hũgarorũ apud Peſtã habitus eſt. locus hic trãſ Danubiũ Budæ opponĩt/neq; muris cinctus neq; magnificis domibus exædificatus villæ ſpeciẽ gerit. Hic Ladiſlaus Alberti filius comuni ꝓcerũ cõſenſu rex deſignatur: ſuiſq; deiceps auſpicijs in Turcas pugnare cæpit. nec tamẽ fœliciora eius prælia q̃ Poloni fuęrũt. Ioannes Huniades regni gubernator aſſumpt⁹: abſente rege ꝓuinciã (vt aiunt) in virga ferrea gubernauit. Nec dũ rex affuit minor eo habit⁹ eſt: hic proſtratis apud Albã Turcis quẽadmodũ in reb⁹ Raſtiſcianis referemus breui tẽpe ſupuiuẽs morbo extinct⁹ eſt. ferũt eum

cere macceratus.

Giſchra rei bellicæ peritiſs.

Io. Huniades.

Gũciũ op.

Peſta.

Ladiſlaus rex apd Peſtam deſignatus.

Io. Huniadæ mors religioſiſſima et fœliciſs.

cum ægrotaret noluiſſe dñicũ ad ſe corpus deferri indignũ eſſe
dicente ſerui dñi intrare regẽ: iuſſiſſe ſeſe q̃uis deficiẽtibus viribꝰ
ĩ tẽplũ vehi. Ibiq; de more Chriſtiano cõfeſſũ: diuinã EVCHA
RISTIAM ſuſcẽpiſſe: atq; inter ſacerdotũ manus deo animã
reddidiſſe. Fœlix ſpiritꝰ qui tãtæ rei quãta geſta eſt apud Albã
nũciꝰ atq; author migrauit in cælũ: Ladiſlaus q ex tutela iã pri
dẽ iperatoris ẽmiſſus: & ĩ paterna regna receptꝰ: Turcarꝶ metu
ex Hũgaria in Auſtriã ſe contulerat. Audita Turcarũ ſtrage: &
gubernatoris morte: quo cũ Ciliæ comes apertũ gerebat odiũ
ĩpellẽte ipſo comite: q veluti ſublato æmulo lætabundus id nũ
cij audiuerat: Rurſus in Hũgariã redijt: ſed dũ apud Albã ſpo=
lia Turcarũ & interẽptorũ hoſtiũ cadauera reſpicit comes ipẽ
cuiꝰ caput erat a rege ſecũdũ: & q iã ſolꝰ tanq̃ regis auunculus

Comes Ladiſlai auũculus obtrũcatus.

leges Hũgaris pſcribebat a Ladiſlao Huniadis filio in Caſtro
regio obtruncat̃. Inde necẽ cõſecutꝰ: vnde ſperauit ĩperiũ. Offẽ
ſus ea re mirũ in modũ regius animꝰ dolorẽ tñ ſuppreſſit. nec
dubitauit auũculũ iure cæſũ fateri. Cadauer defũcti ĩ Ciliã miſ=
ſũ eſt. Rex Budã ſe cõtulit: vbi ſecutos curiã Huniades filios in
carcerẽ rapi iuſſit: pcuſſorẽq; comitis Ladiſlaũ natu maiorẽ ca=
pite plecti. Mathiã captiuũ duxit in Auſtriã & pfectꝰ in Bohe=
miã eũ pone ſequi mãdauit. Ipſe paucos dies Pragæ moratꝰ ſi=
ue morbo peſtifero vt pleriq; tradidẽrũt: ſeu veneno vt alij af=
firmant obijt diẽ: nobiliſſimꝰ ſanguis paterna origine ac mater

Ladiſlaus moritur.

na ex iperatoribꝰ ortꝰ: Mathias qua die rex clauſit oculos ea=
dẽ Pragã applicuit. quẽ Georgiꝰ gubernator in cuſtodiã ſuã re
cẽpit. Corpꝰ Ladiſlai apud proauũ Carolũ quartũ Romanorũ
ĩmpatorẽ in arce Pragẽſi atq; ĩ æde ſãcti Viti recõditũ eſt. Defũ
cto Ladiſlao rege Hũgari ad eligẽdũ ſucceſſorẽ ad Cal. Ianua=
rias diẽ cõſtituũt. Procẽres apud Budã frequẽtes cõueniũt. In=

Michael Rylagus.

ter quos Michael Rylagꝰ magna militũ ſtipatꝰ caterua preſto
adeſt. 13. millia equitũ. peditũ. 7. millia eũ ſecuta ferunt̃: quæ
ſtatura ĩ Peſta fuẽrt̃. Michael frater cõiugis Huniadis Mathiæ
auũculꝰ cui pter necẽ Ladiſlai nepotis cũ pleriſq; regni baro=
nibus acerriæ ſimultates erãt. his potẽtia eiꝰ haud paruũ igeſſit
terrorẽ. nec iã pculſa metu cõcio: liberã regis electionẽ futurã ar
bitrabat̃. Michael vero cõuentũ adiens nõ ſe idcirco armatos
adduxiſſe ait: vt vim congregatis inferat: ſed vt eos deterreat ſi
qui ſint qui libertatẽ pricipũ ac populariũ in aſſumẽdo rege p=
turbare conent̃. Illud tantũ ſe veluti vnũ ex regni accolis mone
re vt Ioannis Huniadis beneficia meminerit. Qui vnus omniũ
Turcarũ arma ab Hungarico regno depulerit/claraſq; gẽti vi=
ctorias pepererit, Indigna ſuis meritis prẽmia reddita. Ex filij=

is ei⁹ alterū crudeliter occiſū/alterū in Bohemia captū ſeruari poſſe barones memoriā Ioannis extollere. Mathiā ex captiuitate redimere: atq; in eius regni faſtigio collocare: quod pater ſua virtute ſeruaſſet: neq; ferēdū vt ad exteros ea poteſtas deferatur parcere ſe oībus: qui nepoti fuiſſent inſidiati. Regni ſalutem ante oculos ponere: ſi quē ꝓuinciæ vtiliorē eſſe arbitrentᷣ nichil obſtare: quomin⁹ melior eligatᷣ: fuit res aliquādiu āceps. cū baronū ſibi quiſq; timeret. Poſtremo recōciliatiōe inter ꝓceres facta: cui⁹ authorē Ioannē ſancti Angeli cardinalē virū doctrina & morib⁹ excellentē qui tū legatū agebat apoſtolicū tradidęre. Mathias octo & decē natus ānos nono Calē. Februarij iter. 40. millia virorū q medio i Danubio tum glacie cōſtricto ipatientes magni ſecreti electionis exitū expectabant: Rex acclamat⁹. Nūc quiſquis hæc legis & futura prædicito: ſingulare prorſus humanæ incōſtantiæ documentū ex duob⁹ adoleſcētulis ætate moribuſq; pene paribus: alter ex regio ſolio dū nouæ nuptæ thalamū exornat: defertur ad tumulū. alter dū capitale iudiciū trepidus manet: ex carcere vocatur ad regnū. Libertas eius ex gubernatore Bohemiæ ſponſalicijs atq; alijs pactionibus empta refertur. Mirabile qđ matrē repētina lætitia nō exanimauerat: cum tot cladibus afflicta prius Regē appellatum audierit q̄ vinculis exemptum. In parte Hungariæ: quæ trans Danubiū in ſeptentrionē porrigitᷣ. & nunc Sepuſiū vocant olī Gepidæ conſedęre. Inſignis latro Examites natione Bohem⁹ Huſſitarū peſtifera labe infectus milites prædādi cupidos vndecunq; ad ſe veniētes benigne collęgit: eoſq; fratres appellauit: & vniuerſā regionē illā tributariā ſibi reddidit: exædificatis munitionibus locis oportunis. Ex quibus modo in vnā: modo ī alterā partē diſcurrere poſſet: prædas in fine cuiuſq; menſis viritim diuiſit. Ex quibus nō plus accępit qui totū menſem: q̄ qui diē vnā ante diuiſionē in caſtris fuit numero fratrum aſcriptus. Id ſibi ex euāgelio præceptū affirmauit. Quod in vinea domini laborantibus: & qui prima hora & qui vndecima venerant: æquam mercedem promittit. Hæc ſocietas tum longe lateq; rapinas agere. & iam quinq; millia pugnatorū in armis habere indieſq; creſcere: non aliter diſſipari potuit q̄ duce ipſo Axamite ad ſtipendia Ladiſlai regis vocato.

Mathias ex carcere vocatur ad regnum.

Sepuſium. Gepide. Examites latro inſignis.

❡ De Tranſſyluana regione/Theutonib. Siculis/& Valachis pop. eam incolentib. Cap. II.

TRanſſyluana regío eſt vltra Danubiū ſita: quā Daci quōdā icoluęre: feroces ppl'i: & multis Romanoꝝ cladib⁹ inſignes. nr̄a ætate tres incolunt gentes Teuthones/Siculi

Trāſſyluana ręgio. Daci.

Theutoneſ

& Valachi. Theutones ę Saxonia originē habent: viri forteſ
& bello exercitati: a ſeptē ciuitatibus quas inhabitāt Sibiem

Siculi ſe nobiles appellant.

burgenſes patrio ſermone appellati. Siculi Hungarorū vetu=
ſtiſſimi credūtur primi omniū: qui ex Hungaria veteri in hāc
prouinciam venerint. Eam ob cauſam: q̃uis agros ſuis colūt
manibus; ac rure viuētes greges pecorū paſcunt: nobiles ta=
men appellant. Et concurrētes inuicē alter alterū generoſum

Niſi quo anno coronatur tributū pendūt.

dn̄m ſalutant. Nec tributa pendūt: niſi quo anno Rex Hūga=
riæ coronat. Tunc enim quot ſunt patreſſamilias tot boues
regi tradūt. Quorū numeꝝ ſupra 60. millia eſſe ferūt. Iuſſi ve
ro in bellū exire niſi pareant capitali pœna plectūtur. bona

Valachi.

fiſco applicant. Valachi genus Italicū ſunt: quēadmodū pau=
lopoſt referemꝰ: paucos tn̄ apud Trāſyluanos iuenias viros
exercitatos Hūgaricæ linguæ neſcios. In hac ꝓuincia opidū

Biſtricium.

fuit: quod Biſtriciū vocauęre regiæ coronæ ſubiectū. Id La=
diſlaus rex cū Viēnæ ageret Ioanni Huniadi dono dedit. Tu
lęrunt id ægre opidani. diuqꝫ reſtitęre. coacti tamē imperata
fecęrūt. at mortuo Ioanne: eiuſqꝫ filio Ladiſlao Budæ occiſo

Michael. Rylagus.

Michaelē Rylagū qui pro Mathia altero Ioannis filio regnū
petebat turpiter reięcęrūt. Ille indignatus q̃ primū Ladiſlai
regis mortē accępit: eo cū exercitu redijt. Vi opidū expugna
uit. Rebelliū ciuium alijs oculos eruit: alijs manꝰ amputauit:
alijs necē gladio intulit. opidū incendio delęuit. Ingreſſi ſunt
paulopoſt tranſſyluana Turcarū circiter tria millia: prædāqꝫ

Paulꝰ Vergerius.

magnā abegęrunt pecorū atqꝫ hominū: Quos inſecuti Sibi=
nienſes & ipſi Theutones ad internetionē vſqꝫ deleuęrūt. vi=

Arrianū hiſtoricū ex græco in latinū vertit/ ſcripſit de igenuis moribꝰ & inuectiuā edidit cōtra Malateſtā q Maronis ſtatuā in foro Mantuano deijci iuſſerat.

ctoreſqꝫ præda recuperata domū redięre. Vix ciuitatē introie
rant: cū Michael ex alia parte haud paruas ducēs copias af=
fuit ciuitati exitū parans q̃ Biſtricenſibus aduerſum ſe opem
tuliſſet. Sed cū Sibinieſes ītra munitiſſimā vrbē ſe cōtinerēt:
fruſtratus deſiderio ſuo minabūdus receſſit. Apud Hūgaros
obijt ætate noſtra Paulus Vergerius Iuſtinopolitanꝰ græcis
ac latinis literis apprime inſtructus: Cuius plura extāt opera
ab ęruditis ꝓbata. Arrianꝰ: qui Alexādri magni geſta græco
ſermone cōſcripſit: latinꝰ ab eo redditꝰ eſt hortatu Sigiſmūdi
Cæſaris. Scripſit de igenuis moribꝰ: gręcas ac barbaras ami=
citias cōparauit/aduerſus Malateſtā q Maronis ſtatuā in fo=
ro mātuano deijci iuſſerat: nobilē inuectiuā ędidit. ex Hūga=
ris: qui ſtudia hūanitatis ſecuti æuo noſtro claruęrūt: duos no
uimꝰ: Ioannē ep̄m Varadiēſem: qui regni cācellariā obtinuit:

Guarinus Veron̄.

& alterū Ioannem eius ex ſorore nepotem: qui ſub Guarino
Veronēſi græcas ac latinas lr̄as didicit; nec minꝰ verſu q̃ ſolu

ta valet orone. hoꝝ tñ originē Sclauonicā fert. Sciam iuris plurimi pꝛeſſi ſūt. iter quos Dionyſiꝰ excelluit gēte Canyſia natꝰ: Qui Strigonieſē ſortitꝰeccleſiā honorē quoq; cardinalatꝰ vt āte diximꝰ emeruit. In re militari Nicolaꝰ Vayuoda trāſyluanꝰ: Michael Vrſatiꝰ & q Taliſiū iuaſit Pācraciꝰ. nomē adepti ſūt. Nūc clarꝰ habet Michael Rilagi ex aliena ruina magnꝰ: Ioānes Huniades: cuiꝰ nomē cæteros obnubilat nō tā Hūgaris q̄ Valechis ex qbꝰ natus erat: gloriā auxit. ¶ Valachia pq̄ lata regio eſt a trāſſyluanis icipiēs vſq; i Euxinū ptēſa pelagꝰ: plana ferme tota: & aq̄rū idigua. Cuiꝰ meridiē Iſter fluuiꝰ excipit. ſeptētrionē Roxani occupāt: quos nr̄a ætas Ruthenos appellat: & verſꝰ fluuiū Thirānomadas Scythaꝝ genꝰ: quos Tartaros hodie vocitamꝰ. Hāc terrā icoluęrt quōdā Gethæ: q & Dariū Hiſtaſpis filiū turpi fuga repulęrt: & Lyſimachū regē viuū i ptātē ptraxęrt & Thraciā pluribꝰ cladibꝰ affecęrt. Poſtrēo Romāis armis ſubacti ac deleti ſūt. Et colonia Romāoꝝ q̄ duces coercet eo deducta duce quodā Flacco: a quo Flaccia nūcupata. Exin lōgo tēporis tractu corrupto: vt fit vocabulo Valachia dicta. Et pro Flacciis Valachi appellati. ſermo adhuc genti romanꝰ eſt q̄uis magna ex parte mutatꝰ: & homini Italico vix itelligibilis. Inter Valachos tēpeſtate noſtra duæ factiones fuęre: altera Danorū altera Dragularū: ſed ij cum Danis impares eſſent: atq; ab illis multifariā opprimerent: Turcas in auxiliū vocauęre: quorum armis adiuti Danos pene ad iternetionē deleuęrūt. Danis vęro Ioannes Huniades Hungarorū iperio fretus opē ferēs non tā illos reſtituit q̄ ſibiipſi claritatē & opes acqſiuit. Quippe q Danorū agros ex poteſtate Turcarū ereptos: & ſibi & poſteris perpetua poſſeſſione retinēdos occupauit. Valachi & inſulas Iſtri accolūt: inter q̄s Peucen apud veteres fama notā: & in Thracia quoq; ſedes habēt. Valachorū ps Turcarū iperio: ps Hūgaris. Nō me latet difficilimā eſſe puinciarū deſcriptionē quādo & auctores ipſi quos imitari oportet: nō ſolū varij: vęrū & iter ſe cōtrarij ac magnope diffētiētes inueniūt & ipſarū puinciarū limites p dominātiū auctoritate ac potētia ſæpenumero cōmutati. Nā q̄ puincia latiſſima quondā fuit ætate nr̄a: aut extincta eſt: aut pmodica. Cōtra vęro q̄ nulla vel minima extitit: nunc latiſſimā florētiſſimāq; videmus: Lōgobardiā ac Romādiolā nō cognouęre maiores. nr̄a tēpora Inſubriā/Emiliam ac Flaminiā prorſus ignorāt. Macedoniā ſub Emathione Rege: a quo Emathia cognoiata: peranguſti clauſęrūt termini. Virtꝰ poſtea regū & gētis induſtria: ſubtractis finitimis populis lōge ac late ptēdit. Dent igit veniā: æquū cenſeo: ſi qui mea ſcripta

Dionyſius Canyſius. Nicolaus Vayuoda. Michael Vrſatius. Pancratius Rylagus. Huniades. Valachia. Roxani q et Rutheni Thirannomades q & Tartari. Gethæ. Darius Hiſtaſpis filiꝰ. Lyſimachꝰ Flaccia colonia Ro. corrupto vocabulo Valachia dicta. Dani. Drāgulæ. Peucen. Author hic ſe excuſat.

legentes non eos locorum terminos offenderũt:quos ipſi vel
mente ſua concepęrunt:vel apđ alios inuenęrunt:quæ ab alijs
accępimus ſeu antiquis ſeu nouis authoribus incorrupta refe=
rimus:q̃uis non eſt propoſiti noſtri geographiã ędere.licet ali=
quando hiſtoriam quam ſcribimus locorum aliquã ſignifica=
tionem requirat.ſic enĩ clarior redditur.

¶ De Thracia & pop.in ea/quomodo Bizantiũ qđ & Cõſtan=
tinopolis dicit̃/a Cõſtãtino iper.Ro.ſit muris & pulcherr.ædi=
ficijs auctum.Itẽ de Synodo facta ſup Sancti ſpirit⁹ ꝓceſſione.

Cap.III.

Thracia.

POſt Valachos igit̃ & Hũgaros:de quib⁹ ſermo habit⁹ eſt.
Thraciẽſiũ res geſtæ ſeſe offerũt.Thracia vęro vt pleriq;
authores tradũt.Ipſiq; preſtãtiores ampliſſima ꝓuincia
eſt longe lateq; patens.Cui ab oriẽte Euxinũ pelagus ac ꝓpõ=
tis occurrit.A meridie Aegeũ mare:& Strymon fluui⁹:ſimulq;
Macedonicus ager.Septẽtrionẽ Iſter claudit.occidẽtis orã cũ
Peoniæ montes:cũ Pãnonia:& Sauus excipit amnis.In qua ſẽ
tentia & Pliniũ Veronẽſem fuiſſe video:& Strabonẽ ipſũ q iu=
ga mõtis Hemi.Thraciã diuidere mediã affirmat.Idẽq; Dar=
danos/Tribalos/Miſos incolere Thraciã nõ ambigit.Tribal=
los autẽ eos coluiſſe cãpos.In quis vel Raſtiani modo vel Ser=
uij ſedes habẽt.Nemo negabit qui ſcripta veterũ præſenti rerũ

Triballi. Myſij. Bulgari.

ſtatui coaptauerit.Myſij vęro poſt Triballos ad orientẽ vſq; in
Euxinũ ꝓtendunt̃ inter Iſtrũ & Aemũ montẽ habitacula ſorti=
ti.hos hodie Bulgaros appellãt.Poſt quos maritima loca ver=
ſus meridiẽ ad Helleſpontũ vſq; Romania eſt natio græca q̃uis

Bizantium pri⁹ Agios dictum.

olim Barbara fuerit.Et iterum noſtro tempore deleto Græco=
rum Imperio dominãtibus Turcis in Barbariã redit.huius ꝓ=
uinciæ metropolis eſt Bizantiũ Agios prius appellata Lacede
monij eã cõdidęre duce Pauſania.Quibus Apollinẽ cõſulenti=

Attẽ. quare Megarẽſes Cæci ab Apollinis oraculo ſint dicti.

bus:vbinã ſedes quærerẽt:mandaſſe oraculũ memoriæ prodi=
tum eſt/vt cõtra cęcos habitationẽ locarẽt.Cæcos autẽ Mega=
renſes appellauit Calcedonis cõditores.Qui cũ pri⁹ in Thra=
ciam nauigaſſent:ſitũq; vbi poſtea Bizantiũ ædificatũ eſt con=
ſpexiſſent:omiſſa tam locuplete ripa:tenuiorẽę regione i Aſia
delegiſſent.Hæc Strabo.Couſtantinũ vęro iperatorẽ cogno=

Cõſtantin⁹ iperator.

mine Magnũ:cum ſtatuiſſet Imperij ſedem ex vrbe Roma in
orientẽ transferre:quo facilius Parthorum excurſiones cõpe=
ſceret:tradunt ecclęſiaſtici authores in Troadẽ profectum.Ibi
regiæ vrbis fundamenta ieciſſe.Vbi quondam Agamẽnon cæ=
teriq; Græcorum principes aduerſus Priamum regẽ fixęre tẽ=
toria.Sed admonitũ in ſõnis CHRISTO ſaluatore locum ali=

um deſignante ceptum opus cuius diu manſere veſtigia infe=ctum relquiſſe. atq; in Thraciã nauigantem Bizantiũ petiuiſſe/ eumq; ſibi locũ diuinitus oſtenſũ dixiſſe. mox vrbem ampliaſſe noua mœnia erexiſſe. ſublimeis excitaſſe turres magnificentiſſimis tum priuatis tũ publicis operibus exornaſſe. tãtũq; illi decoris adieciſſe vt altera Roma non imerito dici poſſet. Scriptores vetuſti q̃ florẽtẽ videre deorũ potiꝰ in terris habitaculũ quã Imperatorũ putauero. Nomen vrbi nouã Romã imperator indidit. Sed vicit obſtinatio vulgi vt a conditore potius Conſtantinopolis vocaretur. In hac vrbe multa ſub Imperatoribus Epiſcoporũ concilia celebrata. multæ ſuppreſſæ in Chriſtiana religione ſurgentes hæreſes/multæ inuentæ. Inter quas ea diutiꝰ manſit quæ de ꝓceſſione Sãcti ſpiritus q̃uis in pluribus agitata ac reiecta concilijs ad noſtrã ætatẽ vſq; ꝑueniẽs. Deniq; ſub Eugenio quarto pont. maximo in flořẽtina Synodo quẽadmodum ſuo loco dicet. Non ſolũ a Latinis ſed ab ipſis etiã Græcis damnata / exploſaq; eſt. Verum quãquã Ioſeph patriarcha & Ioannes imperator gentis eiuſce cum Latina eccleſia concordibus animis fidei ſymbolum decantauerint. Conſtantinopolitana tamen eccleſia credere quod romana ſentiret velut nephas duxit. Obierat in Florentia patriarcha qui vnioni conſenſerat. Nec Imperator domum reuerſus diu ſuperuixerat. Conſtantinus qui ei ſucceſſit: ſiue deceptus ſiue ſponte ſua inſaniens haud quaquã vnioni conſentiens videbatur. Et iam Gregorium patriarcham priori ſuffectum q; ad veritatem fidei ambularet domo ꝑpulerat eccleſiaſtica bona inuadens. Miſerat eo Nicolaus Pontifex Romanus Iſidorum epiſcopum Sabinenſem vniuerſalis eccleſiæ cardinalem virum induſtrium: & qui Ruthenorum eccleſiam iam dudum rexerat: percontatum quanam ratione græcanica natio legatorum ſuorum conuenta reijceret cum Latinis Florentiæ habita. Iam ille Imperatorem eiuſq; ſenatum in rectam viam pellexerat: cũ Turcarum bellum duce & authore Mahumete veluti repentina tempeſtas in Conſtantinopolitanos emerſit. de quo paulopoſt ſuo loco dicetur.

Bizãtiũ altera Roma

Conſtantinopolis.

Attẽ. ſynodum de ſãcti ſpiritus ꝓceſſione.

¶ De Turcarum origine & propagatione/victu/veſtitu & moribus eorum. Cap. IIII.

De hoc meminit in hiſtoria Aſiatica in fine. hiſce ẽt verbis. fo. 84.

Video compluteis ætatis noſtræ non authores aut poetas duntaxat. Verum etiam hiſtoricos eo errore teneri vt Teucrorum nomine Turcas appellent. Credo eos idcirco motos: quoniam Turcæ Troiam poſſident: quam Teucri coluere. Sed illi originem ex Creta atq; Italia ſumpſerunt.

Turcæ. Turcarũ gens Scythica & barbara eſt: de cuius origine atq;
progreſſu q̃uis ꝓpoſitum egredi videar dicere: hauc alienum
exiſtimo: quãdo ſub æuo noſtro in tantũ hoc genus hominũ
auctũ eſt: vt Aſiã Græciãq; tenẽs: Latinũ Chriſtianũq; nomẽ
late perterreat. Ea narratio res quoq; Thraciẽſes aperiet: de
Ethic⁹ philoſoph⁹ de Turcis. quibus inſtitut⁹ eſt ſermo. Turcæ vt Ethicus philoſoph⁹ tra
dit: vltra Pirricheos mõteis & Taracontas inſulas cõtra aqui
lonis vbera id eſt ad ſeptẽtrionalẽ oceanũ ſedeis patrias ha=
buęre: gens truculẽta ignominioſa: & in cunctis ſtupris ac lu=
Att. mores panaribus fornicaria. Comędit q̃ cæteri abominant iumẽto=
rum/luporũ/& vulturũ carnes. nec abortiuis hoĩm abſtinet.
diem feſtũ nullũ colit niſi menſe Auguſto Saturnalia. Roma=
norum Imperiũ audiuit magiſq̃ ſenſit: q̃uis Octauiano Augu
ſto in auro litorio cenſum dedit: & id quidẽ ſponte. nam tum
vicinas vndiq; regiões annua illi tributa reddere aĩaduertit:
nouũ dierũ ac tẽporũ deum exortũ eſſe arbitrata munera ei
quotãnis tranſmiſit. Hæc gens teſte Othone hiſtorico & Im=
peratoris Friderici patruo: regnante apud Francos Pipino: a
Caſpijs portis egreſſa. cũ Auaribus (quos Hũgaros noſtra vo
cat ætas) feroci pugna: multis vtrobiq; deſideratis conflixit.
Exin Põtum. Cappadociãq; tranſgreſſa: ad reliquas inde fini
timas genteis ſenſim dilapſa: more latronũ clandeſtinis qui=
buſdã extrãſitionib⁹ vireis ſibi vẽdicans occupatis quibuſdã
mõtibus. & clauſtris oportunis: vnde per occaſiones facile ir
ruptiones fieri poſſent vſqueadeo ęmerſit ac ſublata eſt ani=
mis: vt palam iam & pari marte aduerſum finitimos de agri
poſſeſſione certaret. Et deniq; ꝓcedendi tẽpore nõ ſolũ Pon
tum & Capadociã. Verũ Galatiã Bithyniã: Pãphiliã: Pyſidiã
vtrãq; Phrygiam: Cilices: Cares & eam Aſiamq; minor voca
tur: ad oras vſq; Ionij & litora græci maris occupauerit: non
vnũ quendam principẽ. Sed alios alij duces & varia auſpicia
Nicolaus Sagũdin⁹. quaſi per factiones ſecuti. Ex hac gente quẽadmodũ Nicola⁹
Sagũdinus vir grææ ac latinæ hiſtoriæ peritiſſimus ad nos
Ottoman⁹. ſcripſit. Vigeſimũ ab hinc & Centeſimũ circiter annũ: Otto=
manus exigui tum cenſus & obſcuri inter priuatos nomis: ex
collectitio milite nõ parua manu per ſeditionẽ cõflata: craſſa
ri paſſim ac nõ ſolũ reliquias Chriſtianas vexare. verũ etiam
hoies ſuæ gẽtis armis infeſtis petere: & ſibi ſubdere cępit. Cu
ius conatibus orta inter Turcarũ principes ſeditio facile cur
ſum p̃buit. Nam illi dum ſæpe inuicem laniant: accitis vndiq;
oibus qui pro ingenio p̃dæ rapinãq; percupidi eſſent: aucto=
ritatem breui & nomen adeptus eſt: opida nõ pauca partim

vi:partim ꝺ editione in poteſtatē accępit. Ottomano fili⁹ ſuc=
ceſſit Orcanes: qui rem inchoatam a patre cōmode ꝓſecutus Orcanes.
admodū ꝓpagauit. Eum Amurates filius ſubſecutus eſt: qui Amurates
duob⁹ de Græcorū iperio diſceptātibus ab altero qui ſupari
timebat in auxiliū accerſitus Turcaꝝ primus trāſiuit in Græ
ciam: vbi conſulto bellum ꝓtrahens: Poſtq̄ ambos ęneruatis
conſumptiſq; viribus: fractos ac defeſſos animaduertit. Ver=
ſis (vt aiunt) proris: arma in eos ſine vllo diſcrimine ꝑ occaſio
nē cōuertit. Et occupato Calipoli opido: ꝑ oportune in Che Calipolis.
rōneſo ad Helleſpōti fretum ſito: cætera græca opida aperte
petere bello paláq; ſibi & poſteris Græcorū polliceri iperiū
nō dubitauit: magnāq; Thraciæ partē: nullis ferme obſiſtęre
audētibus ditioni ſuæ ſubięcit. Is vita functus duos reliquit fi
lios Solmanē & Pazaitē. Solmane breui ę vita ſubtracto: res Solmanes
vniuerſa ad Pazaitē deducta eſt. Qui ꝓſperos fortunæ ade= q & in hiſt.
ptus afflatus vſq; adeo nouelli regni fineis extulit: vt Thraciā Aſiatica
pene vniuerſam: excepta Cōſtātinopoli ac Pera: Theſſaliam Solmanus
Macedoniā: Phocidē: Boetiam: Atticā maiori ex parte occu= dicit̃. fo. 85
pauerit. Myſos quoq; Illyrios: Tribalos crebris excurſionib⁹ Pazaites.
infirmauerit. Cōſtantinopolim vero om̄i agro: ſuburbaniſq;
ac delicijs ſpoliauit: tā longa & ꝑdifficili obſidiōe vexauit: vt
ciues deſperata ſalute de deditiōe agere cęperint: periſſentq;
ꝓculdubio: & in hoſtis ſæuiſſimi poteſtatē veniſſēt ni Tamer Tamerla=
lanes ille Scytharum ꝑ̄potens rex inſtar torrētis ipſo incurſu nes/ in cui⁹
atq; impetu cuncta ꝓſternēdo ac vaſtādo Pazaitē ipſum oc= exercitu
currere ac reluctari conantē magno prælio et ingēti ſtrage ſu duodecies
peratū in Aſia cępiſſet. hic eſt ille Tamerlanes terror gentiū: cētena mil=
in cui⁹ exercitu duodecies cētena millia hoim fuiſſe tradunt̃: lia hominū
Xerſe ac Dario maior: quorū copijs ſiccata flumina prodidę fuiſſe tradū
runt. Iram ipſe ſe dei vocitauit: nec nomini crudelitas defuit. tur.
Multas ac p̄claras Aſiæ vrbes deleuit. hoies tāq̄ pecora tru=
cidauit: nō ætati: nō ſexui pepercit. Damaſcum nobiliſſimam Damaſc⁹ a
Syriæ vrbē diripuit atq; incēdit. Pazaitē cathena vinctū prā Tamerla=
dens quaſi canē ſub mēſa ſua comedere iuſſit. aſcēſurus equū ne incenſa.
eo tanq̄ ſcabello vſus eſt. poſt cladē Pazaitæ filij eius: qui cō= Vide Paza
plures erant in poteſtatem venęre Græcorum: cum periculū itis miſerr.
euaſuri in Thraciam traijcęre cōtenderent. Calapinus autem captiuitatē
natu maior ęmiſſus a Græcis tādem patriū regnum obtinuit Calapinus
Aduerſus quē Sigiſmūdus Rex Hūgariæ collatis ſignis præ Sigiſmūd⁹
lium iniens: tumultuoſe fuſus: caſtra & impedimēta reliquit. rex Hūga.
Chriſtianorū ingens occiſio facta. Ioannes dux Burgūdiæ in Ioan. dux
eo p̄lio captus: multo auro libertatē redęmit. Calapino mor= Burg.

Moyſes. tuo Orcā eius filio tenella ætate adoleſcētulo Moyſes patru
us & vitam eripuit. Qui paulopoſt ſine filio deſideratus Ma
humetē fratrem reliquit hęredem : Is Valachis fortiſſimis &
bellicoſiſſimis nationibꝰ trans Danubiū: vt ante diximꝰ late
dominātibus bello attritis tributa grauia imperauit. Nōnul=
los in Aſia Turcarū regulos armis opp̄ſſos regnis penitꝰ ſpo
liauit: Chriſtianos ſub īperio ſuo degētes q̄ duriſſime afflixit
Mahumete mortuo Amuratē eiꝰ filiū : qui ꝑ id tēpus in Aſia
morabat̄: audita patris morte in Thracia traijcere conātem
Muſtapha īperator Gręcoꝝ diu ꝓhibuit. Muſtaphāqꝫ reliquū ex Pazai
tæ filijs vt rerū potiret̄ emiſit: & ſūma ope ꝓſecutꝰ ē. ſed Mu=
Amurates. ſtapha pugna ſuperato & interēpto Amurates victor vniuer
ſum regnū cōſecutus Theſſalonicā illuſtrē Gręciæ vrbē : quā
tū Veneti poſſidebāt vi captā pugnatāqꝫ penitꝰ diripuit. ea=
qꝫ victoria auctus: Epirū atqꝫ Etholiā nō obſcuras ꝓuincias
reliquo regno adięcit. Illyriorū agros vaſtās opida multa vi
cæpit. diripuit atqꝫ incēdit: vxoribꝰ more gētis q̄ plurimis iū=
ctus eſt: inter quas Georgij Seruię Deſpoti filiam duxit. Nec
Georgius diu poſt īmemor affinitatis aduerſus eū duxit exercitū. Geor
perfidus. gius īpar generi potētiæ furentē veritus hoſtē: relicto vno ex
Synderōia filijs: qui cū p̄ſidio Synderoniā tueret̄ cū cōiuge cæteriſqꝫ li=
beris ac gētis ſuæ ſacerdotibꝰ in Hūgariā ꝓfugit. Expugna=
ta eſt tñ Synderonia ac direpta. Deſpoti filio lumē adeptum
Io. Hunia= Georgius patria expulſus diu apud Hūgaros exulauit. Ioā=
des. nes Huniades iam per arma clarus: ſæpe cū exercitu Seruiā
ingreſſus plurimis cladibus Turcas affęcit eorūqꝫ duces acie
cōflixit. Verū q̄uis Seruiæ magnā partē recuperauit: nō tamē
Georgio cuncta reſtituit. multa dedit amicis. Neqꝫ iniuria: cū
& ip̄e ſua virtute repuliſſet hoſteis: & Georgij ſuſpecta fides
eſſet: qui medius inter Hungaros ac Turcas nunc illos fefel=
liſſet. In his vero q̄ religionis eſſent : neqꝫ Romanæ eccleſiæ
auſcultarent: neqꝫ Mahumetis legem ſequerentur.

¶ De bello contra Turcas ab Hūgaris duce Io. Huniade cō
miſſo. Item de altero ab eiſdem contra eoſdem magno Chri
ſtianorum detrimento habito/facto. Cap. V.

LIbet: quoniā ventū eſt: huius opera ad finē ꝓſequi: cū ma=
le pugnatū eſſet in prælio Varnenſi: de quo paulo poſt di
cemus: fugiens Huniades: in Seruiā ſe recępit. Senſit ad=
uentū eius Georgius: atqꝫ obuiam factus venientē intercępit:
& quaſi hoſtē coniecit in vincula. Nec prius dimiſit q̄ opida
ſuæ ditionis ab eo pridē occupata recępit. Nec multo poſtea
cū Ioānes verſus Sophiā copias duceret. Videretqꝫ nō parua

Turcis illaturus dāna: Amurate omnia Hungarorū conſilia patefecit. Vnde ille admonitus maximam Chriſtianis intulit cladem: quēadmodum ſuo loco cōferetur. Cum vero Turcæ Conſtantinopolim ęuiciſſent: atq; in Seruiā ducere exercitum minarentur. ſecundo auxilia petens ad Hungaros tranſit: & in Auſtriā neq; profectus Ladiſlaum adijt regem: grandęuus iam ſenex dignus veneratu: niſi recta de religiōe ſenſiſſet: ea in eo ſermonis authoritas: ea corporis maieſtas fuit. Acceſſit huc Ioānes Capiſtranus ordinis minorū profeſſor: vitæ mūdicia & inter p̄dicatores euāgelij noſtro tēpore inſignis. Quæſiuit: an audire ſe vellet. Annuenti. Quod Romana eccleſia credit & docet expoſuit: diu ſecū per interpretē de ſacris eloquijs diſputauit. vt errorē ſuæ gentis relinq̄ret magnope cohortatus eſt. Ille hoc deniq; reſpōſum dedit annis. 90. vitam produxi. Nec aliam religionem quā ſuſcępi: a patribus noui. ſapientem me ciues mei: q̄uis infœlicem hactenus putauęre. tu nunc quod ſæpe agitant: ſenē delirū efficere cupis: laqueo vitam finire malim q̄ patrū traditiōes relinquere: atq; his dictis ę conſpectu abijt. tam periculoſum eſt religionē imbuiſſe dānatam. Reuerſus domū cum accępiſſet Michaelē Zilagum qui tum Albæ cum p̄ſidio p̄erat: fratrēq; eius Ladiſlaum quadrigis vectos vrbem exiſſe milites miſit: qui eos vel cōpræhēderēt vel occiderēt. Michael vbi adeſſe hoſteis aiaduertit curru deſiliens: equū quē pone ducebant aſcendēs veloci fuga ſaluatus eſt. Ladiſlaus in quadrigis repert⁹: multis vulneribus confoſſus ac diſcerptus interijt. ſed non impune id Georgio ceſſit. Cognouit & Michael paucis poſt dieb⁹ illum prope Danubij ripam iter habere. Aggreſſuſq; cum armatis captiuum abduxit. Cui dextræ manus duos digitos amputauit: cum ſe gladio defenderet redemptus eſt Georgius magno auri pondere: Non tamen diu ſuperuixit: cum trūcæ manus fluor ſiſti non poſſet: atq; hic perfidi hominis exitus fuit Lazarus filius poſt cum gubernationem ſuſcępit excluſo fratre nomine Georgio: quem quondam Amurates excæcauerat. Is cum ſorore quam nupſiſſe Amurati diximus ad opem Mahumetis confugiens fruſtra eius auxiliū implorauit. Obijt deinde Lazarus: de cuius hęreditate nō parua contentio exorta eſt. Gregorius Turcarum auxilio paternum regnū vēdicare nititur. Vxor Lazari relicta Hungaricas opes implorat: nec Tatecuzma Vlrici comitis Ciliæ quondā vxor: ac Gorgij portionē hęreditatis deſperat. Ioānes cardinalis Sācti Angeli ab Hungaris inuitatus eo p̄fectus vt arces obſedit cōmea=

Ioā. Capiſtranus.

Michael Zilagus ſe fuga ſaluat Ladiſlaus in quadrigis repert⁹ confodit. Georgius duobus digitis inter ſe defendēdū amiſſis non diu ſuperuixit.

tus penuria compulſus redijt. Iulianus cardinalis ſancti Angeli
aduerſus eum miſſus Hungarorũ extulit animos. & arma ſume

Raſtianus.

re perſuaſit Raſtianus quæ Turcis in Hungariã aditum præclu
dunt:aut apoſtolicæ ſedis nomine recipiat:aut Hungaris tradi
curet. Rebus infectis non ſine graui periculo (Vix enim Turca=

Amurates. cũ cẽtũ mil lib. armato= rũ Hũgariã intrauit.

rum manus ęuaſit) Budã redijt. Nos Amuratis opera quæ me=
dio curſu reliquimus proſequamur. Magnus hic vir fuit. domi
belliq; tam ſuis amatus q̃ noſtris odioſus:cum centũ millib⁹ pu
gnatorũ intrauit Hungariã late populatus prouinciam:ſterilis
annus impedimento fuit:ne regno potiretur. Cõmeatus penu=
ria compulſus redijt. Iulianus cardinalis ſãcti Angeli ab Euge=
nio pont. maximo aduerſus eũ miſſus Hungarorũ extulit aĩos
& arma ſumere pſuaſit. Exercitus Chriſtianus vſq; Sophiã ad
artũ magnũ ꝓfectus eſt. Sæpe cũ Turcis proſpere dimicatum

Lector attẽ de pluſculũ

nõ ſine Ioannis Huniadis ingenti laude: qui tum copias ducta
uit. Cuius nomen apud hoſteis adeo terrificũ fuit:vt ploranti=
bus pueris matreſfamilias taciturnitatem non aliter ĩperarent
q̃ Ioannis præſentiã minitãtes. Congregati tñ non paruo nu=
mero Turcæ cũ Chriſtianis confligere non dubitarunt. Sed nõ
tam fœlix eis pugna q̃ fortis animus fuit. ſuperati virtute Hũ=
garica multis cæſis terga dedęre. Hungari qui bello interfuęre
cupiditate gloriæ res ſuas ãpliantes:ac de magnis maiora tra
dentes Imperatori Friderico ſuperatos bello Turcas ſcripſęre
30. millia hoſtiũ cæſa:captaq; multo plura. Cardinalis ſãcti An
geli ſex millia dũtaxat hoſtiũ ĩ eo ꝑlio cecidiſſe ſuis literis af=
firmauit. Signa militaria. 9. capta Ioãnẽ Huniadẽ nõ ducis tñ
ſed militis quoq; ſingulari virtute vſũ. Eiq; fides habita. Turcis
ę Chriſtianorũ victoria plus pauoris q̃ dãni attulit:nõ Hunga=
ricas tantum vireis: ſed Germanicas quoq; in ſe cõmotas arbi=

Turcæ con ſternati ab Hũgaris pa cẽ petiuęrt.

trantibus. Conſternati ergo ac perculſi metu perindeac totus
occidens cõiuraſſet pacem petięre. Hungari qui ſuas vireis nõ
ignorarent. nec tam potentiæ ſuæ q̃ caſui victoriã imputarent:
periculoſum exiſtimantes ſæpius tentare fortunã oblatas vltro
cõditiones pacis non recuſarũt. Induciæ belli in. 10. annos di=
ctæ iuſiurandũ per ſua ſacra ambæ partes præſtitęre. Deſpoto
Seruiæ quæ bello amiſerat reddita. moleſta ea res Iuliano car=
dinali fuit cui proſequenda victoria videbat̃ Eugenio quoq; Ro
mano põtifici nihil moleſtius nunciari potuit. Cui⁹ menti nulla
maior cura inſedit q̃ Chriſtianæ fidei ꝓpagandæ. Scripſit igit̃

Vladiſlaus Poloniæ rex.

cardinali nullũ valęre fœdus quod ſe incõſulto cũ hoſtibus reli=
gionis ꝑcuſſũ eſſet. Vladiſlao regi Poloniæ qui eo tẽpore Hun=
gariam occupabat:vti conuenta diſſolueret/imperauit. Iuramẽ

ta remiſit. Nouum inſtaurari bellũ tum præcibus tũ minis extorſi. Ex Chriſtianis principibus auxilia petiit. præter Philippum tamen Burgundiæ ducem neminẽ Chriſtianæ religionis zelus cõmouit. hic ſolus claſſem inſtruxit/quæ vſq; in Helleſpõtum profecta Turcis ex alia tranſitũ prohibẽre in Europã conata eſt. Franciſcus cardinalis Venetiarũ/Eugenij nepos cum pluribus triremibus eo miſſus claſſi præfuit. Vladiſlao qui alienum regnũ inuaſiſſet e re ſua: viſum eſt ſolicitudinẽ belli prouincialibus non deeſſe. Accerſitis igitur ex Polonia ac Boemia cæteriſq; vicinis gentibus auxilijs/coactis ex Hungaria copijs: Turcarũ agros inuadere ſtatuit/Ioanni Huniadi caſtrorũ cura commiſſa. 40. circiter equitũ millia fuiſſe tradunt. pleriq; dimidio minorem numerũ ꝓdidẽre. reguli Hungariæ pontificeſq; q̃plurimi interfuẽre. Iulianus ſancti Angeli cardinalis milites cruce ſignatos non paucos ſecũ duxit. Iter per Valachiã receptũ deinde tranſito Danubio in Miſiam ventũ vt per plana & campeſtria loca in Romaniã trãſirẽt. Amurates hoſtiũ cognito aduẽtu: cum Græcis ac Turcis in Europa manentibus non ſatis confideret/exercitum ex Aſianis militibus cõparauit. Sed augebat animũ traijciendi freti nõ mediocris cura/qui claſſem apoſtolicam obtinẽre pelagus non ignorabat. Anxio vt aiunt & multa voluenti animo. Genuenſes quidam curas ademẽre qui ſuis nauibus accepta pecunia tranſportare copias promiſẽrunt. locus eſt vbi nõ amplius q̃ ſtadia quinq; latitudo freti continet. Inter Propontidẽ & Euxinũ pelagus tantũ eſt ſpacium quod Europam Aſiãq; diſterminat. Boſphorũ Thratiũ dixẽre maiores a Bizãtiorũ cornu. 60. ferme ſtadijs diſtãtẽ. Hic Amuratis exercitus tranſuectus eſt/aureo nũmo vectoribus ꝑ capita tradito. quæ ſi vera eſt fama centũ millia fuiſſe ferunt. Nam Chriſtiani locum attigerãt cui Varna eſt nomen. Cum aduẽtare inumerabiles hoſtiũ copias nunciatũ eſt: Cedendũ Vladiſlao Cardinaliq; videbatur. Et ne circũueniri ab hoſte poſſent munitũ montanumq; locũ petendũ. Huniades aduerſari ac reſiſtere. Turcarũ ſe noſſe vireis dicere famã ſemꝑ maiorẽ eſſe. Q᷑ ſi Turcæ õnes adſint Hungaris tamen impares fore. Illos aurea & diſcolori veſte. Hungaros ferro atq; ære fulgere. Chriſtianũ agmẽ & ſtare paratũ & ſequi. nec turba nec ſarcinis ꝑgraue. Intentũ: quo dux non modo ſignet ſed etiã innuat. Cõtra ſi Turcarũ mores inſpiciantur: fœminas magis exiſtimare debere q̃ viros. Si fugiat exercitus Chriſtianus quẽ rex Hungariæ ducit/In quo legatus apoſtolicus adeſt/In quo tot nobiliſſimi proceres militant: nunquã deinceps Hungaris contra Turcas futurum animũ. Vicit

Philippus/ Burgũdus. ſolus claſſẽ in Turcas inſtruxit.

Genuenſes hic notantur.

Varna.

Hũgaroꝝ et Turcarũ cõparatio.

Huniadis ſententia. expectati hoſtes. poſtera die ſiue maioris exercitus ſpeciē ꝓbuęre quā fama ipſa vulgauerat: ſiue qđ metuentibus omnia vero maiora videnᷓ. Siue ꝙ Amurates in cogendo milite vulgatæ opinioni haudquaqꝫ defuerat: territꝰ Huniades eo cōſpectu tum primū periculi magnitudinem animo voluens de fuga regē admonuit. Ille ſerū cōſiliū arguens: perniciosā magis fugā q̄ pugnā dixit. Cōmiſſo prælio ſperari victoriam poſſe: ſæpe minoribus exercitibus ceſſiſſe maiores. Nec tam multitudinē bellatorū q̄ audaciā & ordinē ꝑſtare victoria. Deum quoqꝫ reſpicere meliorē cauſam præſtatioremqꝫ ſe paucis ſi modo audeant exhibęre: fugientes. Victoiā hoſti tradere: feriendaqꝫ terga & multā ſuorū cædem. Magnifica quoqꝫ verba Ioannis pridie dicta plenus irarū rex exprobrauit. Iuſſiſqꝫ omnibus arma capere præliū expectauit. Amurates in ꝓximo colle cōſederat. Ex quo ſuos pariter atqꝫ hoſteis ſpectare potuit. dato belli ſigno. 15. millia equitū qui pugnā prouocarēt facto globo in Chriſtianos impetū fecęre. Singulis albæ ſup loricas veſtes fuęre / quæ vento agitatæ inſtar alarū præ ſe ferebāt. totidem viridibus induti ſagulis ſequebanᷓ. Aurea equorum frena multorū viſa & multis galearū argenti atqꝫ gēmarū nitor Ipſas quoqꝫ gladiorū vaginas prægrandes vniones ornabāt. Nō detrectauęre Chriſtiani certamē. Itum eſt ferocibus in pugnā animis. Superior acies noſtra Turcas in fugā vertit q̄plurimis primo impetu ꝓſtratis. ꝑculit ea res magno metu Amuratē nihil tale verentē. fugiſſetqꝫ ꝓtinus prodito exercitu: niſi circūſtantes Satrapæ cōpræhenſo eius equi freno / ignauiā eius īcrepaſſent fugientiqꝫ cōminati necē fuiſſent. Perſtitit ergo vel inuitus. Iuſſiſqꝫ fortiſſimis arma ſumere præliū inſtaurauit. Pugnatū eſt ſūma cōtentione pluribus horis. nūc Chriſtianis / nūc Turcis ꝓpiquior victoria ſeſe præbente. Cadebant hinc atqꝫ inde q̄plurimi. Plures ex Turcis quorū corpora parum tecta: facile ſagittæ enſeſqꝫ penetrabāt. Poſtremo tum nouus in hora hoſtis īcedere & ſauciorū loca integri occupabāt / non tam virtute q̄ numero ſuperati Hungari paulatim referre pedē cœpęre. Tum Vladiſlaus cum globo ſuoꝝ equos erga ſe nō minus forteis q̄ fidos habuit ex Polonia vt hoſtes ex acie victores diuerteret Chriſtianiſqꝫ animū redderet: in tumulū quē tenęri ab Amurate diximꝰ circūiectoſqꝫ vndiqꝫ currus impetū fecit. Ibi noua pugna cōmiſſa. Nouus iniectus Amurati pauor. Trepidatū totis caſtris / nec iam cōſiſtendi animus aderat. ꝙ ſi Huniadi par animus ac regi fuiſſet / & arridenti fortunæ dediſſet manꝰ. haud dubiū quin ea dies & Amurati vitā & poſteris eius impiū Græciæ abſtuliſſet.

Vide Turcarum ornatū in bello.

Verũ ipſe vt primũ cederet Chriſtiana ſigna conſpexit cum decem millibus Hũgaris ac Valachis ex acie ſe ſubtraxit: atq; inſalutato rege nutante adhuc victoria fugam arripuit. fortaſſe rei militaris perito nulla in pugna ſalus viſa / & ſaluare aliquos q̃ perire omnes maluit. Poloni acceptã eo prælio cladem: Huniadis uecordiæ atq; ignauiæ tradiderũt. Ipſe ſua cõſilia ſpreta cõqueſtus eſt. Vladiſlaus ſuæ ſorti dimiſſus dũ fortiter circa munimenta hoſtiũ pugnat equo deiectus: obtruncatus eſt. Caput eius haſta infixum p Græciã atq; Aſiam in ſignũ victoriæ populis oſtentatũ. Poloni ad vnũ cæſi omnes / direpta caſtra & q̃ munitiones curruũ tuebant / necati Epiſcopi & pceres Hungariæ qui aderant eadẽ calamitate oppreſſi. Iulianus cardinalis dum fugit amiſſo prælio cũ iam hoſteis euaſiſſet: Hũgarorum perfidiã euadere non potuit. Potum equo dantẽ apud ſtagnũ forte reptum latrunculi quidã nouere: & arbitrati pecuniã apud eum eſſe / deiectũ equo necauerunt. & ablatis veſtimentis nudũ cadauer feris ac volucribus dimiſere. hic exitus viri fuit magni certe & admirabilis. In quo neſcias doctrina maior an eloquentia fuerit. grata hominis præſentia / blandi mores / vita in omni ætate nitida / religionis zelus / qui õnia pro CHRISTO & mortem ipſã vere ſuaſerit. Huniadẽ (vt ante diximus) fugientẽ: Deſpotus Seruiæ cœpit. Poloni regem ſuũ iam pacto bello pluribus annis viuere crediderunt / Captum non interfectũ arbitrati Cardinali Venetiarũ eius culpa cladis magna i parte imputata eſt. qui neq; fretum vti par fuerat cuſtodiuit. neq; trãſuectos hoſteis Chriſtianis ducibus (quod ſecũdũ fuerat eius officium) nunciauit. de numero cæſorum minime conſtat. Illud exploratum eſt longe plureis ex Turcarum acie cecidiſſe. cæterum p numero copiarũ longe maius damnũ CHRISTIANIS illatũ. Victor Amurates neq; fugientes hoſteis iſecutus eſt / neq; gloriabund⁹ inter ſuos magnifica verba iactauit / neq; vt ante aſueuerat hilarem vultũ oſtẽdit. Interrogatus quidnã triſtior eſſet / & cur non uictis hoſtibus exultaret: Nollem inquit hoc modo ſæpius vincere. Iubenſq; vaſa colligi: copias q̃ ſupfuerãt domũ remiſit. Ipſæ Adrianopolim reuerſus: deo ſuo quæ victoria fecerat vota perſoluit. Exin voluens animo regni curas veræ fœlicitatis expertes eſſe. Incõſtantiã quoq; fortunæ veritus / quæ nulli ppetuo bona eſt: accerſitis prouinciarũ maiorib⁹ / Maumeten ex liberis ſuis natu maiorẽ pro ſe regẽ conſtituit. Ipſe priuatam deligens vitã / in Aſiã profectus: cum paucis ocij ſui comitibus / religioni cuidam ſolitariæ ſeſe addixit. Calibaſſa inter Satrapas Turcarum opibus & authoritate maior: Maumeti qui

Huniades cũ decẽ mil lib⁹ rege iſalutato fugit

Vladiſlaus rex equo d̃iect⁹ obtrũcatus eſt.

Iuliani cardinal' exit⁹ miſerabil'.

victor Amurates triſtior.

Amurates ex liberis ſuis natu maiorẽ Mahumetẽ : p ſe rgẽ cõſtituit & vitã pũatã delegit.

Calibaſſa.

nōdū p ætatē aptus eſſet iperio gubernator dat⁹: Reliqui regis filij: ne quas regno turbas excitarent more gentis necati ſunt. Fœlicius apud Turcas priuatis q̄ regib⁹ liberi naſcunť.

¶ De alio bello per Huniadē/qui ignominiā apud Varnam accęptā abolere cupiebat/celeriter apparato/& qđ Amurates a vita priuata ad bellū ducendū ſit reuocatus. Cap. VI.

Hunìades ignominiā Varnæ accęptā obliuiſci nō poterat.

EFfluxit deinde nō paruū tēpus: in quo nec Hungari Turcas. nec Turcæ Hungaros armis laceſſęre p̄ſumpſęrunt. Sua quęq; calamitas domi attonitū tenuit. Cruentiſſima Varnenſis pugna vireis vtriuſq; partis ęliſerat. Nec Turcis: neq; Hūgaris ex bello idone⁹ erat: hos Huniades: illos Calibaſſa alieno noīe gubernauit: ferocior Huniades: reiq; militaris peritior Ignominiā Varnæ accęptā obliuiſci non poterat. vnde dies nocteſq; meditabať quonā pacto abolere infamiā: & reſarcire dāna maxime poſſet. Spem bene gerēdæ rei Turcarum quies p̄buit. Qui iam pridē nullū belli apparatū oſtēderant: vireis illis atq; aīos defuiſſe ratus: tēpus idoneū exiſtimauit in quo priſtinā recuperare gloriā poſſet: Turcaſq; peſſundare: quibus ſi adſint exercitus: Imperatorē tamen prorſus defuturū arbitrabať. Nec magis exiſtimandū exercitū ſine duce: q̄ ducem exercitu carētem. Coactis ita repēte copijs ex Hungaria accerſitis Bohemorū auxilijs: mercenariorum quoq; militū non parua manu coacta ducere exercitū in Turcas ſtatuit. Quos prius aggredi ac cōficere credidit: quā nouiſſime ex Hūgaria nūciaretur. Eam rebus gerēdis ſolertiam ac celeritatē adhibuit. Conſiliū eius Gregori⁹ Deſpotus Seruiæ vt ante diximus Turcarū ducibus patefecit. Magnūq; gēti periculū iminens maius oſtendit. Perculſi eo nūcio Turcæ quid agerent nō ſatis intellegebant. Amurates iam ſenior religioni addictus regni curas abiecerat. Maumetes ætate minor tantā belli molem ferre poſſe nō credebatur. Callibaſſæ defuturā obedientiā putabant: qua nichil eſt in bello magis neceſſariū. Trepidare igitur: æſtuare modo huc: modo illuc mentē cōuertere. Nullum conſiliū ſatis placęre: hærētibus in deliberatione ſatrapis: nichil tandē ſalubrius viſum: q̄ reuocare ab ocio Amuratē: neq; enim veterani militaturi ſub alio credebanť. nec fortunā belli cunctandam arbitrabanť q̄ ſub eo qui vincere conſueſſet. Calibaſſa eius ſentētiæ author fuit: In qua re Mahumetis animū vehemēter offendit: Cupientis in ea expeditione ſeſe virū oſtendere: verentiſq; ne imperium amitteret: ſi pater iterum regnū aſſumeret: vt ſunt hominum mutabiles volūtates. Miſſi ergo legati Amuratē reuocauere:

Amurates ab ocio belli cauſa reuocatur.

qui cõpato mox exercitu in hoſtem ꝓfectus nõ aliter q̃ ſi ad p̄dam pergerẽt alacreis milites duxit. Iam Huniades cũ copijs Sophiã trãſierat: ꝓſtratiſq; qui occurrerãt locoꝝ p̄fectis: hoſtileis agros late populat⁹: loco q Baſilia vocat̃ caſtra poſuerat. Cũ aduentare Amuratis copiæ nunciant̃: nõ expectauit Huniades ꝓuocari: prior ipſe pugnam inijt. Cõmiſſo p̄lio anceps diu certamẽ mãſit. Qua parte pugnauit Huniades fuſi hoſtes terga dedere nec parua ſtrages edita: pari modo & Amurates in cornu ſuo victor: Hũgaros fudit. Poſtremo cũ victor victorẽ incurreret: nõ tulerunt Chriſtiani Turcarũ ipetũ: qui q̃q̃ virtute p̄ſtarent: numero tñ ſuperati: non tam victi q̃ feſſi cõpulſi ſũt cedere. Huniades poſtq̃ ſuos neq; minis neq; p̄cibus ſiſtere poteſt: cũ paucis ex bello ꝓfugit. Multi Hũgariæ ꝓceres: & nõnulli eccleſiarũ epiſcopi in eo p̄lio cecidere. Gregorius miles ad internetionẽ cæſus: nec tamẽ pauciores ex Turcis interiere. Emptã multo ſanguine victoriã Amurates domum retulit. Nec diu poſtea relicto Mahumeti regno quẽadmodũ prius deſtinauerat mortẽ obijt. Corp⁹ eius more maiorũ in Burſa ſepultum. Ea eſt Bithiniæ ciuitas: & Aſiatici regni caput. Paulo anteq̃ obijſſet: Amurates vxorẽ duxerat filiã Spõderbei nobilis in Pẽderacia ſatrapis: ex qua natũ filiũ noie Chialapiũ ſextũ agentẽ menſem Calibaſſæ moriens cõmendauit. Ille Mahumetis gratiã initurus & matrẽ & puerum ei prodidit. Mahumetes accerſitis triginta: vt aiunt matronis: q̃ puerũ cognoſcerẽt. Poſtq̃ certam Amuratis ſobolẽ eſſe cõſtitit: ſtrãgulatum matri filium reddidit. Funuſq; regio more fraternũ duxit. Auſpicia regni parricidio conſecrãs. Sũt qui Calibaſſam alienum puerũ Chialapini nomie ſuppoſuiſſe ferũt: illũq; pro filio Amuratis necatum: Chialapinum vero apud Conſtantinopolim clam educatum. Poſt capturam vero vrbis inde ſubtractũ: ac Venetias ductũ: & hunc eſſe quẽ Calixtus pont. maxi. pro fratre Mahumetis in palatio cuſtodiri iubet. Nos vero periculum ad Græcos remittimus: q̃uis multa in hiſce rebus figmenta interuenire nõ ignoramus. Et ſæpe tonſoris filios regio defungi honore viderimus.

Baſilia.

Amurates regno/filio iterũ dimiſſo/moritur Burſa.

Mahumetes fratrem ex p̄re matri ſtrãgulatũ dedit.

¶ De Mahumete fidei Chriſtianæ ferali inimico/& quod Cõſtantinopolim Thraciæ vrbem excellentiſſi. armis & Chriſtiana fide ſpoliauerit. Cap. VII.

MAhumetes igitur defuncto Amurate gubernacula regni ex voto adeptus: Inſtituta maiorũ pro ingenio correxit. leges ipſe ſuas domi foriſq; tulit: ærariũ locupletauit: noua vectigalia excogitauit: copias auxit: i ꝓceres aut

aulicos ſæuire cõtumeliari ve cępit: Hic eſt ille Maumetes q̄ Cõſtãtinopolitanis: vt ſupra innuim⁹ bellũ itulit: de quo nũc referre vt accipimus haud alienũ fuerit: voluerat iãpridẽ aim Maumetes quonã modo Cõſtãtinopoli ſibi ſubigere poſſet: neq; ad ſuã gloriã ptinere arbitrabat: vrbẽ in medio Turcaꝝ ſitã eſſe: q̄ ſuo iperio nõ pareret. Tãtoq; mai⁹ ide noi ſuo decus accedere ſi eã vrbẽ expugnaret: quãto ꝓgenitores ſui idẽ conati: turpi⁹ a ceptis deſtitiſſent. Cũ paucis igit participato conſilio: caſtellũ iuxta litus ad oſtiũ Boſphori paulo ab vrbe remotius aliud diſſimulãs incredibili celeritate extruxit atq; muniuit: bellũ deinde vrbi nõ modo indixit: Sed contra mira fœdera cõtra iuſiurandũ intulit ſimul & gerere cępit. Sẽſerãt eius aim Græci diffidẽteſq; ſuis virib⁹ ad Latinorũ opes cõfugerãt: lachrimis auxilia expectantes. Surdæ (Proh pudor) noſtrũ principũ aures fuęre. cæci oculi. qui cadẽte Græcia: ruiturã Chriſtianæ religionis reliquã partẽ nõ vidęrũt: q̄uis priuatis queq; aut odijs aut cõmoditatib⁹ occupatũ: ſalutẽ publicã neglexiſſe magis crediderim. Maumetes interea coactis vndiq; copijs mirabili appatu: formidãdo aio & ipetu terra mariq; regiã vrbẽ aggreſſus: cuniculis ac latẽtib⁹ foſſis altiſſime actis: aggere late edito: ponte: qua Perã opidũ verſus mare muros alluit vrbis. longitudinis ad duo millia paſſuũ raptim extructo: turrib⁹ ligneis eouſq; ęrectis: vt muros q̄uis altiſſimos excederẽt. machinamẽtorũ tormẽtorũq; multiplici adhibito genere oppugnata eſt vrbs. defenſaq; ſummis vtrinq; viribus. Non paucis dieb⁹ ad extremũ voce p̄conis totis caſtris inclamatũ eſt: Quinto Cal. Maij milites om̄s ieiuniũ ſanctificẽt. ſequẽti die in armis adſint. Vrbẽ extremis viribus oppugnaturi: triduo ciuitatẽ militũ direptioni futurã conſtituta die ieiuniũ ad noctẽ vſq; ſeruatũ. Exin lucẽtibus ſtellis inuitationes ac cõuiuia paſſim habita. & quiſq; amicũ ꝓpinquũ notũq; habuit cũ eo hilaris epulatus eſt. atq; vbi ſatis adhibitum tanq̄ ſe deinceps nunq̄ viſuri eſſent: amplexati: exoſculatiq; ſimul vltimũ vale dixęrũt. In vrbe autẽ ſacerdotes ſacras ferẽtes imagines ſequẽte populo vrbem luſtrare. auxiliũ de cælo petere: affligere corpora ieiunijs: atq; oratiõib⁹ vniuerſi ciues intẽdere. Subſecuta nocte ad ſua quiſq; loca defendẽda redire. Erãt muri vrbis & altitudine & craſſitudine toto orbe celebres. Sed ob vetuſtatẽ & Græcorũ incuriã pinnis ac propugnaculis nudi. Antemuralia vero oportune cõmunita. In his Græci ſalutẽ poſuęre. Armati milites inter muros & antemuralia pugnã ſuſtinęre decreuęrũt. Triãgularẽ pene vrbis for-

Pera op.

Conſtantinopolis pene triãgularis duabus partib⁹ mari alluitur.

mã fuiſſe tradunt. Duas parteis alluit mare. Nec muri deſunt ad pulſandos naualeis ĩpetus idonei. Quod reliquum eſt ad terrã vergẽs poſt alta mœnia & antemuralia: q̃ annotauim⁹. Ingẽti claudit̃ foſſa. Ceptũ eſt p̃lium paululũ ante lucẽ: cum miles Turca periculi quã moræ patientior eſſet: ac vulnera & ſanguinẽ p̃darum dulcedine pẽſaret: pugnatũ eſt in tenebris maiore Turcaꝝ pnitie: i quos tela ſupne librabant̃. At poſtq̃ illuxit dato ſigno vndiq; nõ ſolũ Cõſtãtinopolis: ſed etiã ip̃a quoq; Pera: ne quid auxilij Græcis p̃ſtaret oppugnari cępta eſt. Sua cuiq; legioni muroꝝ pars: ac portaꝝ attributa: vt diſceret⁹ labor forteis atq; ignauos diſtinguere: & ipſa contẽtione decoris militũ virt⁹ magis ac magis accẽderet̃. pari modo & nauales ſocij attributas parteis inuadere iuſſi. Admouẽtur vrbi ligneæ turres. Conuectant milites dolabras: falces: ſcalaſq;. Et iam ęlatis ſup capita ſcutis: dẽſa teſtudine ſuccedũt. Græci ſaxorũ põdera ꝓuoluunt. diſiectã fluitãtem teſtudinẽ lanceis contiſq; perſcrutant̃: donec ſoluta cõpage ſcutoꝝ exãgues laceroſq; ꝓſtitęrũt: fit ſtrages. Et iam Turcæ deficiẽtib⁹ animis lãguidi⁹ pugnãt. Sed adeſt Maumetes fortiſſimũ quẽq; noiatim vocitãs. vtq; in p̃lium redeãt adhortat̃: hos p̃mijs allicit. Illos minis deterret. Inſtauratur ex integro certamen. Turcæ rurſus ſubruere murũ: portas quatere innixi humeris & ſup iteratã teſtudinẽ ſcandentes: p̃henſare oſtium tela brachiaq; nitũtur. Iterũ integri cũ ſaucijs: ſemianimes cũ expirãtib⁹ euoluunt̃. Cernit̃ varia pereuntiũ forma. & plurima mortis imago. Iohãnes Iuſtinianus apud Genuam Ligurũ metropolim nobili loco nat⁹ qui ſupioribus dieb⁹ ſolus vrbẽ defendiſſe videbat̃: i hoc certamie vulnerat⁹: vbi fluitare ſanguinẽ ſuũ aiaduertit: neq; cæteros deterreret medicũ q̃rens. clã ſeſe pugnæ ſubtraxit. Sed iperator vt abeſſe Iuſtinianũ cognouit quo ierit percõtat̃. Inuẽtũq; rogat ne pugnã deſerat. Ille nihilo magis flexus aperiri portã iubet: qua curatur⁹ vuln⁹ in vrbẽ redeat. Erãt enĩ obſeratæ vrbis ianuæ quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiẽdi facultas militi eẽt: ac ꝓpterea forti⁹ hoſti reſiſteret. fit iterea remiſſior defenſio. Quod Turcæ aduertẽtes acrius incũbunt. Et qm̃ pars muri iam tormẽtis æneis diſiecta foſſam magna ex pte oppleuerat p ruinas ipſas ſcãdẽtes: antemurale cõſcẽdũt: Græcoſq; loco deturbãt Porta q̃ Iohãni patuerat oĩbus aperta fugã ꝓfuſiorẽ reddit. Tunc iperator nõ vt regẽ decuit pugnãdo / ſed fugiẽs in ipſis portæ ãguſtijs cũ cecidiſſet oppreſſus: calcatuſq; obijt. In tãta multitudine pugnatoꝝ duo tantũ reperti ſunt qui ſe viros

Conſtantinopolis oppugnatur.

Io. Iuſtinianus.

Conſtantinopolitan⁹ iperator fugiens cũ in portæ ãguſtijs cecidiſſet op p̃ſſus calcatus obijt.

oſtenderint: alter Græcus alter Dalmata. Theophilus Paleologus & Ioannes Sclauus qui fugere turpe putantes/cum diu Turcarum impetũ ſuſtinuiſſent multoſq; obtruncaſſent: deniq; nõ tã uicti q̃ vincẽdo fatigati/inter cadauera hoſtiũ occubuẽre.

Io. Iuſtinianus. Iuſtinian⁹ in Perã cum diuertiſſet: inde Chium nauigauit. Ibiq; ſeu vulnere ſeu mœſticia morbum incidens: inglorius vitã finiuit. fœlix ſi in ipſis Bizãtij mœnib⁹ animã exhalaſſet. In ingreſſu portæ. 800. circiter milites ex Latinis Græciſq; piẽre. parti vulneribus a tergo cõfoſſi. partim cõuerſione oppreſſi. Et iam hoſtis ſuperiorẽ murum tenebat: Saxaq; in ciueis deuoluẽs ingredientibus ſuo auxilio erat. Tum ſubito capta vrbe: cæſis oĩbus qui reſiſtere auſi ſunt ĩ rapinas eſt itum. Erat victorum infinitus numerus. In libidinem: in ſæuitiã corruptior: non dignitas/ non ætas/ nõ ſexus queq̃ protegebat. Stupra cædibus/cædes ſtupris miſcebantur. Senes exacta ætate: fœminas viles ad prædam iu ludibrium trahebant: vbi adulta virgo/aut quis forma cõſpicuus incidiſſet in manus rapientiũ diuulſus: ipſos poſtremo direptores in mutuã pernitiẽ agebant. Dum pecuniam vel grauia tẽplorũ dona ſibi quiſq; traheret maiore aliorum vi truncabantur. Cũq; in exercitu maximo ac diſſono ex ciuib⁹ ſocijs atq; externis cõflato/diuerſæ linguæ/varij mores/atq; cupidines eſſẽt/& aliud cuiq; fas/nichil illicitũ toto triduo. in Cõſtantinopoli fuit. Templum Sophiæ Iuſtiniani Cæſaris opus: toto orbe famatum: & cui cõparari alterum nequeat: nudatum ſacra ſupellectile: ad oẽs ſpurcitias patuit. oſſa martyrũ: q̃ fuerant illa in vrbe p̃cioſiſſima canibus obiecta & ſuibus. Sanctorũ imagines aut luto fedatæ/aut ferro deletæ. Altaria diruta. In tẽplis ipſis aut lupanaria meretricum facta/aut equorum ſtabula. Coacti ſunt ſerui verberib⁹ ac tormẽtis dñorũ abdita ſcrutari ac eruere. Inuenti nõ pauci theſauri quos in ipſo belli principio infœlices ſuffodẽrũt ciues. Quibus ſi pro defenſione vrbis vſi fuiſſent ſuã fortaſſe vitã: & patriæ libertatẽ ſeruaſſent. Sed auaro in aurũ nulla poteſtas. captiui oẽs in caſtra deducti. pudet dicere CHRISTIANORVM dedecus: dicã tñ & poſteritati tradere nõ verebor: qñ perſuaſũ michi eſt futuros aliquãdo & fortaſſe antequã moriar: qui tantã ſaluatori nr̃o illatã ignominiam vlciſcant̃. Simulachrũ CRVCIFIXI quẽ colim⁹: & verum deũ eſſe fatemur. tubis ac tympanis præeuntibus raptum ex vrbe: hoſtes ad tentoria deferunt. ſputo/lutoq; fedant/& ad noſtræ religionis irriſionẽ iterũ cruci affigunt. Exin pileo: quẽ ſartulũ vocãt capiti ei⁹ ĩpoſito: corona vndiq; facta: HIC EST (inquiunt) CHRISTIANORVM DEVS. Tum lapides/lu=

Cõſtãtinopo. capit̃.

Vide miſeriã magnã.

Attẽ.

Pie lector/ huc & oculos & aĩum verte.

tūq; iactātes miris dehoneſtāt modis. Sed nihil hæc obſunt deo noſtro cælū tenēti. Nec maieſtatē ei⁹ quoquo modo iminuere poſſunt: cuius ea gloria ea ſublimitas eſt: ea beatitudinis pfectio: vt Nec laudib⁹ humanis extolli. nec humiliari vituperijs vllis poſſit. Nos iſta lædūt atq; cōfundūt: qui p ignauiā atq; deſidiā: dū veri Dei cultū perire ſinim⁹: & in hoc ſæculo bonū nomē & in altero ſpem ſalutis amittim⁹. Poſt hæc cōuiuatus Maumetes cū forte plus ſolito adhibuiſſet: vt ſanguinē mero adderet: principes optimateſq; ciuitatis captos crudelis & ſanguinari⁹ carnifex fœde miſereq; iugulari iuſſit. Rirelucas q apud iperatorē plurimū poterat cæſo ante oculos maiori filio: Altero ad illicitos vſus reſeruato / ſecuri pcuſſus eſt: duo alij ei⁹ filij occiderāt in bello. Iſidorus cardinalis in eo tumultu captus: cū veſte mutata nō fuiſſet cognit⁹. 300. aſperis ſeſe redęmit: Ideſt gen⁹ pecuniæ admodū leuis. Multi & Veneti & Genuēſes: & Latinoꝝ: alij gladio cæſi ſunt: quidam multo redēpti auro. Inſignis hic annus fuit expugnatione Cōſtātinopolitana tā Chriſtiano pplo fœdus ac lugubris quā Turcaꝝ gēti fauſtus lætuſq;: q ab ortu ſaluatoris CHRISTI ſcđs & quinquageſim⁹ ſupra millenū quadringēteſimus cucurrit. Perēſes vetus colonia Genuēſiū: qui & Galathæ nūcupātur: cognita Bizantiorū clade priuſq̄ rogarent: Maumeti deditionē fecęre. Muri vrbis diruti multorum bona contra fœdus direpta: fœminæ puerīq; ludibrio habiti.

De⁹ noſter nec laudibus humanis extolli / nec vituperijs vllis humiliari poteſt.
Rirelucas.
Iſidorus cardinalis.
Anno ab ortu Domini. 1452.
Conſtantinopolis a Turcis capta.
Perenſes.

¶ De Maumete in Hungariam ad Saum vſq; flumen exercitum ducēte / & ab Alba vulnere ſub papillam accepto turpiter refugiente. Cap. VIII.

Calibaſſæ: qui ad eū diem nō ſine Maumetis diſplicentia vixerat: tanq̄ Cōſtantino iperatori Turcarū cōſilia ꝓdidiſſet: per miſeros cruciat⁹ vita ęrepta: ingētes quas cumulauerat opes: exitio ei fuiſſe tradunt. Et ꝙ Amuratē dimiſſo iperio ex priuata vita reuocauit ad regnū. auct⁹ eius pecunia Maumetes tāto rerū ſucceſſu tumēs in Hūgaros expeditionē parare cępit. qua per trienniū circiter inſtructa accerſitis ex omni regno ꝓcerib⁹ penetratis Thraciæ montib⁹ cum maximis atq; infeſtiſſimis copijs ad Saum vſq; flumen peruenit: centū quinquaginta millia hoim in eius exercitu fuiſſe tradunt. Pleriq; tertiā partē huic nūero ſubtraxęre. Calixt⁹ tertius qui p idē tp̄s Romanā cathedrā ſortit⁹ erat: Ioānē cardinalē ſancti Angeli: cui⁹ ſupra meminim⁹ p̄ſtāti virtute virū: q Germanos in arma cōtineret: Turcarūq; cōpeſceret impetū: ad eas ꝓteis legatū miſit. Is ꝓmiſſa pctoꝝ idulgētia cūctis q

Calibaſſa cruciatur.
Ioā. Cardi. ſcti Angeli

Ioã. Capiſtranus.

contra Turcas militare vellent:adiuuãte Ioanne Capiſtrano: qui per idem tẽpus Hungaris euangelizabat:cruce ſignatorũ haud paruũ cõgregauit exercitũ:nõ diuitũ ac nobiliũ: ſed inopis atq; incõpoſiti vulgi. Surdæ opulentum aures euãgelio:nec diuinus ſermo principibus auditus. Contẽti p̄ſenti rerum ſtatu potentes futurũ CHRISTI regnũ nõ niſi morientes inquirunt. credula paupertas facile p̄dicatoribus obedit. Supra.40. millia ſignũ crucis accępęre. Tecta magis fide: q̄ ferro acies Huniades quoq; non paruas copias in armis habuit. Appropinquabat ſpe plenus & incredibili ſuperbia tumens Maumetes:nec iam ſibi vel montes vel flumina obſtare putabat:gloriari inter ſuos Hungariã iam pene victã aſſerere:Latinorum imperatorẽ in propinquo eſſe dicere:deleto Græcorũ imperio:Latinorũ inſtare finẽ: Turcis oĩa paritura: Spolia ingẽtia promittere. Germaniã atq; Italiã militũ direptioni offerre:Peruia cũcta Turcaꝝ armis iactare. Sed q̄ glorioſus eius aduẽtus tã turpis atq; infamis receſſus fuit. Albã ad cõfluẽteis Danubij Sauiq; ſitã paruã vrbẽ oppugnare adorſus obtinęre nequaq̄ potuit pfregit machinis priores muros. Irrupęre in vrbẽ ei⁹ acies. pugnatũ eſt interdiu noctuq;. Nunc victi nunc victores viſi hoſtes ad extremum vulnerat⁹ ſub papilla Maumetes : relictis impedimentis per noctẽ trepidus aufugit. huius pugnæ ſeriem in hiſtoria Bohemica cõpræhendimus. Non eſt cur hoc loco latius inſiſtam⁹. Auctores victoriæ tres Ioãnes habiti. Legatus cardinalis:cuius auſpicio res geſta eſt. Huniades & Capiſtran⁹:qui prælio interfuęre. Verum neq; Capiſtran⁹ Huniadis: neq; idem Capiſtrani Huniades mentionem fecęre in eis literis:quas Deo obtẽta victoria:ſiue ad Romanum pontificem:ſiue ad amicos ſcripſęre:per ſuum quiſq̄ miniſteriũ deum dediſſe Chriſtianis victoriã affirmauit. Auariſſima honoris humana mens facilius regnum & opes q̄ gloriã partit̃. Potuit Capiſtranus patrimoniũ contẽnere. voluptates calcare. libidinẽ ſubigere. gloriam vero ſpernere non potuit. dicat forſitan aliquis nõ ſuũ illi honorem curæ fuiſſe:ſed Dei. Qui per pauperes & inermes rem Chriſtianã ſaluare voluerit. Cedimus huic aſſertioni : q̄uis & Huniades miniſtrum ſe victoriæ; nõ auctorem dixerit. ferunt Maumetẽ ab eo tempore nunq̄ poſtea eius cladis meminiſſe: quin mentum barbãq; manu demulcens:quaſſanſq; caput:ei diei maledixerit qua pugnam ad Albam conſeruit.

Huniades. Alba vrbs in Danubij & Saui cõfluẽte/ apđ quã Maumetes ſub papilla fuit vulneratus

¶De Macedonia/vrbibus/fluminibus/montibus/ & alijs in ea rebus. Cap. IX.

PRoxima Thraciæ ad occidentē ac meridiē cõiungit Ma-cedonia terra:ĩperio quondã potita:q̃ inter duo maria ꝓtēdit: Aegeũ & Adriaticũ. lat⁹ ei⁹ meridionale Theſſaliæ atq; Magneſiæ terga ꝓtegũt. partē ſeptẽtrionalē Peonia & Paphlagonia excipit:q̃uis & ipe regiões i Macedonũ poſt ea iura cõceſſerint Macedoniæ additæ: Epirus quoq; Macedoniã attingit ex Illyrica terra. altera meridiē:ſeptẽtrionē altera excipiens. In Adriatico litore Dyrhachiũ vetus ciuitas iacet. ab Choromieſo vbi ſita eſt nacta vocabulũ: Epidamus antea dicta:& a Corcyreis olim cõdita. Nec ꝓcul infra Apolonia fuit optimis inſtituta legib⁹ Auguſti Cæſaris: q græcas ibi literas didicit ſtudio memorabili. In altero litore Theſſalonica eſt potens quondã ciuitas quã cũ epiſtolæ Pauli apl̃i: tũ magni Theodoſij p̃ceps: atq; iplacabilis ira famatã reddidere. Indignat⁹ enĩ ob cæſos in eo iudices:alioqui demẽtiſſimus iperator:vniuerſum vrbis populũ trucidari mãdauit vndecim millia viroꝝ cæſa tradunt. Non tulit Ambroſi⁹ Mediolanenſiũ põtifex tã imane facin⁹ incorreptũ. Impatorē ab ingreſſu tẽpli ꝓhibitũ ſubire pœnitentiã cõpulit. Nec maxim⁹ princeps paſtoris ſubire iudiciũ recuſauit: hic lex ꝓmulgata: vt lata ſup morte hois ſentẽtia ante dies triginta nõ exequatur. hãc vrbē liberæ cõditionis fuiſſe Pli. tradit. Strabo cõditorē eius Philippũ Alexãdri partē affirmat. ambo eam attribuunt Macedoniæ. Andronicus Emanuelis iperatoris Conſtãtinopolitani fili⁹ hac in parte hęreditatē accępit. Demũq; Ioãnis fratris odio qui patri ſucceſſit in imperio/Venetis tradidit. Amurates Turcaꝝ:vt ante diximus imperator eripuit: hic reliquã Macedoniam vſq; ad monteis Peoniæ:& quã modo Albaniã vocãt:imperio ſuo ſubięcit. Mira rerũ mutatio:& fluxa humani imperij gloria : hæc eſt Macedonia quæ duob⁹ inclyta regib⁹ Græcia Thraciaq; ſubacta imperiũ protendit in Aſiam. Armeniã/Hiberiam/Albaniam/Capadociã/Syriã Aegyptum/Taurum/ Caucaſum ſubiugauit. hæc in Bactris: Medis: Perſis dominata toto oriente poſſeſſo. Indiæ quoq; victrix per veſtigia Liberi patris atq; Herculis ſigna circũtulit. Hæc eadem noſtra ætate ſpurciſſimæ Turcarũ gēti ſubiecta. tributum pendere:iugum ferre miſerrimum cogitur. Magneſiam quoq; ac Theſſaliã noſtro tẽpore Turcarũ arma inuaſęrunt. Nobiliſſimi montes Olympus: Pieris:& Oſſa. Pyndus inſup & Othris Lapitharũ quondã ſedes Turcarũ imperio parẽt. penes quos quinq; & ſeptuaginta vrbes fuiſſe olim Pli. affirmat. Totum Peneum Turcæ poſſident inter flumina

Macedõia.

Dyrhachium.

Epidamus

Apolonia.

Theſſalonica.

Theodoſi⁹ ipe. ab Ambroſio Mediolaneñ. epiſ. ob ſcelus excomicatur.

Philippus Alex. pater

Andronic⁹ Emanuelis impe. fil.

Olympus.

Pieris.

Oſſa.

Pyndus.

Othris.

Laphitæ

Gomphi.
Theſſaliæ clariſſimum iuxta Gomphos. hic fluuius oritur/ in=
terqꝫ Oſſã & Olympũ nemoroſa conualle defluens. Quingen=
ta ferme ſtadia percurrit dimidio eius ſpacij nauigabilis. in eo
Tempe.
curſu Tempe vocant. Quinqꝫ. M. paſſuum longitudine vltra
viſum hominis attollentibus ſe dextra/leuaqꝫ leniter connexis
Viriãder.
iugis intus ſua luce. Viriãder hac labitur. Peneus viridis calcu=
Peneus.
lo: amœnus circa ripas gramine. canorus auium concentu. ar=
Orchus fl.
ripit amnem Orchon: nec recipit. Sed olei modo ſupernatan=
tem vt dictum eſt ab Homero breui ſpatio portatum abdicat:
penales aquas/diraſqꝫ guttas argenteis ſuis miſcere recuſans.
hæc Plinius de Peneo: Tot CHRISTIANIS bona/ Turcarũ
arma eripuęre: q̃uis noſtrã magis deſidiã icuſauerim. In Theſ=
Græcꝰ rex a quo Græcia.
ſalia Regem fuiſſe tradunt nomine Græcum a quo Græcia di=
cta ſit. Helenũ quoqꝫ i eodem loco regnaſſe. a quo Helena nũ=
cupata eſt. Hemerus tribus nominibus Theſſalos appellauit:
Helenus.
Myrmidonas/Helenas/& Acheos. hic Termopilarũ anguſtiæ
Myrmidones.
Perſarũ cæde inſignes. Quæ licet olim Xerſis impetũ tenuę=
re: Turcarũ tñ armis claudere tranſitũ minime potuęre.

Achei.

De Boetia/Thebis/montib. & fontib. ſacris in ea. Cap. X.

Termopilæ.
POſt Theſſaliã Boetia ſuccedit ab ortu in occaſũ porrecta
Euboicum mare Oetaneũqꝫ ſinũ contingẽs Thebarum
Boetia.
claritate apud omneis ferme hiſtoricos nominata hæc
Thebæ.
muſis natale in Eliconis nemore: hic ſaltus Cytheron & Hyſ=
Cytheron.
menus amnis & fontes Dyrce/Arethuſa/& Aganyppe. Quæ
Hyſinenꝰ.
patria quondã Liberipatris: atqꝫ Herculis fuit: quæ fortẽ pro=
Dyrce.
duxit Epaminundam. Non cedens Athenis claritate ciuitas.
Aretuſa.
ea noſtra ætate exiguum caſtellum Thebarum eſt. & a Turcis
Aganyppe
proximis annis cum reliqua Boetia occupatum.

Epaminundas.

De Hellade/quæ & Græcia & Attica eſt dicta. Cap. XI.

Hellas.
SEquitur Hellas quæ a noſtris appellata Græcia αττερ. id
Græcia.
eſt litus priſci vocauęre. Mutato deinde nomine Atticã di=
Attica.
xęre. Homerus cunctos Atticã incolẽteis appellauit Athe=
Iſthmus.
nienſes: cũ non ædificata forent Megara. ꝓtenditur autẽ Atti=
ca ex Boetia vſqꝫ Iſthmũ vbi colũna fuit: in qua hic inerat titu=
lus in parte Peloponeſſũ ſpectante. hæc Pelopõneſſus: et non
Ionia. In parte vęro Megara intuente: hæc non Pelopõneſſus
eſt ſed Ionia. Idem enim Attici & Iones fuęre: qui tum de fini=
bus cum Pelopõneſiacis ſæpiſſime diſceptaſſent: hanc tandẽ
romano conſenſu colũnã erigi obtinuęrũt. Atticã quãuis ſaxo=
ſam & ſterilẽ: pleriqꝫ tamẽ mirificis laudibus extulęrunt deorũ=
qꝫ domiciliũ eſſe dixęrunt loca ipſa poſſidentiũ & parentũ He=
Athenæ.
roum. In hac ciuitas Athenienſis quondã nobiliſſima fuit nulli=

us indiga præconij: tanta eius ſuperfuit claritas. Eadē noſtro tempore parui opidi ſpeciem gerit. In eo tamen ſaxo quo vetuſtum Mineruæ templum fuit. Arx eſt per omnē Græciam nominata cum operis magnitudine: tū difficultate oppugnationis: hanc Florentinus quidam: Maumeti tradidit: cum imploratis Latinorum auxilijs nullius opem inueniret. Rura ei ob eā rem tradita in quis æuum ignobile ducat.

¶ De Peloponeſſo & eius forma/ de Iſthmo/ Examilio muro ab Amurate diruto. Cap. XII.

Peloponeſſus. Pelopon. platani folio ſimilia. Iſthmos. Corinthus. Mur⁹ examilius. Morea. Amurates. Albani. pl. Peloponeſſū icolebāt

PElopōneſus Atticæ iungitur totius Græciæ arx quondā dicta. Nam præter habitantiū in ea gentium nobilitatē atq; potentiā ipſe locorum ſitus principatum deſignat & imperiū. Multi ſinus inſunt & ꝓmontoria multa. Inſignes etiā & permagnæ vrbes Cheroneſſus ipſa locorū varietate iocūda Formā eius platani folio ſimilimā dixęre longitudine ac latitudine ferme parem. Ab occāſu in ortum ſtadiorū mille. 400. περι μετροσ ſiue ambitus omiſſis finib⁹: vt Polybio placet ſtadia quatuor millia cōtinet. Arthemidorus. 400. ſuperaddit cui & Plinius conſentire videtur. Iſidorum authorem couſecutus. Idem duo maria terram ambire dicit. Ionium & Aegeum. Anguſtiæ (vnde protendit Iſthmos appellatur) quinq; millia paſſuū latitudinis continentes. has anguſtias ꝑfodere Demetrius rex: dictator Cæſar: Caius princeps: Domicius Nero infauſto vt omniū exitu patuit incepto tentauęrunt. Hic Corinthus nobilis colonia fuit. Græci principes poſtq̄ Turcarū potētia in Europam penetrauit: ex mari ad mare producto per anguſtias muro Pelopōneſſum a reliqua Græcia diſtinxęrūt. Murum examiliū appellauęre hanc prouinciam hodie Moream Latini vocant. In ea Achaia cōtinetur. Meſſenia/ Laconia/ Argolis/ & Arcadia: quæ medium peninſulæ obtinet. Amurathes expugnata Theſſalonica: ſubacta Boetia: & Attica ꝑter Athenas ad Examiliū vſq; profectus proterritis Græcis diruit murum/ tributumq; annuū dedentibus ſe Peloponēſibus imperauit. At cū Hungari inſtante Iuliano cardinali ſancti Angeli aduerſus Turcas arma ſumpſiſſent. Cōfectiſq; nōnullis fœliciter prælijs ampli⁹ inſtarēt/ vrgerētq; hoſteis/ Conſtantin⁹ q poſtea apud Conſtātinopolim imperauit ibiq; necatus eſt. vt ante diximus: huius prouinciæ Deſpotus animo auctus & negare Turcis tributum/ & Examilium inſtaurare non dubitauit. Ob quam rem magna deinde pecunia mulctatus eſt. & Examiliū denuo deſtructū cum victor Amurathes apud Vrnā Hungaros deleuiſſet: deuicta Conſtantinopoli/ Albani/ qui plures Pelopōneſ

ſum incolebant:ſumptis armis Demetriū & Thomā Cōſtantini fratres regno deijcere annixi ſunt. nobilē quēdā græculū ad regiū faſtigiū aſſumētes. Vtraq; pars Maumethis auxiliū implorauit. Illi nobilior pars viſa iuſtior. Auxilia aduerſus Albanos Demetrio fratriq; tradita: Albani ſubiacti prioribus dominis paruęre. Maumethi. 17. milliū aureorū tributum penſum Thomas q̄uis hæreditario iure iperatorē ſe dicere poſſet cui⁹ maiores longa ſerie Græcorꝝ nomini imperauerāt/metu tamē Maumethis eo titulo abſtinuit. Cū Calixtus pont. maxi. Chriſtianos principes in ſui pontificatus initio aduerſus Turcas inuitaret: exiſtimauit Thomas Turcarū imperiū ꝓculdubio ruiturum: Maumethiq; tributū negauit. Cū vęro nō tam magnifica facta q̄ verba eſſe animaduertit pro ſoluto tributo & adiectis donis Maumethi reconciliatus eſt. Nunc vęro ſi vęra eſt fama/ quæ per hos dies allata eſt violatæ fidei maiorē ſubire pœnā cōpulſus Maumethi prorſus ſubiectus eſt Peloponneſſus tota Turcarū imperio adiecta. Egredienti Peloponneſſū per anguſtias Iſthmi ad reliquā Græciam. Strabo & Plinius occurrere Acticā tradunt. Ptolomæus Achaiam cuius fines hoc modo deſcribit ab occaſu Epyrum a ſeptētrione Macedoniā & partē Aegei pelagi collocat. ad orientē eiuſdem maris terminos ponit vſq; ad Suniū promontoriū. ad meridiē Adriaticum pelag⁹ iuxta litus: quod Achelous amnis irrumpit in corithiaco ſinu. Quod ſi ita eſt: Atticā/Boetiā/Phocidem/Theſſaliā/Magneſiam/Aetholiam & Acarnaniam Achaia ipſa cōplectitur: Idē tamē Ptolomæus alio loco mediterraneas Pelopōneſi ciuitates enumerās/Elicē/Burā/Helenā/Phereā in Achaia eſſe dicit: & propriā eſſe Achaiā intra Peloponneſſū affirmat: Nobis qui pro noſtri operis iſtituto res Pelopōneſſiacas & Atticas breuiter abſoluimus/& ad occidentē feſtinamus.

Maumetes

¶ De Acarnania/& ſtrage memoratu digna a Io. Vintimilio ī ea facta. Cap. XIII.

ARcania prior occurrit inter Epyrum Boetiamq; protenſa: cui Aetholia vel coniuncta vel commiſta eſſe videtur. hæc hodie Ducatus appellatur. Ioannes Vintimili⁹ natione Siculus filiam ſuā Deſpoto Acarnaniæ in matrimonium dedit. exin vexantibus Acarnaniam Turcis ac generū obſidentibus tum paruo equitatu mare traiecit obſeſſores inuaſit. ſtragemq; memoratu dignam ędidit. nam parua manu ingenteis fugauit copias. ſaluteq; genero peperit. Qui tamen paulo poſt per inſidias captus a Turcis regnū amiſit. Epyrum tamen adhuc eius nomine teneri ferunt.

Acarnania. Aetholia. Ducatus. Io. Vintimilius.

¶De Epiro.14.genteis authore Theopōpo continēte/quod apud eam Paulus Emilius imp.Ro.vrbes.70.fūditus euertit. quodq; in ſinu Ambracio Cæſar Auguſtus Antoniū & Cleopā tram bello Attico deuicit. Cap.XIIII.

EPirus in occidua parte ab Acroceraunijs montibus incipit: protēditurq; verſus orientē vſq; ad Ambrachiū ſinum per ſtadia.1300. Septentrionalem eius partem Pptolomæus Macedoniæ coniungi tradit. Orientale Achaiæ vſq; ad hoſtia fluminis Acheloi. occidentale latus Ionico excipi pelago aſſerit. Strabo Auſoniū hoc idem mare appellauit. In Epiro.14.fuiſſe genteis Theopompus tradidit quarū celebratiſſimæ Chaones & Moloſſi. Regnum enim quandoq; tenuęre prius quidam Chaone/poſterius Moloſſi. qui propter regum cognationē ex Eacidarum ſanguine prognati: mirum in modū amplificati fuęrunt. penes quos Dodonæ vetus oraculū ac nobile viguit. Orā huius terræ maritimā fœlicem atq; vberē tradidęre. Multæq; olim vrbes & opida munitiſſima in Epiro fuęre. Sed propter populorū rebelliones qui cum Romanis contendęrunt: prouincia vaſtata eſt.70. enim Epirotarū vrbes a Paulo Emilio Imperatore funditus euerſas eſſe author eſt Polybius/victis Macedonibus & Perſa rege ſuperato. Ex quibus maximū numerū viris Moloſſorum extitiſſe & mortalium.150.millia in ſeruitutem redacta. Plinius Veronenſis hanc cladem Macedonibus attribuit. duaſq; vrbes ruinæ adięcit. Credo quia Macedones Epiratorum Imperium obtinebant: vtrāq; gentem vno nomine Plinium compræhendiſſe. Apud Epirum Actica pugna late memorabilis commiſſa eſt. In qua Cæſar Auguſtus/Marcum Antonium nauali prælio vicit. & ſimul Aegypti reginam Cleopatram. Nam & ipſa huic certamini preſens interfuit. ob quā rem victor Auguſtus in Ambrachio ſinu vrbem condidit/eiq; vocabulum indidit Nicopolim/id eſt: victoriæ ciuitatē. Ambrachij ſinus oſtium: paulo q̄ ſtadia quatuor maius eſt. Circuitus: ſtadia.300.amplectitur. optima omni ex eius parte ſtatio. Ingredientibꝰ occurrebāt olim a dextra habitantes Græci Acharnanes & Apollinis Actij templum quodam in tumulo ad hoſtium ęminens/cui campus ſubiacuit lucumq; habens & naualia In quibus Cæſar vndeuiginti naueis decimarum nomine repoſuit / ab vno remorum ordine vſq; triremes adiungens. Siniſtra vero Nicopolis eſt/& Epyrotarū colonia Caſſiope. noſtra ætas Epyrum Artam appellat. Circa litus eius paucis ante ānis præfectus regiæ claſſis nomine Villamarina triremes Venetorum inſecutus cōprælhendit: atq; incendit. In eodē litore

Epirus. Chaones. Moloſſi. Dodoneū oraculum. Epirotarū vrbes.70.a Pau. Emilio funditus euerſæ. Nicopolis. Caſſiope. Arta.

apud Acroceraunеos mõteis finiri Adriæ vel Adriatici maris nauigationẽ & Ionium incipere pelag⁹: Straboni viſum eſt: apud quẽ mare Auſoniũ idem quod Ionium eſſe apparet: cũ Epyri oram Auſonio ablui pelago affirmet.

De Albania/inter Dyrrhachium & Apolloniam/regione. Cap.XV.

Albania. QVæ nunc Albania dicit̃ olim Macedoniæ portio fuit: ad occidentẽ verſa inter Dyrachiũ & Apolloniã fuiſſe ꝓdidimus nõ incelebreis priſco ſæculo ciuitates. Sermogenti neq; Græcis: neq; Illyricis notus. Credimus hoc genus hominũ ex Albania quondam veniſſe: q̃ vicina Colchidi in Aſiatica Stythia memoratur: vt ſæpe barbaroꝵ inũdatio nationũ Græciæ atq; Italiæ prouincias occupauit. In hac terra potens Camuſa fuit qui Chriſtianis parẽtibus ortus: parũ tenax catholicæ fidei ad Maumetis inſaniã declinauit. Sed q̃ leuiter CHRISTVM deſeruit: tã facile Maumetis ſacra contempſit. Redijt enim ad paternã legem & q̃uis vtrãq; religionem contẽpſerit: neutri fidus: Chriſtianus tamen mori. q̃ Turca maluit. paulopoſt Conſtantinopolitanã cladem morbo extinctus. Georgius Scanderbechius eius hęreditatem accępit nobili loco natus: qui ætatẽ pene omnẽ in armis pro CHRISTI noie pugnãdo cõſumpſit. multas & magnas Turcarum turmas bello vicit atq; deleuit. Soluſq; quodãmodo regionẽ illam in euangelio CHRISTI cõtinuit: q̃uis hodie toties hoſtili ferro petita magna ex parte deſerta feratur. Rex Alphõſus ſæpe milites in Albaniam miſit. & Troiam vrbẽ in poteſtatem receptam a Turcis defendit. Nepos Scanderbechi ex fratre cum Turcarũ patri fauẽs inſidias patruo moliretur: ab eo captus: & ad Alphõſum miſſus in carcerẽ cõiectus eſt. Calixtus quoq; Romanus pontifex auxilia pecuniaria Scanderbechio nõ pauca miſit. Valona in Albania nõ magna ciuitas eſt in portu maris ſita: qua breuiſſimus eſt in Italiam tractus. Hanc Pazaites prim⁹ ex Turcis occupauit. Rebellantẽ Amurates recuperauit. Neſcio quod malum minatur Italiæ.

(Margin: Albania. — Camuſa. — Geor. Scãderbechi⁹. — Valona.)

De Illyricis gẽtib⁹/de Manicheis hęreticis. deq; Matronis certo tempore poſt infirmitatem cum Monachis promiſcue manentibus. Cap.XVI.

POſt Albaniã Illyricæ ſequunt̃ gẽtes ad occidentẽ: ſeptẽtrionẽq; verſæ: hoc gen⁹ hoim noſtra ætas Sclauos appellat: & alij Boſnẽſes. alij Dalmatæ. alij Croacij: Hiſtri: Carniq; nũcupantur. Boſnenſes introrſus ad Pãnoniam vergunt ſeptẽtrioni expoſiti. Reliqui adiacẽtes mari ad Timaui

(Margin: Illyrici. Sclaui. Boſnenſes. Timauus.)

vſq; fonteis protendunt. hinc Auſoniā: illinc Panoniā intuētes. Timauus autē in intimū Adriatici maris ſinum excurrit: cuius fontē matrē appellari maris Strabo ꝓdidit. In Boſna rex gentis Deſpotus Stephanus noīe: ſic eni Reges appellare ſuos cō ſueuęre: q̄uis CHRISTI religionē ſectaret: diu tamen Baptiſmi ſacramento abſtinuit. Sed anno ſuperiore vocato ad ſe Ioanne cardinali ſancti Angeli / cuius ſæpe meminimus: ab eo baptiſmatis vnda ꝑfuſus & ſacris noſtris rite initiat⁹. Turcis (qb⁹ cū fœdere iunctus erat) bellū indixit. Nunc paululū nutare affirmatur. In hac regione q̄plurimū hęretici poſſunt quos vocant Manicheos / peſſimū genus hominū / qui duo principia rerum produnt: alterū malorū / alterum bonorū. Nec primatū Romanæ eccleſiæ tenent. neq; CHRISTVM æqualē conſubſtantialemq; patri eſſe fatent. horum cœnobia in abditis montiū conuallibus ſita ferunt / in quibus ægrotantes matronæ ſeruituras ſanctis viris / ſi ęuaſerint ad certū tempus deo vouent. Redditæ ſanitati ꝑmittentib⁹ viris vota perſoluunt promiſcue inter monachos præfinito tempore viuentes. hāc labē nulla ſedis apoſtolicæ decreta / nulla Chriſtianorū arma delere potuęrunt. Sinit ad noſtrā exercitationē regere hereticos deus.

Timauus. Deſpot⁹ qd Stephanus Boſnenſis. Manichei hæretici.

❡De Dalmatia & Croacia / & vbinā Liburnia. Cap. XVII.

IN Dalmatia Raguſeos magnis affęcit cladib⁹ Stephanus inter Boſnenſes & Dalmatas ducatum poſſidens / & Manicheorum veneno infectus: qui & ſi Chriſtianos per inſidias captos ſæpe Turcis venundauerit. mittere tamē oratores Romam: & auxilia ſedis apoſtolicæ petere non erubuit. eius belli ſumptus ex Chriſtianis petens quod geſſerat in Chriſtianos. Nec defuęre qui tam impiis verbis aures accommodarent.

Dalmatia. Raguſei. Stephanus Boſnenſis.

❡In Croacia mulier auſtralis: quæ nuptias comitis: cum eſſet inferior ſanguine: morum præſtantia & formæ elegantia meruit: dum laxandi animi gratia ex caſtello in caſtellū obequitat: ſubito Turcarū interuentu capta: & apud eos aliquādiu detenta. impatientia tandē mariti non paruo auro redempta eſt.

Croacia.

❡Quærat fortaſſe aliquis: vbinā Liburniā dimiſerimus: quam permeaſſe Anthenorē Italiā petentē inſignis poeta cōmemorat. Confuſi ſunt admodū prouinciarū fines / nec expedire noua facile eſt: nedū quis vetuſtiſſima poſſit abſoluere. Plini⁹ Liburniæ finē initiū eſſe Dalmatiæ dixit: & Tragurum marmore notum i ea eſſe. Salonā quoq; coloniā: quæ ab Iadera. 112. millibus paſſuū abfuit. Iaderā vęro. 160. a Pola diſtare. Ex quo fit vt inter Croatinos & Dalmatas Liburni ſedes habuerint. forſitan & Croatini nouū gentis nomen Liburnorum loca inuaſę=

Liburnia. Tragurū.

runt. Nobis hæc indicaſſe ſufficiat. Si quis certiora deſiderat priſcos euoluat authores. Ptolomæus Liburniam & Dalmatiam atq; Illyridem ſimul confudit. Et Illyridi quidem a ſeptētrionali plaga Pannoniam occurrere dixit. ab ortu ſuperiorem Myſiam: ab occaſu Iſtriam: a meridie Macedoniam & Adriaticum litus.

¶ De Iſtria/hodie Sclauonia dicta/& qđ Pomp. Mela & Nepos Iſtrum amnē a Danubio i Adriam fluere falſo crediderūt. Cap. XVIII.

Iſtria. ISTriam veteres Italiæ tradiderunt: in qua Parentium & Pola eſt & Iuſtinopolis: quā caput Iſtri vocāt. Inconueniēter Italiæ tamen iungitur Adriatico ſinu diſiecta: & in peninſulæ modum circundata mari: qua continenti applicatꝰ a tergo: lapidea eſt & mōtana regio: quam priſci Albiā vocauere. Plyniꝰ Iſtriam adhærere Liburniæ dixit. Ex quo palam fit Croatinos Liburnorum loco ſuccedere. Iſtriam ab Iſtro amne dictam ferunt: quem a Danubio in Adriam fluere falſo credidere. Cui errori & Pomponius Mela & Nepos Padi accola aures adhibuit. Nullus enī ex Danubio amnis in Adriaticū effunditur mare Argonautarū eos fabula decepit: quos per Iſtrum ex mari Pōtico in Iſtriam vectos memoriæ proditum eſt. Sed conſtat eos in Iſtro in Sauum aduerſo flumine nauigaſſe. Deinde Nauportum quem Labacum hodie appellari putauerim: cuius paludē Lugeum ſtrabo appellat. Ex Nauporto vero per montes humeris vecta nauis in Adriaticum prouenit. Iſtri hodie Sclaui ſunt: q̄uis maritimæ vrbes: italico ſermone vtuntur. vtriuſq; linguæ peritiam habentes: pars prouinciæ melior ea Venetorū: quæ maritima imperio ſubiecta eſt. Mediterraneā domus Auſtriæ poſſidet. Opidum ſancti Viti: quod ad flumen Titum ſitū eſt Valenſes habent. ex quo loco ad Aquilegiam. M. ſtadia eſſe Tuditanus qui domuit Iſtros tradidit. finem Italiæ Muſiæ fluuium tradidere. In hac terra nichil ætate noſtra memoria dignum geſtum eſſe accepimus: quā q̄ auſtrales & Venetos magna de finibus contētio agitauerit: & vtriuſq; partis ſubditi armis cōtenderint: ad quas lites componendas nos aliquādo ab imperatore miſſi: q̄uis inducias belli ferimꝰ: & nouos terminos conſtituimus: vniuerſam tamen litem amputare nequiuimus.

Albia.

Nauportus

Labacus.

Lugeus.

Sclaui.

Titus. fl.

Valenſes.

Tuditanus

Muſias fl.

¶ De Carnis/& Iapidib. Cap. XIX.

Carni.

Iapides. a Ptolo. Iapyeres.

Labatꝰ. M.

CArni inter quos Iapides enumeranꝰ Iſtros ſequūꝰ. Sclaui tamē: quorū ſermo regionē obtinet: Carnos bifariam diuidūt. Duplicē Carniolā eſſe dicētes. Alteram ſiccā & aquarum indigā: in qua Iſtros ponūt: & Tarſos qui medios in-

ter Labatū & Tergeſtū incolunt mōteis:& ad Timauū vſq; ꝑferuntur. Alterā irriguā:in qua flumē Sauus ortū habet & Nauportus qui Labatus hodie appellat̃:& alij plures fluuij. In hac ꝓuincia dū Fridericus imperator coronam regni Theutonici apud Aquenſē ciuitatē peteret:Vlricus comes Tilliæ: & Albertus imperatoris frater coniunctis viribus Labatū inſigne opidum ex flumine cui adiacet dictū obſidione cinxęre:diuq; machinis omnis generis oppugnauęre:ſed a Friderici militib⁹ nō ſine clade repulſi:& caſtris exuti diuitem ſupellectilem perdidęre.hoc opidum Sclaui & Itali Lublanam vocant ex Lugea palude:ſumpto vocabulo. Tergeſtus. Sauus.fl. Nauport⁹. Lublana. Lugea palus.

¶De Carinthia/ritu apud eam in nouo pricipe creando/quomodo nobiles ex Ingonis principis cōuiuio ad CHRISTI fidem fuerūt inclinati/de cōſuętudine in fures/& de Comite Hērico viro corruptiſs. Cap.XX.

CArinthia mōtana & ipſa regio Carnis applicatur ad ortum ac ſeptentrionē:Stiri æ iuncta ad occaſum ac meridiem Alpes Italas & forum Iulij contingit. Multæ in ea valles colleſq; feraces tritici/multi lacus/multi amnes:quorum præcipuus Drau⁹:q̄ ꝑ Stiriā ac Panoniā in Danubiū fert̃:haud inferior Sauo. īperiū ꝓuinciæ auſtrales obtinent;& archiducē appellāt:cui ea regio paret. Quoties nouus princeps reipublicæ gubernationē init:ſolēnitatē nuſq̄ alibi auditā obſeruāt. Nō longe ab opido ſancti Viti in valle ſpacioſa vetuſtæ ciuitatis reliquiæ viſuntur:Cuius nomē tēporis aboleuit āntiquitas: iuxta ī pratis late patentib⁹ marmoreus lapis ęrectus eſt. hūc ruſtic⁹ aſcendit:cui per ſucceſſionē ſtirpis id officiū hæreditario iure debetur. Ad dexterā bos mater nigri coloris extat. ad ſiniſtram Paramatiæ deformis equa:frequēs circa eū populus & oīs ruſtica turma. Tum princeps ex aduerſa pratorū parte procedit: purpurati circū proceres ambiunt. Vexillum ante ipſum: et inſignia principatus. Comes Goritiæ qui palatij curā gerit inter 12.minora vexilla præcurrit. Reliqui magiſtratus ſequūt̃. Nemo in eo comitatu nō dignus honore videt̃ niſi princeps ipſe præ ſe ruſtici ſpeciē ferens. Agreſtis ei veſtis. agreſtis ei pileus. calceuſq; & baculus in manu geſtantis paſtorē oſtendit. quem poſtq̄ ruſticus ex lapide venientē cōſpicatus eſt ſermone ſclauonico(Sunt eni & ipſi Carinthiani Sclauie)Quis hic eſt inclamat/cuius tam ſuperbū inceſſum video? Reſpondent circūſtantes/principem terræ aduentare. Tum ille. Iuſtus ne iudex eſt: ſalutem patriæ quærens?liberæ cōditionis dignus honore eſt ne Chriſtianæ cultor fidei & defenſor ac ꝓpagator?Reſpōdēt Carinthia. Drau⁹ fl.a Ptolo. Daros appel. Attē. ſolēnitatem ī nouo pricipe.

omnes eſt:& erit. Rurſus ille. Quæro igitur quo me iure ad hac ſede dimoueat. Ait Goritiæ comes 60 denarijs abſte hic locus emitur. Iumēta hæc tua erunt bouéqꝫ atqꝫ equam oſtēdens. Veſtimenta quoqꝫ principis quæ paulo ante exuit accipies. eritqꝫ domus tua libera & abſqꝫ tributo. Quibus dictis ruſticus leui alapa principi data/bonū iudicē eſſe iubet. & ſurgens iumētaqꝫ ſecū ducens loco cedit. Princeps vero cōſcenſo lapide nudum gladiū manu vibrans ad omnē ſe partē cōuertit. æquū iudiciū populo ꝓmittens. ferunt & aquā frigidā ruſtico illatam pileo bibere:tanq̄ vini vſum dānet. deinde ad templū ſolēne pergit. quod in ꝓpinquo tumulo ſitū eſt. ſanctæ Mariæ vocabulū habens. & olim pōtificale fuiſſe tradit̃: vbi peractis ſacrificijs princeps ruſtica indumēta deponit:paludamentūqꝫ induit Conuiuatuſqꝫ ſplendide cū proceribus in prata reuertit̃. Ibiqꝫ pro tribunali ſedens ius petētibus dicit. & fundos confert. fama eſt anno. 790. poſt CHRISTI ſaluatoris ortū imperante Carolo Magno ducē gentis Ingonē nomine ingens conuiuium ꝓuincialibus p̄paraſſe & agreſtibus quidē ad conſpectū ſuū intromiſſis in vaſis aureis atqꝫ argēteis. nobilibus vero ac magiſtratibus procul ab oculis collocatis fictilibus miniſtrare iuſſiſſe interrogatum cur ita faceret reſpōdiſſe nō tam mundos eſſe qui vrbes & alta palatia quā qui agros & humileis caſas colerent. Ruſticis qui CHRISTI euangeliū accępiſſent baptiſmatis vnda purificatis candidas & nitidas eſſe aīas. nobiles ac potētes qui ſpurcitias idolorū ſequerent̃. ſordidas ac nigerrimas. Sic vero pro aīarū qualitatibus inſtruxiſſe conuiuiū. Caſtigatoſqꝫ ea re nobiles caterua tim ſacri baptiſmatis vndam q̄rentes breui tēpore ſub Vergilio:& Armone Iuuanienſibus ep̄is vniuerſos CHRISTI fidē accępiſſe. hinc honos inueſtiēdi pricipis ruſticitati datꝰ. Fuit autē dux Corinthiæ venator imperij:ad quē lites venatorum omniū deferebant̃ vocatus in iudicio corā imperatore q̄relātibus nō niſi ſclauonica lingua reſpōdere tenebat̃. multa huius ꝓuinciæ ornamenta fuiſſe cōmemorant. multa priuilegia. facile id creditū eſt. Quādo imperatorē Ludouicū eius terræ ducatū filio ſuo Arnolpho primogenito cōtuliſſe nō eſt ambiguū. Eſt & alia prouinciæ huius conſuetudo in opido quod Clagefurtinū appellant cōtra fures duriſſima. Si quis in furti ſuſpitionē inciderit: mox captus laqueo ſuſpēſus vitam finit. Sumpto ſupplicio poſt triduū de ſuſpitione iudicāt. ſi reum fuiſſe necatū inueniūt:pendere cadauer infame ſinunt donec ſua ſponte cōſumptū decidat: ſin vero depoſitū in cymiterio

Ingonis cō uiuium.

Dux Carinthiæ venator iperij.

Clagefurtinum.

Conſuetudo in fures

cōdunt. Iuſtūq; funus a publico faciūt:& aīe gratas exequias
In hac ꝓuincia Comes Goritiæ. Henricus vir muliere corru= Hēric⁹ Co=
ptior. īpuberes filios media nocte ad potū fugere cōpulit: In mes vir mu
crepitās qui ſine ſiti ſomnū agerēt. cū paſtorib⁹ ac ruſticis ſæ liere corru
pius quā cū nobilibus diuerſat⁹ eſt. ſenex ſup glacie cū pue= ptior.
ris luſit. Inter vulgata ſcorta frequētiſſime lauit: raro in aula
prāſus eſt ſolus coquū adiens offulas in ipſa popina vorauit.
Veſtes induit viles ac perunctas. pect⁹ nudū & apertū oſten=
dit. Oculi ſemp lachrimātes fuere. quē cū aliquando ad ſe ve=
niētem Fridericus iperator ex feneſtra intuit⁹ eſſet me voci=
tans age inquit Aenea: principē qui ad nos ꝓperat contēpla
re: ſi quē mundiorē pulchrioreq; videris aliquando effare. Mi
hi cū ſatis principē Comiteſq; conſideraſſem: fœda ruſticitas
viſa eſt q̄ dn̄atū aſſecuta egregiā nobilitatē ſeruitio ꝑmeret.
huic vxor natiōe Hūgara forma ꝑſtanti: & audacia pluſq̄ vi=
ri cui vincula īdidit: mox Vlrici comitis Ciliæ auxilio liberat⁹
vxorē domo pepulit. Nec diu poſt vita funct⁹: filios bonæ in=
dolis adoleſcētes & matri quā ſibi ſimiles reliquit hæredes.

❡ De Stiria olim Valeria dicta / qđ Fridericus Comes vxorē ſuam amore cōcubinæ ꝓpria manu interfecit. Item quod nobilis quiſpiā qui ſeipſum laqueo ſuſpendere ſæpe cogitabat: optimo in miſſa audienda eſt vſus remedio. Ca. XXI.

STiria quā quōdam Valeriā inuenio nūcupatā ad orientē Stiria.
Pānoniæ iūgit: lat⁹ eius ſeptētrionale Auſtriā reſpicit. ad Valeria.
occidētem meridiē Carnis & Carinthianis occurrit. eadē
quoq; mōtana ꝓuincia eſt. q̄uis in orientē porrecta planicies
nō paruas habeat: Drau⁹ ac Mura iſignes fluuij terrā irrigāt. Drauus fl.
Mura in Drauū exonerat: Ille i Danubiū. vrbiū ppl̄i plerūq; Mura fl.
Theutones: Sclaui q citra Drauū rura colūt iperiū Auſtralis
familia: eſt in ea vetus opidū qđ Ciliā vocāt. Nōnulli Syllacē Cilia op.
appellatum exiſtimant. & opus fuiſſe. L. Syllæ de qua re ni= Syllace.
hil nobis exploratū eſt. Multæ ibi vetuſtatis reliquiæ viſunt
& Romanorū noīa principū ſepulchralia marmora referūt.
in eo ꝑfuit ætate noſtra Fridericus comes: qui cū eſſet in libi Fridericus
dinē ꝓniſſim⁹ & olim Veronicæ cōcubinæ incēſus amore: legi comes amo
timā coniugē ex comitib⁹ Croatiæ natā ſua manu interemiſ= re concubi
ſet. cōcubinā vero pater eius Hermānus: vt eſt potentū iuſti= næ legiti=
cia in ꝓfluētem demerſiſſet: vxores paſſim maritis abſtulit. mā cōiugē
puellarū greges in palatiū rapuit: ꝓuinciales ꝓ mācipijs ha= ſua manu
buit. Eccleſiaꝝ bona diripuit. monetaꝝ falſatores. veneficos / interfecit.
arioloſ / nigromātas vndiq; ad ſe cōciuit. & q̄uis anno iubilei
iam nonogenari⁹ / indulgētiaꝝ cauſa Romā petiſſet reuerſus

tñ nichilo melior viſus. iterrogat⁹ quid ſibi Roma ꝓfuiſſet in priſtinos mores relapſo & calceator me⁹ inquit ad cõſuẽdas ocreas poſt viſam Romã rediit. Huic vita functo Vlricus fili⁹ ſucceſſit ꝑ cætera ſimilis. Ingenio tñ & ęloquẽtia maior. Quo ſicut dictũ eſt interfecto. 4. & .20. cõpetitores fuęre. vt qui viuẽs vndiq; bella cõciuerat: moriẽs quoq; ſeditiões excitaret. Sed optimates terræ poſſeſſionẽ Friderico iperatori tradendã cenſuęrũt ea lege vt cõpetitoribus ſecũdũ ꝓuinciæ cõſuetudinẽ in iudicio reſpõderet. Relicta Vlrici armis defendere q̃ poſſidebat decreuit. Fridericus manu potẽti quũ plura caſtella obtinuiſſet: in Cilia tandẽ recept⁹ eſt: Arces loci tradẽte Ioanne Viconitio natione Bohemo: qui cũ fuiſſet magiſter militiæ comitis: accepta Cæſaris pecunia: a cõiuge eius defecit. Sed mox pœnitẽtia ductus grãde auſus & inexpiabile facinus tanq̃ ſcelus ſcelere redẽptur⁹: Imperatorẽ iam ſibi ſecurũ: & cũ paucis Ciliæ morantẽ nocte cõnubia interripere aggreſſus eſt. Corruptis nãq; opidanorũ pleriſq; : qui ſibi aduenienti partẽ opidi traderẽt: hora cõſtituta cũ octingẽtis equitibus intromiſſus cuncta miſcere armis cępit. Affuit diuina pietas Friderico: q̃ illi ꝑter cõſuetudinẽ in arce ſuperiori a natura & humana ope munitiſſima ea nocte dormiendũ ſuaſerat. proceres qui remãſerant in opido capti oẽs inter quos & Ioãnes Vngnadi cunctis Stirienſibus opulẽtior cũ Georgio fratre abductus eſt: Nec Vlrico Auſtriæ cãcellario: q̃uis eſſet epiſcopus: & ad tẽplũ cõfugiſſet parſum eſt. Vſq; adeo apud homines noſtri ſęculi diuina & humana perięrũt. Fama eſt/eaq; celebris/inter Stiriẽſes nobilẽ quẽpiam fuiſſe: cui ſæpe in animũ ceciderit: ſeipm laqueo ſuſpẽdere. Id ægre ferentẽ ex docto quodã viro remediũ petiuiſſe aduerſus eã tẽtationẽ. Cõſiliũ datũ: ꝓpriũ vti ſacerdotẽ cõduceret: qui ſibi manẽti in arce quadã ſolitaria ſingulis diebus rem diuinã faceret: paruiſſe nobilẽ atq; annũ ferme cõtinuaſſe nulla ſuſpẽdii cogitatione interueniẽte. Poſtremo rogatũ a ſacerdote vt pſbytero vicino: qui tẽpli dedicationẽ in ꝓximo monte habiturus eſſet: auxilio eſſe poſſet: licentiam dediſſe: proponentẽ in animo paulopoſt ſequi & ſacris intereſſe: Stetiſſe diu poſtea nunc vna: nunc altera cauſa retentum: Deniq; circa meridiẽ profectum agreſti cuidam in nemore occurriſſe: qui rem diuinã in mõte peractã eſſe: & populum oẽm abiiſſe diceret. Cõtriſtatum eo nũcio ignobilem infœlicẽq; ſe eſſe dicentẽ: qui eo diu ſacrum CHRISTI corp⁹ nõ vidiſſet: agreſtẽ cõſolari cępiſſe. Vẽditurũ ſi vellet nobilis emere: ꝑmium quod inter exiſtẽdũ diuinis

Io. Viconitius grãde ſcelus eſt auſus.

Attẽ. quo remedio. Nobilis q ſæpe ſeipm laq̃o ſuſpẽdere cogitabat/eſt vſus.

meruiſſet: Sagumq; nobilis petiuiſſe pcij nomine. Vēditione facta: nobilē nihilominus montē aſcendiſſe: atq; oraſſe in tēplo. Reuerſum autē in proxima arbore ſuſpēſum agreſtē inueniſſe. Sed poſtea diris cogitationibus haud quaq̄ vexatum fuiſſe. In ꝓuincia decoctum ſal ad vicinas regiones importat Ea & ferri mineras locupletes hēt: & argētifodinas nō ignobileis: q̄uis incuria principū argentū haud multū effodiatur.

¶ De Auſtria/& aliquot rebus geſtis in ea. Cap. XXII.

Auſtriā deſcribere hoc loco haud neceſſariū exiſtimam⁹ de qua ꝓpriā hiſtoriā ędidimus. In ea ꝓuinciales poſt obitū Alberti Cæſaris Friderico ſe cōmiſęrunt: ea lege: vt ſi maſculū p̄gnans regina pareret: tutor ei⁹ eſſet. Si fœminā: terræ dn̄s. Nato vt p̄dictum eſt Ladiſlao/tutelam eius Fridericus accępit. Milites qui ſub Alberto meruerāt: cū ſtipendio ſe fraudatos dicerent: ꝓuinciā latrocinijs ac incendijs vaſtauęre. Eorum vexatio. 70. millibus aureis a Friderico redēpta eſt cū Bohemi & Hungari excurſiones in Auſtriā facerēt Ex ſororib⁹ Ladiſlai maior natu Vilhelmo duci Saxoniæ nupſit. Ioānes Huniades cū regni Hūgariæ coronā a Friderico fruſtra repetiſſet: cū duodecim millibus equitū ingreſſus Auſtriam: oēm agrū inter Viennā & Stiriæ mōteis diripuit atq; incendit: Petentē Italiam Cæſarem rogauęrunt Auſtrales vti Ladiſlaum qui iam ꝓpe modū adoleuiſſet in paterna hęreditate apud ſe dimitteret. Reiecta petitione: auctoribus duobus Vlricis: altero Ciliæ comite Eyezingero: ſumptis armis rebellauęre. Redeuntē ex Italia Fridericū apud nouā ciuitatem obſidione cinxęre: quibus & Hēricus Roſenſis natione Bohemus cum. 100. equitibus & mille peditibus ſeſe adiūxit Et q̄uis a Nicolao Ponti. Maxi. iuſſi eſſent: ne tutelā Cæſaris impedirēt: contēptis apoſtolicæ ſedis mandatis: & tantæ maieſtatis auctoritate deriſa: ſceleratū ꝓpoſitum tenuęre. docta eo tēpore Viennenſis ſchola indoctā ſententiā protulit: quæ per appellationē ad futuꝝ cōcliū interponendā ſuſpēdi poſſe Romani p̄ſulis mandata reſcripſit. Ciuitas Viēnēſis & oīs Auſtria ex eo tēpore ſemp in armis fuit: temeratæ religionis pœnas pendens: Ceſſit furenti populo Fridericus. pupillūq; adhuc tenerū ea lege in man⁹ comitis Ciliæ tradidit. vt cōuocatis ad vrbē Viennam vtriuſq; paratis conſanguineis & amicis: de tutela: de opidis: deq; cæteris contētionib⁹ principū: qui vocati cōueniſſent: arbitriū diffiniret. Ladiſla⁹ ſumma populoꝝ alacritate apud Viēnēſes except⁹: cūcta ex volūtate comitis adminiſtrauit. Ad cōſtitutū diē cōcilij Ludouic⁹ Baua-

Auſtria.

Vexatio militum. 70. millibus aureis a Friderico redempta.

Io. Huniades.

Frid. īper. obſeſſus.

Viēnenſis ſchola.

riæ & Vilhelmus Saxoniæ duces. Albertus quoq; Brandebur-genſis/Carolus Badenſis marchiones conuenere. Tum multi ex Bohemia/ plures ex Hūgaria Barones: Imperator legatos miſit. quibus & nos adiuncti fuimꝰ. diu de re partiū diſceptatū. Sed cū oia ex arbitrio victoris agerent/nec leges defēderēt quē arma nō ꝓtexiſſēt: infectis rebus diſceſſū eſt. Negata ſūt oia q̄ ꝓmiſerāt Auſtrales imꝑatori/dictū omne indictū fuit. neq; lrīs neq; ſigillis auctoritas habita/barbara fide actū. In eo cōuentu Ladiſlaus Ioannē Huniadē q ſibi regnū a Turcarū iuaſione ſeruaſſet: ad principatus honorē euexit. q ſuggeſto in magno foro apud Carmelitas erecto/ſede ſedēs aurea/regali paludamēto ac diademate ornatus comitatū ei Biſtricenſē cōmiſit. quod eo i loco minime licuit. neq; eni regni Hūgariæ ſub impio Romano maieſtatē gerere ius eſt. ſed tāta reuerētia legū: q̄ta eis p arma ſiue dat̄ ſiue relinqtur. Comes Ciliciæ/cū regē quo libet impellit: & ad ſe cuncta rapiens Eyezingerū Viēnenſeſq; contēnit concubinā quā viro interſecto ſuſtulerat: reginali pene honore dignat̄. ex fauore tandē regio cadit. Et annitēte Eyezingero ę curia pellit̄. quē in exiliū ꝓficiſcentē: quatuor tantū eqtes comitati ſūt/Alberto marchione Brādeburgēſi ne p cōtēptū a populo lapidaret̄: ad portā vſq; vrbis ſecuritatē præbente. Sed q̄ fœda & miſerabilis eius fuga: tā ſupbus & fauorabilis reditus fuit. nā poſt annū cū iā ex Bohemia rex rediiſſet: Suadētibus primoribus Auſtriæ baronibus reuocatus: cū mille equitibus argento & auro fulgentibus Viennā repetiit: cui ad portas vrbis & rex ad mille ferme paſſus exijt: & omnis nobilitas redeunti gratulata eſt. plebs quoq; quæ pauloāte lutū ac lapides in fugiētē iactare tētauit: ſternere viā floribꝰ qua redeūti trāſitus fuit: minime dubitauit. Vt eſt in vtrāq; partē imodica ſiue amauerit/ſiue oderit mira rerū mutatio & ludētis fortunæ iocꝰ. Eyezingerus extra gratiā regis factꝰ: i caſtella ſua recedēs: iperatori quē grauiter offenderat recōciliatus eſt. nec diu poſtea adeo ſupbi erāt: q Ladiſlai regis parteis ſeq̄bāt̄: vt nouæ ciuitatis ſuburbia in q̄ Cæſare abſēte iacebat puerpera iperatrix: itrare p̄ſūpſerit & vrbē expugnare cōtenderint. Quod vbi nō ſucceſſit: exuſtis quæ obtinuerāt locis abięrūt. fuit ſæpe iter Cæſarē & regē icaſſum tractata cōcordia. neq; eni comes Ciliæ dū vixit: ex re ſua exiſtimauit vnanimes eſſe Auſtriæ principes: ac eo mortuo cū Eyezingerus ę Bohemia miſſus ad Cæſarē leges pacis vtriq; parti gratas dixiſſet & iā qetura ꝓpediē Auſtria videret̄: interſ-tus regis ſubito nūciatꝰ: non ſolū cōcordiā perturbauit: ſed magnarū rerū & reipublicæ Chriſtianæ ſalutariū exorientē ſpem

Ladiſlaus.
Io. Huniades quod a Turcis Ladiſlai r̄gnū ſeruaſſet: Comes efficitur.
Eyezingerus.
Attē. Comitis Ciliæ in anno variā fortunam.

prorſus abrupit. auſtrales & a Cæſare & ab Alberto fratre de tradēda gubernatiōe reqſiuit: ꝓuincialiū conuētū habuęre. In quo legati Cæſaris ſeniori Auſtriæ principi (Is erat Impator) debęre ꝓuinciā dixęre. Albertus ſuo & Sigiſmūdi patruelis nomine regiæ partem hereditatis expoſcēs. ſuaſq; calamitates & inopiā tanto ſanguini alienā referēs cōmiſeratiōnē inducere conatus eſt. Cōuentus reſpōſio fuit facturos ꝓuiciales qđ ius eq̄ꝫ ſue dictaret. Poſtq̄ fratres inter ſe cōueniſſent. Interea latrones trans Danubiū in Auſtriā ad morauæ fluminis ripā munitū locū occupauęre omnēq; circa regionē rapinis atq; icendijs vexare cęperunt. Aduerſus quos ꝓfectus Albertus latrones vi cępit. Interfectiſq; pugnādo cōpluribus: quigentos & quiquaginta captiuos abduxit. Ex quibus. 80. furca ſuſpendit. Quæ res magnum ei apud Auſtrales & nomen peperit & fauorem. Vlricus vero Eyezingerus cum viſitato apud nouam ciuitatē Friderico Imperatore cuius parti ſtudebat / Viennā repetiſſet: vocatus ab Alberto nihil mali ſuſpicās fidenter eum adijt. A quo mox captus in vincula coniectus eſt & in priuato carcere clauſus. Indigna res viſa ciuibus. murmurare / damnare omnes factum. Nemo tamen auxiliū miſero afferre. Imperator ſæpe rogatus Viennā petere aliquandiu diſtulit. veritus ne qua fraus ineſſet. Interim Sigiſmūdus ex Atheſi ad Viennā deſcendit. de inde ad nouam ciuitatē profectus principatus inſignia ab imperatore accipiens pro veteri conſuetudine in eius verba iurauit. In qua ſolēnitate & Albetus affuit. Qui paulopoſt cum Sigiſmundo Viennam repetijt. Et ambo aduerſus imperatorem conſpirantes: Auſtriā ſibi ſubigere conati ſunt. Quorum ſtudia ſentiens imperator / Viennā petere ſtatuit. Et accerſito Ludouico Bauariæ duce magni nominis principe eo ſe contulit / imperatrice ſequente. Appropiuquāti: vrbanus populus obuiam perrexit. Albertus quoq; & Sigiſmūdus nobili comitatu extra vrbem impatorē ſalutauęre. Habebat Albertus tria circiter eqūtum millia in armis expedita. Quæ nō longe a Vienna in quodam tumulo imperatori ſe oſtentauerunt magnūq; metum venienti incuſſęre. Suſpicionē auxit Albertus qui ſæpe ad eos ꝓfectus ac ſeorſū locutus: inſidias apparaſſe Cæſari videbaẗ. Ferunt eius militiæ ducē Alberto dixiſſe. facile ſi libet hodie Viennæ te dominū atq; Auſtriæ facio. Nam quis ꝓhibet quo minus Fridericū imperatorē eiuſq; comites intercipiā. In me tātū ſoluta deinceps hæreditatis q̄ſtio erit. Victori leges atq; homines fauent. Subdubitaſſe Albertum aliquantiſper. Demūq; reſpondiſſe. Poterā ignoſcere ſi quod ais me ignorante feciſſes.

Vlric⁹ Eyezinger⁹ ab Alberto vocatus / i vincula coniectus eſt.

Sigiſmūd⁹ & Albertus i iper. cōſpirant.

At mandare turpia nõ poſſum. poſtq̃ introgreſſi vrbem ſunt Al
bertus & Sigiſmũdus in domo quæ Pragẽſis appellatur ſimul
habitauęre. Imperator priuatas ciuiũ ædes incoluit. Arx ꝓuin=
cialiũ noie cuſtodiebat̃. Cõſpirauęre Sigiſmundus & Albertus
eam noctu aggredi:atque irrumpere. Armataq; militũ manu
iter ingreſſi iureiurando ſe aſtrinxęre non redituros domũ niſi
arcem intraſſent. Sẽſęre ciues moxq; arma ſumentes:præſidi=
um in arce maius collocauęre. Inſtabat ciuile bellũ:& atrox pu
gna pro arce. Nec dubiũ videbatur quin magno ſuo malo pri=
cipes cõmiſſuri præliũ eſſent. ſtetit diu res in ancipite. Ciuibus
tueri arcem ſtabile ꝓpoſitum erat:ducibus (qui arcem intrare
iuraſſent) turpe videbat̃ infecta re domũ reuerti. Et vim inferre
plenũ periculi erat. Poſtremo conuentũ eſt vt ingreſſi pricipes
arcẽ paululum imorati potato vino exirent. atq; ita deluſa ma=
gis quã impleta religio eſt. Poſtridie arx cõſenſu prouincialiũ
in treis parteis diuiſa:duas accępęre Albertus & Sigiſmundus
Reliquã imperator. delectiq; prouiuciales ſunt:qui liteis frater
nas dirimant. & ſũma illis poteſtas data ſed graue iudiciũ con
tra potẽteis eſt. Nobilitas & ecclęſiarũ principes iperatori fa=
uentiores ſunt:plebs Albertũ præfert:Magno ſe iudice quiſq;
tuetur. Multa ſunt in hoc Cæſare:quæ laudare poſſis. Corpus
egregiũ. & ſpecies iperatore digna. animus ſedat⁹ et tranquil=
lus/ingeniũ perſpicax memoria tenacior/religionis ardens ze=
lus. Ingens cupiditas pacis & ocij. Singularẽ virtutẽ in quouis
homine diligit dignaq; præmio ducit. ædificat ſplendide/ hor=
tos tamen ac gẽmas plus æquo admiratur & amat. et in rebus
gerẽdis tardior ac remiſſior eſt. Tenacem pleriq; accuſauęrũt:
& ad rem nimis attentũ. Id fecere ꝓximi anteceſſores Sigiſmũ
dus atq; Albertus Cæſares quorũ prodigalitati cuiuſuis cõpa=
rata liberalitas videri auaritia poteſt: Cæterũ Fridericus nec
ſua ꝓfundit/nec aliena diripit. Verbis factis ve tẽperans. Alber
tus frater eius longe diſſimilis. Celer in aggrediẽdis rebus bel
li ac gloriæ appetens. periculi contemptor/audax/laboris pa=
tiens. manu atq; igenio promptus/pecunias inter amicos par=
titur/ac ꝓfundit. Inter opes pauper/ In paupertate diues/nul=
lius rei magis quam famæ auarus.

Attẽ. religi
onẽ de arce
ꝑ vim capi=
enda.

Laudes
iper.

Alberti fra=
tris Fride.
iper. moreſ

¶ De Morauia/per quã nulli/propter latronum inſidias trãſi=
tus patet. Cap. XXIII.

Moraui.
Sigiſmũd⁹.

PRocedenti per Auſtriam in aquilonẽ:Morau occurrunt
gens ferox/& rapinarũ auida/iter Hungaros Bohemoſq;
trans Danubiũ ſita. hanc ꝓuinciã æuo noſtro Sigiſmun=
dus iperator Alberto genero ſuo qui poſtea iperauit dono de=

dit. Rebellātē & impetrata facere recuſantē Albertus magnis affecit cladibus. Nā ſupra quingentas villas excurſione cōbuſſit/mortaleis multos neci dedit/pecus pene omne abegit. Iugumq; ferre perfidā gentē coegit. In hac prouincia ciuitates & opida Romanæ eccleſiæ ritū tenent. & catholicæ fidei cōſentiunt. Barones ferme oēs Huſſitarū labe infecti ſunt. Hic cum verbū dei prædicaret Ioannes Capiſtranus: & in errores Huſſitarum vehementius inueheretur: Baronis nō patui noīs quē Ezernahorā vocāt ſecuta cōuerſio eſt. qui relicta priore perfidia cum duobus millibus ſubditorum veritatē Romanæ ſedis amplexus eſt. filius ei⁹ doctrina & morib⁹ clar⁹ nō diu poſtea Olomucenſis eccleſiæ pontificatū obtinuit. Ea eſt vnica ciuitas Morauorū Epiſcopalis. Regnū inter Morauos aliqn̄ fuit latiſſimū ac potiſſimū: qđ vſq; ad filiū Suatocupi durauit. cui⁹ fortunā in Boemica cōſcripſimus hiſtoria. At cū fili⁹ Suatocopi eccleſiā dei ſperneret: regnū genti adēptū eſt. Quod poſtea Romani Cæſares in Boemiā trāſtulerīt. In hac ꝓuīcia cōplura ſūt opida plena populo & opib⁹ abundātia. Inter quæ Pruina prīcipatū obtinet & Znoynea/Sigiſmūdi obitu memorabilis. Hac nulli tranſitus patet: niſi armato potentioriq;/latronib⁹ omneis aditus obſidentibus. ſermo gēti miſtus eſt Teutonicus ac Boemicus. ſupant tñ Bohemi quorū eſt regionis imperiū. Quæ gētes olim Morauiā incoluerīt: nō facile dixeri. Quātū vero ex lectione Ptolomei accipe licet: Marcomanni & Sudini/Candiq; Morauiā & Auſtriā quæ trans Danubium iacet icoluiſſe vident.

Huſſitæ. Io. Capiſtranus. Ezernahoras. Olomuſa. Marcomāni. Sudini. Candi.

¶ De Scleſia ꝓuincia/de mira apud Vratiſlauiā vrbē ſeditione deq; Bulcone Opilienſi/viro neq; inferos neq; ſuperos eſſe dicente/animāq; cū corpore interire putante. Cap. XXIIII.

SCleſia poſt Morauiā ſequiť haud ignobilis ꝓuīcia quā fluuius Odera plabiť inter amneis Germaniæ loco cognitus. fontes eius in Hungaria q̄ Scleſiæ ad orientē iungiť. Mare Baltheum curſum terminat. lōgitudo regionis. 200. ferme paſſuum millia continet/latitudo circiciter. 80. Caput gentis Vratiſlauia eſt ampliſſima ciuitas ad ripam Oderæ ſita/priuatis ac publicis ædificijs magnifice ornata. Cuius epiſcopatum maiores noſtri aureum vocauere/Huſſitarum bella luteum reddidere. In hac vrbe (regnante apud Boehemos Vnceſlao) orta ſeditione: Conſules quorum prima poteſtas/per feneſtras ex pretorio in forum precipitati/gladijs ac lanceis iratæ plebis excepti/dirum ſpectaculum præbuere. Cuius rei auctores: SIGISMVNDVS IMPERATOR/paucos poſt annos ſecuri percuſſit. Duces Scleſiæ multi admodū numero: inter quos paterna

Scleſia. Odera flu. Vratiſlauia. Seditio ī q̄ cōſules ꝑ feneſtras ꝑci pitati: lāceiſ a plebe ſūt excepti.

hęreditas per capita diuidit. hinc ſciſſa multas in parteis ꝓuincia frequētes calamitates incurrit: crebris expoſita latrocinijs: Inter hos duces vnū eſſe ferunt noīe Bulconē Opolienſem appellant qui Glogoniæ reſidēs delicijs ac voluptatibus dedit⁹ vſq; adeo inſaniuit vt neq; inferos neq; ſupos eſſe diceret. Animaſq; cū corporib⁹ ſimul prorſus interire putaret. Eccleſiā vel nunq̄ vel raro ingreſſus eſt: ſacramētis Chriſtianis prorſus abſtinuit: niſi ꝙ abuſus matrimonio vxore q̄ ſibi ingrata eſſet relicta: alterā ſuperduxit: Quæ ne pellex appellari poſſet nō niſi per ſolēnia matrimonij cōiungi voluit.

Bulco. neq; iferos neq; ſupos eſſe dicebat.

Scleſitæ ſub imperio Bohemorū cōſtituti ſunt. nunc tamē imperata facere detrectāt Georgiū nouū regem admittere recuſantes Vilhelmū Saxoniæ ducē ſecuti: qui regnum Bohemiæ ad ſe pertinere affirmat ꝓpter coniugē: q̄ Ladiſlai Hūgariæ atq; Bohemiæ regis ſoror fuit. Gladius eius litis arbter erat. Sermo gētis maiori ex parte Theutonicus eſt: q̄uis trans Oderā Polonica lingua p̄ualet: ob quā rem nō īmerito quidā hoc in loco Germaniæ terminū eſſe Oderā putauęre. q̄uis idem fluuius in ſeptētrionē vergēs germanicas gēteis ripis ambabus alluit. Libet in hac parte Germaniæ linq̄re fineis: & ad oriētem ac ſeptētrionem Sarmaticas inuiſere genteis.

¶ De Polonia regione vaſta/ qđ in ea domus luto & maceria cōponātur: equi ſylueſtres: & viri inueniant. de Vladiſlao cū regno baptiſmum ſuſcipiente/ deq; Frederico Brādeburgēſi. & Alberto Bauario regnū qđlibet ꝓ ſe recuſante. Ca. XXV.

Polonia. Cracouia.

POlonia vaſta regio eſt: q̄ Scleſiæ ad occidentē ꝓximat: Hūgaris: Lituanis ac Prutenis cōtermia. hic Cracouia eſt p̄cipua regni ciuitas: in qua liberaliū artiū ſchola floret. Sbigneus huic vrbi p̄fuit epiſcopus: literarū doctrina & morū ſuauitate inſignis: a quo plurimas accępim⁹ epiſtolas: multo ſale & Romana elegantia conditas: cui ob ſingulares virtutes Romana eccleſia inſigne cardinalatus honoris rubētem pileū miſit.

Sbigneus.

Dom⁹/ maceria & luto componitæ.

Ciuitates Poloniæ p̄ter Cracouiā parū nitidæ. Ex maceria domos ferme oēis cōponunt. pleraſq; luto liniunt: plaga regionis nemoroſa eſt. potus gēti Ceruiſia ex tritico atq; humulo factus. Vini rariſſimus vſus. nec vineæ cultura cognita. ager cereris ferax. multa genti armenta. multa ferarū venatio. equū ſylueſtrē p̄ter cornua ceruo ſimilē edunt. feros boues venant: quos priſci Vros vocauęre. Piſce ac volucribus abundant. argēti atq; auri inops terra. Vectigalia regi parua. Regnū in quatuor parteis diuiſęre maiores. has cū per circulū anni rex ambiuit: q̄libet pars tribus menſibus re

Ceruiſia potus.

Equi ſylueſtres. Vri boues feri.

gem ac curiā paſcit. quibus exactis ad alterā partē fit trāſitꝰ.
Statuta ſunt:q̄ p̄ſtare prouinciales oportet. Si māſerit vltra
p̄finitū tēpus:Rex ſuo viuere ſumptu cogit̃. Cū rex gētis pa=
trū noſtrorū tēpeſtate obijſſet: Relictā filiā Vilhelmꝰ dux Au
ſtriæ in matrimoniū accępit. Illiq; regno p̄fectus eſt. Non pla
cuit Polonis rex Theutonicꝰ:Vladiſlaū ex Lituania vocauę=
re. Eiectoq; Vilhelmo cōiugē eiꝰ & regnū nouo regi tradidę=
re. Gētilis fuerat Vladiſlaus: & idola coluerat. Sed baptiſmū
cū regno ſuſcipe nō recuſauit. Cōuerſus ad CHRISTVM: re
ligioſum principē geſſit. Multos ex Lituanis ad euāgeliū tra
xit. Pōtificales eccl̄ias nōnullas ęrexit. Ep̄os magno honore
ꝓſecutꝰ eſt. Inter equitādū quotieſcūq; turres tēploꝝ īſpexit:
detracto pileo caput inclinauit:Deū:q coleret̃ in eccl̄ia vene
ratꝰ. Cū Tartaris regni limites infeſtātibꝰ fœliciter dimicauit
Pruteons maximo bello vicit:de quo īter res Prutenicas me=
morabimꝰ. Ex priori cōiuge ꝓlē nō ſuſtulit:cū qua matrimo=
niū haud legitimū fuit. Ex ſcd̄a iā ferme nonagenario duo na
ti ſunt filij Vladiſlaꝰ & Caſſimirꝰ:is Lituaniæ ducatū cōſecutꝰ
eſt:prior patri regno Poloniæ ſuccedens ad Hūgariæ quoq;
regnū accerſitꝰ in bello Turcarū:vt ante narratū eſt:cecidit.

Vladiſlaus cum regno baptiſmū ſuſcipe nō recuſat.

Qua re cognita ſoliciti Poloniæ ꝓceres de ſucceſſore/Frideri
cū marchionē Brādeburgēſem:q pueritiā in regno tranſęge=
rat:linguāq; gētis & mores tenebat:vt regnū accipet rogauę
rūt. Reſpōſum datū eſt Caſſimirū Lituaniæ ducē q frater eēt
defuncti hęredē extare. Sciſcitari eiꝰ animū oportęre:cui fra=
ternū:paternūq; regnū cupiēti īpedimentū afferre ę dignita=
te ſua. Fridericus nō duceret. pari moderatiōe & Albertꝰ Ba
uariæ dux erga Ladiſlaū Alberti filiū vſus eſt. Qui Bohemiæ
regnum ſibi oblatū recuſauit. Fridericus quoq; imperator &
ab Hūgaris & a Bohemis ad hęreditatē Ladiſlai vocatꝰ nūq̄
audire ſuſtinuit:ꝙ patrueli p̄iudicium faceret. Ingēs laus no=
ſtræ ætatis:& magnū decus germanici nominis:q̄uis nō am=
bigo eſſe aliquos qui nō tam iuſtitiæ:q̄ ignauiæ tradunt:Alie=
nis regnis quēpiam abſtinęre. Ego quod boni ſpeciem habet
non laudare nō poſſum. Caſſimirus autem & ſi difficile a Li=
tuanis dimitteretur:qui ſuum ad ſe principem retinęre cupie=
bant:in Poloniam veniens pacificā regni gubernationē accę
pit. nec diu poſtea ſororē Ladiſlai regis duxit vxorem:Multa
ei aduerſus fratres Theutonicos:qui ſanctæ Mariæ appellan
tur bella fuęre:de quibus in rebus Prutenis referemus.

Fridericus marchio Brādebur=geñ. regnū recuſauit.

Albertus Bauariæ dux/Bohe=miæ regnū ſibi oblatū recuſauit.

Caſſimirus

¶ De Lituania regiōe / Vitoldo viro facile ſanguinario in ea
regnāte/de ſoli ad tranſitū æſtiuo tēpore difficultate: gētis in

De

moribus qualitate/& quæ ſuper ſacrorum diuerſitatibꝰ Hie=ronymus Pragen̄. heremita denarrauit. Cap. XXVI.

Lituania. Vitoldꝰ/vir crudelis.

Lituania & ipſa late patẽs regio Polonis ad orientẽ cõne=xa eſt: paluſtris ferme oĩs ac nemoroſa. Vitoldꝰ huic præ=fuit Viadiſlai frater: Qui relicto deoꝝ cultu cũ regno Po=loniæ CHRISTI ſacramentũ accępit. Magnũ Vitoldi nomẽ ſua tẽpeſtate fuit: quẽ ſubditi adeo timuęrũt: vt iuſſi laqueo ſe ſuſpẽdere parere potius q̄ in principis indignationẽ incidere voluerint: detrectãtes imperiũ inſutos vrſina pelle viuentibꝰ

Attẽ. viri ſã guiarij mo=res.

vrſis (quos eam ob cauſam nutriebat) dilaniãdos obiectauit: crudeliuſq; alijs effecit ſupplicijs. Equitãs arcum ſemꝑ tẽſum geſtauit. Si quẽ cõſpicatꝰ eſt aliter icedere q̄ voluit: cõfeſtim ſagitta cõfodit. multos quoq; ꝑ ludũ interemit. Sanguinarius carnifex: vt eſſet inter populares & ipm̄ principẽ certũ faciei diſcrimẽ: radere barbã oĩbus iperauit. Id vbi nõ ſucceſſit: faci liu.. eni ceruicis q̄ barbæ iacturã Lituani ferebant. tõſus ipſe mentũ & caput ꝓdijt: capitale interminatꝰ: ſiquis ꝓuincialiũ pilos faciei capiti ſuo deponeret: Rex a Sigiſmundo Cæſare Lituanoꝝ appellatꝰ prius obijt q̄ legati diadema ferentes ſe

Suidrigal vrſam nu=triuit pro=pter quam poſtea in=terijt.

cõuenirẽt. Succeſſor Suidrigal vrſam nutriuit. Quæ ſueta ex manibꝰ eius panẽ accipere ſæpe in ſyluas vagabať. Redeũti vſq; ad thalamũ principis oſtia quæq; patebãt. Ibi cõfricare ac pulſare pedibꝰ oſtiũ: cũ fames affuit cõſueuit: cui princeps aperiẽs cibũ p̄buit. Cõſpirauęre nobiles aliquot adoleſcẽtes aduerſus principẽ atq; vrſæ modũ ſecuti. ſumptis armis cubi culi pricipalis ianuã cõfricauęre. Credit Suidrigal vrſam ad=eſſe: oſtiũq; aperuit Ibiq; mox ab inſidiãtibꝰ cõfoſſus interijt

Attẽ. mo=res.

Prouinciæ deinde gubernatio ad Caſſimirũ peruenit. Ad Li=tuanos æſtiuo tẽpore difficilis tranſitus eſt paluſtribus aquis cũcta ferme obſidẽtibꝰ: hyemis p̄bet aditũ aſtrictis gelu lacu nis. Mercatores ſuꝑ glaciẽ ac niuẽ iter faciũt. pluriũ dierũ ci=baria in vehiculo ferẽtes. nulla certa via meatus: ſicut in ma=ri ſiderũ curſus oſtendit. Rara inter Lituanos opida: neq; fre=quentes villæ opes apud eos: p̄cipue aĩalis pelles: quibus no

Zibellinæ & Armelli=ne pelles.

ſtra ætas Zibellinis: armelliniſq; noĩa indidit. Vſus pecuniæ ignotus: locũ eius pelles obtinent: viliores cupri atq; argenti vices iplent ꝓ auro ſignato p̄cioſiores. Matronæ nobiles pu blicæ cõcubinos habent: permittẽtibus viris: quos matrimo=nij adiutores vocant. Viris turpe eſt ad legitimam coniugem pellicem adijcere. Soluũtur tamẽ facile matrimonia mutuo cõſenſu. & iterũ atq; iterũ nubũt. Multum his ceræ ac mellis eſt/quod ſylueſtres in ſyluis apes cõficiũt. Vini rariſſimꝰ vſus

& panis nigerrimus. Armenta victũ p̄benti multo lacte vten
tibus. Sermo gẽtis Sclauonicus eſt, latiſſima eſt enim hæc lin
gua: & in varias diuiſa ſectas. Ex Sclauis enim alij Romanã
eccleſiam ſequuntur: vt Dalmatæ: Croatini: Carni ac Poloni.
Alij Græcorũ ſequũtur errores. vt Bulgari: Rutheni: & multi
ex Lituanis. Alij ꝓprias hæreſes inuenęre: vt Bohemi: Mo=
raui & Boſnẽſes: quorũ magna pars Manicheoꝝ imitat̃ inſa=
niam. Alij gẽtili adhuc cæcitate tenent̃: queadmodũ multi ex
Lituanis Idola colentes. Horum magna pars æuo noſtro ad
CHRISTVM cõuerſa eſt. Poſtq̃ Vladiſlaus ex ea gente Po=
loniæ regnũ accępit: Noui ego Hieronymũ Pragẽſem ſacris
literis apprime eruditũ: vitæ mũdicia & facũdia ſingulari cla
rũ: qui annos ſupra viginti in heremo Cãmalduẽſi in Apẽni=
no etruſco pœnitentiã egit. hic oriẽte apud Bohemos Huſſi=
tarũ hæreſi fugiẽs peſtiferũ virꝰ in Poloniã trãſiuit. Vbi accę
ptis lr̃is ab Vladiſlao rege cõmendaticijs p̄dicaturꝰ euãgeliũ
CHRISTI ad Vitoldũ principẽ in Lituaniã penetrauit: mul
toſqꝫ populos Vitoldi fauore fretus ad ſalutiferã dei CHRI=
STI fidẽ cõuertit. Venitqꝫ tandẽ ad ſynodũ Baſiliẽſem. voca=
tus a Iuliano ſancti Angeli Cardinali cũ de rebus Bohemicis
ageret̃: narrabat hic multa de Lituanis: quæ pene incredibi=
lia videbãtur. Audiebã ego ex alijs eius dicta. nec mouebat
vt crederẽ: libuit adire hoĩem atqꝫ ab eius ore lata cognoſce=
re: comites mei fuęrunt Nicolaus Caſtellanus: qui tum cardi
nalis Iuliani domũ regebat. Bartholomeꝰ Lutimanus Archi
epiſcopi Mediolanenſis ſcriba: & Petrus Noxetanus Cardi=
nalis Firmiani ſecretarius: viri graues & docti hoĩem in cella
ſua trans Rhenũ apud Carthuſienſes cõuenimus. cuius hæc
narratio fuit. Primi quos adij ex Lituanis ſerpẽteis colebãt.
paterfamilias ſuũ quiſqꝫ in angulo domus ſerpẽtem habuit:
cui cibũ dedit: ac ſacrificiũ fecit in fœno iacẽti. hos Hierony=
mus iuſſit oẽis interfici. & in foro adductos publice cremari:
Inter quos vnus inuẽtus eſt maior cæteris: quẽ ſæpe admotꝰ
ignis conſumere nullo pacto valuit. Poſt hos gentẽ reperit: q̃
ſacrũ colebat ignẽ. eũqꝫ perpetuũ appellabat. Sacerdotes tẽ
pli materiã ne deficeret miniſtrabãt: hos ſuꝑ vita ægrotãtiũ
amici cõſulebãt. Illi noctu ad ignẽ accedebãt: Mane vero cõ
ſulẽtibꝰ reſpõſa dãtes vmbrã ægroti apud ignẽ ſacrũ ſe vidiſ=
ſe aiebãt. Quæ cũ ſe calefaceret ſigna vľ mortis vel vitæ oſtẽ
taſſet. victurum ægrotũ facies oſtenſa igni: Contra ſi dorſum
oſtentaſſet: moriturũ portẽdit. Teſtari igitur & rebus ſuis cõ=
ſulere ſuadebãt: deluſionem hanc eſſe Hieronymus oſtendit:

Hierony=
mus Pra=
geñ. here=
mita.

Lituanos
ad Chriſti
fidem con=
uertit.

Narratio
de Lituãis
per Hiero=
nymũ Pra=
geñ. here=
mitam.

Serpentes
colebant.

Ignem alij
coleb.

perſuaſo populo deleto tẽplo/ignẽ diſſipauit. Chriſtianos mo-
res induxit. profectus introrſus aliã gentẽ reperit: quæ ſolẽ co-
lebat/& malleum ferreũ raræ magnitudinis ſingulari cultu ve-
nerabatur. Interrogati ſacerdotes quid ea ſibi veneratio vellet
Reſponderunt olim pluribus menſibus non fuiſſe viſũ ſolem.
Quem rex potentiſſimus captum recluſiſſet in carcere muni-
tiſſimæ turris. Signa zodiaci deinde opem tuliſſe Soli: ingenti-
q; malleo perfregiſſe turrim: Solemq; liberatum hominibus re-
ſtituiſſe. Dignum itaq; veneratu inſtrumentum eſſe: quo mor-
tales lucem recæpiſſent. Riſit eorum ſimplicitatem Hierony-
mus/inanemq; fabulam eſſe monſtrauit. Solem vero & Lunã
& ſtellas creatas eſſe oſtendit. Quibus maxime deus ornauit
cælos: & ad vtilitatem hominũ perpetuo iuſſit igne lucere. Po-
ſtremo alios populos adijt qui ſyluas dæmonibus conſecratas
venerabantur: & inter alias vnã cultu digniorẽ putauere. Præ-
dicauit huic genti pluribus diebus fidei noſtræ aperiens ſacra-
menta. deniq; vt ſyluã ſuccenderet imperauit: vbi populus cũ
ſecuribus affuit: nemo erat qui ſacrũ lignũ ferro contingere au
deret: Prior itaq; Hieronymus aſſumpta bipenni excellentem
quandam arborem detruncauit. Tum ſecuta multitudo alacri
certamine alij ſerris/alij dolabris/alij ſecuribus ſyluam deijcie-
bant. Ventum erat ad mediũ nemoris: vbi quercũ vetuſtiſſimã:
& ante omneis arbores religione ſacram: & quã potiſſime ſedẽ
eſſe putabant: percutere aliquãdiu nullus præſumpſit. Poſtre-
mo vt eſt alter altero audacior: increpans quidam ſocios: qui li-
gnum rem inſenſatam percutere formidarent. eleuata bipen-
ni magno ictu cum arborẽ cedere arbitraretur: tibiam ſuã per-
cuſſit: atq; in terrã ſemianimis cecidit. Attonita circum turba
flere: conqueri: Hieronymum accuſare: qui ſacram dei domum
violari ſuaſiſſet/neq; iam quiſquã erat qui ferrũ exercere aude-
ret. Tum Hieronymus illuſiones dæmonum eſſe affirmans: q̃
deceptæ plebis oculos faſcinarent. ſurgere quem cecidiſſe vul-
neratum diximus imperauit. & nulla in parte læſum oſtendit:
& mox ad arborem adacto ferro adiuuante multitudine ingẽs
onus cum magno fragore proſtrauit/totumq; nemus ſuccidit.
Erant in ea regione plures ſyluæ pari religione ſacræ: ad quas
dum Hieronymus amputandas pergit mulierum ingens nu-
merus plorans atq; eiulans. Vitoldũ adit. Sacrũ lucũ ſucciſum
queritur: & domũ dei ademptã. In qua diuinã opem petere cõ
ſueſſent. Inde pluuias/inde ſoles obtinuiſſe. neſcire iam quo in
loco deũ quærãt: cui domiciliũ abſtulerit: eſſe aliquos minores
lucos in quis dij coli ſoleãt. Eos quoq; delere Hieronymũ velle

Solẽ & malleũ alij.

Syluã alij venerabãt.

Attẽ. illuſionem.

qui noua quædã ſacra introducens patriũ more extirpet:Rogare igitur atq; obteſtari:ne maiorũ religionũ loca:& cerimonias auferri ſinat. Sequũtur & viri mulieres: nec ſe ferre poſſe nouũ cultum aſſerũt. Relinquere potius terrã & patrios lares quã religionem a maioribus acceptã dicunt. Motus ea re Vitoldus verituſq; populorũ tumultum : CHRISTO potius quam ſibi deeſſe plebem voluit. Reuocatiſq; literis: quas p̃ſidibus prouinciarũ declarat iubens parere Hieronymo : hominem ex prouincia decedere iuſſit. hæc nobis Hieronymus cõſtanti vultu nihil hæſitans:ac per iuramentũ affirmauit:dignum fidei & grauitas ſermonis & doctrina oſtẽdit:& viri religio. Nos q̃ accepimus imutata retulimus:veri periculum nõ aſſumimus:perſuaſi tñ & nos & comites ab eo receſſimus.

¶ De Ruthenis / & quomodo principatus apud eos ſoleat aſſequi. Cap. XXVII.

Rutheni. Roſani. Iſidorus.

RVtheni quos appellare Roſanos Strabo videtur:Lituanis cõtermini ſunt:gens barbara:incompta : apud quã opulentam eccleſiam obtinuit Iſidorus Cardinalis Sabinenſis:cuius ſupra mentionem fecimus : In hac gente ciuitatem permaximam eſſe tradunt Nogardiam appellatã : ad quam Theutonici mercatores magno labore perueniũt. Magnas ibi eſſe opes fama eſt & multum argenti : pelleſq; p̃cioſas:vendenteſq; atq; ementes põderato argento / nõ ſignato vtuntur. lapis in medio fori quadratus eſt: quem qui aſcendere potuerit: neq; deiect⁹ fuerit principatum vrbis aſſequitur. pro ea re in armis dimicant. Sæpeq; vna die plureis conſcendiſſe ferunt:vnde ſæpe ſeditiones in populo ẽmerſẽre.

Nogardia.

Atten. quo modo aſſequant̃ principatum.

¶ De Liuonia ſemiferos homies in vna ſui parte continente. Cap. XXVIII.

Liuonia.

LIuonia deinde Chriſtianarum vltima prouinciarũ ad ſeptẽtrionem Ruthenis iungitur: Tartari eam ſæpe incurrunt. In qua noſtra ætate magnas acceperunt ſtrages fratres Theutonici qui beatæ Mariæ vocantur:hanc armis q̃ſiuẽre & CHRISTI ſacra ſuſcipe coẽgẽrũt: cum eſſet antea gentilis & idola coleret. eam alluit ab occidenti mare Baltheũ:quod pleriq; veterũ oceanum eſſe putauẽrũt. nõdum ſeptẽtrio: vt hodie cognitus Græcis atq; Italis fuit. Chriſtiana religio hanc orbis partẽ nr̃o generi aperuit:q̃ fortiſſimis gẽtib⁹ deterſa barbaris mitioris vitæ cultũ oſtẽdit Balthe⁹ ſinus adeo late patet vt incompertæ magnitudinis apud aliquos eſſe videat̃. Origo eius ex Britãnico mari ducit̃ quod Germanicũ appellari poteſt. Nã & Germaniæ magnã partẽ alluit, oſtiũ eius in occidẽti eſt non longe a Cherõneſo

Theutonici fratres.

Baltheus ſinus.

Noruegi. Homines ſemiferi. Magaſſetæ

Cimbrica: quã Daciã hodie vocant. Excurrẽs autẽ in orientẽ in ſeptẽtrionẽ pandiť: Inſulaſq; magnas ambit. occidẽtale litus: Noruegi occupãt: Ad ſeptẽtrionẽ ſemiferos hoies eſſe tradũt: cũ quib⁹ nullũ linguæ cõmertiũ nauigãtes habẽt. Signis tantũ & nutibus cõmutare merces feruñt Meridionale litus Saxonibus ac Prutenis tradiť. orientale vt diximus Liuones tenent: Inter Liuoniã & Pruſſiã paruã terrã eſſe ferũt: vnius ferme diei latã itinere: quã Magaſſetæ colũt. gẽs neq; gẽtilis neq; vęre Chriſtiana Polonorũ iperio parẽs atq; hinc regnũ Poloniæ ad mare ꝓtendiť: & Baltheũ quẽ diximus ſinum.

¶ De Prutenis/& quo modo fidem Chriſtianam a Theutonicis fratribus ſanctæ Mariæ ſumpſerint. Cap. XXIX.

Pruteni. Viſtela fl. quẽ Ptolo. V ſtulã dicit. Europæ. 4. &. 8 tabulis. Tornũ op. Gedanum op. Maſonitæ Poloni. Vlmerigi. Scãdauia diciť a Ptolo. Scãdia tabulis Europæ. 4. &. 8. Fratres ſãtæ Mariæ.

REdeunti Liuonia Germaniam per litus Balthei maris poſt Maſſagetas Pruteni ſeſe obijciũt: qui ripas vtraſq; Viſtelæ amnis accolunt: Is eſt Sarmatiæ ac Germaniæ termin⁹: qui exoriẽs in mõtibus: qui Poloniã Hungariãq; dirimũt. Partẽ Poloniæ irrigat. Pruſſiã vero quã lõga eſt percurrit: ab opido Torni vſq; Gedanũ: quo in loco Baltheũ influit. hunc fluuiũ alij Viſtelã: vt dixim⁹: quib⁹ ætatis noſtræ ſermo cõgruit. alij Iuſtulã. quidã Iſtulã vocauęre: quod vltra fluuiũ eſt/Sarmatici iuris fuit. quod citra/Germanici. ad oriẽtem ac meridiẽ Maſonitæ: Poloniq; rura colũt. Occidẽtem Saxones occupãt. Aquilonẽ Balthei maris excipit litus. Frumẽti ferax regio eſt. aquis irrigua & plena colonis. multa ambitioſa opida multi maris ſinuoſi reflexus amœnam efficiũt. Pecorũ ingens vis. multa venatio. Piſcatio diues Vlmerigos olim hanc terrã incoluiſſe Iordanis tradidit. Quo tẽpore Gothi ab inſula Scãdauia in continentẽ deſcendere. Qui vt ille ait: Vlmerigorum terras inuaſęre. Ptolomæus autẽ Amaxobios: & Alanuos: Venedes: ac Githones penes Iſtulã fluuiũ habitare affirmat. Barbara hæc gens & idolorũ cultrix vſq; ad Fridericũ iperatorẽ eius nois ſcd̃m fuit. Sub eius vero iperio cũ amiſiſſent Chriſtiani Ptolomaidẽ Syriæ ciuitatẽ fratres Theutones: quos ſanctæ Mariæ dixim⁹ appellari: inde fugati in Germaniam redięre: viri nobiles & rei militaris periti: qui ne per ociũ marcęrẽt: Fridericũ accedẽtes/Pruſſiã Germaniæ cõterminã CHRISTI cultũ ſpernere dixęrũt. ſæpe illius gẽtis homines in Saxones: cæteroſq; vicinos excurrere. Ingentẽ vim pecorũ atq; hoim abigere. eſſe in aio ſibi cõpeſcere barbarã gẽtem. annuat tantũ iperator. ꝓuinciãq; fratribus perpetuo iure poſſidendã tradat: ſi eam armis acquirãt. Iam enim Maſouiæ duces qui eius ſe terræ dños affirmabant: ius ſuũ fratri-

bus concesſerant. grata oblatio Friderico fuit: qui collaudato propoſito: quas voluęre fratres: ſub aurea bulla literas conceſſit. Illi ſumptis armis breui tempore quicquid Prutenici viri citra Viſtelam fuit occupauęre. Exin tranato fluuio vetuſtam & late patulam quercum in caſtelli modū ęrectis propugnaculis iuxta ripam munięrūt. Vbi collocato p̄ſidio vlteriores Prutenos vexare cępęrūt. Pugnatum eſt ſæpe ꝓ quercu: & ingētes Paganorum copiæ fugatæ ac deletæ ſunt: bellum pluribus annis ꝓductum eſt. Ad extremum fortuna fratrum imperio arridens: omnem eis Pruſſiam ſubięcit. Victæ Barbaræ nationes iugum ſubięre. Ex illo tempore lingua Theutonica introducta eſt: & cult⁹ CHRISTI gētibus iperatus. Ecclesiæ quoq; Pōtificales ęrectæ trās Viſelā Pomeſauiēſis: Culmenſis: Sambienſis & Varimienſis: ad quā defuncto Frācīſco ep̄o paruitatem noſtrā poſtulauęre canonici. Calixt⁹ Ponti. Max. eā nobis annuente ſenatu apoſtolico cōmēdauit. Quæ vna eſt illis in partib⁹ iure ſuo vtens: nec ſubiecta fratrib⁹: reliquos ep̄os religionis habitū geſtare oportet. Quo in loco munitā quercū diximus fuiſſe. Nobile opidū ædificatum eſt quod Marieburgū vocant. & arx nobilis atq; ampliſſima. hic ſedes magni magiſtri: qui cunctis fratribus p̄eſt Pruſſiā incolētibus. Sunt & alij duo in eadē religione magiſtri. alter Liuoniā regit. alter cōuentus Alamaniæ gubernat. Theutones huius religionis inuētores fuęre: ac ꝓpterea nemo recipit ad eā: niſi Theutonicus: nobilib⁹ ortus parētib⁹: & cui ꝓpoſitū ſit ꝓ tuēdo CHRISTI euāgelio aduerſus ſalutiferæ crucis inimicos armis depugnare. ob eā rem veſtimentis albis vtunt: nigra cruce inſuta. Barbam oēs nutriunt: exceptis qui ſacris altaribus ſeruiūt. Pro canonicis horis dn̄icā orationē vſurpāt. neq; literas diſcunt. Magnæ his opes. nec minor potentia q̄ regibus. ſæpe cū Polonis de regni limitib⁹ accępris: atq; illatis cladibus cōtendere nec totis viribus belli fortunā experiri recuſarunt. Cum Vladiſlao Caſſimiri qui modo regnat patre cōtraxerāt ambæ partes validiſſimas atq; ingēteis copias Polonis Lituani & Tartari adiuncti erāt: quos duxęrat Vitoldus. Theutonici fratres ex tota Germania vireis conciuerāt. poſtq̄ ꝓpe ad. 20. ferme ſtadia vterq; cōſedit exercit⁹: ſpe plęnus & impatiēs moræ. Prutenorū magiſter caduceatorē: qui bellum regi denunciaret: & duos enſes: in quis ſtaret victoria miſit. Facta poteſtate vt quē vellet hoſtis ęligeret. Alterum ſibi remitti iuſſit. Accępit Vladiſlaus alacer nuncium: donatoq; caduceatore: vno retento gladio remiſit alterum. Mox iuſſi

Querc⁹ in caſtelli modū munita

Mariæburgus.

Rit⁹ fratrū Theutonicorum.

Bellum Theutonicorū fratrū contra Vladiſlaum.

militeſ arma induer e: belliq; ſignũ datũ. 40. millia equitũ i am
bobus caſtris fuiſſe proditum inuenio. Vladiſlaus Tartaros ac
Lituanos primum in ire certamẽ iuſſit. Ex Polonis ſubſidiarias
acies ęlegit. Con tra Prutenos auxilia in poſtremis habuit. flo=

Bellũ atrox

rentem ordinis ſui militiã in exercitus fronte collocauit. Cõmiſ
ſo p̄lio inermes quodãmodo Tartari ac Lituani magna ſtrage
cæſi ſunt. Vrgebat tamen multitudo nec terga dare Polonus
metuens audebat atrox pugna ſup cadauera occiſorũ ędebat.
Nec tam vulnerare Pruten⁹ alacer q̃ vulnera accipere Tartar⁹
videbat. protractũ eſt diu certamẽ. pacta ingẽs occiſio. Lituani
Tartariq; veluti pecudes mactabant. at tũ nouus ſemp hoſtis
ęmergeret: defeſſi tanta cæde pacta Theutones/verſare ferrũ
vix poterant & iã remiſſius pugnabant. Quod vbi Vladiſlaus
animaduertit/tũ primũ Polonorũ aciẽ validã ac ferro rigẽtem
immitit. fit ſubita irruptio. inſtauraturq; prælíũ. nõ tulęre Teu=
tones recentis agminis impetũ. impar pugna recentis ac fati=
gati militis fuit. oritur mox fuga ex parte fratrũ/ferit terga Po=

Magiſter ordinis fra= trũ Theut. occiditur.

lonus. Magiſter ordinis vbi ſuos cedere videt/nec iam vllam in
auxilijs ſpem eſſe animaduertit: cum lecta militũ manu hoſti ſe
ſe obiectans occidit. fit fœdior fuga. nec prius Theutonicus fu=
gere q̃ Polonus pſequi deſtitit. perięrũt in eo bello ex parte fra
trũ multa hominũ millia. inter quos viri primarij quos vocant

Cõmẽdatores.

Cõmendatores equeſtri dignitate iſignes cũ ipſo Magiſtro cir=
citer. 600. nec Polonis incruenta victoria ceſſit. Tartaris ac Li=
tuanis magna ex parre cæſis. Bellũ hoc/ ãno. 310. ſupra milleſi

Pruſſia.

mũ eſt. poſt CHRISTI ſaluatoris ortũ. Pruſſia fortunam regis
ſecuta omnis excepto Burgomariæ ad victorẽ defecit. Sed in=
teruenien te Sigiſmũdo Cæſare: pax iter fratres & Polonũ cõſti
tuta eſt. percuſſum fœdus. pecunia Polono data. Pruſſia reddi
ta fratribus. nec deinde vſq; ad Friderici tempora qui modo im
perat in poſſeſſione agri ſui turbata religio eſt. Sub eius vero i=
perio cũ populares graue ſibi iugũ fratrũ exiſtimarent: fœdus
inter ſe inire in hunc ferme modũ vt. 15. viri ſingulis certis in lo
cis conuenirent: qui p̄uincialiũ quærelas aduerſus fratres audi
rent. nec ſinerent quẽpiã indigne vexari. Ex his quatuor ex re=

Religio fratrũ Theut. diuiſa.

ligione viros aſſumi voluęre. Quatuor ex prælatis ecclęſiarum
pariq; numero ex nobilibus ac ciuitatibus. hiſq; parere oẽs vo=
luęre. per idem tẽpus diuiſa inter ſe religio fuit. alij magnũ Ma
giſtrũ ſeq̃bant. alij quoſdã cõmẽdatores q Magiſtri regimẽ im
probabant.. Magiſter vt populares ſibi alliceret: fœdus ipſum
inconſulto fratrum conuentu approbauit. Fridericus quoq; im
perator eidem fœderi robur adiecit. Cautione tamẽ inſerta ne

per ſuas literas ius religionis læderetur. Mortuo deinde Magiſtro qui fœdus acceperat/& altero in eius locum ſuffecto: Nicolaus Pont. Max. legatū miſit/qui prouinciam Pruſſiæ inſpiceret. Cognitoq; rerum ſtatu quantū legatus retulit: populariū fœdus damnauit, vtq; ab eo diſcederent: anathema intermina tus/acriter imperauit. quibus pertinacius in eorū ſententia pſeuerantibus: ex conſenſu partium lis ad Fridericum imperatorem deducta eſt. Ad quem rurſus cauſa cognita: damnato eorū fœdere/iuſſi Pruteni ſunt ad obedientiam fratrum redire. qui eam prouinciam ę manibus infidelium ſuis armis vendicaſſent multoq; ſanguine coemiſſent. Quare ciuitatibus nunciata: mox arma in fratres populariter recepta ſunt. Ex quibus plures capti atq; occiſi. Caſtella eorum ęuerſa. Arces a fundamentis ęiectæ. quinquaginta & quinq; opida in eam rebellionem conſpirauęre. Sed cum non ſatis rem ſuam contra religionem ſine externa ope tutam putarent. Caſſimirū Poloniæ regem ſibi dominum aſciuęre. deuotum fratribus ſanguinem qui fortunam patriæ eius experti fuiſſēt. Ille cum excercitu prouinciā ingreſſus: dedentes ſeſe ciuitates in poteſtatem accępit. cum quo fratres diu varia victoria dimicarūt. Plures fuęre congreſſus. inter quos memorabilior qui apud coninitium opidum habitus eſt. Duodeuiginti millia Polonorum obſidionem in eo loco tenebant. In quis & rex ipſe Caſſimirus fuit. Oppugnabant opidū dies noctesq; machinis admotis. Rudolfus princeps Sagoriæ vnus ex Sclesiæ ducibus tum religionis ductabat exercitum. Qui laturus obſeſſis opem cum ſeptem millibus militum aggredi regem non dubitauit. Commiſſum eſt pręlium in conſpectu opidanorum ſumma vtrinq; contentione atq; ardore caſis hinc atq; inde compluribus. Cum ſuos referre pedem Rudolfus animaduertit: increpans ignauiam fugientium interminatusq; necem aciem ſiſtit. Et progreſſus in medium cum recenti pugnatorum manu: acre certamen inſtaurat. hos ſternit/illos confodit. fit ſubita rerum mutatio. Vrgente Rudolfo: cędit Polonus. Rurſusq; Caſſimirus ſuos retinet. pugnæq; ſeipſum miſcet. & tanq̄ ex integro pertinaci contentione certatur. Occidit in pugna Rudolfus. Rex vero equo deijcitur. meliores ex vtraq; parte occumbunt. Poſtremo cæſum credentes Poloni ſuum regem: deſperata victoria/fugam arripiunt. Rex ab amicis adiutus: vix ex clade ęreptus eſt. Rudolfus morte ſua: victoriā religioni peperit. Ex Polonis ſupra ſex millia cæcidiſſe ferunt. ex Theutonibus quoq; nō pauci perięre. Poſt eam cladem: res Polonica nutare apud Prutenos cępit/ eo inclinantibus popu-

Rebellio Prutenorū in fratres.

Coninicitū op.

Rudolfus occiditur.

Caſſimirus rex equo deijcitur.

lis quo belli fortuna queritur. Stat tamen adhuc anceps exitus & alterius martis iudicium moratur. Ferunt inter hos fratres olim mortuo Magiſtro: cum de ſucceſſione ageretur: vnum fuiſſe qui rogatus ęligere quē putaret religioni vtiliorem: ſeipſū ęlegiſſe dicentē nolle deierare. Scire ſe cogitationes ſuas: aliorum corda ignorare. Si magiſtratus ſibi cōmittatꝛ non dubitare qn rei pub. bn̄ cōſultū eat. Motos eius verbis reliquos adminiſtrationem illi crediditiſſe: quæ ſaluberrima deinde fuerit.

Frater ſe in Magiſtrum ordinis ęlegit.

¶ De Saxonia/fluminib. gētib. & opidis in ea. Cap. XXX.

Saxones viſcera. fl. Daui. Frācones. Baiarij. Bohemi. Turingi. Brandeburgenſes. Maxinēſes. Luſacij. Pomeranei

POſt Prutenos Saxonicū nomē incipit: gens valida & latiſſima: cui ab occidēti Viſcera fluuius terminū facit: pleriq; vſq; ad Rhenū protēdi Saxones arbitrati ſunt. Aquilonarem plagā Daui obtinēt & mare Baltheum. ad meridiem: Francones Baioarij & Bohemi ſiti ſunt. orientalē plagā. Scleſitæ ſimul ac Prutenī obtinent. In his terminis incluſi ſunt Turingi/Brandeburgēſes/Maxinēſes/Luſacij/Pomeraneiq;/ quos omnes ſaxonici iuris eſſe volunt. priores tamen. Turingos ī ea terra conſediſſe quā Saxones aiunt. hos enim græcam ſobolē eſſe affirmant ex Macedonia claſſib' aduectā: Quæ Turingos multis bellis defatigatos paternis agris ęiecerit. Quod michi non fit veriſimile. Eſt enim vetuſtiſſimum in Germanica terra Saxonicum nomē cuius omnes veteres meminęre. Turingos nemo antiquorum nominat: qui Germanicas genteis ęnumerant. In aduentu primo Francorum qui tempore Valentiniani Cæſaris Germaniam intrauęre: Turingos nominari reperio: ob quam rem male quadrat hiſtoria veritati: quæ Turigos priores Saxonibus in Germania fuiſſe contendit. fatebor tamē Saxoniæ limites aliquando minores fuiſſe: aliquādo maiores. Nam ſicut imperia ita & prouinciarum limites ex tempore variantur. Carolus Magnus imperator multa cū Saxonibus bella geſſit. Priuſquam CHRISTI cultum reciperent: eoſq; magnis afflixit cladibus. poſtquā vęro deficiente apud Francos Caroli Magni genealogia. Romanum imperium ad Theutones orientales redijt. Saxonum aucta dignitas eſt. inter quos plures imperatores fuęre: ſingulari prouidentia & rerum geſtarum magnitudine clari: maxime vęro tres Othones: qui ſibi inuicem ſucceſſęre de Romana ecclęſia optime meriti: quorum virtute prolatos Saxoniæ fineis minime dubitarim. Inter Promeraneos qui orientem Saxoniæ incolunt opida ſunt digna nomine. Viſmaria/& Sundis: Gripſuoldia. Stetininū: Roſtochium. in quo ſchola liberalium artium haud contemnenda: & hæc quidem mari proxima multis ac diuitibus negocia-

Franci.

Carolus Magnus.

Othones tres.

Promeranei.

Viſmaria. Sundis. gripſuoldia Stetininū. Roſtochiū.

toribus habitata eſt:& in mediterraneis Caminum pontificalis ciuitas:cuiꝰ dioceſis latiſſima eſt:nec minor Maguntina creditur. Epiſcopus loci Romano duntaxat præſuli ſubeſt. Brandeburgenſes in duas marchias diuiduntur: Quarum altera vetus:altera noua vocatur. Veterem marchiam perlabitur Albis fluuius. In cuius litore Stendalum eſt opidum:& Gardeleuum & Soltuedleum/& Oſterbugium. Nouam marchiam interſecat fluuius Odera haud multo inferior Albi: In eius litore Francfordia eſt diues emporium:& Lubucenſis ciuitas. Sproua quoqꝫ fluuius eandē prouinciam irrigat æquandus Tiberi. Berlinum in eius litore opidum iacet: Eſt & aliud flumen Honela nuncupatum, quod Brandeburgenſiū:ex quo Marchia nomen habet in duas parteis diuidit veterem ac nouam ciuitatem efficiens. Ibi epiſcopalis ſedes eſt:& marchionum tribunal, ad eiuſdem fluminis ripam. Habelbergium quoqꝫ ſitum eſt: Pontificalis ciuitas, circum nobile territoriū:cui Prigeniza eſt nomen multis refertum opidis:& martiali populo plenum. Caput Mixnenſium ciuitas Mixna eſt: Vnde nomen regioni datum:hanc quoqꝫ Albis alluit fluuius, hic valida arx, et in ea cathedralis eccleſia in qua quoqꝫ prouincia multa ſunt opida martiali populo plena. & Martinopolis in honorē martis a veteribus condita. Merburgium hodie vocant.

¶ De Turingia/opidis/& nobilib. templis in ea/de ritu mirabili ſuper homine grauiorib. vicijs inquinato. Cap. XXXI.

IN Turingia nobile opidum & caput gentis Herfordia Maguntina ſubiecta pontifici: ſtudijs liberaliū artium inſignis. Nuenburgenſis quoqꝫ parua ciuitas duci Saxoniæ parens hæc omnia iure Saxonum vtuntur: & lingua iiſdem moribus freti. Ceterum veri Saxones Madeburgenſes nullo dubitante habentur: Bremenſes quoqꝫ Alberſtatenſes. Hildemenſes/Verdenſes/Brunſuidenſes/ Luneburgenſes/ & Lubicenſes in Madeburga Archiepiſcopalis ſedes habetur. Et in honore ſancti Mauricij ex quadrato lapide diues templum. Othonum nobile opus/& in eo Sancti Florentini corpus: Credunt quoqꝫ vnam ę ſex hydriis ibi eſſe. In quibus vinum ex aqua factū a domino Saluatore euangeliſtarum tradit hiſtoria: hanc plebibus oſtendūt, materia marmorea eſt ac pellucida vini capax quātum equus ferre poſſit. Alteram, ac minorē apud Hildemenſes affirmant/vexillum quoqꝫ ſancti Mauricij hic quotannis oſtenditur. magiſtratus vrbis ius ciuile Romanorum abbreuiatum & ſaxonica lingua conſcriptum, non ſine reuerentia cuſtodit.

Caminum.
Magūtina.
Brādeburgenſes.
Albis fl.
Stendalū.
Gardelenū
Soltuedleū
Oſterburgium.
Odera. fl.
Frācfordia
Lubuca.
Sproua. fl.
Berlinum.
Honela. fl.
Habelbergium.
Prigeniza.
Mixna.
Martiopol'.
Merburgiū
Turingia.
Herfordia.
Attē. opidorum noīa.
Tēplū ſācti Mauricij.
Corpꝰ ſācti Florentini et vna ex ſex hydriis

Carol⁹ ma= Quod Magni Caroli auctorita te firmatū tradūt : eoq; in de=
gnus. ciſione cauſarū circūuicinæ gētes recurrūt. magna & venera
Bremenſes bilis eorū lege auctoritas habetur. Bræmēſes gloriā ſuā du=
cūt/Danorū gentē ad CHRISTVM eſſe cōuerſam. Non eſt
Alberſtadi= omitttendū quod de Alberſtadio tradit̃. hanc ciuitatē Olten=
um op. na perlabit̃ fluuius. In medio ferme tumul⁹ aſſurgit. In cuius
Oltenna fl. cacumine planicies eſt duorū ferme ſtadiorū cōtingens lōgi=
tudinē. In cuius extremis angulis duo tēpla ſita ſunt. Alterū
pontificale. Alterū quod Beatæ virginis appellāt. In medio
late patet forum magnificis canonicorū ædibus vndiq; cin=
Saburbium ctū. Vrbs hæc vocatur: quod ſub tumulo iacet. Saburbiū ap=
Carol. ma. pellant. In mōte nulla laicorū habitatio: Carolus Magn⁹ hu=
ius tēpli fundator habet̃. cui⁹ feſtiuitas quotannis celebrat̃.
12. hic dignitates. 24. p̄bendæ Archidiaconat⁹/ſupra vigeſi
mū primū ferunt̃: In hoc tēplo ſingulis annis vn⁹ ex populo
deligitur quē peccatis grauiorib⁹ inquinatū putant. hunc ve=
Att. ritū de ſte lugubri induunt: & obuoluto capite prima ieiunij die ad
hoie pecc. templū ducunt. Indeq; peractis diuini. officijs eijciūt. Is qua=
grauiorib⁹ ī draginta diebus nudis pedibus perambulat vrbem: & ædes
quinato. ſacras circuit: neq; ingreditur: neq; quēq̃ alloquit̃. Inuitatus a
canonicis: per vices quod apponitur comedit. Sōnus ei poſt
medium noctis in plateis permittitur: die iouis ſancta poſt
conſecrationem olei/rurſus ad tēplum introducitur. & oratio
ne facta a peccatis abſoluitur. pecuniaſq; ei populus offert.
Adam. quæ tamen templo dimittuntur: hunc Adam vocant. & omni
crimine liberum putant. Circa Alberſtadiū ager optimus fe=
rax tritici. Matureſcentibus frugibus culmorum altitudinem
equo inſedentem hominem ferunt excedere.

¶ De aliquot alijs in Saxonia & opidis & rebus in ea geſtis/ſcitu dignis. Cap. XXXII.

Brunſuica. BRunſuica opidum tota Germaniæ memorabile. magnū
& populoſum: munitū mœnibus ac foſſatis. turres quo=
q; & propugnacula excellunt. magnificæ domus/perpo
litæ plateæ. ampla & ornatiſſima templa. Quinq; hic fora
quinq; prætoria: & totidem conſulatus iuxta ciuibus dicunt
hoc appellari duces Brūſuicēſes tota Germania nobiliſſimos
Othonum ſoboles: quorum claritas cum potentia labēte tē=
Lubica. pore defluit. Lubicenſium ciuitas potentiſſima eſt: ſine cuius
auxilio vix vnq̃ Daciæ reges continere ſuos ſubditos valent.
Duodecim viri reipublicæ præſunt: quos conſules appellāt.
quorum perpetua poteſtas eſt: & in equeſtri dignitate conſti
tuti ſunt. Popularibus niſi vocentur: nulla de regimine vrbis

conſulēdi facultas. nec tamē ſeruire plebs videt̃. Sua cuiq; ſubſtantia tuta eſt. & libertas saluis legib⁹: vt velint viuere. Aequũ iudiciũ cõſules agũt. ab his Cæſar: ſi exceſſerit appellat̃. Saxoniæ noſtra ætate duces habent̃ Fridericus & Vilhelm⁹ fratres. quorũ alter electorē imperij gerit/alter regnũ Bohemiæ ſibi aſſerit vt ſupra retulimus. Fuit cũ Brunſuicenſib⁹ de electoratu diſcenſio. Sigiſmundus imperator litem diremit. Sententia: vt ſæpe fit potentior alluſit. Alter horũ natu ſenior robuſtiſſimus venator fuit. Iunior alter belli appetens & in armis exercitat⁹. crudelia inter eos diu bella exarſerunt. hæreditatis paternæ cauſa. & quãuis de pace ſæpe mentio fieret: impedientibus tñ Apollonio quē Vicedominũ appellãt/& alijs pleriſq; potentib⁹ qb⁹ ea diſcordia quæſtui erat: fruſtra omnis tractatus abijt. Sed cũ vaſtatis iam agris: tota ꝓuincia peſſum iret/Apollonius vero fraternarũ inceſor diſcordiarũ ꝑ annũ Iubileum Romã petiſſet Rogauit Fridericus germanũ ſuum vti ad ſe Libercam veniret ſecũ de pace acturus. Annuit Vilhelm⁹/iter ingreſſo dixere cõſiliarij paratas ſibi & qui cum eo irent inſidias eſſe. caueret ne ſe perditum iret/ne ve ſuos ad necem traderet. Quibus ille. At ego inquit libens moriar: ſi vos prius necatos videro/qui fraternas contentiones alitis. Atq; ita locutus: ſequi iuſſis qui ſe armarent/vrgenſq; calcaribus equum: feſtino curſu fratrē adijt. Quo cum ſemotis arbitris eueſtigio pacem compoſuit/fœduſq; pepigit. Magnus vir qui ſe tam liberaliter in poteſtatē dederit hoſtis. Magnus & alter qui hoſtem ex fratre factum: rurſum fratrē atq; amicum reddiderit. Apollonius interim Roma & qui cum eo ſentiebant: ex Turingia vbi plurima opida poſſidebant/exterminati ſunt Apollonius in Coburca: quod eſt Frãconiæ opidum aliquandiu ſe defendit. Sed cum ſalutē in eo loco deſperaret: nullius auxilio fretus: cum theſauris ſuis clam fugiēs ad Bohemos migrauit. Ex illo tempore quietem habuere Saxones quãuis Bohemi caſtella quædam ab eis repetentes ſæpe bellum minati fuerint. Induciæ in hanc vſque diem arma partium tenuere. Lis maior nunc oritura videtur. Quando Vilhelmus regiæ ſororis maritus ad Bohemiæ regnum aſpirare fertur: quis terræ proceres alium ſibi regem aſſumpſerint. Libet hoc loco audax priuati hominis inſerere facin⁹. Cõradus Rauſes nobili loco apud Saxones natus/bellicæ rei peritus/ manu promptus: & animo imperterritus. cum ſe patria pulſum & paterna hæreditate priuatum per iniuriam Friderici ducis exiſtimaret: ſcelus incredibile noſtra ætate perpetrauit. Arx eſt in Mixna in alto monte & abruptis vndiq; rupibus ſita/Altum

Fridericus. Vilhelmus

Bella inter fratres.

Apollonius Vicedñs.

Fratrũ inimicorũ pulchra recõciliatio.

Coburca.

Mixna.
Altũ burgũ
Erneſtus.
Albertus.
Attẽ. ſcel⁹.
Pędagog⁹
proditor.

burgum prouinciales vocant. ad radices mõtis opidum egre=
gie munitum & populo plenũ iacet. In arce duo Friderici ado
leſcentes Erneſtus & Albertus ęducabantur. huc Conradus in=
tempeſta nocte magnis itineribus cum paucis comitibus con=
tendit: & admotis ſcalis prodẽte pedagogo arcẽ ingreſſus dor
mientes adoleſcentulos in cubili compra hendit. Intermina=
tuſq; mortem: ſi vocem ęmitterent: funibus colligatos extraxit:
haud dubius quin productos in Bohemiã magno precio ven=
deret. Suaſq; contumelias eo pacto magnifice vltus videretur.
Iam Siluã Hercyniam (quæ Bohemiã a Saxonia diuidit) ingreſ
ſus erat Iamq; periculum omne tranſmiſſum putabat; cum iu=
nior captiuorum labore ac fame deficiẽs & quietem ſimul & ci
bum popoſcit. Cuius precibus cõmotus prædo ad carbonariũ
diuertit quendam/ afferriq; panem ac ceruiſiam iuſſit. Interea
apud Altum burgum cognita tãta rei nouitate clamor exoritˢ.
Attoniti opidani raptim arma capeſſunt & precioſam vendica
turi prædam præcipiti curſu prædonis veſtigia inſectantur. Syl
uam igreſſus fortuna blanditur/quæ inter multos tramites eũ
tenęri ſuaſit/qui recta duxit ad carbonarium. Ibi Conradus dũ
puero cibum miniſtrat; ex improuiſo capitur. & oblatus princi=
pi/audaciſſimi ſceleris capite pœnas ſoluit. Fridericus eodem
pene nuncio quo captos atq; abductos filios audiuerat: recupe
ratos & domũ reductos didicit. Saxoniæ ducibus; parua veræ
Saxoniæ portio paret. Sunt enĩ in ea prouincia multi alij prin=
cipes/multæ ciuitates imperiales/multi epiſcopi proprium ter
ritorium habentes. Mixna vero & Turingiæ maior pars/Luſa
tiæ & Franconiæ pleraq; opida his ducibus parent. Ius autem
ęligendi Romanorum impetatorem Saxoniæ ducibus ex par
uo quodam principatu competere aſſerũt inter Mixnam Scle=

Vuiſſẽberg
Mons alb⁹
Argenti fo=
dinæ.
Fõtes ama
ri ex quib⁹
ſal albũ co=
quitur.
Salinæ apd̃
Lunæburgi
um.
Attẽ.

ſiamq; iacente. Cuius caput: opidum eſt Vuiſſenberg appel=
latum. Mons albus. In Saxonia argenti fodinas apud Gliſa=
riam Otthо primus imperator inuenit/quarum magni fuęrunt
redditus. Ibi & palacium nobilis operis ædificatum. habet & fõ
teis amaros Saxonia: ex quibus ſal coquitur album/quod ad vi
cinas genteis defertur. Salinæ vberrimæ atq; ditiſſimæ apud
Luneburgium habentur/Ex quibus multi monaſteriorum ab=
bates & multi ecclęſiarum prælati vitam ducere conſueuęrũt.
fuit enim quæſtus ſalis vberrimus. has ſalinas Luneburgenſes
violenter vſurpauęre. ob quam rem & a Nicolao Pont. Max. &
a Friderico imperatore Auguſto damnati ſunt. conſulatus qui
eius rei auctor habebatur: authoritate apoſtolica deiectus eſt.
Sed fauore Bernardi ducis Brunſuicenſis paulo poſtea in pri=

ſtinum ſtatum rediſt. Et qui nouiter conſulatū adſerant: in carcerem conijciuntur. ciuitati rebelli & eclęſiaſticorum bonorum rapaci ſacris interdictum eſt. non tamen qui rem diuinā apud eos faciant. Tantus eſt æuo noſtro & in populo & in clero authoritatis ecclęſiaſticæ contempt9. Eſt in Marchia Brandeburgenſi non magni momenti ciuitas aquis circundata: Habelberga vocant. In eius dioceſi loco aſpero ac deſerto/paruum oppidum eſt nomine Vilſnacum. hic tres hoſtiæ habentur/ex quib9 cruorem ſua ſponte manaſſe tradunt. ob eam rem magnus populorum huc concurſus & nautarū vota huc ſoluuntur. vulgo locum ad ſanctū cruorem vocant. Exceſſimus ſcribendi modū Saxoniæ ciuitates nominatī cōmemorātes. Id fecim9 qa veteres ſcriptores parum de Germania locuti ſūt. & tanq̄ extra orbem ea natio iacęret: ſomniātes quodāmodo res Germanicas attingunt. ob eam rem dabitur michi venia/fortaſſe & aliquis gratiam habebit: ſi Germanicas deſcribentes prouincias vt res oculis ſubijciamus/paulo prolixiores fuerimus/Propoſiti noſtri metas egreſſi.

Habelberg Vilſnacum. Tres hoſtiæ ex qbus cruor ſpōte manare ferť

¶ De Dania ſiue Dacia ſiue Suetia & Noruegia/ de Margarita triū regnorū inſigni domina/ deq; varia triū regum fortuna. Cap. XXXIII.

HOc loco quoniam Saxoniæ Dania iungiť: priuſq̄ Germaniæ reliquas parteis abſoluo: de ipſo Daniæ regno viciniſq; in Aquilonem verſus aliqua referre inſtitui non indigna cognitu. Tria ſunt in Septentrionē vergentia regna ſibi iuicem congerentia. Danorū quod hodie Dacum appellant. Suetiorꝫ ac Noruegiorū. Dania ſiue Datiam dicere volumus conſuetudini ſeruientes: Germaniæ portio eſt Cheronneſi habens formam. hanc quondā Cymbri tenuęre/Vnde illa inundatio barbarorū ęmerſit/quā Marius Arpinas Italiam petentem Et res Romanas euertere minantē: ad internetionē deleuit. Poſſidonius (vt Strabo refert) cōiecturam facit ꝙ Cymbri latrocinādo incertis errabundi ſedibus ad paludem vſq; Meotim militiā agitarit. ab eis eni Cymeriū vocari Boſphorū arbitrať quaſi Cymbricum cū Græcorū lingua Cymerios Cymbros nominet. Suetia cincta vndq; mari: plureis inſulas habet. In quis Scandauia eſt apud veteres late memorabilis. hinc quoq; populorū innumerabilis multitudo egreſſa: oēm olim Europā armorꝫ tubine ac ꝓcella iuoluit. Nā Gothorū qui Hūnos bello vicęre: Pannoniā/Miſiā/Macedoniā & omnē Illiridē occupauęre. Germaniā Italiā ac Galliā vaſtauęre/& demū in Hiſpania cōſedęre: hinc fuit origo. Noruegia quæ de ipſo Septētrione ſortita eſt nomen

Dania ſiue Datia. Cymbri. Marius Arpinas. Suetia. Scādauia q̄ a Ptolo. ſcādia dicitur. Europæ tabula. 4. Gothi. Noruegia.

continenti Per Ruthenos iungitur: & in arcton protenſa in-
cognitæ terræ:ſeu ſtricto glacie oceano vt pleriq; fabulantur
cõtermina eſt. Ad orientis partẽ ac meridiẽ Baltheo mari al
luitur: Ad occidentẽ Britãnici finit oceanus. Datiam Theuto
nes hodie Dãnorũ appellant Marchiã: cuius lingua Germa-
nis incognita eſt. Ex Noruegia veniſſe putãt : qui Cymbrorũ

Voldimarꝰ
Aquinus.

occupauerint loca. In hac terra patrũ noſtroꝝ memoria. Vol
dimarus regnauit in Suetia magnꝰ: Aquinꝰ in Noruegia: quẽ
ferũt diuinũ fuiſſe hoiem: miro prouincialiũ amore atq; obſe
quio cultum. huic cõiunx Margarita fuit Voldimari filia. ex

Albertus.
Margarita coacto exercitu Albertũ vincit/captũq; in triũphũ ducit.

qua natus Olaus patri ſuccedẽs: breui tẽpore vita functus re-
gnũ matri reliquit. Ea & paternũ adepta eſt extincto Voldi-
maro at magno in Suetia hoiem exigente: Albertus dux. Mo
niponlẽſis vocatu populi diadema ſuſcępit. Qui dominatũ vi
cinæ fœminæ contẽnẽs bello Datiã Noruegiãq; laceſcere cę
pit. occurrit ei Margarita coactis copijs. In cãpis late patẽti
bus pugnatũ eſt. tanq̃ ipſa viri hoſtis fœminæ animũ induiſ-
ſet. Victus Albertus. captuſq; & in triũphum ductꝰ / regnum

Hẽricꝰ Pomaranıꝰ a Marg. in filiũ adoptatur/& rex cõſtituitur.
A regio ſolo deturbatur.

amiſit. dimiſſus tandẽ infame ſeniũ in paterna domo finiuit.
Margarita clariſſima mulier tribus imperãs Regnis ad ſene-
ctutẽ vſq; magnifice ac religioſe ſubditos gubernauit : demũ
ſenio cõfecta cum tantũ per ſe ferre nequiret ĩperiũ: Henricũ
Pomaraniæ ducẽ quatuor & decẽ annos natũ ſibi filium ado
ptauit. regnaq; illi cõmiſit. & Philippã regis Angliæ filiã de-
dit vxorem. Is cum cõiuge ſine prole defuncta ducere vxorẽ
vlterius nollet. iãq;. 55. regnaſſet annos: Ad extremũ ſub ĩpe
rio Friderici populari tumultu ex regio ſolo deturbatus eſt.

Chriſtoforus Baioarius.
Chriſtigernus.

Et Chriſtoforus dux Baioariæ ſibi ex ſorore nepos in eius lo
cum ſuffectꝰ: Qui auunculũ ſuũ. 10. annis quibꝰ ipſe impera-
uit inſula Gothica regnare permiſit. Chriſtoforo autẽ ex hoc
ſæculo abeũte Datiæ ac Noruegiæ coronã Chriſtigernus ac
cępit. Sueui vero in ęlectione regis diſcordãtes/alij Carolum

Bellũ inter fratres de regno habendo.
Carolus a plebe rex eligitur.
Hẽricꝰ Pomara. regno a Carolo pelliť.

equeſtri dignitate inſignẽ. alij Canutũ eius fratrẽ natu minorẽ
regno p̃ficiunt: Pendente adhuc electionis negocio. Carolus
ĩmiſſis militibus. Stocolnume opidum clam occupat: In quo
regia ſedes habeť. Canutus per amicos arcẽ inuadit. hinc bel
lum inter fratres de regno ortũ. & pugna diu anceps occiſis
vtrinq; pluribꝰ: ea demũ lege induciæ pactæ: vt poteſtas ęli-
gendi regem excluſa nobilitate plebi fieret. In qua cũ Caro
lus gratioſior eſſet: Maieſtas regni ad eum defertur. Canutꝰ
priuatã vitam degit. Carolus vero nouo regno tumidus atq;
inſolens armatis nauibꝰ Henricũ ætate confectũ; nulli noxiũ:

ſibi ipſi viuentem: ę Gothia propulſauit. Qui etiam hodie in humanis apud Pomeraneos vnde illi origo fuit paruo contē tus vitam agere fertur. quam ſint incerta mortalia: & quā inania ſuo exēplo docēs: Qui tribus potētiſſimis regnis exutus nec paruam inſulā in qua decē annis delituerat vſq; ad mortē retinęre potuit: ætate pleniſſim⁹: Sed neq; Carolo ſcelera ſua īpunita fuęre. Qui dum CHRISTI eccleſias perſequit. Religionem cōtemnit: ſacerdotes diſpoliat: feſtos dies obſeruari prohibet: Iura diuina & humana cōfundit: a Iohāne benedicto filio Vſalentiū præſule viro cordato & īpigro: a quo nobilitas regni excitata eſt: magno prælio ſuperatus eſt: ac regno pulſus in parua inſula nō longe ab oſtio Viſtelæ exilium agit. Chriſtigernus in locū eius aſſumptus/pietate ac iuſtitia melior/iterum tria regna noſtro tēpore in vnū redęgit: cui & Gothia paret Gothorum quondam ſedes ac patria.

Carolus p̄lio ſuperatus/regno pellitur.

¶ De Bohemia ſuccincte. Cap. XXXIIII

BOhemorū modo res geſtas attingere: ac ſitū referre locorū ratio exigeret. Qui Saxonibus ad meridiem iūcti ſunt. Multa apud eos ætate noſtra memoratu digna emerſęrūt. multa p̄lia geſta ſunt: mult⁹ ibi ſanguis effuſus. deletæ fundit⁹ ciuitates. ſpreta & conculcata religio. Exorta eſt Huſſitarū hęreſis: Adamitarū pullulauit inſania: dabacchati ſunt Thaboritarū & Orphanoꝝ exercitus. duo fulmina belli: Ryſca & Procopius ꝓuinciā ex arbitrio ſuo diripuęre: Iohānes: ac Hieronymus populum decępęre: In Cōſtantienſi magna ſynodo demū combuſti: Iacobellus: Conradus Ratazana: & Petrus Anglic⁹ euāgelij corruptores tanq̄ magiſtri veritatis habiti. Quatuor reges extirpare peſtiferum virus non potuęre. Vnceſlaus: Sigiſmūdus: Albertus & Vladiſlaus: qui apud eos veneno extinctus creditus eſt. Poſtremo Georgi⁹ rex creatus: qui Huſſitarum labe infectus putatur magn⁹ vir alioqui & rebus bellicis clarus. Sed omnia hæc in hiſtoria quam de Bohemis hijs diebus edidimus conſcripta ſunt. Ibi quoq; de ſitu regiōis & gentis moribus pro captu noſtro mē tionem fecimus: Inde igitur aſſumendum erit: quicquid huic operi de rebus Bohemicis deeſſe videbitur. Nos ceptū ſequē tes iter: Inferioris Germaniæ prouincias abſoluem⁹: deinde ad ſuperiores reuertemur parteis.

Bohemi. Huſſitæ. Adamitæ. Taboritæ Orphani. Ryſca. Procopius Iacobellus Conradus Ratazana & Petrus Anglicus euangelij corruptores cōburuntur.

¶ De Phriſia/morib⁹ gentis ei⁹/& ſoli qualitate. Ca. XXXV

PHriſones ad oceanū ſiti ab oriēte: Saxoniā contingunt. Ad meridiem/Veſtfalos. Ad occidentem/Traiectēſium terræ iungūtur: q̄q̄ & ipſos Traiectenſes pleriq; Phriſo

Phriſones a Ptolo. Priſij Europæ tabula 4. appellati.

nes eſſe volunt: Inter quos Othonem inuenio Phriſingenſis eccleſiæ p̄ſulem: qui res Germanicas haud imperite conſcripſit.

Albertus Magūtinꝰ martyr.

Albertus epiſcopus Magūtinus. qui Fuldenſe monaſteriū erexit: cū religionē CHRISTI perſuadere Phriſijs niteretur ab eis interfectus: & martyrio coronatus eſt: gens eadē ferox & armis exercitata robuſti & ꝓceri corporis: ſecuri atq; intrepidi animi liberā ſe eſſe gloriaꝛ: q̄uis Philippus Burgūdiæ princeps eiꝰ ſe terræ dominū vocet: Re vera libera Phriſia eſt ſui vtēs moribꝰ. exteris nec parere ſubſtinet. neq; dñari cupit. haud inuitus Phriſo pro libertate mortē appetit. Dignitas in hac gente militaris inuiſa. Sublimē virum qui ſe cæteris efferat nō ferūt.

Attē. mores.

Magiſtratus annuos ęligūt qui rē publicā ęquo iure diſponāt. Fœminarū ipudicitiā ſeuerius puniūt Sacerdotes ne aliena cubilia polluāt/ſine coniuge non facile admittūt. Vix eni cōtinere hoiem poſſe & ſup naturā arbitrātur. In pecoribꝰ ois eoꝝ ſubſtātia eſt. ager planꝰ ac paluſtris multo gramine fœcundus. ligno caret. Bituminoſo ceſpite: & ſicco ſtercore boum/ignes fouēt.

Veritus/& Maloriges legati/iter ſenatores ſua authoritare nō vocati/conſederunt.

Ex hac gente tradit Cornelius Tacitꝰ iperante Nerone duos legatos Romā veniſſe Veritū ac Malorigem: qui Pōpeij theatrū intrantes: cū vidiſſent quoſdā cultu externo inter ſenatores ſedere: & intellexiſſent id honoris earū gētium legatis dari q̄ virtute & amicitia Romana præcellerēt. nullos mortalium aut armis: aut fide ante Germanos eſſe exclamauęrūt. ac digrediētes inter patres cōſedęre. ob quam rem ambos Nero ciuitate donauit.

¶ De Hollandria & Traiectenſibus/& quo modo Friburgiū in ius Sabaudenſium ſit conuerſum. Cap. XXXVI

Hollādria.

HOllādria quoq; ꝓuincia Germaniæ a ſeptētrione Oceano alluiꝛ mari: quod reliquū eſt Rheni fluminis brachia intercipiūt. inſulāq; cōficiūt. paluſtris/paſcuoſa pluribꝰ ſtagnis ac maris interfuſa finibꝰ.

Traiectum vrbs.

Nec deſunt qui Traiectū nobilē vrbē in Hollādria ſitā dicāt. nobis haud alienū eſſe videꝛ aliquādo Phriſiæ Traiectēſes: aliquādo Hollandriæ traditos eſſe: vt ſæpe regionū terminos dñantiū iperia mutant. noſtra quidē ætate neq; Phriſiæ neq; Hollādriæ danꝛ. Principatꝰ eccleſiæ Traiectēſis imperatori tantum ſubijciꝛ. latāq; poſſidet terrā diuerſis Rheni meatibꝰ interclusam. Cui ab oriēte Phriſij: a meridie Veſtfali iunguntꝛ. Hollādria ſeptētrionē excipit ab occidēte ducatus. Gelriæ: de quo ſuo loco dicemꝰ: Rheno flumine diſiūgiꝛ. iperitiſſime vero/ne dicā fallaciſſime nōnulli ætate noſtra Traiectū Galliæ nationis ciuitatē eſſe dixęrunt: cū de pōtificis agereꝛ ęlectiōe. Nā quo pacto Traiectū Gal-

Ilæ dabim⁹ trãs duo Rheni brachia ſitũ:quãdo & q cis Rhe-
nũ habitãt Colonieſes:Cliueſeſq; cõſtat eſſe Germanos. Tra
iectenſiũ quippe ſitus:mos:ſermoq; germanic⁹ eſt. Traiectũ
diues & populoſa ciuitas eſt. Eps vrbis. 40. millia pugnato-
rũ:ſi quãdo neceſſitas ingruit ęducit ad bellũ. forma viris ac
mulieribus egregia. Ab exterorũ incurſu & aquarũ inũdatio
ne & ꝓpria virtute defendunt. potus genti ceruiſia: vinũ mer
catores afferũt.. In ea ciuitate memoria noſtra multæ ſeditio
nes fuęre:cũ epm vni parti acceptũ altera recuſaret. Deſide- Deſiderius
rius aliquãdo quietũ epiſcopatũ tenuit. deinde a ciuibus ęie- ab epiſco-
ctus Romani pontificis & vicinorũ principũ aduerſus ſubdi- patu pulſ⁹.
tos auxilia iplorauit. illi Diefoldiã quẽdam cõtra ius faſq; ſibi Diefoldias
ꝑſulem aſſumpſęre. Marti. põ. ma. anathema in eos ꝓmulga-
uit. Cõtempſęre eccleſiaſticũ gladiũ obſtinati hoĩes/experiri
arma oportuit. ingẽtes Burgũdorũ ducis vicinorũq; principũ
copiæ aduerſus Traiectẽſes ductæ infœliciter pugnauęre. Vi-
ctor cõtumax popul⁹. 7. annis. eccleſiæ mãdata cõtẽpſit. De-
ſiderius in exilio obijt. Canonici qui ꝓpter eum patria pulſi
fuerãt Valramũ Morſenſem archiepi Colonieſis germanum
ſucceſſorẽ ęlęgerunt. Agitata eſt in cõſilio Baſilienſi cauſa cõ
firmata ęlectio. Iterũ dãnata in ſynodo traiectenſiũ rebellio,
Iterum fruſtra pugnatũ. Paſtremo miſſus ab Eugenio lega-
tus Iohãnes Coſoronẽſis epus:qui poſtea ad cardinalat⁹ ho
norẽ vocatus:Morinẽſis appellatus eſt. Cum retuliſſet vnicã
pacandæ ꝓuinciæ viam eſſe Diefoldio ignoſci: eiq; gẽtis præ
ſulatum cõmitti. Excluſo Valramo rebelli populo ſatiſfactum
eſt pulchre. ſane nullæ victis leges fauẽt. ſacroſq; canones po
tentia vincit. Voluęrunt Calixti quoq; imperiũ ęludere Tra-
iectenſes: Qui mortuo Diefoldio epiſcopũ ab eo datum re-
cipere recuſarunt. Sed apparatibus Philippi Burgũdiæ du-
cis:ac potẽtia territi: & primis conatibus infœliciter vſi:furo-
re depoſito paruęrũt. In Hollandria nobile opidum(Fribur- Friburgiũ.
gium vocant)In poteſtate domus Auſtriæ multis ſæculis fuit
Sed cum Ludouico Sabaudiæ duci tantã pecuniam deberet:
quantã nec priuatim. nec publice diſſoluere ciues poſſent/no-
ſtra demũ ætate:& dum Fridericus imperat in ius Sabaudię
ſuum factum eſt. quo in loco & ſermo germanic⁹ terminatur.
¶ Vltimi Germanorũ ad ſeptẽtrionem & occidentẽ verſi Hol Hollãdrini
lãdrini ſunt inſulares populi Rheni oſtijs obiecti inter quos
ꝑcipui Doldraceſes habent. Ea ciuitas eſt egregie munita di- Doldracẽ-
ues opũ negociationiq; maxime accõmoda:cui⁹ haud paruã ſes.
partẽ anno ſuperiore incendiũ abſumpſiſſe relatum eſt. incu

ria ciuium id eueniſſe conſtat. quanq̃ pleraq; miracula referũ=
tur quæ prætereo: quia non ſatis digno teſtimonio comprobã=
tur. Eſt & Brielum opidum non ignobile aquis circundatum.
In quod etiam mercatores multi nauibus applicant.

¶ Nõ tranſibo nunc Rhenũ/germanicas quæ ibi habitant gen
tes cõmemoraturus. Dabit̃ ſuo loco de his quoq; dicendi facul
tas: proſequar veteris ac certæ Germaniæ populos: & qui iun=
guntur vel Traiectẽſibus vel Phriſijs ad meridiẽ expediã Veſt=
falia Rheno fluuio ab occidẽti clauditur. Viſurgi ab oriẽte: quẽ
Viſcera hodie vocant: a ſeptentrione Phriſiam habet & Tra=
iectenſium terram: meridiem Haſſiæ montes excipiunt quos
Abnobos Ptolomæus appellare videtur: ex quib⁹ Amaſis flu=
uius oritur: qui Padeburnã & Monaſteriũ non ignobileis ciuita
tes alluens/mediam ferme prouinciã interſecat: & per Phriſiã
defluens fertur in mare. Salas quoq; fluuius Veſtfaliam irrigat:
inter quẽ & Rhenũ cũ Druſus germanicus belligeraret: domi=
tis hoſtibus victor opetijt. Quomodo autẽ cultores huius ter=
ræ vocauerit antiquitas: difficile dictu eſt diſcordãtibus aucto=
ribus. Strabo vicinos Rheni accolas hoc loco Sycambros ap=
pellare videtur: qui duce Milone cum Romanis bella geſſere.
victiq; datis obſidibus pacẽ obtinuere: q̃uis calcata fide ac pro=
ditis obſidibus rebellarũt. Ptolomæ⁹ quoq; a parte primũ ſe=
ptentrionali Germaniæ circa Rhenũ fluuiũ Buſſactores ha=
bitare tradit Paruos appellatos. Sycambros Oquenos & Lon=
gobardos. Inuenio apud Strabonem circa Amaſim fluuiũ Bru
cteros habitaſſe: quos Druſus nauali prælio ſuperauit. Bructe=
ros autem bello victos ab Auſtro in Aquilonem & Oceanũ di=
lapſos. ob quam rem cõiectura capere poſſumus hos eſſe: qui
hodie Pruteni appellantur. Aquilonares populi: de quibus ſu=
pra diximus. facile nanq; Bructeros in Prutenos ſermo cõuer=
tit. Carolus Magnus multa cum Veſtfalis prælia geſſit. eoſq;
magnis affecit cladibus. coegitq; CHRISTI religionẽ ample=
cti. Relicto idolorum cultu: quã quũ ſæpius abnegaſſẽt: nec iuſ=
iurandũ aduerterẽt: vt metu pœnæ rebellionẽ compeſceret: oc
cultos inſtituit iudices: quibus poteſtatẽ dedit: vt q̃ primũ deie=
raſſe aliquẽ cõperiſſent: aut fregiſſe fidẽ/aut aliquod aliud fla=
gitium cõmiſiſſe. Mox illũ ſupplicio afficerẽt vbi primũ com=
prahendi poſſet: nulla citatione præuia: aut defenſione p̃miſ=
ſa. Elegit viros graueis: & recti amãteis: quos plectere innocen
tes haud veriſimile fuit. Terruit ea res Veſtfales: ac demũ i fi=
de cõtinuit: cũ ſæpe in nemoribus & p̃ceres & mediocres viri
laqueo ſuſpẽſi inuenirent̃: nulla accuſatione pri⁹ audita. Quæ=

Brielũ op.
Veſtfalia.
Viſurgi.
Viſcera.
Abnobimõtes.
Amaſis fl. a Ptol. Amaſius appel.
Salas fl.
Druſus Germa.
Sycãbri.
Buſſactores q a Ptolo. Buſactori appellãtur
Oqueni.
Lõgobardi i germa.
Bructeri.
Druſus.
Pruteni.
Carolus Magnus Veſtfales ad CHRISTI fidem coegit.

rentibus tamen cauſam/cõſtabat fregiſſe fidem:aut magnũ ali quod ſcelus cõmiſiſſe:qui necati reperiebant. Id iudicium vſq; ad noſtram perdurat ætatem/vocaturq; Vetitũ. Qui ei præſũt Scabini appellant:quorũ ea præſumptio eſt:vt per totã Germaniã iuriſdictionem extendere velint. Secretos habent ritus/ & arcana quædam quibus malefactores iudicant. Ea nondum quiſquã repertus eſt:qui vel præcio vel metu reuelauerit. Ipſorum quoq; Scabinorum magna pars occulta eſt:qui per ꝓuincias diſcurrẽtes criminoſos notãt:& inferẽtes iudicio accuſant:probantq; vt eis mos eſt. dãnati deſcribuntur in libro:& minoribus Scabinis committitur executio. Reus ignarus ſuæ damnationis vbicunq; repertus fuerit ſupplicio afficitur. degenerauit autem hoc iudicium. Nam & viles aliquæ perſonæ admittuntur/ quæ ciuilia negocia tractare audent:quibus erat ſolum de criminalibus ꝑmiſſa poteſtas. In hac ꝓuincia nr̃o tẽpore Suſacẽſes ab eccleſia Coloniẽſi deſciuere:nec diutino vexati bello/mulitiſq; cladibus affecti & obſidione pertinaciſſima oppugnati ad obedientiam redijere. Cuius rei cauſa & Theodoricus Coloniẽſis antiſtes:qui Veſtfalorum princeps habetur & Ioannes dux Cliuẽſis non paruis inter ſe odijs contendere:Cum Suſacenſes ad Cliuenſium opem confugiſſent. cũq; Colonienſis Saxoniæ duces & non paruam Bohemorũ manũ i auxilium accerſiſſet. apud Monaſteriũ quoq; eiuſdem prouinciæ ciuitatem propter eccleſiã quã Valranius Theodori frater ſibi debitam exiſtimabat acriter dimicatũ eſt. in quo bello multis cæſis vnus ex pricipibus:qui dux copiarum fuit interceptus eſt: & in poteſtate Colonienſis antiſtitis factus. Eſt autẽ Veſtfalia regio admodũ frigida:neq; frumenti abundans: pane vtuntur nigro:ceruiſia potus eſt. Vinum quod Rheno vehitur magno emitur pretio. opulenti tantũ eo vtuntur: idq; raro. populus martialis eſt: & ingenioſus:de quo prouerbium eſſe dicunt. Vicioſos ac fallaces Veſtfaliam facilius q̃ ſtultos gignere. Hic quoniam Theodorici mentio incidit:non ab re pauca de eo referre:cui inter viros Illuſtreis noſtri ſæculi nemo locum negauerit. origo eius ex familia Morſenſi apud Germanos principes/honoratiſſima fuit. tres habuit:qui omnes ſupra .40. annum vixere. Henricus natu maior paternum principatũ gubernauit. Ioannes Monaſterienſẽ eccleſiã multis annis vſq; ad exitũ vitæ ſuæ ſũma cum laude adminiſtrauit. Valranius & ad Traiectenſẽ eccleſiam & ad Monaſterienſem defuncto fratre nequicq̃ aſpirauit:q̃uis ad Traiectum concilij Baſilienſis fauore & ad Monaſterienſẽ Nicolai pontificis inſtitutione vteretur. Theodericus ipſe cũ Bo-

Attẽ. Iudiciũ qđ appellat Vetitum.
Scabini.
Attẽ. morẽ.
Suſacẽſes.
Attẽ. mores
Theodoricus Colonienſis ãtiſtes

noniæ viri pontificio operā daret a Ioanne.23.ſūmo ſacerdote Colonienſē ecclęſiā obtinuit:cui iā.17.annos nō ſine plebis ac nobilitatis magno fauore præfuit. Qui & ſi plurima ꝑ defenſione ecclęſiæ ſuæ vario euētu bella geſſit. In quis modo ſtrenui militis/modo fortiſſimi ducis officiū ipleuit. nunꝗ tamē domi ſacerdotalia munia:aut ciuilē adminiſtrationē neglexit. Corpore pulchro:& ſupra omnē ſtatura ęminēti/animo magno & ꝑliberali:cui⁹ palatiū illuſtrib⁹ ſemp hoſpitibus patuit.

¶ De Haſſia & aliquot reb. geſtis in ea. Cap. XXXVII.

Haſſia.

Ludouicus Lādrafius dū monaſteriū qddā reformat/ veneno extigi credit.

INter Veſtfalos ac Francones Haſſia iacet montana regio: quæ a Rheno in ſeptētrionē porrecta Turingiæ iungit. princeps gentis Ludouicus Lādrafius ætate n a ad iperiū vocat⁹ Impatorē ſe eē dixit q tātæ rei molē ſuſtinere poſſet. Malu itq; puo iperio a parētib⁹ ſibi relicto vtiliter pęſſe:ꝗ magnū acciplēs diſſipare. Id quoq; ſibi obſtare ad rē Chriſtianā gerendā dixit/ quid literas ignoraret:fuit tñ legū cultor:qua ſibi patrio ſermōe exponi iuſſit. quoties corā eo cauſa vētilata eſt/nec vnꝗ cōpert⁹ eſt tuliſſe ſententiam:hoc dū reformatur⁹ monaſteriū quoddā ſuæ ditionis ingreditur & inuitatus cū monachis edit. Venenū pro cibo inter edendū ſumpſiſſe credit⁹ eſt. Nā & ipſe & abbas q reformationē petierat paulo poſt extincti ferunt.

¶ De Francia nobili ꝓuincia/origine Francorū/& qui primū duces & reges in ea fuęrunt. Cap. XXXVIII.

Francia.

FRancia huic ſuccedit/nobilis ſane prouīcia/ & admodū potens ab incolatu Francorū ſic appellata. Franci quidem: Troiani ab origine fuęrūt:q deleto Ilio duce Priamo Priami ex ſorore nepote. per Pontū Euxinū in Meotidas paludes in Scythiā peruenęre. Ibiq; ciuitatē ædificarunt:quā vocauęre Sycambriā:ex qua dicti Sycambri. Conſtat eni poſt ęuictam incenſamq; Troiā qui ſupfuęrunt excidio:in treis turmas diuiſos in exiliū profugiſſe:& alios quidē Aenea duce Italiam petiuiſſe:a quibus Albani prodięrunt:& deinde Romani q orbis iperio potiti ſūt. Alij ſub Anthenore per medios Achiuos ęlapſi. Illyricos penetrauęre ſinus:& regna Liburnorū ad intimum Hadriaticū pelagus acceſſęre:Vrbēq; cōdidęre Patauiū: vbi ſepultum Anthenorē tradunt/qui Enetū fugiēs ſecū duxit a quibus poſtea dicti Veneti. quorū eſt hodie ingens poteſtas terra mariq;. Tertij vt diximus in Scythiam penetrarūt. Quo in loco in magnā gentē coaluęrunt. Cūq; Scytharū multi Romano iperio ſubiecti eſſent & ipſi quoq; tributa pendęrūt. māſęruntq; vectigales vſq; ad tempora Valētiniani cæſaris. Quo imperante Alani imperium vexare incępęrūt. Imperator qui

Sycambria

Patauiū.
Anthenor.
Enetus.

dē propoſito edicto libertatem i decemnium eis promiſit: qui Alanorum ferocitatem compeſcerent: Allecti eo premio Sycambri arma ſumpſerunt: Alanoſq; bello victos delcuere. Ob quam rem libertate in decemnium ab imperatore donati ſunt: & mutato nomine Franci appellati. quod attica lingua ſiue feroces ſiue nobileis ſonat: Itali Francos liberos vocant. Exacto decennio Cum Romani ſolita tributa repeterent: Franci ipſa libertate effrenes facti / parere recuſauerunt. Principes eo tempore Francis fuere Priamus & Anthenor antiqui nominis ac virtutis. quibus copias ductātibus prælium cum Romanis conſertum eſt: in quo Priamus ipſe cum fortiſſimis ſuæ gētis cecidit. Qui cladi ſuperfuerunt ex Scythia digreſſi ſunt: & in Germaniam profecti in partibus Turingiæ conſederunt cū principibus ſuis Priami & Anthenoris filijs Marcomede & Sunone. Suno ſine liberis deceſſit. Marcomedi filius fuit Faramūdus. quem ſibi Franci regem creauerunt. & hic primus inter Francos regnauit. huic filius Clodoueus Crinitus a quo Francorum reges Criniti ſunt appellati. Per idem tempus Gothi: qui iam vrbem Romanam irruperant: vltra Ligerim fluuium ī Gallia Sedes Inuaſerunt: Burgundiones quoq; iuxta Rhodanum habitabant. qui & ipſi paulo poſt reges habere cęperunt. Franci vero tranſmiſſo Rheno Romanos qui ea loca tenebant fugauerunt. paulatimq; aucti potentia Maguntiam / Treuerim / Agrippinā / Tornacum / Cameracum / Remos / Sueſonam / Aurelianum inuaſere. Ita vt ab Aquitania vſq; in Baioariam imperium extenderet. Clodoueo autē mortuo Meroueus ſucceſſit filius. A quo Franci Merouingi dicti ſunt. Poſt Meroueū Hildericus regnum adeptus: dum luxurioſe viueret a ſuis pulſus eſt. Romano Egidio in eius loco ſuffecto. Hildericus regno priuatus ad Biſinū Turingiæ regē confugit cuius coniugē per adulterium polluit. poſt octo autem ānos reuocatus Agrippinam inuadens: ęiectis deinde Romanis magnam regni ſui partem recuperauit. Mortuo autem Egidio filius eius Syagrius in ciuitate Sueſona regnauit. Biſina autem regina cū accepiſſet Hildericum regnum recuperaſſe: Relicto viro ad eum confugit. a quo recepta / & pro cōiuge habita Clodoueum ei peperit. Qui poſtea regnū adept⁹ prim⁹ Francoꝝ regū CHRISTI religionem accępit. A beato Remigio epiſcopo baptizatus. Illud autē veritate caret: qđ pleriq; tradūt. Agrippinā ab incolatu Francorum vocatam Coloniā. Nā priuſq̄ Franci Germaniā intrarēt Colonia Romanorum appellata eſt a Claudio Cæſare cōdita & ab eius coniuge Agrippina nūcupata. fuerunt inter Clodo-

Sycābri p̄mio illecti Alanos deleuere.
Frāc⁹ Attica ligua feroce ſiue nobilē. Itala / liberū ſignificat.
Priamus. Anthenor.
Marcomedes.
Suno.
Faramūd⁹.
Clodoueus Crinitus.
Burgūdiones.
Meroueus.
Hilderic⁹ regno ſuo ęiectus eſt.
Egidi⁹ Ro.
Biſinus.
Hildericus regnū ſuū recuperat.
Syagrius.
Clodoueus Frācorū regū primus Chriſtian⁹.
Agripina vrbs.
Colonia vrbs.

ueum ac Syagrium aliquot bella:Poſtremo victus Syagrius.
ad Aalaricum Gothorũ regem confugit:qui nonus a magno
Alaricus. Alarico regnabat. Repoſcitur a Clodoueo Syagrius:atq; ob
tentus occiditur. Romani quoq; reliqui per Galliã habitãtes
exterminantur. Clodoueus Alemanos ſibi ſubięcit. Gothis
quoq; & Aquitanis bellũ indixit:eoſq; ſuperauit. occiſo Alari
co Rege:fertur cum ad bellũ ꝓgrederetur. ſi victor euaderet
Attẽ. mira= equum beato Martino vouiſſe qui.12. & centũ annis ante id
culum. tẽpus vita exceſſerat. Victoria potitus/equũ tradidiſſe:eumq;
100.ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equũ imobilem. donec
p̃cium duplicaret. Qua ex re dixiſſe. Regem ferũt:Martinum
bonũ auxiliatorẽ eſſe. & negociatorẽ carum. Hic Clodoueus
Glodoniſ= vxorẽ duxit Glodoſnidã filiam Regis Burgũdionũ:q̃ cũ eſſet
da. Chriſtiana adhuc ei pagano iuncta eſt. magniſq; p̃cibus vi=
rum orabat vt baptizaret. natoſq; filios clanculum baptiza=
Clodoue⁹ bat. Cauſa aũt q̃ Clodoueũ Chriſtianũ fęcit eſſe fertur:Quia
ex victo vi= quum pugnaret cõtra Sueuos:& pene victus eſſet: votum vo
ctor datus/ uit Chriſtianũ ſe facturũ:ſi ex p̃lio ęuaderet. ob quã rem mu=
Chriſtian⁹ tata fortuna:ex victo victor factus. Subactis Sueuis Chriſtia=
efficitur. næ religioni ſe credidit:Cuius poſteri in Francia vſq; ad Pipi
Hildericus num nonũ/patrẽ Caroli Magni regnauęrũt. Tunc vero Hil=
ex rege fit derico ſecũdo per ignauiã regnũ adẽptum eſt. Detonſo enim
monacus. eo & in monaſterio retruſo Pipinus regnũ accepit. Erant tũc
Pipinus. in Frãcia maiores domus: quæ regnũ gubernabãt: anno enĩ
Dagobert⁹ ſeptuageſimo decimo mortuo Dagoberto minore Francorũ
Pipinus Rege filius eius paruulus in tutela Pipini Groſſi:quẽ alij Anſ
groſſus. gigi filium dicũt:in tutela fuit:& per inſidias perijt. Tunc Gri
Grimoald⁹ moaldus filius legitimus Pipini Groſſi Regnum vſurpãs: Da
goberti Regis defuncti captus in cuſtodia obijt. Per idem tẽ
Galli. pus Galli: qui intra Sequanã & Ligerim fluuium habitabãt:
aduerſus Francos bella mouęre:& vſq; Maguncıã excurren=
tes:eam ciuitatẽ obſedęrunt. Franci Rege carẽtes Carolum
Carolus Martellũ ad regnũ ſublimare voluęrũt. Qui regnũ renuens:
Martellus. Ducatum accępit:Galloſq; bello repreſſit. Prouinciã vero in
Gaudina. ter Ligerim & Sequanã:q̃ tunc Gaudina vocabat:a ſe Carlin
Carlinga. gam vocari iuſſit. Quod poſtea apud Theutonicos diu ſerua
Adelheida tum. hic Carol⁹ ex Adelheida nobili cõcubina Pipini Groſſi
Pipin⁹ Na= filius fuit inclytus vir & bello potens: qui multa Sarracenoꝝ
nus. millia gladio interęmit. Et pater fuit Pipini Nani: qui Caro=
Carolus lum Magnũ genuit Imperatorẽ toti orbi cognitum. ex coniu
Magnus. ge Berta:quam duxit ex Græcia. Hoc ergo Francorũ genus:
Berta. Cum ę Scythia in Germaniã veniſſet:ibiq; diu cõſediſſet:ger=

manicum effectum eſt: adeo vt tota ferme Gallia: & magna Germaniæ pars: a mõtibus Pirrheneis vſq; ad Pãnoniæ terminos Francia diceretur. Nam quicquid Frãcis ſuberat: Frãcia vocabatur. Ea in duas parteis diuiſa fuit. Nam quod eſt Galliæ occidẽtalis Francia dicebatur. Quod eſt Germaniæ orientalis. & Germaniam quidem eatenus extendęrũt. quãtum ſermo germanicus protendit. Hæc gens ſub Carolo Magno Romanũ imperium meruit. Qui afflictam Longobardico bello ſedem apoſtolicam conſolatus eſt. Carolus enim q̃uis Galliæ potiretur imperio: Germanus tamẽ fuit in Germania nat⁹ alituſq;. Cuius ſedes plerũq; in Aquiſgrano fuit. quæ ciuitas Theutonica eſt. ibi palacium eius & caput oſtẽditur. Eius poſteri imperium tenẽtes in Gallia & in Germania regnauęrunt. Deficiente autem maſculina linea: imperium ad Germanos: id eſt Frãcos orientaleis redijt: inter quos prim⁹ habitus eſt Otho: Eſt autem imperiũ apud Germanos nunc eo modo vt nemo imperare poſſit niſi Germanus. Sed quoniam imperatorum authoritas Germanis tradita eſt. Plerũq; Germanus ęligitur eam ob cauſam cum vacaſſet imperium per obitum Ludouici Boſonis filij: Germani quorum ea poteſtas erat: Germanum ęlęgerunt & Francum ex orientali Frãcia. Hæc præmiſiſſe voluimus: quoniam de Franconia ſermo incidit. Sunt enim multi qui francos eos ſolummodo eſſe volunt qui circa Parrhiſios habitãt. & illis datum imperiũ eſſe volunt: quos rectius Francigenas quis appellauerit. Otho. Ludouicus Boſo. Parrhiſij.

¶De Franconia/vbi de Alberto viro in armis dexterr. & q̃d ſuis egregijs factis Achilles Theutonicus ſit cognominatus.

FRanconia vero vt noſtra ætate recipiť a Ca. XXXIX meridie Sueuis & Baioarijs iungiť ab occaſu Rheno. ab ortu Bohemis ac Turingis. Septẽtrionem ijdem Turingi Haſſiq; excipiũt: prouinciam perlabiť: haud ignobilis amnis: quẽ Moganũ vocant. Ptolomęus hunc fluuiũ Obrineã appellare videtur: qui ſuperiores Germanos ab inferioribus eũdẽ diuidere affirmat: neq; eni alius fluuius eſt qui eã diuiſionem aptius q̃ Moganus efficere poſſit. & hodie quidem inferiores Germani vſq; ad Maguntiã pcędunt. Abindæ ſuperiores vocantur. Moganus vero ex montibus Bohemiæ ortus a regione Magũtiæ in Rhenum exoneratur. Ob quã rem non defuęrunt qui Magũtiam Moguntiam a Mogano fluuio dicerent. Perlabitur idẽ fluuius non paucas ciuitates: quarum illuſtriores ſunt Herbipolis Francifordia. In Herbipoli nobilis Epiſcopi ſedes eſt: qui & Francorum dux habeť. & cum rem di= Frãconia. Mogan⁹ fl. Obrineas flu. Abindæ. Magũtia. Herbipoliſ Attẽ. ritum

Frãcfordia. uinam facit:gladiũ in altari nudũ ante ſe habet. Frãcfordia nobile emporiũ eſt. In quo ſuperi cũ inferis Germani conueniunt Bis ſingulis annis. Ibi quoq; iperator ęligitur ex veteri conſuetudine. ob quã rem palam eſt: Imperiũ datũ eſſe Germanis. quãdo inter eos ęligiť & coronatur. & ſi demũ ad culmẽ gloriæ Romæ quoq; diadema ſuſcipiť. Et in Frãconia nobile templũ Bãbergenſis ad Pognitium amnẽ ſitũ: quod fundauit Hẽricus ſecũdus imperator: quem accolæ religioſe colunt & ſanctũ habent. Ibiq; Berẽgarius ſepultus eſt. Qui regnũ Italiæ vſurpauit. & ab Othone primo capt⁹ i Germaniã ductus illuc exulãs obijt. Supra ciuitatẽ in ędito monte Arx eſt & natura & arte munita: In qua nos aliquãdo cum epiſcopo loci prandiũ fecim⁹. Albertus nobiliſſim⁹ Francorũ Comes: & Othonis Saxoniæ ducis ex filia nepos. Cũ Conradũ comitẽ occidiſſet: qui Ludouici Regis fuiſſe filius dicebať. in hanc ſe arcem contulit. & aliquãdiu regis obſidionẽ pertulit. Difficilis expugnatio loci videbatur: Ad quam rem ad dolos recurſum eſt. Otho Epiſcopus Maguntinus miniſter ſceleris inuentus eſt: qui profectus ad Albertum litis arbitrũ ſe dixit Rogauitq; Albertũ ad imperatorẽ in caſtra deſcẽderet: quia vel pacem ei daret: vel in arcem reduceret incolumẽ. Credidit Albertus: & accepta iuriſiurandi religione Othonem ſecutus eſt. Vix arcem egreſſi erant: cũ Otho vereor inquit ne diu apud imperatorẽ morari oporteat. Vtilius fortaſſe conſilium erat prius ſumpſiſſe cibũ. laudauit Albertus verba præſulis: & in caſtellũ rediens Othoni prandiũ dedit. Quo ſumpto ad imperatorẽ cũ eo perrexit: vbi mox captus eſt: & capitali ſententia dãnatus. cui archiepiſcopi fidem imploranti: Reſpondit parum religioſus põtifex ſe fidei ſatiſfeciſſe: qui ſemel reduxiſſet incolumẽ cum ad prandiũ introiuit. Bis reducere nõ ꝑmiſiſſe: infœlix Albertus gladio obtrũcatus eſt. Melius Romani qui pari fraude vſum vnũ ex captiuis ab Hãnibale Romam miſſis vinctum remiſęre. fraus enim: vt inquit Maximus orator aſtringit periurium: non ſoluit. Prædia q̃ Albertus habuit eccleſiæ Bãbergẽſi poſtea ceſſęrunt. Eſt autem Franconia partim plana partim mõtoſa. montes ipſi haud difficiles ſunt. ager nõ admodum pinguis. Nam plerũq; arenoſus eſt. multis in locis conſiti colles vineis gratum producũt vinum maxime vero apud Herbipolim. multæ ſyluæ & multa venatio eſt terra in multos partita eſt dños: q̃uis epiſcopũ Herbipolenſes ducem Franconiæ dicãt: vt ante relatum eſt. Magũtina eccleſia & Bãbergenſis plurima obtinent loca. Palatin⁹

Margin notes: Bãbergia. — Pognitium — Henricus Germanorum ſecundus impe. — Berẽgari⁹. — Albert⁹ comes frãcus — Cõrad⁹ comes occi. — Otho epiſ. Magũ. perfidus. — Vide epi callidã perfidiam.

quoq; Comes haud paruã occupat partem. Marchiones Orã
tes in ea ſunt. Multæ p̃terea ciuitates Imperiales apud Frã=
cones florent. De Norimberga dubium eſt Frãconiæ an Ba=
ioariæ cedat. Ipſum nomẽ indicat ad Baioarios vrbem perti
nere. Norimberga enim Noricum mõtem ſignificat. ob quã
rem patet Noricorũ ciuitatem fuiſſe. Noricis autẽ Baioariæ
ſucceſſere: & nunc ea portio terræ Baioariæ quæ inter Danu
bium & Norimbergã iacet: Noricũ appellat̃. Ciuitas tamen
in parrochia Bãbergenſi eſt: quæ ad Frãcones pertinet. Ipſi
Noſimbergẽſes nec Baioarios nec Francones videri volunt.
Sed tertiũ quoddã ſeparatũ genus. Vrbs ea nobilis magnifi=
cis opibus publicis ac priuatis ornata eſt amne Pognitio in=
terlabitur. in agro celeri & arenoſo condita: atq; ob eam rem
induſtrioſo populo. oẽs enim aut opifices ſunt: aut negocia=
tores: hinc multæ illis diuitiæ: & magnũ in Germania nomẽ.
Aptiſſima Imperatorum ſedes libera vrbs & in medio ferme
Germaniæ ſita inter Bãbergam & Norimbergã Forchem ia=
cet famoſum niueo pane opidũ: incolæ patriam fuiſſe Pilati
falſo putant in hac ꝓuincia Fridericus Marchio Brandebur=
gẽſis fuit imperatori Sigiſmũdo inter caros amicos habit⁹. &
quatuor filij fuerẽt: Iohãnes / Fridericus / Albert⁹. & alter Fri
dericus. Iohanni qui primogenitus eſſet Electoratus imperij
debebat̃. Sed iudiciũ patris Fridericũ prætulit qui ſecũdo ge
nitus erat & aptior ad obeũda imperij munera videbat̃. pri⁹
itaq; quã morirer̃ hæreditatẽ ſuã inter filios diuiſit Fridericũ
electorẽ inſtituit. neq; male iudicauit: Nam Fridericus inter
principes Germaniæ ſapiẽtia clarus habit⁹ eſt. cuius conſilio
multæ ſæpe ꝓuinciæ pacatæ ſunt: Iuſti quoq; ac honeſti te=
nax habet̃. qui cũ poſſet Regnũ Poloniæ cõſequi per electio=
nẽ baronũ recuſauit (vt ante diximus) ne vero hæredi iniuriã
faceret Albertus vero germanus eius cũ Norimbergenſibus
bellũ ĩtuliſſet: oẽs ferme Theutoniæ pricipes traxit: ciuitates
vero Norimbergẽſib⁹ ſuppetias miſere. graue & atrox bellũ
fuit in quo tot potentiæ cõcurrẽtes infenſiſſimis odijs biẽnio
certauere. Nouem prælia cõmiſſa ferũtur. Ex quibus octo vi=
ctor Albertus cõfecit in vno tantũ victus ſuccubuit: nec de pa
ce cõuenit niſi poſtq̃ exuſtis agris. attritis villis: abactis peco
ribus / ruricolis interfectis / cõmeatus ac pecuniæ contẽdenti
bus defuere. Tum quoq; pax ex Alberti ſentẽtia magis dicta
hic Albert⁹ ab ipſa pueritia ac teneris vt aiũt vnguiculis edu
catus in armis: pluribus interfuit p̃lijs: quã alij ſui tẽporis du=
ces aut viderint aut legerint; militauit ĩ Polonia, Pugnauit in

Norimber
ga.

Forchem
op.

Fridericus
impera.

Albertus /
Achilles
Theutoni=
cus cogno=
minatus.

Attẽ. viri in armis dexteritatem.

Scleſia. Caſtra poſuit in Pruſia. Hoſtes in Boemia fudit. nullus in Germania terræ angulus: quem non calcarit armatus: duxit exercit⁹ ianumerabiles. proſtrauit ferociſſimos hoſteis / expugnauit munitiſſimas vrbes. In congreſſibus pugnã prior inijt. Victor a prælio exceſſit: Vltimus in oppugnationibus opidorũ ſæpe murũ primus aſcendit. Ad ſingulare certamẽ crebrius a vicinis inuitatus: nunq̃ detrectauit. Nec vnq̃ non ſtrauit hoſtẽ. In militaribus nudis (quibus haſta contenditur) vnus omnium repertus eſt qui nunq̃ equo deiectus ſit / & omnes in ſe currentes deięcerit. Ex torneamentis nunq̃ non victor exiuit. Septies ac decies / ſolo tectus clypeo ac galea: cætera nudus (vt eſt apud Teutonicos) Duelli quædam ſpecies in prouocatores pariter armatos: acuta lancea cucurrit / nullo vnq̃ damno affectus cum aduerſarios nunq̃ ipſe non equo deturbauerit. Quibus ex reb⁹ non iniuria: Teutonicus Achilles appellatus eſt. In quo non ſolum militares artes & Imperatoriæ virtutes ſingulari quadam gratia reluxęre: ſed nobilitas quoq; generis / proceritas corporis / ac venuſtas & virium robur / ac facundia linguæ: admirabilẽ eum ac penitus diuinum reddidęre.

¶ De Baioaria & vnde gens ipſa ſecũdũ Straboñẽ ſit deducta. Cap. XL.

Baioaria.

BAioaria ad ortum æſtiuũ ac meridiei partem Franconiæ proximat. Ea quoq; perlata & diues terra eſt. Cui ad meridiem Alpes Italiæ iunguntur. Sueui decidentẽ eius ſolẽ recipiunt. Auſtrales orientem. ac Bohemi ſeptẽtrionem. Danubius mediam ferme perlabitur inter Auſtriam ac Baioariã. alij Anaſum. alij Enum terminum poſuęre. Sueuos a Baioarijs Licus diſterminat amnis. hanc olim regionem Norici tenuęrę. Citius adhuc portio trãſ Danubium ſita (vt ante diximus) Noricum appellatur. Baioarij autem vnde dicti ſunt & vnde originem traxerint: nõ facile dixerim. Verum cũ reperiam vetuſtiſſimos codices Baioariam appellare quã moderni Bauariam dicũt non difficile trahor vt Baioarios a Bois dictos / gallicam fuiſſe olim gentem credam. huic opinioni Strabo quinto cõmẽtario fidem adhibet / ita inquiens. Priſcis igiť (vt dixi) tẽporib⁹: plurimæ Gallorũ gentes fluuiũ incolebãt (de Pado loquiť) ę quib⁹ ampliſſimi fuerãt Boi / Inſubres / & q olim cũ Geſatis Senones Romana p̄ ipetũ potiti ſũt vrbe. hos Romani poſteriorib⁹ annis fũdit⁹ deletos pdidęrũt. Boios vęro ę finibus ęiecerũt. inde migrãtes: circũadiacẽtes Iſtro locos cũ Thauriſtis habitarunt / bellũ aſſidue cõtra Dacos agẽtes. Cõſtat igiť: Boios i Pãnonia conſediſſe. Quo ex loco facilę ſucceſſu temporis in Noricum

Norici.
Baioaria.
Bauaria.
Boi.

cõterminã regionẽ migrare potuerũt. Idẽ quoq; Strabo lacũ: qui modo Cõſtãtienſis appellat̃ deſignãs paululũ ab eo diſtare Rhetios ait. amplius Heluetios & Vindelicos, deſertã autẽ Boiorũ regionẽ eſſe affirmat vſq; Pãnonios: ob quã rẽ ſatis indicat Baioarioꝝ terrã a Bois cultã fuiſſe: idẽ Strabo Germaniã deſcribens Boios prius Hirciniã habitaſſe ſyluã aſſerit: & Cymbros agmine facto eorũ inuaſiſſe locũ: atq; a Bois reiectos fuiſſe. itaq; ſatis pſuaſum eſſe poteſt Baioaricũ nomẽ ex Bois deſcẽdere ager eni eoꝝ trãs Danubiũ: Hirciniã ſyluã nõ parua ex parte occupat. Ea nũc germanica gens eſt ſermone vtẽs Theutonico, neq; deſerta regio: vt Strabo tradit: qđ ſuo fortaſſe tẽpore fuit: nunc cultiſſima eſt: magnas ac ambitioſas ciuitates habẽs & opida nobiliſſima: quorũ ſplẽdorẽ neſcimus tota Europa: quæ vincere poſſint. Põtificales vrbes. 5. in ea ſũt: quarũ vna metropolitica eſt (Saltzburgã vocãt) ex flumie cui adiacet. Veteres Iuuaniã vocauere. In Baioaria Ludouicus Ludouici filius Gibbo & ſtruma deformis: impia cõtra patrẽ bella ſuſcepit: Venerãdũq; ſenẽ: & authoritate inſignẽ: q quõdam regnũ Frãciæ gubernaſſet in arce munitiſſima obſedit: ſed ſuperis vltionẽ tãti ſceleris petẽtibus / prius febre pcuſſus / q̃ patris animũ in ſuã traheret ſententiã. Ille in poteſtatẽ Hẽrici eiuſdẽ familiæ ducis poſtea factus: breui tẽpore vitã finiuit. Nec Hẽricus diu ſupuixit. Qui cũ phibuiſſet ſubditos in anno iubileo Romã petere: veritus ne puincia pecunijs exhauriretur: eodẽ modo ad patres ſuos additus eſt. Succeſſit ei Ludouicus filius ex ſorore Alberti Cæſaris natus: magni animi adoleſcẽs: gloriæ cupidus: & pecuniarũ cõtẽptor. qui Iudeos oẽis publice poſitis edictis e ſuis dñijs exterminauit. vxorẽ de Saxonia duxit neptẽ Friderici Cæſaris multas Germaniæ lites authoritate ſua cõpoſuit: q̃uis ſæpe & multũ conatus recõciliare Cæſari Ladiſlaũ regẽ nequiuerit. Albertus eius terræ ac familiæ princeps: poſtq̃ pater eius Erneſtus puellã balnei cuſtodẽ ab eo perdite amatã: & in ſpem matrimonij ſuſceptã apud Sprauupingã Danubij fluentis demerſit. Cũ diu vitã in merore peregiſſet tandẽ luctu peracto vxorẽ de domo Brunſuicẽſi duxiſſet: ex qua ſobolẽ pulcherrimã ſuſtulit. Sub imperio Friderici podagra laborans: ſepoſitis cæteris curis ſectatus muſicã aſſiduis cantibus ac ſonis animam oblectauit. Interdũ & venationi operam dedit. In Satzburga: quam Metropoliticam in Baioaria ſedem obtinere diximus tres archiepiſcopi fuere: quorum vltimus Sigiſmundus nomine: dum ſciſmatis procella deſeuit: cũ eſſet adhuc præpoſitus Roma-

Rhetij. Heluetij. Vindelici.

Saltzburga.

Iuuania.

Ludouicus gibboſus / & ſtrumoſus ĩpia cõtra patrem bella ſuſcepit.

Erneſtus puellã balnei cuſtodẽ ab Alberto filio perdite amatam Danubio ĩmerſit.

nam eccleſiam magnifice iuuit. Sed archiepiſcopus a Nicolao põtifice creatus: literas apoſtolicas quibus cẽſura in Auſtrales imperatori rebelles fulminabatur: in eccleſia ſua publicari non ſiuit: ſiue metu potentiæ illorũ: ſiue ꝙ anathemate ſuſpẽſo pacẽ melius inueniri putauit. Ad quã cõponẽdam & ipſe deſcendens in Auſtriã nõ paruam operam impendit.

¶ Circa Rhenũ qua flos Germaniæ noſtro tẽpore viſiẽ inter Theodoricũ Maguntinenſis eccleſiæ pſulem: & Ludouicum comitẽ palatinũ Rheni crebræ diſſenſiões fuere: & ſæpius ad arma ventum eſt. totaq; circum regio rapinis atq; incẽdijs vaſtata. Cum Maguntino Marchiones Badenſes ac Brãdeburgenſes opem ferrent: Palatino Iacobus Treuerẽſis antiſtites & nonnullæ ciuitates aſſiſterent: mortuo Ludouico Palatino: qui relictã Ludouici regis Cypri vxorẽ duxerat: filiũ ex ea natum infantẽ adhuc Fridericus frater eius: cõſentientibus terræ optimatibus arrogauit. Gubernatorẽ prouinciæ tanq̃ dominus: Electorem imperij ſe dixit. celibatum perpetuũ ꝓmiſit: ne erogato filio: vxorẽ ducens piudicium faceret: Rogatꝰ Nicolaus Pontifex quintus id genus adoptionis cõfirmauit: recuſauit Fridericus imperator ſæpe multumq; requiſitus.

¶ In Sucula Albertus Friderici frater iperatoris: cũ pluribꝰ ciuitatibus variante victoria bellum geſſit. Ab Vlmẽſibus ciuitatem Rotẽburgenſem litigando per ſententiam obtinuit.

¶ De in marchionatu Badẽſi nonnullis rebus geſtis. Vbi de Suitẽſiũ in hoſteis deuictos mira crudelitate. Cap. XLI.

Badenſes. IN Marchionatu Badẽſi princeps Iacobus iuſtitiæ ac prudẽtiæ fama inter Germanos clariſſimus: cũ ſibi ad humanam fœlicitatẽ ſolã literaturæ peritiã deeſſe videret: quos ex cõiuge legitima liberos ſuſtulit: ediſcere literas cõpulit: inter quos diuiſo patrimonio cũ Carolo primogenito ſingularis induſtriæ iuueni imperatoris ſororẽ matrimonio collocaſſet: plenus annis haud inuitus e vita deceſſit.

Tyrolẽſes. Tyrolenſes qui valleis Eni & Atheſis incolũt. cũ Sigiſmundũ principẽ ſuum in tutela Friderici Cæſaris exiſtentẽ iam grãdiuſculũ ad ſe remitti fruſtra petiuiſſent: ſumptis armis pfectos ꝓuinciæ: quos Cæſar inſtituerat: deiecerũt

Tridẽtini. Et cũ Tridẽtini epi: cuiꝰ erãt ſubditi in fide Cæſaris perſeuerarẽt cũ exercitu eo peruenere: ciuitatẽq; metu perculſam ꝓditione cœperũt: & arcẽ oppugnatione fatigatã ad deditionẽ cõpulerũt Exin pactionibus cum Cæſare cõuenietes: minori q̃ crediderant fœlicitate ſuũ dñm obtinuere.

Suitenſes. Thuricẽſes. Suitẽſes mõtani & feroces populi: cũ Thuricenſes ex fœdere: quod cũ eis pepigerãt: deſciuiſſent: cõparato exer

citu in eorꝫ agrũ cũcta vaſtãtes exiere: Quib⁹ cũ Thuricẽſes p̃lio cõgredi pſumpſiſſent: vſq; ad internetionẽ cæſi ſunt. Tã taq; Suitẽſiũ invictos hoſteis crudelitas ac rabies fuit: vt eo ipſo in loco parte victoriæ epulãtes: cõgeſtis necatoꝝ corporib⁹. & mẽſalia & ſedilia ex illis apparuerint: & aperiẽtes hoſtium cadauera cruorẽ biberint: corda dentibus laniauerint. Vide Suitẽſium in hoſtes occiſos crudelitatẽ

¶ De Ludouico Delphino viẽnenſi bellũ in Baſiliẽſes mouẽte/de Amedeio Sabaudiæ duce ex ducatu Heremũ/ex heremo ſummũ Pontificatum/& ex ſummo pont. Cardinalatum ſubeũte. Item de Bolomero in lacum demerſo/& Io. Segobiẽſi Alcoranum Maumetis traducente. Cap. XLII.

IN Alſacia cui quondã Heluecia nomẽ fuit: tũ Galliæ nũc Germanici iuris ꝓuincia: Cũ Ludouicus Delphinus Viẽnẽſis in agrũ Baſilienſem oẽm ferme militiã Gallicã ędu xiſſet: ingentẽq; metũ Baſiliẽſibus incuſſiſſet. Suitẽſes ex fœdere ſociæ ciuitati quatuor millia militũ lectiſſimæ iuuẽtutis auxilio miſęre. Quos cũ Delphinus appropinquare aĩaduertiſſet mediũ inter Baſileã & Suitẽſes cum toto exercitu ſe oppoſuit. nec detrectauęre illi certamẽ: q̃uis pedibus pugnaturi. 30. millia equitũ ſtare contra ſe in aciẽ cernerent. pugnatũ eſt ſummis vtrinq; virib⁹: ad extremũ nõ tam victi q̃ vincẽdo feſſi. Suitẽſes nimis audacis p̃ſumpti facinoris pœnas dedęre Nam pauci fuga dilapſis obtrũcati om̃s in cãpo iacuęre. Rarus tamẽ ex Suitẽſibus inultus interijt: ex quibus plures experti ſunt: qui lãceis perforati ad obtruncandũ hoſtẽ per medias haſtas dilapſi vindictam accepti vulneris expetięre. Alſacia. Heluetia. Ludouicus Delphinus Viẽnenſis.

¶ Amedeius in Sabaudia dux prim⁹ eius gẽtis cũ annis ferme. 40. poſt patris obitũ ꝓuinciæ gubernacula tenuiſſet: & admirãdus adaucto paterno imperio parta vndiq; pace formidãdus: cumulatis opib⁹: ſapiẽtia plęnus/vicinis populis ac principibus videret̃: ac demũ relictis principũ & gloriæ faſtibus in Heremũ ſe recępiſſet: & ſumpta penula: ac retorto baculo cũ ſex viris equeſtris ordinis ætate ꝓuectis mũdo & põpis eius renũciaſſet: ad extremũ ſummi põtificat⁹ honorẽ ex Baſiliẽſi cõgregatione ſibi delatũ in eccleſiæ diuiſione ſuperis parũ fauẽtibus accępit. barbã totõdit quã promiſſã nutriuerat: Ducatum primogenito ſuo tradidit Eccleſiaſticas ceriſmonias & orandi morẽ repente didicit. Stipatuſq; magna nobilium caterua & illuſtri comitatu circũdat⁹ Baſileam perrexit: vbi ab ijs qui generale cõcilium facere arbitrant̃ in maxima populi multitudine quæ vndiq; ad ſpectaculũ tãtæ rei cõfluxerat. Inter duos filios egregia facie adoleſcenteis. Alte Sabaudia. Amedeius dux Sabaudiæ relictis principũ & gloriæ faſtibus in Heremum ſe recępit. Sũmus põti. ex Baſiliẽſi cõgregatione efficitur.

rum Sabandiæ ducẽ alterũ Gebennarũ comitẽ. ſolẽnibꝰ ꝓ mo=
re ſeruatis:pontifex Romanæ ecclęſiæ coronatꝰ eſt. Celebrauit
ſæpe diuina. Benedixit plebibꝰ. Officia curiæ ordinauit: Cardi
nales doctrina & authoritate præſtãteis aſſũpſit. fuęrũt ei cum
rege franciæ Carolo cũ Aſtolfo rege Aragonum qui tum hoſtis
Eugenij papæ fuit/ cum Philippo duce Mediolani:cũ pluribꝰ
alijs de recipienda eius authoritate tractatus. Qui omnes in=
caſſum abięre. fuit & Fridericus imperator apud eum ĩ Baſilea
Sed clam nocte intempeſta ne adoraſſe idolum videretur:abijt
Reuerentiã ei tanq̃ vicario IESV CHRISTI ſubditi eius tan=
tum & Suitenſes populi & Baſilienſes & Argentinenſes & qui
Alberto parebant Baioariæ duci præbuęrũt. fuit enim magna
ſpes obtinendæ Germaniæ. Cum ſex principes electores in eã
ſententiã fœdus inijſſent vt niſi Eugenius poſtulatis eorũ an=
nueret(poſtulabant autẽ res proſus negandas) in Amedei(quẽ

Fœlix quintus ponti. max.

Fœlicem quintum appellauerunt)obediẽtiam tranſirent. Sed
cum illorum conſilia Fridericus peruertiſſet/& qui ſub nomine
Synodi Baſileæ degebant abire iuſſiſſet:deſperato meliori ſuc
ceſſu: Interueniente per legatos ſuos Carolo Franciæ rege/ec
cleſiæ pacem dedit Nicolao ponti. max. reconciliatus/relicto

Amedeius/ ſiue Fœlix quitꝰ relicto noie Papæ Cardinalis deſignatur

Bolomerꝰ Amedei dilectiſs. ꝓditionis reꝰ factus/in lacũ Lemanum.

Io. Segobienſis.

nomine papæ:Cardinalatus honorẽ retinuit. In quo paulo po=
ſtea non ſine boni viri opinione deceſſit fœlix princeps. & nimi
um/ſi ſenium ſuũ eccleſiaſticis titulis nõ fœdaſſet. Bolomerus
qui eius quondã & primus & dilectiſſimus cõſiliorũ particeps
fuerat/ingenteiſq; opes apud eum cumulauerat:cum nobilita=
tis odiũ incidiſſet/proditionis reus factus mortis ſententiã tulit
& in lacũ Lemanũ præcipitatus magno ſaxo ad collũ ſuſpenſo
demerſus eſt. Nobilitas exinde noui ducis indignationẽ ſubiẽs
ad regem Franciæ confugit. cuius opibus adiuta in patriã redi
jt. Ioannes Segobienſis homo Hiſpanus/moribꝰ & doctrina il=
luſtris/qui cũ ſũmos theologiæ preceptores doctrina æquaret
ab Amedeo dum ſe papam dixit:Cardinalatꝰ eminentiã accæ
perat. Et deinde vnioni conſentiens Nicolao pont. max. cardi
nalatus dimiſſo titulo Cæſarienſi ecclęſiæ profectus fuerat ĩ al=
tiſſimis ræconditꝰ mõtibꝰ paruo monaſterio contentꝰ. Vocatis
ex Hiſpania legis Arabicæ magiſtris:librũ quem vocãt Alcho=
ram & in quo Mahumetis ψευδο προφητου non tã my=
ſteria q̃ deliramenta continentur:in noſtram linguam de nouo
conuertit. & ineptias eius vęris ac viuis rationibus & argumen
tis exploſit. ¶ In Arelate ad ſepulchrum Ludouici cardinalis
ſanctæ Ceciliæ eius vrbis epiſcopi quem Baſileæ in confeſſu
patrũ præſidentẽ vidimus, Magna miraculorũ opinio orta eſt/

& inualidorum frequens vndiq; concurſus ſpe ſanitatis factus.

¶ De Ioanna virgine Lothoringenſi Anglorum copias ę Frã=cia fugante. de Flocheto Pontem arcis nouo commento inua=dente. deq; Thalboto Anglo duce cum filijs ad Burdegalam in bello cadente. Cap. XLIII.

IOannes comes Armeniaci inceſto germanæ ſororis amo=
re perculſus nuptias eius tentare conatus/ haud indignus
exiſtimatus eſt: quem paterna hæreditate Carol⁹ rex Frã=
ciæ armis eijceret: In regno ipſo Frãciæ: qđ noſtra ætate Ioan=
na virgo Lothoringẽſis diuinitus vt credũt admonita: virilibus
indumentis & armis induta Gallicas ducens acies. ex Anglo=
rum manibus magna ex parte (mirabile dictu) prima inter pri=
mos pugnãs victoriã eripuit: cũ iã Philippus Burgundiæ dux
paternæ necis iniuria remiſſa. Relictis Anglis ad Francos de=
feciſſet: ingentes inter Carolum regem & filium eius Ludoui=
cum Delphinum Viennẽſẽ contentiones atq; inimicitiæ ſuc=
creuęrunt. Carolus Andegauenſis eo tempore Delphini auun
culus apud regẽ plurimũ poterat cui⁹ potẽtiã cũ Ioãnes Alen
conij dux ferre nõ poſſet. Borbonij quoq; pricep s: & frater eius
ſpurius Andegauenſẽ gubernationẽ ægris animis intuerentur.
Delphino vt a patre diſcederet ſuaſęrunt. ſic enĩ fieri poſſe vt
rex deſiderio filij Carolum a ſe reijceret. Regnumq; quod i ei⁹
manibus peſſum ire videbatur meliori conſilio regeretur. qui=
bus permotus Delphinus iſalutato patre ad Niuernenſes diſ=
ceſſit: qua re comperta rex comparato raptim exercitu in Alẽ=
conium duxit: & expugnatis non magno negocio pleriſq; mu=
nitionibus ducem in deditionem accæpit. Exin contra filium
profectus: cũ ciuitates Niuerniæ Delphinũ aduerſus patris im
perium tueri nõ auderẽt eũ vt a ſe abiret rogauęrũt ille in Bor
bonium ſe recæpit nec diu poſt metuẽs dux Borbonij regis irã
filiũ patri recõciliauit. quæ res fratri ſuo ſpurio haud bene ceſ=
ſit. Nã is paruo poſt tẽpore capt⁹ in pfluentẽ demerſus violati
patern iuris in filiũ penas dedit. Interiecta deinde non longa
temporis mora Rhenatus ę regno Siciliæ propulſatus filiã ſu
am Henrico regi Angliæ in matrimoniũ collocauit: haud ab=
nuente Francorũ ręge qui eo coniugio inducias belli ſibi ac re=
gno ſuo ſalutares cum Anglis pluriũ annorũ obtinuit. Quibus
cõcluſis ſecurus iã domi rex vt Franciã militaribus ſpolijs atq;
incendiis diu agitatã tãtiſper ſineret requieſcere. Delphinum
cum magna parte copiarũ ad Heluetinos ſupra relatum dimi=
ſit: ipſe cũ reliquo exercitu in Lothoringos profectus: Meten=
ſem/ Tulenſemq; agrũ vexauit. opidumq; non parui momen=

Io. comes Armeniac⁹ ſororis nu=ptias tẽtat.

Ioanna vir=go Lothori genſis.

Philippus Burgund⁹.

Carol⁹ An=degauẽſis.

Io. Alẽconi us.

Spurius demergitur.

Spinale. Franciſcus Aragoneñ. Foſerſũ oppidum. Flochetus militib. ſub fœno i quadrigis abſcõîis Põtẽ Arcis i poteſtatẽ recępit.

ti:quod Spinale vocãt dedentibꝰ opidanis ab ecclęſia Metenſi
abſtulit. Exin Franciſcus Aragonẽſis capto furtim opido Fo=
ſerſi:quod in Normania ſitũ in poteſtate ducis Britanniæ fuit
duorũ potẽtiſſimorũ Frãciæ ac Angliæ regũ interrupiſſe pacẽ
viſus eſt. De qua re dũ miſſis vltro citroqꝫ legationibus conten
ditur:Flochetus cũ nõ paucis equitibus a rege Frãciæ profe=
ctus quadrigas fœno oneratas in quo milites armati laterent
Pontẽ Arcis quo Sequana fluuius iugit:qui Normanos a Fran=
cia dirimit:ędoctos rusticos ęducere iubet atqꝫ in medio Pon=
tis portæ Arcis ſubſiſtere. Ipſe in inſidijs cũ cohortibus ſignũ
expectauit:quo recepto cũ milites ę fœno dilapſi portã inua=
ſiſſent:trucidatis cuſtodibus tã diu locũ tenuęre/donec Floche
tus aduolans & Pontẽ & arcẽ in poteſtatẽ recępit cuiꝰ rei per=
cepto nuncio & rex ipſe per eundẽ pontẽ in Normaniã copias

Somerſetꝰ dux. Talbotus.

traięcit. & ex alia parte Frãciſcus Britãniæ princeps exercitum
duxit. Dux Sũmerſeti eã ꝓuinciã pro rege Angliæ cũ imperio
tenebat. Qui poſtq̃ tanti belli molẽ in ſe verti cognouit:Talbo
tum copiarũ ducẽ fama clarũ:& rebꝰ geſtis inſignẽ:Rothoma=
gi apud ſe eſſe iuſſit:ſperãs eius cõſilio atqꝫ armis ciuitatẽ ani=
mos vt animaduerterat in fide continere. Sed fruſtra eius con=
ſilium fuit. Nã Rothomagẽſes poſtq̃ regẽ appropinquare di=
dicęrunt:miſſis ad eum legatis ſententiã ſuã ac fortunarũ ſuarũ
dacti ſalutẽ exercitũ intra vrbẽ recipere & imperata facere pro
miſęrunt. Quibus a ręge collaudatis & domũ cũ præſidio mili
tum remiſſis vrbs regi dedita eſt. Talbotus cum duce ſuiſqꝫ om
nibus in arcem ſeſe recæpit. quæ cum oppugnari recepta eſſet
interuentu Rhenati regis ea cõpoſitio facta eſt vt Angli quæ ĩ
Normania retinebant opidis excederent. Dux ac Talbotus cũ
ſuis liberi eſſent. Sed cum præfecti opidorũ non parerent: dux
Somerſeti dimiſſis in arce Talboto & duobus priuignis ſuis
clam receſſit in Angliam: Arx poſtea dedita eſt & priuigni du=
cis cum Talboto in poteſtatem regis facti ſunt. Talbotus vęro
cum eſſet clara apud omnes fama quam non malis artibus ſed
robore corporis & ingenij dexteritate in aperto marte quæſi=
uiſſet:data fidę quod aduerſus Francos deinceps arma non ge

Attẽ.

reret:libere dimiſſus eſt. Hic anno iubilei indulgẽtiæ cauſa Ro
mam venit vt quidam putãt abſolutionem queſiturus eius ꝑ=
miſſi quod regi Franciæ fecerat. michi hoc minime compertũ
eſt. illud cõſtat Talborũ cũ in Angliã rediſſet iãqꝫ rex Frãciæ vi

Burdegala

cta oĩ Normania Burdegalã quoqꝫ armis ſubęgiſſet:a rege ſuo
nõ ſine magnis copiis in Gaſconiã cũ iperio miſſũ & Burdega
lam recuperaſſe. & alia pleraqꝫ caſtella q̃ ab iperio Anglicano

deſiuerant parti vi expugnaſſe:partim deditione volũtaria re=
cępiſſe:quæ cum rex Frãciæ reſciuiſſet ęueſtigio duos exercitus
inſtruxit:quorũ alterũ:cuius præfectus erat gener ſuus comes
Clarimontis/ac ducis Borbonij filius/cũ quindeci millibus pu=
gnatorũ in quis toti⁹ militiæ robur fuit:ad vrbẽ Burdegalã re=
cto itinere cõtẽdere iuſſit:Alterum quẽ ipſe ductauit ex purpu=
ratis ſuis cõſcripſit:qb⁹ & comes de Stãpis ãnumerat⁹ eſt:quẽ
lecti iuuenes.500.equites.300.ex Britonia ſeq̃bãt.iuſſit & hũc
exercitũ retẽto apd̃ ſe comite rex præire:q cũ ſeptẽ vt aiũt leu=
cis a Burdelaga cõſtitiſſent:paruũ quoddã caſtellũ oppugna=
re cæpęrunt:turri quadã iter Burdegalã & caſtellũ ipſũ occu=
pata/ac ſagittarioꝝ p̃ſidio munita:Talbot⁹ vęro poſtq̃ ſibi duo
bus exercitib⁹ pugnãdũ eſſe intellexit.eũ pri⁹ aggrediendũ cẽ
ſuit:quẽ minori negocio ſupari poſſe cõfidebat:Egreſſ⁹ igit̃ cũ
robore ſui exercitus iã veſpere ad turrim quã diximꝰ occupatã
p̲uenit:qua primo ĩpetu expugnata ſagittarios oẽs ibi captos
circiter q̲nquaginta interemit.Exin mane profect⁹ cũ accępiſ=
ſet regiũ exercitũ pugnã parare:Veritus tãq̃ ſibi ę manib⁹ præ
da dilaberet̃ iuſſis aliis ſeq cũ q̲ngentis galeatis militibus.800.
ſagittariis prope hoſtes aduolãs tumultuariũ p̄liũ inijt:cõſul=
tauerãt aliquãdiu inter ſe hoſtes an retro pedẽ fugiẽdo referrẽt
Sed pudore p̲pinqui regis experiri belli fortunã decreuerant:
Erant eis.300.circiter tormenta ænea/id eſt Bombardæ quæ
curribus aduexerant ea via p̲ quã Talbot⁹ aduẽtur⁹ erat oppo=
ſuęrunt:multas p̄terea machinas hinc atq̃ inde collocauęrunt:
quibus ignari hoſtes cõfici poſſent:vt ergo furẽtes Talboti mi
lites itinere quod vnũ patebat in caſtra hoſtiũ neſci⁹ machina=
rum p̲currit dato tormẽtis igne primo cõgreſſu.300.ferme mi
lites ictu lapidũ ex Anglis perięre.Quod vbi Talbot⁹ aĩaduer
tit filiũ qui ſe ſequæbat̃ vt abiret & ad meliora tẽpora ſe reſerua
ret admonuit.At cum filius diceret nõ eſſe ſibi ex eo prælio fu
giendũ in quo pater periclitatur⁹ eſſet.Ego inq̃t fili multis reb⁹
clariſſime geſtis:nec mori ſine dedecore poſſũ:te nũc militare
incipientẽ nec fuga infamẽ nec mors clarũ faciet.Sed cũ filiũ
plus pietas q̃ cõmonitio paterna moueret:coartatis ſociis vt
forti animo pugnã redintegrarent teſtitudine ſuorũ facta in ho
ſteis qui nunq̃ munitiones caſtrorũ exire præſumpſerant au=
dacibus inuectus animis haud paruã illorũ ſtragẽ ędidit.Sed
cum hoſtes partim loco:partim tormentis ac numero militum
ſuperiores eſſent:& iam crus Talboto lapis ę tormento miſſus
arripuiſſet:cæſis maiori ex parte ſuis:& ipſe tandẽ cũ duob⁹ fi=
lijs altero legitĩo:altero extra matrimoniũ nato & vno genero

Comes cla rimõtis cũ 15.pugna=
torũ millib. Burdegalã mittitur.

Comes Stã panſis.

Talbot⁹ fi= liũ vt ex p̄= lio fugiat/ hortatur.

Talboto crus tormẽ tali lapide ereptum.

procũbẽs cecidit hic poſt ſumptas ex hoſte victorias clariſſimi viri exitus fuit: quem Britonũ potiſſimũ conſtantia & audacia proſtrauit Burdegala iterũ in poteſtate regis facta eſt Britãnicæ ducẽ eius germanũ qui nunc rerũ potitur cũ diu ſobole caruiſſet votũ vouiſſe ferũt liberos ſi ſuperi darent priores duos alterũ minorũ alterum ꝑdicatorũ religione cõſecraturum Exin voti cõpotem primũ qui ſibi natus eſt Franciſcũ appellauit. Secundũ Dñicum. Natus eſt ei & tertius filius quẽ in Angliam nutriendum miſit. Is cum mortuo patre in Britoniam Franciſco regnante rediſſet ab eo captus & in carcere necatus eſt. fama eſt eum cũ neci traderet. Impietatẽ fratris accuſando: qui non contẽtus regnũ ſibi debitũ occupaſſe: ſed animã quoqꝫ ſibi nepharius auferret: Frãciſcum corã diuino iudicio de parricidio reſponſurũ infra annũ citaſſe. Ob quam rem cum infra ꝑfinitum tẽpus Franciſcus ydropiſi laborans obiiſſet: vt eſt religioſa Gallorum natio: correctũ cum diuina cẽſura vulgo creditum eſt. Dominicus ei ſucceſſit: qui cũ hoc anno ſine liberis deceſſiſſet: Arturum Francorũ militiæ principem patruũ ſuum ſucceſſorem habuit non minus prudẽtia q̃ annis grauem. Carolus dux Aurelianenſis: qui magno quõdam ꝑlio ab Anglis captus fuerat: iam ſenex in patriam dimiſſus: defuncto Philippo Maria Mediolanẽſis ducatus: tãq̃ ſibi ex ſucceſſione debiti ſeſe titulis adornauit.

Franciſcus Britonum dux fratrẽ in carcere necat.

Attẽ. mirũ.

Dominic⁹ dux Brit.

Arturus.

Carol⁹ dux Aurelianẽſis.

¶ Quod Gandauenſes ſupra viginti millia ciuium amittẽtes Philippo duci Burgũdiæ ſe ſubmiſęre / quodque Delphinus Viẽnenſis Agnetem occidere tentauerit. Cap. XLIIII.

Gãdauẽſes

IN Flandria Gandauenſes aduerſus Philippũ Burgũdiæ ducem rebellantes pluribus ꝑliis victi ad extremũ ſupra viginti millibus ciuium vna pugna amiſſis: confeſſi errorẽ Philippo manus dedęre: legeſqꝫ victoris accępęrunt. idẽ Philippus & opidum Lucẽburgẽſe maximum ac munitiſſimum: quod in Saxonũ poteſtatem dotis nomine venerat non ſine indignatione Ladiſlai regis armis accępit. Delphinus Vienenſis: cum mulierem quãdam noie Agnetẽ forma ꝑſtantem ac patri dilectã occidere tẽtaſſet: iterũ regis odium incurrit. cũqꝫ nuſq̃ alibi ſe tutũ arbitraretur: ad florenteis Philippi opes confugiens: vt primũ eum cõuenit. Miſerto mei cõſanguinee inquit: qui ſine terra ſum filius regis. Ad quem Philipp⁹: Dũ terra mihi eſt: ait: caue te ſine terra dixeris. Nam quæ michi ꝓuinciæ parent: eædem tuæ ſunt: nec minus tibi q̃ mihi obediant volo. Poſt hæc ei & Brabãtiæ florẽtiſſima opida & ambitioſas Flandriæ ciuitates oſtendit: Dominum eum & Prin=

Delphinus Viennẽ. Agnetẽ occidere tentat.

cipem in conſpectu ſuo nuncupari iubens.

De Anglia inſula/& q̄ olim Britannia/q̄q̄ Albion fuerit dicta. de rege Henrico/Sofulſo/Eboracenſi & Somerſeto: ducibus. Cap. XLV.

VEntum modo eſt in eum locum de quo breuiſſimus eſt i Angliam traiectus. neq; eni pluſq̄ triginta millibus paſſuum id mare latum eſt/ quod Flandriam atq; Angliam interluit: abſolutis Galliæ rebus/haud inconueniens fuerit trāſmiſſo pelago Angliæ (cui quondā Britanniæ nomen fuit) q̄breuiſſime mutationes ſub Friderico factas cōmemorare. In Anglia quam tū Albion tum Britanniā veteres vocauęre: rex Henricus ſolitudinis & ocij cupid⁹/alięno magiſq̄ ſuo iudicio regnū gubernauit. Potens apud eum & in primis auditus dux Sofulſi fuit. qui leges pro ſuo arbitratu: & populis & principibus dixit. Supreſſit quos odiuit/& iterum quos amauit ęrexit. Sed cū res Anglica apud Francos iminui cępiſſet/& iam imperiū Gallicū in priſtinam gloram ęmergeret: dux Eboracenſis coactis non paruis copijs/ nec paucis ſtipatus baronibus: Lundonias venit regis conſiliū mutaturus/atq; (vt ipſe dicebat) regis & regni ſaluti conſulturus. non expectauit eius aduentū dux Sofulſi/ ſed nauigio raptim correpta: per Themiſiam fluuiū ſaluti ſuæ fuga conſulere adorſus eſt. Sed deſtinatā quis mortem fugiat? Miſſi qui eum compræhenderēt/ per compendia iterum curſum ei⁹ præuenire: ipſumq; mox interceptū/in Prora nauis qua vehebatur obtruncauęrunt. Dux quoq; Somerſeti qui perdita Normannia in Angliam remeauerat potenſq; apud regē credebat: in carcerē coniectus eſt. Nobiles viri q̄plures necati. nec ſacerdotio p̄ditis parſum eſt. inter quos & amicus noſter Adam Molines ſecreti regij ſignaculi cuſtos & literarū cultor: amiſſo capite truncus iacuit. nec diu poſtea cum dux Eboraceñ. domū redijſſet. Somerſeti princeps ę carcere miſſus p̄mittente rege: gubernare regnum incępit. quæ res ſupremæ ſibi cladis cauſa fuit. irritatus eni ob eā cauſam princeps Eboraceñ. cū maioribus copijs q̄ prius/Lundonias p̄perauit. cui cum rex obuiā vna cū duce Somerſeti exiuiſſet: putans illum aut verborū lenocinio placare/aut regiæ maieſtatis authoritate deterręre: nihil p̄fecit. Eboracenſis eni cū eſſet longe potentior: iuſſo rege vt i partē ſe reciperet/Somerſeti ducem ac ei⁹ equitatū arripuit eumq; mox captum: detruncato capite interfecit.

Anglia. Britannia. Albion. Henric⁹ rex Sofulſ⁹ dux Eboracēſis dux. Lūdonicæ. Themiſia flu. Somerſet⁹ dux.

¶ De Scotia & mirandis apud Orcades arboribis: ſuos fructus in aueis mutantibus. Item de Hybernia. Cap. XLVI.

Scotia.

SCotia eius inſulæ in qua eſt Anglia ſuprema portio eſt in Aquilonem verſa: fluminibus haud magnis: & monte quodam ab Anglia diſcreta. hic nos brumali tempore fuimus: cum ſol paulo amplius quã treis horas terrã illuminaret. Iacobus eo tempore regnabat quadratus & multa pinguedine grauis: qui cum olim in Anglia captus vndecim annis in cuſtodia fuiſſet: ac dimiſſus tandem ſuſcepta ex Anglis coniuge domũ reuerſus: compluꝛeis regulos gladio percuſſit: & ipſe tandem a ſuis domeſticis interfectus. In quos vltione peracta filius eiꝰ regnum ſuſcępit.

Dies trium horarum.

Iacobꝰ rex Scotꝰ a ſuis eſt iterfectꝰ

Audiueramus nos olim arborem eſſe in Scotia: quæ ſupra ripam fluminis ęnata fructus ꝓduceret anetarum formam habentes: & eos quidem cum maturitati proximi eſſent ſponte ſua decidere alios in terram: alios in aquam: & in terram deiectos putreſcere: in aquam vęro demerſos mox animatos ęnare ſub aquis & in aere plumis penniſq; ęuolare. de qua re cum auidius inueſtigaremus: didicimus miracula ſemp remotius fugere. famoſamq; arborem non in Scotia: ſed apud Orcades inſulas inueniri: illud tamen nobis in Scotia miraculum repræſentatum eſt. Nam pauperes pene nudos ad templa mendicãtes accęptis lapidibus elemoſynæ gratia datis lætos abiſſe conſpeximus. id genus lapidis ſiue ſulphurea ſiue alia pingui materia præditum ligno: quo regio nuda eſt comburitur.

Atté. miraculũ arboꝶ quaꝶ fructꝰ ĩ aquã decidentes mutanť ĩ aues.

Orcades.

Paupes ꝓ elemoſyna lapides læti accipiunt

Hybernia.

¶ Hibernia nunc nobis abſoluenda eſſet: quæ paruo a Britannia diſiuncta freto/partim libera Scotorum amicitia & ſocietate gaudet: partim Anglicano paret imperio: Sed quoniam nichil dignum memoria per hoc tempꝰ: de quo ſcriptio eſt geſtum accępimus. ad res Hiſpanicas feſtinamus.

¶ Quod Hiſpania ſit in quinq; regna diuiſa/& quod apud ipſam nonnulla ſcitu digna ſint geſta. Cap. XLVII.

Hiſpania in 5. regna diuiſa.

LAtiſſima regio Hiſpania & terra optimis comparanda: viris armiſq; potens: hoc anno noſtro in quinq; reges diuiſa eſt. Primum ac maximũ Caſtellæ regem appellant Proximum ei Aragonũ: Tertio Portugalẽſem. Quarto Nauarræ: Granatæ: quod ab euãgelio CHRISTI alienum eſt/vltimum ponunt.

Caſtellæ regnum.

Aluarus

In Caſtella prænobili ac late dominãte regno: cuiꝰ reges Gothorũ ſanguine creti nunq̄ genus variarũt. Aluarus de Luna natione Aragonẽſis nobili genere: q̄uis extra matrimonium natus/cũ olim Ioanni regi adeo ſe inſinuaſſet: vt vnꝰ omnium regni regiſq; potẽs videretur: Ioannemq; Nauarræ ręgẽ & Henricũ magiſtrũ militiæ ſancti Iacobi potẽtia ſua opprimere: ac regnũ gubernare conatos armis deturbaſſet. Poſtea tamen aduerſante ſibi regina redeuntibus illis, ac regẽ in poteſta

tem ſuam recipientibus:ę curia pulſus:in poſſeſſionibus ſuis ali quãdiu priuatus vixit:fœlix ſi conceſſo frui ocio nouiſſet. Sed nulla eſt regno deiectis quies:dum ergo ſublimẽ locũ de quo rurſus maiori cum ruina præcipitetur vendicare conatur: regi clam ſuadet:vti per ſpeciem venationis in ſalt⁹ ſibi propiquos egrediatur:ſecum potenti manu futurũ obuiam. Nec dubium quin regni optimates libertatem regi aſſerant:non fuit difficilis perſuaſio. Rex cum paucis egreſſus parum cuſtoditus. (Nã Aluari iam pene nomen extinctum erat) vbi ad inſidiarũ locũ peruenit:mox clamore ędito Aluarus inter lectos exultãs milites liberũ regẽ ſaluęre dixit:eũ ꝑ ſecũ adduxit:quare vulgata confeſtim mira inclinatio regni facta eſt:& iterũ ad Aluarũ regni gubernatio deuoluta:nec diu poſt cum eiſdem Ioanne atqꝫ Henrico atrox prælium commiſſum eſt:in quo plures vtrinqꝫ cecidęre victoria penes Aluarũ fuit. Henricus non multis poſt diębus ex vulnere manus quod in ea pugna recęperat mortẽ obijt. Magiſtratum eius Aluarus obtinuit. & aliquãdiu poſtea regis pariter & regni moderator eſt habitus. ad extremũ tamẽ potenti inuidiæ ſuccubuit. Nam cũ nobilẽ quempiã iuſſu regis ingrata ſibi quedã renunciãtẽ/ę feneſtra ſuæ dom⁹ præcipitari iuſſiſſet:Mox captus & in medio foro capitali ſentẽtia damnat⁹ eſt. non tamẽ vt ignauus occubuit: ſed numeratis ſuis in regem regnũqꝫ meritis. nõ lachrimãs aut eiulãs:ſed alacri vultu & q̃ſi ad epulas iuitat⁹/ceruicem gladio præbuit. vir alti ſpiritus: nõ minus domi q̃ belli clarus/& cui magna ſemper in mente ſederint. Ioannes deinde aliquot annis per ſe regnum adminiſtrauit. quo vita functo:filius eius Henricus regnum accępit. Adoleſcens animo plenus & recti cupidus:qui relicta priori coniuge velut infœcunda alteram ex Portugalia duxit iperatricis ſororem:& in regnũ Granatæ cum exercitu profectus magnã hoſtibus terræ partem diripuit atqꝫ pertriuit:Ioannes Cardinalis Oſtienſis ſumma vir integritate & ſcientia iuris ęminẽs cui iuuenis in dictandis epiſtolis ſeruiui ſenio cõfectus in eo regno vnde illi origo erat animã deo dedit. In regno Nauarræ & filius in patrẽ & pater in filiũ arma ſuſcępit:filiuſqꝫ tandem regno pulſus ad Alfonſum patruum Aragonũ Siciliæqꝫ regem peragrata prius Gallia confugit. Nunc Ludouicus Monteſiæ magiſter & Ioannes Deſeritanus viri præſtabiles ab Alfonſo miſſi reconciliare patri filiũ ſtudẽt. Ioanna Alfonſi & ſoror & coniunx abſẽte viro multis annis Aragonũ & Valentiæ regnis tot potentiæ ciuitatib⁹:tot nobiliſſimis principib⁹ iura dixit:caſta & ſancta mulier & digna quæ ꝑlem peperiſſet Alfonſo. In Por

Henric⁹ ex vulnere manus obijt.

Aluar⁹ ceruicẽ alacri vultu gladio præbuit.

Henric⁹ rex

Io. Cardial' Oſtienſis.

Nauarra.

Fili⁹ i patrẽ & pr̃ in filiũ arma ſuſcępit.

Ioanna Alphonſi & ſoror & cõiũx

Portugalia

Petrus in=
fans/ ſagit=
ta in incer=
tum miſſa/
trāſfoſſus
obit.

tugalia Petrus cognomie infans ſic(enim filij regis anteq̄ re=
gnent appellantur)magni nomis princeps : qui totam ferme
Europā peragrauerat:ſuæ virtutis documēta demōſtrans: cū
regnū tutorio noie aliquādiu ſumma cum laude adminiſtraſ=
ſet nec minori fide Alphōſo ex fratre nepoti ſimul & genere
ſuo reſtituiſſet: tandē ſubortis vtrinq; diſſenſionib⁹ cum odio
creſcēte ad p̄lium ventū eſſet ſagitta in incertū miſſa trāſfoſ=
ſus interijt vir magnorū operū : & qui olim ſub Cæſare Sigiſ=
mūdo ſtipēdia faciens non paruā ſibi gloriam in Turcas pu=
gnando parauerat. Alphōſus exinde māſuetiſſimus princeps
alti cordis & prudētia(neq; enim in ſtultos vnq̄ regius Portu
galliæ ſanguis deriuatus eſt)Poſt regnū vtrūq; tenuit : cui cū
obijſſet dilectiſſima cōiunx eadē ſoror / patruelis hortatu vt
aliam ſuperduceret nō ſuaderi potuit ſed ois eius cura eo cō=
uerſa eſt : vt aliqd agat qđ ſibi laudē & Chriſtianæ religioni
fructū pariat. Quapropter iuitatis regni ꝓcerib⁹:ſuſcepto pu
blice crucis ſigno claſſem in Turcas & expeditionē ꝓmiſit.

¶ De Genuenſibus/& eorum crebris in principatu reip. mu tationibus. Cap. XLVIII.

VLtimis Europæ finibus peragratis & quantū propoſi=
ti noſtri fuit ſeptētrione decurſo in partē tandem reuer
ſus nouitates Italiæ cū iam referēdæ occurrant ab ea
nimirū vrbe incipiendū eſſe arbitror. cuius creberrimas mu=

Genua.

tationes & oriens ſimul & occidēs admiratur. Ea eſt Genua
Ligurum domina ac regina:q̄ ciuilibus agitata diſcordijs me
moria noſtra imperiū maris amiſit. In ea cum excluſo Philip

Opicinus.
Olgates.
Iſnardus
Guarro.

po Mediolanenſium duce:eiuſq; p̄tore Opicino Olgate neca
to. authore Frāciſco Spinula. 8. libertatis capitanei creati eſ=
ſent. eiſq; paulopoſt ſublata libertate exactis:Iſnard⁹ Guar
ro ducatū accepiſſet annos ſupra ſeptuaginta natus authore
Thoma Fregoſo:qui & ipſe olim ante Philippi dn̄ium duca=
li honore functus fuerat:cū homo grandeuus ad gubernatio
nem inutilis videret̄:vix feptē diebus regnare permiſſus eſt/
Thoma eius honorē ſurripiēte:quē cum quatuor gubernaſſet
annis:germanus eius Baptiſta ad. 16. circiter horas regno ex

Mira reip.
mutatio.

pulit. Nam Thomā reſumptis viribus cōfeſtim fratrē palatio
deturbauit:treis annos poſtea & nōnullis mēſibus vrbem re
gens donec authore Ioanne Antonio Fliſco iterum ciuitas li

Thomas
Fregoſus
ter patriæ
ſuæ ducem
geſſit.

bertatē aſſeruit delectis octo capitaneis priori ex more rē pu
blicā adminiſtraturis qui Thomā Fregoſum in carcerē cōie=
cęrūt cū iam ter patriæ ſuæ ducē geſſiſſet. horū principes fue
re Ioānes Antonius:quē p̄nominauimus miles equeſtris or=

dinis & Raphan⁹ Raphael Aduanus iuris interpres. Sed hec quoq; paucorum menſium libertas fuit cum Raphaeli non tam capitanei quam ducis nomen placeret: Is enim gentibus ſuis ac Spinularum primoribus in ſuam ſententiã tractis collegas ſuos magiſtratu abdicauit. ducaleſq; faſces aſſumpſit. quibus paulo ſupra duos annos eſt vſus a Barbana gentili & patruele ſuo ę re publica deiectus. Barbanam vero nondum menſe toto principatu potitum Ianus Fregoſius Ioanne Antonio Fliſco & Aurianis fauẽtibus regno pepulit. Qui paulo poſt Antonio pro ſuſcepto beneficio necẽ parauit. Interpoſito Ioãne Philippo eius gẽtili qui cũ permitteret cui & caſtella defuncti cõdonauit Iano vero cũ rexiſſet annis paulo amplius duob⁹ in magiſtratu ſatis functo frater eius Ludouicus ſucceſſit: qui a Petro patruele ſuo ę dignitatis culmie deiect⁹ eſt. Is eſt Petrus Fregoſius qui modo regnat multa vi animi & corporis. Sed optimatib⁹ ciuitatis & omni ferme nobilitati odio habitus: q̃ & gentilẽ & patruelẽ ſuum Nicolaum Fregoſiũ honeſtis moribus p̃ditũ & philoſophiæ ſtudijs inſignẽ ob ſuſpitionẽ affectati dominij vocatũ a ſe in palatiũ paratis percuſſoribus interemit. Hunc cũ regnaſſet annis quatuor tã ſuæ quã aliarũ nobiliũ familiarũ principes in vrbe Ludouico patruele ſuo quẽ ipſe ante depoſuerat in eius locũ ſuffecto: qui cũ ſe parũ gratũ magnatibus eſſe intellexiſſet: eundẽ Petrum quẽ regno deturbauerat in auxiliũ accerſiuit: ille tertia poſt exiliũ die reuerſus & patruelẽ ducatu amouit: & oẽs aduerſarios vrbe pepulit. Quorũ principes ad florẽtes Alphonſi Aragonum & Siciliæ regis opes cõuerſi magnam & formidabilem claſſem ab eo impetrauęrũt: cũ qua iam ferme duobus annis terra mariq; Genuã oppreſſęrũt. Ventum eſt ſæpe ad mœnia ciuitatis & aliquãdo intra ſuburbia pugnatũ. Hoc autẽ anno cũ ſigno dato & in ipſo portu & ꝓ mœnib⁹ vrbis vndiq; pugnaret: ingreſſi ſunt Aragonẽſes duciſq; milites & magnã vrbis partẽ fugauęrũt paſſim cædib⁹: paſſim rapinis ciuitatem fœdantes. ſed adfuit pręſto cũ delecta iuuẽtute Petrus: qui fugiẽtes ſuos ſiſtere compulit. & in Aragonẽſes dilapſus ingẽti ędita ſtrage vrbẽ pene raptã recuperauit. Actum tamen de eo fuerat: ſi portã quã cęperãt hoſtes ita cõmuniſſent ne cõcludi ſuperne potuiſſet: & aditum ſequẽtibus noualibus ſocijs potentẽ retinuiſſent Nunc ambæ partes quaſi ex integro ad bellũ ſe parant q̃uis fama eſt Petrũ animo fractũ Gallorum implorare auxilia eorũ regi patriæ ſuæ principatum quem retinere non poteſt: pecunia vendíturum.

Raphael collegas magiſtratu abdicauit.

Barbana.

Pet. Fregoſius.

Petrus ab Aragoñ. vrbem pene raptã recuperauit.

¶ De Mediolanēſib⁹/& varijs apud eos rebus geſtis/Philippo Maria/& Franciſco Sfortia ducibus. Cap.XLIX

Inſubres Mediolanum. Philippus Maria/ cui⁹ varia fortuna. Alphonſus rex captus libertate a Philippo donat. de quo i ſequētib⁹ āpliſs. vbi de Neapoli.

APud Inſubres vrbē q̧ toto famatam orbe Mediolanum Philippus Maria dux gentis qui Genuam ditioni ſuæ quondam ſubęgerat. Amedei Sabaudiæ ducis filiā matrimonio ſibi cōiunxerat. Alphonſum potentiſſimum regem cum duobus fratrib⁹: Altero rege Nauarræ: altero militiæ cōpoſtellano magiſtroq̧ multiſq̧ Regulis nauali prælio victū: captum: & ad ſe vſq̧ deductum. inſolita vſus liberalitate: magnificentiſſime donatum libertati dimiſerat: Sigiſmundū Cæſarem Romam petentem: cum Mediolani ageret viſitare cōtempſerat: Bononiam: Forliuiū: Imolam ę manibus tyrannorū armis ęreptas: Sacroſanctæ Romanæ eccleſiæ reſtituerat: Atrocem Suitenſiū gentem bello domuit. De Florentinis ac Venetis per ſuos duces ſæpius triūphauerat: totāq̧ quondā Italiam tremore affecerat: Iam recedēte fortuna: perdita Genua: Nicolao: Piccinino in quo maxime fidebat defuncto/exercitu ſuo ad Caſale maius iuxta flumen Padum duce Micheleto Carimiola ab hoſtibus p̄lio fuſo & caſtris exuto magno numero equitum peditūq̧ capto/ eo deductus erat vt nō modo Venetis: ſed oībus per circuitū populis ac principibus cōtēptui eſſet. Et Veneti quidem Abdua flumine tranſmiſſo in agro Mediolanenſi caſtrametati tantū ei terrorē incuſſęre: vt de relinquendo imperio cogitauerit: q̄ ſunt vltra & citra monteis auxilia regnū depoſcens. Sed quæ fortunatum atq̧ hoſtibus inſultantē oēs honore ac fauore dignū exiſtimauęre/idē in calamitate cōſtitutus ab oībus tanq̄ odio dignus relictus eſt. Vnus tamē omniū Alphōſus accepti beneficij memor ad opem ferendā ſeſe accinxit: Sed cum Seruis iter agit interim Philippus primum ob aduerſam valitudinem oculis captus: deinde ex ipſa arce hoſtiliū armorū fragore audito vehemēter cōmotus: vitæ tedio ſimul & lāguore mortē obijt: ipſo Alphōſo hærede inſtituto. fuit autē Philippus ingenti corpore. in iuuētute macer: in ſenectute pinguiſſim⁹: deformi facie ac terribili: inſtabilib⁹ ac p̄grandibus oculis. ingenio peracri & callido. in largiēdo ꝓfuſus. in parcēdo facilis: in audiēdo difficilis. at vbi in colloquiū veniſſet mitis ac placidus/cultus corporis ac mūdiciarū oīſq̧ lenocinij negligēs. venādi cupidus. equorū ſtudioſus. Cæterū quietis impatiēs: atq̧ īperitādi auidus. in pace bellū: in bello pacē q̄ſiuit: ſimulādi atq̧ diſſimulādi egregius artifex: in milites q̄ in ciueis indulgentior. raro in publicum prodijt/ delatorib⁹ facile credidit. in ſuſpitiones

Veneti Philippo terrorē incutiūt.

Alphonſus accepti beneficij memor Philippo auxilia tulit.

Philippus moritur.

Deſcriptio qualis erat

adeo ꝓnus: vt ſæpe fidiſſimos a ſe amicos leuiſſimis de cauſis alienauerit. Pulchris indutos veſtib9 ægre ad ſe venire permiſit. Sermonē de morte audiuit inuit9. Tonitrua ac fulmina mirū in modū expauit. tabifica lue percuſſos ex vrbibus migrare in agros iuſſit: eorūq; domos incēdio tolli. qua cura innumerabilē illū Mediolani populū multis annis intactū quodāmodo ab ea peſte ſeruauit. huic cū vita deceſſiſſet: fun9 nec tanto principe dignū: nec ſuis maioribus ductū eſt. nec ſepulchri decus additū. Populus cognita ducis morte in libertatē ſæpe ꝓclamauit. duodecim viris ęlectis qui rēpublicā adminiſtrarent. Caſtrū portæ Iouis inſtar excellētiſſimæ Regiæ captū ac dirutū eſt. & teſtamentū Philippi dilaniatū: Ad dominium Mediolanēſe multi aſpirauęre. Sed qui coloratis vterētur titulis quatuor tantū fuęre. Fridericus imperator deuolutum ad ſe principatū Philippo ſine liberis legitimis vita ſubtracto contendebat. Alphōſus ex teſtamēto hæreditatē petebat. Carolus dux Aurelianēſis ex ſanguine vicecomitū natus/ ab inteſtato ſibi deberi ducatum aiebat. Franciſcus Sfortia Vicecomes coniugem ſuam: quæ Philippi filia fuerat: hæredem patri ſuſcipiēdam affirmabat. Auditæ ſunt legationes omniū in ſenatu Mediolanenſi. Quarū aliq̄ ſermone directo dñium petięre: aliq̄ per ſimulationē oblati cōtra Venetos auxilij inſinuare ſe populo: atq; inde paulatim vendicare dominium ſatagebāt. Sed ciuitati: quæ iam libertate gauderet: & imperādi cupiditate de mortui principis militiā cōduxiſſet: nulla cōditio placuit: quo iugum quouis pacto in capita ciuiū videreť inferre. Obtulit tamen imperatori cēſum quotānis aureum poculum ſi libera ſitis legibus dimitteret. dilaniabatur interea vndiq; Philippi hęreditas. Veneti Placentiā. Cremā. Laudam occupauęre. & multa p̄terea minora opida. Dux Sabaudiæ Ludouicus Valentiā & Confluentiā inuaſit. Aſtēſes ad ducem Aurelianēſem Carolum defecęre: qui ſuſceptis a rege Franciæ non paruis auxilijs: Alexandrinorū agros vexare cęperūt. Papiēſes iteſtinis agitati diſcordijs diu ancipites fuęre: quibus ſe potiſſimum partibus iungerent. Nouariēſes: Comenſes: Alexandrini ac Terdonēſes Mediolanenſium imperium ſubięre. Parmēſes in ſocietate quodāmodo recepti ſunt Franciſcus Sfortia per idē tēpus in Piceno agebat: q̄uis maiorem eius ꝓuinciæ partē iam amiſiſſet: cum Philippus nō multo anteq̄ morireť ſibi per cōmunes amicos recōciliatū/ vt ad ſe rediret in Venetos pugnaturus accerſiuerat: Rogato Alphonſo rege ſibi vt ſeptuaginta millia auri nummū ſuo nomi

Quatuor Mediolanēſe dominiū cōpetētes.

Franciſcus Sfortia.

ne numeraret:quo facto iam paratis atq; inſtructis copiis itine
riſe accinxerat:cũ mors Philippi ęnunciata eũ qui longo tem=
pore ad Mediolanẽſes inhiaſſet:magis ac magis ꝓperare cõ=
pulit.quẽ vt Lõbardiã primũ ingreſſus eſt Mediolanẽſes incer
ti:quo mens eius inclinaret:ne vel p ſeipſũ vel cõiunctus Vene
tis ſuis ceptis obuiã iret.miſſis oratoribus:& oblatis nõ paruis
ſtipendiis cõduxęre:moxq; duce ſui exercitus facto:vt Placen=
tiam oĩbus copiis obſideret ĩperauęrunt.Ipſe dicto parens dũ
ad Placentiã in obſidione ſedet:Papienſes quia iã Mediolanẽ=
ſe ĩperiũ tanq̃ faſtidioſum & inſolens detractarãt ſeſe ſibi dedẽ
tes accępit.q̃ res Mediolanenſiũ animos haud mediocriter cõ
turbauit:qui per cõuentiones inhibitũ Franciſco dicebãt quãpi
am ex vrbibus:quã olim Philippus tenuiſſet occupare. Fran=
ciſcus vęro non ſe occupaſſe:ſed dedentem:& vltro ſe offeren=
tem ciuitatem recępiſſe aiebat. At Mediolanẽſes cũ eius potẽ=
tiam vererentur:diſſimulandum potius ſtatuęre. Ille cõtinuata
apud Placentiã obſidione:tandẽ ſumma vi oppugnare adorſ⁹
vrbẽ:q̃uis magna & forti militũ manu munitã armis tamẽ op=
pugnauit ac diripuit. Mediolanẽſe regimẽ p id tẽpus penes no
biles fuit:& apud eos qui Philippi quondã conſiliũ direxęre.
Itaq; res ꝓſperæ ſapientiũ ductu cedebant:iã nõ parua Gallo=
rum man⁹. Nam circiter tria millia equitũ delecti roboris: quæ
Alpes tranſierat:apud Alexandriã profligata deletaq; fuerat:
& Veneti apud Carauagiũ magno prælio ſuperati:omnes pe=
ne copias amiſerãt:& Lauda ab eorũ ĩperio ęrepta in poteſta=
tem Mediolanenſiũ redierat. Cũ Franciſcus Sfortia ad ĩfeſtã=
dum Brixienſes miſſus:ſiue ꝙ principatũ Mediolanenſẽ cuius
opinionẽ ſibi iã pridem finxerat:alio modo conſequi non poſſe
ſperabat:ſiue ꝙ Mediolanenſes cum Venetis amicitiam ſocie=
tatem q; clam ſequentes ne ſolus vtriuſq; populi præda relin=
queretur:præueniẽdos cenſuit: prior cum Venetis fœdus iniit
in quo cum multa hinc atq; inde promiſſa eſſent. Illud iter cæ=
tera conuenit:vt ad vrbem Mediolani:ditionẽq; eius obtinẽdã
Franciſco cum copijs proficiſcenti ſenatus Venetus & pecuni=
is & armis auxilio eſſet.qua re firmata mox in Mediolanẽſem
duxit. Militabãt eo tẽpore apud Mediolanenſes Bracciani:qui
cum Ludouicũ De Verme:ac nonnullas alias Franciſci copi=
as apud Modoetiam fudiſſent:tandẽ relictis Mediolanẽſibus
ad eum defecęre. Franciſcus filiã ſuã Iacobo Picinino vxorem
deſpondit. Carolus vęro Gonzaga haud ignotus copiarũ du=
ctor:qui pauloante a Medilanenſibus deficiens ad Franciſcũ
venerat. poſtq̃ deſertos eoſdẽ Mediolanenſes:& ſine vllo duce

Veneti apũ Carauagiũ magno p̄lio ſuperati

Modoetia.

Carol⁹ Gõzaga.

relictos animaduertit: iterum ad Mediolanenſes relicto Franciſco tranſiuit. Erat hic vaſto corpore/formaqꝫ pene gigantea: viribus vero: quæ magnitudini reſponderent: dicendi copia clarus: literis græcis ac latinis inſtructus: ſed animo inconſtanti & ingenio ad omne facinus ſiue honeſtum ſiue neceſſarium parato: cui non parua ſpes fuit oppreſſa in Mediolano libertate dominium vrbis arripere: ſed fortuna iam Mediolanēſibus nouercante: Placentini/Therdonenſes/Nouarienſeſqꝫ populi ab eis deficientes Franciſci præſidia recepērunt. Alexandrini cū nullam in eis ſpem ſitam eſſe contuerentur: Vilhelmi Montiſferrati principis fratris īperio ſe commiſērunt. Reſpublica medio tempore ex nobilitate ī plebem defluxerat: lectiqꝫ viri duodecim qui vrbi de more præeſſent: ex fece populari ignobiles atqꝫ incogniti magiſtratum gerebant. Hi cum ignobilitatem: quam multis modis offenderant: ſuſpectam haberent: neue cū Franciſco ſentirent: ſuadente Gonzaga: qui eam viam ad principatum vrbis arripiendum cōmodiſſimā exiſtimauit: Septem primarios ciues/genere nobileis & opibus abūdantes raptim interceptos per noctem obtruncauēre: ac deinde in foro plebi ſpectaculum obiecērunt: inter quos Iacobinus Boſſius egregius adoleſcens placidus moribus: & literis eruditus: & nobis amicitia iunctus/prorſus innocēs/ſupinus/truncuſqꝫ iacuit: Nec diu poſt Ioannem Caynum venerabilem ſenem: & filium eius Franciſcum egregia forma iuuenem non alio crimine irretitos niſi qꝫ illuſtriſſimæ Blancæ Mariæ Franciſci coniugi ſanguine iuncti erant crudelibꝰ affectos cruciatibꝰ necauēre. Exin Georgius Lampugnanus iuris interpres ſub ſpecie legationis tanq̄ ad imperatorem mitteretur in Modoetia captus atqꝫ interfectus eſt/magnus libertatis aſſertor: & qui teſtamentū olim Philippi (populari fauens regimini) laniaſſet. Nec Theodoro Boſſio admodum in ciuitate gratioſo pepercērunt: quem cum diu in uinculis tenuiſſent: tandem interemērunt. Galeothus quoqꝫ Tuſcanus: & ipſe natu nobilis atqꝫ opulētus ciuis interciſus occubuit. Quibus ex rebus cum iam nulla libertatis forma relicta eſſet & duodecim Viri auſu tyrannico vrbem cædibus ac rapinis fœdarent: ſucceſſorumqꝫ comitia prohibentes inuito populo ſibiipſis īperiū prorogarent. Commota deniqꝫ atqꝫ incenſa ciuitas correptis armis nouo magiſtratu ex nobilitate creato tyrannos ē repub. deiectos in carcerem coniēcit: at cum neqꝫ hoc modo reſpirare populus poſſet. Nam perditis omnibus excepta ciuitate Comenſi ac Parmēſi quæ in officio ad vltimū perſtaret: Franciſcus dura obſidione ciuitatem premebat. ite-

Septē primarij ciues Mediol. noctu obtruncati.

Tyrānī Mediol. ī carcerē coniecti/ſubide eiecti.

rum plebs incenſa nobilitatem ę palatio pepulit : tyrãnos dẽ=
ptis vinculis tanquam libertatis amatores & optime de repu=
blicæ meritos in priorem locum reſtituit. Illi ad priores artes
reuerſi:cum ſatellites magno numero ſibi aſſumpſiſſent: mul=
taq; ſuadente Carolo ſpolia perpetrarent:nobilitatemq; pror=
ſus opprimerent. non tamen ei viam ad inuadendum princi=
patum permiſęre.quod cum ipſe animaduertiſſet. & iam ſibi
periculoſam apud Mediolanenſes moram intellexiſſet:per in=
ternuncios Franciſco reconciliatus ac magnis allectus premiis
Laudam illi prodidit.tertioq; iam fidem fallens non ſine ma=

Carolꝰ Gozaga Mediolanẽſes prodit.

gno Mediolanenſium damno/ac plebis conſternatione ad eũ
tranſiuit:non tamẽ defuit tyrannis animus.quin poſtulatis vn=
diq; ſubſidiis Franciſci iugum iam prope ceruicibus imminens
excutere conarentur. Sed cum alios fruſtra rogaſſent Venetos
tandem ne ſe delinquerent:peruicęrunt. nam neq; illis ex vſu
videbatur Franciſcum ætate florentem rei bellicæ peritiſſimũ:
cuius iam vireis atq; arma non ſine graui iactura ſenſiſſent eo
imperio potiri:quo ſuo par tandem videretur:percuſſęrunt igi
tur fœdus Veneti cum Mediolanenſibus:Legeſq; quas tota ci
terior Gallia ſequi deberet:præſcripſęrũt. mandantes Sfortiæ
vt certus contentus viribus ac terminis:Mediolanenſes in pa=
ce dimitteret. Ille haud ignarus ſe breui periturum vbi Vene=
tis paruiſſet:imperium eorum contempſit:& quãuis deſertus
ab omnibus videretur(Nam ſoli Florentini:& hi quidem parce
opem ferebant)in obſidione tamen perſeuerare decręuit. Iam
mortuo Franciſco Picinino frater eius Iacobus cum Bracchia=
nis ad Venetos tranſierat:iam Leonardus Venereus a Senatu
Veneto miſſus Mediolanum ingreſſus auxilia & commeatus
magnam copiam quibus ciuitas indigebat:propediem affore
pollicebatur. erat & in exercitu & in ciuitate ſumma omnium
rerum indigentia:ita vt dubiũ videri poſſet an obſidens Fran=
ciſci/an obſeſſus dici deberet. Vix ei bis mille equi ſuperant:qui
ferre inceſſorem poſſent:& milites ſtipẽdio fraudati: pro cibis
ſeſe armis exuerant. Neq; enim Franciſco argentum erat quo
ſtipendiari militi poſſet. Sed inter ſpem metumq; dubius/ obſi
dionem de die in diem verba pro factis oſtentans:producebat
In ciuitate vęro cum iam frumentum omne abſumptum eſſet:
nec aliud genꝰ edulij reſtaret:& iam canes/equi ceteraq; id ge=
nus animalia manducarent: nec ferre amplius famem multi=
tudo poſſet:collecti in vnum apud portam Vercillinam:corre=

Leonardus Venetoꝝ le

ptis armis in forum prorumpũt: obuiũq; Leonardum Veneto=
rum legatum gladiis confodiunt/ac diſcerpunt. exin palatium

fuſis tyrannorum ſatellitibus aggrediuntur:quo ſine reſiſtētia
occupato/ quos iuenęrūt tyrānis vincula indidęre. Exin miſſis
ad Franciſcū legatis principatū ei ciuitatis obtulęrūt:qui mox
ingreſſus dominiū vrbis accępit.& deinde nō multis interiectis
diebꝰ cū liberis ac cōiuge verſus ducalibꝰ inſignibꝰ exornatus
in triūphātis modū vrbē intrauit:qui cū iā Comū Parmāq; in
deditionē accępiſſet: Vilhelmoq; Mōteferratēſi Alexandriam
ademiſſet:nō paruū deinde bellū Florentinis ſociis cum Vene
tis & Alfonſo rege diutius geſſit:in quo cū acrius premeretur:
(Neq; eni tātæ potētiæ par eſſe poterat) Rhenatū regē fortiſſi=
mis equitū cohortibus cinctū ex vlteriori Gallia magnis ſtipen
diis ac ꝓmiſſis allectū in auxilium accerſiuit.qui cum ſuperatis
montibus in Italiam deſcendiſſet:ac Vilhelmū ę Mōteferrato
arma ponere per amicitiā ac neceſſitudinem compuliſſet: & iā
caſtra ſua Franciſci caſtris coniūgens in hoſtilem agrum deſcē=
diſſet:expugnatiſq; raptim nōnull' caſtellis more Gallico mor=
taleis omnes in eis cōpræhenſos trucidaſſet:tātus mox terror
Venetos iuaſit:vt iā caſtra caſtris cōferre amplius nullo pacto
præſumerēt:nec iam retinere poſſe vel Brixiam vel Bergomū
agris amiſſis confiderent.Cūq; Turcarū bellū res eorum ma=
ritimas infeſtaret repēte præter omniū opinionē pax quæ diu
in ſenatu apoſtolico fruſtra fuerat agitata:deniq; apud Laudā
interuentu cuiuſdam(ſed probatæ & integræ vitæ monachi)in
ter Venetos & ipſū Franciſcū clam rege facta eſt.quæ res vt re
gi moleſta:ita Franciſco vtilis/Venetis neceſſaria fuit.Arcē de=
inde inſanientis populi fauore dirutam Frāciſcus breui reſtau=
rauit:mira fortunæ ſiue cuncta regentis dei prouidentia nobi=
le ac magnificum opus hiſdē manibus ſubito refectū eſt: qui=
bus fuerat paulo ante reiectum.Franciſcus Philelphus nobilis
Satyrarum ſcriptor/per idem tempus ad Heroicum carmē cō
uerſus/res Sfortiæ ſcribere cæpit: Leodriſius Cribellus ſoluta
oratione ac metro clarus haberi cæpit.

gatꝰ. Mediolani diſcerpitur.

Franciſcus Sfortia ab obſidione Mediolanī. dux efficit.

Rhenatus rex ex vlteriore Gallia ſtipēdiis allectus Franciſcū Sfor. adit.

Arx Mediolanī. priꝰ deſtructa. reficitur.

Franciſcus Philelphꝰ.

Leodriſius Cribellus.

❡De Venetis/& ꝙ Franciſcus Foſcarius dux ab īperio depo=
ſitus/aiam indignatus ſtatim emiſerit. Cap.L.

APud venetos terra mariq; potentiſſimos/qui nomen ita=
licū apud barbaras nationes lōge lateq; clarū fecęre:filiꝰ
Franciſci Foſcari ducis veluti quippiā in rempublicā mo
litus eſſet/in exiliū actus deinde reuocatꝰ. Et iterū in ſuſpicionē
criminis adductus & crudeliſſime tortus.cum nihil mali cōfite
retur:relegatus in Pelopōneſum/miſerā ibi vitā finiuit.Gener
eiuſdem ducis Andreæ donatꝰ/dum Cretam inſulā pro Veneto
imperio gubernat dux inſulæ appellatus.Reuocatus domum:

honore priuatur. & magna mulctatus pecunia: in exiliũ mittitur.

Armilaus iaculo noctu transfoditur.

Armilaus inter Venetos dignitate & authoritate potẽs dum ex consilio ad multã noctem domum reuertitur: iaculo transfossus occidit. nec qui tantũ scelelus patrauerit inuẽtus est: quã id filio ducis crimini dederint.

Franciscus Barbarus.

Franciscus Barbarus studijs humanitatis excellens: ęditis non paucis neq; illaudatis opusculis senio confectus: nõ sine celebri noĩe vita decessit. Imperator Fridericus cum Roma rediens: eo secũ cõiuge & Rege Hungariæ Ladislao: totoq; comitatu recępisset: libẽter & amice visus incredibilibus honorib⁹ cumulat⁹ est.

Franciscus Foscarius dux Venet. ab iperio 35. annis possesso. depositus ægram animam indignat⁹ emisit.

Frãciscus dux gentis qui annos. 35. summa cum laude ciuitatem rexerat Philippo Mediolanẽsium duci Brixiam Bergomũq; ademerat copias eius pluribus in locis fuderat Franciscũ carminiolã clarũ ducem copiarũ de proditione suspectũ securi percusserat: Marsiliũ Carariũ cuius maiores diu Patauiũ per tyrannidẽ tenuissent/dum paternã hæreditatẽ vẽdicare conatur: interceptũ necauerat: pacẽ cum Turcis non tam honestã quã necessariã fecerat. Imperiũq; Venetum terra mariq; longe ampliauerat: Gubernationi tandem cedere cõpulsus est: tanq̃ præ senio reipub. videretur inutilis. Ille veluti contumelia affectus: ingratæ patriæ aspectũ nõ ferens. Eãq; vitam recusans q̃ careret imperio e publico palatio in priuatã domũ se recępit: vbi cum principatũ suis ciuib⁹ reddidisset: ægram quoq; cõfestim animã naturæ restituit:

Baptista Blasi⁹ Cremo. astronom⁹ mortẽ ducis Venet. p̄dixit.

Cui⁹ casum tanq̃ præuidisset Baptista Blasius Cremonensis astronomus pluribus antea mẽsibus p̄dixęrat. Erat autẽ Franciscus cũ moreret̃ nõ longe ab anno suæ vitæ nonagesimo Venerabilis senex p̄cipua corporis maiestate decorus: memor omniũ q̃ post infantiam aut vidisset: aut audiuisset: facundia copiosus: & ingenio prõpto ac dexterrimo: & qui moderari frena senatus optime nosset: eius pater in Aegypto negociat⁹ cum prophetã regionis illius quẽpiam de futuris interrogaret responsum ab illo accępit filiũ sibi esse qui aliquãdo suæ ciuitatis principatum assequeret̃:

Paschalis dux Venet.

Francisco suffectus Paschalis vir singulari prudẽtia & moribus humanissimis: cuius ducatũ nulla putant bella suscepturum: nisi vel necessaria: vel admodum gloriosa.

¶ De Mantuanis. Cap. LI.

Ludouicus Marchio Mãtuanus

LVdouicus Marchio Mãtuanus inter principes nostri sæculi famæ nõ mediocris: literis ęruditus & rebus militaribus exercitatus in eo bello quod Veneti cum Francisco Sfortia post dñium Mediolani ab eo captum gessęre parteis illius secutus: magnũ momentũ rebus eius accessit. Carolus

frater eius qui fidem Frãciſco fefellerat in vincula cõiectus: ſub eius fideiuſſione dimiſſus: cũ neq; ſic ꝑmiſſioné ſuæ faceret ſatis oĩbus:q̃ in mãtuano agro tenebat opidis priuat⁹ eſt. Sed cum ſtipendia Venetis faceret:nõ paruas eorũ copias in Mantuanũ duxit: vbi vaſtatis late atq; incenſis agris cũ fortuna:principiũ eius belli ſecũdũ feciſſet. Et cũ iã Mãtuani metu perculſi reb⁹ ſuis diffidere viderent: Ludouicus accerſitis ex Mediolano auxilijs milites ſuos in aciem ꝑducẽs fratri copiam pugnæ fecit/nec ille certamẽ detrectauit. Cõmiſſum eſt atrox ꝑlium in quo duo fratres ambo ætate florentes: ambo rei militaris periti:ambo corporis atq; animi virib⁹ ꝓſtantes: de gloria:de ĩperio:de vita ſummis conatib⁹ contẽdere. Deniq; victor Ludouicus fuſo fugatoq; Carolo:oẽis eius copiaꝝ Duces ac primores equitũ:cæſis plurimis intercepit. Ille deinde patria extorris atq; egenus morbo confectus interijt. Bellũ inter fratres.

¶ De Ferrarienſibus/& diſputatione apud eos inter Græcos & Latinos facta. Cap.LII.

APud Ferrariam mortuo Nicolao Eſtenſi principe:omnium noſtri ſæculi fortunatiſſimo: niſi cõiugis adulteriũ & in ea & filio dilectiſſimo vindicare olim coactus fuiſſet:Leonellus dñatũ ſuſcepit princeps pacificus: literarũ peritus:& muſicæ cultor: quo decedẽte Borſius frater eius & ipſe Nicolai filius ex cõcubina Ptolomea Senenſi ad principatũ vocatus eſt. Egregia forma iuuenis: & in armis cum laude verſatus. dicẽdi & agendi peritus:qui cum Cæſarem Fridericũ Romã petentẽ:& inde reuerſum magnificẽtiſſime acceꝑiſſet:ſuper Mutinã & Regium ciuitates ducatus honorẽ acceꝑit:primuſq; omniũ in Eſtẽſi familia dux appellat⁹ eſt. Eugenius Põtifex dum Ferrariæ cũ Græcis conſiliũ ageret:Hugo Senẽſis qui per id tẽpus medicorum princeps habitus eſt omnes qui ex Græcis ſtudioſi philoſophiæ eo conueniſſe crediti ſunt:apud ſe inuitauit: quos cũ opipare magnificeq; pauiſſet:finito prandio epulis menſiſq; remotis: eos in diſputationem pedetẽtim placideq; pellexit. Cum iam Marchio Nicolaus adeſſet: & multi in ſynodo excellentes philoſophi aduentaſſent: cunctos in medium philoſophiæ locos adduxit: de quibus inter ſe Plato & Ariſtoteles in ſuis operibus contẽdere ac magnopere diſſentire vidẽtur: dicens eam ſe partem defenſurum quã Græci oppugnandam ducerẽt ſiue Platonẽ illi:ſiue Ariſtotelem ſequendum arbitrarẽtur:cum Græci certamen minime recuſaſſent:protracta eſt ad multas horas diſputatio: poſtremo cum rex conuiuij Hugo Græcorum philo-

Ferraria. Nicolaus Eſtẽſis adulteriũ in vxore & filio vindicauit. Leonellus. Borſius nothus/prim⁹ apud Ferrar. i Eſteñ familia dux. Diſputatio inter Græcos & Latinos apud Ferrar.

ſophos alterũ poſt alterũ argumẽtis & dicẽdi copia victos ta cere cõpuliſſet:palã factũ eſt Latinos hoies: qui iam pridem bellicis artibus & armorũ gloria Græcos ſuperauerant: ætate noſtra etiã literis & omniũ doctrinarũ genere anteire: fuit autem domus Eſteñ viris ſemper doctis amica: noſtra ætate non ſolum Hugonẽ de quo præfati ſumus magnis ad ſe præmijs traxit. Sed multos in iure ciuili:plureis in cæteris facultatibus honorauit. In ſtudijs vero ęloquẽtiæ Ioannẽ Auriſpã Siculum grecis ac latinis literis ędoctum:& qui verſu proſaq; claruit/inter familiareis habitũ:ditem beatũq; facit. Guarin⁹ autem Veronenſis omniũq; ferme pater ac magiſter qui noſtra ætate græcas literas didicęre admirabilis: & omni hono re dignus ſenex qui oẽm ætatem ſuam legẽdo:docẽdo:ſcribẽdo percurriſſet: vnicum ſenectutis ſuæ refugium: & illud quidem honeſtũ:dignũq; ſuis exercitijs ac virtutibus inuenit.

Ioan. Auriſpa.
Guarinus Veroneñ.

¶ De Bononienſibus/ & factione inter Bap. Connetulum & Hannibalem Bentiuolum. Cap. LIII.

Bononia.

IN agro Bononiẽſi pirũ quandã aridã ex minorib⁹ formicis paſtus cauſa cõplures aſcẽderant. ſupuęnęre maiores nõ paruo numero q̃ illas partim occidęrũt:partim deięcęrũt. Poſt duas ferme horas tanta minorũ formicarũ vis exorta eſt vt tot⁹ ager nigro tect⁹ agmine videret. accęſſere ſtipatæ oẽs:& arboris vndiq; ſtipitẽ circũdantes paulatim aſcẽdere cępęrũt Maiores formicæ vbi hoſteis adeſſe aĩaduerterũt: cõglobatæ ſupne pugnã expectauęrũt. Poſtq̃ ſimul acies cõ uęnęre cõmiſſo p̃lio maiores morſu rabido: modo illas modo iſtas ę minorib⁹ interęmęre:totoq; breui ſpacio cõfecęrũt: vt cadẽtium morientiũq; cumulus ad piri radices nõ paruus in terra ſuccręuerit. Sed cũ pertinacius inſtarẽt minores: ſemperq; acies aciem p̃meret:vigintiq; aut plures vnã ex hoſtib⁹ circũdarent. & a tergo & a frõte pugnãtes vndequaq; latera cõfoderent. victæ tandẽ maiuſculæ:& ad vnum oẽs necatæ il lati prius temere prælij pœnas dedęre. Hæc acta ſũt:ſpectãtibus Romanæ eccleſiæ copijs: cũ Petri cathedrã Eugenius quartus teneret/ea nobis qui ſe vidiſſe ait vir fide dignus & authoritate retulit Nicolaus Piſtoriẽſis vtroq; iure cõſultus: qui tum in caſtris apoſtolicis Nerij Senenſis epidices agebat Simile hoc illi eſt:quod in Gallia Belgica non longe ab vrbe Leodio conſtãti fama geſtũ ferunt:nidum ſiue in arbore:ſiue in rupe falco ſibi parauerat:ouaq; fouens pullos auidus expe ctabat. hunc corui ſuperueniẽtes loco deturbauęre:ouis eius effractis ac voratis. Spectauęrunt id ę proximo bubulo:fugiẽ

Attẽ. formicas pugnãteis.

Attẽ. etiam p̃lium iter falcones & coruos.

tēq; trepidū falconē annotau̧ere. Poſtridie mirabile dictu fal cones:coruiq; quaſi ex toto orbe ad pugnā vocati. Iſti ſeptē-trionem:illi meridionalē partē tenētes :ordinatis aciebus & tanq̄ rationis capaces eſſent : Alijs qui cornua obſeruarent: alijs qui media ducerent agmina/ diſpoſitis atrox ac ferociſſi mum prælium in aere cōmiſ̨erunt. In quo cū modo corui:mo do falcones cederent:& iterum reſumptis viribus : certamen inſtaurarent:totus vndiq; ſubiectus ager & pennis & cadaue ribus obtectus eſt. Ad extremū victoria penes falcones fuit: qui nō ſolum roſtris:ſed etiā vnguibus acerrime decertantes coruos omneis ad internetionē deleu̧ere. Exin paruo tēpore interiecto cum duo de Leodiēſi eccleſia contendentes.alter a Gregorio tertiodecimo:alter a Benedicto duodecimo i epi ſcopum ȩlectus:erant enim inter illos de Romano Pontifice diſceptantes: ambo cū copijs in eundē locū pugnaturi venȩ-runt. Ioannes dux Burgundiæ alterū armis iuuit. alterū Leo-dienſis populus ſeq̄batur. Pugnatū eſt collatis ſignis ſumma vtrinq; contētione horrēdū cruentūq; prælium factū . In quo tandē victor Ioannes dux triginta millia hoſtium cecidit. me morabile eius rei fanum conditum eſt:quod nos illac poſtea tranſeūtes cȩſorū oſſibus plenū vidimus. Sed de illo falconū atq; coruorū ſuam cuiq; opinionē relinquimus:veri periculo penes famam dimiſſo. Bononia quæ nō tam ſtudiorū mater: q̄ ſeditionū alitrix appellari poteſt:ſoror & ipſa ciuitatis Ge-nuæ:ac ſolius incōſtantiæ conſtans: cum factionē Lābecariā nō ſine cæde multoſq; ciueis domo pepuliſſet comū Cnetu-lorū conſilio regi cȩpit:Principes factionū Baptiſta Cōnetu-lus:& Hānibal Bētiuolus fuȩre ambo ſanguinarij:ambo pa-tratis cædibus inſignes:qui licet ſimul cōpatratus ſacramēto iuncti eſſent:nihil tamē inter ſe meliores fuȩre. nā Hānibal le uato de ſacro fonte Baptiſtæ filio:viſurus puerperā / cōpatrē ſequitur:eiq; manu prenſo ꝓ nouo nato cōgratulaſ: ab irruē-tibus ex iprouiſo Baptiſtæ ſatellitibꝰ obtruncaſ:vt manifeſte apparuerit baptiſmi ſacramentum non tam fœderis retinēdi quā cædis patrandæ cauſa a Baptiſta quæſitum fuiſſe. ſed nō inulta mors Hānibalis fuit:nā qui parteis eiꝰ ſequebanſ: ſum ptis paulo poſt armis fugatis aduerſarijs plateam obtinu̧ere. Baptiſta iudicio tandem puerili in ſpecu quodā ſubterraneo cū pleriſq; cōplicibus ſuis latitans repertus & fumo cōpulſus exire mox pluribus vulneribus cōfoſſus eſt . Cadauer eius in forum tractum/& diu ludibrio habitum cū pleriq; more fera-rum cor eius dentibus laniaſſent;cruorēq; bibere nō horruiſ-

Attē.

Ioan. dux Burgūdiæ.

Hannibal Bētiuolus/ a recētis cō patris ſatel litibus in-terficitur.

Baptiſta Cōnetulus in ſpecu la-titās/ fumo exire cōpul ſus cōfodiſ

Attē. ferita tem.

Xāct⁹ Herculis Bent. filius noth⁹ ex lanifice eques eſt factus.

ſent tandem exuſtū eſt. Apud Florentiam per id tempus Xancthus latebat Herculis Bentiuoli/ quem quondā Eugeni⁹ pont. max. interfici ſiue iuſſerat ſiue p̄miſerat filius extra matrimonium natus paupem vitā in lanificij exercicio ducens/ nec ſatis gnarus quo patre genit⁹ eſſet. hunc Bononienſes ę veſtigio vocant. recuſantē & quodāmodo inuitū i patriā ducunt: equitem ex lanifice faciunt. tutorem Hanibalis filio reipub. principē tradunt. Cuius ea in rebus aduerſi fortitudo/ ea in ſecundis moderatio hactetus oſtenſa eſt: vt Herculis filium omnes norint qui cū exules ꝑ proditionē nocte quadā vrbem intraſſent ac exercitus rumore quaſi victores inſultaſſent: haudquaq̄ deſtitut⁹ animo excitis amicis correptis armis i eos ꝓſilijt. nec mora victos cæſis captiſq; pluribus ex ciuitate deturbauit.

Beſſarion.

Beſſarion eo tēpore cardinalis Nicenus: natione Græcus: prudentia ſingulari & noſtra ſuaq; lingua peritiſſimus Nicolai quinti pont. max. in ea vrbe vices gerebat: qui vſq; ad ipſius pontificis obitū legatione fūctus nobilitati: plebiq; iuxta carus fuit. quāuis eo deducta ciuitas eſt: vt legati Papæ rogare magis q̄ iperare queant. quod plane nūc experit̄: Ludouic⁹ ſanctoꝝ quatuor coronatorū Cardinalis legat⁹. qui quāuis ingenio valet: & ea prædit⁹ eſt authoritate: quæ ſūmi ſacerdotis nepoti deberet̄. nō pl⁹ tamen in vrbe poteſt quam ſenatui placet & Xanctho.

¶ De florentinis/ & diuerſis apud eos reb. geſtis. Cap. LIIII.

Florētia q̄ oli Fluenta Arnus. fl.

FLorentiam vrbem in Feſulanis ruinis ad ripas Arni fluuij conditam priſci homines Fluentiā vocauęre. quæ cum auſpicijs fundata fœlicibus vicinas per circuitū ciuitates excellere: miriſq; modis imperiū propugnare cæpiſſet: Florentia longe melius q̄ Fluentia dicta eſt. In hac vrbe ponti. max. Eugenius quartus id conciliū quod Ferrariæ cū Græcis cæperat magnifice conſumauit. Erant plures inter Græcos ac Latinos ſuper arcanis orthodoxæ fidei contentiones. Quarū maxima ac difficilima fuit de ſancti ſpiritus proceſſione: cū Græci paracletum ex patre duntaxat: noſtri ex patre filioq; procedentem aſſererent: Poſt multas ac diuerſas diſputationes in quib⁹ tanq̄

Nicolaus Sagūtinus.

interpres Nicolaus Saguntinus vtraq; lingua diſertiſſimus ingenio facundiaq; iuxta promptus illuſtre nomen adeptus eſt. tandem cum latina ecclęſia in vno fidei ſymbolo conſenſęre. Ciuitas in iperatorē Græcorū: & Patriarcham Cōſtantinopolitanum & omnes eorū comites abunde lateq; patuit: patriarcha illic ſenio confectus deceſſit. & apud prædicatores in templo humatus eſt. cui Maffeus Vegius poeta Laudeñ. non ignobilis epitaphiū verſibus imparibus ędidit

Nicolaus Picininus.

Nicolaus Picininus

illuſtris copiarũ ductor ab exulibus Florẽtinis inuitatus: Feſulanũ ingreſſus agrũ:qui a Florentia decẽ millibus paſſuum abeſt:hoſtiliter cuncta diripuit.nec diu poſtea in agro Aretino cũ Eugenio ſimul & Florentinis bellũ intuliſſet: apud Angleriã magno prælio victus & profligatus eſt. Ludouicus Archieps̃ Florẽtinus apoſtolicis tunc copijs p̃erat. quia ea victoria nobilitatus ad cardinalatũ paulo poſtea ꝓuectus eſt. Eugenius eni & vnione Græcorũ facta:& Picinini metu depoſito:mẽte atq; aio auctus ſeptẽdecim cardinales necauit: viros autẽ genere illuſtreis: aut virtute p̃ſtanteis: aut vitæ ſanctitate cõſpicuos. Inter quos & duo Grȩci aſſumpti ſunt. Iſidorus Archieps̃ Ruthenorũ:Beſſarion Nicenorũ põtifex:quorũ ſupra meminimus. Alphõſus rex Aragonũ rogatus a Philippo Maria vt antea dictũ eſt ſibi aduerſus Venetorũ potentiam opem ferret coacto nõ paruo exercitu ꝓfectur⁹ in Galliã iter ingreſſus eſt. Sed ante Philipp⁹ obijt:q̃ ipſe Tiburi quo iam appulerat digrederet̃. audita vero amici morte & ꝙ ab eo nũcupatus hȩres eſſet:& in Sabinos ꝓfectus magnificentiſſimo illi funere iuſta perſoluit. deinde trãſmiſſo Tiberi recta via in Florẽtinũ duxit: eo vt aiebat aio vt Florẽtinos reuocare ſuas copias ex Gallia cogeret atq; ita per Tuſciam pacatã & ſibi amicã ad opem Mediolanẽſibus ferendã quos Veneti bello p̃mebant ꝓficiſceret̃. Noluerãt Florẽtini ab Alphõſo rogati Rege/Venetorũ ſocietatẽ deſerȩre. Quapropter Alphõſus in agrum Volaterranũ ꝓfectus: Pomaratiũ haud ignobile opidũ portas claudere auſum/ eo ipſo quo venerat die copijs circũpoſitis vi cȩpit ac diripuit. deinde ad caſtrũ nouũ in agro mouit: cuius incolæ audita Pomaratij clade confeſtim abſq; certamine in deditionẽ venȩrũt. Idẽ fecȩre aliquot caſtella circũiecta. Exin Mõtecaſtellũ natura & opere munitũ obſedit: quo tẽpore ea imbriũ magnitudo:eaq; vis ventoꝝ exorta eſt: vt neq; extra tẽtoria quieſcere milites poſſent:multis eorũ diſcerptis per inane raptatis:quibus ex rebus & quod annonæ inopia laborabat:mouẽs inde Alphõſus Cãpiliam duxit:ſed quoniã Florẽtini id opidũ præſidio & annona firmauerãt:fruſtra ibi contẽdit. Caſtella tamẽ aliquot finitima in Gerardiſca (id ei regioni nomẽ eſt)recȩpit. atq; illis reſtituit. quib⁹ Florẽtini prius adȩmerãt. Erat in comitatu Regis Simonet⁹ mille ducẽs equites qui finito Florentinorũ ſtipẽdio ad ad eũ trãſiuerat. Sigiſmũdus autẽ Malateſta:quem rex anteq̃ Tuſciam ingrederetur cũ equitibus mille &. 800. peditibus vero. 600. conduxerat:cum ab eo indies expectaretur: ad Florentinos

Eugenius quartus põti. max. 17. Cardiales necauit.
Beſſarion.
Alphonſus rex Arago.
Philippus Maria Mediola. dux moritur.
Pomaratiũ
Imber/& vis ventoꝝ
Cãpilia.
Geradiſca.
Simonetus
Sigiſmũd⁹ Malateſta.

Fridericus vrbinas. trāſiuit. Fridericus quoq; Vrbinatium princeps notus & clarus in armis Florentinorum ſtipendia faciebat. qui cū eſſent equitatu peditatuq; haud inferiores Rege omnēq; illi expugnandorū opidorum facultatem p̄riperent: non fuit regi cōſilium in obſidione Campillæ perſeuerare: & p̄ſertim ꝗ in mōtibus cōmeat⁹ penuria premebatur: diuertitur igitur ad loca maritima: & apud Populoniam olim fama celebrem: nunc dirutam vrbem conſędit: quo in loco facile ſibi ex Regno Neapolitano & frumenta & bellica tormenta nauibus afferri poterant: Abe ſt nde tribus ferme millibus paſſuum Plūbinum: nobile opidū. In cuius obſidione de qua poſtea dicemus: Laboranti Regi Caſtilionū & ipſum nō parui momēti opidum prodēte Florentinorū præſidio traditū eſt præter arcem quā cū Simonet⁹ obſediſſet: paucis poſt dieb⁹ per deditionē accępit dū vero Rex paulo ante apud Aquā viuā hibernia ageret a legatis Mediolanēſibus aditus eſt: qui opem eius iplorātes In eo loco decerni bellū aduerſus Venetū ſenatū obtinuęre. Iam enim Frāciſcus Sfortia Mediolanēſi populo indignatur: Venetorū auxilio fretus: eos ſubigere ſibi ſummis conatibus nitebať: quorū paulo ante fines & arma ꝓmouerat. Cū vero rex ſoluta Plumbini obſidione Neapolim rediſſet. & deinde in Pelignos ſeceſſiſſet: Florētini legatos ad eū miſęre: pacem petentes. Quibus accepta fide in caſtra ꝓfectis poſtq̄ mādata expoſuęrunt bellūq; excuſarunt Antonij cardinalis Hilerdēſis noiati inter primos theologi opa qui id negocij de Pōtificis volūtate ſuſcęperat. paucis poſt dieb⁹ ea lege: pax Florētino populo reddita eſt: vt Calionū & inſula Gilij: q̄ ipſius belli tēpore Florētinis ęrepta fuerāt: in poteſtatē regis remanerent. Sed cum Frāciſcus Sfortia Mediolano potitus eſſet: omneiſq; ponteis & arces apud Abduā tanq̄ Mediolanenſes a Venetis repeteret. Alphōſus qui cū Frāciſco eſſet infenſus: ę re ſua eſſe ratus illū ne radices in tanto iperio ageret: impedire per Leonellū marchionē Eſtēſem recōciliatus Venetis: & cum eis amicitia ſocietateq; facta Florētinis Frāciſci fortunam ſecuti & armis & pecunia eū iuuabant. ſecūdo bellū indixit: Ferdinandū filium in expeditionē contra eos mittendū duxit. Erat is eo tēpore admodū adoleſcens: ingenio eximio & ad cunctas optimas arteis docili ac parato: liberalib⁹ diſciplinis inſtitutus: armorū tractādorū ſcientia ędoctus: gloriæ cupidus: inediæ ac laboris patiēs: cui pater ſex millia equitū duo millia peditum cōmiſit. fuęrūt & in exercitu eius comes Euerſus & Vrſinus Neapoleos haud contēnendi copiarū du

Margin notes: Populonia vrbs. — Plumbinū op. — Caſtilionū op. — Franciſcus Sfortia. — Ferdināđ⁹

ces Fridericus quoq; Vrbinas qui ſuperiori bello Florẽtinoꝝ arma ſecutus erat in eius exercitu militauit. Florentini vero poſtq̃ iminere ſibi belli tẽpeſtatẽ ſenſerũt: Eſtorẽ Fauentinũ Symonetum: quem ſupra nomiauimus ac Sigiſmũdum mala teſtam. poſtremo Alexandrum Sforciam cõduxere: qui ſimul iuncti ſupra decẽ millia equitũ: peditum vero magnum numerum in caſtris habuerũt. Ferdinãdus tamẽ per agrum Cortonenſem in Aretinum copias duxit: vbi caſtellis aliquibus nõ magni nõis vi captis atq; direptis. Folianum non parui momenti opidum cum oppugnare cepiſſet: nec hoſtes auxilium ferrent poſt dies octo per deditionẽ accepit: equitatũ Eſtoris apud montem Politianum pluribus captis: nõnullis occiſis: fudit ac fugauit. Reuciniũ in agro Florentino vi expugnauit: Caſtellinã vero cum obſediſſet: hyberno rigore inualeſcente receſſit: & in maritima loca ad Aquã viuã patris exemplo ſeſe recepit. quo tẽpore & Antonius Olzina Vadã in litore maris ſitam nauibus occupauit. & ampliori foſſa a terra cõmuniuit: quo ex loco Piſanũ & Volterranum agrũ infeſtum reddidit: Cũq; in terra Florẽtinorum Duces ad Folianum caſtra mouiſſent: velletq; Ferdinãdus auxilium obſeſſis ferre: iamq; itineri ſe cõmuniſſet: tanta in caſtra lues cõſecuta eſt ꝑlanguẽtiũ numero nõ modo ad rem gerendã: ſed vix ad mouẽda caſtra ſatis eſſet. Ob quã rem Folianum interea ſumma vi expugnatũ: nec minori virtute defenſum: tandẽ ab opidanis clam præſidio traditũ eſt: qui tamen paulo poſt & ipſi victorũ ꝑda fuere: opidũ incenſum ac ſolo æquatũ. Per idem quoq; tẽpus Gerardus Gãbacurta dũ caſtella quatuor quæ pater a Florẽtinis acceperat intra Apẽninum ſita Ferdinãdo tradere vult ab vno e ſuis ꝓditus: caſtellis amiſſis diu regẽ mẽdicando ſecutus eſt. Exin pace apud Laudã (vt diximus) facta / reuocatꝰ a patre: Ferdinandus in regnũ cõceſſit. Florentini quæ amiſerant cuncta receperunt. Baldatius pedeſtriũ copiarũ haud ignobilis ductor: manu prõptus & audax: Cum diu Florentinorum ſtipendia meruiſſet: in palatium tandem accerſitus: dum magiſtratui contumaciter reſpondet: captus ex altiſſimis feneſtris in forum præcipitatur: qui q̃uis magno caſu iã expiraſſet: ſibi tamẽ ceruix abſciſa eſt. Inter Florentinos omneis qui noſtra ætate floruerunt: Coſmus cognomine Medicus: & prudentia & authoritate eminuit. is princeps vrbis habitus: Senatum quo voluit: impulit. ciuitati leges ex arbitrio dixit. inopes ciueis complurimos ditauit. Matrimonia: conſtitutis ex argento ſuo dotibus multa coniunxit. Villas ma-

Folianum op.

Politianus mons.

Reucinium op.

Caſtellina op.

Vada op.

Lues in caſtris Ferdinandi.

Gerardus Gãbacurta

Baldatiꝰ dũ magiſtratui cõtumaciter reſpõdet / feneſtris ꝑcipitat / & mortuus capite truncatur.

Coſmꝰ Medicus princeps Florẽtinus.

gnificentiſſime exædificauit. In ſacras ædes ditiſſima dona cō=
tulit. Monaſteriū ſancti Marci & amplū & nitidum a fundamē=
tis ęrexit. Parrochiæ ſuæ templū: cū ſibi parū placeret: prorſus
diruit. Exin ſtructurā admirandi operis ex lapide Feſulano ſu=
ſcitauit: ædes ſuas quāuis ornatiſſimas ęrexiſſet: amplius tamē
meditatus opus: palatium & altum & ingens ex quadratis la=
pidibus inſigni vrbis loco adeo pulchrum adeo āplū conſtru=
xit: vt alterū æquari tota ciuitate non poſſit. Cōmendanda eſt

Florētini cācellariū magis oratorē q̄ iuriſpitū eligunt.

multis in rebus Florentinorum prudentia: tum maxime quod
in legendis Cancellarijs non iuris ſcientiā: vt pleræq; ciuitates:
ſed oratoriā ſpectant. & quæ vocant humanitatis ſtudia. No=
runt enim recte ſcribendi dicendiq; artem: non Bartholum aut
Innocentium/ſed Tullium/Quintilianumq; tradere. Nos treis
in ea vrbe cognouimus. Græcis & Latinis/& conditorum ope=
rum fama illuſtreis: qui Cancellarium: alius poſt alium tenuęre

Leonardus & Carolus Aretini.

Leonardum & Carolum Aretinos: & Pogium eiuſdē rei publi=
cæ ciuem. qui Secretarius apoſtolicus tribus quondā romanis
pontificibus dictarat epiſtolas: Illos præceſſerat Colucius: cu=

Pogiꝰ florē.

ius ea dicendi vis fuit: vt Galeacius Mediolanēſium princeps:

Colucius.

qui patrum noſtrorum memoria grauiſſimum Florentinis bel=
lum intulit: crebro auditus eſt dicere: non tam ſibi mille Florē=
tinorum equites q̄ Colucij ſcripta nocere: Diſceptatū eſt diu i=
ter Florentinos ob pecuniarum exactiones: qua tenuiores ci=
ues magis q̄ opulenti vrgebātur his diebus: conſentiente Coſ=
mo noua Cataſti: ideſt fortunarū cuiuſq; ciuis deſcriptio cepta
eſt: quā raro factam ſine tumultu motuq; populi ferunt. At nūc

Tucenſes.

quiete trāquilleq; tranſit. Tucēſes qui noſtra memoria bis Flo=
rentinorum obſidionem perpeſſi: bis Philippi Mediolanenſi=
um ducis auxilio ſuam libertatem defēdęre. Ad extremum cū
vicinis viribus pares eſſe non poſſent: nec facile inuenirent: qui
quoties hoſtis premeret: toties ferret opem. Fœdus in quiqua
ginta annos cum eis percuſſęre: eas leges ſubeūtes: quas dixę=
re potentiores. Inter Florentiā & Senam apud opidum: quod

Caſſia op.

Caſſiam appellant: anno poſt Iubileum ſexto viſæ ſunt nubes
viginti (vt ferunt) cubitis a terra ſublimes: inter ſe mirabili ven=
torum impetu agitatæ depugnare: & alteræ alteras pellere: &

Attē. nubes viſas inter ſe præliātes Mira vētoꝝ tēpeſtas.

mutatis ſæpe vicibus pelli quæ pepulerant. Interea ſumma in=
credibili ſpiritus violētia domorum tecta per inane iactari: mu
ros deijci: & ſaxa ingentia loco moueri: vetuſtiſſimas oliuas &
antiquiſſima quercuum robora radicitus conuelli atq; confrin=
gi: homines ac iumenta non paruis ſpacijs per cœlum ferri: ac
raptari, hæc nobis: qui ſe vidiſſe aiebāt retulęre. Sed magis nos

vt crederemus epiſtolæ a grauiſſimis viris de his reb⁹ Alfonſo regi cum apud eum ageremus ſcriptæ / & in preſentia noſtra lectæ commouęrunt.

¶ De Senenſibus & corũ aliquot bellis. Item de Hermaphrodito. Cap. LV.

VRbs Sena vnde mihi origo eſt: ſecundũ hodie locum in Etruria obtinet. amœniſſimo ſita loco. & (ſi mihi fides habẽda eſt) populo neq; rudi neq; inurbano. hui⁹ rectores qui nobilitate poſtpoſita quæ fuit in ea ciuitate: tota Italia memorabilis. & parte populi quam duodeci appellant: prorſ⁹ cõculcata / multis annis in pace quieuerant. Inter ſe tandẽ duas factiones habęre cępęrunt quæ prout ſuæ rei conducere arbitratæ ſunt: ita ſe vel populis vel Italiæ principibus coniunxęrunt. Cũ vęro rex Alfonſus in Florentinos (vt antea relatũ eſt) duceret: factiones ipſe manifeſtius patefactæ. Altera cum regiũ bellũ cõtra Florẽtinos iuuandũ eſſe ſuadęret non audęret: diſſimulandũ eſſe cenſuit. vicęrunt primo ręgis amici & in eius caſtra cõmeatus miſęre. ſed cũ rex ad ſextũ lapidem vrbi ꝓximus caſtrametatus eſſet / diſſeminantibus in plębe qui Florentinis ſtudebant: Alfonſum non tam florentiæ q̃ Senæ dominium quærere: tota vrbe trepidatũ eſt: et armati ad portas diſpoſiti haud aliter Alfonſi milites: quã liberati ſuæ inſidiantes obſeruaųre. Cõminuit aliquatiſp eã populi ſuſpicionẽ Franciſc⁹ Martorellus præſtanti vir ingenio: & quo Rex libenter vteretur: legatus ad eos miſſus: Sed cũ non tã Regis amore aut odio quã priuatis ciuium contentionibus rei pub. conſilia turbarentur: adeo tenuiter annona in caſtra Regis deportari permiſſa eſt. vt & Florentinis ſimul & Regi videretur illuſum. Idem factum cum Ferdinandus regis filius alio poſtea tempore in eoſdem Florentinos duxiſſet: neq; enim principio eius aduentus ſatis ei fauentes fuęre. Sed Veneti cum Senenſibus ac regi fœdere iuncti eſſent: vſq; adeo Senenſes legationibus agitarunt: vt & ipſi ſocietatem tandem regis inierint bellumq; Florentinis publice indixerint: quod breui ſopitum eſt: Venetis apud Laudã inconſulto rege pacem recipientibus: Poſt hec Senenſibus aliud ęueſtigio bellum exortum eſt aduerſus Hildebrandinũ Pitiliani comitẽ: in quo ducibus vſi ſunt Sigiſmundo Malateſta: et Giſberto Corrigienſi: quorũ potentia non hoſtibus tantum quantum ipſis Senenſibus formidanda fuit. Suborta inter Sigiſmundum & Senenſes diſcordia: cũ ſeſe ille ſuſpectũ eſſe animaduerteret nõ ſine ſuo & Senenſium dãno receſſit Giſbertus cũ Senenſibus perſeuerauit. Interea comes Iacobus Picinin⁹:

Sena.

Hildebrãdinus.

Petilian⁹ comes.

Sigiſm. malateſta.

Giſbertus corrigiẽſis.

ꝗ iã pridẽ apud Venetos ĩpẽdia faciẽs nõ ſine laude rerũ ge=
ſtaꝝ eoꝝ copias duxerat: cũ pace vbiq; parta ſtipẽdio careret: ĩ
Etruriam properãs: Senenſes iure paternæ amicitiæ vt ſibi au=
ri viginti millia mutuo dẽt miſſis legatis expetit. qđ cũ fruſtra
fuiſſet: acies ĩ eos cõuertit. & ingreſſus Senenſem agrũ: pleraq;
opida partim vi: partim ꝓditione recepta diripit. Calixtꝰ tertiꝰ
qui recens pontificatũ inierat copias ſuas Senenſi auxilio mit=
tit. Idem Frãciſcꝰ Sfortia. Idẽ Florentini faciunt. Veneti quoq;
per fœdus requiſiti auxiliũ: quãuis tenue præbẽt: cõmittit̃ ex ĩ=
prouiſo præliũ: ex quo ſine magno partiũ dãno diſceſſum eſt:
Iacobus cũ exercitu coactus ẽ Caſtilionũ ſeſe recipere quod Re

Giſbertus Corrigieñ. ĩ ſenatu Senẽſi trucidatus eſt.

gis opidũ eſſe diximus Florẽtinis priori bello receptũ: vbi quã=
uis acriter oppugnaret̃: expugnari tamẽ non valuit. Inter hæc
Giſbertus in ſuſpitionẽ actꝰ tanquã cũ Picinino ſentiret: cũ eiꝰ
rei cũ parua extarẽt iudicia: vocatus ad vrbem ĩ ſenatu Senẽſi
trucidatus eſt: & per feneſtrã in forũ ꝓiectus. Picininus paulo

Vrbetel. op

poſt Vrbetellum natura loci munitiſſimũ opidũ p ꝓditionem
obtinuit. Vna eni tantũmodo via: eaq; actiſſima & arcis oppoſi
tione defenſa poteſt adiri: reliquas parteis ſtagnũ claudit: par=
uis dũtaxat leuibus cibis nauigabile: vbi eũ frumenti viniq; co=
piã Picininꝰ reperiſſet: tandiu ſe cõtinuit: donec pace apud Re
gem Aragonũ firmata: in regnũ ſeſe recęperit: ſed ea pax exter
no Senenſe ſoluit: Interno magis ac magis ĩplicuit. Nã Regis
amici tanquã bellorũ cauſa fuiſſent. Pictiniq; ſtudia fuiſſent.
partim ſecuri ꝑcuſſi ſunt: partĩ relegati: multi cũ ſibi ꝑiculũ in
patria imĩnere cernerẽt: ſpõte in exiliũ abięre. adeoq; in eos q
ſuſpecti habiti ſũt: ſeueritas exercita eſt: vt etiã Florẽtinis videa

Hermaphroditus ĩ anno iubilei Senis ex equulo partu moriente natus.

tur eſſe ſæuitũ. nec dũ malorũ finis q̃ñ ĩ ciuitate parum pacata
nouæ ĩdies machinationes aut fingunt̃ aut ĩueniunt̃: & ſãguis
ciuilis forũ diſpergit. hoc fortaſſe malũ equulꝰ ille prænũciauit
qui anno iubileo ante portã eiꝰ vrbis quæ Romã vergit ꝑ̃gnãs
frequẽti aſtãte populo dũ pareret expirauit erat eni Hermafro
ditus quãuis fœminei ſexꝰ nullũ ĩ eo veſtigiũ cerneret̃. Int̃ alios
quos vrbe relegatos haud nocẽteis ciuitas exiſtimauit: duo fuę
re ab ĩpa ꝓuicia ſocij & ſtudiorũ cõmunione cõiũcti: quãuis al=
ter iuris ciuilis ſciẽtiã ꝓfiteret̃. alter pœticã: Gregoriꝰ Lollius

Gregorius Lollius Frãciſcus Patricius Marianus Sozinus.

& Frãciſcꝰ Patricius: cuiꝰ plura extãt pœmata q̃ doctiſſimi pe=
tũt: & q̃ ſibi vitã retinuiſſe credũtur. Marianꝰ Sozinꝰ p idẽ tẽpꝰ
ſciẽtia iuris nõ ſolũ apud Senẽſes: ſed tota Italia late clarꝰ ha=
bitus eſt.

¶ De Plumbinẽſib. Galeatio Baldaſino viro in armis dextero.
Cap. LVI.

PLumbinum nobile opidũ ex Populoniæ ruinis ædificatũ exiſtimatur. nonnulli Populinũ appellãdũ putãt. Id eſt ĩ litore Tuſci maris ſitũ Iluæ iſulæ oppoſitũ quæ ferri venis inexhauſta magnũ quotãnis vectigal Plũbini dño præbet huic opido præfuit Iacob⁹ Appianus ex Paula nobiliſſima fœmina Martini quinti Romani põtificis ſorore natus: Pacific⁹ q̃dem princeps & a uicinis amatus: qui cũ ex cõiuge virilẽ ſobolem non ſuſciperet: extra matrimonium hærendem quærens cõcubinam quandam amare cæpit: cuius cum venter intumuiſſet: & iam pariendi prope tempus adeſſet: incredibili gaudio geſtiens. Florentinos ac Senenſes legatos vti ad ſe mitterent ac partum de ſacro fonte lauarent futuros compatres magnis precibus inuitauit/paritum eſt. Venere ad diem dictam legati. mulier inter obſtetricum manus diu laborans æthiopem tandem peperit. quæ res vt riſum in populo cachinumq; excitauit: ita & cõpaternitates & læticiam principis interrupit. Tibicen tum forte Maurus in familia eius erat: ex quo natum puerum credidere: qui mox vbi detectum flagitium intellexit: ſaluti ſuæ fuga conſuluit. Mortuo Iacobo Rainald⁹ Vrſinus peracri vir ingenio & rei militaris peritus in eius locum ſuffectus eſt: non ſuo iure: ſed coniugis/ quæ Iacobi filia fuiſſet. Hunc Alfonſus cum in Tuſcia Florentinorum bello diſtineretur: fauentem hoſtibus reperit. Quapropter caſtris Plumbino admotis eum intra mœnia clauſum terra marique ſummis viribus oppugnauit. Sed non minori virtute ipſe ab interiore parte ciueis ſuos defendit: quam regis miles ab exteriori muros inuaſit: pugnatum eſt diu acri contentione: ita vt multi vtrinq; ceciderint: Complures vulnerati in hoſtium manus peruenerint: In eo prœlio multorum virtus enituit. Inter quos duo Antonij alter Fuxanus: alter Condola ad muros pariter vadentes inter cæteros pugnare fortiter animaduerſi ſũt Sed omnib⁹ prælatus eſt Galeatius Baldaſinus natione Siculus: qui ter muri faſtigio appræhenſo qua prius tormenta diſiecerant conatus eſt opidum irruere. cæterum feruentis aquæ viuæq; calcis: quæ ĩter arma ingeſta vbi ad corpus penetrauerat perurebat artus: vi deterritus: grauiq; ſaxi ictu: cum reuulſa aggeris parte deturbatus eſt. Fuit autem Galeatius ſtatura quæ mediocrem excederet: robuſtis ac teretibus membris/ corporis magnitudini vires reſpondebãt: lucta /ictu/ ſaltuq; nulli hominum ceſſit. membrorum robori par animus erat: equo ac pede iuxta bellator acerrimus: armatura graui armatus. galeatuſq; humi ſtans ſi=

Plũbinũ a nõnullis Populinũ
Ilua inſula. ferri diues.
Iacob⁹ Appianus.
Attẽ. ridiculum.
Rainald⁹ Vrſinus.
Galeatius Baldaſinus Vir ĩ armis dexterr.

niſtra ſellam:dextra haſtam equeſtrẽ tenẽs ſtrenuo ſaltu grã=
di ſtatura equum inſiliebat. Singulari certamine quater præ=
liatus:bis in Italia bis in Gallia tranſalpina toties victor ęua
ſit:a tribus hoſtiũ equitibus eo ipſo Florẽtino bello petitus:
vnꝰ ex hijs gladij capulo ſeminecẽ equo decuſſit. aliũ citato
equo mediũ amplexus ę ſella extractũ humi ſtrauit:Tertium
cubito grauiter percuſſum in fugã vertit:Tanta porro mode=
ſtia:vt nunq̃ ipſe de ſe/vel rogãtibus amicis diceret:vitæ cul=
tu:morumqꝫ elegãtia oĩbus ꝑterea gratus dilectuſqꝫ:Perſti=
tit autem pluribus diebus ad Plũbinum Alphonſus. Sed cũ
opidi expugnatio difficilis videretur:neqꝫ iam commeatus in
caſtris eſſet & equi conſumptis arborum folijs famẽ perirẽt:
diſſoluta obſidione receſſit. Nec diu poſtea Rainaldus mor=
bo interijt:vxor eius Catherina verita ne rex in ſe viri delictũ
puniret:miſſis ad eum oratoribus tributum ei quotãnis:dum
viueret aureum poculum quingentorum aureorum daturum
promiſit:ea mortua ſollicitis opidanis:quem ſibi potiſſime le
gerent:vicini vero potentatus cum varijs artibus ad ſe trahe
re conarẽtur:renunciatũ eſt:Manuelẽ Appianũ adhuc ę prin
cipum ſuorũ proſapia ſupereſſe cui ſciẽtiæ cõmittere poſſent:
hic multos annos in militia verſatus:nec tamen aut opes cõ
geſſerat:aut egregio aliquo facinore nomen q̃ſierat. ob quã
rem dimiſſis iam armis vxorem Troiæ inter Apulos ceperat.
ibiqꝫ tenuiter vitam agebat. nihil minus q̃ dominandi ſollici=
tus cum a Plũbicenſibus publice vocatus eſt: quod ei primo
nuncio velut ſomnium viſum eſt. Exin fortunæ ludum libẽter
amplexus tanq̃ vitæ reliquum dormiuiſſet in alterũ virũ mu=
tatus:q̃uis ſenex principatũ inijt rexitqꝫ poſtea pleriſqꝫ annis
ciuibus ſuis gratus:& vicinis amicus. Alphõſo vero qui ei fau
tor fuiſſet:& ſtipẽdium fecit:& cenſum dedit. deceſſit autem
duobus filijs extra legitimũ cõiugiũ ſibi natis. minore(quod
eum ciuitas ſeniori præferret)hęrede inſtituto.

Manuel Appianus.

¶ De Viterbio. Cap. LVII.

Viterbium Priciuales Gattus.

IN Viterbio vero non parui motus fuęre:ſedente nãqꝫ Ni=
colao quinto Princiuales Gattus eius vrbis princeps dũ
Roma redit:apud lacũ Vicenſem ab inimicis inuaſus ob=
truncatus eſt. Exin ſedẽte Calixto tertio Vilhelmus eius ne=
pos noctu domi necatus. ob quam rem ciuitas in vltionẽ ſol=
licita:dum malefactores inquiruntur:dum iſti fugiunt illi ple=
ctuntur:magnas calamitates perpeſſa eſt.

¶ De Roma/& apud eã Eugenio/Nicolao quinto/& Calixto tertio/ſũmis põti. alijſqꝫ viris multis ꝑcelebrib. Cap. LVIII.

VRbis Romæ iam tandē nobis ſeſe res offerunt:quib⁹ ſuā Roma.
narrationem petentibus:ſeruato breuitatis inſtituto ſa=
tiſfacere pergimus:Hic Ioannes Vitellicus Alexandri= Io. Vitellic⁹
nus patriarcha & cardinalis & legat⁹: & patrimonij beati Pe=
tri gubernator:& ductor apoſtolici exercitus:qui Fulginates:q
Camerinos tyrannos/qui præfectum vrbis/qui Comitem An=
tonium Picininum/ qui plureis alios eccleſiæ inſultantes bello
victos neci dederat:dū Pontē Tyberis:quem ſancti Angeli vo=
cant:tranſire nititur/in Ftruriam copias traducturus. Ab his q
molem Adriani cuſtodiebant repente inuaſus:vulneratus ca=
ptuſq; in arcem rapitur:vbi paucis poſt diebus ſiue hauſto ve=
neno/ſiue ex vulnere vitam finiuit. Prouinciā deinde ſuā ſorti=
tus eſt Ludouicus & ipſe cardinalis Aquilegienſis patriarcha: Ludouicus
iam rebus geſtis & amicitia Pontificis late cognitus:qui paca= Cardinalis.
tis in vrbe rebus:Eugenio reditum præparauit. Cōpræhende= Eugenius.
rant Romani Bugenium:ac libertatem aſſerentes apud ſanctā
Mariam in Tranitybeina regione cuſtodiebant:eumq; cū de=
ceptis cuſtodibus per Tyberim nauigio fugeret iaculis ac ſagit
tis peremerant. Fremebat enim popul⁹ cū externus miles in=
feſtis armis Romanos vaſtaret agros:hoies atq; armenta ſurri=
piens. Sed cum pluribus annis Eugenius abfuiſſet/intellexerāt
& opulenti ciues & inopes Romani ſine Pontificis cura: non
tam vrbem q̃ vaſtam ac deſertā ſpeluncā videri:quibus ex reb⁹
miſſis ad eum legatis:vt in vrbem ſuam rediret:magnis preci=
bus rogauęre. Redijt ille nono poſtq̃ effugerat anno. Nec tam
ignominioſe pulſus fuerat:q̃ exceptus eſt glorioſe. fuit cū Frā=
ciſco Sfortia:& in Piceno/de quo poſtea dicemus:& in alijs lo=
cis periculoſum bellum:quod per Ludouicum cardinalem:&
Nicolaum Piceninum iam ſibi reconciliatum confęcit Alfonſo
rege opem ferente cogitauerat Franciſcus Sfortia Tudertinā
vrbem ſibi amicam. Nam eius aliquando potitus clæmētia ci=
ues imperio rexerat:deinde Romam cū exercitu petere. Erāt
enim inter cardinales nonnulli qui Ludouici potentiam indi=
gnantes:Franciſcum non quaſi aduerſus Eugenium ſed cōtra
eius conſilium inuitabant. inter quos Nicolaum Capuenſem ī
vrbe gratioſum ac potentem fuiſſe cōmemorant. Nam Euge=
nius per id tempus eum de ipſa re ſuſpectum Roma amouen
dum curauit. Sed cū auxilia eccleſiæ propere adueniſſent:Frā
ciſcus irrito propoſito retroceſſit. Eugenius vęro:qui quondā
Venetis ac Florentinis ſtudioſiſſimus fuiſſet:cū illi hoſtē ſuum
Franciſcū ad eccleſiā armis pecuniiſq; iuuarent:& ipſe ad eorū
hoſtes declinauit, Alfonſū regē ac Mediolanenſiū principē. Et

rex quidẽ eius ſuaſu vſq; Tiburẽ venerat: Philippo cuius opes iam pene collapſæ videbanť: laturus opem aut in Tuſciã cõtra

Fuge. põt. max. diem obit extre.

Florentinos/aut in Galliã cõtra Venetos ꝓfectur⁹. Sed Euge-nius cũ quatuor cardinales creaſſet/ex quib⁹ ſucceſſorẽ ſuũ aſſu-mendũ eſſe p̃dixerat i lectulo ægritudinis iacẽs: paucis poſt di-ebus migrauit ad patres. & in Baſilica beati Petri apud Eugni-um tertiũ ſepult⁹ eſt. pri⁹ tñ q̃ obiret Germani qui poſtq̃ duos de ſũmo põtifice contẽdere aniaduerterãt: neutralitate quadã vtentes/vtriq; recuſauerãt obedire. deſtinatis Romã legatis (in-ter quos & ego vnus erã a Friderico ĩpatore miſſus) obediẽ-

Theodoricus Coloñ. & Iacobus Treuereñ. archiepi/a põtif. dignitate priuati: ad prios honores reſtituuntur.

tiã ei iãiã morituro reſtituęrũt. Ipſe vęro Theodericũ Coloniẽ-ſem & Iacobũ Treuerenſẽ archiepiſcopos/quos pontificali di-gnitate priuauerat mutata ſentẽtia ad priſtinos reduxit hono-res. Magnus ꝓfecto & clarus põtifex fuit Eugeni⁹/contẽpſit pe-cunias/virtutẽ apprime dilexit. neq; ſecũdis reb⁹ intumuit/neq; ſuccubuit aduerſis. neq; ſpes ei gaudiũ/neq; metus triſtitiã au-xit. ſedatus animus eundẽ ſemp̱ eius vultũ oſtẽdit. ſermone bre-ui/eoq; grauiſſimo vſus eſt. durus & aſp̱ in hoſteis: ꝓmptior in fidẽ receptis. Ad hec ꝓceritas corporis/oris decor/& venerãda in ſene maieſtas. quibus fidẽ adhibuit: plus aliquãto credidit & maius impiũ q̃ par fuerat/cõmiſit. Huius pater cũ in Aegypto

Vaticiniũ d̃ Eugenio futuro Papa.

negociaret cũ patre Franciſci Foſcari (de quo licet iã mentio fa-cta eſt) ab heremita quẽ pariter ſciſcitandũ adorſi ſũt: nõ min⁹ lætũ vaticiniũ q̃ ille accępit. Ille eni filiũ quẽ habebat futurũ pa-triæ principẽ: hic ſuũ inter ſacerdotes ad ſũmũ ęuaſurũ didice-rat. Eugenio vero Gabrieli nomen in baptiſmo inditũ fuit. qui cũ adoleuiſſet conditis parentibus euãgelij nõ ſurdus auditor: patrimoniũ quod ab illis non tenue accępat/inter CHRISTI paupes erogauit. Exin Antonio Corario comite eiuſdẽ feruo-ris aduleſcente religionẽ intrauit. in qua ſũma cũ laude verſat⁹: tãdiu cũ illo vixit/donec Angelus Corario Gregorius tertiuſde-cimus appellatus Sedẽ Petri ſortitus. cũ alter ab altero ſepara-ri nõ poſſet: ambos ad ſe vocans genenſi cũ Bononienſi Anto-niũ p̃fecit ecclęſiæ. nec diu moratus: vtrũq; cardinalatus hono-re dignatus eſt. in quo ambo claruęrunt. Sed hic ſũmũ pontifi-catum adept⁹: magis enituit. q & ſi oriente ſciſmate in pricipio ſui pontificatus vſq; ad obitũ cũ Baſilienſibus contenderit. Co-ronato tamen Sigiſmundo Cæſare Græcorũ & Armeniorum: pacta cũ ecclęſia Latina vnione ciuitatibus ecclęſiæ (quas ami-ſerat) recuperatis/tyrannis p̱ circuitum deletis/cõtumacia Ro-

Author de ſe hic loqť.

manorum ędomita: victor iclytus/veterẽ hominẽ exuit. hic me q̃uis aliquãdo aduerſus eum exiſtimãs deo ſacrificiũ facere cũ

Baſillēſibus ſenſiſſem(nā meo tempore tota nutabat ecclęſia) venientem ad ſe benigne recępit/inter ſecretarios collocauit/ & apoſtolici ſubdiaconat⁹ honore donauit. Ecclęſiāquoq; Tergeſtinam paucis diebus anteq̄ moriretur/cum falſo rumore vacantem audiſſet:multis illam petentibus/mihi uni ex omnibus deſtinauit/quod poſtea ſucceſſor eius implęuit.

Nicola⁹ .5.

¶Nicolaus quintus natione Tuſcus ex opido Sarzana/patre medico/Theologica doctrina illuſtris & omni ferme ſcientiaꝝ genere inſignis:poſt Eugeniū in Petri cathedram ſuffectus eſt qui paucis ante menſibus cardinalatū ab eo cum Fodicē apud Germanos legationem obiiſſet/nec diu prius epiſcopatum Bononienſem acceperat. Hic vrbem Romam multis ac maximis ædificijs mirum in modum exornauit. cuius opera ſi complęri potuiſſent: nulli veterum imperatorum magnificentiæ ceſſura videbantur. ſed iacent adhuc ædificia ſicut ruinæ murorū ingētes.

Amedeus.

Sciſma quod apud Sabaudienſes adhuc in eccleſia vigebat exploſit. Amedeum papatui renunciantem: ī gratiam recępit. Cardinalatus honorem & in paterno dominio legationē reliquit. cardinalibus aliquot ab eo creatis dignitatem dimiſit. Romanos longa pace ditauit. Iubileū fœliciter geſſit:niſi q̄ in ponte ſancti Angeli ex concurſione populorum improuide facta: ducentos circiter homines aut conculcatos/aut in flumine ęiectos periiſſe conſtat.

Bernadin⁹ Seneñ. ī numerū ſctōꝝ relat⁹ d̄ quo etiā ī ſequē. vbi de Aqla vrbe Marſorum.

Bernadinū Senēſem ordinis minoꝝ profeſſorem qui pauloante obierat: in numerum ſanctorum retulit Fridericum tertium imperatorem & Leonoram Auguſtā matrimonio iunxit/ac de more iunctos coronauit. eorum familias abunde & multa cum laude paſcens: Bis/cardinales creauit. & primo quidem vnum tantum Antonium natione Maioricenſē: ad titulum ſancti Griſogoni. quē ſibi philoſophiæ ſtudijs & arcanorum ſacræ theologiæ cognitione ex omnib⁹ parem ęligeret.

Nicol. 5. libros gręcoſ ī latinū ſermonē verti iubet.

Secundo ſex creauit aut doctrina percelebreis aut generis claritate inſigneis. Inter quos & germanum ſuum Philippum ſanctæ Suſannæ cardinalem aſſumpſit placidis moribus & incorruptæ fidei: iurium libros ex tota Græcia perquiſitos/ad ſe iuſſit afferri. & in latinam cōuerti linguā curauit magna pręmia tralatoribus præbens.

Georgius Trapezun. Lau. Valla. Petr⁹ Can. Greg. Ca. Demetrius græcus.

acceptiſſimi ei fuęrunt in transferendis opibus Georgius Trapezuntius/Laurentius valla/Petr⁹ Candidusdecember & Georgius Caſtellanus. Item Demetrius natione Græcus. qui ſoluta oratione vtentes/cū pontificis aures mirifice oblectarēt: nihil ex eo qd̄ peterēt nō abſtulęrūt. In Homeri vęro poemate quod hæroico carmine Latinum fieri magnope cupiebat/cum plurimi morem ei gerere conarent̄: vn⁹

Oratiꝰ Romanus ſcriba apoſto. aliquot ex Iliade libros latinos fecit. Nico. Perotus. Io. Tortellius. Albertus Florentinus.

tantum inuentus eſt:qui acri eius iudicio ſatiſfaceret:Oratius
Romanus qui ſcribatũ apoſtolicũ ea de re cõſecutꝰ magniſqꝫ
pollicitationibus illectus Iliadẽ aggreſſus: nõnullos ex ea li=
bros latinos fecit dignos quos noſtra miraretur : priſca non
imploraſſet ætas:Nicolaus quoqꝫ Perotus: Polibio ę Græcis
cõmode atqꝫ ornate ad nos traducto: Ioãnes Tortelliꝰ Are=
tinus libro de ortographia peritiſſime cõſcripto: Albertꝰ Flo
rentinus conditis de architectura ęgregijs voluminibꝰ:alijqꝫ
pene innumerabiles noua cudentes opera eius põtificis gra
tiam meruęre:adeo enim ingenia excitauit fouitqꝫ Nicolaus:
vt vix æuum inueniri poſſit:quo magis humanitatis & ęloquẽ
tiæ:cæterarũqꝫ bonarũ artium ſtudia : quã ſuo tẽpore floruę=
rint. Illud certe nemo negauerit: Tot ei a doctiſſimis viris in=
ſcripta eſſe volumina:quot neqꝫ ſuorũ prædeceſſorũ neqꝫ im=
peratorum cuiuſpiã nomini dicata cõperimus: Vnum tamẽ ę

Blondus Flauiꝰ Foroliuiẽſis.

doctis ab eo neglectũ miramur:Blõdum Flauium Foroliuiẽ=
ſem:qui res a declinatione Romani imperij vſqꝫ ad ætatẽ no=
ſtram toto orbe patratas mirabili ordine in treis digeſſit de=
cadas. Romam deſcribendo inſtaurauit:Italiã illuſtrauit:de=
inde triũphantem vrbem ſcribere adorſus: omnẽ nobis vetu
ſtatem aperuit. Sed ita fuęrunt hominũ mores: nam perraro

Nicolai qñti egregia facta.

quẽq̃ extollit pontifex: quẽ præceſſor amauit:Cæterum Nico
laus & veteribus & nouis codicibus ornatiſſimã bibliothecã
inſtruxit: in qua circiter tria millia librorũ volumina cõdidit:
Sacrarium apoſtolicũ vaſis aureis atqꝫ argenteis ſacerdotali=
bus indumentis mirifice decorauit:altaris ornamenta: aulea
quoqꝫ ex auro cõtexta mirandi operis coęmit:ſupellectilẽ to
to palatio neceſſariam magnificentiſſime cõparatã duplica=
uit triplicauitqꝫ:legationibus quas publice audiuit ita reſpon
dit:vt dubiũ eſſet ſapientiã eius aut ęloquentiã magis adime
re. Si quos eſſe in vrbe peregrinos exiſtimatione dignos accę
pit:confeſtim eos miſſis xenijs honorauit. nobiles domo ſua
extorres qui ad ſe venerant benigne confouit. pauperibus
CHRISTI largas elemoſinas dedit: Religioſis mendicanti=

Stephanus Porcarius põtifici inſidians ad colligãdũ eũ cathenã aureã ſecũ attulit.

bus nihil ad neceſſitatẽ deeſſe ſuſtinuit. In ædes ſacras vrbis
plurima dona cõtulit. In patrimonio beati Petri plurimas ac
munitiſſimas arces oportunis locis erexit. Huius tamen tam
admirabilis tam expetendæ põtificis vitæ nõ defuęrunt inſi=
diatores: Stephanus enĩ Romanꝰ familia Porcaria tenui cẽ=
ſu eques:res nouas ſæpe in vrbe molitus:ac propterea Bono
niæ relegatus:clam inde excedens magnis itineribus Romã
redijt:cõuocatiſqꝫ mox amicis: mentem ſuam expoſuit:turpe

eſſe dictitans : eam vrbem quæ totum ſibi ſubięcerit orbem nūc ſacerdotū imperio ſubiacere. quos rectius fœminas quā viros quiſq; appellauerit. Veniſſe ſe paratum patriæ iugū excutere:rem factu facilem ſi viri fuerint: Nicolaum pontificem celebri epiphaniarū die in æde beati Pauli ſacra facturum : haud magno negocio compræhendi poſſe:populum libertatis amore:quā proclamari audierit:mox opem adiētibus daturum. Ad colligandū autem præſulem: cathenā auream ſecum attulit.a ſe iam pridem paratā: quam cōgregatis oſtendit:Neq; enim mox occidendū:præſulem ex vſu eſſe dicebat. Sed obſeruandū donec arcē ſancti Angeli per eum recuperarent:atq; vt erat homo facundus facile in ſuam ſententiā congregatos traxit.atq; eo facilius q inopes ære alieno grauatos & ob patrata ſcelera iudiciū formidātes ad ſe vocauerat. quibus nihil erat in pace ſperandū. Sed præſenſit inſidias Nicolaus:miſſiſq; militibus:cōpræhendi hominē iuſſit. Illi eū iam animo fractū: & apud ſororem in archa latētem inuenęrunt. Complices eius in domo qua conuenerat expugnati: captiq; ſunt:ę quibus vnus Baptiſta Sciarra manu prōptus:& animo intrepido:per medias pōtificis cohortes viā gladio ſibi aperiens effugit. Stephanus in arce ſancti Angeli:alij in Capitolio ſuſpenſi vitā finięre:atq; ita pontifex maximus ingēti periculo liberatus Romanæ ſedis dignitatē imperiūq; ſeruauit fœlix pontifex & omnium iudicio beatiſſimus : niſi eo ſedēte Turcæ vt ante diximus Cōſtantinopolim expugnaſſent:Chriſtianorū deſidiæ atq; ignauiæ memorabile perpetuū. Acceſſit & aliud:quod nō parum eius gloriā iminuit. Nam cum pacis Italiæ quæ tum vehemēter ferro vaſtabat & igne ipſe repertor & arbiter cōcordi partiū voto delectus eſſet:dum diē ex die in deliberationē ducit: ſuſpectus eſſe Frāciſco Sfortiæ iam Mediolanenſium principi ac Venetis cępit:tanq̄ eā ſententiā promere nollet quæ alijs pacē:eccleſiæ bellū allatura videret.ob quā rem intercedēte Simoneto Monacho ordinis heremitarum ſancti Auguſtini profeſſore:obſcuri antea nois & prorſus ignoti.ſed vitæ itegritate probato:Veneti cū Frāciſco duce conuenientes inter ſe concordiæ leges dixęre:pſtituta die intra quā bello ſocij pacem ratā haberent. Viſum eſt id omnibus mōſtri ſimile: humilem & incognitum monachū Italiam pacauiſſe. Sed recuſante Alphonſo pacem quæ ſibi inſcio dicta erat:vanam eſſe Nicolaus : quæ de ſe habita fuerat ſuſpitionem oſtēdit: miſſo ad Alphōſum legato dominico ſanctæ Crucis cardinali prudētia ſingulari & vitæ integritate

Stephanus ſuſpendit.

Baptiſta Sciarra p medias pōtificis cohortes viā gladio ſibi aperuit.

Simonetus monachus Italiam pacauit.

conſpicuo:qui cum Caietã deinde Neapolim perueniſſet:in-teruemẽtibus Venetorum & aliarum partium legatis:differẽ tijſq; omnibus tanq̃ ex integro diſcuſſis: Alphonſo regi nõ ſolum pacem ſuaſit : ſed fœdus in annos quinq; & viginti inter omneis Italiæ potentatus percuſſit. Cuius Romanus pontifex & conſeruator & iudex dictus eſt. Sed cũ doloribus arthetecis per omnẽ ferme pontificatũ ſuũ: Nicolaus vehemẽter laborãs indies magis ac magis opprimeret : nec iam amplius mortalẽ pollutũq; comitatũ candidior anima dignaretur: ę vita deceſſit: Ab eo quæ mihi pontifex Eugenius munera crediderat nõ ſolũ cõfirmata ſunt. Sed amplius põtificalis dignitas adiecta: tergeſtinaq; primũ eccl'a deinde Senẽſis cõmiſſa

Calixtus tertius.

¶ Calixtus tertius poſt eum beati Petri cathedram obtinuit natione Hiſpanus : Ex regno Valentiæ nobili genere natus: vnus omniũ qui ſuo tẽpore ſcientiã iuris ꝓfiterent ęminẽtiſſimus: & qui conſiliũ regis Alphõſi in quo multis annis p̃ſiderat: illiuſq; arteis ac cautiones p̃ ſe ferret: Is vt primũ põtificatus apicem adeptus eſt: mox animũ ad delendã Turcaꝝ & legem & gentẽ cõuertit. Votũq; vouit: ad eam rem ſolẽnes miſit in Galliã: in Hungariã: in orientẽ legatos : primarios ſanctæ Romanæ eccleſiæ: cardinales: ę quibus nullus adhuc redijt: Alanũ tamẽ cardinalẽ ſanctæ Braxedis: magno ingenio virũ & aío ſecuro & potenti ꝓpediẽ ę Gallia reuerſurũ putãt Naualia quod antea inauditum fuerat Romæ cõſtituit: triremes quas plureis ad ripã Tiberis in ciuitate Leonina parauit armauit & in turcas miſit. Comitẽ Iacobũ Picininũ Senenſibus: vt dictũ eſt: armis inſultãtem : miſſo milite ſuo repreſſit: Regi Alphonſo querẽti ex eo quo pacto inuicẽ victuri eſſent: regna ſua reſpõdit ipſe regat: mihi ſummi apoſtolatus gubernationẽ relinquat. Veras eorũ multis de rebus diſſenſiones: magna pars Italiæ ſimultates conſictas eſſe credidit: qui fidẽ dedęre cõtẽtioni alij Calixtũ: alij Alphõſum: alij vtrũq; accuſauęre. Quorũ alter regẽ ſub quo natus eſſet: alter ſuũ ſacerdotẽ: cui tanq̃ vicario dei parendũ eſt ferre nõ poſſet. Bis cardinales a Calixto creati ſunt primo tres: ex quis duo nepotes eius fuęre: quorũ & ſi fuit ætas aliquãto minor quã tãta dignitas videret expoſcere: doctrina tamẽ & circũſpectio & morũ ſuauitas id honoris haud iniuria cõſecuta cenſet. Tertius fuit Iacobus de Portugalia regio ſanguine nat⁹: in qua ea modeſtia: ea grauitas: id acumen ingenij: id ſtudiũ literarũ: is amor virtutis ęmicuit: vt q̃uis iuuenis adhuc : tardius tamẽ opinione omniũ ad eam dignitatẽ aſcẽderit. Scđo loco ſex aſſumpti

ſunt:haud ꝑfecto indigniſſime vnū demas tāto munere:meo tamē iudicio nulli dignius id honoris obuenit quā Ioāni epiſcopo Zamorenſi ciuilis ſapiētiæ cognitione ſublimi:qui vno de quadraginta annis Romanā ſecutus curiā per omnia ferme officia caſtus & innoxius tranſierat:cancellariā vero quæ a tēpore Nicolai vacauerat Calixtus nepoti ſuo ſancti Nicolai in carcere tulliano cardinali ac Marchiæ legato cōmiſit: Germanū eius Petrum Borgiā egregia ſpecie atq; indole iuuenē eccleſiaſticæ militiæ ducē præfecit. Exin præfectura vrbis ei cōmiſit. Ludouico cardinali ſanctorū quatuor coronatorū:& ipſi quoq; nepoti legationē Bononiēſem demādauit. Vincentiū natione Hiſpanū & Oſmundū Anglū miraculorū fama illuſtreis inter ſanctos redegit. Legatos in Scythiam & Perſidē in Aethiopiā miſit: qui Chriſtianos per oriētem in fide cōtinerēt:& aduerſus religiōis hoſteis armarēt. Scāderbechio in Albania:multiſq; alijs ꝑ Græciā Turcarū bello laborantibus pecuniaria ſubſidia largitus eſt. Trāſfigurationis dominicæ feſtū inſtituit:& celebrari publice iuſſit. Aſſumptionē ſuam priuſq̄ pōtifex maximus ęligeret pluribus annis prædixit. cladem quoq; quā Turcæ apud Albam in Hungaria ſuſtinuęre:anteq̄ fieret vaticinatus eſt. nunc quoq; de futuris multa & magna promittit:quæ diuina pietas non abnuat velim.

Vincentius Hiſpan⁹ & Oſmas Anglus in numerū ſanctorū referuntur.

Calixt⁹ vaticinat⁹ eſt.

Mortuo Ioanne comite Taliacogio: qui ę proſapia Vrſinorū fuit:cum maſcula ei ſoboles nulla eſſet:Vrſini hęreditatē eius propinquitatis iure ad ſe traxęrūt. Id ægre tulit comes Euerſus cuius filia nupta eſſet vnica Ioannis filia:vētum eſt ad arma:Columnēſes Comiti Euerſo auxilium præbuęre. deinde hortante pontifice Proſper Cardinalis Martini quinti Romani quondam ſapientiſſimi & fœliciſſimi Papæ nepos:eius gētis hoſtis honoratiſſimus: & literarum ſtudio late clarus:cognitionem ſuam bello ſubtraxit. Inter Vrſinos & Euerſum vſq; impacatæ durant inimicitiæ. Latinus ſanctorum Ioannis & Pauli Cardinalis illuſtris Vrſinorum familiæ princeps dexterrimo vir ingenio:iuris ſcientia & animo qui alta curet: parua deſpiciat inſignis: ex vrbe profectus ad opida ſua cōceſſit: tanq̄ Romæ non ſe ſatis tutum exiſtimaret: ſiue Comitis inſidias veritus: ſiue pontificis indignatione commotus: nec reuocatus in hancuſq; diem reuerti voluit. Calixto inter omnes Cardinales duo ad hoc vſque tempus imprimis auditi atque accepti fuęrunt. Vilhelmus Rothomagenſis: amœno ingenio & affinitate ſanguinis clarus. ac Petr⁹ ſancti Marchi Eugenij quarti nepos:patritia apud Venetos gente

Vrſini Euerſus comes Colonenſis.

Vilhelmus Rothomagenſis.

Petrus ſancti Marci.

natus:& induſtria potens:ſiue ꝙ eorum conſilijs multum ineſ=
ſe crederet:ſiue quod alterum Franciæ regnum: alterum Ve=
netorum Rempublicam ducere poſſe arbitratus eſt. Simonē
Romanum philoſophiæ ſtudijs:& arte medica excellētē adeo

Iaco. Fere.

dilexit:vt fratrem eius Iacobum epiſcopum Ferretanum quā=
quam virtute præſtantem ſua potiſſimum conſideratione ru=
beo galero donauerit. In audiendis legationibus priuatorūq;
hominum cauſis anteceſſorum ſuorum facilitatem longe ſupe
rauit:epiſtolas & regibus & amicis per ſeipſum dictauit. In ſi=
gnandis ſupplicationibus libens & hilaris tempus abſumpſit.
de iure interrogatus percupide reſpondit: leges & canones tā
ei fuęrunt in promptu:q̄ ſi heri aut nudiuſtertius ſcholam iuris
primum exiuiſſet:nihil enim memoria ſua excidit: quod reti=
nendum exiſtimauit. Cæterum nulla facultas ei iuris cognitio

Autor de ſe hic loqt̄.

ne potior viſa eſt:in qua ipſe ita excelluit:vt ſuorum prædeceſ=
ſorum:qui ſibi poſſit æquari: vix vnus aut alter inueniatur. Hic
poſtquam ordini Cardinalium me inſcripſit. Varmienſem quo=
q; eccleſiam ad mare Baltheum inter Sarmathas ſitam poſtu=
lantibus canonicis commendauit. Cuius poſſeſſionem fremen
tib⁹ ea i regiōe crudelib⁹ et atrociſſimis bellis nōdū aſſeq potui

¶ De Vmbria & piceno & diuerſis in eis bellis a Varijs ducib⁹
confectis. Cap. LIX

Vmbria
Murſia
Sertori⁹
Narnia
Gibellini
Guelfi.

IN Vmbria: quæ hoc tempore ſub Ducatu Spoletano con=
tinetur: paucæ ciuitates inteſtinis ſeditionibus caruęrunt.
Nurſia Quinti Sertorij quondam patria Guelforum parti=
um inſidijs ſæpius agitata vix tādem reſpirare potuit. Narnia
quam ſulphureo gurgite cōditus amnis circuit ancipiti vix ad=
eunda iugo:Gibellinorum factione depreſſa Guelforum conſi
lio & ductu quieſcit. nō Amerinis:nō Reatinis:non Fulginati=
bus. non Ortanis:non ipſis deniq; Spoletanis ſuæ calamitates
defuęrunt. Sed Aliſina ciuitas omniū miſerior inuenta eſt:quæ
dum modo Brachianam:modo Sfortianam factionem admit=
tit:& nunc partem:quæ ſuperior modo alteram: que inferiorē

Picentia
Marchia
Frāciſcus
Vicecomes

amplectitur ſe procellis fortunæ quatiendam proſtituit. Picen=
tium regionem:quam noſtra ætas. Marchiam vocat: Franciſc⁹
Vicecomes Eugenio quarto pontifice maximo tum rebus Ba
ſilienſibus occupato. ac non ſolum Philippi Mariæ:Sed Alfon
ſi quoq; regis inimicitijs implicito:vna quodāmodo excurſio=
ne adęmit:/nōnulliſq; poſt annis cōtinuata poſſeſſione retinuit
Interim captus amore puellæ quæ inter virgines coniugi ſuæ

Perpetua

ſeruiębat & ſibi multarum moleſtiarum & illi necis cauſa fuit.
Perpetua ea vocata eſt/apud Nouarięſes honeſtis parētib⁹ or=

ta. forma egregia/& ingenuis moribus: niſi potentis domini decepta blandicijs/virginitatem cum adulterio permutaſſet. hæc cum iam paulatim intumeſceret vterus: ad tegendum facinus quæſito qui eam duceret viro deſpondetur. conſtituta nuptiarum die/vocatis amicis/apparato grandi cõuiuio: ſponſus in opido(q a Franciſci curia non longe inhabitabat)lætus aduentũ nouæ nuptæ ꝑteſtabaẽ. ducitur illa mulris comitata nobilibus. Sed ingreſſa opidũ cum deſcendere in domo ſpõſi crederẽ:iuſſa vlterius pergere in arcem rapta eſt. nec vlteriꝰinfœlici viro videndæ ſponſæ copia fuit. Quod cum Blanca Franciſci cõiunx cordatiſſima mulier cognouiſſet: nunq̃ deinde quieuit/donec dimiſſis percuſſoribꝰ puellam q̃uis diligenter cuſtoditam interfecit. Franciſcus q̃uis ea re valde cõmotus: vxoris tamen iuſto dolori cenſuit ignoſcendum. Exin põtifex Eugeniꝰ iam Philippo Regiq; conciliatus: Nicolaum Picininũ cum exercitu aduerſus Franciſcũ miſit/Regemq; vt item in Marchiã duceret adhortatus eſt. annuit Alfonſus/delectuq; militũ habito:cum florentiſſimis equitum peditũq; copijs in Picenũ pueꝛnit. Iunctiſq; apud Biſium cum Picinino caſtris/eoq; totius exercitus duce conſtituto:cõterritos opidanos in deditionem eccleſiæ compulit. quorum exemplum & ſancti Seuerini incolæ ſecuti:claueis portarũ miſęre. Quæ cum Franciſcus accępiſſet: copijs ſuis per munitiora prouinciæ opida diſtributis/protrahere bellum ę re ſua arbitratus eſt. Exin cum petrus Brunorus ę copiarum ſuarum ductoribus cum. 800. equitibus ad regem tranſiſſet: Maceratenſes vero ac Colentinates deditionem eccleſiæ feciſſent:conſentientibus Venetis ac Florentinis redire ſe in gratiam philippi ducis Mediolani vt regis impetũ ęuaderet amicis interpoſitis ſimulauit: credidit Philippus: literiſq; ac nuncijs vti copias in regnum reduceret. Alfonſum fruſtra rogauit: Turpe enim regi videbatur inuito Eugenio rem iſectam relinqui: ꝑerſeuerauit igitur atq; acrius inſtans Cingulum opidum in deditionem eccleſiæ recępit: caſtrum planum vi captũ militi dirripiendum dedit:nec territus eſt: quãuis Philippꝰ ea re commotus pacem cum Venetis ac Florentinis feciſſet. Sed Aeſim cum exercitu petens. Troilum copiarum ducẽ cui Franciſcus maxime fidebat: nam et multos annos in equitatu ſuo primos ordines duxerat & ſororem eius in vxorem recęperat: tradita ciuitate ſeſe ſedentem in comitatum ſuum recępit: dein de Rocham tratam cum defendente Ruberto Franciſci nepote pluribus diebus fruſtra oppugnaſſe:ad Metaurũ amnem ſupra Fortunæ fanum quo ſe Franciſcus cũ reliquo eqtatu recę-

Blanca

Biſium op.

Cigulũ op.

perat continuato itinere duxit. Ibi ad Alfonſum tubicem quidā a Franciſco in caſtra venit: Impetrataq; a rege pro ſui ordinis more liberius loquendi venia: multa nefaria in Nicolaū p̄ſētem Franciſci nomine probra congeſſit: proditorem ac perfidum appellans regemq; admonens: ne illi ſe credat. cui fallere potiſſimum ſit. Poſtremo Nicolaum Franciſci verbis ad duellum prouocauit. In quo duces ipſi eorumq; quidam copiæ de gloria: de dignitate certarent: apparituram quidam vno prælio ducum ſimul atq; equitum virtutem ſimul a rege petijt: vt æquus ſpectator pugne adeſſet: Nicolaus iam inde ab initio ea audiens commotus haud leuioribus conuicijs in Franciſcū abſentem coniectis: fidem ſuam multis exēplis cōprobans ægre ſibi eſſe reſpondit corpus ſuum vulnere in ceruice recepto debilitatum fuiſſe oſtenſum ſe ſingulari certamine vt eorum ꝓditionis infamia cenſendus eſſet: niſi hanc fortuna ſibi facultatē abſtuliſſet: oblatam tamen pugnandi cum exercitib⁹ conditionem læto ſe animo cum bona regis venia accipere: poſtero die cum copijs ſuis ſub ipſam vrbem ſanum patenti campo futurū quod cum a ſe poſtulare Nicolaum decoris tuendi cauſa rex animaduerteret: vtriſq; patris ſecuritati ſeſe conſulturum recepit: ſed cum dicta die Nicolaus in campum cum ſuis proceſſiſſet: atq; inſultans vrbis mœnibus vſq; ad portas cucurriſſet: rex vero procul inde ad mille paſſus cum exercitu conſediſſet liberum vtriq; parti præſtaturus campū. Franciſcus ſiue Regi parum fidens: ſiue gloriam ſuam de qua per id tempus haud dubie iactabatur in diſcrimen adducere veritus intra vrbem ſuos continuit. Magna inter Franciſcum & Nicolaum non æmulatio modo viguit ob rei militaris gloriam: cuius primas parteis ſibi vterq; arrogabat: Verum et ſimultas ingens ob veteres inimicitias quæ olim inter Brachium & Sfortiam fuerant. Quoꝝ alter Franciſco pater: alter Nicolao magiſter ac dux fuerat: atque idcirco: non tantum hoſtes: ſed vt inimici inter ſe bellū gerebant: nec ſub vno eodemq; principe vt militarent adduci poterant. Nicolaus ex corporis breuitate Picinini nomen accepit ſed quanto mediocritate ſtatura eius inferior: tanto animi magnitudo ſuperior. pauca ei verba fuerunt: atq; parum compta. ſed quæ multarū ac magnarū rerum ſentētiam cōprehēderēt. In milites ſuos indulgēs In amicos liberalis: In hoſteis dur⁹ & aſper: dimicandi cupidus quietis ipatiens: gloriæ auidus: & in periculis obeundis prōpt⁹ ac ſecurus prœliū ex occaſione ꝓtinus ſumpſit: hoſtem celeritate præuenit: excurſione fatigauit: leuis armaturæ equite magis quā pedite vtebatur. forteis atq;

Tubicē ad Alfonſum venit & in Nicolaum probra congerit.

Nicolaus Picininus

aſperos milites amauit. hoſtium numero deterreri non potuit: diligens & expeditus in exercitu ductando ſemper viſus fuit Quibus reb⁹ cũ plurimos & in Gallia Ciſalpina & ĩ reliqua Italia triũphos ex hoſte duxiſſet: haud dubie rerũ geſtarũ magnitudine & gloriæ magiſtro ſuo Brachio maior ęuaſit. Franciſcus autẽ honeſto corpore fuit: & quod mediocritatẽ non parũ excederet: amplo pectore: robuſtis mẽbris & apte diſpoſitis: facie grata: iocundis oculis caluicie venerabilis: facundia copioſ⁹: ingenio peracri: aío rerum magnarũ cupido. Solers in adminiſtrandis rebus: In laboribus perferendis infatigabilis: In occaſionibus proſpiciendis acutus et ſagax: In hoſtibus fallendis verſutus & vafer: In præſagiendis ęuitandiſq; dolis / ad hoſtium conſilium præuertẽdũ cautus atq; prouid⁹: Deniq; ipſe ĩ oĩb⁹ rebus gerẽdis / adeo aptus dexter & abſolutus extitit: vt eius veram integritatem ſufficienter dicere poſſe: homini etiam dicendi peritiſſimo / facile videatur minime: Raro niſi ex deſtinato conflixit: hoſtẽ ſæpius obſidendo q̃ decertando cõfręgit. Peditatũ magno in precio habuit. Argento atq; auro cultos eſſe milites voluit: In exequendis conſilijs celer ac perſeuerans: ita vt ĩ reb⁹ q̃s aggrediebat̃ ſæpi⁹ ſe virũ prudẽtiſs. oſtẽderit In omni re nouanda præſentia animi: laborum tollerantia: vſu exercitatione: conſilio mirifice inſtructus: quibus artibus breui adeo magnus effectus eſt: vt vnus ex omnibus copiarũ ducib⁹ inuentus ſit qui cũ Nicolao de rei militaris principatu cõcertare poſſit. Nam cum ſciencia rei militaris atq; auctoritate pares viderentur: diu dubium fuit: vter alteri anteponẽdus eſſet. Sed hanc litem fugatus paulopoſt Nicolai exercitus: & ingens victoriarum Franciſci curſus: & Mediolanenſium fortuna in eum plęno cornu tralata: prorſus diręmit: Cæterum Fani expugnationem cum Rex difficilimam intellegeret: non Franciſci ſolum magni et peritiſſimi ducis præſentia defenſi: Verũ quod etiã vrbs mari adiacens claudi ne commeatus intrarẽt: haud quãquam potuit. Inde abiens in Frmanũ duxit: quo in loco cum Alexander Franciſci frater ęruptione facta poſtremum agmen eius inuaderet: Conuerſis in eum ſignis hoſtem intra vrbem repulit atroci pugna pro muris facta: & antemurali quod ꝓ vallo ſtabat vi capto. deinde ad turrim palmarum cõpoſito agmine peruenienti Franciſci epiſtola reddita eſt nuncio ĩtercepta quæ Troilo ac Petro Brunoro inſcripta: inter cætera ea verba continebat: ne amplius differentes iam tandem cogitata mutarent: quapropter ambos de proditione ſuſpectos armis equiſque & omni quantũuis magna ſupellectili priuatos in vincula

Firmanum op.

Mos aure⁹

coniectos:in Aragoniā miſit & in arce Satabia Valētini agri
cuſtodiri mandauit. Nec diu poſtea cum Temaritani deditio
nem feciſſent in Regnum ſuum diuertit:duobus millib⁹ equi
Mōs aure⁹ tum ad Picininum qui ad Montem aureum cum exercitu ex=
titerat tranſmiſſis:Sed poſtq̄ illi aduētaſſent:Picininus repē=
tino Franciſci aduentu inuaſus : prælio fuſus pulſuſq; fuerat.
Cliuus in quo caſtra poſita erant: & opidum proximum diſſi=
patos fuga ſeruauit: Franciſcus ea victoria ſimul & profectio
ne regis ęlatus Picenum vndiq; veluti victor percurrere & in
feſtare cępit:Rogatus ab Eugenio Alphonſus eo reuerti:cū
iam ſe itineri accinxiſſet nouis regni motibus domi retentus:
Lupum/Virreum/Vrſinum/ Carſiamq; cum nō paruis copijs
aduerſus Sfortiam miſit. Interea Nicolaus Picininus a Phi=
lippo in Galliam reuocatus: Frāciſcum filium cum parte co=
Mōs vlm⁹. piarum in Piceno dimiſerat: quem Sfortia ad Mōtem Vlmū
prius pugna ſuperatum intercępit q̄ regis auxilia ei aduenif=
ſent:Poſt hæc Ludouicus Aquilegienſis patriarcha eam pro
Ioan. Vinti uinciam ab Eugenio ſortitus Ioānem Vintimilium inter bel=
milius. li duces fama præſtantem:cum magna equitum peditūq; ma
nu a rege miſſum omnibus copijs ſuis præfęcit: Cuius indu=
Aufida op. ſtria Aufidam opidum obſidione clauſum in deditionem ac=
cępit. Erant eo tēpore non paruæ Philippi copiæ apud Cin=
gulum opidum contra Franciſcum miſſæ. Nam Philippus cū
Franciſci reconciliationem iam tādem ſimulatam intellexiſ=
ſet:Italianum Forlanum in rebus bellicis late cognitum: qui
Pontificis parteis adiuuaret eo tranſmiſerat : cui cum patriar
cha & Vintimilius per rectam viam coniūgi non poſſent : nā
media loca Franciſcus obtinebat magnis itineribus per mō
tana ad eum peruenęre. quo cognito Franciſcus ę Piceno de=
ſcendens:in Vrbinatem agrum ſeſe recępit. Patriarcha mon=
Melo. mōs tem Melonem obſedit atq; obtinuit. deinde opidū ſancti An
geli vi expugnans diripiendum militi dedit. Vintimilius pau=
lo poſt ab eo in regnum ad hiberna recedens:per agrū Fir=
Mōs ſanct⁹ mianum non procul a Monte ſancto conſtitit. Cuius aduentu
conterriti opidani ęmiſſis oratoribus deditionem fecęre : Si=
militer circūiecta caſtella:deinde ad montē altum profectus:
dies aliquot ibi manſit. Interim firmani cōiuratione facta ſpe
propinqui auxilij a Franciſco defęcęrunt. Alexādro fratre cū
magna equitatus parte in arcem cōpulſo:quibus & Vintimi=
lius & Pōtificis copiæ mox auxilium præbuęre. Sed cum arx
eiuſcemodi eſſet:vt ſola fame vinci poſſet : præmunitis vrbis
partibus ne deſcenſus ex arce fieret: Vintimilius vti cōſtitue=

rat in hiberna conceſſit. Sequenti anno Alphonſus Renundum Buillum: & cũ eo mille equites: & totidem pedites ad Patriarcham in Picenum miſit: Qui vbi cum Iacobo Caynano in eccleſiæ caſtra peruęnit: Mox Talianus Forlanus mandante Philippo Maria compræhenſus eſt: At poſt triduo iuſſu patriarchæ apud Roccam contratam ſecuri percuſſus: Mõtem fabrum deinde cępęre: & aliquot Caſtella Friderico Vrbinatium principi ęripuęrunt. Sed cum iam duo millia equitum a Florentinis ac Venetis miſſa Franciſci exercitum auxiſſent. Philippꝰ vero exercitu ſuo ad Caſale maius iuxta flumẽ Padum a Venetis pugna fuſo ac caſtris exuto copias ſuas ę Piceno reuocaſſet: & amplius Eugenij ac regis auxilia poſtulaſſet: ad quem duo millia & quingẽti equites ex caſtris eccleſiæ iubente Pontifice tranſięrunt. Franciſcus iam bello ſuperior: Montem aureum: & alterum ei proximum caſtellum Sigiſmundi Malateſtæ: qui iam ab eo defecerat: eccleſiæ fortunam ſecutus expugnauit: & eiuſdem opidum Gradariã obſędit. Interim Rex alia patriarchæ auxilia miſit: cum quibus in Picenum reuerſus Iacobum Caynanum proditionis ſuſpectum apud Roccham contratam vbi & Italianum Forlanum interfici iuſſerat; capitali ſupplicio affecerat. Exin nichil memoria dignum ab eo geſtum donec Franciſcus Philippo reconciliatus illius ſtipendia facturus. & iam dux contra Venetos deſignatus/ex Piceno receſſit. Nam poſtea non ſolum arx Firmana: ſed omnis ferme prouincia in eius poteſtatem facta eſt.

Talianus Forlanus. Mõs faber Caſale maius. Gradaria opi.

¶ De Ioſia/duce Aſculano. Cap. LX.

IN Aſculo Ioſias nobilibus ortus parentibus admodum adoleſcens Iohannem Franciſci Sfortiæ fratrem magno animo iuuenem: & qui eam vrbem per omne belli tempus egregie defendiſſet: conſpiratione cum paucis inita incautum obtruncauit. Sed cum & ipſe tyrannum in patria gereret: in exilium actus eſt. Ciuitas deinde ſub eccleſia quięuit. q̃uis anno ab hinc ſuperiore idem Ioſias arcem quãdam naturali ſitu munitam & vrbi propinquam cum pleriſq; latronibus occupans non paruas curas illi populo ingeſſerat: quæ res ei parum proſpere proceſſit: Nam Rhodericus ſancti Nicolai Cardinalis: eius prouinciæ legatus obſidionem loco admouens: poſtq̃ arce potitus eſt: captum ipſum vinctumq; Romam miſit.

Aſculum. Ioſias Ioã. Franciſci Sfortiæ fratrẽ incautũ obtrũcat.

¶ Quod apud vrbinates dux Oddo/& protonotarius Carpẽſis ꝓpter ſuã in fœminas libidinem fuęrũt interfecti. Ca. LXI

Vrbinum.
Oddo dux
Vrbinas.
Protonota
rius Carpē-
ſis.
Attē.

IN vrbino dux gentis Oddo matre Columnenſi nobiliſſima natus cum p libidinem in matronas nobileis debacchareť/ nec modum licentiæ faceret: populari tumultu interfectus Incenſor næquitiæ & adoleſcentiæ ſuæ corruptor: Prothonotarius Carpenſis nobili genere ortus ſed ingenio peſſimo/qui nuptis ac virginibus qplurimis vim intulerat/qui p omnia ſcelera ad ſummā viciorū puenerat. Eadem nocte cum diſcipulo ſuo necatus: inexhauſtæ libidinis pœnas dedit. Cadauer eius in forū delatum/deſecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater Oddonis priuſq̄ cōiugem ex Columnēſi famila duceret: cum proles ei nulla virilis eſſet/anxius quonam pacto in gente ſua imperium ꝓpagaret/concubinā ex ſe prægnantem aſſimulauit. Exin Bernardini Cardenſi agnati ſui præclari copiarum ducis filiū tum forte natū ſupponi pro ſuo nutririq; iuſſit Friderici nomine indito. Sed ciōugio deinde contracto: cnm filium legitimū ſuſtuliſſet/conuerſa in eum cura Fridericū adhuc puerum militiæ tradidit/in qua ille ad ætatem vſq; virilem pſeuerauit. Deinde Oddone mortuo vocatus a populo: Vrbinacium factus eſt princeps. Clarus vir & caſtrenſibus diſciplinis appri me inſtitutus. cui nec adminiſtrandis rebus bellicis conſiliū nec in capeſcendis periculis animus vnq̄ defuit/nec vero factis q̄ fide clarior/ quæ quidem vel maxime patuit: cum bello Picenti Franciſcum Sfortiam qui ad eum ſe recęperat: fortunæ afflatu iam pene deſertum cōſtantiſſime iuuit ac fouit. Indignus ꝓfecto qui militari ludo dextrum perdiderit oculum.

Fridericus
ſuppoſititi⁹
Vrbinatum
princeps ef
ficitur.

Ludo mili-
tari dextrū
pdidit ocu-
lum.

Ariminum
Sigiſmūd⁹
Malateſta.

¶ De Sigiſmundo Malateſta duce Ariminenſi. Cap. LXII.

APud Ariminum Emiliæ vrbem Sigiſmundus Malateſta ſceleribus inſignis: imperiū tenuit. qui cum Sfortiæ filiā matrimonio ſibi adiūxit: parteis eius in Picenti bello aliquandiu ſecutus eſt. deindeſub ecclęſia ſtipendia fęcit. militauit in Gallia contra Venetos/& in Tuſcia contra regem Aragonū quæ res poſtea magno ſibi detrimento fuit. Nam cum de pace Italiæ apud Neapolim ageretur: rex huius iniuriæ memor/eū qui ſibi fidem non ſeruaſſet: extra cōmunem pacem eſſe voluit. deinde comitem Iacobum Picininū & Fridericum Vrbinacium principem cum copijs in eum miſit/qui aliquot ei non par ui nominis opida abſtulęrunt. eiuſq; agrum ferro & igne vaſtarūt: ipſe cum auxilia fruſtra imploraſſet: ad extremū (ꝙ vnum ſalutis erat remedinm) Alfonſo miſſo ad eum reconciliari cōſtituit. cuius nondum preces exauditæ ſunt/q̄uis ſpem concordiæ regis clementia non paruam effęcit.

¶ De Fauentia/& Fabrienenſibus.

IN Fauētia mortuo Guidone Antonio: Cap. LXIII. Principatū frater eius Neſtor arripuit: qui Florentinis cōtra Regē militās haud alia ratione q̄ Sigiſmūdus ab Alphōſo declaratus hoſtis: extra cōmunē pacem factus eſt: Fabrienēſes qui dudū tyrannide oppreſſi: necatis tandē quindecim ex familia q̄ principatū iuaſerat: fugiētib⁹ reliquis ad eccleſiæ imperiū redierant: multiſq; poſt annis in pace quieuerāt. hoc anno de rebellione tētatos ſeu cōſentiētes: ſeu ſuſpectos ciueis aliquos in vincula adiecęre. Exin tormētis: ac q̄ſtionibus ꝑdito & exp̄ſſo crimine vltimo ſupplicio affecęrunt.

Fauentia. Fabrieneñ.

¶ De Aquila Marſorū vrbe/vbi de diuo Bernardino Senēſi.

IN Aquila Marſorū vrbe apud quā me- Cap. LXIIII. moria noſtra Brachius Peruſinus dux belli formidatiſſimus: dum per anni tēporis obſidionē tenuiſſent: Martini quinti Ponti. Maxi. ac fœliciſſimi armis victus interijt. Diuus Bernardin⁹ Senēſis poſtq̄ Italiā omnē CHRISTI nomē ꝑdicādo peragraſſet/vitæ curſum perēgit: eo in loco ſepultus clarere miraculis affirmaṫ. Fuit autē Bernardino clara inter Senenſes origo. nec vera eſt aſſertio eorū qui patriā illi Maſſam fuiſſe tradūt. q̄uis pueritiæ nōnulla rudimēta perēgerit. Cæterū pater ac maiores ſui longa ſerie inter nobileis Senēſes habiti ſunt: vbi & ipſe nat⁹: & maiori ex parte ēducat⁹: cū adoleuiſſet iuri pōtificio ēdiſcēdo operā dedit. Sed cū ſepultis parētibus fallaces huius mūdi blādicias: & inania eius eſſe promiſſa aiaduertiſſet: diſtributa inter CHRISTI pauperes ſubſtantia: diui Frāciſci religionē ingreſſus: traditā ſibi regulam exactiſſime obſeruauit: declināſq; maiores cōuentus eorū ductor ac magiſter effect⁹ eſt: qui fratres obſeruātes appellanṫ. maximū autē ei ſtudiū in ēdocēdis populis fuit. Qui cū eſſet facūdia copioſus & doctrina inſignis incredibili oīm attētiōe audiebaṫ: & quaſi alter Paul⁹ eſſet vas ēlectiōis in admiratione ac reuerētia habit⁹. Tres eū populi ſibi pōtificē ēlēgērunt. Vrbinates: Ferrariēſes: Senēſes Sed nō fuit ei conſiliū linguā quæ toti poſſet Italiæ conſulere vnam vrbem concludere.

Marſi. Aqla vrbs.

Diuus Bernardin⁹ Seneñ. de quo ſup̄. vbi de Senēſibus.

¶ De Neapolitano regno: & multis prælijs per Alphonſum Aragoniæ regē/& alios duces nō paucos/ in ipſo regno Neapo. & alijs locis factis. Cap. LXV.

REgnum iam neapolitanum ingreſſi: ad fœlices Alphonſi mirabileſq; rerum curſus ſtilum cōuertimus. Poſt bellum nauale quod ipſe cū Genuēſibus infœliciter geſſit: tanq̄ cognorit fortuna ſuū errorē quæ tanto principi moleſta fuiſſet, nouercale odium in maternū nutriuit affectum: & quæ

Neapolis. Alfonſus.

illi aduerſiſſima fuerit:ſecundiſſima facta eſt: nam Philippus Mediolanenſium princeps vbi captiuum regem ad ſe ductum & ſe victorem longe minorem victo animaduertit. mox ex hoſte factus amicus:liberum eſſe iuſſit ſocietateq; ſecum æquis conditionibus facta/magnis muneribus donatum ad ſe dimiſit. Iſabella interea coniunx Rhenati Lothoringiæ ducis: qui cum Alfonſo de regno contendebat:& per id tempus in captiuitate Philippi Burgundiæ ducis deſtinabatur: cum duobus paruis filijs Caietam venerat:eaq; præſidio firmata: Neapolim ſe contulerat. Sed Petrus Arrago frater Alfonſo qui ex bello nauali cum paucis triremibus euaſerat: Reparata in Sicilia claſſe:præter ſpem inuitatus ab altera factione Caiectanorum: nocte profectus ea Caietam obtinuit. & expulſo hoſtium præſidio:ſuum impoſuit:miſſis ad Alfonſum nauibus quæ illum ex portu Venetij adueherent. appulit paulo poſt Caietam in eiſdem nauibus Alfonſus:deinde Capuam petijt:quæ licet medio tempore ab Iſabella & Iacobutio Candola acriter oppugnata fuiſſet. Virtute tamen Iohannis Vintimilij eius loci præfecti in fide perſtiterat. Ibi Renundus Nolanus regulus Alfonſo reconciliatus eſt:& mox Scaphatum in inſula Sarniſitum Caſtrumq; maris in deditionem acceptum:Iſabella vbi ſe viribus Alfonſi imparem eſſe cognouit:ab Eugenio romano pontifice auxilium petijt:qui Ioannem Vitelliſcum patriarcham Alexandrinum cum tribus millibus equitum ac pari numero peditum ad eam miſit: profectus in Campanum Patriarcha aliquot caſtella vi cepit:obſediſſetq; Capuam niſi Ioannes Vintimilius. 800. equites quos Regina ad eum tranſmiſerat:ex improuiſo inuadens fudiſſet/cepiſſetq;:Aggreſſus eſt tamē idem Patriarcha ioannem Antonium principem Tarentinum ad montem Fuſculum:ac eum expugnatis vi caſtris captiuum abduxit:eaq; demum lege dimiſit:vt frater eius quingentis equitibus ſtipendia pontifici faceret:Gerebant patriarcha & Iacobutius Candola communi cōſilio & amicis animis pro regina bellum:ſed interuenientibus ſimultatibus copias ſepararunt: Interea duorum menſium induciæ inter patriarcham & Alfōſum factæ:quibus durantibus patriarcha Iacobutio reconciliatus cum eo iuribus prius opprimere Alfonſum ſtatuit:cuius reconciliationis cū ad eū noticia perueniret. Erat Alfonſ⁹ apud vicum Iulianum:tribus milliaribus ab Auerſa ſecur⁹ i caſtris cū ſibi nunciatum eſt hoſteis rupto induciatū fœdere aduentare: ſibiq; minime tutum expectare impetum:ob quam rem ſublatis ſignis:mox Capuam ſe recepit nō tamen abſq; dāno ſuorū:

Philippus Maria de quo ſupra Vbi de Mediolano.

Iſabella.

Rhenatus Lotorigiæ dux.

Iacobutius Candola

Scaphatū op.

Io. Vitelliſcus Patriarcha

Io. Vintimilius.

Io. Antoni⁹

Fuſculus mons.

qui poſtremũ agmen duxęre. Exin cum patriarcha Auerſam ſibi ad inhabitandũ tradi ab Iſabella peteret/Iacobuti⁹ impediret/ rurſus inimicitiæ inter eos ſubortæ ſunt. Sed cũ Tramenſes excepta arce Alphõſum dominũ appellaſſent:& arx oppugnari cępiſſet:Patriarcha cum exercitu eo ꝓfectus obſidionẽ firmauit:cui & Iacobutius Candola ab Iſabella rogatus:& Ioannes Antonius Vrſinus & multi alij ſe coniunxęrũt. firmata obſidione cũ Ioãnes Antoni⁹ haud ex aĩo bellũ gerere crederetur:& naueis regis aduentare : Tranẽſibus auxilio narraretur. Verit⁹ patriarcha intercluderetᷣ:cum paruo nauigio ingreſſus mare tanq̃ pecunias ab Eugenio:petitur⁹ in Picenum adnauigauit/deindeRomã ſe cõtulit. Milites eius ſine duce relicti ad Candolam ſe contulęrũt. Arx deinde Alphonſo dedita eſt:& Ioãnes Antoni⁹ ad eũ redijt. Inter hæc Rhenatus ę captiuitate dimiſſus cum decẽ triremibus Neapolim venit:& vocato ad ſe Iacobutio Candola & eius cõſilio. Scaphatum petens:in deditionẽ accępit deinde in Sulmonẽſem ꝓfectus:cum fruſtra vrbẽ obſediſſet: agrum vaſtauit incẽdio. nec Alphõſus iterea quieſcebat :ſed Albano ac Celano agro ſubacto ad Caſtrũ vetus peruenerat in valle Subletia ſitum: cui Rhenat⁹ oblata pro militari more Cyrotheca p̄lium indixit:accępit Alphõſus. ſed quæſiuit ſingulari ne certamine an collatis ſignis cũ toto exercitu dimicãdum eſſet: ſe ad vtrũq; paratũ eſſe:cũq; Rhenatus reſpõdiſſet vniuerſi certaminis cũ toto exercitu fortunã ſe velle ſubire. Rhenat⁹:renũciauit placere id quidẽ. Sed quoniã veteri more eius fuerit qui ꝓuocetᷣ diem ad locũ prælij dicere ſe cũ exercitu inter Acerras ac Nolam ꝓficiſci:qui cãpus lata planitie vtriſq; idone⁹ eſſet : ꝯdiq; eum ad diem octauã præſtolaturũ hinc orta diſſenſione cum Rhenatus locũ in quo Alphõſus eſſet cõſtituendum diceret: præliũ impeditũ eſt. Alphõſus in Nolanũ perrexit. Rhenat⁹ in eum locũ vbi Alphõſi fuerãt caſtra:duxit exercitũ. atq; ita ſuo ſatis honori iter factum putauit: Exin Rhenatus in Pelignos ducẽs caſtrũ vetus ſubęgit. Alphonſus in vallẽ Cardinã ꝓfectus Arparium opidum vi cępit.& Marinũ Boſſam vallis dominum captiuauit: Caſertinum regulum in fidem recępit. In Lucaniam ducens:opidum Anglum obſidione fatigatum obtinuit. Nuceriam dedẽtibus opidanis accępit. Iam quindecim millia equitum in caſtris eius erant: quibus fretus abſente Rhenato Neapolim petens cum Petro fratre binis caſtris vrbẽ obſędit. decem triremib⁹ in portu collocatis. oppugnatur vrbs magnis viribus. nec ciues ſeipſos negligunt. Sed dũ

Tramẽſes. Sulmo. Caſtrum vetus. Arparium opi. Marinus Boffa. Caſertinus regulus. Anglũ op. Nuceria.

Petrus Arrago. regis Alphonſi frater tormēto ictus moritur.

Petrus paululum a caſtris ſpeculādi gratia in litore vagat̄: ꝗ Carmelitano tēplo caput tormēto ictus/repēte occubuit. Vir apud oēis ordines gratioſus ad rem militarē natus: animi magnitudine & corporis robore excellens. ad ſubeūda pericula impauidus. acer & manu prōptus: cuius interitu conſternato exercitu eius diei dimiſſa eſt oppugnatio. Alphōſus vbi germani iacere truncum cadauer inſpexit. Ad hæc inquit ego te frater ſtipēdia duxi: vt eſſes qui mihi tuo ſanguine: tuaq; nece Regnū parares. recondiq; loculo corpus iuſſit. & in arcem maritimā deportari: cui poſt tēpora nactus idonea dignū ſuo genere funus duceret: Sequētibus vero diebus cū oppugnatio repararet̄ tanta vis imbriū cecidit: vt neceſſario ab obſidione diſceſſum: & res in religionē ſit verſa: Exin Caynanum opidum tradente quodam milite multis opidanis occiſis ab Alphonſo receptū eſt: & arx fame coacta in deditionē venit.

Caynanū opi.

Rhenatus interea ex Pelignis reuerſus Neapolim: vbi quæ acta fuerant didicit: Turrim ſancti Vincentij oportune in mari ſitam ad tutelam regiæ arcis vi expugnauit. deinde arcem ipſam pluribus diebus oppugnans: dedente præfecto: cui annona prorſus deerat in poteſtatē ſuam accępit Alphōſus vero cum fruſtra obſeſſis auxiliū ferre conatus eſſet: in Lucanos traijciens: Salernitanos: totāq; ferme prouinciā & Brutiorum multos in deditionē accępit Iacobutius autē Candola præſtāti ingenio & a literarum ſtudijs nō abhorrens: atq; imprimis rei militaris peritus qui ſub Bracchio ſtipendia fecerat: dum caſtellum quoddam Iacobi Laguniſſæ oppugnare nititur: catarri profluuio correptus occidit: clarus ꝑfecto regulus & ingenti laude dignus. ſi quāta induſtria & rei bellicæ cognitio: tantā illi fides & in promiſſo conſtantia fuiſſet. Ioānes Vintimilius & ipſe per idem tēpus Acerras prodētibus opidanis: & arcē fame laborantem in poteſtatē recępit. Auerſani quoq; a Rhenato deficientes Alphōſum intromiſęre qui arcem apprime munitā: & forti præſidio defenſam cum expugnare facile non poſſet: foſſatis ingētibus excluſit: & oppugnari quotidie iuſſit. Rhenatus ad Antoniū Candolæ filiū in Apuliam profectus: Cum nihil ꝑpterea ab oppugnatione arcis Auerſiæ ceſſari aiaduerteret: per Candimā vallē: & deinde ab Alphonſo qui occurrerat: ipeditus per trāſuerſos montē. Sequēte Antonio in Nolanū deſcēdit: nec tamē obſeſſis apud Auerſam opem ferre p̄ſumpſit: cū Alphōſus in caſtris illic potētior videret̄. Sed reuerſus Neapolim: Antonium Candolā de ꝑditione ſuſpectū cōprælendi & in carcerē trudi iuſſit: q̄ res ma

Auerſia arx.

Antonius Candola.

gno ei detrimẽto fuit. Nam cũ caſtra illius ſub vrbẽ poſita tumultuarẽt: ducẽq; ſuum repoſcerẽt: Antonius dimiſſus eſt: qui contumeliã ſibi arrogatã iniquo ferens aïo mox ad Alphonſum tranſiuit: & arcẽ Auerſianã ſeptimo iam menſe obſeſſam ei tradi curauit. Perſuaſo per epiſtolã Xanto: qui cũ patre ſuo militauerat: præfectuſq; ibi præſidij erat. deſciuit tamẽ paulo poſt Antonius ab Alphonſo. Deinde apud Beneuentũ ei recõciliatus eſt / cum arce per proditionẽ tradita: ciues quoq; cõſternati in Alphonſi poteſtatẽ veniſſent: quo tẽpore & Calathini adactis machinis ab Alphõſo expugnati ſunt: & caſtellum Padula & ante Vrſariã caſtra poſita. Franciſcus Sfortia Rhenato amic⁹ Arrianũ: Troiam: Mãfredoniam: Nuceriam: & alia pleraq; opida per idem tempus in Apulia obtinebat: quorum cuſtodiam Cæſari Martinengo cum nõ paruo equitatu cõmiſerat: Ipſe in Piceno agens: Cæſar cum eſſet Alphõſo infeſtus bis extra mœnia Troiæ pugnare auſus: bis ab Alphonſo ex acie fuſus: turpi fuga in vrbem ſe recępit: nec multo poſt Vicarum opidum reſiſtentibus opidanis vi captũ prædа militi permiſſa: fœminaꝝ decus regio more ſeruatum. Alexander autẽ Franciſci Sfortiæ frater ſub vrbem Thetini Renundum Candolam: ac Riccium & Ioſiam cum copijs ad Alphonſum eũtem repente aggreſſus leui certamine fudit: Riccium ac Ioſiam præceps fuga ſaluauit. Renũdus interceptus eſt: qui cum eſſet Antonij Candolæ patruus / illum ſecũdo ab Alphonſo alienauit. Venit & Ioannes Cardinalis Tarentin⁹ in Rhenum aduerſus Franciſcum Aquinianum Eugenij copias ducens. Sed occurrens Alphõſus retro eũ repulit. Exin rupem Vilhelmi in alto monte ſitam caſtellis circa occupatis fame coactam obtinuit: & pauloposſt Capreas opidum in inſula eiuſdem nominis ſitum: Tyberij quondam Cæſaris ſiue delitias: ſiue latebras dicere malis: tradentibus opidanorum quibuſdam recępit: nec moratus caſtra ad Neapolim poſuit: ſimulq; Puteolos obſedit: qui aliquãdiu fortiter reſiſtentes tandem rei frumentariæ inopia defectione Regi portas aperuęrunt. Turris quoq; quã vocant Ottattij recepta eſt. Vrgebantur interea frumentariæ inopia Neapolitani: nec ſpem aliam habebãt: q̃ vel Genuẽſes mari: vel Franciſcũ Sfortiam cum Antonio Cãdola auxiliũ terreſtri itinere allaturos eſſe: Anellus interea faber quidam cõmẽtarius: quem fames Neapolim exire compulerat: ad Alphõſum profectus: ſi præmiũ adſit: Vrbẽ paruo militũ periculo capi poſſe demõſtrat. deliguntur viri fortes ducenti: qui cũ Anello: eiuſq; fratre ꝑ oſten

Calathini

Padula ca.

Vrſaria vrbs.

Cæſar Martinengus.

Vicarũ op.

Alexander Franciſci Sfortiæ frater.

Renũdus.

Io. Cardi. Tarẽtinus.

Rupes. Vilhelmi.

Capreæ.

Puteolis.

Anellus faber vrbis Neapoleos ꝓditor

ſum aquæ ductum nocte vrbem igreſſi:mœnia occupent. Rex cum exercitu paratus ſignum certaminis audaciter expectat. Illi domum quandã perueniũt:in qua vnica erat anus. & adulta cum ea virgo:mater quum exclamare cępiſſet:celeriter oppreſſa vocem ęmittere inhibita/filia ſua ſponte conticuit: & iã ſol exortus erat.nec amplius: q̃ viri quadraginta ex omni numero puteum inuaſerant:qui nunciare ingreſſum Regi debuęrant:ſiue negligentia:ſiue aliã ob cauſã nihil Regi ſignificarũt. Exiſtimabat Alfonſus aut cæſos eſſe qui miſſi fuerãt; aut metu exilire non auſos profectuſq; ꝓpius vrbẽ.ab ea parte quæ occupanda erat inuadit. Rhenatus cũ ea manu:quã ad ſubitos: inopinatoſq; caſus parauerat: citato equo ad muros contendit: hoſteſq; procul amouit. Ingens vero pauor & cõſternatio eos cępit:qui ę puteo ęuaſerant:nec regredi in puteũ: ne armorum ſtrepitu proderent:nec ęrumpere propter paucitatẽ audebãt. Alfonſus vt vidit nichil a ſuis intus miſceri:deſperatis rebus in caſtra rediјt: Rhenatus tanq̃ periculũ depuliſſet relictis cuſtodibus:& ipſe in Regiã conceſſit: Nec mora nuncius ad Alfonſũ currens multos ę puteo prodiſſe:atq; in domo tacitos ob metum latere nunciat. Iterũ igitur ad mœnia ſuccęditur: iuſtauraturq; prœlium:vt ęrũpendi animus latentibus acuatur. Interea filius eius:quẽ nominauimꝰ aniculæ:a ſtatione ſua domũ veniens:pulſatis foribus aperiri ſibi expedit. Mater:& quæ intꝰerãt exanimati quid agant neſciũt. Vincit tandẽ ea ſentẽtia: vt reſeratis paululũ foribus:manus ei iniјciant: eũq; compręhenſum tacere iubeant. Sed ille repente vt armatos vidit:trepidus refugit:hoſteſq; intra vrbẽ eſſe vociferat. ad Rhenatum vero ſubito peruolat:& quæ viderit refert. At qui intus erant vno agmine ſ[illegible]ptim ę domo proſiliunt:primoq; ipetu mœnia propiqua vno tantũ vigile ibi reperto: turrimque occupãt. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus:ad mœnia celerrime reuerſꝰ; ipetum in hoſteis facit. Alfonſꝰ quo ſuis animos addat: ſcalas admoueri iperat. Sed opidani eã muri partẽ facile tuebantur: & qui per ſcalas in captã turrim ęuaderent grauiũ ſaxorum deiectu obſiſtebant:dũ pugnatur acriter obequitans mœnia: Alfonſus locũ quendã vrbis neglectũ eſſe animaduertit:eoque celeriter ſcalas admoueri iubens:murũ obtinuit. Iam vero qui turrim occuparant partim grauiter ſauciati:pugnã remiſerant:partim præcipites ę muro ſe dederant. Eratque Rhenatus eã turrim recepturus:niſi a tergo ſubito cum ingenti clamore hoſtes iuecti terrorem intuliſſent. Auxit & trepidationẽ opidanorũ vnꝰ ex Alfonſi militibus:qui ꝑ mœnia vrbem ingreſſꝰ cõſcẽſo equo

Neapolis oppugnat.

quem vacuũ forte inuenit:in hoſtẽ acerrime inuectꝰ: opinionẽ
præbuit proximæ portæ captæ atq; infractæ :non tũ Rhenato
defuit animus Sed cohortatus:qui aderant in hoſteis fortiter ir
ruens:eorũ impetũ paululũ coercuit atq; repreſſit. Mox vero:
vt creſcente hoſtiũ numero:ſuos exterritos animaduertit: ſen=
ſim referre pedem cępit:atq; ingreſſis per diui Ianuarij portã
hoſtium cõpluribus:in arcem regiã cũ paucis ſe recępit: tum &
a fori Boarij porta:& ab alijs diuerſis muri partibus irruptio fa
cta:atq; ad prædas diſcurſum eſt.a cædibus tamen tẽperatum.
Mox vero ingreſſus Rex:& prædæ quoq; finis factus. Inſignis
huius anni memoria expugnationem tantæ vrbis: quæ eo mo
do capta eſt quo annis antea mille per Beliſarium ę Gothorũ
manibus ęrepta fuerat quadrageſimo & quadrigenteſimo ſu=
pra milleſimum ab ortu ſaluatoris CHRISTI. is annus erat
ab initio cepti belli vnꝰ & vigeſimus. poſtridie duæ ingẽtes one
rariæ naues a Genuenſibus miſſæ cum frumento applicuęrũt.
quæ cognita vrbis captura ſub arcem conceſſęrũt. Rhenatũq;
omnium ſpe recuperandæ vrbis abiecta inde auexęrunt. Tres
adhuc arces in fide Rhenati perſeuerabant. Capuana Monta=
na:Regia Sed Capuana pactis paucorum dierum inducijs an=
te Rhenati abitum ſe dedidit. Regia aliquanto poſtea & Mon
tana tardius receptæ ſunt. Rhenatus ad Eugenium Florentiæ
morantem ſeſe contulit. Exin in Galliam vlteriorẽ abijt. Alfon
ſus munita Neapoli aduerſꝰ Antoniũ Candolã ducẽs ad Car=
penonũ caſtra poſuit vbi eũ facta pugnandi ab Antonio copia
in eundẽ certamẽ reguli dicerẽt:niſi princeps adeſſet. ergo in=
quit Alfonſꝰ qui militi animũ addere cõſueui : iã præſẽtia mea
terrorẽ adhibeo. Abſit a noſtro ſanguine ea vecordia. moxq;
galeam induit:ſignumq; pugnæ dedit. Certatum eſt aliquãdiu
nutante victoria. Poſtremo fuſo hoſtili exercitu Antonius ipſe
captus eſt:cui erroris veniam poſtulanti nõ modo ignouit Al=
fonſus: verum etiam opida quæ a patre accepta hæreditario
iure poſſidebat/reliquit:cæteris captiuis per humaniter habi=
tis:nec quidquã ex Antonij ſupellectilis:que ingẽs erat:præter
chriſtallinũ calicẽ cępit: Poſt hæc Pelignos Marſoſq; ſubęgit.
Mãfredoniã & ſubinde arcẽ in poteſtate recępit. omneiſq; bel=
li reliquias i Apulia extixit. ac pacato vbiq; regno Neapoli re=
diẽs i triũphãtis morẽ:exultãte populo magnificẽtiſſimis ap=
paratibꝰ ingreſſꝰ eſt vrbẽ. Poſt hæc de pace iter Alfonſũ & Eu=
geniũ actũ. Ludouicꝰ cardinalis Aqlegiẽſis & ſua virtute & põ
tificis auctoritate potens: idcirco ad regem miſſus: eam con
fecit. leges pacis in hunc modum dictæ: Eugenius põtifex Al=

Beliſarius.
Gothi.

Carpeno=
num op.
Antonio
Candolæ
capto/
Alfonſus
ignouit
& multa re
liquit.

ſonſum regem Neapolitanum decernat:appelletq;: Ferdinã=
do regis filio cui rex poſt mortéregnũ deſtinauerat: poteſtatẽ
ſuccedẽdi faciat. Terracinãq; regno adijciat. Alfõſus cõtra Eu
genij auctoritati ſe ſubiciat: atq; opituletꝰ ad agrũ Picẽum :quẽ
Sfortia occupauerat vendicãdũ:ſi quãdo põtifex aduerſꝰ Tur=
cas aut Afros bellũ ſuſcipiat:rex cũ claſſe adiuuet: Sacerdotes
regnorũ ſuorum ſub conſilij prætextu Baſileã ꝑfectos reuo=
cet. Nec patiatur treis ex ſuis qui cardinales ſub Amedeo Sa=
baudienſi creati fuerant reuertentes pro cardinalibus ſuſcipi

Matrix Ciuitas. Acumulum op.

haberi ve:Matricẽ ciuitatẽ ducalẽ:atq; Acumulũ in Marſis opi
da Romanæ eccleſiæ tradat. Traięcit deinde in Picenũ Alfon=
ſus & quæ ſupra relata ſunt: fœlici curſu perrexit. Exin domũ
rediẽs cũ Genuenſibꝰ duce Raphaele Adurno ea lege pacem
fecit:vt bello ablata nemini petendi ius eſſet. Nec regis hoſtes
Genuẽſis populꝰ Nec rex Genuẽſiũ reciperet:illos ve cõmeatu
adiuuaret. Genuenſes regi quotannis dũ viueret honoris gra=
tia pateram auream dono darẽt: ac Neapoli mitterent. Poſt

Leges pacis inter Alfonſũ & Genuenſes. Anto. Vintimilius: Fons pop.

hæc Antonius paterna ſtirpe Gentilia per matrẽ Vintimillius
qui multa in Apulis egregia facinora Alfonſi gratia feciſſet:ad
Fontem populi non procul a Theano:quo iuſſi erãt regni prĩ
cipes conuenire cũ equitibus. 300. profectus tanq̃ vnus ex pur
puratis auctoritate maioribus interficere cõſtituiſſet apud re=
gem accuſatus:clam fugiens Cantanzanũ ditioni ſuæ opidum
repetijt:extinctaſq; regni liteis excitare conatus: nõ ſolũ vici=
nos proceres.ſed Venetos & alios Italiæ potẽtatus: vt in regẽ
arma ſuſciperent:& literis & nũcijs iuitauit:ſed fruſtra illi cũcta
ſucceſſere. Nam rex cũ copijs aduerſus eũ profectus: & Creto=

Cretõ Vrbs

nẽ vrbem & oẽm ei reliquũ agrũ adęmit. Ip̄mq; i Catãciano re=
cluſum ad deditionẽ nulla cõditione iteruenięnte cõpulit: Io=

Io. Nuceus

hannẽ vero Nuceum qui cõtumaciæ Antonij ſuaſor fuerat:opi
dis oĩbus exutum regno excedere iuſſit. Secuta eſt paulo poſt
profectio regis in Tuſciã:de qua ſuo loco relatũ eſt. Vnde reuer
ſus nõ multo tẽpore iteriecto Fridericũ iperatorem:& Leono=
ram iperatricẽ ex ſorore ſua neptẽ ad ſe veniẽtes tãto honore
excępit: quantũ referre vix oratori maximo facũdia ſuppetat:
donatoſq; magnifice ãbos a ſe remiſit: Exi quãuis pacẽ vt p̃di=
ctum eſt: Florẽtinis petentibꝰ dediſſet/cũ tamẽ capta Mediola=
nenſi vrbe a Frãciſco Sfortia: Leonelli marchionis Eſteñ iter=
uentu cũ Venetis poſitis inimicitijs fœdꝰ inijſſet. Alterũ tamẽ
in Tuſcia bellũ geſſit:miſſo i eã expeditionẽ Ferdinando filio:
de quo ſatis inter res Etruſcas cõmemoratum eſt. Soluta eſt &
pax cum Genuenſibus capta naue:quæ de Chio inſula Genuã

petebat vt poſtea referemus. Ob quam rem cõmota repu. Genuenſes: Ioannes Philippus Fliſca gente prognatus cũ quatuordecim altiſſimis nauibus in portũ vſq; Neapolitanũ adnauigauit: Ibi vt regis triremes: onerariaſq; naueis incẽderet. ſed repulſus tormentis æneis inglorius abijt. nec multis poſt diebus claſſis regia ad montẽ Cyrceum ſex Genuenſiũ naueis inſecuta. cum homines effugiſſent demerſit diuiti præda in eis recepta: Quibus ex rebus: quãq̃ de pace tota ferme Italia cõueniſſet: Inter Genuenſes tamen et regem concordia fieri non potuit: Sed cũ Genuẽſes exules ad regis opes cõfugiſſẽt: claſſis ei conceſſa eſt: quæ Liguſticum ia vexans litus etiam vrbẽ ipſam: vt relatum eſt oppugnare non dubitauit: & nunc maioribus viribus idem bellũ repetitur Fuit autẽ Alfonſus cũ Fridericus imperator ad eum venit: annos circiter octo & quinquagita natus: corpore gracili: vultu pallido: ſed aſpectu læto: naſo aquilo & illuſtribus oculis: crine nigro: & iam albicanti: ad aures vſq; protenſo: ſtatura mediocri: cibi potuſq; temperans: nec vino vſus: niſi aqua multa perdomito. Literis per omnem ætatem operam dedit: Grammaticæ apprime peritus: quãuis latine prar o loqueretur: hiſtorias omneis coluit: nec pœtas aut oratores ignorauit: dialecticos nodos facile ſoluit. nichil ei abditum in pihiloſophia: arcana theologiæ periſcrutatus omnia: de præſentia dei: de libero hominis arbitrio: de incarnatione verbi: de ſacramento altaris: de trinitate: de difficilimis queſtionibus percontatur & preſto & ſapienter occurrit: in reſponſionibus dandis quãuis breuis & circunfuſus nũquam tamen diminutus. Sermone blandus terſuſq;. Summa ei cura: ne quiſpiam ab ſe abiret ingratus: petitiones differre maluit q̃ negare: fauit religioni. rem diuinam diligenter curauit. Sacerdotalia indumenta & altaris ornamenta comparauit: quibus cõparari alia nulla queant. Sacram ac domeſticam ſupellectilem auream & argenteam admirabilem & incredibilem cõpoſuit. margaritas: vniones: adamãtes: cæteroſq; lapides precioſos toto vrbe q̃ſitos coemit: ſacelli in quo ſacris interfuit: & aularum quas incoluit: parietes diuitibus atq; aureis pãnis ornauit. Veſtiuit ſeipſum nitide magis q̃ precioſe. Serico raro vſus aut oſtreo paludamento. Venationi magnam vitæ ſuæ partẽ conſumpſit: in bello ſeuerus & aſper: in pace clæmens ac manſuetus: pepercit facile his qui contra ſe arma tulerant: humanum ſanguinem inuitus fudit. Scelera tamen odit: nec impune ſubditos delinquere paſſus eſt. Regnum: quod multis ante ſæculis ſpelunca latronum fuerat adeo pacatum ſecurũq;

Genuenſes Io. Philippus.

Alfonſ9 hic deſcribitur.

reddidit:vt quacũq; iter habeas nullus prædonũ metus adſit
Legatis oibus ad ſe veniẽtibus ſumptus opipare p̄buit. apo=
ſtolicis qui Cardinales eſſent obuiã extra vrbẽ ꝓfectus quaſi
patres honorauit: naueis inſolitæ magnitudinis fecit: & qua=
ſi qui ꝓcul inſpiciat ſublimes eſſe arces per mare vadẽtes ar=
bitretur ædificauit pluribꝰ in locis. Sed Neapoli ſupra q̃ dici

Nouum caſtrum.

poſſit: ſplẽdide ac magnifice arcem regiã: cui nouo caſtro fuit
nomẽ: a fundamẽtis ęiectã iterũ ęrexit: tum opere mirabilem
inexpugnabilẽq;: tũ ſumptu magnificẽtiſſimã: turribus orbi=
culari forma ex lapide quadrato mirifica ſtructura atq; artifi
cio: muriq; craſſitudine inaudita: & ingenti arcu triũphali ex

Arx Oui.

marmore candidiſſimo reformauit. Arcẽ ſancti Saluatoris in
mari ex Ouo nuncupatã: cuius inexpugnabilis ſitus ad vſum
magnificẽtiſſimæ Regiæ redactꝰ eſt. Ampliauit & vrbis por=
tũ. obiecta in profundũ maris altiſſima mole craſſiſſimo mu=
ro: turribꝰ munita: Salubritatẽ vrbi exiccatis paludibꝰ dedit.
Magnus ꝓfecto princeps: & in vtrãq; fortunæ partẽ ꝓbatus:

Terræmotus.

qui inter cætera ſibi aduerſantia etiam terræmotum anno ab
hinc ſecundo paſſus eſt: toto ferme regno: qualem nec noſtra
nec patrũ noſtrorũ memoria viſum auditũ ve ferũt. Nam &

Arrianum opi. terræmotu abſorptum.

multa regni opida funditus corruęre: inter q̃ Arrianũ ita ab=
ſorptũ eſt: tanq̃ Caſmate periſſet. Raro ciuitas abſq; inſigni
ruina ſupfuit: circiter triginta millia hominũ inter cadẽtia te
cta periſſe ferunt. Neapolitanorũ nobiliores ædes diſiectæq;
ſunt. Nec templũ in ea vrbe læſionẽ nõ ſenſit. Sed hodie iam
ciuitas ferme refecta eſt ciuiũ diligentia & regis liberalitate.
¶ Cæterũ clariſſimi regis: qui ſæculũ noſtrũ: veluti ſidꝰ quod=
dam præfulgidum illuſtrauit: haud ab re fuit q̃ breuiſſime ve
lut in epilogo p̄clara facinora ꝑcurrere: q̃uis tẽporis a nobis
recepti pleraq; modũ excedãt: ex quibꝰ illuſtriora huiuſcemo

Epilogus de geſtis regis Alphonſi.

di ſunt: adoleſcẽs mortuo Ferdinãdo Patre: Aragoniam: quæ
ab illo in Hiſpania regna ſuſcępit: cũ aliquãdiu ſapiẽter admi
niſtraſſet: adoptatus in filiũ a Ioanna Neapolitanorũ regina
diſſuadẽtibꝰ amicis / expeditionẽ in Italiam ſuſcępit. Regina
opem tulit. Ludouicũ ducẽ Andegauẽſem: qui regnũ ſibi hæ
reditario iure debitũ affirmabat pluribus p̄lijs afflictũ expu
lit: Reginã: q̃ malo vſa cõſilio ab ſe defecerat: non tam puni=
uit q̃ coercuit. Rhenatũ alterũ regni æmulũ armis victũ cede
re cõpulit. Ioannẽ Vitelliſcũ Alexandriæ patriarchã magnis
copijs inſultantẽ regno fugauit Caietam bis cępit / ſemel acri
pugna deuictã & iterũ ciuitatis parte vocante: cũ defeciſſet:
Neapolim q̃uis Rhenatus & magnus ineſſet populus: expu=

gnauit Ioannem fratrem Nauarræ regem in Hiſpania laborã-
tem armis adiuuit:Maſſiliam inſignē Prouinciæ ciuitatē noctu
adorſus obtinuit ac diripuit. Ad inſulã Gerbini: quam veteres
Lotophagiten appellauęrunt:a cõtinenti Africæ quatuor mil
lia paſſuum diſtantē obſidione admouit. Boſſoriũ Prouiciæ re-
gem cũ copijs aduentãtem in proximo litore victũ:ex minori-
bus caſtris ad maiora fugere compulit. nec diu poſt ab eiſdem
tributa ſuſcępit ab Eugenio Pontifice maximo: qui ſibi de re-
gno contrarius eſſet:quas tãdẽ voluit leges pacis accępit. Frã-
ciſcum Sfortiã ex agro Piceno armis deturbauit. & in Albania
& in oriente p ſuos duces Turcis infeſtus: nõ parua eis damna
intulit. Bis Florẽtinos ob res Gallicas armis afflixit. Bis eis pa
cem petentibus dedit. Sed maius omnibus eſt & admiratione
ſtuporeq; dignius/ꝙ prœlio nauali a Genuenſibus(vt ante di-
ximus) ſupatus. & in Philippi Mediolanenſiũ ducis captiuita-
tem adductus. mox liberatus potentiſſimo regno potitus eſt.
& a victoribus victor tributũ accępit. & adeo erga Philippum
gratus inuentus eſt:vt ab illo ſuperũ voluntate hæres ſit nun-
cupatus. Vera Gothorum ſoboles ex quibus deriuatum eſſe re
gium Hiſpaniæ ſanguinem/vnde Alfonſi origo eſt:haudquaq̃
ambigũt. Illis & prœlio vincere & regna ſibi ſubijcere ꝓprium
fuit. Quorum veſtigia Ferdinandus imitatus: haud diſſimilem
filium genuit/quando & ipſe Aragoniam/Cathaloniã/Valen-
tiam/Siciliam. Alfõſus vero eam Italiæ partem quæ olim Ma-
gna Græcia dicta eſt: pugnando/inſtando/vincendo ſibi ſubię
cit. & magiſter Italiæ pacis factus. Hiſpanicarum quoq; rerum
moderator & arbiter eſſe videtur.

Reges Hi-
ſpani a Go
this orti.

EVROPAE PII PONTIFICIS
F I N I S.

RECOGNITIONES.

¶ Folio primo, Vbi eſt. vt ea memoria mandaremus. ſcribe
memoriæ. Folio eodē. Quam plures. ſcr. Quē. Fo. 2. Religio
num. ſcri. regionum. Fo. eodē. Putans. ſcr. putet. Eodē q̃. ſcri.
quā. Eodē. clymatib. ſcri. cli. Fol. 3. Rhyphenis. ſcri. Ripheis.
Eodem. climātibꝰ. ſcri. ma. Eodē auctoritas. ſcri. autho. Item.
Aethyopas. ſcri. Aethi. Item. ¶ Particio. ſcri. ¶ Partit. Fo. 4.
Ciſidia. ſcri. Pi. Fo. 6. Cathio. ſcri. Cathaio. Fo. 7. Simillima.
ſcrib. Simili. Eodē. ſilueſtrib. ſcri. ſyl. Fo. 11. a quinque millia.
ſcri. ad. Fo. 13. Pyrrhachium. ſcribe Dyr. Fol. 14. Themiſira.
ſcrib. Themiſc. Fo. 16. Hieroſolimis. ſcrib. Hieroſoly. Fo. 17.
Innuetes. ſcri. innuentes. Fol. 20. Confundęrunt. ſcri. confud.
Eodē. Aegydtijs. ſcri. Aegyp. Fo. 21. Longūbardos. ſcri. Lō=
gob. Eodē. Meditari. ſcrib. meditati. Fo. 22. cōmiſſe/nam. ſcr.
vnico verbo Cōmiſſenam. Eodē. infetiora. ſcri. inferi. Fol. 23.
Vixiſſe. ſcri. viciſſe. Eodē cōtum elias. coniūge. & ſcri. cōtume=
lias. Fo. 26. Tyrāco. ſcri. tyrānico. Fol. 27. Superminent. ſcri.
ſupere. Eodē Pendiſſe. ſcri. pepen. Fo. 28. barbatis. ſcrib. bar=
baris. Eodē. Amici. ſcri. Amnici. Fo. 37. Immintes. ſcrib. imi=
nentes. Eodē. Nudas mulieres. ſcrib. nudæ. Ibidē. Nudos pe
dib. ſcri. nudis. Fol. 39. Themiſciram poſſedit antiquū Ama=
zonū domiciliū. & Sydmā. Incipe capitulū vbi Themiſcira cā
dus eſt. Fo. 40. ſtadijs & centū. ſcr. ſtadijs centū. Eodē. et cū.
ſcri. at cū. Itē. cū primori. ſcri. p̄mori. Fo. 42. in marg. Vbi eſt
Harmenia. ſcri. Harmena. Fo. 43. etiā in marg. Paphagonia.
ſcri. Paphla. Fo. 51. Alexandiæ. ſcri. Alexandriæ. Fo. 52. Affir
mant. ſcri. Affirmat. Eodē. Lāpaſco. ſcri. Lāpſa. Fo. 54. Virū
formā. ſcri. viri. Fo. 58. Aeolitarū. ſcri. Aeolica. Fol. 60. Tetrar
chordo. ſcri. tetrach. Eodē. fœmina. ſcri. feminea. Fo. 61. Spa=
ſioſas. ſcri. ſa. Eodē. Tettiodecimo. ſcri. terti. Eodē. Colopho=
nis. ſcribe nijs. Item. retū. ſcri. rerū. Fo. 63. Anacreonti. ſcrib.
tis. Eodē. Vno de confabulator. ſcrib. vno. confab. Item. Ne=
garet. ſcri. regnaret. Fo. 64. Porrum. ſcrib. portum. Fo. 65. in
marg. Ceruæ parturæ. ſcribe paritu. Eodē. Famılliares. ſcrib.
famili. Fo. 66. de Leucis gentis. ſcri. gentib. Fol. 67. in fine.
Vro. ſcri. viro. Fo. 69. Siquidem. ſcri. ſi quiddā. Eodē. Cabus.
ſcri. Carib. Item. Filijs. ſcri. filij. Item loco tempore. ſcr. lōgo.
Fo. 73. Statione. ſcri. nem. Fo 74. Torrentibus. ſcri. tis. Fol.
75. Materiæ. ſcri. rie. Fo. 76. Fratribus. ſcri. fratris. Eodem in
marg. Canaita. ſcri. Cananita. Fo. 78. Iuris. ſcri. viris. Fo. 82.
Memeratu. ſcri. memo. Fo. 84. Mugnus. ſcrib. ma. Eodē am=
nis. ſcri. annis. Item. Piſidam. ſcri. piſidiam. Fo. 87. ad tumul=

tum ſectandũ.ſcri.ſedandum.Fo.89.Abegerũ.ſcrib.rũt. Eo dem dicente ſerui domini.ſcr.dicentem ſerui dominũ.Fo.90. exitum vrbi.ſcrib.exitium.Fo.92.Hauc.ſcribe haud.Eodem Rapinamq;.ſcrib.rapinæ.Fo.94.Gorgij.ſcrib.Georgij.Fol. 95.alia.ſcrib.Aſia. Fo.97.Compato.ſcrib.comparato. Fol. 98.Agebant.& obtruncabantur.ſcrib.bat.& batur. Fo.100. Partem.ſcri.patrẽ.Eodem.Hemerus.ſcrib.Ho. Item in margine.Hyſinenus.ſcrib.Hyſme.Fo.101.Arcania.ſcrib.Acarnania.Fo.102.Chaone.ſcri.nes.Eodem. Patri.ſcrib.parti.Fol. 105.Cõnubia.ſcr.cõcubia.Fo.106.Ciliciæ.ſcr.Ciliæ.Fo.107. Requiſiuit.ſcrib.requiſiti. Eodem. equiteſue.ſcri.æquitaſue. Item Albetus.ſcrib.Albertus.Item dignaq;.ſcrib.dingnam. Fol.108.Impetrata.ſcri.imperata. Eodem.Potiſſimum.ſcri. potentiſs. Item arbter.ſcribe arbi. Fol.109.Pruteons.ſcribe Prutenos. Fo.110.præbenti.ſcri.præbent.Eodem.parre.ſcr. parte.Item ſaluajoris.ſcrib.ſaluatoris. Fo.112.at tum nouus. ſcrib.cum.Fo.113.in margine.Baiarij.ſcribe Baio.Fo.114.tota Germaniæ.ſcrib.nia.Fo.115.ingreſſus.ſcrib.ſis.Fo.119.viri.ſcri.iuri.Eodẽ.qd literas.ſcri.qui.Itẽ qua ſibi.ſcri. quas. Itẽ hoc dũ.ſcr. hic.Fo.123.antiſtites.ſcri.antiſtes.Fo.125.dacti. ſcri.pacti.Fo.126.primo verbo.deſiuerãt.ſcr.deſciuerãt. Fo. 130.libera ſitis.ſcri.ſuis.Eodẽ.cum Philippus.ſcr.quem.Fo. 131.delinquerent.ſcrib.derel. Eodem.certus.ſcri.certis. Item Franciſci.ſcri.cus.inſequenti Fo.vbi pro numero ipſius. Fol. 135.ſcrib.132.Fo.134.aduerſi.ſcrib.ſis.Eodem.hactetus.ſcribe. nus.Fo.137.liberati.ſcribe liberi.Eodem.ipendia.ſcri.ſtipendia.Item actiſſima.ſcrib.arct.Fo.138.hærendem. ſcr.hæredem.Eodem.vnus ex his.ſcribe vnum.Fo.139.genenſi cũ. ſcribe genuenſi eum.

¶Impreſſa eſt hæc Aſiæ & Europæ quam elegantiſs. hiſtoria. per Henricum Stephanum impreſſorem diligẽtiſs.Parrhiſijs ę regione ſcholæ Decretorum.ſumptib.eiuſdem Hẽrici.& Ioãnis Hongõti.
VI. Idus Octobris anno Domini. M. D. IX.

Ez. nouvelle liste no 29
69-958

F XXVII

Cosmographia Ptole.